

۱۳۳۴

وہ شانی
۲۰۲۴

فہرہہ نگے

تتاسوار

ویبہ دار

فہرہہ نگے پینچ زمانہ کی کوردی، ٹینگیزی، نروئچی، عربی، فارسی
کڑی شو وشہ و پراویزانی گرتوتہ خوی کہ
سپاہہ ند شاسوار ما
لہ ہونراوہ و نووسین و ورگنہ اہ کانی دا بہ کاری ہیناون

سرشناسه	: شهسواری، سیامند، ۱۳۳۵ -
عنوان و نام پدیدآورنده	: فرههنگی شاسوار، فرههنگی شه و شه و پهراویزانهن. / سیامههند
مشخصات نشر	: شاسواری
مشخصات ظاهری	: تهران، توکلی، ۱۴۰۰ -
شابک	: ج.: مصور (رنگی) ؛ ۵/۱۴ x ۵/۲۱ س.م.
وضعیت فهرست نویسی	: 978-964-5821-89-8 : دوره؛ 978-964-5821-90-4 : ج. ۱۰
یادداشت	: فیپا
موضوع	: کردی.
موضوع	: کردی -- واژه‌نامه‌ها
رده‌بندی کنگره	: Kurdish Language -- Dictionaries
رده‌بندی دیویی	: PIR۲۲۵۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۳/ک۹فا ۴
اطلاعات رکورد	: ۸۵۳۲۸۴۷
کتابشناسی	: فیپا

فرههنگی شاسوار

به‌رگی یه‌که‌م

دانه‌ر: سیامه‌ند شاسواری
نۆره‌ی چاپ: چاپی یه‌که‌م، ۱۴۰۰ (۲۰۲۱ زایینی)

چاپه‌مه‌نی: ته‌وه‌کوولی

تیراژ: ۱۰۰۰ دانه

پینچن: سه‌ردار

چاپ و صحافی: مشکی

شابک دوره: ۸ - ۸۹ - ۵۸۲۱ - ۹۶۴ - ۹۷۸ - ۸

شابک ج ۱: ۴ - ۹۰ - ۵۸۲۱ - ۹۶۴ - ۹۷۸ - ۴

ته‌ران - خیابان انقلاب، روپروی دانشگاه ته‌ران، مجتمع فروزنده، شماره

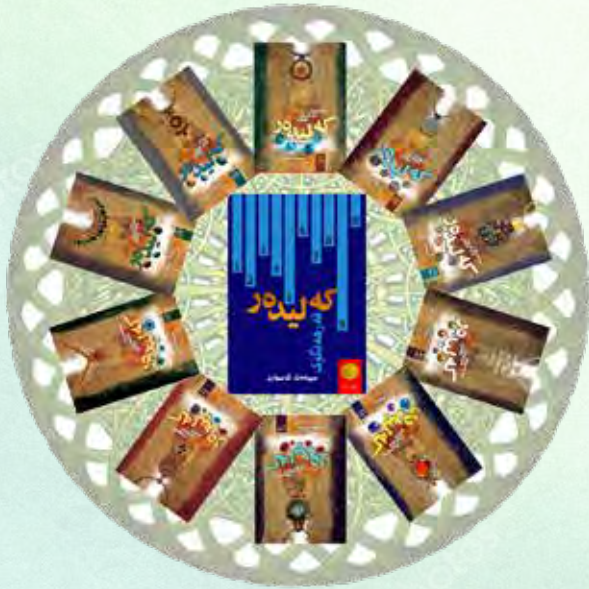
۲۲۵

تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۵۶۹۲۶ فکس: ۰۲۱-۶۶۹۵۷۰۸۹

E-mail: tavakolipublications@yahoo.com

گ ل ل م ن و و و ہ ی ی

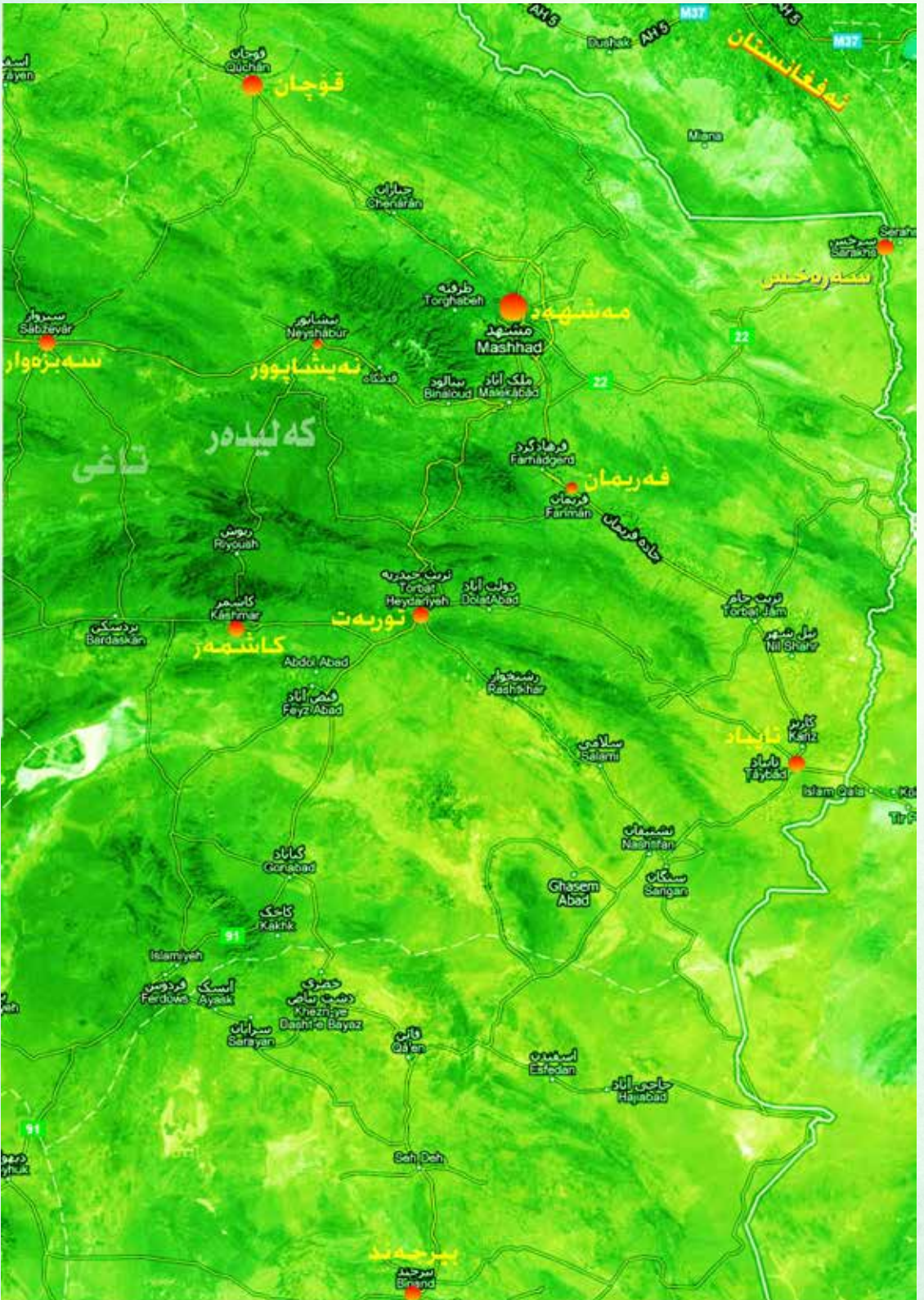

كەلىدەر

رافه‌ی وشه به زمانی کوردی

هاوواتاکان

جۆری ریزمانی وشه

پۆلبه‌ندی بواری و که وشه‌نی ووشه

پراسته‌وخۆ واتای ئینگیزی هاتوو

زماره‌ی واتای وشه

وشه‌ی واتاکراو

کاله‌کی: cantaloupe **ش:** کاله‌کی زه‌رد، میوه‌یه که له تیره‌ی هاروی

و که دوو، وه‌کوو گرکه‌یه و گه‌وره‌تره. له میوه‌ خو‌شه ئاوداره‌کانی وه‌رزه.

گو‌شته‌که‌ی ئه‌خوری و تووه‌که‌ی ئه‌برژینری. لایان وایه سه‌ره‌تا‌که‌ی

هیندستانه. **ع:** البطیخ الأصفر **ن:** cantaloupe **د:** گرمک **پ:** کاله‌کی

که‌زۆ: Honeydew **ش:** کاله‌کیکی زۆر شیرینه، وه‌ک هه‌نگوین و

که‌زۆ وایه **ع:** المن **ن:** honning dugg **د:** عسلک.

د: واتای وشه به ده‌ری

ن: واتای وشه به نه‌رویجی

ع: واتای وشه به عه‌ره‌بی

ن: نموونه **د:** دریزه **پ:** دریزه‌ی بابه‌ت **ت:** تیپینی

پ: ریشه‌ناسی واتای ریشه‌ناسی وشه Etymology

د: وشه‌ی نزیک له وشه‌ی سه‌ره‌کی،

لەبەكەوه ئالاندن: implicate **ئاوچە ئىسەر** (۱) ئالۆسكاندن، لەبەك
هەلكیشان (۲) واگە ياندن، بەو واتا بەدانا، ئەو واتا بەخشین (۳)
تووشکردن، تێوه گلان، پێوه کردن بە بەشدارى تاوان، هێنان بەسەردا.

◀ كاتێك وشەى ئینگلیزى بە ڕەنگى **شین** نووسراوه، زیاتر مەبەست
پوونکردنەوهى وشەى ئینگلیزى بەكەبه، كه فرەواتا و ئالۆزه و بە شیوهى جۆراوجۆر
لێك ئەدرتەوه؛ وهكوو وشەى implicate كه چەندین واتا وەرئەگرێ. 🇩🇮: لە ڕستەى:

Who we can implicate?

◀ ئێمه كێ به بەشدار بزانیڤ؟

◀ تۆ كێ به تاوانبار ئەزانى كه ئێمه لێى بكۆلینهوه؟

◀ تۆ كێ به بەشدار له تاوانهكەدا ئەزانى، كه ئێمه تێوهى گلێنن؟

ناوی پهرتووکهکان:

گهړان بؤ کاتی لدهستچوو بهرگی یهک تا حهوت
 ههژدهی برؤمیږی لویي بؤنپارت
 دیکامیږؤن بهرگی یهک تا دوو
 یانهسای تیبؤ یهک تا ههشت
 سینهما چیهه؟
 سیانهی جهگن بهرگی یهک تا سئ
 دهبنگی، ناسین وچارهسر
 کهلیده بهرگی یهکه م تا دهیم
 ریگهی ناسان بؤ وازهینان له جگهره
 دیداری نووسهران
 بهخیر بیڼ بؤ فیلانده
 سوور و رهش بهرگی یهک تا دوو

گهړان-۷

۱۸ برؤمیږ

دیکامیږؤن

یانهسای تیبؤ-۸

سینهما جیهه

سیانهی جهگن

دهبنگی

کهلیده-۱

سبگار

دیدار

بهخیر بیڼ

سوور و رهش-۱

گهړان به دواى وشهدا:

به هر زمانیک وشهکه بنووسی بؤت ئه دؤزیتوه و، بؤ
 دؤزیتوهی سهرهتای هر بیتیک، بؤ نمونه بیتى ل
 بنووسه: Letter L هتد...

تیبینییه کی گرنگ

فهرهنگی شاسوار، وشهکانی ناو هونراوه و نووسین و وه رگپرانهکانی سیامه‌ند شاسواری‌یه. یه‌که‌م جار که له ۲۰۱۱ بِلّو بوویه‌وه، تنها ۶۷ لاپه‌ره بوو؛ سالی ۲۰۲۳ گه‌یسته ۳۰۰۰ و به‌رپه‌نگی و به‌برگی ناوازه له تاران چاپ کرا و، ئیستا، سالی ۲۰۲۴ گه‌یستوه‌ته پتر له ۴۰۰۰ لاپه‌ره، له ۴ به‌رگدا.

فهرهنگی شاسوار، کۆمه‌له و تار یان راقه و پیناسه‌یه‌که که ئه‌گهر له چه‌ند دپ‌ریشدا بن، به‌ شیوه‌یه‌ک له شیوه‌کان مه‌به‌ستیکی تازه‌یان تۆمار کردوه؛ ههر راقه‌یه‌ک و تاریکه و، ههر و تاریک چه‌نده‌ش چرکراوه، بۆ مه‌به‌ستیگ گه‌راوه تا ده‌ری بخات ئه‌و و شانه شیای مانه‌وه و به‌کاره‌ینان، سه‌ره‌رای سینگ‌فراوانی بۆ وشه‌ی زانستی، پیوست به‌ دزین و ده‌رۆزه‌کردنی وشه‌ی بیگانه‌ی کۆلۆنیالیستی نیشه‌جی نییه؛ ههرچه‌ند تیکله‌لی و هاوسابوون و ده‌ستیوه‌ردانی ملۆزمانه‌ی داگیرکه‌ران رینگه‌ی له‌و کادانه و هیلابووونه‌گرتوه. وشه‌ی مه‌به‌ست به‌ فراوانی له‌ ده‌قه‌کاندا و له‌ چوارچیوه‌ی پسته‌ی مه‌به‌ستداری هه‌مه‌ره‌نگدا پاته‌ کراونه‌ته‌وه. بۆ نموونه‌ وشه‌ی {داره‌ت}ی کوردی تۆمارکراو له‌ چه‌ندین فهره‌نگی وه‌کوو: فهره‌نگی خال، فهره‌نگی ئه‌ستیره‌گه‌شه، فهره‌نگی ناهید، فهره‌نگی کاوه، فهره‌نگی کورده‌واری، فهره‌نگی کوردی ئینگلیزی شاره‌زوور- شەفیق قەزاز، فهره‌نگی کوردستان، فهره‌نگی ریزگه‌دا تۆمار کراوه، تنها له‌ وه‌رگپرانی رۆمانی «گه‌ران بۆ کاتی له‌ده‌ستچوو» وشه‌ی داره‌ت ۱۷۹۸ جار به‌ مه‌به‌ستی جیاواز و له‌ پسته‌ی هه‌ره‌ جو‌راو‌جو‌ردا به‌کاره‌ینراوه. هه‌ندی جار شیوازیگ یان هه‌ستیگ بۆ تیگه‌یشتن له‌ چه‌مکیک به‌س نه‌بووه و، ئه‌گهر پیناسه‌کان به‌ راقه و گوته و گوته‌ ده‌ره‌قه‌ت نه‌هاتبیتن، ئه‌م فهره‌نگه‌ تیکۆشاهه‌ وشه‌کان بنه‌خشین، تا له‌ رینگه‌ی ویناندنوه‌ چه‌مکی ته‌ماوی وینا بکات تا‌کوو با‌شتر مه‌به‌ست بگه‌یه‌نن.

هېما:

بروانه	
پيش زايين	
نمونه	
بروانه ويکيپه ديا	 ويکيپه ديا
وشه‌ی هاوچه‌شن	
بروانه فهره‌نگوکی	 فهره‌نگوکی
ئيتيمولوژی	 ریشه‌ناسی
دریژه‌ی وتار	 دریژه
ئینگلیزی	
نه‌رویجی	
عه‌ره‌بی	
ده‌ری	
فه‌رانسه	
گریگ، یونانی	
لاتین	
رووسی	
سه‌رچاوه، ژیدهر	
لینکی وتاره‌که	
قیدیولینکی ۱	
قیدیولینکی ۲	
قیدیولینکی ۳	
سه‌ربه‌خو راقه‌ کراوه	
برگه‌ی جیاواز	
برگه‌ی جیاوازی گرنگ	

{Letter g}

گابار: ناو کاروانیک که چیل و گایان بار کردووه.

گاباره: mountain cleft ناو شکیر، قهله شه شاخ Fjellsplitt [N] [E] شق جبلي [D] شکاف کوه.

گابریه: Ange-Jacques Gabriel [نزیارگان] (۱۷۸۲-۱۶۹۸) نزیارقانی فهرانسه‌ی. به‌ناوبانگترین ته‌لاره‌کانی مه‌یدانی کونکورد له سمه‌رتای شانزه‌لیزه هینی ته‌وه.

گابره: [رپوهه‌ک] ناو گیایه‌که که وه‌ک زه‌ل له ناو تالآودا ته‌پرووی.

گابریه‌ل دو سهنت ئۆبن: Gabriel de Saint-Aubin

(۱۷۳۴-۱۷۸۰) نیگارکیش، شیوه‌کار و کهنډوخی فهرانسه‌یی.

گابریه‌ل فوره: Gabriel Fauré

(۱۸۴۵-۱۹۲۴) ئاوازداڤنه‌ر

فهرانسه‌یی.

گابریه‌لی داننۆزیۆ: Gabriele D'Annunzio

نووسه‌ر هۆنه‌ر

(۱۸۶۳-۱۹۳۸)

نووسه‌ر و هۆنه‌ری ئیتالیایی.

گابنه: کتنه‌نوکار، ناوی ئیڤه‌دراوا، ئه‌و گایه که ئه‌که‌وێته ناوه‌پراستی گێره‌وه و له پراستی

خۆی ئه‌سوورێته‌وه.

گابۆر: ❶ وێژه، رۆمان، ناوی رۆمانیکی نووسه‌ری به توانای کورد سه‌ید قادر

هیدایه‌تییه له ۱۹۴ لایه‌په‌ده‌دا، ساڵی له ۲۰۱۵ هوه شه‌ش جار چاپ و بڵاو

کراوه‌ته‌وه و له پڕفرۆشته‌ترین په‌رتووکه کوردیه‌که‌نه. له سی و یه‌که‌مین

پیشانگای نیونه‌ته‌وه‌یی په‌رتووکی تاران یه‌کیک له پڕفرۆشته‌ترین په‌رتووکی

کوردي بووه؛ له پيشانگانگانې پهرتووکې باشووری کوردستانیش هر زوو تهواو ده بیټ. ده بهشی له خو گرتووه و، دوو چیروک هاوتهریبی یهک ده چنه پیټی که پیکهوه له په یوه ندی دان و له کوټاییدا، ناکامیکې هاوشیوه یان ده بیټ.

گابور: ناوی جاوک شین و قیر و هوړی گاگهل که خوینی گای سمبرپراو ټه بینن. **گاچان:** ناوی لیټدراو pit, cavity کهنده لان، چالی قوولی گه وره. N حفره E hulrom D حفره. ← **ئاواندوله:** ناوی لیټدراو چالی بهردین.

گادفری دو بویون: ژدوال Godfrey de Bouillon (۱۰۶۰-۱۱۰۰) یان گادفری پینجه م، دووکی لوړنی خواروو له ۱۰۸۹ تا ۱۰۹۵ له جهنگه سمه تاییه کانی خاچیه رستان فهراندهی سیا بوو. یاش گرتنی خاکی پیروژ، کرا به پادشای ئورشلیم، به لام گادفری که عیسی به پادشای راسته قینهی ئورشلیم ټه زانی، وتی من شا نیم و خوئی به «بریکاری ئورشلیم» دائه نا.

گاردی گهړوک: سمه ربازی Gardes mobile ټم گارده له ۲۵ فیبریوه ریبی

سالی ۱۸۴۸ به فرمانی دهولتهتي کاتي بو دزايه تيکردني جهماوهري شوږشگيږ دامهزرا. يهکهکاني ئهه گارده به زوري له لومپهه پړوليتاريا ييک هاتبوون و راپهريني جوني پاريسيان يي سهرکوت کردن.

گارس: پښتو ناو ههزن، گيايهکه له تيرهی گهنه به دهوهني بچووکوه، ساقهتي کورت و ناسکه، دانهويلهکهي ورد و زياتر بو خوراکی بالندهيه، ناردهکهي ناني ليئهکري.

گارگويلز: نزيارتان gargoyles ناورژين، گارگويل، گارگويلهکان، له نزيارتاني نهريتي و به تايهت گوټيک و زايوني له جهمسري پلووسکهکاندا ههندي گيانهوهري دشتي دهمداجهقاو ئهبينري که باراناوي پلووسکهکان له دهميانهوه فري ئهدريته دهرهوه. شيوازي گارگويلهکان بووه به هاندهري بيړي وهزاره يي و زور چيروکي سامناکيان له بارهيهوه دروست کردووه و له ويژه و شانو و کاميک بووک و سينهما و تهلهفيزيونا پهنگي داوهتهوه.

ع غرغول N Vannkaster د آب پيران:

← **گارگويلز، پوژرتميري گهلاياس:** Gargoyles: The Goliath ترتير Chronicles زنجيره ي تهلهفيزيوني ۱۹۹۴-۱۹۹۷ ئافراندي گريک وهيسمهه.

← **گارگويلز:** Gargoyles فيلم فيلمي ئهمريکايي ۱۹۷۳، دهرهيناني بيل نورتون.

← **فيلمي گارگويلز:** Gargoyles the Movie فيلم فيلمي ئهمريکايي

۱۹۹۵، دهرهټناني سابورؤ هاشيموټو.

← **فهرمانډهوايي گارگويلز:** Reign of the Gargoyles **فيلم** فيلمی

ټمريکايي ۲۰۰۷، دهرهټناني ټايتون دهيقيس.

← **پراساني گارگويلهکان:** Rise of the Gargoyles **فيلم** فيلمی ترسناکي

۲۰۰۹ ټمريکايي، فهرانسهي، کانادايي، رومانيايي، دهرهټناني بيل کورکوران.

گارمون: **موزيک** **نامبر** ټاميرکي موسيقاي رووسي له خيزاني ټاکاردیون،

له رووسيهوه بو گورجستان و قهوقاز و لهويشوهه چوهته ټيران، له موزيکي ټازهري دا به زوري سوودي لپوهرتهگيري.

گاروس: Roland Garros **فرؤکهوان** **بنيگورد** {۱۸۸۸-۱۹۱۸} له بيشپرهواني

فرؤکهواني و يکهه کهس که سالي ۱۹۱۳ به فرؤکه به سمر زهرياي سپي ناوهپاستدا ټيپري.

گاریه: کهره سننه هانوجو ناو عهره بانئی له سهر دوو چهرخ که ئهسپ پرای ئهکیتی.

گازر: ۱) ناوی بکهر جلیشور.

گازر: ۲) ناوی فهرمار شوردنی جاو و کوتانی بو سپیوونهوه ن:

چاروکه ههولیریه

هونراوه و وتنی: ههسن زیرهک

له دووری تویه په شیۆشم
مهست و خومار و سهرخۆشم
به ماجت دی فهرامۆشم
کۆلوانهی بو گری دهدهم
چارۆکت بو گری دهدهم
کچی ئهگهر دایکت رازی بی
دهستی له مهمکت دهدهم!
وهلا، دهستی له مهمکت دهدهم!

له دووری تویه بیحالم
مهست و خومار و عهودالم
هیچ گاوری نابینت حالم

چاره‌ۆكەت هه‌ولێریه
 كۆلوانه‌ت هه‌ولێریه
 ئەوا ده‌چمه‌ سه‌ر رێی مه‌رێ
 بو‌خۆم ده‌چمه‌ سه‌ر رێی مه‌رێ
 یارم شه‌نگه‌ بێریه
 ده‌لێن ئه‌ورۆ له‌و باغی نیه
 ئەو چاوانه‌ت میسلی بازن
 مه‌ست و خومار، پڕ له‌ نازن
 بزرانگت تیری سه‌ر بازن
 چارۆكه‌كه‌ی كۆلی تۆم
 كۆلوانه‌كه‌ی كۆلی تۆم
 عه‌ترم بێیه‌ و بۆم هه‌یناوی
 به‌ دیاری ده‌یده‌م به‌ تۆ
 سویندم خوار دووه‌ ماچی ده‌كه‌م
 نیوان مه‌مكۆلانی تۆ

له‌سه‌ر پردی گرتیان سه‌نگه‌ر
 ده‌ستی نيزامی خۆلبه‌سه‌ر
 لنگ یان دامی ده‌سته‌و خه‌نجهر
چارۆكه‌كه‌ی گازره‌، كۆلوانه‌كه‌ی گازره
 ناوێرم دوو قسه‌ی پڕ بلییم
 دایکی له‌وی حازره
 تونده‌ی ده‌لێی ئاگره

چاوت ئهستیره ی ده ریازی
 هه لیان دینی چهن به نازی
 به کوشتم ئاوات خوازی
 کولوانه که ی کولی توم
 چاروک که ی کولی توم
 عهترم بییه بوم هیناوه ی
 به دیاری ده یده م به تو
 سویندم خواردوه ماچی ده که م
 تهختی نیو چاوانی تو
 ئه و چاوانه ی هه لیان دینی
 به کل و دره مان ده یره نگینی
 بو لیم زیزی نامدوینی
 روز نیه مردوم لی نه مرینی
 چاروک که ی هه ولیریه
 کولوانه ی هه ولیریه

ئه و ده چمه سه ر ری مه ری
 بو خوم ده چمه سه ر ری مه ری
 له دووری تویه ره ش پو شم
 مه ست و خومار و سه ر خوشم
 به ماچت دی فه راموشم
 چاروک که ت هه ولیریه

کولوانهت همولیریه
 ثوا دهچمه سمر ری مہری
 بو خوم دهچمه سمر ری مہری
 یارهکهم شہنگہ بیږیہ
 دلین ئورؤ له باغی نیہ.
گازکردن: جاوگے شہسہر جل شوږدن، بالاق.
گازل: gazelle **ئاوہئاو** گوڙہل، جاوگہش. **ع** غزال **N** gaselle **د** غزال.

گازہ: psalm **ئاو** پارانہوہ له دەرگای خودا، سہلا، ږازونیاز، کہبار. **ع**
 مناجات **N** psalm **د** مناجات.
گازہنگ: ناوی لیکدراو زہنگ و زہنگوؤلی گہورہ، ئہکریتہ ملی و شتری بیئشہنگ
 کہ زرنگانہوہیکی بہہیزی ہمہیہ.

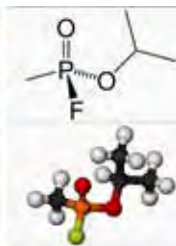

گازی ئیپرہ: Ypres gas **کیمیا** **جہنگ** **کومہنکوژی** وشہی «ئیپرہ» بہ واتای

کیمیایی به کار هاتووه، له بهر ئهوهی له جهنگی جیهانی بهکهم، له جولای ۱۹۱۷، ئالمان، بۆ بهکهم جار گوللهی پرکراوه به گازی کیمیایی له بهرهی ئیپره (Ypres له شارهکانی باشووری رۆژئاوای بهلجیک) له دژی سپای فهرانسه به کار هینا.

گازی سارن: Sarin gas کیمیا جهنگ کۆمهڵهکۆژی بهکهم جار سالی لیژنهیهکی ئالمانی به سهروکایهتی گێر هارد شرۆدر دۆزیانوه، که به دواي قهرکهریکی بههیزدا تهگهپان. پیکهاتهیهکی کیمیایی فسفۆره که کۆتهندامی دهمار لهناو دهبات و هیسنیکی زۆر زههراوی و کوشندهیه، به فورمولی کیمیایی $C_4H_{10}FO_2P$. ئەم ئاوێته شلهیهکی پوون و بپهزنگه، له شیوهی سۆلانیدا بۆ بوته. له پۆلینکردنی چهکی کیمیاییدا سارین دهخریته پۆلی هیسنه دهماریهکان و هیسنی زنجیرهی G. ئەم هیسنه ماسولکهکانی دل و کۆتهندامی ههناسهوان لهکار دهخات و بهرکەوتن به گازی سارن دهبیته هۆی مردن له چەند خولهکێکدا.

ګاسی: ۱ **ټاوهټکار** ګاهس، وه ختی وا همیه، ټه شی، ږی تر ده چر.

ګاسی: ۲ **ټاوهټرمان** ګاز، بانګ، بانګردن.

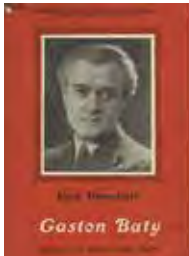
ګاسار: ۱ **ټاوه** کولکھی میو که له یاش ږین ټمینی.

ګاسار: ۲ **ټاوه** چه لمه، داری دوو حاجی سهری ګوریس بهستن.

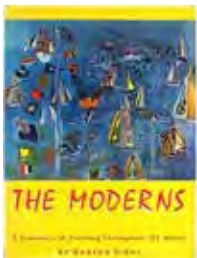

ګاستون باتی: Gaston Baty **ټاوهټنووی** (۱۸۸۵-۱۹۵۲) ټاوهټنامه نووس و

دهرهټنهری ټاوهټی فهرانسه ی.

ګاستون دیل: Gaston Diehl **ټاوهټسهر** (۱۹۱۳-۱۹۹۹) نووسهری فهرانسه ی.

گاستون کالمت: Gaston Calmette **رؤژنامه‌وان** **سهرنووسهر** (۱۸۵۸-)

۱۹۱۴ نووسهر و رؤژنامه‌نوس و سهرنووسهری رؤژنامه‌ی راستره‌وی «فیگارو»، یاش تاوان خستنه یال سهرؤکوه‌زیران جوژیف کایو، له سالی ۱۹۱۴، به ده‌ستی ژنه‌کهی کایو، هانریه‌تا Henriette Caillaux تیرپور کرا، که چوه نووسینگه‌کهی، ده‌مانجه‌ی ده‌ره‌ئینا و کوشتی.

گاستون لومهر: Gaston Lemaire **ئاوازدا‌نهر** (۱۸۵۴-۱۹۲۸) ئاوازدا‌نهری

فهرانسه‌ی.

گاستون ماسپيرو: Gaston Maspero **دیریدنا‌ر** **میسرنار** (۱۸۴۶-۱۹۱۶)

ئيجیپتولوگ یان میسرناسی فهرانسه‌ی. زور لیکولینه‌وه‌ی به‌نرخ‌ی له‌سهر میسری کون بلاو کرده‌ته‌وه. ◀▶ له‌په‌رتووک‌ی رامسس و تاشوور به‌نیپال باسی راوکردنی شای تاشوور و پینج گهنجی راوچی ئەکا که له‌گه‌لی بوون. ◀▶ کانالی تله‌فیزیونی **ماسپيرو زمان** له‌لایهن ده‌سه‌لاتی میسریه‌وه به‌شانازی ئەوه‌وه ناو‌نراوه.

گاسکونی: Gascony **جوگرافیا** **ناوی جینا** به‌شپکه له باشووری فهرانسه که ناوه‌کی له گاسکونی یان باسکه‌کان وه‌گر توه، له نیوان کوئستانی بیرنه و ئوقیانوسی ئه‌تلّس و چه‌می گارون له خوارووی شاری تۆلۆز.

گاسن: **ناو** ئاسنی نووک تیز که تراکتور یان له دهنده‌ی ئاموور ئه‌خری و عهرزی پێ ئه‌کیلن.

گاسن: **ناو** گۆرهبان، مه‌یدانی ناوه‌ندی گوند.

گاف: **ناو** هه‌نگاو، شه‌قاو.

گاش: ۱) ناوھنکار دەم، کات، سات، گاه، قوناغ.

گالاتیا: Galatea نەفسانە بېھیکەرقاتر له ئەفسانەى ئەسیس و گالاتیا، نووسینی ئۆفید، بیگمالیونى Pygmalion بھیکەرتاش بھیکەریک ئەتاشی و خوی شەیدای ئەب و ناوی ئەنێ گالاتیا. فینۆس کە ئەمە ئەزانێ، گیان ئەکا بە بەریدا کە بیگمالیون بتوانی لگهلی بزی.

گالییری ئۆدیون: galleries de l'Odéon گالییری له بەناوبانگرتن گالییری و شانۆکانی پاریسە، دالانەکانی پرە له قەفەسەى پەرتووک کە «وەشان» هکانی پەرتووکەکانی خویان لەوی داتەنن و بینەر ئەتوانی ئازادانە سەریان بکات.

گالیسکەى ئاگر: Stagecoach فیلمی ئەمریکایی ویستپرنی ۱۹۳۹ دەرهینانی جان فورد.

گالیفە: Gaston Galliffet وەزیری جەنگی فەرانسە و بکوژی کۆمۆناردەکانی پاریس.

گالیک: Gallic **کولم** **ناو** فرانسوي، سمر به ولاتې فرانسې؛ ټيمپراتوري گالیک (۲۶۰-۲۷۳)، فرانسوي کول (۵۰۰ تا ۸۰۰). **ع** الغال **N** gallisk **د** فرانسوي.

گالی ماريه: کورانيه ده نگبږي ټوپرا. **گالينوس: Galen** **بيزنتک** **نهشتهرگهر** يان Aelius Galenus (۱۲۹-۲۰۰) پزیشک و نهشتهرگهر و فهيلهسووفی يونانی.

گالی و نهنگالی: گورانمبیز (گهران- بهرگی چوار) دوو گورانمبیزى ئوپیرا بون که دکتور کوتار وه ک گالتهکردن و وه ک ناسکبیزى یاری به ناوهکانیان نهگان: گالی مالی؟

گان: millet ڤووهک گال ناو ههرزن، کزن، دانهوئلهکه خیرا گهشه نهکات، به شیوهیهکی بهرفراوان له ولاته گهرمانهدا گهشه نهکات که خاکی بهپیتیان نییه. بهریکی بچووی فره ئرگری، بو دروستکردنی ئارد یان خواردنهوه ئهلکولی بهکارتههینری. ۴ الدخن N hirse ڊ ارزن.

گان: gall ڤووهک گال ناو لووی ڤووهک، دومهئلهکه له ڤووهک دیت به هوئی جانوهه یان باکرهیاوه. ۴ غده کروی N gall ڊ گال. ۳ تانین

گالته: satire ناو ساتایر، گهچاری، تهوزه، تهوس، توولهکی، حهنهک. ۴ هجاء، هجو N satire ڊ فکاهه، طنز. ۳ حهنهکنوس:

گالتهچاری: travesty ناویچاوک نوینهرایهتیهکی دروینه، بیواتا، یان شیواوی شتیکی یان کهسیک. ۴ مهزلة N parodi ڊ تقلید مسخره آمیز کردن.

ن: پاش ئه وه موو چه ره سه ری به سه ر تو هات بوو، ئه وه تنه ها نوینه رایه تیه کی گالته جاری بوو.

گالتهی ئاپریل: دا و نه ریڼه گه مه ۱۸ برۆمیر April Fool درۆی سیانزه، گالتهی سیانزه به ده ر، واته پارتی دیموکرات گرنگیی سه ر که و تنه که ی خو ی ئه وه نده دا به زانده، کردی به گالته جاری.

گالتهی شیتانه: demented joke **ویژه** **مه نه ی** هه نه کی تاریک، گالته و تووله کی سه باره ت به هه ندی له و شتانه ی نابی بییان بی بکه نین، وه کوو مهرگ و نه خو شی و چاره په شی. په نگه یارمه تیه ک بیت بو ئه وه ی خم و په زاره بره ویته وه م هه رچه ند ریسکه که یسی که م نیه. **ع** الفكاهية السوداء **N** mørke humorvitser **د** طنز تاریک.

گالۆشی: **ناو** بیلاوکی لاسیقی ناسکه کاتی ته رو تووشی به سه ر بیلاودا له پی ئه که ن.

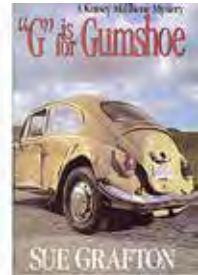

گامبیتا: Léon Gambetta **رامیار** (۱۸۳۳-۱۸۸۲) رامیاری کوماری سیه مه ی

فهرانسه.

گامشو: Gumshoe **کەسایەتی** **فیلم** **شەلەن** **گەمە** **رۆمان** و **فیلم** و **گەمە** **بە** **ناو،** **و** **هەک** **فیلمی** **سینەمای** **۱۹۷۱** **ی** **بەریتانیای**؛ **هەر** **و** **هە** **فیلمی** **کارەگای** **۲۰۱۸** **بە** **ناوی** **گامشو**.

گانیمید: Ganymede **نابیر** **و** **ئەفسانە** **لە** **میسۆلۆژی** **یۆنانیدا** **پالەوانێکی** **بە** **هەشتی** **خەلکی** **ترووی** **بوو،** **زیۆسی** **خودای** **خودایان،** **خۆی** **کرد** **بە** **هەلۆ،** **گانیمیدی** **پفاند** **و** **بردی** **بۆ** **ئۆلیمپیا،** **کردی** **بە** **مەیکۆپی** **خواکان.**

گاوانی: **مووجە** **ناو** **مزی** **شوان** **و** **گاوان.**

گاوانی: starling **پالندە** **ناو** **ریشۆلە،** **سیرۆ،** **پالندە** **یەکی** **خۆدەرخەری** **هاروواجه،** **بە** **فرینێکی** **خیرا** **و** **خۆخەنەوه.** **ناوی** **زانستییەکی** **sturnus vulgaris** **و** **لە** **تیرە** **(sturnidae)** **یە.** **جاری** **وا** **هەم** **بە** **کۆمەڵە** **گەورە** **ئەبیرن.** **لە** **زۆرە** **جیھاندا** **هەن،** **لە** **لێرە** **وار** **و** **گوند** **و** **باخ** **و** **میرگوزار** **ئەزین.** **میی** **گاوانی** **۵** **تا** **۷** **هێلکە** **ئەکات،** **جووجەکان** **لە** **۱۲** **تا** **۱۵** **رۆژ**

تهگورین و له هیلکه دینه دهرهوه، یاش ۲۰ پوژ تهفرن. [۴] زرزوریات [N] stær [د] سار.

گاوکردن: جاکردنهوه **جاوگه شنبه:** لکاندنهوهی چینی شکاو به تیل و هیلم.
 ↩ هلبهت ههندي جار بو پاراستنی قوری چینی که گرانباي بوو، تیلان تیئگرت که تارادهیهک قورییهکی له تهقاندن به هوئی گهراوه تهپاراست.
 ↩ تهگهراوی کولاتوو بکرته ناو قورییهکی چینی سارد، تهگهراوی تهوه همیه بتهق، بهلام تهگهراو تهلبند کرابی تهوا بریک له گهراکه تهچی بو تهلهکان و ریژهی تهقینی قورییهکه کهم تهبتتهوه.
 ↩ **گاوپه‌ند:** بیله‌پوری وه‌ستای گاوکردن و لکاندنهوهی چینییهواله.

گاوه‌ناسی: **دابه‌ن** نه‌خۆنتی **ناوایبکدراو** داره‌تیکه کەف له دەمی گا دی و ماتێ ئه‌کا.

گاهەز: **شو** eventuality **شیان، ئه‌گەر، ڕووداو، پێش‌هات، بوویهر.** **الاحتمال** eventualitet **احتمال.**

گاهەزی: **ئاوه‌نگار** **شیمانی، ئه‌گه‌ری.** **محتملا** sannsynligvis **احتمال.**

گای ئه‌م‌ریکایی: **بیا‌نار** **بایسن، جو‌ری گامیستی ئه‌م‌ریکاییه،** **گیا ئه‌خوات.** **ته‌نها جو‌ریکی له پۆله‌ندا هه‌یه به ناوی bonasus.** **التور** bison **بیسون.**

بوفالۆ: **بیا‌نار** **گامیستی ئاسیایی و ئه‌فریقاییه، ه‌ز به** **میرگوزاری ته‌پ و ئاودار ده‌کات، کراوه یان دارستان.** **به‌یانی زوو و ئیواران** **و شه‌وانه خو‌راک ده‌خۆن و گه‌شت ده‌کهن.** **کاته‌کانی تریش له‌به‌ر سییه‌ر** **پال ده‌کهن و، واپی ده‌جیت ته‌نها نزیکی کاترمیریک له‌پۆزیکدا بخه‌ون.** **الجاموس** bøffel **بوفالو.**

گای برۆنزی: **داد** **ئامه‌یر** **یان گای سیسیلیایی، ئامیریک بوو له** **یونانی کهونارا بو ئه‌شکه‌نجه و کوشتی سزادراوان.** **که‌سیک به ناوی** **پرپلوسی ئاسینایی، له سه‌ده‌ی شه‌شی پێش زاین، ئه‌م ئامیره‌ی بو** **فالاریس Phalaris دیکتاتۆری سیسیلیا دروست کرد.** **ئه‌م گایه ناوه‌که‌ی** **بو‌ش بوو و له برۆنز ساز کرابوو و ده‌رگایه‌کی له لاکه‌له‌که‌یدا هه‌بوو.**

سزادراو ته خرایه ناو هم گا برؤنزییه و ناگریان له ژیر گاکه هه لته کرد تا گهرم بیی و سووره وه بیی. له ته نجامدا سزادراو یان ددانپیدانانی ته کرد یان ته برزا و ته مرد. پریلوسی وه ستای گای برؤنزی به کهم کهس بوو که تهو ئامیره یان له سهری تاقی کرده وه و کوشتیان.

گایا: Gaia نابیر و نه فسانه له میسؤلۆزی یونانیدا، دایکی زهوی و ماخوای ئازاوهیه.

گچکه: Minnow که سابه ننی داموده زگا کهس یان دامه زراویک به ته ندازه و توانا و ده سهلاتی تا پاده یهک بچووک و کهمه وه. N البلمة E Minnow E وشهی مینه و D کوچک. **سوره ماسی:** ماسی Minnow E وشهی مینه و ههروه ها به واتای ماسیه کی بچکولهی تهو رتاسیاییه، که له ئاوی شیریندا تهزی. N Minnow E الشبوط D کیور.

ن: مینۆیهک هه لته داته ناو ئاو بو ته وهی نه هه نگیک بگری.

گراچییه کان: رامیار شه بانگیر به ئالمانی Gracchusse به لاتینی Gracchus، به فهرا نسهری Gracques، به ئینگلیزی Gracchi و به ئیتالیایی Gracco،

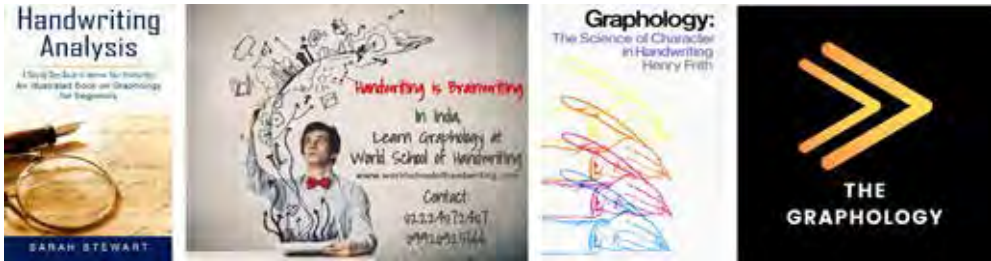
دوو کەس لە نوێنەرانى هەلبژاردەى خەلكى تریبیۆن لە رۆمى كەونارا بە ناوى سەمپرونى گراچى (۱۵۳-۱۲۱ز.) و ئەوى تریان تیبری سەمپرونى گراچى (۱۶۳-۱۳۳ز.)، كە بوو بەدیھینانى پرسیای زەویوزار بە سوودی جووتیارەكان خەباتیان ئەکرد.

گراس: Grasse **جوگرافیا** شارێكە لە باشووری فەرانسە، نزیک زەریای سەیی ناوەرەست، ناوەندی پارێزگای ئالب ماریتیمە Alpes-Maritimes. ناوەندی بۆن و عەترسازى فەرانسەیه و هەروەها بەناوبانگە بە پایتەختى بۆنى جیهان.

گرافۆلۆجی: graphology **زانست** هەلھێنجانی کەسایەتی کەسیک لە ڕووی دەستنووسە کەیهو. تیۆری بنهڕەتی گرافۆلۆژی ئەوەیە کە دەستنووس دەپرینی کەسایەتییه؛ لێرەو شیکارییهکی سیستماتیکی شیوازی دروستبوونی وشە و پیتەکان دەتوانیت ئەدگارەکانی کەسایەتی ئاشکرا بکات. **ع** علم الخط **N** grafologi **د** گرافولوزی.

گرافیتی: graffiti هونډر تهو نووسين و وینانهی له سر دیواره‌کانی شویننه گشتیه‌کان کیشراون یان هه‌لکه‌نراون و له‌بهر تهوهی مهبه‌ستیکی په‌خنه‌گرانه‌یان هه‌یه، به کاریکی نارپسایر دانه‌نرین په بانکسی.

گرامونت کادروسی: Armand de Gramont پرووناکیبیر گه‌ران-۲ یان Gramont_Caderousse (۱۸۷۹-۱۹۶۲) نارپستوکرایی زانستخواز و بیه‌سازی، دوستی نریکی مارسیل پرووست.

گرانبه‌ها: sumptuous **ئاوه‌ئاو** به‌نرخ، شایانه، به‌شکو، به‌کەشخه،

به‌فەر، به‌زاژوفەر. **ع** مترف، فخم **N** luksus **د** فاخر، عالی.

➡ **به‌شکوویی:** sumptuousness **ئاوچاوی** شایانه‌بوون، گرانبه‌هابوون، شکووداری.

➡ **به‌فیز:** presumptuous **ئاوه‌ئاو** به‌دفره، لووتبهرز، له‌خوبایی، بادیه‌هوا،

کەسیک دابی کۆمه‌لایه‌تی له‌په‌فتاریدا په‌چاوا ناکات. **ع** متفطرس **N** overmodig **د** متکبر.

گراند کونده: Louis, Grand Condé (1621-1686) **ژنرال** **خانهدان** جه‌نرالی

فه‌رآنسه‌یی و به‌ناوباگترین کەسایه‌تی بنه‌مالی کونده له‌خاندانی بۆربۆنه‌کان. هه‌روه‌ها له‌کەسایه‌تییه‌ ناسراوه‌کانی راپه‌رینی ئاریستوکراتی «فرۆند».

گراند گینۆل: Grand Guignol **ئناو** **ئناو** ترسنای **یان** Great Puppet

به‌واتای بووکەللی مەزن، شانۆیه‌که له‌پاریس، له‌سالی کردنه‌وه‌ی ۱۸۹۷ تا داخستنی له‌۱۹۶۲ پسیۆر بوو له‌نواندنی شانۆی سامناکی ناتۆرالیستی. ناوه‌که‌ی وه‌ک زاراوه‌ بو‌سه‌رگه‌رمی ترسنای گرافیکی، نااسایی، ژانری ئیلیزابییتی و ژاکوئینی به‌کار ئه‌هێنری.

گرانگانده دیلا سکالا: Cangrande della Scala **خانهدان** **کەسابەندی**

(۱۲۹۱-۱۳۲۹) خانهدانئیکى خەلکى قېرۇنا بوو، که دانته ئالیگری له بههشتی کۆمیدی خودایی و ههروهها زۆر له نووسهراڤی تریش پهسنی بهخشندهیی و دهستئاوهلهیی ئهویان کردوو.

گرانموژن: Charles Grandmougin **نشانوونوور** (۱۸۵۰-۱۹۳۰) **شارلی**،

شانوونوسی فهراڤسی.

گرانهتا: typhoid **بیزینتری** **نهخۆنتی** نهخۆشی کهفتهیی، تایهکی باکتریاییه که

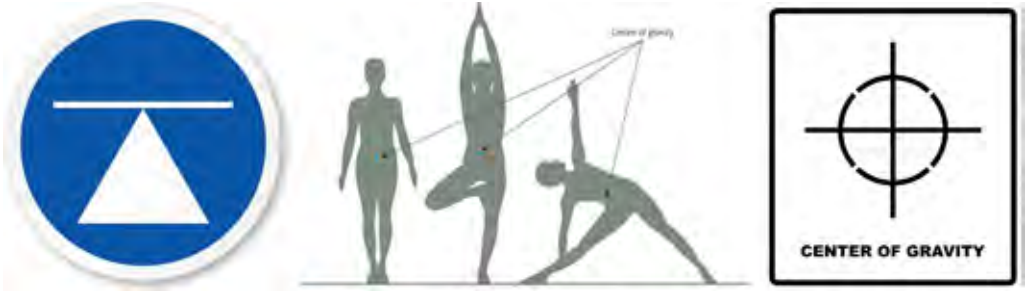
زیبکهی سوور لهسهه سینه و پێستی سک دههتهکهووی و ڤیخۆلهکان بهتوندی ئهسووتیئنهوه. **تیفووسی:** Typhus **درم** **نهخۆنتی** درمیگه به هوی باکترای ڤیکتزیاهه rickettsiae پهیدا ئهبی، نهخۆشی زیبکهی بهنهوش دههتهکات و تووشی سهههشسه و یاو و وڤینه ئهبی. زیاتر ههی کاتی جهنگه

و به هۆی سپر و گهنه و لهمبابهته ئهگۆیزرتهوه.

گرانیگه: Center of Gravity **ئاوی بئعدراو** چهقی قورسای، سهنتهری گرانی.
 [N] [F] Tyngdepunkt [D] مرکز ثقل.

← **گرانی:** gravity **ئاوی جاوگ** قورسای. [F] الجاذبية [N] gravitasjon [D] ثقل.

گرانییه دو کاسانیاک: Adolphe Granier de Cassagnac **رۆژنامهوان**

{ ۱۸۰۶-۱۸۸۰ } رۆژنامه نووس، له پامیاریدا بیپرنسیپ، بهر له شوپرتی
 ۱۸۴۸ ئۆرلیانیست و پاشان بوو به بۆنایار تیبستی توندپهوه.

گراو: ۱) **ئاو** گیراو، دیل، یه خسیر ۲) **ئاوه ئاوی فرمان** ئهویندار، بریندار به تیری
 ئهوین.

گراوه: ۱) island **دورگه** **ئاو** دورگه، ئاد. [F] جزيرة [N] øy [D] جزیره.

گراوه: ۲) **ئاو** دینگه چهلتووک کوتان.

گراوی: mistress **ناو** دلز، واشت، ماشقه، قهپاتمه، ژنیک که په یوه نډی دلدارې له گهډل پیاوې ژندار هه یه. **ع** معشوقه **ن** elskerinne **د** معشوقه.

گراوویه پیاو: له شفرؤش، ټهو پیاوه ی له بهرامبر سهرجیې له گهډل ژنیک، پاره ی ل وهرته گری. ټه لیکساندر دومای کور، له شانوگری جه نابې **ویژه** ۱۸ برؤمیر **پیاو** گراوی، پیاو سوژانی،

ئالفونس Monsieur Alphonse ئەم كەسايەتییە لە كاراكتەری ئالفونسدا
 پيشان ئەدا. **دريژه** ئەم وشەيە لە زمانی ئینگلیزیدا ناوی جوراوجۆری
 Casanova, Lothario, innamorato, lover, Gigolo, وهكوو، وهگرگتووه،
 seducer, Don Juan, ladies' man, lady-killer كه هەر ههموویان
 {ژنكۆز، ژنخەلهفین، ژنبار، ميباز، داوینتەر، كازانوفا، دۆن ژوان} به
 چەشنیک نامازە به پیاوی لەشفرۆش ئەكەن.

گرتنگی کاری زۆرهملی: **وامباری** **ئسببسنهم** **ئوردووگای زۆرهملی.** [E] **معسکر اعتقال** [D] **اردوگاه کار اجباری** [E] **concentration camp.**

گرتنی مهراکو: **وامباری** **داگیرکردن** سالی ۱۹۰۴ فەرانسە و ئینگلیز پەیمانیکیان
 وازو کرد كه به هۆیهوه، ئینگلیز رینگه به فەرانسە ئەدا مهراکو داگیر بکات
 و، لەبری ئەوه، فەرانسە ددان به دەسهلاتی ئینگلیز له ميسردا ئەنی.

گرتنی یهدهگی: **وامباری** **دادوهری** imprisonment on suspicion, on remand **گرتن**
 به هۆی گومانلێکردنهوه، گرتن بۆ لیکۆلینهوه. [E] **توقیف احتیاطی** [N]

fengsel etter mistanke, varetektsfengsling **د** جس به ظن برای تحقیق.

گرتووخانه: jail **ناو** به زوری شوینی ږاگرتنی تاوانبار (متهم) که بو لیکوئینهوه بانگکراوه له ماوهی بهر له دادگایبیکران، یان ئهوانهی ماوهی گیرانه که یان کورته؛ زندان prison شوینی که بوږاگرتنی تاوانکار (مجرم) که دادگا بریاری له سهر داوه و سزای بو بریوه تهوه و به تاوانکاری دادناوه.

گرته: قیدیو **ناو** قیدیویمکی کورت تهنھا سهارت به یهک بابته بیټ.

برگه: قیدیو **ناو** برگه قیدیوی که چند گرتیهک پیشان ئه دات.

گرد: around **ناو** فمراگهرد، دهور. **ع** حول **N** around **د** بیرامون، دورادور.

خاله: لیواریکه به گردی شتیګدا دروست بکری، له قور یان شتیګی تر. **ع** خال **د** گردوکو.

گردوکو: compact **ناوولیدراو** خړکراوه، چره بهند، توندوتول، لیکگلوف، لیکپه ستاو، سخ. **ع** متراکم **N** kompakt **د** جمع و جور.

ن: خوی گردوکو کردهوه: خوی خړ کردهوه وهک مه بهستی ږویشتنی هه بی.

گردمل: chubby **ناوه نساو** خړین، کورته بالای قه لهوه، خړوخول، خړوپر. **ع** **N** lubben **د** جاق و چله. **ن:** سمین

مچه گردمل که بهرمو باو بوومهوه **د** پیچه کهی گشته وه یان خاو بوومهوه؟ هه زار

گردی: ناوهئناو بهگردی، فهراگهردی، بدههوری. ← (ناخاله: ❶) لیواریکه به گردی شتیکدا دروست بکری، له قور یان شتیک تر) [N] خال ← گردوگو.

گردیسهر: quest ناو فهرمان بهجور، بهدواداگهران، راسپارده، پهیدوژی، توژانهوه، دانهپهی، شاروکردن، فهکولین، کپکاش، کنه، لیگهران، ملومو، نانهشوین [D] جستجو [N] oppdrag [E] بحث [E] search.

گردیسهری بزوینه: dynamic search زانسنه فیزیک گهرانی دینامیک. [E] البحث الدینامیکی [N] dynamisk søk [D] البحث الدینامیکی.

گرژ: tense دارهت ناوهئناو توندبوون یان کشان. [E] توتر [N] anspent [D] تشنج.

گرژبوون: deteriorate دوخ جاوگه نینهبهر توندبوون، ههلچوون، خراپتربوون؛ ژهنگاو بوون، گهندهل بوون. [E] توتر [N] anspent [D] تشنج.

گرژبوونی ماسولکه: convulsion بیزیتکی دهروونناسی به هوئی جوولهیهکی توند و درژ و نااسایی له پهپهوند لهگهل ناریکی میشک وهکوو فی یان ههندی ژههر یان هوکاری تر له خویندا.

گرژکردن: exacerbate دارهت هیمایی جاوگه نینهبهر ئالوژاندن، دژوارکردن، دوخشارکردن، ئاریشه تپهاویستن. [E] تفاقم [N] forverre [D] معقد کردن.

گرژی: ❶ tension دارهت ناو جاوگ توندی، جهران، دارهتی جهران و کشان و گرژبوونی دهماری؛ پالپهستوی کارهبا؛ هیژی ههلم یان گاز؛ هیژی جهران یان راکیشان. ← [E] توتر [N] Spenninger [D] تنش. ←

دهمارگرژی: stress دهروونناسی دهمارگیری، بهریشانی. [E] ضغط عصبی [N] understreke [D] فشار عصبی.

گرژی: ❷ tension فیزیک ناو جاوگ پالپهستوی کارهبا، جیاوازی رووی کارهبا.

گرژی: ❸ tension فیزیک ناو جاوگ هیژی ههلم یان گاز.

گرژی: ❹ tension ناو جاوگ کیشمی نیوان مروف یان نهتهوان.

گرژی: commotion **ناو جاوگ** داره تی تازاوه و بشیوی. **۴** اهتیاچ **N**
oppstyr **د** هیا هو، اضطراب.

گرژینه وه: چاوغ شیمه **نرمه خه نینه وه.** chortle **E**.

گرسی: hederlig, developed **ناوه نساو** بایه بهرز؛ رسکاو؛ بهقهواره، ئهستور.
متطور **N** utviklet **د** تکوین یافته.

گرسان: چاوغ شیمه بهر **رسکان، خوگرتن، مهین.** ← نهگرسابوو: نهمه بیوو،
خوی نهگرتوو.

گرشه: shine **ناوه نساو** شه ماله، بلیسه، کلپه، گره، سوله، دره و شانه وه. **۴**
لمعان **N** skinne **د** درخشش **E** shimmering.

گرشه دار: **ناوه نساو لیکنراو** ته یسان، به بریسکه وه ک بلیسی تاگر.

گرفت: dyspepsia **نه فوشتی ناو** نارپکی همرسکردن، پیرومه، گرانی ههرس،
ههرسنه کردنی دریزتایمن له گهل تازاری گده و پرپوون و ناوسانی گده
دهکن له کاتی خواردن و دوی خواردن. نیشانه باوه کانی تر بریتین له

گهړانهوې ترشه لوك، دله كزى و قرقينه. [٤] سوء الهضم [N] dyspepsi [د] سوء هاضمه.

گرگاشه: distraction [ناوې وانا] پەريشانی مېشك، نهنگواز، فەرتهنه، سهخت و دزوار. [٤] ارتباك [N] distraksjon [د] حواس پرتي.

گرگن: big belly [ناوې وانا] وركن، سكل. [٤] بطن كبير [N] stor mage [د] شكم گنده.

گرگين: fretful [ناوې وانا] دزيوى تووپره و توسن، دزهيم، مون. [٤] عبوس [N] irriterende [د] اخمو. [د] گورگن

گرموټه: pellet [چېك] [ناو] ده نكه، گولله، خړوكه، بارسته يه كي بچوك و خړ و په سټينراوى هيسنيك؛ ده نكي په سټينراوى خوراكي تازه ل و په لهوهر. [٤] حبيبات مضغوطة [N] pellet [د] قرص، حب.

گرموټه: crumpled همر شتیکی هه لگلو فزای چرچ و لوچ کراو. [۴] تکوم
[N] sammenkrøllet [د] مجاله.

← [د] **داره تکان:** فشار، فلیقانه وه، ږاگوو شین، گرموټه، گوو شین، هارپن.

گرنال: rough [نوهنناو] درنر، شتی زبری در، زبر و درکدار، پووش و
ږه گهړه گه و گرنج گرنج. [۴] خشن [N] uzevn [د] خشن، زمخت.

ن: تووسی یان درکه خه نجهر echinops گیایه کی درنییه.

ن: جیاوازی گوریسی گرنالی موو و هه و دای نازکی ئاوریشمینی زانیوه.

گروپیتو: gruppetto [موزیک] [بهره] سی-چوار نوټی ږازاندنوه، بهر یان له
دوای نوټی سهره کی.

Le Gruppetto :

Ornement rapide qui consiste à ajouter trois notes de broderie autour de la note principale en commençant soit par le haut, soit par le bas.

Je ne verrai plus l'amante que j'adore - Rep Gardon Frères
Musique Du Cœur - Recueil de l'académie du tambourin n°11

گروسیه: Arthur Groussier [رامبار] [چالاکان] {۱۸۶۳-۱۹۵۷} سوئسیالیستی
فهرانسه یی، نوټنر و جیگری سهروکی پهرله مان.

گروڤهر: cylindrical **ئه‌ندازه** **ئاوه‌ئاو** لوله‌ک، گلیل، خری لوله‌یی. **ع**
 اسطواني **N** sylindrisk **د** استوانه‌ای. **ه** گلوڤهر

گروک: Grock (۱۸۸۰-۱۹۵۹) **هونه‌مەند** لیبووک و مایسترووی سویسی،
 ناسراو به پادشای لیبووکان.

گرووز: Jean-Baptiste Greuze **تێبۆه‌کار** (۱۷۲۵-۱۸۰۵) شیۆه‌کاری فه‌رانسه‌یی.
یانسه‌ی‌شیبۆ-ا ئەماژەیه به تابلۆی به ناوبانگی «کورپی هه‌له‌خه‌رج prodigal son» که له رووی سه‌ربه‌رده‌یه‌کی ئینجیله‌وه کیشراوه (ئینجیلی کوردی،

لوڅا ۱۵: ۲۴-۱۱). ځوړه ی همله خه رچ

گروهشت: tendency **شاو** واز و ویست بو لای شتیک یان بو لای چه شنه
 په فتاریکی تایبته. **ع** اتجاه **N** tilbøyelighet **د** گرایش **E**, leaning,
 .proclivities, proclivity

گری: **۱** phrase **رېزمان** بریتیه له وشه گه لیک که به تنیا و اتایان نیبه و به شیک
 له رسته پیک ته هینن. ساده ترین گری ناولی، له ناولیک یان جیناویک
 پیک دیت و ساده ترین گری فه رمانیش له ره گی کار و جیناویک پیک
 دیت، به لام هندی زمانه وانی وه کوو عه بدولجه بار مسته فا مه عرف و
 سه گفان جه میل تم پیناسه یه به همله نوزانن و نهلین:

گری بریتیه له وشه یه ک یان زنجیره وشه یه ک، که وهک یه که یه کی
 سینتاکسی گوگردنیکی سینتاکسی هه بیته و له جیکه و ته ی
 تری رسته دا وهک نهو یه که یه به کار به پینریته وه.

واتا رېزمانی کون سی مخرج بو گری داده نیته: **⏪**

۱- کومله وشه یه که.

۲- واتای تهواو نادات.

۳- کاری لهگه‌لدا نییه.

☞: کوری شیرکو

☞ به‌لام ریزمانی نوئی ئه‌لی: بو دروستبوونی ههر رسته‌یه‌ک بیویست به دوو پیگهاته‌ی سهره‌کی هه‌یه ئه‌ویش گرییه‌کی ناوی و گرییه‌کی کاری‌یه.

☞: ئازاد هات.

لیزه‌دا (ئازاد) گرییه‌کی ناویه و (هات) یش گرییه‌کی کاریه.

☞ به‌مشپوه‌یه ههر سی مەرجه‌کی ریزمانی کۆن هه‌لوه‌شانه‌وه:

۱- مەرچی یه‌که‌م که ده‌یگوت (کۆمه‌له وشه‌یه‌که)، مەرچ نیه واییت به‌لکو ده‌کری یه‌ک وشه‌ش بییت. وه‌ک ئه‌و نمونه‌ی سهره‌وه.

۲- مەرچی دووه‌م که ئه‌لی (واتای ته‌واو نادات)، نه‌خیر گری هه‌میشه واتای ته‌واو ئه‌دات، بو نمونه:

☞: من هاتم.

(من) گرییه و واتای که‌سی یه‌که‌م ئه‌دات، هه‌روه‌ها (هات) یش گرییه‌کی تره و واتای هاتنی که‌سیک دیاری ئه‌کات.

۳- مەرچی سییه‌م که ئه‌لی (کاری لهگه‌لدا نیه) ئه‌مه‌ش هه‌له‌یه، چونکه کار خوئی ئه‌بیته (گری فرمان).

☞ هه‌روه‌ها گری فراوان ده‌کریت، بو نمونه:

کچ

کچی جوان

کچی جوانی پرچلوول

کچی جوانی پرچلوولی چاوشین

کچی جوانی پرچلوولی چاوشینی بالابه‌رز

کچې جوانی پرچلوولی چاوشینی بالابه‌رزی خنده‌لیو
 کچې جوانی پرچلوولی چاوشینی بالابه‌رزی خنده‌لیوی مهمکقوت ...
 گړی ناوی گړی فرمانی.

گړی: knot ښاو به‌ستنوه‌یه‌ک به‌ تپه‌لکیشانی جوړاوجوړی په‌ت و
 گوریس و هه‌ودا دروست ئه‌بې. عقدة [N] knute [د] گره، عقده.

گړپه‌ست: contract ښاویځدراو په‌یماننامه، په‌یمانبه‌ستن، به‌لیندان،
 به‌لینداره‌تی، پښککووتن له‌سمر خالی تایبه‌ت. [N] kontrakt [ف] اتفافیة [د] قرارداد.

گړپه‌ستی هاوسه‌رگیری: marriage contract کومه‌لناسی ښاویځدراو یان
 تنها هاوسه‌رگیری، پیکه‌ینانی په‌یمانی هاوسه‌ریتی یان ماره‌پرینی (له
 پوانگه‌ی ټایننوه) زن و شوو، که ئه‌بن به‌ هاوسر و هاوشانی په‌کتر و
 نازادی پیکه‌وه زینان همیه له هه‌موو بواره‌کاندا، به‌بې پښگری کومه‌لایه‌تی
 و پړسایې. [N] ekteskapskontrakt [د] عقد ازدواج. [ف] سووکهماره

گریتا گاربو: Greta Garbo **هونه ریښته** (۱۹۰۵-۱۹۹۰) تهستیره ناسراوی سویدی هالیوود، به هونه ریښه فیلمی بیده نگی میژوو هه بژردراوه.

گریجان: **ئاوه نئاو** که سیک که خاوه نی خده و خووی ناشیرین و درژوه.
گریژهنه: **ئاوی بیکدراو** گریژهنه، یازنه ی ده رگا، ژیر ریسمه، بیچکه به که به لاشیانی ده رگاوه، تهخریته سر و ژیری ده رگا و پی به بند ئه ب.
گریشی: Jules Grévy **وامبار** (۱۸۰۷-۱۸۹۱) سه روک کو ماری فرانسه له کو ماری سیهم، سالانی ۱۸۷۹ تا ۱۸۸۷.

گریگ توله ند: Gregg Toland **فیلمگر** (۱۹۰۴-۱۹۴۸) فیلمگری ئه مریکایی.

گرڼوگول: tangled **ئاوه لئاو** ئالوژی و گرڼی زور ده بهندا؛ **هئیمایر** کارڼک که سمره ودهری لئ دهرناکری، یان سمري لئ دهرناکری. **متشابکه** [N] flokete **د** درهمی و گره زیاد، کنایه از سردرگمی.

گرڼی ئوډیپوس: Oedipus complex **دروونناسی** باوکبیزی، ئوډیپوس یان ئوډیپ له کهسایه تیبهکانی ئه فسانه‌ی یونانی، سمره‌پای بیئسبینی په نامینانی نه‌ئینیزان، نه‌زانسته باوکی ئه‌کوژی و دایکی ئه‌خوازی و که به و راستیه ئه‌زانی، چاوه‌کانی خوئی کویر ئه‌کات. گرڼی ئوډیپوس له زاراوه‌کانی دهروونناسییه. وه‌ک زیگموند فرۆید په‌که‌مجار له سالی ۱۸۹۹ له پهرتووکي شیکاری خه‌ودا روونی ئه‌کاته‌وه، تیورییه‌کی دهروونناسییه به واتای سوژی منالی نیرینه بو دایک و هه‌ستی کیبه‌رکی و ته‌نانه‌ت رقبوونه‌وه له باوکی. گرڼی ئوډیپ له لای فرۆید به واتای ناسازی و نه‌خوستی نییه، به‌لکوو وه‌ک بو په‌که‌مجار فرۆید روونی ئه‌کاته‌وه قوناغیکی گه‌شه‌کردنه له زیانی مرو‌فدا که ئه‌گه‌ر منال بهو قوناغدا تیئنه‌په‌ری و تاقی نه‌کاته‌وه تووشی کومه‌لیک کیماسی و ناسازی دهروونی ئه‌به‌ی گری ئه‌لکتره‌ا.

گرځی نه لکترا: Electra Comple **د پرووناسی ناسازی** دایکبیزی، له زارواه کانی د پرووناسیبه. گرځی نه لکترا له کچاندا بهرامبره به گرځی نه لکترا له کوراندا. له میسولوزی یونانیدا هاتووه که نه لکترا، نورستسی برای هاندا تا دایکیان و باوه پیاره یان له تولی باوکیان ناگامینون دا بکوژی. فریود هم چیروکه بو وهسی وازی ناخودتاگی کچ بو له ناوبردن دایک و بده ستهینانی باوک له خولی گه شه کردنی د پروونی جنسیدا ➔ گرځی نه لکترا.

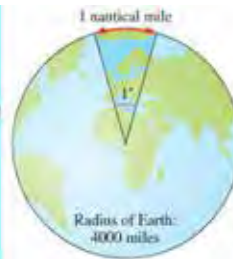
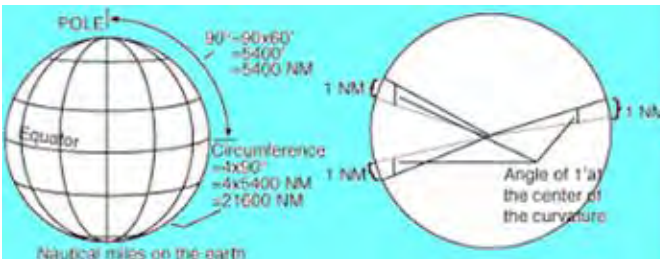

گرځی زه ریایی: nautical knot **یهمکی برآوردن شو** میلی زه ریایی نیوده ولته. بهم شیوه به پیناسه کراوه که ۱۸۵۲ متر، نژیکه ۶۰۷۶ پریان ۱،۱۵۱ مایل. یهمکی وهرگیراو له خیرایی **گرځی** به، واته یهک **گرځی**، یهک میلی زه ریاییه له کاترمیریکدا، یان یهک **گرځی** یهک له سمر شهستی میلی زه ریاییه.

➔ میلی زه ریایی nautical mile

➔ کهوانه میردیان: Meridian arc

➔ پیوانه کییل Cable length

گريی سپانی: triquetra **نابینناسی** **به رزنگ** **رازاندنوه** به رزنگی سیلتیکه، سی کهوانی لیک ئالوه له رازاندنوه و نزیاروانیدا به کار ئه هینری. [۴] عقده التالوت [N] triquetra [D] تریکوئترا.

گريی فرمانی: Phrasal verb **بفرمان** **ناو بکدراو** زاراهیهکی ئیدیومیه له کرداریک و توخمیکی تر بیکهاتوه وه کوو زیادکردن، پاککردنوه، چاوپیکهوتن، ریکخستن:

- تکایه، دهنگی رادیوکه زیاد بکه.
- ئەم ژووری نوستنه پاکبکه رهوه، زور بیسه.
- چاوپیکهوتنیکم له گهل ئه و ریکخست.

← **گری:** **بفرمان** **ناو** بریتیه له وشه گه لیک که به ته نیا واتایان نییه و به شیک له رسته بیک ئه هینن. ساده ترین «گری ناوی»، له ناویک یان جیناویک بیک دیت و ساده ترین «گری فرمانی» ش له رهگی کار و جیناویک بیک دیت.

گرځی ناوی: noun phrases **وټمان** نافدیر، وشه یان وشه‌گه‌لیک که له پسته‌دا وه‌کوو بابه‌ت، شت، یان شتی سهره‌تایی ږول ته‌بینن. ساده‌ترین گرځی ناوی له ناویک یان جیناویک پیک دیت. **گرځی:** **وټمان** **ناو** بریتیه له وشه‌گه‌لیک که به‌تیا واتایان نیه و به‌شیک له رسته پیک نه‌هینن.

گرځی ناوی هم شیوازانه وه‌نه‌گرځی:

- **ټه‌گر له دوو ناو پیکهات، ټه‌وا ناوی دووهم ټه‌بیته دیارخوری ناوی به‌که‌م.**
- **ټه‌گر له ناویک و جیناویک پیکهات، به‌همان شیوه‌ی خالی به‌که‌م، جیناوه‌که ټه‌بیته دیارخوری ناوی به‌که‌م.**
- **ټه‌گر ناویک و هاوه‌لناویک بوو ټه‌وا، هاوه‌لناوه‌که ټه‌بیته دیارخوری ناوه‌که، ټینجا له پیش ناو یان له دواى ناوه‌که دیت.**
- **ټه‌گر گرځیه‌که له دوو ناو زیاتر بوو، ټه‌وا ناوی به‌که‌م دیارخراوه و ناوه‌کانی تر دیارخرن. **ن:** کورانی شاری که‌رکوک.**
- **ټه‌گر گرځیه‌که دوو ناو یان زیاتر بوو و، هاوه‌لناویسی له‌گه‌ل بوو ټه‌بیته به‌پری مه‌به‌ست وشه‌کان ږیزیکری، واته هاوه‌لناوه‌که له دواى ټه‌وا دیت که ټه‌توویت په‌سنی بکه‌یت. **ن:****

نمری خویندکاره په‌که‌مه‌کان / جه‌نگی دووهمی جیهانی.

نرخى ته‌زوه کاریگه‌ره‌کان / سه‌مونخانه‌ی به‌ردینیى ټاسو.

کوبه‌ی به‌ناوبانگی سه‌یوان / فرۆکه‌خانه‌ی نیوده‌وله‌تیی هه‌ولیر.

فرۆکه‌خانه‌ی نیوده‌وله‌تیی هه‌ولیر.
 کوبه‌ی به‌ناوبانگی سه‌یوان.
 سه‌مونخانه‌ی به‌ردینیى ټاسو.
 کورانی شاری که‌رکوک.
گرځی ناوی
 نمری خویندکاره په‌که‌مه‌کان
 جه‌نگی دووهمی جیهانی.
 نرخى ته‌زوه کاریگه‌ره‌کان.

noun phrases

گری: **پاستگر** پاشگره وهک لکان و پالېستیکردن بو کەسی یان کۆمهله بهکار دیت. گەری

ن: لایهنگری، ههلهگری، شیعهگری، ژنگری، ئیسلامگری.

گریان: cry **فهرمان** ئەسرین داباران، فرمیسکرپشتن، به شیوهیهکی گشتی وهک دەربرینی پهزاره، نازار، یان خەم. **۴** بکاء **N** grâte **د** گریه.

شهو وهها بگریم بهبن تو که دراوسن به رۆژ

دەستی من بگریت و له ئاو ههلمکپشیتته دەر

«سەعدی»

گریبلن: Felix Gribelin **ئاوی ئایینه** **گهزان-۲** تۆمارنووسی وهزارهتی جهنگ بوو و له چەندین پیلان و بهلگەسازی دژی درهیفوس بهشدار بوو و له دادگا گوڤانی درۆی دا.

گری پۆی: reef knot **ناو** ناچهگری، جوړه گرییهکه دوو جار قوفه ئهکری، بو گریدانی دوو سهری گوريس بهکار دیت. ده‌ریاوانه‌کان بو هه‌ل‌دان چارۆکه‌ی کەشتی به زۆری ئەم گرییه بهکار ئه‌هێنن. **۴** عقده شراعیه **N** revknote **د** گره صخره‌ای.

گریزیلدا: Griselda **نایبو و نه‌فسانه** {دی‌کامیرون، بوکاجیو} ژنیکه له نه‌بوونی شووه‌که‌یدا شه‌یتان ئه‌یه‌وی فریوی بدا، بو ئه‌وه‌ی ئه‌مه‌گ و داوینیاکیی تاقی بکاته‌وه.

گریسبان: greaseball **شو** بیگانه‌یهک، له پښه و تیره‌ی ولاتانی مه‌دیت‌هرانه، به تایبه‌تی ئیتالیایی.

گریشمه: coquetry **ئاوه‌ئاو** ناز و غمزه، رواله‌تسازي، شنگ و شوخ. **ع**
عشوة **N** koketteri **د** ناز **E** flirtatious glance or gesture.

گریفیس: David Wark Griffith **ده‌ره‌بهر** {۱۸۷۵-۱۹۴۸} ده‌ره‌بهری
ئهمریکایی فیلمی گټرانه‌وه narrative film، به یه‌کیک له کاریگه‌رت‌ترین
ده‌ره‌بهره‌گانی میژووی سینهما دائه‌نری.

← **فیلمی گټرانه‌وه:** narrative film **سینه‌ما** یان چیرۆکدار، فیلمنامهی
همیه و چیرۆک یان ږووداوټیک به ورده‌کاری و دیمه‌نه جیاوازه‌کانییه‌وه‌له
لایهن ئه‌کته‌ره‌کانه‌وه نمایش دکات. **ع** فیلم روائی **N** narrativ film
د فیلم داستانی.

گرىك: tolerance, persistence **ئاوۋىئاو** بەرگە، تاقەت، ھەجمان، تۈن،
يۈۋەستان؛ ئۆقرەگرتن، ھەدادان **N** toleranse, utholdenhet **۴** حلم
E standhaftighet **۵** تحمل.

گرىم: grimage **ھونەر مەكياج** {فەرانسە} گۆرۈنى پوخسارى ئەكتەر بە مەكياج
ۋ كەرەستەى تايبەت.

گرىمالدى: Grimaldi **خانەدان نازناو** لە بنەمالە ئارىستوكراتەكانى جىنۇقان،
بەلام باسى ئەم ئەرمىنۇيە لە مېزووى بنەمالەكەياندا نييە.

ګریمان ۱: assumption **ناو** شتيک که وا دانهنری راست بر یان روو بدات، به بر تهوی سہلمینرابیت.

← **ګریمان:** assumption **نابینناسی ناو** له تاینی فہلدا نامازہیہ به ہرزبوونہوی مہریہمی پاکیزہ بو ناسمان و بروای چوونی مریہم بو بہہشت. افتراض **N** antagelse **د** فرض **E** presumption.

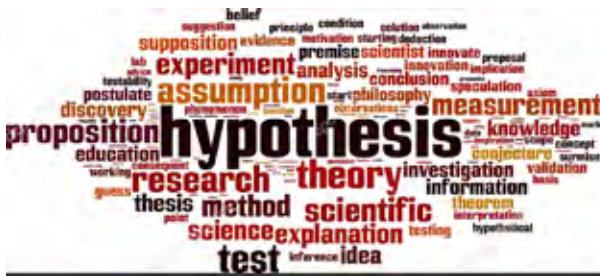

Assumption
is the mother of all
screw-ups

ګریمان ۲: deem **ناو** وادانان، وازانین، به شیوہیہکی دیاریکراو لہہرچاو ګرتن. افتراض **N** anser **د** در نظر گرفتن **E** presumption.

ګریمانہ ۱: premise **ناو** پيشمہرچ، لیدوانیک یان گہلالہیہکی پيشوو کہ کہسیکی دیکہ لیہوہ دہرتهنجام دہدریت یان وہک دہرہنجامیک بہدوایدا دیٹ. افتراض **N** premiss **د** فرضیہ.

ګریمانہ ۲: hypothesis **تیوری**، ګریمان یان پيشنیاژیک لہسہر بناغہی سہلماوہکان وہک سہرہتایہک بو لیکوئینہوی زیاتر. افتراض **N** hypotese **د** فرضیہ.

ګریمانکار: تهو کہسہی ګریم تهکا Maquillage artiste.

گرهیه رسن: John Grierson **فيلمساز** (۱۸۹۸ - ۱۹۷۲) بيشهنگی بهلگه یيسازی سكاتلهندی و پاشان كانادایی.

گرينلهند: Greenland **فيلم** فیلمی سينه‌مايی ۱۹۴۹، به ره‌می مارسیل ئیچاک.

گرينۆك: moaner **ئاوه‌ئاو** بيشهنگ، ده‌مبه‌بوئه، جووكن، ده‌مبه‌گلەي، گازندۆك، مروّقی ده‌م به بوئه‌ی زور په‌خه‌نگر كه له هيج پازى نين، ئه‌و بيش ئه‌و شتانه‌ی به لای كه‌سانى تره‌وه هيج گرنگ نيه. ➡ نوره‌نووز تا پاده‌يك ئه‌رئينيه و ئه‌چيته خانه‌ی ناز كردن و خو‌شیرين كردنوه. [۴] المتذمر [N] knurrende [۵] غرغو [E] wailer, squawker, bawler, weeper, complainer.

گرڼه‌ستیره: meteor **شاو** **ن** ته‌ستیره‌ی گذرار، ته‌ستیره‌ی کشاو، شو‌له. **۴**
 شهاب **N** meteor **د** شهاب.

گړاو: **شاو** کانی سمر کیو که له ناو بهرد هه‌لته‌قولن.
گړگرتن: combustion **کیمیا** **جاوټه‌نښه‌ر** سووتان، بلیسه‌کیشان، گړیان،
 گړتبه‌ربوون، په‌وتی سووتانی به‌ره‌نجامی کارلیکی کیمیا‌یی هیسنه‌کان
 له‌گه‌ل ټوکسیژن، که به زوری پووناکي و گهرما و دووکه‌لی له‌گه‌له. **۴**
 الإحتراق **N** forbrenning **د** اشتعال، احتراق.

ن: گړتبه‌ربوونی له‌خووه. **۱۱** Bleak House, Dickens

پښتني: و تراوه چارلز ديکنز پر وای به‌وه هه‌بوو «گړگرتنی له‌خووه» واته
 Spontaneous combustion ته‌گه‌ری لوانی هه‌یه و، ټو بوچوونهی له
 پووداوی راسته‌قینه‌ی گړگرتنی له‌خووه‌ی کوټنس کورنیلیا باندي، له
 سالی ۱۷۳۱دا وه‌رگرتوه و له رومانی ۱۸۵۳ای «**خانوی ته‌مبار**» له
 پی‌رسونای کرؤکی سهرخوشدا نه‌خشان‌دوویه‌تی، که له هه‌ناوه‌وه گړ
 ته‌گړی.

گرسۆز: copper oil lamp **نامبر** **شاو** جوړيک چرا لامپا که فتيلهکهی خر
 بوو. **ف** مصباح زيت النحاس **N** kobberoljelampe **د** گرسوز نفتی **E**
 .Aladdin Oil Lamp

گرکه پركي: **شاو ليكدراو** پيشپر كي گركه يان شووتی يان كالك، به شدار ئه بې
 به يهك چه قو گركه يهك بكات به دوو كوتی چونهك و به سهنگيكي بچووكی
 وه كوو پاره ی ئاسن بيھنيته وه. **ف** **هيئانه وه:** **چاوگه دوولوا** بهرامبه ركردن
 له كيشدا. **ف** **پرسپر كي:** Quiz **گه مه** **شاو ليكدراو** پيشپر كي پرسیاران **N**
 Quiz **ف** اختبار **د** مسابقه.

گرکه مارانه: citrullus **شاو** گرکه تال، شووتی مارانه، كاله كه مارانه، جوړيک

گرگمی زور تاله که بو دهرمان ئهشی. [ع] حنظل [N] citrullus [د] حنظل.

گرمانکه: lava [ساو] تواوی گرکان، تواوی گرم که له گرکان دیته دهرهوه، یان ئه بهره گرکانیانهی که ساردبونهتهوه. [ع] حمم برکانیه [N] lava [د] مواد مذاپ اتشفشانی.

گرناش: Grenache [جورکی ترییه به زوری بو شهراب خستنه، درهنگ بیتهگات و بیوستی به هه لومهرجی گرم و وشک ههیه، شهرابه که هی ئیتالیا و ئیسپانیا و فهراڤانسهیه و جیزی تووتپرک و شک و ئالهتی ههیه. [ع] گریناش [N] Grenache [د] گرناش.

گرپۆز: pernicky **ئاوه‌ئاوه** وړکگر، کهسی بیانووگر، لووسکه، روودار، گوینه‌بیس. **۴** جوزي **N** pernicky **د** بهانه گیر.

گرپۆل: armpits **پوښتای** **ئاوه** پارچه کووتالیکی له‌بزینه یان سی سووچه بو بن باغله له کراس و چوغه ئه‌دری. **۴** الإبطین فی القميص **N** armhulene i skjorten **د** خستک، زیر بغل در پیراهن.

ن: رانکی شرپ و چوغه‌ی بی‌گرپۆلیان له‌به‌ردا بوو.

بی‌گرپۆل: revet armpits **ئاوی لیکدراوه** بن باغله دراو، کراسی گرپۆل پیوه ناماوه. **۴** الإبط الممزق **N** revet armpits **د** زیر بغل یاره.

گرپه: ① **داره‌ئا** **ئاوه** هالآوی گهرما، تین و هالآوه، بایه‌کی ناسازی گهرمه، له وه‌رزی هاوین په‌یدا ده‌بی، په‌نجا و چوار پوژ ده‌وام ده‌کات، میوه و مهره‌ز وشک ده‌کات، بای گهرمی کوشنده.

گرپه: ② **ئاوه** ددان که‌رویشکی، کهسی ددانی پی‌شهو‌ی له ده‌روه بی.

گرپه‌پیچه: **ئاوی لیکدراوه** بل‌یسه‌ی گر که خو‌ی رانه‌وه‌شینی، گری به‌ته‌وزم، ته‌نوری داخراوه به‌ر له‌وه‌ی کلپه و گری بنی‌شیتوه.

گرهمه شخه لآن: conflagration **شاو** گړی به کلبه و بلیسه و به پرووناکی زوړ. **۴** حریق هائل **brann** **N** **د** حریق بزرگ.

ن: گرهمه شخه لآن ته توانی پاکژکه رموه **بیټ:** Conflagration, can be cleansing. واته بو نه هیشتن و تیا بردنی به لگه بیټ.

پاکژکه رموه: cleansing **ئاوه لئاو** پاکژدنه وی دارمال و نه هیشتنی شوینخواړ. **۴** تطهیر **rensing** **N** **د** پاکسازی.

ئاگره گوره: bonfire **ئاوه لئاو** ئاگرکی گوره که وهک به شیک له ئاهه نگیک ته کړیته وه، وهک ئاگری چوارشمه سووره و نه وروژ.

گزگل: **۱** **شاو** بهریکی دارمازووه.

گزگل: **۲** **هیماپر** به مروقی بیسه کمی لمر و لاواز ته گوتری و زیاتر بو منال به کار نه بری.

گزگل به فوو: به کیک له یاربه خوښ و پر که یفه کانی شموانی لادی جاران کورده واری.

گزگل یه کیکه له بهره کانی دارمازوو سهره تا پهنگی سهوزه و دواتر
زهرد ده بیټ و پاشان له کاتی پیگه بیشتندا پهنگی قاوه یی ده بیټ.

پیش په یدابوونی فتیله و چرالامیا و دیوارکو و چرالوکس (چراتور)
.... له لادیگان گزگلیان به روئی کوردی (که ره یان زنگه) چهو ده کرد
و دهرزیه که ده زویه کی تا مهتری دریزی پیوه بوو ده چه قیندرایه گزگله
چهو رکراوه که و به داری میچه که وه هه لده واسرا بو پونا ککردنه وه، گه نجان
له شهوانی زستان که کوډه بوونه وه یاری گزگل به فوه یان بهو گزگله
گردراوه هه لواسراوه ده کرد چون؟

له دهوری گزگله که کوډه بوونه وه به شیوه یی بازنه هه ریه که یان فوی له
گزگله که ده کرد بو ئه وه یی بدریت به سهر و ده موچاوی به رانبره که یدا هه ر
کهس و ئازا بوایه و فوی به هیز بووایه ئه وا گزگله گردراوه که یی ده کیشتا
به رومه تی به رانبره که یدا.

گزهون: گزیکهر.

گزیچار: تهره شوولی دوهون، له کوندا بو تمی کردن بهکار نه هیئرا.

گزیر: treasurer ټینجو، چاودیری داژده و دارایی خان، گهنجینه دار، بهریرسی دارایی.

گزیرانه: tax of lord **سیسئسم** **داب و شریعت** **دینسا** باج و بیتاکی که جووتبهنده ئیدات به گزیر. **ع** ضریبة الرب **N** skatt av herre **د** مالیات ارباب.

گژم: **ټاوه ټاوه** خه مبار؛ خه م، خه فته. **ع** حزین **N** dystert **د** غمگین.
گژم: **نه خوئتر** **شاو** که سموک، په بوو، ئاسم، بهر ههنگ، نه خوئشی هه ناسه سوار بوون. **ع** الربو **N** astma **د** آسم.

گژنیتر: coriander **پوهه** **شاو** گژنیشر، بهنا رومی، تاوولی، دپه کهولی، دپکه کهوه، پوهه کیکی به کسالهیه له تیره «چه تریهکان» (Umbellifetae)، لاسکه کهی سوچ سوچه و په لهکانی بلاوه، گه لاکانی دراون و گوله کانیستی په نگیان چهرموو یان په مهبین، به شیوهی چه تر له پویهی چله کانه وهیه. **ع**

گشتهک: yarn **ناو** لیزگ، بهنی گشت، بهنی چمن لوی بادراو، بهنی کلاش

چنین، بهنی پینهچر، بهنی رایه‌لی تهون و مافوره. **ف** غزل، **ن** خیط

← **خرینه:** گشتهکی سی یان چوار هودا.

← **مه‌چیر:** هودا، داوه‌بهن، تال.

گشتگر: extensive **ناو لیکدراو** بهر فراوان، همه‌لایه‌نه، گشتلایه‌نه، بهربلاو.

ف شاسع **ن** omfattende **د** شامل، وسیع.

گلاراو: **دروونناسی** **ناسازی** **ناو لیکدراو** جوړیکه له ماخوله Hyperactivity هارو هاجر

و ئوقره‌نه‌گرتن، نه‌خوښینیکه که نه‌ندیشه و کرداری مروّف ئه‌شیوینې.

داره‌تیکه که زیاتر نه‌خوش خوې به که‌سیک یان شتیکی تر ئه‌زانې.

نیشانه‌کانی بریتین له شپه‌سته و وړینه، هه‌لوّسه، گوتنی هه‌لیت‌وپه‌لیت

و په‌فتاری نه‌شیاو. نه‌خوښینی ماخوله له‌گه‌ل نه‌خوښینی جووتکه‌سایه‌تری

dual personality جیاوازه **ن** Hyperaktivitet **ف** فرط النشاط **د** بیش

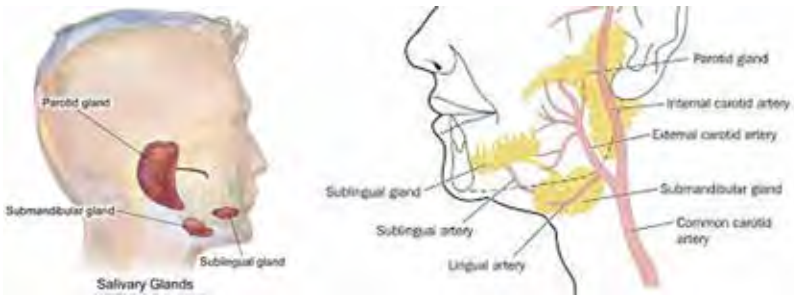
فعالیتی.

گلاکونوم: Glaucome له میسولۆجی یونانیدا پهریزادی گولخه ندهران، یهکیکه له په نجا نهرید Nereid یان پهری زهریایی. گلاوکۆ له زمانی یونانی به واتای سموزی مهیله وزهرد و، یاری شهپۆل و گوڤرانی په نگهکان له بن تیریزی خوره تاوا وهکوو سهمای پهریانی زهریایه له دووره وه.

گلاندی ناوژی: salivary glands.

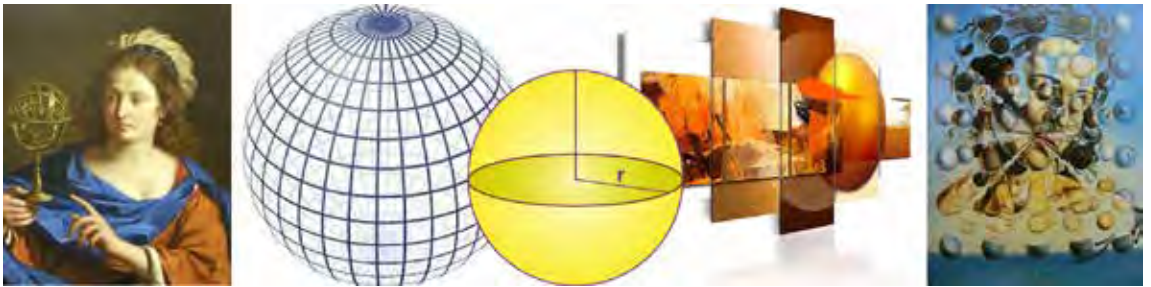

گلکردن: هاتنه ئیش و تازاری چاو.

گلۆریا: قاوهی گلۆریا، جوړی قاوهیه که ئەلکولی تێئهکری. ههروه ها گلۆریا جین کافی Gloria Jean's Coffees ههیه که فرنجایزیکی جیهانییه و زیاتر له ۱۰۰۰ قاوهخانیه له سمرانسهری جیهاندا ههیه و له ئوسترایاش ۶۰ قاوهخانیه داناهه. ناوی ئەم قاوهخانیه له ناوی گلۆرانبیژ Gloria Jean وهگریرهوه.

گلوښهر: sphere **س**او گو، گوډ، گوډا، تهنیکي په قی خړ، که نیوانی ههموو خالهکانی پووبه‌ره‌کمی له‌گه‌ل ناوه‌نده‌کمی یه‌کسانه. **ع** جسم کروی **ن** sfære **د** کره.

گروښهر: cylindrical **نه‌ندازه** **ناوه‌لناو** لووله‌ک، گلیل، خړی لووله‌یر. **ع** استوانی **ن** sylindrisk **د** استوانه‌ای.

گلوڤهر و گروڤهر: sphere and cylindrical خړکه و خړوکه. [۴] کروی و اسطواني [N] sfære and sylindrisk [د] کره و استوانه.

گلوڤهري گالاتيا: Galatea of the Spheres تابلوی بهناوبانگی ۱۹۵۲ ای سالقادور دالی. وینهی «گالا دالی» هاوسهر و میوزی سرووشی سالقادور دالییه، له پښگی زنجیرهیهک گلوڤهروهه، که به شیوهیهکی بردهوام پښخراون و وینهی گالی پیک هیناوه. ناوی گالاتیا تامازهیه بو Galatea نمفیکي زهريایي له ئەفسانهی کلاسیکدا به هوئی کهباری خویوه بهناوبانگه، همروهه ها پهنگه تامازه بهو پهیکهه بکات که پیگمالیون Pygmalion ی پهیکهرتاش له گالاتیا دروستی کرد و خوئی شمیدای بوو.

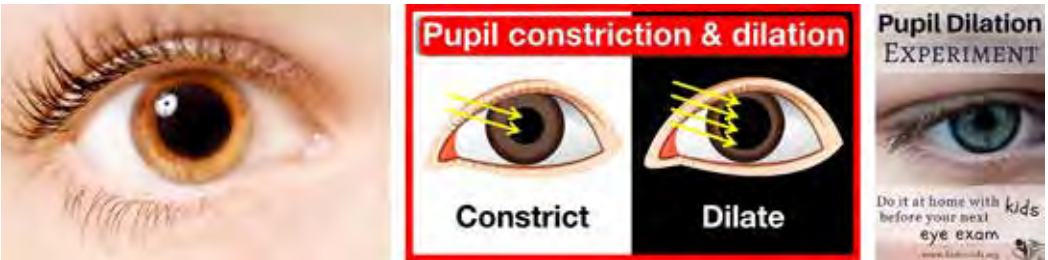
گلیتر: Charles-Gabriel Gleyre (۱۸۰۶-۱۸۷۴) هونرمندی شیوهکاری سویسری. ههر له مندالییهوه نیستهجی فهرانسه بوو، له ۱۸۳۰هوه بوو به سهرپرستی ستودیوی یول دیلاروش Paul Delaroche.

گلیټره: hailstorm **دبارده** **ناو** تهرزه لوكه، تهرزه ی وهرد، په هیله و توفانی تهرزه. **ع** عاصفة البرد **N** hagstorm **د** تگرگ ریز.

گلیټنه کشان: pupil dilation **کارداښه وه** **ده ستمه واړه** ههراو و فراوانبوونی گلیټنه؛ له پووناکي کهمدا، گلیټنه ده کرښه وه، یان فراوان ده بن، بو ټه وهی پووناکي زیاتر بجیټه ژووره وه. کاتیګ پووناک ده بیټه وه، بجووکت ده بنه وه، یان تهسک ده بنه وه، بو ټه وهی پووناکي کهمتر بجیټه ژووره وه. ◀ هه ندیک جار گلیټنه کان ده توانن فراوان بین به بی ټه وهی هیچ گورانکاریهک له پووناکیدا پووی دابیټ، ټم داره ته ناوی میدریاسه mydriasis. دهرمان و برینداربوون و نه خوټی ده بنه هوئی ټم داره ته ی جاو، به لام داره تی گرنګ ددانانی ناخودئاګایه به پراستییهک که مروټ گوئی ل ټه بیټ و کار ټه کاته سمري، یان شتیکی ټه ویټ، گلیټنه ی فراوان ټه بیټ. **ع** اتساع حدقة العين **N** pupillutvidelse **د** گشاد شدن مردمک چشم.

گليم: rug **نه خواو** **ناو** بېره، سپيال، پايه ی تهنک و نه زور گرانبايي. **ع** بساط **N** teppe **د** گليم.

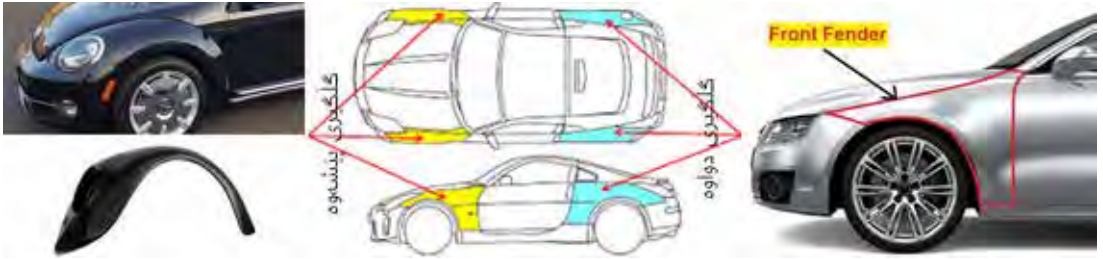

گلاژۆ: Muddy گلاژۆ [گلاژۆ + قوراوی، تەپ و تۆزاوی، لە گلاژۆ هەلژەنراو. **ف** موحل **N** Gjørmete **د** گلالود.

گلاسنۆست: glasnost **شاو** یان openness (لە یەکیتی سوڤیەتی یێشوویدا) پامیاری یان پراکتیکی حکومەتی پراویژکاری کراوەتر و بڵاوکردنەوهی زانیاری فراوانتر، کە لە لایەن سەرکردە میخائیل گۆرباچۆف لە ساڵی ۱۹۸۵هوه دەستیپێکرد. **ه** پەڕیسترویکا

گلگیر: fender **نۆنۆمۆبیل** **شاو** سەرقاپی تایی ئۆتۆمۆبیل؛ سەرقاپی تاگردان بۆ ئەوهی خەلووز بڵاوەنەبێتەوه؛ fender هەروەها بە واتای لۆلەکی لاستیک یان پلاستیک بە قەراخی بەلەم و کەشتی بۆ ئەوهی لە زەبر بارەنداز بیپاریزی. **ف** درابزین **N** fender **د** گلگیر.

گله خوړکه: earthworm **نومونه** **ناو** کرمی گلې، کرمه سوورکه. **ع** دوده
 الأرض **N** meitemark **د** کرم خاکی.

گله سووره: clay **نومونه** **ناو** ټیربار، خاکه سووره، خوږه سووره، گله سوور،
 گلې سوور، تهستوی سوالهت و ده فرسازي؛ گلېکی وردی داناری لکینه
 تا ۰،۰۰۲ میلیمه تر که فیلوسیلیکاتی ئالومینیومی تېدایه. به شپوه یه کی
 گشتی په رنگی زهرد، سوور، یان شینکیه و، زورچار چینکی په ستراوی
 نه ده لاین له خاکدا دروست نه کات. به قوری لخیز و همویرناسایه، نه دري
 له قالب، وشک نه کړیته وه، له کووره دا سووره وه نه کړي، بو دروستکردنی
 خشت و ده فر و سوالهت و په یکه ر. **ع** فخار **N** leire **د** خاک رس، خاک
 رست.

گناسی: despicable **ناوه‌ناو** بیټاکار، په‌ست، بیړه‌وشت، بیټرخ. **ع** حقیر **N**
avskyelig **د** حقیر

گناسی: rascality **ناو** بیټاکاری، بیړه‌وشتی، سووکایه‌تی **د** حقارت **N**
forakt **ع** حقارت.

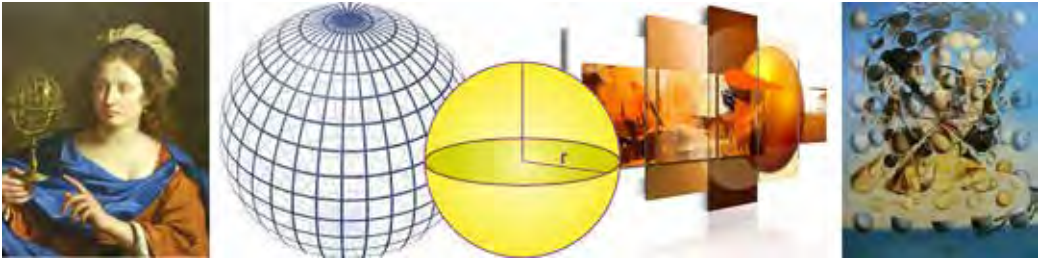
گنخان: inveigle گنخانن، خافلاندن، به‌هه‌له‌بردن، سمرقالکردن، سمر لړ
تیکدان. **ع** اغوا **N** inveigle **د** سرگرم کردن. **+** گنځینه‌ر: خافلینه‌ر.

گو: ۱ sphere **ناو** خړوکه، گوډ، گوډا، گلوقهر، ته‌نیکي په‌قی خړ، که نیوانی
هموو خاله‌کانی رووبه‌ره‌که‌ی له‌گهل ناوه‌نده‌که‌ی په‌کسانه. **ع** جسم

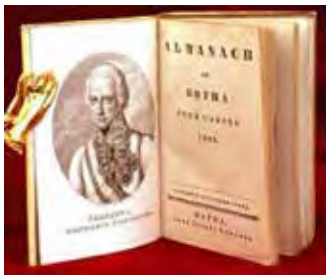
کروی **N** sfære **د** کره. **ع** کاوه **ع** هینانه
بورینه

گو: ۲ گوتن، ناخافتن.

گو: ۳ هه‌ست و پیژانینی ئه‌ندام.

گوټا: Gotha سالنامه‌ی گوټا، گوټاریکی سالانه‌ده‌رباره‌ی چالاکیی دیپلوماتیکی
ده‌رباری و کولکه و بنه‌جی تاریستوگراتی، له‌سالی ۱۷۶۳ او له‌شاری
گوټای ئه‌لمان به‌زمانی ئالمانی و فه‌رانسه‌یی چاپ و بلاو ئه‌کرایه‌وه.

گوټا: Gotha فرۆکه‌ی گوټا، فرۆکه‌ی بومب‌ه‌او‌ی‌زی آلمان، یه‌که‌م جار سال‌ی ۱۹۱۸ که‌وتنه‌ بۆردوومان‌ی پار‌یس .

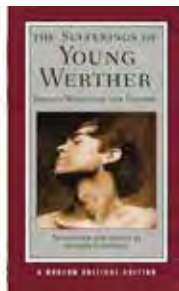

گوټره: بـی کـیـشـانـه و بـیـوانـه، مـهـزـه‌نـده نـه‌کـراو، آئـیـخ [E] imponderable .

گوټه: ۱ نـن saying پـه‌نـد، دـه‌سـتـه‌واژـه‌یـه کـی کـورـت و پـوخت، بـه‌گـسـتـی
 ئاموژگاری و ژیری تیدا‌یه [ع] قول [N] ordtak [ف] قول .

گوټه: ۲ Johann Wolfgang von Goethe (نوو‌س‌س‌ر) (۱۷۴۹-۱۸۳۲) نووس‌س‌ر
 و دیپلوماتی آلمان. گوټه‌ی آلمان و شیکسپیری ټینگلیزی و هوم‌ری
 یونانی و دانته‌ی ټیتالیا‌یی به‌چوار چوکله‌ی وټزی ئوروپا دائه‌نرین .

گوتەى ھاندەر: pep talk **ھاندان** وتاریکی کورت بۇ ھاندان کەسیک دەدریت بۇ ئەوہی پتر کار بکات، ھەست بە متمانە و گۆرمی زیاتر بکات و ھتد. **۴** کلام حماسی **N** peptalk **۵** کلام حماسی.

ن: راھینەر پیئش یاری گوتاریکی ھاندەری بۇ تیپەکە دا.

ن: پیویستی بە گوتەیکە ھاندەری ھەپە، تا بکەویتیە خۆی.

گوتی: Gutian **میزوو** **ناو** لە ھەزارەى سییەم و دووہمی پیئش زایندا لە دەوروبەری گۆلی ورمی و کەنارەکانی رۆژئاوا و باشووری رۆژئاواى زەریای مازەندەران، رۆژھەلات و باشووری کوردستان ئەژیان. دواتر لە ھەزارەى یەکەمی پیئش زاین ھەموو ئۆرارٹیپەکان و خەلکی ماننا و ماد بە گوتی دەناسران. **۴** الکوئیین **N** Gutian **۵** گوتی.

گوتیەر: Pierre Gauthière (۱۷۳۲ - ۱۸۱۳) کاناکاری فەرانسەیی.

گۆج: دەست و پای چەفت و چەوئیل. **+** گۆج: بەدەن بە چەوری یان ھەرشتی دامالین.

گۆجاگ: پشکوک، دوگمه، قوږچه.

گۆچ: به دهن به چهوری یان ههرشتی دامالین. **گۆچ:** دهست و پای چفت و چهوئل.

گۆچانی نوقل: نوقلکی ری ری سی و سوور یان په نگنامهیه له شیوهی گۆچان.

گۆچی: paralysis **یاوکی نیشه بیه:** داره تیکه تووشبوو ناتوانی ئەندامیک یان ههموو لهتیی بچوو لیتنی، جا به هوئی نه خوستی یان بوویه ره وه. **۴** شلل **د** lammelse فلج.

گۆچیۆ ئیمبراتا: Guccio Imbratta گۆچیۆ زه رده زیره. **دیکامیرون**

گۆچیۆ بالینا: Guccio Balena گۆچیۆ نه ههنگ. **دیکامیرون**

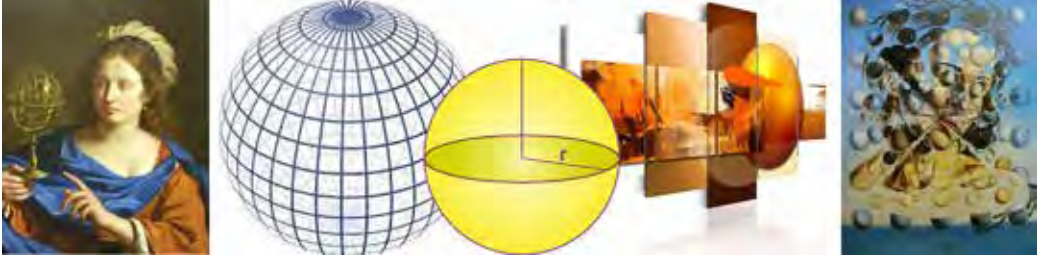
گۆچیۆ پورکو: Guccio Porco گۆچیۆ برهک، که برهک هه مان به راز و به کانهیه. **دیکامیرون**

گۆخل: مه ره زه وان، پسیۆر له چه لتووک چاندندا. **گۆخلانه:** **ئاو** مووچه یه که ده دری به گۆخلی پسیۆری بر نه جار.

گوندی به رده به ل

گۆدا: sphere **شاو** گۆ، گۆد، گلوڤهر، تهنیک پهر قى خر، كه نیوانی هموو خالەکانی رووبهره‌کەى له‌گه‌ڵ ناوه‌نده‌کەى یه‌کسانه. **ع** جسم کروی **N** **د** sfære کره.

گۆرانى: song **موزیک** یان ستران به‌هه‌لبه‌ست و ئاوازیک ده‌لین كه بۆ یه‌ك ساز کرابن و گۆرانیبیژیک له‌رێگه‌ى ئامیژه‌کانی موزیکه‌وه یان به‌بێ ئه‌و ئامیژانه‌ش بیلێت. وشه‌ى گۆرانى له‌ وشه‌ى «گۆران» ه‌وه گیراوه، به‌ واتای ستران گوتن به‌ شیوازی گۆرانى. ◀ گۆران یان هه‌ورامى له‌ هه‌وزه مه‌زنه‌کانی نه‌ته‌وه‌ى کورده.

گۆرانى یان سترانى خشته‌ى خولى: The Periodic Table Song **کیمیا**

موزیک **خشته‌ى خولى**

یه‌که‌م هایدروژین، ئه‌وسا هیلیمۆمه
 یاشان لیسیمۆم و جا برلیۆمه
 بو‌رۆن و کاربۆن له‌ هموو له‌یه‌که
 هه‌واش پری نیترۆژنه
 به‌ ئیدرۆژن هه‌ناسه‌ ئه‌ده‌ین
 فلۆرین بۆ ددانى جوانه
 نیۆن بۆ لایت و تابلۆیه
 سو‌دیۆم بۆ کاتى سو‌یره

سیلیکون

فوسفور و سوډیوم، کولورین و نارگون
 (پوتاسیوم) و کالسیوم بالات بهرز و بهزاگون
 (سکانډیوم) تیتانیوم، فانادیوم و کرومیوم و مانگنز
 گازی کادانه و خوړاگر و برییز
 هالوژین و ٹالکالی کاریگهرن به خیرایی
 هر خولگهیهک قوزاخهیهکی تازه ئهبینی
 کاتیک ئیلېکترون زیاد ئهبی له سوورانوهی بوړاست
 ئاسن ژمارهی بیستوشه شه
 ئوسا کوښالت، دراوی نیکل وهرئهگری
 مس و ژریر و گالیوم
 جیرمانیوم و ئارسنیک
 سیلینیم و فیلمی بروماین
 کاتیک کریبتون ژووره کهت رووناک ئهکات
 روښیدیوم و سترونتیم و ئوسا یتریوم و زیرکونیوم
 مولیبده نیوم و تیکنیتیوم
 (روښینیوم) روښینیوم
 (جهنگی زیو) و یاشان کادمیوم و ئیندیوم
 (قوتووی قالایی) ئانتیمونی و تیلوریوم و ئایوډین و زینون
 ئوسا کایسیوم
 باریوم په نجاشه شه و لیره یه که خسته که دابهش ئهبی
 ئه و جیگهی که کایسیوم ده ست پیئه کا
 لانتانیوم، سیریوم و پراسیودیوم

نىۋىدېمىيۇم لە لاي
 پىرۇمىيىسيۇم، ياشان شەستودووهكان
 سامارىيۇم و ئۇرۇبيۇم و گادۇلينيۇم و تىرېبيۇم
 دايسېرۇسيۇم، ھۆلمىيۇم، ئەرېبيۇم، سۇليۇم
 يەترېبيۇم، لۇتېتېيۇمە

Ytterbium, Lutetium

Hafnium, Tantalum, Tungsten then we're on to

Rhenium, Osmium and Iridium

Platinum, Gold to make you rich till you grow old

Mercury to tell you when its really cold

(Thallium) And lead then Bismuth for your tummy

(Polonium) Astatine would not be yummy

(Radon) Francium will last a little time

(Radium) then Actinides at 89

This is the Periodic Table

Noble gas is stable

Halogens and Alkali react aggressively

Each period will see new outer shells

While electrons are to the right

Actinium, Thorium, Protactinium

Uranium, Neptunium, Plutonium

Americium, Curium, Berkelium

Californium, Einsteinium, Fermium

Mendelevium, Nobelium, Lawrencium

Rutherfordium, Dubnium, Seaborgium

Bohrium, Hassium then Meitnerium

Darmstadtium, Roentgenium, Copernicium

Nihonium, Flerovium

Moscovium, Livermorium

Tennessine and Oganesson

And then we're done

گوردونیا: Gorodnia ښارېکې بچووکه نزيک پرېلوک Pryluky له ټوکراين.

گورک: Scene سهکو، ناوگورگ، باناي، تهختاي. [۴] صحنه، صحن [N]

Scene [D] صحنه [N]: گورکي دادگا: صحن دادگاه.

گورگن: Gorgon ناپېرونه فسانه له ميسولوزي گريکدا هاتووه سي خوشک بوون

به ناوانی ستينو Stheno و يوورايل Euryale که نهر بوون و ميډيوسا

Medusa که مهرگوهر بوو و، له گهل ټوهی قزيان هموو مار بوو و

توانای ټوهيان هه بوو ههرکس که سميريان ټکات بيکن به بهرد،

بهلام پيرسيوس Perseus توانی ميډيوسا بکوزي و سهري لي بکاتهوه.

گۆرمار: Viperidae **گباندار** **شاو** كهوهمار، جۆرى زۆرى هميه و له هممو جيهاندا هميه. **ع** افعى **N** Viperidae **د** افعى.

گۆرمه‌ی: gourmet **ئاشپه‌زی** **ئشپواز** **شاو** شپوه ئاشپه‌زی گۆرمه‌ی، خواردنی گۆرمه‌ی وه‌رگیراو له ناوی خۆشخۆر گۆرماند Gourmand؛ هونهری چیشتلینانی ناوازه و داهینه‌رانه؛ خواردنی ئاست به‌رز، گرانبه‌ها، یان تایه‌تمه‌ند که به شپوه‌یه‌کی گشتی پیوستی به ئاماده‌کاری ورد و شاره‌زایانه همیه. زه‌می خۆشی ئاماده‌کراو له لایهن ئاشپه‌زی خاوه‌ن چێژ و سه‌ررێژنه؛ چیشت لیئان به خۆشی. **ع** ذواقه **N** Gourmet **د** غذات لذید.

خۆشخۆر: دوور نییه وشه‌ی گۆرمه‌ی و گۆرماند له **قاورمه‌ی** کوردی وه‌رگیراییت. **خۆشخۆر:** Gourmand **ئاشپه‌زی** **ئشپواز** **شاو** یان گۆرماند که‌سیکه که چێژ و چه‌زیکي زۆر له خواردن و خواردنه‌وه‌ی باش و تایه‌ت وه‌رده‌گریت. **◀** گۆرماند له سه‌ره‌تادا ئاماژه‌ی به که‌سیک کردوه که باشخۆری خواردن و خواردنه‌وه بووه.

چینشین: The Freshman **فیلم** **ئاشپه‌زی** **مافیا** **شاو** فیلمی سینهمایری زۆر تایه‌ت و ناوازه‌ی ۱۹۹۰، نووسین و ده‌ره‌ینانی ئەندروو به‌رگمه‌ن، به‌شداری هونهرمه‌ندان‌ه‌ی مارلۆن براندۆ و مه‌تیو برادریک. سه‌باره‌ت به مافیا و، هه‌لب‌بژاردنی جینشین سهرۆکی مافیا و، خواردنی گۆرمه‌ی زه‌می یه‌ک که‌سی به ۱۰۰,۰۰۰ دۆلار!

گورنسی: Guernsey **جوگرافیا** **دورگه** دورگه یه کی فمرانسیه له کانالی ئینگلیزی کهناری نۆرماندی.

گوره ویچنه: **باندده** **شاو** مهلیکی جوان و چەند په ننگه، شهلووره. **د** چرخ ریسک **E** titmouse.

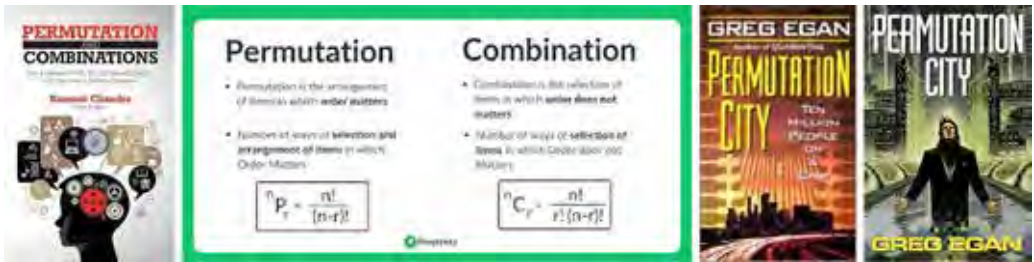

گۆری: victim **سهه گهرد** **تته لباو** **شاو** کهسیک که له ئه نجامی تاوان، پرووداو، یان

هه لکه و تیک زبانی جهسته یان دهروونی پیگه یستووه، که مئه ندام بووه، یان کوژراوه. سهرگرد، قوربانی، به لاگردان. الضحیه N offer D قربانی.

گۆراندن: permutation **بیرکاری** **شاو** شیوازیکه له چه ندین گۆرانکاری تهگه ری، که تیبدا کومه لیک یان ژماره یه ک شت ته توانن ریک بخرین یان بگۆردرین. E التقلیب N permutasjon D قلب و تحریف. N: به په نجا جوړ لیکي ته دایه وه و ته یگۆرین، کاتی پیشبرکی ته بن چي بکات.

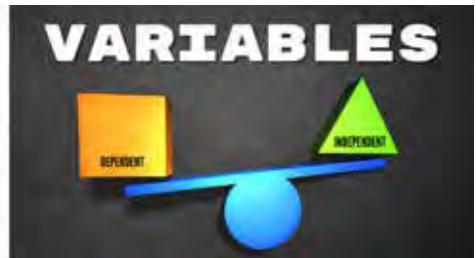
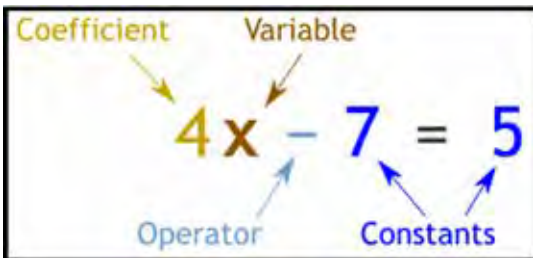
گۆرانکاری: alteration **شاو** کردار یان پروۆسی ئالوگۆر یان گۆرانکاری. E تغییر N forandring D تغییر.

گۆرانی بزوین: consonant mutation **بیزمان** دیارده یه کی زمانه وانیه دوو کومه له یان زیاتر له فونیمی بزوین به شیوه یه کی سیستماتیکی له ناو په گه گان (یان مۆرفیمه گانی تر) دا به شیوه یه ک ته گۆردرین که به مسوگه ری و به ته واوی له فهراگه ردی فونولوژییه وه پیشبینی ناگری.

گورایی: expanse, field **سروقتند** **جوگرافیا** **شاو** ناوگهر، تاختای، دهشتای
نیوان چیاکان. **ف** فسحة، حقل **N** vidde **د** زمین هموار.

گورهک: variable **بیرکاری** **ئاوهلناو** گوریاگ، بارهوبار. **متغیر** **N** variabel **د** متغیر. **و** واته ئهو شتهی دهگوریت و وهک خوی نامینیت. زاراهه که دهتوانیت ئاماره به یهکیک لهم دارهتانهی خوارهوه بکات:
گورهک: **بیرکاری** هیما یان نیشانهیهک که له جیکای ههنديک یان نرخیکدا
 راوهستاوه که دهکریت بگوردریت.
گورهک: **بهرنامهسازی** ناویکی سهمبویکی گریدراوه به نرخیکوهه و ئهو نرخه
 دهکریت بگوردریت.

گورهپانی میدیچی: Medicis Square **توتنگ** **سهره** له باخی لوگزه مبورگ، له
 گهرهکی ۱۶ پاریس، که سالی ۱۶۱۲ له لایهن ماری دو میدیچی Marie de'
 Medici، بیوهژنی هانری چوارهمی فهراڼسه، له بنهمالی میدیچی ئیتالیا،
 دروستکرا.

گۆردانەوہ: exhumation جاوگے نښہر جاوگے دوولنو گۆرھەلدانەوہ، دەرھینانەوہی جەستە لە گۆر، مردوو دەرھینان. [۴] استخراج الجثت [N] utgraving [د] نښن قېر.

گۆزوان: borage بۋوہک ناو هۆرمزە، زمانەگا، ئەزمان گا، گیایەكە گەلاکەى لە زمانى گا ئەچى، بۆ واتای «گاوزبان»، لە فەرھەنگى فارسى دېھخودا نووسراوہ بە کوردى پىی ئەوترى (ازمان غا) کە هەمان «زمانەگا» یە. [۴] لسان الثور [N] borage [د] گاوزبان.

گۆسپە: defective ناوہناو خەوشدار، كەمئەندام، نووستان، زەدە. [۴] معيوب، معلول [N] mangelfull [د] معيوب، معلول.

گۆستاف ئەرقە: Gustave Hervé سۆسیالیست نۆلتراناسیۆنالیست (۱۸۷۱ - ۱۹۴۴) سۆسیالیستی فەرانسەى، کە لە سەرەتای جەنگى جیھانى یەكەمدا بوو بە نۆلتراناسیۆنالیست.

گوستاف کلیمت: Gostav Klimt **تښه کار** {۱۸۶۲-۱۹۱۸} شپوه کاری سمبولیستی ئوتریشی، ئەندامی هونەری نوێی فیهننا بوو. بېسپوړی کیشانی جهستهی ئیروټیکی ئافرهت بوو. **ژنه‌ی زیږپوښ:** Woman In Gold **فیلم** **تښه کار** فیلمی سینهمایي ئەمریکای ۲۰۱۵، به هونەرمندی هیلین میرن و ډایان ډینولڈز، دەرھینانی سیمون کورتیس، سەبارەت به یه‌ک‌یک له تابلوکانی کلیمت.

گوشپاق: **ناوینکدراو** ژېړیاله، پینشده ستر، زیره، قاپیکی پهلای تایبه ته له ده‌فر بچووکت و له ژېړیاله گه‌وره‌تره، گوشت یان شیرینی تی‌ئە‌کری. **ریشه‌ناسی** [گوشت + قاپ] بووه به [گوشت + پاق].

گوشت: meat, beef cut **ناو** پارچە‌ی گوشتی گا. **په‌راسوو:** Ribs په‌گە‌داری مە‌م‌پە‌ری، ناسک، به‌جیز، زور گونجاوه بو: سوورکردنه‌وه و برژاندن. **برژاندنی برپه‌ی پښت**

- پەراسوۋى BBQ
- ستىكى كەبابى پەراسوۋ

۲ ◀ **سىنە:** brisket گۆشتى پتەۋ،
زۆر گونجاۋە بۇ: دوۋكەلدان، برژاندنى لەسەرخۇ.

- لەگەل گەنمەشامى
- BBQ
- پاسترامى

۳ ◀ **لەتەى سىنە:** short plate چەۋر، بەجىز، پەگەدار،
زۆر گونجاۋە بۇ: برژاندن، خۇرشتى لەسەرخۇ.

- لەتەى براۋى پەراسوۋ
- گالېر
- تاكۋى گەنمەشامى

◀ ۴ **پشته مازەي پراسته:** sirloin ناسك، بەجيز، ھەمەباو،

زۆر گونجاوہ بو: كەباب، برژاندىن،

• كەباب

• تارتار

• ستروگانوف

◀ ۵ **پشته مازەي كورت:** short loin ناسك، بەجيز، كەرەي،

زۆر گونجاوہ بو: كەباب، برژاندىن،

• كەبابى T-Bone

• كەبابى porterhouse

• بېستېكا ئالا فيورننتينا

◀ ۶ **ناوشان:** chuck ماسولكەي، زۆر پتەو، بەجيز،

زۆر گونجاوہ بو: كەباب، برژاندىن،

• ھەمبەرگەر

• كۆبەي گۆشت يان كفتە شۇربا

• بۆرگىنۆنى مانگا

۷ ◀ **بەلەك:** chuck پتەو، بەجىز، بىچەورى،

زۆر گونجاوه بۇ: كولان، لىنانى ھىواش،

- شىلى ماسوولكە
- ئاوكۆشت
- ئۆسۈبۈكۆ Ossobuco، نىھارى Nihari

۸ ◀ **تەپراد:** flank دانەدار، بەجىز، جوينەر،

زۆر گونجاوه بۇ: كەباب، برزاندن،

- برۋىلى لەندەنى London broil
- فاجىتاس Fajitas
- شىلى برۋكۆلى

۹ ◀ **پىشتەمازە:** tenderloin ناسكتىن، بەجىز، تامىكى سووك

زۆر گونجاوه بۇ: كەباب، برزاندن،

- برزاوى وىلىنگتۇن
- كارپاچىو Carpaccio

- سووره‌وه‌کردن به بیبه‌ره‌وه

۱۰ ◀ پان: round بیچه‌وری، پته‌و، که‌میژ،

زور گونجاوه بو: که‌باب، برژاندن،

- رولادن Rouladen

- برژاوی بریانی

- سووره‌وه‌کردن

گوشتخور: carnivore **شاو** کارنیفور، گیانه‌وه‌ریک که بی‌داویستی خوراکی

ته‌نھا له‌رنگی گوشت یان هونھی ئازە‌له‌وه دابین ئەبێ **N** Kjøtteter **ع**

کارنیفور **د** گوشتخوار.

گوشتی تازه: new slaughter **نه‌ندروسنری** **ناوی لیکدراو** هه‌لگرتنی گوشتی تازه سمرپدراو له‌ناو یه‌خچالدا ئه‌بیته هوی ئه‌وهی به‌کتریای تای کریمه- کونگو Crimean-Congo که له نیوان مروّف و ئازهلدا باو و هاوبه‌شه و کیشه بو پزیشکانی قیته‌رنه‌ری دروست ده‌کات، له پووی کلینیکیه‌وه، له پله‌ی گهرمای نزمدا بته‌زینی و نه‌زوک بکات. بو‌یه گوشتی مهری تازه سمرپدراو بو ماوه‌ی ۲۴ کاترمیر و گوشتی گا و گویره‌که ۷۲ کاترمیر، ئه‌بی له ناو یه‌خچال رابگیریت یاشان بو خواردن ئه‌شین. [۴] ذبح جدید [N] ny slakting [د] ذبح جدید.

گوشه: angle **ئه‌ندازه** ماوه‌ی نیوان دوو هیل یان پووبه‌ر که یه‌کتر ئه‌پرن یان نزیک له‌و خالی تیدا یه‌ک ئه‌گرته‌وه و به‌پله ئه‌پووریت. [۴] زاویه [N] vinkel [د] زاویه.

۱- **گوشه‌ی تیژ:** acute angle **ئه‌ندازه** گوشه‌یه‌که له ۹۰ پله که‌متر بی. [۴] زاویه حاده [N] spiss vinkel [د] زاویه حاده.

۲- **گوشه‌ی وه‌ستاو:** right angle **ئه‌ندازه** گوشه‌یه‌که ئه‌ندازه‌که‌ی ۹۰ پله‌ی دارمال بی. [۴] زاویه قائمه [N] rett vinkel [د] زاویه قائمه.

۳- **گوشه‌ی کراوه:** obtuse angle **ئه‌ندازه** گوشه‌یه‌که له ۹۰ پله زیاتر بی. [۴] زاویه منفرجه [N] stump vinkel [د] زاویه منفرجه.

۴- **گوشه‌ی راسته:** rett angle **ئه‌ندازه** گوشه‌یه‌که ئه‌ندازه‌که‌ی ۱۸۰ پله‌ی دارمال بی. [۴] زاویه مستقیمه [N] spiss vinkel [د] زاویه مستقیم.

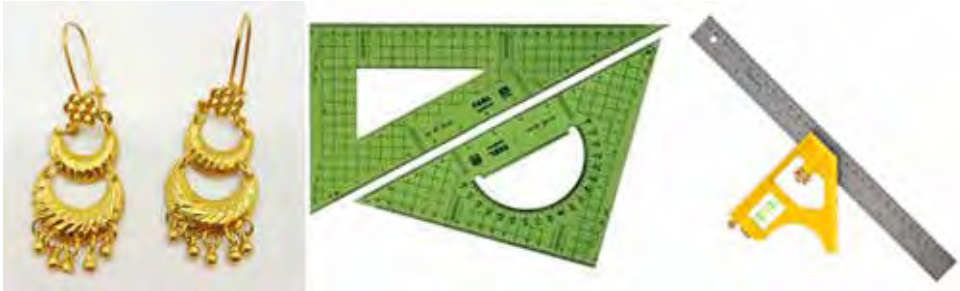
۵- **گۆشە پەرچاو:** reflex angle **ئەندازە** گۆشەیکە لە ۱۸۰ پلە زیاتر و لە ۱۸۰ پلە کمتر بێ. **ع** زاویە الانعکاس **N** refleksvinkel **د** زاویە رفلکس.

۶- **گۆشە پر:** full rotation angle **ئەندازە** گۆشەیکە ئەندازەکی ۳۶۰ پلە دارمال بێ. **ع** زاویە دوران کاملە **N** full rotasjonsvinkel **د** زاویە چرخش کامل.

گۆشەوارە: Earrings **ئاو** **فستل** گوارە، تلمیسک، گار، گوارکە **ع** اقراط **N** Øredobber **د** گوشواره.

گۆشەوارە: set square **ئاو** **ئەندازە** **ئامبیر** **ئاو** گۆنیا، گۆنیا، گۆشەوارە، ئامرازێکی ئەندازاری تەخت و سێ سووچە بۆ کێشانی هێلی شاولی یان راستگۆشە سوودی لی وەرئەگیرێ. **ع** کوس **N** trekant linjal **د** گۆنیا.

گۆفا: witness **ئاو** گۆفان، گواھ، شایەت. **ع** الشاهد **N** witness **د**

شاهد [K] govani.

گوڤار: magazine [نو] [گوڤم+ار] گوڤم بووه ته کوڤ و پاشان بووه به گوڤار، وه کوو که نار، په فتار، مردار. وه ختنامه، بلاو کراوه یه کی خولیه به بابهت و وینوهه که به زوری بواریکی دیاریکراو ته گریته خوئی. **نو:** گوڤاری پزیشکی، گوڤاری ویزه یی. [۴] مجلة [N] magasin [د] مجله [و] ناوختنامه [و] ناوخت.

گوڤاری دوو جیهان: Revue des Deux Monde [ويزه] [ويزه] مانگنامه یه کی فهرانسه یی زمانی ویزه یی فهرهنگی هه نوو کم یی بوو له ۱۸۲۹ او له پاریس بلاو ته کرایه وه.

گوڤاری سه رده می نوئی: La Revue des Temps Modernes [ويزه] [ويزه] گوڤاری فهرانسه یی، ۱۹۴۵ له لایهن سیمون دو بوڤار ه وه دامه زرا.

گوڅاری شوړش: Die Revolution **توقار** **وامباری** **نایدیولونزیک** حفته نامهی بلاوکه ره وهی ئه ندیشهی کومونیسته بوو. ئه م گوڅاره له لایمن جوړیف وهیده مایه ری ئه ندامی به کیتی کومونیسته کان، دوستی مارکس و ئه نگلس له نیویورک بلاو ئه کرایه وه. مارکس و ئه نگلس ئاماده یی خو یان دهر پر یوو به شیوه یه کی ریکوییک له کاری گوڅاره که دا به شداری بکن. وهیده مایه ر ته نها دوو ژماره له م گوڅاره ی له جانیوه ری سالی ۱۸۵۲ بلاو کرده وه و دوی ئه وه به هو ی کیشه ی داراییه وه وه ستینرا. له مانگی مه ی ۱۸۵۲ دا وهیده مایه ر «هه زده ی برومیر» ی به شیوه ی په رتوو کیکی سه ربه خو و وه کوو ژماره ی به که می گوڅاری «Revolution»، که ناوبه ناو چاپ ئه بوو، بلاو کرده وه.

گوڅان: witness **ناو** **گهواه، شایه ت.** **الشاهد** **N** **witness** **د** **شاهد** **K** **govan**.

گوڅان نامه: affidavit **داد** **ناوویعدراو** **شایه تنامه؛ به لگهی نووسراوی کارکراو،** **پروانامه.** **افاده خطیه** **N** **erklæring** **د** **استشهاد محلی، کارنامه.**

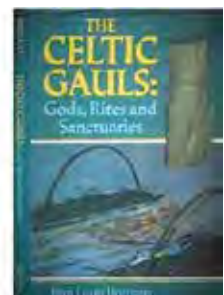
← **بارنامه: waybill, bill of lading** **ناوویعدراو** **لیسته ی شوناسی بار که** **جوړ و کیش و به ها و شوینی سواردکردن و دابه زاندن و که ره سته ی** **گواستنه ی تیدا نووسراوه** **N** **fraktbrev**.

← **به رنامه: رینامه، په پره وه، ریبه ر.**

- ← **خونامه**: **شاو** بهرتووی لیکدانهوی خهو.
- ← **دانامه**: **شاو** مووی پهش و سپی، ماش و برنجی.
- ← **رۆژنامه**: newspaper **میډیا** **شاو** بلاوکراوهی رۆژانه، زیاتر سهارهت به ههوال و نووجه. **ع** جریده **N** avis **د** روزنامه **K** .rojname
- ← **رینامه**: guide **میډیا** **شاو** بهرنامه، بهیرهو، رپهر **N** guide.
- ← **سالنامه**: almanac **میډیا** **شاو** گوڤاری سالانهی بابهت و نووسراوی ههلبزارده **N** almanakk **ع** منشور سنوی **د** سالنامه.
- ← **سهرنامه**: heading **شاو** ناوینشانی نامه **N** overskrift **ع** رأسیه **د** سرصفحه.
- ← **نازنامه**: **شاو** نازناو.
- ← **ناسنامه**: identity **شاو** پسهوولی وینهداری ناو و نازناو و زانیاری شوناس **N** identitet **ع** هویه **د** کارت شناسایی.
- ← **نوینه‌رنامه**: power of attorney **ریسا** پروانامی دهسهلاتی نوینه‌ری. **ع** توکیل عام **N** fullmakt **د** وکالت نامه.
- گوڤانی**: **1** testimony **ریسا** **ناوچیاوگ** شایه‌تی، تاگایی دان له دادگا، تاگایی دان له کاریکدا. **ع** شهادت **N** vitnesbyrd **د** شهادت.
- گوڤانی**: **2** argument بهلگه (بو بۆچوون)، یازه، شانی. **ع** استدلال **N** argument **د** استدلال.
- گوڤانینامه**: affidavit, attest **ناوچیاوگ** ستووف، نامی واژووکراوی گوڤانی له لایهن کهمس یان دهزگایه‌کهوه، شایه‌تینامه‌یکی نووسراوی واژو و مۆرکرا له لایهن دهسهلاتهوه، بو ئهوهی وهکوو بهلگه له دادگا سوودی لی وه‌ربگیری. ← **گوڤانی**: **ناوچیاوگ** شایه‌تی، تاگاییدان له دادگا، تاگاییدان له کاریکدا. **ع** شهادت **N** vitnesbyrd **د** شهادت **E** .testimony

گول: Gauls **جوغرافیا** له Gallus و Gallia و Gallicus ی لاتینی، فهرانسې کهونارا، له پوژتاوای ئوروپا (ئیسټا فهرانسه، بهلجیکا، پوژتاوای سوېسرا، بهشیک له هولهندا و کهناری پوژتاوای روواری راین له ئەلمانیا) ئەزبان. گولهکان به تیرهیهک له پهگهزی سیلتیک دانهزان که له سهرهتاوه لهو خاکهدا ئەزبان که باسکرا، بهلام له سهردهمی سهرههلدانی پومهکاندا، له ههموو ئوروپادا پهرش و بلاو بوون. گولیهکان به زمانی گهیلیکی واته زمانی هوزهکانی سیلتیک قسهیان ئەکرد. ناوهندی گردهوونهویان له فهرانسه و پاشان له بهشیک له باکووری ئیتالیا و دواتر له باکووری بهرزییهکانی ئەلب بوو.

گولگهتا: Golgotha **نابینناسی** **ناوی جیگا** به عمره بی جهلجها، ناوی ئه گردیه که پوژی ههینی پیرۆز عیسا لهوی له خاچ درا. واتای وشمهکه به عیبری «گردی کهللهسه» ه و به لاتین Calvus Mons. له فهرانسهیدا بووه به Chaumont. پارکی بوټ شومون

گۆلۆ: Golo **شاو** **گه‌ران-۱** باشگیزی مالی ژنه‌قیف دو برابان.

گۆلم: Golem **ناییروئه‌فسانه** بوونه‌وهریک که له هینسنی بیگیان وه‌ک تۆز یان خاک دروست بووه، که به جادووی بیته بیته عیبریه‌کان زیندوو ده‌کریته‌وه. گه‌والم که له لایمن ئافرینراوه، ده‌بیته یارمه‌تیده‌ر، هاوپی، یان پزگارکری کۆمه‌لگه‌یه‌کی جووله‌که له مه‌ترسی. **غولم** **Golem** **د** **گولم**.

گۆم: lake **شاو** گۆماو، گۆل، زریبار، همم زریباره و همم مه‌نداوی قوول و تایه‌تی مه‌له‌کردنه له چه‌مدا، وه‌کو گۆمی ئیلخ، گۆمی زه‌ناو، گۆمه هه‌رزن، گۆمه‌نشین، گۆمه‌ته‌نووران، گۆمه‌فیللو، **هینماپی** گۆنگ، کیشمی ئالۆز. **برنیق، بحیره** **innsjö** **د** **ژرفاب راکد، دریاچه**.

گۆمهته: فهرمان قونه، بازدانی کهرویشک و ئاسک و بزنهکیوی.

گۆنگ: ① ambiguity **شاو** نهزانراو، نامۆ، ناروون، ونگ، لیل. ④ التباس [N] tvetydighet [D] گنگ.

گۆنگ: ② sewer **شاو** گونجهی ئاوهپو، گونجهی زیراب ④ الصرف الصحي [N] kloakkrør [D] مجرای فاضلاب.

گۆنگهول: play, game گالته و یاری، فهرتنه و جهنجال هییم شهړ و قره. ③ لعب [N] spill ④ شوخی و بازی.

گۆنیا: set square **نه‌ندازه** **نامبر** **شاو** له یونانی، گۆشمواره، ئامرازینکی نه‌ندازیاری ته‌خت و سی سووچه که بوکیشانی هیللی شاولی یان راستگۆشه سوودی لی وه‌رته‌گیری. ④ کوس [N] trekant linjal [D] گونیا.

گۆه‌لگر: ball bearing **میکانیک** **شاو** بۆلبرینگ، بازنه‌یکه له نیوان ته‌گر و

ته‌وه‌ری جینگیردا، که تپیدا به‌شه سووپراوه و به‌شه وه‌ستاوه‌که به‌ته‌لقه‌یه‌ک له تۆپ یان که‌لایوللی کانزای بچووکي په‌ق جیا ته‌کرینه‌وه که لی‌کخشان friction که‌م ته‌که‌نوه و ته‌شتاو فره‌تر ته‌ب. **دریژه** له تیستادا گۆه‌لگر یان بۆلبرینگه‌کان له به‌شه به‌کاره‌یتراوه‌کانی ئامپرن، چونکه جووله‌ی سووپرانیا به‌پاده‌یه‌کی زور هه‌موو جووله‌کان ئاسانتر ده‌کات و یارمه‌تی که‌مکردنه‌وه‌ی لی‌کخشان ④ ده‌دن. بیرینگه‌کان دوو ئهرکی سه‌ره‌کیان هه‌یه: جووله‌ ده‌گوازنه‌وه، واته به‌ستگیری و پینمایی پارچه‌کان ده‌کن به‌هراورد به‌یه‌کتر بسوپرنه‌وه و، هیژ ده‌گوازنه‌وه. ④ محمل الکریات [N]

Kulelager **د** بلبرینگ.

← **لیکخشان: friction** **شاو** ئه و بهرگریهه که رووبه ریک یان ته نیک رووبه پرووی ده بیته وه کاتیک به سمر رووکاریکی تر دا ده جو لیت. **ف** احتکاک **N** friksjon **د** اصطکاک.

گۆیا: Francisco Goya (۱۷۴۶-۱۸۲۸) **شیوه کار** گرنگترین شیوه کار و چاپگری رومانتیکی ئیسپانیایی کۆتایی سدهی ۱۸ و سمره تایی سدهی ۱۹. تابلو و نیکاره کانی نوینته ره وهی گۆرانکارییه کانی سهرده م بوو و به دوا ئوستادی کۆن و له یه کهم ئوستادانی مۆدیپرن ناسراوه. به ناوبانگترین تابلوی **سیی** مهی ۱۸۰۸ هه رچهند پلهی شیوه کاری کۆنشیکی پاشایه تی هه بوو، به لام کلیسا زۆر دزی وینه پرووت و په خناوییه کانی بوو. **تارماییه کانی** **گۆیا:** Goya's Ghosts **فیلم** (۲۰۰۶) به هونه رمه ندی ستیلان سکارشگۆرد و خاقییر بۆردم فیلمیکی ناوازه یه له ژبانی گۆیا و باری ناله باری ژبانی رامیاری و کۆمه لایه تی ئه و سهرده مه و په نگدانه وهی سهرمه ری له تارماییه سامناکه کانی گۆیادا.

گۆیار: sentinel **ئاوی فرمان** ئیشکگری قه لا. **ف** الحارس، مراقب القلعة **N**

vakt **د** دیدبان قلعه **E** castle watcher .

گویش: aubépin **ډووهک** **شاو** یان hawthorn بلج، دولانک، درهختیکي بچوکه له تیره ی گوڼه سووران، گولې سپرې و لقی درکاوی ههیه، میوه که ی پایزه یه، وه ک ټیزگیل یان گوڼه مازنه ی وایه، په ننگه که ی زهره د سووره و ناوکیکی په قی ههیه، له ناو کلیسای کاسولیک بو پیروژی ته یچینن. **E** الزرور **N** hagtorn **د** زالک.

گویشی چینی: Crataegus pinnatifida **ډووهک** **شاو** که زور ناوی تریشی ههیه به درهختیکي مامناوهندی گول سپرې و ههروه ها به میوه که ی تهوتری، له چه شنی گوڼر، به په ننگ سوور و تیره که ی تا ۳۸ میلیمه تره. میوه ی سمه که ی سازکردنی تانگه هولویه. **E** الزرور الصینی **N** Kinesisk hagtorn **د** زالک چینی **E** hawthorn **د** تانگه هولو

گۆی به فرین: snow globe **به بستیۆک** **ئاو** گۆبهکی شووشه یان پلاستیکیکی هوهیدایه، له ناویدا چهندین شتومهکی دهستکرد و وشک وهک دار، کۆپه قهلا یان تهلار و شار، ورجهبهفرینه یان بابا نوئل، ئازهلێ وهک ئاسک و ههر شتیکی تری دهستکرد دادهنریت، پر دهکریت له تاجهگولینه و ترووکهی بهفر و ئاو و شتی تر. به سوورانوهوی شتهکانی ناوی به تایبهت ترووکهی بهفر تهکهوئته بارین. ههیهتی موزیک و پرووناکی تیدایه. **کره** التلج **snøkule** **د** کره برفر.

گۆی لۆریاسی: Ellipsoid **ئه نندازه** گۆی هیلکهیی، گۆبهکی دریزکۆلهی هیلکهیی یان وهکوه شووتی دریزه. **کره البیضاویه** **Elliptisk ball** **د** توپ بیضوی.

← قهبارهی گۆی لۆریاسی: Ellipsoid Volume → لۆریاسی

گواردی: Francesco Guardi **شیهه کار** { ۱۷۱۳ - ۱۷۹۳ } شیوه کاری ئیتالیایی قیدووتا Veduta به واتای زۆرترین ورده کاری له کیشانی دیمه نهکاندا.

گواستنوهی مهنه‌ته‌ن: Manhattan Transfer **رؤمان** **فېلم** **رؤمانی**
 ۱۹۲۵ی نووسینی دؤس پاسؤسه. چندين جار کراوه به فيلم و زنجيره.

گوانو: guano ریښته‌ی بالنده‌ی زهریایي که کووډيکي زور باشي لې بهرهم
 نه‌هيږي. له ثوقیانووسی نارام و به تايهت له که‌ناره‌کانی پیروو و شیلی
 زور دورگه همیه که تمها له گوانو پیک هاتوو.

گوايه: allegedly **ئاوه‌نکار** وادياره، بناو، تممازه به کاریکی کراو که هیچ
 به‌لگه‌یه‌ک بو سملاندنی نییه. **بزع** **angivelig** **د** گویا.

گوته‌بیژ: mouthpiece که‌سیکه وه‌ک ده‌موچاوی نوینتر و گوتاریژ
 ده‌رته‌که‌وی؛ به تايهت له دادگا.

← **ئاخیور:** speaker **ئاو‌فهرمان** [ئاخو(ئاخاو‌تن)+وه‌ر] ئو که‌سمی
 ئه‌دوی، وه‌گیږ، وتاریژ، وتارده‌ر، گوته‌بیژ. **متکلم، خطیب، ناطق**
 رسمی **taler** **د** گوینده، سخنور، سخنگو **orator** **د**.

گوديله: forelock **فارايقندن** کاکول، فیس، قزی پيش سر. **ناصیه** **د**

fortoppen [د] کاکل. چینک [ه] گودیله

گوربزه: ۱ cheerful [ئاوه ئتاو] زۆر شادمان و تیار و دلگهش. [ع] مبتهچ [N] munter [د] مشعوف.

گوربزه: ۲ alive, fresh [ئاوه ئتاو] بده ماخ، ساز، خوئنده ماخ، به كه يف. [ع] نشيط [N] levende, frisk [د] سرچال.

گوربزه يی: rejoicing [ئاو چاوتگ] گه شیی، تهرده ماخی، دلشادی، تیاریی. [ع] مزح [N] juble [د] شعف [ن]: له هه مووش گرن گتر گوربزه يی كه سیك كه خۆی له وپه ری به تواناییدا هه ست پیئته كا.

گورپ: ۱ [ئاو فه رمان] تۆپه ل، كروشمه كرده و [ن]: دلم گورپی كرده و: واته خوارده كه له گه ده مدا تۆپه ل بووه و هه رس ناب.

گورپ: ۲ [ئاو] به فری په ستاوتوی ب س هۆل به ستن.

گورپ: ۳ [ئاو] ئالگ، لوو. غوده.

گورپ كردن: ۱ indigestion [چاوتگ شیهه به ر] ئازار و با كرده گه ده له گه ل

هه رسته كرده ن خوارده ن. [ع] عسر الهضم [N] fordøysesbesvær [د]

سوء هاضمه، رودل.

گورپکردن: ۱) چاوغه ښځه بهر بېشخواردنهوه، به مونی خو گرموله کردن.

گورپکردن: ۲) چاوغه ښځه بهر تویه لېوون، تویه لېوونی لوکه.

گورپن: chubby **ناوښناو** خرین، گوین، ږووپروقه لهو، گورپه. **۴** ریان **N**

lubben **د** چاق و چله.

گورپه: fat_cat **ناو** گفر، بشیله نیری قه لهو. **۴** قط سمین **N** feit

katt **د** گربه چاق و چله.

گورجوگول: nimble **ناوښناو** خیرا و چوست و چالاک له پهفتار و کرداردا.

۴ خفیف، ذکیا **N** kvikk **د** چابک.

گورخ: ۱) **ناوښناو** توکمه و پتهو.

گورخ: ۲) adventurous **ناوښناو** سهرکهنش، سمربزئو، بوئری سهره ږو،

مهراقدار، گهړخواز، پر له ږووداوی سهمره **د** ماجراجو، پرماجرا **N**

eventyrlystne **۴** مغامر.

گورد: stamina **ئاوه‌لئاو** هاز، توانا، پرست، پرشت، به‌هیزی و توانمندی جه‌سته‌ی و ده‌روونی. **۴** بنیه **N** utholdenhet **د** بنیه.

گورداف: کورتکراو **گه‌ران-۷** کورتکراوی گوردانی ئه‌فریقا Afrika bataljon که یه‌که‌یه‌کی سمبربازی به‌کریگیراوی ئوروویایی بووه له کولونیه‌کانی پيشووی فمراسه‌دا.

گورزه: pack, bundle **ئای نری** **ئاو** چه‌پکه، ده‌سکه، ده‌سکه‌یه‌ک له شتری به‌ستراو، وه‌کوو زهل و گهنم؛ ده‌سته‌یه‌ک فوئتی که‌میوئته‌ر، ده‌نکی گهنمه‌شامی به‌ئیسکه‌لاسه‌هوه. **۴** باقه **N** bunt **د** بسته، دسته.

گورگ چواو: **ئاوه‌لئاو** که‌سیکه‌ گورگ تو‌قاندبیتی، وه‌ک مارانگه‌سته.

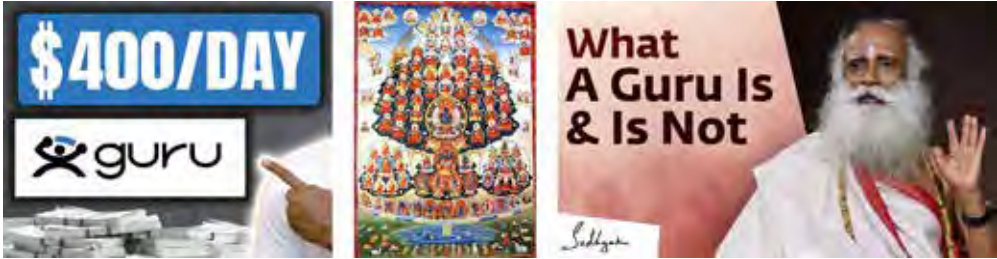
گورگه‌لوقه: **۱** **ئاو** جوولان و بزوانی خیرا و به‌په‌له.

گورگه‌لوقه: **۲** **هیمایی** تاکتیکی جیگورکی کردن له شپردا **د** جنگ و گریز.

گورگی ته‌نها: **وامباری** **ئاوان** **ئاوی‌ناییه‌ن** که

گوروو: guru **ئابیتناسی** **تنبوه‌زادست** **فیرکاری** له ئایینی هیندوسی و بووداییدا

ماموستانه کی گیانی و دهرونیبه، به تایبته ئه ماموستانه ی له ده سپیکه وه فیڅکاری ئه دات. ◀ بووه به ده سپریه کی گه وره و وای لیه اتوه وړوژی ۶۰۰ دللار وهرئه گرن. [۴] المعلم [N] guru [د] گورو.

گورین: slaughterer [ناو] **سهرژیکه ر، سهربری تازه ل.** [۴] جزار [N] slakter [د] سلاخ.

گوریس: rope [ناو] په ت، ته ناف، په سن، په شمه، سیه، کندر، گردینک، مهره س، ههوسار. [۴] جبل [N] tau [د] طناب

◀ **پالوو:** [ناو] که ژ یان گوریسی یان

◀ **بافته:** [ناو] تیزمالکی هوندراوه له پهراویزی دهلمه و بهره ک.

◀ **تیزمالک:** [ناو] تیلمه، قردیله، رووبان.

◀ **په شمه:** [ناو] گوریسی باریک، ههوساریک له سهرکه لله ی ولساتی وه کوو هیسر و چاره وا ئه خری.

◀ **سپته:** [ناو] په تکی ملی تازه لی حرامگوشت.

◀ **شوتکه:** [ناو] که مهربندی یانی له هه وریشم چنراو.

◀ **قپرانگسه:** [ناو] ههوساری ملی تازه لی حه لالگوشت.

◀ **که ژ:** [ناو] لاستیکی یان و باریک.

◀ **که ژک:** [ناو] قه یاسه ی یانی ته نگه ی ولسات.

◀ **قه یاسه:** [ناو] باربندی یان له چهرم.

گورگ سالی جاري مهر ته فریني
 مروّف هميشه خوین ته رږیني
 بیره میرد

گور اگور: consecutive **ئاوه نثار** له په سا، بمرده وام، به دواي يه كدا، به شوین يه كدا، بييسانه وه، بيئاوېر، په سا په س، په يتا په يتا، دوا به داو، بمرده وامي بيپرانوه و نيوان. **ع** متوالي **N** páfalgende **د** مداوم، پي دري **K** .li pey hev

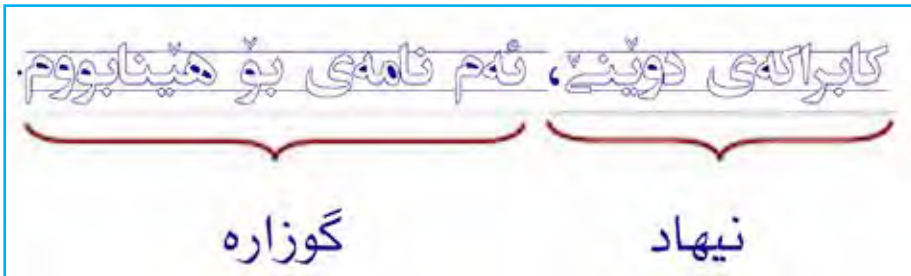
گور وگهش: pizzazz **ئاوېر بنداو** بيكهاته ي به كيښ و به گور و دره وشاوه.
گور هشه: threat **ئاوه نثارو** هر په شه و به قسه ترساندن **ع** تهديد **N** trussel **د** تهديد.

گوزارشت: rapport **شاو** راپورت، نوچه، گيپرانوه ي بينزاو و بيستراو يان نه وه ي ته نجام دراوه، به شيوه ي نووسراو. **ع** نقل **N** rapporter **د** گزارش.

گوزارشتی توپکاری: postmortem **پزیتنکر** گوزارشتی پزیشکی رپسای، گوزارشتی توپکاری پاشمەرگی لاشه له لایهن پزیشکی قانونی.

گوزاره: ❶ statement **شاو** واتا، مهبه‌ست، چه‌می پيشنیازکراو، دهرپرنی دیاریکراو یان روونی شتیک له گوتن یان نووسیندا. **۴** تصریح **N** uttalelse **د** گزاره.

گوزاره: ❷ predicate **پزیمان** به‌شیکه له رسته که هه‌والیک دهرباره‌ی نیهاد ئەدا و ههمیشه ئەکه‌وئته دوا‌ی نیهاده‌وه، وشه‌ی بنجینه‌ی له به‌شی گوزاره فرمانه. **۴** نیهاد Subject به‌شیکه له رسته که هه‌والیک دهرباره‌ی ئەدری و ههمیشه ئەکه‌وئته پيش گوزاره‌وه. وشه‌ی بنجینه‌ی له به‌شی نیهاد بکهره. نیهاد کاریک ئەنجام نادات، به‌لکو تهنه‌ها شتیکي ئەخرتته‌پال. نیهاد، ههمیشه له‌گه‌ل کاری ناته‌واو دیت **ن**: خویندکاره‌که‌زیره‌که **ن**: تازاد **ن**: هه‌ب به ئەندازیار **ن**: مناله‌که جوان بوو.

گوزهر: passage, passing **شاو** راسته‌بازار، پاساژ، قه‌یسری، بازاری به‌تاق سەرگیراو جا له‌یه‌ک به‌ر یان ههردوو به‌ره‌وه. **۴** ممر **N** arkade **د** گذرگاه طاقدار.

گوزهرگه: pathway **شاو** رپچکه، هیللی گوزهر، جاده. **۴** مسار، ممر **N** vei **د** خط سیر، گذرگاه.

گوژم: ❶ mutation **شاو** هه‌لبه‌ز، ته‌کانی به‌ته‌وژم، هیرش، په‌لامار. **۴** تحول **N** mutasjon **د** جهش.

گوژم: capability **ناو** هیز و توان. **ع** قابلیه **N** evne **د** قابلیت.

گوژم: incursion **ناو** هیژش، پهلامار. **ع** هجوم **N** **د** هجوم.

گوژین: dive **یاوټه ښه‌یوه** لوور بوون، به ته‌وژم له سره را هاتنه خوار.

ع غطس **N** stupe **د** شیرجه. **ع** هه‌ښانه بوړینه

گوست: finger **ناو** ټنگوست، ټیل قامک، په‌نجه، په‌مه. **ع** سبع **N**

د انگشت. **finger**

گوستاخ: brazen **ناوه‌لناو** ده‌مسوور، که‌لپه‌زه، پړلاس. **ع** وقح **د** گستاخ،

E یررو. **insolent**

گۆستاف فلۆبیر: Gustave Flaubert **نووسەر** (۱۸۲۱-۱۸۸۰) نووسەری خاوەن باندۆری فەرانسەیی، ئافرێنەری رۆمانی میژووی مادەم بۆقاری.

گۆستاف مۆرۆ: Gustave Moreau **هونەر** (۱۸۲۶-۱۸۹۸) شیۆه‌کاری سەمبولیستی فەرانسەیی کە وێنەکانی ئینجیل و ئەفسانەیی ئەکێشایەوه و کاری کردە سەر ئەندێشەیی کۆمەڵێک نووسەر و هونەرمەندی سەمبولیست.

گۆشاری دەماری: nervous stress **دەررووناسی** زەبر و هەلچوونی دەماری. **ف** ضغط عصبی **N** nervøst stress **د** فشار عصبی.

گۆلە: bullet **چەک** **ناو** ساچمە، هاوێژەریکی کانزایی بۆ تەقەکردن لە تەفەنگ، دەمانچە، یان چەکی ئاگرینی بچووکی تر، بە شیۆه‌یه‌کی گۆشتی ئەستوونی و نووکار، و هەندی جار تەقەمەنی تێدایە؛ گۆلە بەشی دەرھاوێژی فیشەکە. **ف** رصاصە **N** bullet **د** گۆلە.

فیشەک: cartridge **چەک** **ناو** لۆلەکی کورتی کانزا یان مقەبایە،

بارووتی تیکراوه، بنه‌کمی چاشنی و سهره‌کمی گولله دانراوه، بو ته‌قه‌کردن به چه‌کی تاگرینی وه‌کوو تفهنگ و ده‌مانچه. **۴** خرطوشه **N** patron **د** فشنگ **E** ball primer, cartridge. **ه** قاپوور، چاشنی، فیشه‌کدان

گولله‌به‌ند: ناوی‌نیکدراو **جوریک** چاوه‌زاره بو یاراستنی مروّف له به‌رامبه‌ر دوزمن و له دوخی دژواردا، تا ئه‌وراده‌یه‌ی که بییان وایه هه‌لگری گولله‌به‌ند گولله نایپری، یان نای هه‌نگیوی **ه** چاوه‌زار **ه** عه‌بوودوو‌جانه.

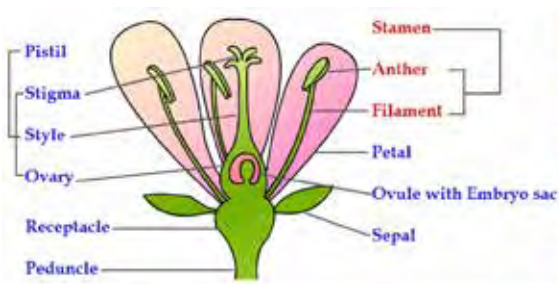
گولله‌پژین: machine gun **ناو** تفهنگی خودکار که به بهره‌وامی، تا به‌تالبوونی ده‌راخه‌کمی گولله ئه‌هاویژی. **۴** رشاش **N** maskingevær **د** مسلسل.

گوللەى تانکېر: armour-piercing ammunition **شاو** ناووفهرمان زړېپر، گوللەى کونکەرى زړېپوش (AP) جوړیکه له گولله که بو کونکردنى بهشى گوللنهبرى زړېپوش دروستکراوه. **ع** طلقات خارقه للدروع **N** Pansergjennomtrengende runder **د** گلوله سوراخ کن ضدگلوله.

گوليلک: **ږووهک** کومه لهى پهرچمهکانى گولیک بيکوهه؛ گولاله و گول، شکوفهى دار. **ع** پهرچهم: stigma (گيا) نهنامى نيرينى گول، کوى پهرچمهکان پيى تهوترى گوليلک. **ع** کوليلک: بهشیک له مييينى گوله که گردهى له سمر نه نيتى **د** کلاله **N** stigma **ع** الميسم.

گول: Flower **ږووهک** **شاو** نهو بهشەى گيا که دهنگى تېدايه و برتبييه له نهنامانى زکوزا (پهرچهم و گوليلک)، به هوى پهرى گول و تاسپهروهه داپوشراون.

گول و واتا و هيماى گولهکان: **هيمابر**

• **ناکاسيا:** acacia نيشانهى نهوينى پاک و کوتاييه.

- **نورکيد:** orchid نزيكې ۲۵۰۰۰ جوړې ههپه، پهيامهينهرې ټوږين و سوژ و جوانې، جوړې كاتاليا له رڼوژي دايدا پيشككش ټكړي.
- **په نه و شه:** Violets به و اتاي ټهنديشهې نهگوتراو، داوښپاكي و خاكه پراي، مالاواي «ټوغر به خيرا!».
- **پيگونيا:** Begonia هيماي ټاگادار كړدنه وه.
- **پنچيله:** نيشانهې نيشتمانپهروهري و سره كوهوتنه، له ټاهنگ و بوڼهې نيشتمانيدا پيشككش ټكړي.
- **په پووله پايزه:** dandelion بابرده له، نيشانهې ټمه گداري و راستگوييه.
- **په توونيا:** Petunia فهيت و شو و داخوازي هاوسه رگيري.
- **په ليژه:** lili, orris, gladiolus سوښنه، سووسمن، لهيلانك، زه مبهق نيشانهې ويستي راسته قينهيه و زياتر په ليژه ي سپي وه كوو نيشانهې پاكيزه ي پيشككش ټكړي.
- **جوور ياروك:** يان گوله پايزه له بهر ټهوي له په شمېدا ټروې و بههار ټاښي به گولت تامهزو جوښتراوه و نيشانهې هيو و ټوميده.
- **چاقره شوک:** Velvet flower ټازايه تي و بوږي.
- **چه پكي گوله باخ:** هيماي سپاس و پيزانينه.
- **چه پكي بچووكي گوله باخ:** له بيرت دام!
- **خه زيموك:** daisy گوله مرواري، بهيون، نيشانهې مالاواي و دوستي راستگويانهيه.
- **داوودي:** Chrysanthemum له تيره ي گوله مرواري نيشانهې ټوږين و دوستايه تي ټوندوتيزه.
- **زيوا:** lily زه مبهق، لهيلانك، هيماي تاسوخ و په زاره.
- **سوښنه:** هيماي ههميشه له بير بوون و ده ربريني ههستي ټوږين و خوښه ويستي قوول.

- سوئسنه‌ی سپی: White lily نیشانه‌ی ویستی راسته‌قینه‌یه و وه‌کوو نیشانه‌ی پاکیزه‌ی بی‌شک‌هش ته‌کری.
- سه‌مه‌نگول: jasmine شادی و شیرینی و شیانست.
- شاپریحانه: lavender نیشانه‌ی ئەمه‌گدارییه.
- شلیز: hyacinth هیمای دل‌دانه‌وه و هیووری.
- شه‌وبوی زهرد: Wallflower هیمای ئەمه‌گ و دۆستییه له کاتی نسکو و ته‌نگاندا.
- شیلان: eglantine, hollyhock نیشانه‌ی یه‌ک‌ه‌نگی و داخوازی ئەوین و خوئسه‌ویستییه.
- کاکتوس: cactus hvmay شیلگیری و خو‌راگری.
- کامیلیای په‌مه‌یی: camellias نیشانه‌ی ئاره‌زوومه‌ندی و تامه‌زرۆیییه.
- کامیلیای سپی: camellias له‌بیرم مه‌که رابوردوومان بی‌کوهه هه‌یه، تو بو‌ئه‌وه ئە‌شئی بته‌رستن.
- کامیلیای سوور: tulip نیشانه‌ی شیلگیری له خوئسویستن دایه، گری ئەوینت له دل‌م دایه.
- گول‌ئه: Narcissus نیشانه‌ی ئەوینی راسته‌قینه و داخوازی متمانه‌یه.
- گول‌ه‌باخی ئەرخه‌وانی: نیشانه‌ی واز و ویستی دل‌به‌ره.
- گول‌ه‌باخی به‌نه‌وش: ئەوین له نیگای یه‌که‌مدا.
- گول‌ه‌باخی پشکووتوو: به‌لینی له‌گه‌ل بوون و ئەمه‌گداری.
- گول‌ه‌باخی په‌مه‌یی: هیمای په‌سن و ستایش و شکۆمه‌ندییه.
- گول‌ه‌باخی په‌مه‌یی توخ: بی‌زانین و سپاس و هاودلییه.
- گول‌ه‌باخی زهرد: ئەم‌رو به واتای شادی و هاو‌پ‌ریه‌تی و ئیره‌ی و داوای لی‌بوردنه؛ له رابوردوودا به واتای که‌مبوونه‌وه‌ی خوئسه‌ویستی بوو.
- گول‌ه‌باخی سپی: به واتای ئەوینی پاک و مینه‌وی و گولی ده‌ستی بووکه.

به واتای ههستی ئهویندارانه و بیروژه. بیشکهشکردنی نیشانهی ئهوین و ریژی قوول و بهکرهنگه.

- **گولهباخی سپی و سوور:** نیشانهی بهگرتن و بیکهوه گونجان.
- **گولهباخی سوور:** نیشانهی ئهوینی راستگو و ریژ و ویستن.
- **گولهباخی سووری توخ:** هیمای جوانی بیبایان و ئهوینی راستگو و جوانی و بویری و ریژه.
- **گولهباخی سووری کال:** هیمای «خوشم ئهوی».
- **گولهباخی نارنجی:** نیشانهی ئهوینی قوول و تارهزوو و تامهزرویه.
- **گولهبهروژه:** نیشانهی درهوشاوهی و پاکیزهی.
- **گولهمروری:** Chrysanthemum نیشانهی ئهوین و دۆستایهتی توندوتیزه، ماللای.
- **گیواوه نانهشان:** Rosemary نیشانهی یادهوهی و یادگاریه.
- **لاولاو:** ivy ئهوینو راستگووی و ئهمهگداری.
- **لیلوپه:** Lotus به واتای راستهقینهیه.
- **مارهمن:** هیمای چیری ئهوین و ژبانی ئهویندار.
- **میخهکی سووری کال:** نیشانهی بهسن و بیا ههلدانه.
- **میخهکی سووری توخ:** نیشانهی ئهوین و ههستی قووله.
- **میخهکی سپی:** نیشانهی بهکرهنگی و ئهوینی پاکه.
- **میخهکی سپی ریژی:** نیشانهی نیشانهی بروابوونه بهوهی که ئهوین دابهش ناب.
- **میخهکی بهنهوش:** نیشانهی پارایی و فرهجووخوازیه.
- **ماگنولیا:** magnolia هیمای متمانهبهخوی و دلخواوانیه.
- **نیرگز:** Narcissus ریژ و جوامیری ئهگهیهنی و ههستکردن به ئارامیه له کهتار دلبردا.

- **نیرگری زهره:** Narcissus تا تو هه‌بی هه‌تاوی ژیان له‌سەر سه‌رمه.
- **هه‌راله‌به‌هه‌ره:** primrose سه‌ره‌تای گه‌نجی‌تی، به‌بی تو ژیانم نییه!
- **هه‌میشه‌به‌هه‌ر:** periwinkle flower بیروه‌ری وه‌ر جاوه‌ند.

گولئه‌ستیره: Lucciole **ناو** ئاگره‌قووله، ئه‌ستیره‌وک، په‌نگره‌ئه‌ستیره، بسبسووک، په‌نگه‌ستیره، خالخالان، چراوک، چراوک، چوله‌چرا، شه‌وچرا، ستیره‌وک، گولئه‌ستیره؛ میروویه‌کی بالداره به‌شه‌وه‌ده‌ده‌که‌وی، پرووناکییه‌ک له‌پاشملی هه‌یه وه‌ک چرا وایه؛ یزووسکه، گه‌وه‌ه‌ریکی دیره‌وکییه‌ گوايه له تاریکیدا به‌شه‌وه‌وشیته‌وه **N** fireflies **ع** الیراعات **د** شبتاب.

گولائه‌ی هه‌رمان: Remembrance poppy **هینما** یان گولائه‌سه‌وره‌ی یاده‌وه‌ری، گولئیکی په‌خه‌یه بو یادکردنه‌وه‌ی کوزراوانی جه‌نگ له ۱۹۲۱ه‌وه بووه به‌باو. به‌گولیره‌ی هه‌لبه‌ستی جه‌نگی جیهانی په‌که‌م (له‌خاکی فلاندرز)، په‌که‌م جار له‌لایهن مۆنیکا مایکل Monica Michael بو سه‌ربازه

ئەمریکایەکان و، یاشان لە بەشیکی لە بەریتانیا کراوە بە باو و لە پۆزی
یادەوهری جەنگ و کۆزراوان، واتە ای نۆفیمەر ئەدری لە بەخە. [۴]
خشخاش التذکار [N] Poppy appeal [د] نماد شقایق.

گولبژێر: selected [ناوئێندراو] هەلبژاردنی شت یان کەسی باش و دانسقه.
[۴] نخبه، منتخب [N] valgt [د] گلچین.

گولبەسەر: sub rosa [گۆنە] دەسنه‌واژه [گه‌ران-۱] دەستەواژەیهکی لاتینییه و
ئەمژەیه بە نەریتیکی کۆن، کە میوانەکانی کۆرپیک گولبێکی سووریان بە
نیشانە ی پازداری بەسەر سەریانەوه هەلئەواسی و بە پۆزی ئەو گولەوه
بەریس ئەبوون ئەوی لەو کۆرەدا ئەوتری و ئەکری لە هیچ کوی باس
نەکن و نەدرکێتن.

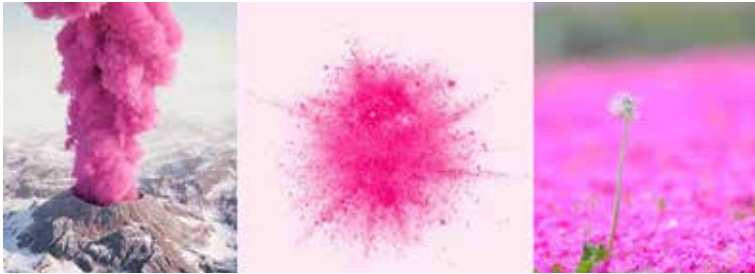
گولبەیان: hops [پووێژ] ناو گیازام، گیایەکی چەند سائە و بەهێز و
خوگرە، تا ۳۱ سم بەرز ئەبێت. جووری زووری هەیه و لە باخی ۲۵ تا
۳۰ مەتری گولبەیان پەروەردە ئەکری. لە سەدی نوێ زاینییەوه لە
بیرەسازیدا بەکار ئەهێنرێت و هۆکاری تالکردن و چێژبەخشینە، دیارە
بۆن و تامی تری گولاو و میوەش ئەکریته ناو بیرەوه. [۴] جنجلة [N]
humble [د] رازک.

گولپینه: شو کونیکه له بنهوهی تهنوور دروست کراوه بو بایویری و خوئش بوونی گری تاگر.

گولپه لک: شو پمپه ی گول.
گولخار: رهنگه وئنه پهمه ی، چیره ی.

گولخن: furnace شو توونی گه رماو، پیکهاته یه کی داخراوی وه ک کووره که تیدا ده توانریت هیسن یان ئاو بو پله یه کی بالا گهرم بکریت، بو نمونه توونی گه رماو. [ع] المدفأة [N] peis [د] آتسخانه حمام.

گولډان: flower_vase **شاو** شوشه‌یه‌کی جوانه ده‌سکه گولۍ تر ده‌خړۍ.
مزه‌ریه blomstervase **د** واز، گولډان گل. **ن:** ئینجانه و گولډان:
 گولۍ چینراو و چه‌یکه‌گولۍ تهر، یان وشک یان ده‌ستکرد. **ن:** **ئینجانه:**
 flower_pot **شاو** ده‌فری گلین بو گولۍ تیدا چاندن. **د** اناء للزهور **ن**
 blomsterpotte **د** گلډان.

گولده‌سته: minaret **شاو** وشه‌یه‌که له ئیران له بری مناره به‌کار
 ته‌هینرۍ له ته‌نیشتی خزی مه‌زنانی ئایینی، که‌لوویه‌ک، یان دوان و
 زیاتره، له ته‌نیشتی گومه‌زی مزگه‌وت دروست ته‌کرۍ، شوینی بانگدانی
 بانگبیزه. **د** مناره **ن** minaret **د** گولده‌سته.

گولسوو: **شاوی بیکدراو** کازیوهی سپیدبالۍ پرووناکی به‌رزی ناوه‌پراستی ئاسمان،
 گزنگ، پرووناکی به‌یان، سهره‌تای تاوی به‌یانی.
گول سوو: گوټارۍکی دیجیتاله له لایمن کومه‌لیک له کوردانی فه‌لی به
 زمانی کوردی په‌هله‌وی بلاو ته‌بیته‌وه.

گوئگهزی: magenta **بهنگه و تنه** ئامال سوور، سوور هال، سوور باو [N] magenta [۴] آرجوانی [د] سرخابی.

گوئم: dose **بیزینتکی** ناو **ژه مه ده رمان، قورچک، بزئکی** ده رمان که بو به کجار به کار نه هئینری. [۴] جرعه [N] dose [د] جرعه.

گولمېڅ: doornail, stud **ښاو** بزماړی گهوره ی سهریان. **۴** مسمارالزینة
stud **N** **د** گل میڅ.

گولومش: ښاوهښاو وهک گول.

گولوهن: opera necklaces **ښاو** ملوهن، ملوانکه، خشلې ټهستو، شوپړه مل.
۴ قلاده طویله **N** langt kjede **د** گردنبند دراز.

← ملوهن لیکدراوی ملوانکه و شوپړه مله. **ن:**

ملوهن له ملدا، نووخته وهېن بال
لاکه بهم لاره، بووم به کوی زووخال

گولووک: ښاو شکوفه. ښاگول، گولی بمرزه درهختیکه که له پيش گهلا
کردنيدا پيدا دهبيت، پاشان دوههریت و دهبيت به بمر.

گولہ باخی کیویله: sweet_brier **ناو** دہوہ نیکہ گول و گہلای بونخوشہ.
گولہ پھروٹہ: wormwood **رووہک** **ناو** گولہ روٹمینہ، گولہ زہد، گولہ مارانہ،
 گولہ مہشکہ، گولہ ہنگ، گیاناو. بنچکیکہ ۸۰ بو ۱۲۰ سم، وہک دەرمان و
 وہک ٹامیانی شمراپی فیرموت بہکار تہہنری. ◀ لہ رہگہ زیکی گہورہ و
 ہمہچہ شنی رووہکہ بہ ناوی ٹارٹیمسیا و سمر بہ خیزانی Asteraceae یہ
 و، لہ نیوان ۲۰۰ بو ۴۰۰ جوڑی ہہیہ. **ع** مرارة **ن** malurt **د** افسنطین.

گولہ بہارہ: buttercups **ناو** گولی پھوولہ، گولیکی زہردہ لہ میرگ
 تھرووی و بہ گیاکہلہ دائہنری. **ع** زهرة الحوذان **ن** ranunkler **د** گل
 اشرفی.

گولہ پایزہ: Autumn crocus **ناو** گولیکہ لہ پایزدا تہیشکوی، لہ تیرہی
 گولی زہ عفران.

گولہ پزمین: **ناو** arnica، نارنیکا، گولپکی زهرده له تیره ی گولہ مرواری، بوومی سارده سیری نیوگویی باکووره، له زور بواری دهرمانیدا سوودمهنده **arnica** [N] [۴] زهرة العطاس [د] آرنیکا. [۴] تهنتور: tincture دهرمانیکه له تیکهله ی وهرگیرای گیای یان تازه لی له گهل ئهلکول سازکراپی. [۴] تهنتوری گولہ پزمین: tincture of arnica دهرمانیکه ئانتی بیوتیکه له نارنیکا و ئهلکول، بو گهماربهری سوودی لیوهرئه گیری.

گولہ پیومن: **ناو** rhododendron دهوه نه گولپکه گوللی توپی گهوره و پر ئهگری.

گولہ چا: **ناو** geranium، شهمانی، دهرزی شوان، گیا یان دهوه نیکی بچکوله ی بونخوشه له تیره ی شهمانی. [۴] غرنوقی زهرة، geranium [N] [د] شهمدانی عطری.

گولە چەرمەلە: peony **شاو** گىايەكى گول سېيە، گوللىكى ناوہراستەكەى زەردە.

گولە خەنجەرى: **شاو** درەختىكى لاسك درىزى گەلا وردە، گولۈ پەنگنامەى هېشووېى ھەيە و دارەكەى پەقە **د** گلايول **E** hornbeam.

گولە زستانە: **شاو** پەروانىش، گولۈ ساف و گەلاى بەورىشەى ھەيە، ھەم بۇ جوانىيە و ھەم لە پزىكىدا بەسوودە **E** periwinkle flower.

گولە مووروو: **شاو** دەوہنىكى ئەمريکاي باشوورە، گولۈ خپ و نارنجى و زەرد و سوورى ھەيە و بۇ جوانىيە **E** nasturtiums **ف** الكبوسن أبو خنجر

nasturtiums [N] د لادن.

گۆلەکانی سەن فرانچیسکو: I Fioretti di San Francisco | فیلم
فیلمی ئیتالیایی ۱۹۵۰، دەرھێنانی رۆبیرتۆ رۆسیلینی.

گۆلە گۆزەلە: pitcher plant پووهی گۆل شاو گۆلە دۆلکەیر، پووهکێکە کێسەیهکی قوولێ لە شێوێی گۆزەلە هەیه، شلە شیلە تێدایە و مێش و مێرووهکان پادەکیشرین بۆ خواردنی شیلە و لەوی گیر ئەخۆن؛ پاشان گۆلە گۆزەلە خۆراکی جەستەیان هەلدهمزن. [E] نبات الإبريق [N] krukkeplante [D] گیاه کوزه‌دار.

گولّه مهیمونه: **زبوهی گول شو** به ففرانسه Pensées نووسراوه که جوریکه له snapdragon مو، به کوردی ئەکاتە زارهگا یان گولّه مهیمونه. گولیکه پازینەر و نەزەهراوییه، هەرچەند بەرەکە یاش و شکبونهوه به روالهت له کەللهسەر ئەچێ و به سەری ئەزیدیها چوینراوه، بەلام پیناچی پەیههندی به زەقنهمووتەوه هەبێ که هەندی جار بهو واتایه دانراوه. وشە {snapdragon} یان {Snapdragon flower skull} به واتای گولی سەره ئەزیدیها، جیاوازه لهو وشە {شجرة الزقوم} له قورئان دا که به واتای ئەو درهختیه که کەلله سەری شەیتانی پیاههلواسراوه. زەقنهمووت به شتیکی تالی وهک زەهری مار و تراوه، له کاتیگا گولّه مهیمونه تەنها پوالتی بەری پووهکەکی یاش و شکبونهوه له کەلله سەر ئەچێ. داری زەقنهمووت پەنگه بکاته {شجرة الزقوم}، بەلام {شجرة الزقوم} ناکاته {snapdragon}، هەر وهک خودی عمره بهکان له ئینگلیزییهکە {شجرة الزقوم} له ویکیبیدیا نووسیویانه: {Zaqqum} داری زەقنهمووت.

گولّه میسک: **گول بهرامه شو** گولّه باخیکی گههره ی سپی و پهمهیه بونی میسکی لیدی. **وردە المسک** [N] moskusrose [D] گل سرخ مشک.

گوڼی پوپه که له شپږ: cockscomb **شاو** سمول، گوڼیکه شپوهی له پوپه
که له شپږ نه چې **د** گل تاجخروس **N** hanekam **ع** عرف الیک.

گوڼی جه گن: latus flower **شاو** گوڼی ناو زه لکاو، گیاهه که لاسکی سی
سوچه له گه ناو و زه لکاو دا ده پروی. **ع** نیلم جوزي **N** lutusblomst **د**
لاله مردابی.

گوڼی داوودی: chrysanthemum **شاو** له تیره ی گوڼه مرواری، گوڼی جوان
و ره ننگامه ی هه یه. **ع** أقحوان **N** krysantemum **د** گل قرنفل.

گوئی راستی: annual honesty **شاو** و به فهرانسه Lunaria annua گیایه که گوئداری ئرخوانی، تایبته بالکان و باشووری رۆژئاوای ئاسیا، له شوینی تر ئهرویتتهوه.

گوئی زاره‌گا: **شاو** به فهرانسه Pensées که جوړیکه له Snapdragon، به کوردی ئهکاته زاره‌گا یان گوئه مهیمونه. گوئیکی رازینتر و نه‌ههراوییه، ههرچهند له رواله‌تدا له کهلله‌سمر ئهچێ و به سمی ئهژدیها چوینراوه، به‌لام پیناچی په‌یوه‌ندی به ژه‌قنه‌مووتتهوه هه‌بێ که هه‌ندی جار به‌و واتایه دانراوه. وشمی (snapdragon) یان (Snapdragon flower skull) به واتای گوئه مهیمونه، جیاوازه له‌و وشمی (شجرة الزقوم) له قورئان دا که به واتای ئه‌و دره‌خته‌یه که کهلله سمی شه‌یتانی پیا‌هه‌لو‌اسراوه. ژه‌قنه‌مووت به شتیکی تالی وه‌ک ژه‌هری مار و تراوه، له کاتی‌کا گوئه مهیمونه ته‌نها رواله‌تی به‌ری روه‌که‌که‌ی باش و شکیبونه‌وه له کهلله سمی ئهچێ. داری ژه‌قنه‌مووت په‌نگه بکاته (شجرة الزقوم)، به‌لام (شجرة الزقوم) ناکاته (snapdragon)، هه‌روه‌ک خودی عه‌ره‌به‌کان له ئینگلیزی‌به‌که‌ی (شجرة الزقوم) له ویکپی‌دیا نووسیه‌یانه: (Zaqqum) داری ژه‌قنه‌مووت.

ګولۍ ژيان: Flower of Life **نهدازه هېما ناو** ناوېکه له وېژې سرده مې نوي بۇ هېمې ته ندازه يې « بازنه يې کېږ » به کار ته هېنرې **نابېختاسې نښپوه زانست** يې کېک له سمرنچراکېشتري، ناسراوترين، هېما ته ندازه يېه کانه له جيهاني جادويي ته ندازه يې پېرؤزدا. ثم هېما يېه نيشانه ي سووړې ژيانه و پړوا وايه له همنوي ثم هېما يېه دا، پړواتاترين و پېرؤزترين مهله زه کاني جيهاني نېمه وه کوو گشتيک بووني هېه **زنجيره** The Dropout يان ده قېمرداي، زنجيره يېه کي زانستې ته فيزيونيېه که ګولۍ ژيان وه کوو لوگو هملېزېر دراوه و دهرباره ي ته دوي. **شبکه الدوائر المتداخلة** **زهرة الحياة** **blomst** گل زندگي. بازنه يې کېږ ده قېمرداي

ګولۍ قز: barrette **نارابختنډ ناو** گيره ي قز، ګولۍ سر، که ره سته يېه کي پزانده وي ثافره تانه ته دري له بسک بۇ جواني و بۇ راگرتي قز. **مشبک** للشعر **barrette** **سنجاق سر**.

ګولۍ يېخه: boutonniere **نارابختنډ ناو** ګولۍ يېخه ي جاکه تي بياوان، ګولۍ ده سترکه يانېش ګولۍ زېږ و زيو. **العروة** **boutonniere**

بوتونیر.

گومان: ۱) **شاو** سوؤسه، گیز، مهرسه، قرساندن. ۴) تقدیر **N** anslage **د** تخمین **E** conjecture, estimate, gauge, guess, imagine, surmised, suspect, incredulity.

← **گیز و گومان:** hunch and guess **ناوولینکدراو** گومان ههستیکی په‌مه‌کیه، به‌لام گیز، گومانیکه ئه‌رخایه‌نی له‌گه‌ل ب، جا له‌سەر بنه‌مای بینزواه و بۆجوونه‌کان پزواه‌ستاب، یانیش له‌سەر بناغی راسته‌قینه، گومان هه‌ستکردنه به‌ روودانی بوویه‌ریک له‌ داها‌توودا ئه‌دات. ۴) الحس الباطنی **N** anelse **د** احساس وقوع امری در اینده.

گومان: ۲) **شاو** pearl مرواری، بارسته‌یه‌کی خپۆکه‌ی ره‌ق و دره‌وشاوه، به‌زۆری سپی یان خۆله‌میستی شین، له‌ توێگی نهرمه‌لوکه‌ی دوو پۆنشه‌ی

مرواری دروست ئه‌ده‌بیت و به گه‌وه‌ری به‌ه‌ادار دائه‌نری. [ف] لوء‌وء
 [N] perle [د] مروارید.

گومان: [۲] doubt [شاو] هه‌دان، در‌دو‌نگی. دوودلی. [ف] شک [N] tvil [د] شک، تردید.

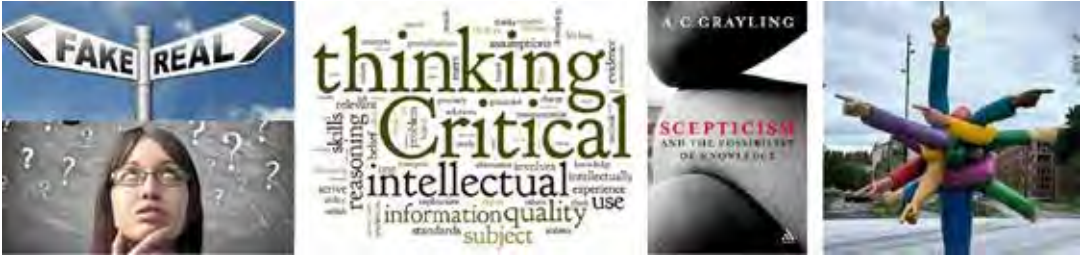

گومانی لی‌کرا: [د] suspected [ب‌س‌ن‌ه] که‌سی‌که سو‌سه‌ی لی‌کرا‌بیت به‌ب
 هه‌بوونی به‌لگی دیار‌یکراو. [ف] یش‌ته [N] mistenkt [د] مورد سوء‌ظن
 قرار گرفت.

گومان‌لی‌کراو: [شاو] dubious [د] جی‌گی در‌دو‌نگی و دوودلی. [ف] مشکوک
 [N] tvilsom [د] مشکوک suspects.

گومان‌گه‌رای: [ف] scepticism [ف‌سه‌فه] فه‌سه‌فه‌ی در‌دو‌نگی، هه‌و‌لدانه بو
 به‌ده‌سته‌ه‌تانی وه‌لامی به‌ه‌یزتر و نزیکتر له‌راسته‌قینه که‌خودی‌راسته‌قینه
 به‌پ‌زه‌ی ئه‌زانی، نه‌په‌ها [N] Skepsis [ف] شک‌گرای. [د] شک‌گرای.

◀ [د] گومان‌و‌ی: [شاو] sceptic [ئاوه‌ئاو] در‌دو‌نگی. دوودلی، که‌سی به‌گومان.

گومریک: customs کارگیری ناو له یونانی، نو باجهی له سنورهکان له کالای هاورده و نارده وهرتهگیری.

گومپراه و سودووم: ناپیرونهفسانم له شارهکانی فهلهستینی کون، له دهشتی سدیم له کهناری چمی نوردون و خوارووی کهنعان بوون، لهو شارانن له تهورات و ئینجیل و قورئان دا ئامازهیان پیکراوه، سالی ۱۹۰۰ ی پیش زاین به هوئی بووملهرزوه به تهواوهتی کاول بوون و هندیک به بهرهنجامی تووپه یی خوی تهزانن که گوناھی (لواط) یان (سودوومی) واته هاوجنسبازی لهوی به فراوانی باو بووه. نو دیواره کهونارا ۱۰ مهتریانی له ناوچهی تهل هممام له نوردون دوزراوه تهوه له گگل نو وینای له تهوراتدا هاتوه، یهک تهگریتهوه. ههروه ها سالی ۲۰۰۸ خره سواله تیکی سهمره دوزراوه تهوه له شیوهی نو بهره ئاسمانیانی که ۵۰۰۰ سال له موبهر سودووم و گومپراهیان خاپور کردوه. کوملک له زانایان لایان وایه زور له پیرجوو یان پروداوهکانی ناو تهورات (۱- په یزه ی یاقووب ۲- سفری

ټافرانډن ۳- سفری کوږه و ۴- چوونی ټیلیاس بو ټاسمان ۵- سوډووم و گومپراه ۶- کورانی خوا ۷- زه کهریا و تواماری بالنده ۸- قاشکردنی زه ریای سوور ۹- فرپروکهی ټه زکیال ۱۰- بوون و زیان و مردنی عیسا) به هوئی یوفو UFO و غهواره ی دهره کییه وه Alien ټه نجام دراوه نهک خوا، که وهک ټه بنین یهک له وانه سوډووم و گومپراهه.

سوډووم، عیبرییه و بهم جوړه نووسراوه: سدوم (Sdom) به سوډووم و سوډووما و ټه نانه ټه سیدیم Siddim هاتووه؛

گومپراه، عیبرییه و بهم جوړه نووسراوه: עמר ('amar) ههروه ها به شیوهی ټامرا، ټه مرا، عمموره، عامورا، گوماره، گومور... هاتووه، بو ټه و شاره ی که :

شهیټان چووه ناوی (Matthew ۱۰:۱۵, Romans ۹:۲۹, Jude ۱:۷) و شاری گومپراهی و لادان بوو (Genesis ۱۸:۲۰; Romans ۹:۲۹) و له ټاگردا سوټینرا (Genesis ۱۰:۱۹; ۱۰:۱۰; Genesis ۱۹:۲۴; Genesis ۱۹:۲۸) نزیکترین واتا و شیوهی نووسین له زمانی کوردی دا، ههمان وشه ی (گومپراه)ی کوردیه، که وهک شیوه نووسینی ټینگلیزییه کهیه، واته (Gomorrhah) به (rr) و ههروه ها (h)ی کوتای، له خودی تهورات له (Deuteronomy ۲۱:۱۴ and ۲۴:۷) دا به شیوهی (ټامرا- عמר) هاتووه، ◀ که ټه ل له زمانه کانی تر دا ههیه. ◀ واته ټه ب چووبیته ناو زمانی عیبری و پیټی (گ)ه کهی سووک کرابی؛ ههروه ک له کوردیدا گومرا و گومپراه یهک وشه و یهک و اتان.

گومهت: dome **دُبارقادی** **شاو** گومهز، تاقیکی خره که بنهکی به زوری بازنهیه **kuppel** **N** **قَب** **د** گنبد. **قوبیه: spire** **شاو** که لانه، بهشی گومهز یان زهنگانهی کلیسا یان کومانجی ئورمال **spir** **N** **قمة مستدقة** **د** گلدسته. **گومهتی لوتکه: pinnacle** **دُبارقادی** **شاو لیبعدراو** ئهستوویهکی نژیارقانی شاولیه، زیاتر له میهرازی گوتیکدا هیه. کهلوویهکه له شوینی تایبهتدا که یارمهتی دابهشینی ستوونهکان ئهدات. گومهزی لوتکه یان بۆ پازاندنوهیه که پهیکهرهکانی لهسەر دانهنن یان بۆ یارمهتیدانی خوراگرتنی بایهکانه.

گومهز: dome **شاو** گومهت، تاقیکی خره که بنهکی به زوری بازنهیه **kuppel** **N** **قَب** **د** گنبد.

گومهزی لوتکه: pinnacle **دُبارقادی** **شاو لیبعدراو** ئهستوویهکی نژیارقانی شاولیه، زیاتر له میهرازی گوتیکدا هیه. کهلوویهکه له شوینی تایبهتدا که یارمهتی دابهشینی ستوونهکان ئهدات. گومهزی لوتکه یان بۆ پازاندنوهیه که

پهیکره‌ګانې له سمر دائه‌نن یان بؤ یارمه‌تیدانې خوږاگرتنې پایه‌ګانه. [۴]
صهوه [N] høydepunkt [د] نک برج.

ګونا هېژاردنه‌وه: atonement **چا وگه دوولؤ** وه‌ژاردن، بژاردنه‌وه، تاوانی
ګونا ه دانوهه، کرپنه‌وهی هه‌له و ګونا ه له پروانګه‌ی تاینیه‌وهه. [۴]
الکفارة [N] forsoning [د] کفاره.

ګونا هپوښ: indulgent **ئاوه‌نواو** لیبورده، به‌خشنده، دلفراوان. [۴] متسامح
[N] overbærende [د] خطاپوش.

ګونا هې مه‌زن: ❶ Original Sin **نایرونه‌فسانه** وه‌ک دینه‌ګان دروستیان
کردووه، ګره‌وشتی به‌ره و ګونا ه له ئاده‌مه‌وه به مروّف ګه‌یشتووه.
ګوايه ئاده‌م هه‌له‌یه‌کی کردووه و بؤه‌ته هوی ئه‌وهی رؤلہی ئاده‌م
هموو تاوانکار بن. چه‌مکی ګونا هې به‌که‌م له نووسینه‌ګانې سه‌نت
ئاګوښتینه‌وه په‌ره‌ی سه‌ندووه.

ګونا هې مه‌زن: ❷ Original Sin **فیلم** فیلمی ئیروټیکی سینهمایې ۲۰۰۱ی
ئهمریکایې، ده‌ره‌یئانې مایکل کریستوفر، ژپوه‌رگرتن له رومانی کورنیل
ووټلریچ، هونه‌رمندی ئه‌نتونيو بانداریس و ئه‌نجیلینا جولی.

ګونا هې مه‌زن: ❸ Original Sin **رومان** رومانی ئه‌وینداری، هه‌ژینه‌ر،
بانسروشتی ۲۰۱۰ی نووسینی ئالیسون برینان Allison Brennan
سه‌بارت به ناوه‌روکی ګونا هې سه‌ره‌کی له په‌رتووکې پیروژ و له
نهریتی کومه‌لایه‌تیدا.

گونجاو: cohesive **ئاوه ئئاو** دووشت که به شیوه یهکی راسته قینه یان هیمایری به یه که وه ئه لکین یان ئه گونجین. **متماسک** [N] **sammenhengende** [D] منسجم، متماسک.

← **خوگونجینه:** resilient توانای خوړنکخستن و بهرگه گرتنی خیرا له بارودوخه سهخته کاند. **مرن** [E] **fleksibel** [N] **منطبق** [D] کننده.

ن: ناسینه وهی زور ئاسته م و رهنکه نه گونجاو ب.

ن: ئه یکرد به شتیکی نه گونجاو و له پروانه هاتوو.

ن: ئه و گریماننه به نه گونجاو ئه زانرا.

گونجاو و دووره پهریز: syntonic and schizoids **ئاوی لیکدراو** سینتونیکی مه به ست که سی ئاسایی و گونجاو له گهل ژینگه؛ سکیزویید که سی گوشه گیر و دووره کوهمل له رووی سوژ و خووی که سییه وه، واته مهرج نییه له دهره وهی کوهملگه بیټ، به لکوو له ناو کوهملگه دایه و تیکهل به کوهمل نه بیټ.

گونده بیټ: **ئاوی لیکدراو** قسمزلی به هاشوهووش.

گوندمل: **ئاوه ئئاو** گالته جار.

گوندی: **رُبار** **ئاوه ئئاو** لادیی، دیهاتی، شیوهی وه کوو لادی نهک شاروچکه. **ریفی قروي** [E] **landlig** [N] **روستایی** [D].

← **شاری:** urban

← **پهراویټ:** suburban که نارشار

ګونډی: ۲) rustic (ډیبار) (ناوه‌لناو) ګونډیانه، شیوازی پراژندنه‌وی لادیی، شیوازی ساکار و ساده. (۴) ریفي (N) rustikk (د) روستای.

← **ته‌لارسازی ګونډی:** rustic architecture (ډیبار) (ناوه‌لناو) شیوازیکی ته‌لارسازی له ئەمریکا، له پیکهاته حکومی و تاییه‌تکانی ګونډه‌کاندا به‌کارده هیتریت، دیزاینی ناوه‌وی کاریگری شیوازی پېشه‌سازی ده‌ستی ئەمریکایی پټوه دپاره. (۴) ریفي (N) rustikk (د) روستای.

ګونګ: ambiguous (ناوه‌لناو) ئالۆز، نادیار، ناروون، لیل، ته‌ژمه، ګرکی؛ چه‌مک و مزاریک تیگه‌یشتنی ګران و دژوار بیټ. (۴) مبهم، غامض (N) entydig (د) مبهم، غامض.

ګونګ: noxious (ناو) ګیاکه‌له، ګیای ههرزه، ګیای بزار. (۴) نبات ضار (N) ugress (د) ګیاه هرز.

گوئ: ear **نوبعاری** **ناو** ئەندامی بیستن و لەنگەر لە مرۆف و ئیسکدارانی تردا، بە تایبەت بەشی دەرەوهی ئەو ئەندامە ◀ شەپۆلی دەنگی دەبیته هۆی لەرزینی پەردە ی گوئ و ئیسکەکە، لە ئەنجامدا لوولییچی گوئ و پەگیزەکانی دەبزوین. پەگیزەکان وزە ی میکانیکی سەدا دەگۆرن بۆ شەپۆلی کارەبایی و دەمارەکان هان دەدن، لە کۆتاییدا پەيامەکە ئەگات مێشک. **۴** أذن **N** øre **د** گوش.

بەتێ: هەرچەند یاشگری «چکە» لەگەڵ گوئ ئەبوا نیشانە ی بچووکردنەوه بیته، بەلام لە ناوچە ی جۆراوجۆردا گوئچکە بە فراوانی بە هەمان واتا ی گوئ بەکار دیت.

◀ **بەلک:** auricle **ناو** نەرەمی گوئ، نەرەمی گوئچکە. **۴** الجزء الغضروفي في الأذن **N** aurikkel **د** لاله گوش.

دەستەواژە **من گویم ئەخەوینم:** I'll keep my ear to the ground. کاتیکی لە رازداریک ئەپرسری چیت بیست؟ وهلام ئەداتەوه من گوئ خۆم ئەخەوینم تا نەینێ نەبیستم. واتە بیستووێتی بەلام نایدركینێ.

◀ **گوئ خەواندن:** رازداری.

گوئچکە مەلە: marjoram **رووکی** **ناو** گوئمشکە، گیایەکی بۆنخۆشە بە گۆلی بچووکی سپی یان ئالەوه، گەلای ریکی هیلکەیی و سەرلەقی گۆلدار ی هەیه و بۆ دەرمان ئەشی **N** merian **۴** مردقوش **د** مرزنگوش.

گوپرایه ل: **ناوه‌لناوی بهرکار** که سیک که قسه و پهندی گه وره تر به چئ تهین، واتای ئه رینی ههیه. **گویلهمست:** **ناوه‌لناوی بهرکار** فهرانبه، که سیک که چاوبهسته قسهی خودانی خوئی پائه پهرینی **د** پند شنو.

گوپرایه ل: obedience گویلهمستی و فهرانبهری. **ع** طاعه **N** lydighet **د** تمکین.

گوپز: walnut **پوهه** **میوه** **ناو** دانه‌یکی خوراکیه گه وره ی چهور و به سووده، له ناو توکلکی رپه‌قی دوونیو که ئه ویش توکلکی سموز دایووشیوه، بهری دره‌ختیکی خهزه‌لوه‌ره که بالای له ۱۰ بو ۴۰ مه‌تر بهرز ئه‌ب، داره‌که‌ی زور سهخته و پاش خوئسه‌بوون بو گروقه‌ری و دروستکردنی شمه‌کی پازاندنوه و یاری وه‌کوو تاو له و شه‌تره‌نج به‌کار دیت. **ع** جوز **N** valnøtt **د** گردو.

سیبهری دار گوپز ژاراوییه: نابی له سیبهری دارگوپزدا فره دانیشین یان بخومین. له‌م پیوه‌ندی‌ه‌دا گپرانوه هه‌س ئیزن: **ماری گهره‌کی بوو** بدا به که‌سیکه‌وه که له بن دارگوپزیکا خه‌فتبوو، دواتر په‌شیمان بووه‌وه و وتی پیوه‌می ناده‌م، هه‌ر ژاری دارگوپزه‌که‌ی به‌سه.

که‌نی وه‌ک دارگوپز وایه، هه‌ر که‌س به لایا تیپه‌ری، هه‌ول ئه‌دا پلاریکی تیگری، به‌و هیوایه‌ی به‌شکوو بی به هیی ئه‌و. واته ئاساییه کچ خوازیار و خوازبین و داواکاری هه‌ب، نابی تووره بی.

❏ ئیژی گویزی ئازاس: واته فره کهنیشکه شهنک یان کوره قوزه.

گوینان: ❶ razor blade **شاو** تیغی پۆلی ناسکی بهکدهم یان دوودهمر
 رپشتاشین. ❷ شفرة حلاقة **N** barberblad **د** تیغ ریش تراش. ❏
 کافرمان، نهشتهر، بهکدهم

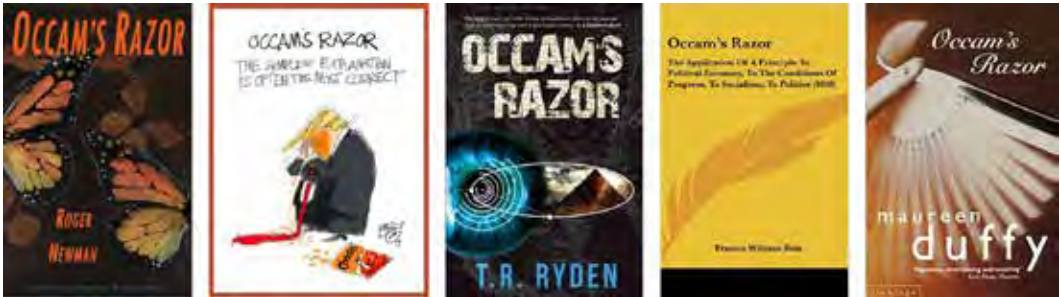

گوینان: ❶ **گهمه** **شاو** گوینزین، گهمهیهکی بهکومهله، به گوینز نهکری، له
 جوړی ههلماتان، بهلام بهجی پاره ی ئاسن، گوینز دائهئین. ههندي جار
 بهجی ههلماتهکش، گوینز بهکار دینن. ❏ **واخین:** **گهمه** **شاو** جوړیک
 یاری به گوینزه که پری ههر دوو دهست گوینز ههلهئهدن، نهگه گوینزهکان

کوږ نهېن، واته هیچ دوان و سیانیان نه لکابې به یه کهوه، ئەوا به یه کیڅ له گوږزه کان ههمو ئەوانی تر ئەخوڼ واته ئەبیښکن و هه لئنه گرن.

گوږزانی ئوکام: Occam's razor **فلسفه** **بیرسا** **سهره تا یان پرنسیپیکر**

فلسفه فیه، له لایهن ولیهم ئوکام فیه له سووف و لوڅیکزانی ئینگلیزی، له سده ی ۱۴ ادا پیښکهنش کرا. گوږزانی ئوکام یان ریښای پارسیمونی law of parsimony یان سهره تای ساکار، ئه لئ: ههر کات له مپر سهره لدانی دیارده یه ک دوو پروونکردنه وه بدری، ئەوه یان که ئالوژتره، ئەگه ری هه له تییدا زیاتره؛ که وابوو له هه لومهرجی به رامهرجی لایهنه کانی تر دا، ئەگه ری پاستبونی پروونکردنه وه ی ساده زیاتره. واته ئه لئ له پروونکردنه وه دا، به شه نایویسته کان ده رهاویزه. له نیوان دوو بوچووندا که توانی وه سپ و پیښبینی وه ک یه کیان هه یه، ساده ترین هه لپیژره. ساده ترین بوچوون ئەوه یانه که که مترین گریماننه یان هایپوسیزی تیډا به کار هینراوه. ئەو سهره تایه له زانستی تابووری و لوڅیکی و گهردووناسی و فیزیک و بیرکاری سوودی لئ وهر ئەگه ری.

گوږز و ناو و پیومره کانی:

چلمه له ته: گوږزی تازه ناوک کردووی خوڼه گرتو

که مکول: fresh nute گوږز به پیسته سهوزه کهوه

پاقیر: nut گوږزی پاک کراو له که مکول، گوږزی فهریکی تیڅول لئ داپناو

پاقلیر کردن: کرداری که مکۆل و توئکل لیکردنوه گوئز که زیاتر کاری ژنانه و به بهردیکی هیله ساوناسا که مکۆله کان پاقلیر ئەکن.

خهفه ی گوئز: بیئش پرۆسمی پاقلیر کردن، گوئزه کان ئەدهنه خهفه، دوا یهک دوو رۆژ ئاماده ی پاقلیر کردن ئەبن.

گوئزی تلپساو یان تلپسیاغ: ئەو گوئزه یه که که مکۆله کی مهییوه و ئاماده یه بو لیکردنوه.

دهمه ترهک: گوئزی بیگه بیشتوو و ده م که مکۆل کراوه

گوئز عازا: گوئزی خوئش شکین که ناوکه کی ئاسان دهردی

گوئز کوئیر: بیجه وانهی عازا، ناخوئش ئەشکی و هه ندیکیان ناوکه کیان ته نیا به سوژن دهردی.

گوئزی گه لوازه: گوئزی گه وری ناسک و عازا و پر مهژگه.

گوئزی خه یاری: گوئزی دریزکار.

گوئزی پوچه ل: گوئزی ناوبه تال و بی مهژگه.

کوئای گوئز: ته به گوئزی هه لپرزاهه سهر یهک.

گوئزی بارپزه: ئەو گوئزه ی که پرۆسمی بیگه بیستنی ته واه نه بووه و له لاوازا هه لئه وهری یان دهمه ترهک بووه و له گه بیستنا هه لئه وهری.

مهژگه: kernel ناوکه گوئز، که یه کسانه به مهژگه.

کاکله: kernel ناوکی گوئز که به ته واه ی، به خری و بی وردبوون دهره ئیرابی.

گوئز پیشیاغ: گوئزی پاقلیر که ئەخریته ناو سوپا یان ناو خه لوز و گوانگ و دوا یه نیو کاترمیر دهری دینی مهژگه کی پیشیاغه.

گوئز بریایگ: مهژگه که پاش ته پر کردن به سو له وخوا (تاو و خوی) له ناو خوانچه و شتا له سهر ئاگر ئه یپرژینن.

کولیره مهژگه: جوړه نانه کولیره یه که که مهژگه ی ورد کریاگ ئەکهنه ناوی.

توکل گوئز: walnuts shell کاتی مهژگه که دهر دینن، توئکله کی ئەمینیته ووه بیی

تیزن توپکل گويز و بو ناو سوپای داری و ناگرخوښکردن باشه. ◀ توپکل گويز له لایمن بیشمه سازی په ترولو له وه ک پالیوه ری پاککردنه وی تاوی خواردنه وه به کار ده هیتریت. ▶ بو زه وی جیمه نی وه رزتی زور به سووده. ◀ هاردرای توپکل گويز وه کوو لم بو ساوینه وه و خاوتنکردنه وی شوینی ته قینه وه به کار دیت. [۴] قذیفة الجوز [N] valnøttskall [D] پوست گردو. **کارده ورته:** دوو له تکر دنی گويزی که مکول به کار د و چه قو و دهرهینانی ناو که کهی به شیوه ی باز نه ی.

کارده ورته ی هاتگه: یانې مه زگه که ی بو توه تھی کارده ورته ی بکه ی.

پم: داری باریک و دریز که گويزی یی ته ته کینن.

پمه وان: شه نیار، توه که سه ی که به پم گويز ته ته کینن. شه نیاریش ههورامیه و به که سه که تیز و شه نیش به پمه که تیزن.

شارو: له داوی ماشینه وه ی گشتی، به زوری منالان نازادن له کون و قوربن و بن په ک و گه لاکانا گويز بو خویان بدوزنه وه.

تاق: یه که ی ژماردنی گويز به دانه

لا: پینچ دانه گويز که له ناو لپیکې ده ست دانه نرین بو ژماردن.

ده سه: ده سته، دوو لا که ته کاته ده دانه گويز له ناو دوو لپی ده ست.

هه زار: گه وره ترین پیوانه بو گويز ژماردن که ته کاته سه د ده سته.

گويزان: گه مه یه کی به کو مه له به گويز له جوړی هه لماتان، به لام به جی پاره ی ناسن، گويز دانه نین. هه ندی جار به جی هه لماته که ش، گويز به کار دینن.

گويزه وان: کاتی منالی ته بې (به داخه وه بیشت زياتر بو بوونی منالی کوپ به کار هاتوه)، یان کوړی خه تنه ته کری، گه وره ی مال که باوکی یان دایکی بې، گويز به سمر منالانا ته به شیته وه و به مه ش تیزن گويزه وان یان گويزه بان.

ن: تیزن: سیبهری دار گويز ژارابییه و نابې له سیبهریا فره دانیشی یان بخه وی. له م پیوه ندیه دا گپرانه وه هه س تیزن: ماری گه ره کی بوو بدا به

که سیکهوه که له بن دارگوڼزیکا خهفتبوو، دواتر په شیمان بوویهوه و وتی
پیوهی نادهم، ههر ژاری دارگوڼزه کهی بهسه.

☞ **په ند:** که نیشک (کچ) وه ک دارگوڼز وایه، ههر کهس به لایا تیپهړی، ههول
ئدا پلاریکی تیگری، بهو هیوایهی بهشکوو بهو بگات. واته تاسایه کچ
خواریار و خواریین و داواکاری هه بی، نابی تووره بی.

☞ **به کهسی ئیژن:** ئیژی گوڼز عازاس. یانی فره که نیشکه خاسه یان کوره
خاسهس.

📖 **هوشیار نه حمه دی**

گوڼزه وان: **ناوی لیکدراو** وه زه بان، کاتی منالیک ته بیت (به داخوه پیشت زیا تر
بو بوونی منالی کور به کار هاتووه)، یان کوریک خه تنه نه ئه کری، گه وره ی
مال که باوک یان دایکی بیت، گوڼز به سمر منالاندا ته به شیتوه و به مهش
ئیژن گوڼزه وان یان وه زه بان.

گوڼزی نازا: **ناوی لیکدراو** گوڼزی خو ش شکین که ناو که کهی تاسان دهر دی.
گوڼزی بارپزه: **ناوی لیکدراو** ئه و گوڼزه ی که په وتی پیگه یشتی ته و او نه بووه
و له لاوازا هه لئوه وری یان دهمه تره ک بووه و له گه یشتا هه لئوه وری.
گوڼزی برژیاگ: **ناوی لیکدراو** مهژگه که پاش ته پر کردن به سوله وخوا (ناو و
خوی) له ناو ساج یان تاوه له سهر ئاگر ئه یپرژین.

گوڼزی پووجهل: **ناوی لیکدراو** گوڼزی ناو به تال و بی مهژگه.
گوڼزی پیشیاگ: **ناوی لیکدراو** گوڼزی پاقلیر که ئه خریته ناو سوپا یان ناو خه لوز
و کوانگ و دوا ی نیو کاترمیر دهری دینی مهژگه کهی پیشیاگه.
گوڼزی تلیسیاگ: **ناوی لیکدراو** ئه و گوڼزه یه که که مکوله کهی مهیوه و ناماده یه
بو لیکر دهنهوه.

گوڼزی دهمه تره ک: **ناوی لیکدراو** گوڼزی پیگه یشتوو و دهم که مکول کراوه.
گوڼزی خووساو: **ناوی لیکدراو** گوڼزی خه ویتراو له ناو ناو و خوی.

گوڼزی خه یاری: ناوولیکدراو گوڼزی دریزکار.

گوڼزی کوپر: ناوولیکدراو پیچهوانه‌ی نازا، ناخوئش ته‌شکی و هه‌ندیکیان ناوکه‌کیان ته‌نیا به سوژن ده‌ردی.

گوڼزی گه‌لواز: ناوولیکدراو گوڼزی گه‌وره‌ی ناسک و نازا و پر مه‌زگه.

گوئلف و گیبلین: Guelphs and Ghibellines **نایب‌نابسی بووهر** به‌ریز، گوئلفه‌کان

به‌ره‌ی جه‌ماوه‌ری لایه‌نگری یا‌یا و گیبلینه‌کان به‌ره‌ی ئاریستوکراتی داژداری ئیمپراتوری پیروزی روم‌ا بوون که له سده‌کانی ۱۲ و ۱۳ له شماره‌کانی باکوور و ناوه‌ندی ئیتالیا دامه‌زران. مملانی نیوان ئەم دوو ریکخراو یان دوو پارت به‌وه هوی به‌دیها‌تی به‌کیک له بزووتنه‌وه رامیاریه‌کانی سده‌کانی ناونجی ئیتالیا. گه‌نگه‌شه‌ی ده‌سه‌لآت سالی ۱۰۷۵ ده‌ستی پیکرد و سالی ۱۱۲۲ کو‌تایی هات، هه‌رچه‌ند تا سده‌ی پانزه هه‌ندی جار له‌ملا و له‌ولا هه‌ر مابوو و سه‌ری هه‌له‌دایه‌وه ➔ جه‌نگی گوئلف و گیبلین ➔ گه‌نگه‌شه‌ی ده‌سه‌لآت.

گوپلهق: stupid هیمایر **ئاوهئاو** مهبهست مروقی کهر و نهزانه. **ع** غبی **N** dum **د** کنیایه از ابله.

گوپله مست: ناوئیدراو فرمانبر، کهسیک که چاوبهسته قسهی خودانی خوئی رانهپرئنی، واتای نهرئنی ههیه. **←** گوپرایهل: کهسیک که قسه و یهندی گهورهتر بهجی نههئنی **د** گوش به فرمان.

گویدو ئه ریستارکو: Guido Aristarco **فیلم** {۱۹۱۸-۱۹۹۶} رهخنهگری ئیتالیایی، سمرنوسمیری گوکاری چهی سینما نوؤو.

گووپکعت: Scarface **فیلم** فیلمی سینمایی ۱۹۳۳، ئەم فیلمه به ناوی شمرمی نهتهوش ناسراوه.

گورران: ❶ **چاوگه ئینهبهر** رسکان، رگ داکوتان و روان.

گورران: ❷ **چاوگه ئینهبهر** گیان به بهرداهانتی بیزه یان بیزوکه.

گورران: ❸ **چاوگه ئینهبهر** له بیست دهرهاتن.

گورراو: developed **ئاوهئاو** رسکاو، کوربهلهی بیگه‌یشتووی ناو یزدان،

جووجهلمی پیگه‌یشتووی ناو هیلکه، له توکل دهرهاتوو. **ع** المتقدمة **ن** utviklet **د** تکوین یافته.

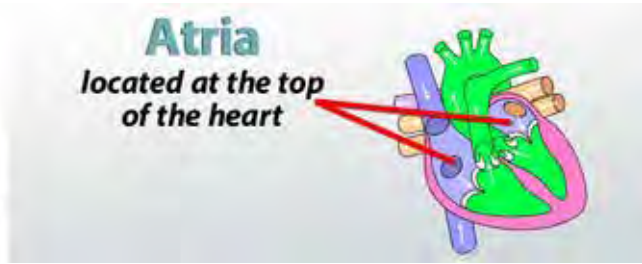

گوروو: guru **ا**و له ئایینی هیندوسی و بوودا، ماموستایه‌کی گیانی مینه‌وییه، به تاییهت ئه‌و ماموستایه‌کی ده‌سټیک فی‌ر ئه‌کات.

گوگل ئانالتیک: Google Analytics **ا**و ئی خزمه‌ت‌گوزارییه‌کی شیکردنه‌وه و شروقه‌ی «وټب» ه که له لایهن گوگل‌هوه پټشکه‌ش کراوه و ترافیکی مالپم په‌یگیری و گوزارشت ئه‌کات. **ب** **شیکاری: analytic** واتای راسته‌قیبه‌ی وشه‌کان و ئه‌و چه‌مکه‌ی بو دهر‌برینیان به‌کار هاتوو، به‌را‌ده‌یه‌ک که نکولی لیکردن‌یان نا‌کوکیه. **ب** **شاره‌زایی شیکاری: Analytical skill** لپوه‌شاهویه‌ی ئه‌نجامی لیکدانه‌وه شروقه‌کردنه. ئه‌م پسیورپیانه بریتین له توانایی بیرکردنه‌وه‌ی لوجیکی به‌مه‌به‌ستی کردنه‌وه‌ی کیشمی ئالوز به‌پاره‌کانی پیکهینه‌ری. سالی ۱۹۹۰، ریچارد جی هویهر جوئنور، روونی کرده‌وه که: بیرکردنه‌وه‌ی شیکاری، پسیورپیه‌که وه‌کوو پیشه‌ی دارتاشی یان لیخورین ئوتوموبیل.

گوپچكه له: atrium فونبارى ههرىك له دوو بوشايى سهرهوهى دل كه خوین لییهوه دهگوازرتیهوه بو ناویوتى ventricle دل. دهماره راستهكه خوینی بى ئوكسجین له خوینبهرهكانى جهسته وهردهگریت، دهماره چهپهكه خوینی ئوكسجین له خوینهینهرى سییهكان وهردهگریت. [۴] الأذین [N] atrium [د] دهلیز.

كه: ۱) جمگه، بهندى پيشه. [۴] پام له جى چوه ۲) مانگرتن له رويشتن. [۴] ئەم ئەسپه كه ئەگرى ۳) پاشگره به واتای جى ۴) گهر، ئەگەر ۵) باریکایی سەر پىشتى چارهوا.

كه: پاشگرى كه، پاشگرىكه ئەلكى به دواى ههندى وشهوه ئەيكات به ناو بو جىگا:

- ئاخیزگه، ئازامگه،
- باجگه، بووژانگه
- پهراوگه، پيروژگه
- تاقیگه، توپكارگه
- چاكسازگه، چاودیگره
- ههشارگه
- خولگه
- درگه، دوانگه، دهربازگه، دهرمانگه، دیدهنگه

- رووداوگه، پووگه
- سهیرانگه
- شه‌رگه، شه‌له‌گه
- قرگه، قهیرانگه (ناوه‌ندی قهیران)
- کارگه
- گرانیگه، گرتنگه، گریگه
- له‌نگه
- مازگه، موگه
- نشینگه، نووسینگه
- ویستگه
- هاویرگه
- یادگه

گه‌پجاریی: ناو‌جاوگه گالته‌جاریی.

گه‌پی دووشه‌ممان: Causeries du Lundi ناو‌نیشانی ئه‌و وتارانه بوو که سم‌نت بیف له ۱۸۴۹ تا ۱۸۶۹ دووشه‌ممان له چه‌ند رۆژ‌نامه‌ی فه‌رانسه‌بییدا ئه‌ینووسین، ئه‌م وتارانه پاشتر له دووتوی زیاتر له بیست به‌رگدا چاپ کران.

گه دا جوښ: cast iron kettle **ناو لیکدراو** **که لیدەر** کتریمه پره شی خوارو خچی

خازه لوک و گه دازاده، کتری هوجوښ، کتری ئاسنی ره ش. [۴] غلایه من

الحديد الزهر [N] vannkoker i støpejern [د] کتری چدن.

هوجوښ: cast iron alloy **کیمیا** **ناو لیکدراو** دارشته به کی زور رهق و تا

را ده به ک تور و زووشکی ئاسن و کاربونه که ئه توانریت به ئاسنی له

قالب بدریت به ریژهی کاربونی زیاتر له پولا، له ۳ تا ۵ له سهده. [۴] حدید

الصب [N] støpejern [د] چدن.

هوجوښ و هوجوښی گه لوپدراو: Cast iron and Enamelled **ناشبهزی**

ههندی ده فر ته نها له دارشتهی هوجوښ دروست

کراوه و ههندیکی تر گه لوپدراوه و مینا کراوه. میناکراوه بهرگهی گهرمای

که متری تا ۲۰۰°C پلهی سهدی ئه گری، به لام کاتیک لی هه ئه پهری و خراب

ئهبی به ئاسنی دیاره.

گهده: footman **ناو** **گهړان-۱** منالیکه ئهخریته بهر کارکردن له مالان. **۴**

خادم **N** fotmann **D** یادو، نوکهر.

گهر: پاشگری گهر، پاشگری کارا، ئهگهر بلکې به هر ناویکهوه ئهیکات به بکهر:

- ئاسنگهر، ئاومزگهر، ئهنديشهگهر
- بوونگهر، بهزرگهر
- پاوانگهر: possessive پاوانخواز،
- تهښگهر: Movement
- جادووگهر: Magition
- چاپگهر:
- چهپاوغهر: Lotter تالانکهر.
- چهلهنگهر: tinsmith — الصقاح . blikkensmed ه حلبی ساز.
- خزمگهر: nepotist کهسی خزم خوښهويست.
- خمگهر: رهنگرهز.
- دادگهر
- رېژنومهگهر، رموشهنگهر، رههنگهر perspectivist، رېساکهر
- زاخواوگهر، زيړينگهر
- سناببيگهر: snobbery کهسی لوتتبهرز و خو بهزلزان، کهسايهتی خو به
- «سناب» زان. « سناب
- سوډفيگهر، سهركوتگهر، سهنگهر
- شاسوارگهر، شانوغهر، شواليهگهر، شووشهگهر
- شيوهگهر: Mannerist
- فهلهگهر، قانونگهر، کردارگهر، کاريگهر، کيمياگهر

- لهنگر
- مرؤفگهگر: humanist ← مرؤفگهرایي: anthropocentric
- مسوگر، مسوگر
- مينهويگر: spiritualist
- نادادگر، نهشتهرگر، نيگارگر
- ويناگر: visionary
- وپنهگر: portraitist

گهرام ماسالا: garam masala **چينه مهني** تيگه لهيكي به هاراتي وردكراوه له هيندستانهوه سهراوهي گرتووه. له چيشتخانهي هيندستاني، پاكستاني، نيپالي، بهنگلاديشي، سريلانكا و كاريبي دا باوه و بهكار نه هينري. به تهنيا يان لهگهله به هاراتهكاني تر بهكارديت، به تايبهت لهگهله مريشك. بريتيه له: كهموون، دهنگي هيل، هيلي رهش، هيلي سهوز، دارچين، ميخهك، گهلاي بهيئون، پيستي گهوز، گويزي هيندي، باداياني نهستيره، بيباري رهش، كهروهوي-رازيانه.

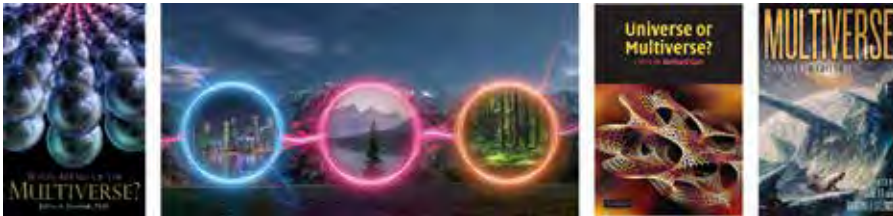
ګهردان: ناو هوکاري ګهړانهوه؛ برهه، پهواج؛ توژکردن؛ توژکهر؛ ګويزهروهه
ن: ناوګهردان. **د** برګرداندن؛ رواج؛ غبار انگيختن؛ غبار انگيز؛ منتقل
 کننده.

ګهردانګردن: words derivation **بېزماني ناو** زانستی دابه‌شین و لکاندنې
 وشميه و پړيساکانې شپوهې لکاندنې کرداره‌ګان ددهات بده‌ستهوه. **ف**
 صرف، تصرف **N** ordavledning **د** صرف، تصرف.

ګهردن: neck **ناو** نه‌ستو، مل، نه‌سکورد، نيوان سمر و شان. **ف** رقبه **N**
د nakke ګردن. **ن:** ملشکياګ، لاره‌مل، نيانه‌مل، گيزه‌مل، ملقه‌وی،
 ململانې، ملهور، ملورد، مل بيا کردن، مل نه‌نيان - سنه **ف** نه‌ستو

ګهردن نازادې: absolve **فهرمان** لېبوردن، ليځو شېبون، ږاګه‌ياندنې
 نازادکردنې که‌سيک له ههر چنه تاوان و به‌رپرسيه‌تې. **ف** عفو **N**
د fritra بخشیدن.

ګهردوون: universe **ګهردوونزانی ناو بېګدراو** يوونيقيرس يان ګهردوون
 بریتييه له ههموو هموا و کات و ناوهرؤکه‌کهي، به‌لام فره‌ګهردوون يان
 مؤلتيقيرس multiverse کوّمه‌له‌يه‌کي ګریمانهييه له چندين ګهردووني
 په‌نگه هه‌بوو. **ف** الکون عالم **N** univers **د** کائنات. **ف** فره‌ګهردوون
ن: ثايا تا ئیستا ګهردوون چاوی لى داګرتوويت؟ (3Body Problem)

ګهردوونګهړ: cosmonaut **ګهردوونناسی ناو** نه‌ستيزه‌ګهړ، که‌سيکه
 دواي تپه‌ړاندنې خولي تايبه‌تې، چووبيته دهره‌وه‌ي که‌شي زه‌وی. ثم
 وشميه به‌تايبه‌تې بو نه‌ستيزه‌ګهړه بيشه‌يه‌ګان به‌کار ديټ، به‌لام

بەگشتی بە کەسی دەوتریت کە بە جۆریک چووبیته بۆشایی ئاسمانیش. بۆ نموونە زانایان، لیکۆلەران، فرۆکەوانان و تەنانەت گەشتیارانی بۆشاییگەر کە ئەزموونی گەران لە بۆشایییان هەبێت، بە ئەستێرەگەر دەژمێردرێن. هەندێ جار، بە پێی هەندێ پێناسە، تەنانەت سەرنشینانی هەندیک لە مووشەک - فرۆکەکانیش وەکوو نۆرس ئەمەریکەن ئیکس - ۱۵ بە ئەستێرەگەر دەژمێردرێن. **۴** رائد فضاء **N** kosmonaut **د** فضانورد **E** astronaut. **ئەستێرەگەر**: ئەمریکایی ئەستێرەگەر و ڕووسەکان گەردوونگەر بەکار ئەهێنن.

گەردوونەگچکە: microcosm **چواندن**.

گەردە: pollen **خاوە** هەلآلەیی گۆل، گەرک، ماکى مۆم کە مێشونگۆین لە گۆلانی ئەگرێ. هەستی مرۆف بەرامبەر بە گەردە هەستیارە و ئەبێتە هۆی ئالرژی. **۴** لقاح، غبار **N** pollen **د** گرده گل.

گەردەلۆول: storm **بوویەر** **دیباردە** ڕەشەبا، باهۆز، گژەبا، زریان. **۴** عاصفة

storm [N] د طوفان.

گەردەنیشی: ناوی جاوگ لەسەر خۆیی، پشوودرێژی.

گەردیلەگەری: Atomism **فەلسەفە** ناوی جاوگ بپروا بەووە کە جیهانی ماھەکی ئەتوانرێت ورد بکریت بۆ پارچەگەلی بچووکی ناجودابوو کە ناوی نراوە ئەتۆم (گەردیلە).

گەری: ناو شوول و داری درەختی گەز. شوول بۆ سەبەتە و دار بۆ دەسکی کەرەنتوو.

گەرم: hot **ئاوەلئاو** هەر شتێک گەرماي تێدا بێ، پێچەوانەي سارد. خاوەنی پەلی بالای گەرما. حار [ع] varmt [N] د گرم.

گەرما: heat, therm **فیزیك** ناو لە سێرمۆداینامیک وزەیه لە ناردن یان هاتن لە سیستەمیکی سێرمۆداینامیکییەو، لە ڕێگەي میکانیزمی جگە لە کاری سێرمۆداینامیکی یان گواستنەوی هێسن. گەرما جوړیکی وزەیه

په یوه ندى به جوولانى گهرديله و مولوكولهوه هميه و له ريگه ناردن و هاتوچو و تيشكهوايشتنهوه ئهگويژرئتهوه. **ف** الحرارة **N** varme **د** گرما. **ه** سېرمودايناميك، گهرميدائناميك

گهرماژو: **ئاوه نئاو** گهرما برده، گهرمهژنه.

گهرماوهز: **ئاو وليكدر او** وهرزي گهرما. **ه** بهرامبر به سهرماوهز.

گهرماوي سپچني: **Szechenyi Bath** **يوگرافيا** **كهتتنباري** **ئاوي جينا** گهراو يان گهرمايكي دهرماني شيوازي نيوه بارو كه له پاركي شاري بوداينست له ههنگاريا، سالي ۱۹۱۳ وهكوو گهرماوي ئارتزي كرايموه. پووبه ره كه ي ۷۲۲۰ مهتری دووجا و سالانه زياتر له ۲۰۰هزار كهرس سهرداني تهكهن. ئاوه كه ي سهلفات، كاليسيوم، مهگنيسيوم، بيكاربونات و برپكي بهرچاو له ترشي ميتابوريك و فلورايدى تيايه و گهرماي ئهگاته ۷۰ پله ي سهدى و به زستانيش خويانى تيا تهشون.

گهرماي فرن: **stove temperature** **ئانتيمهزي** پله ي گهرماي فرنيكي ۱۰ پله به

گهرماي تا ۲۵۰ پله ي سهدى بهم شيويه:

۱ نزمترين پله ي گهرمي ۶۵ پله ي سهديه بو هيواش لئنان بهكار ديت.

- ۲ مامناوه ند۔ نزم ۸۲ پلهی گهرمی دروستکردنی سوؤس و شوؤربا.
- ۳ مامناوه ند۔ نزم ۹۹ پلهی گهرمی ههلماندنې سموزې، نه زوؤر تهر و نه زوؤر کولآو.
- ۴ مامناوه ند ۱۱۶ پلهی سهدې بوؤ سوورکردنهوې هیلکه و برزاندنې مریشک و هتد.
- ۵ مامناوه ند ۱۳۲ پلهی گهرمی بوؤ کولاندنې ماکهروؤنې و ههرشته.
- ۶ مامناوه ند۔ بهرز ۱۵۰ پلهی سهدې بوؤ دروستکردنې پانکهیک بهکار دیت.
- ۷ مامناوه ند۔ بهرز ۱۸۲ پلهی سهدې بوؤ دروستکردنې مریشکی سوورکراوې برزاو، ساندویچی په نیری کبابی و قاوه یی.
- ۸ بهرز ۱۹۹ پلهی سهدې گونجاوه بوؤ سوورکردنهوې گوؤشت، کوؤتلیت، گهنمه شامی، سموزی سخت، و په تاتهی سووره وه کراو.
- ۹ بهرزی تا گهرمای ۲۱۶ بوؤ سوورکردنهوې گوؤشتی مهر، بهراز و هتد.
- ۱۰ بهرزی تا ۲۳۲ پلهی سهدې گونجاوه بوؤ کولاندنې خیرای مریشک و سموزی و گوؤشتی برزاوی خه لووزی.

OVEN TEMPERATURE CONVERSIONS			
	FAHRENHEIT	CELSIUS	BAKING
Broast	250 F	130 C	1/2
Very softest dough	215 F	140 C	1
	300 F	150 C	2
Soft	325 F	165 C	3
	350 F	177 C	4
Very softest bread	375 F	190 C	5
Softest	400 F	200 C	6
Commoderately hot	425 F	220 C	7
Hot	450 F	230 C	8
	475 F	245 C	9
Very hot	500 F	260 C	10

- گهرمه برین:** ناو لیکدراو بریتیه له کهسیک که تازه به تازه خهفه تیکي قورسی تووش بووې.
- گهرمه سیئر:** ناو جیگا گهرمیان، نارن، بهرامبر به سارده سیئر. ❏
- گهرمه سیئر و سارده سیئر.

گهرماداینامیک: thermodynamics **فیزیک** **شاو** سیژمؤداینامیک، ئەو لقهی زانستی فیزیکه له په یوه ندییه کانی نیوان گهرمی و جوړه کانی تری وزه (وه ک وزه میکانیکی، کاره بایی، یان کیمیایی) و، له دریزه دا، په یوه ندییه کانی نیوان هه موو جوړه کانی وزه ئەدوئ **دریزه** ریساکانی گهرمیداینامیک سیان:

۱. **☞** وزه بهدی ناهینریت یان له ناو ناچیت.
 ۲. **☞** له پرۆسه یه کی خوبه خو، ئەنترۆپی گهر دوون زیاد ئەکات.
 ۳. **☞** کریستالۆکی ته واو له سفری کهلقین دا خاوه نی ئەنترۆپی سفره.
- ☞ گهرما ☞ کهلقین ☞ ئەنترۆپی

گهروانکه: canister **شاو** [له روسی *коробка* رووسی] قوتیله، تهنه کی تایبه تر یاراستنی شمه کی هه مه چه شن، وه کوو گهروانکه یای، گهروانکه ی گاز، گهروانکه ی به لگه نامه. **ع** علیبة **N** beholder **ا** قوطی.

بێجێ: ۱ به پیی ئەوهی که گهروانکه قوتووی یای بوو و بریکی دیاریکراو یای تیدا بوو، له کوردستان گهروانکه ی یای وه کوو کیش به کار ئەهات و به گوێره ی ناوچه، بهرامبهر به ۲۵۰ و ۵۰۰ گره م به کار هاتووه **ن:** **ئادهی کوورم، بچۆ نیوگهروانکه یای بکره.**

بێجێ: ۲ هه رچه ند له زمانی رووسی که هیشتا ماوه و گهروانکه به واتای قوتووه، به لام له فهرهنگه فارسییه کان گهروانکه تهنه به کیشی بهرامبهر به ۵ سیر واته ۳۵۰ گره م نووسراوه.

گهروو: larynx, throat, gullet **شوینکاری** **شاو** گهلوو، قورگ، قوراچکه، قورقوراچکه، قورقوراگه؛ بهتی ییشموهی گهردن به هموو بیکهاتهکانییهوه، که بریتین له: تهوک، خوینهنهتر و خوینبهرهکان، دهمارهکان، ماسوولکهکان. ◀ ماسوولکهی کلور که ریگی ههوا بو سیهکان تهادات و زی دهنگییهکان له مرووف و گواندارانی تردا پائهگری، دهزگای دهنگ. **ع** الحجرة، حلق **N** strupehodet **د** حنجره، سرخنای.

◀ **زهمبوره:** glottis **فانانومری** **شاو** توتتهک، قوراگه. **ع** لسان المزمار **N** glottis **د** چاکنای.

Larynx

گههات به ئاسان، ئهروا وهک تالان: Easy come easy go **بیهند**

رۆمان **فیلیم** **گۆران** با هینابیتی، پووتی دهم بایه. ئهوی با بیهینتی جیگهی متمانه نییه و نابی به بناغهیهکی تۆکمه و پتوو. **ع** ما یاتی سهوله یذهب سهوله **ن** Lett fanget, lett borte **د** باد آورده را باد می برد. **ر** رۆمانی ۱۹۶۰ی جهیمز هادللی چهیس، فیلمی سینهمایی ۱۹۶۷، گۆرانی ئیلقیس پریسلی و چننن گۆرانیبیتری تر.

گهرهنگ: ۱ **ئاو** داریکی دوو پهله تا پهلی تفاقى لهسهر دائمهزرتنن.

گهرهنگ: ۲ **ئاوهنگار** جاریک، کهرهتیک.

گهرهو: pawn **ئاو** بارمه، گرهو **ن:** ئەم کاتزمیژه با له گهرهوی تۆدا بئ، تا وامی خۆم ئەدهمهوه. **ع** رهن **ن** pant **د** رهن.

گهری: **بیانگەر** **ئاو** گهری، پاشنگره به واتای بيشه دیت و، ناوی چاوگ دروست ئەکات.

ن: ئاسمانگهری، ئاسنگهری، رۆشننگهری، زپرننگهری، کاریگهری، مزگهری، نهشتهرگهری، ههواگهری.

گهران بۆ کاتی لهدهستچوو: In Search of Lost Time **رۆمان** رۆمانی

ناوازه و بهناوبانگی ههوت بهرگی مارسیل پرووست، نووسهر و پهخنهگری توانای فهپرانسهیی، که به درێزترین رۆمانی میژوو دائهنری و پریگوردی گینسی ههیه. له ماوهی ۱۹۱۳ تا ۱۹۲۷ بڵاو کرایهوه. گهران نه رۆمانیکی ئاسایی به لگوو شیکردنوهیهکی وێژهی، هونهری فهلسهفی و کۆمهلایهتی فهپرانسهی کۆتایی سهدهی نۆزده و سههرهتای سهدهی بیستهمه و زیاتر

قوولای دهریون شی ټه کاتهوه تا داره تی دهره کی و، تروپکی ناسکی و ههستیاری و ټه ندیشمی بهر بهرینی نووسره. سیامه ند شاسواری له ټینگلیرپیهوه وهری گپراهه بو کوردی و له لایهن ناوه ندی غهزه لنووسهوه سالی ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ چاپ و بلاو کراهه یهوه.

ښیښی: بو زانیاری زیاتر له سهر پوځمانی گهړان پړوانه وتاری سیامه ند شاسواری له کوځایی بهرگی ههوتهمی پوځمانی گهړان بو کاتک له ده ستچوو.

گهړان له ههوار: *Partie de campagne* **فیلم** یان *A Day in the Country* فیلمی سینهمایی ۱۹۴۶ دهره ټانی ژان رینوار، چیروکی گری دو موځاسان.

گهړانهوه: *spoilage* **جاوگه ښه بهر** ټیکچوونی مهی و شهراب که ټیتر بهکاری خواردنوه نه یه ت. **۴** تلف **N** *deleggelse* **د** فاسد شدن.

گهړانهوه: *getting old* **جاوگه ښه بهر** بیربوون. **۴** *blir gammel* **N** یشیخ

د بیر شدن.

گهپانهوه: u turn **چاوه ئه ئه بهر** هاتنهوه، بادانهوه، سووردانهوه. **د**

تراج **N** U-sving **د** دور زدن.

گهپانهوه: kind of Kurdish dance **شاو** گهپان، جوړی ههلهپه رکیی زوړ

ئالۆز تاییهت به ناوچهی سنه. **د** نوع من الرقص الكردي **N** type kurdisk

د dans نوعی رقص کردی.

گهپان: wander, circulate, perambulate **چاوه ئه ئه بهر** فرمان هاتووچو کردنی

شت، ترازان و جوولانی هیندی شت له جیی خوئی، گوپانی شتیکی به شتیکی

تر، پویشتن، گهردش، سووردانهوه. **د** تجول **N** vandre, sirkulere,

د perambulare گردان شدن، گهردش کردن، پرسه زدن.

گهپاو: mineral water **که ئه ئه بهر** شاو چاوهی ئاوی گهرم و سویر، که بریکی

زوړ کانزای سروشتی تیاپه و بو چاره کردنی هیندی نه خوشتی پیستی وه کوو

بیرو، پوماتیزم سوودمهنده. **د** میاه معدنیة **N** mineralvann **د**

چشمه آب معدنی.

گهپناس: ئاوه ئاوه بویر، ئازا له شهردا.

گهپنال: bell **شاو** جام، زهنگولهی گهوره، زهنگی کلپسا، کوویکی قوولی

کانزای ههلهگهپاوهیه، له ئاستی لیواره کهی فراوان بووه، ئاسنیکی سهرخپ

له ناوی دایه، کاتی لیدان دهنگیکی زهلالی لیوه دیت. **د** ناقوس، جرس

د klokke **N** ناقوس، زنگ بزرگ.

گهره-سهردان: periodic party **دآب** **ناوې لښکدراو** سهردانی دهوره یی و نوره یی. **۴** حفلة دوریه **N** periodisk fest **د** مهمانی ادواری. **ن:** وهک گهره-لاوژه: گورانی وتنی به دهور.

گهره کی زیړینگهران: Quai des orfevres **فیلم** فیلمی فهرانسه یی درامای پولیسی ۱۹۴۷ دهرهینانی هانری ژورژ کلوزو.

گهره کی لاتین: Latin Quarter **جوگرافیا** له لایه کوهه تا کهناری چه می سین، نزیکې کلیسې نوتردام و بولقاری سمن میشل و پاشان باخی لوگزه مېورگ؛ له لایه کی تره وه بو گوره پانی پانتیون Pantheon، گهره کی که به ناوبانگترین زانکو و په یمانگه کانی پاریسی لییه، به سوربون و کولیز دو فهرانسوه، تهلار و هوتیل و ریستورانته کانی شوینی ژبانی هه ژارانیه خویندکارانه. به لام گهره کی ته توال به بیجه وان، له گهره که دارانشینه کانی پاریسه.

گهړه لاوژه: Fugue **گهړه لاوژه** جوړیک گورانییه گورانیبیر بو به کی ئه سیننوهه.
گهز: ۱ tamarisk **رڼووی** **ناو** تهر، دهون و داره کشتی هیه. **۴** الطرفاء
۵ tamarisk **د** **گز**.

گهز: ۲ **ناو** گزیچار.

گهز: ۳ **ناو** گهزو.

گهز: ۴ **ناو** بیوهریکه بهرامبر به سهد و چوار ساتی متهتر.

گهز: ۵ **ناو** شوکهی دارودرخت.

گهز او: stung **جاوگه نښه بهر** (گهستن، پیوه دان) پیوه دانی ده عیای وه کوو
 ههنگ و زهردهواله. **۴** لسعة **۵** brodd **د** نیش زده شد.

گهزگهسک: nettle [ډو۰۰۵] ننن گهزنه، گهزهک، گهزهنهک، گهزگهزه. [ع]
 نبات القراص [N] brennesle [ف] گزنه.

گهزک: stiletto [ناو] (له ئیتالیايي) جوړه چهوږيه کي نووک تيزه وهکوو کيږد
 که تيغهکي بهسمر دهسکهکي دا نانوشتيتهوه و به چهکي دهسوهشاندن
 ناوزه د ئهکري. [ع] خنجر [N] stilet [د] خنجر.

گهزمه: [ناو] ياسهوان.

گهزن: damage [ناو] وهزهنگ، نازار، تهگهره، گهزهنه، زيان. [ع] خساره [N]
 skader [د] خسارت. وهزهنگاز [ه] تاوهنگاز [ه]

گهزو: [ناو] گهزو لهسمر گهلا و جهوتی داربپروو و دارمازوو يان داری تر
 جوړه ميروويهک دروستی نهکات، ناوه زانستهکي Aphida به له خيزاني
 Aphidoidea و ناوه گشتهکشي greenfly له زماني کوريديشدا ميشوله
 گهزو، هر ئهو شيله و شيرينيهش پي ئهوترت گهزوميشوله، له کوندا

به وورده کاره یان نه زانیوو که گهزؤ ئه و جوړه میرووه دروستی ئهکات، بهلکوو باوه پریان و ابووه ئه وه شتیکی سروشتییه و له ئاسمانه وه ئه بارېته سر گه لای داره کان.

گهسک: broomstick **نامبر** **ناو** گسک، گزک، جوړه پووشیکی به ستراو یا چنراوه به دهسکیکی داره وه، یانیش بر دهسک، ناومالی پر ئه مالری. **د** مکنسه **N** kosteskaft **د** جارو.

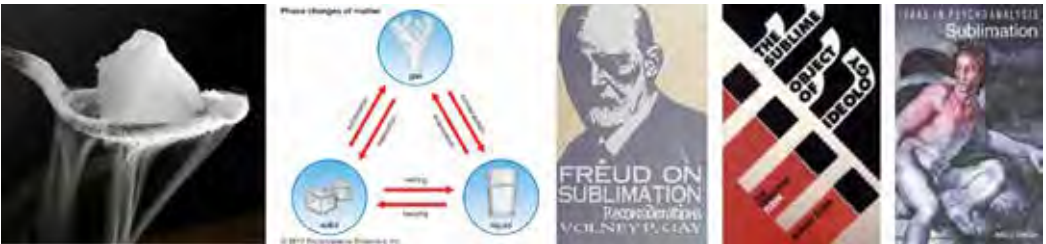

گهسکلیدان: sweep **چاوک ښیښه** مالین، پاک کردنه وه به گهسک. **هیمایر** ده کردن، پالپوه نان. **د** کنس **N** feie **د** جارو کردن. **گهسکی ولاتت دزیوه:** Long time no see **بهند** **هیمایر** دیار نیت، بزری، خوټ ون کردوه، دهرناکوهی. **د** وقت طویل لا رؤیه **N** Lenge siden **د** ناپیدای.

گهش: invigorate **ناو فهرمان** **فهرمان** به هیژ کردن، چالا کردن، وروژاندن،

هاندن. [۴] تنشيط [N] oplive [د] نشاط بخشیدن. [۴] ← **گه شکر دندهوه**:
 invigorated [د] شاداب. [۴] ← **گه شاوله**: reinigorated [۴] تنشيط [N] gjenopplivet [د]

گه شانندن ۱: sublimation [د] روونناسی بهرزکردنهوه و گه شه پیدانی حز و
 تاره زووی نزم و خوړسک (وهک جووتیوون) له پړگه پوهوشت و کرداری
 بهرز و جوانهوه. پاککردنهوه (پوهوشت)؛ خاوینکردنهوه؛ جوانکردن (پوهفتار،
 کردار). [۴] تهذيب، التنقیح [N] sublimering [د] تصعید، تعالی، پالایش.
گه شانندن ۲: sublimation [د] میما پوخته کردنی ماکي پهق به گهرمکردن و
 خهستکردنهوهی ههلمی خودی نهستوههکه. [۴] تسامی [N] sublimering [د] تصعید.

گه شاوله: reinigorated [د] زه یان هیزیکي نوی پیدراو [د] فهزمان. [۴] تنشيط [N] gjenopplivet [د] شاداب. [۴] ← **گه ش**: invigorate [۴] ← **گه شکر دندهوه**:
 invigorated

گه شبین: upbeat [د] ناو [د] ناوه [د] دلخوش، بهرچا وروون [د] زور گه شبین بوو
 به داهاتووی خویندنهکھی. [۴] متفائل [N] optimistisk [د] خوشبین [E] optimistic

گه شت ۱: travel [د] کار فهد، گه شت، روپشتن له شوینیکهوه بو شوینیکي
 تر، به زوری له بواری دریزیدا. [۴] السفر [N] reise [د] مسافرت رفتن [د] ن:
 هم که شتیبه له نیالیاهه ئهچي بو فهراسه. [د] هامفهد

گهشت: ۱ travel **ناویجاوگ** کردهی گهشت، جیهانگهردی **ن**: کارهکهی من
پیویستی به گهشتی زور همیه. **۴** سَفَر **N** reise **د** سَفَر. **د**
هامفرد

گهشتاور: determination **ناویلیکدراو** بهکلاکردنوه، بریار، تمها، لیپران؛
زهبر. **۴** تحتیم **N** besluttsomhet **د** عزم راسخ **E** sublimation.

گهشت به خویشی: Godspeed **نتیوهپسنم** خوات لهگل، ئوغر بی.
گهشت له ئیتالیا: Viaggio in Italia **فیلم** فیلمی ئیتالیایی ۱۹۵۳ی
رؤسیلینی.

گهشتنامه: ۱ itinerary **رایهر** **ناو** بهرنامهی گهشت، بهرنامهی گهشت
یان گهرانیکی گهلالهدار، رابهری گهشت، هرروهها به نوانهی بهرنامهی
کاریش ئهوتری. **۴** مسار الرحلة **N** reiserute **د** برنامه سفر،
سفرنامه. **د** بارنامه.

گه‌شتنامه: passport بملکه‌نامه ناو پاسپورت، گوزهرنامه، په‌وانامه،

رېنامه، تېمېرنامه. ۴ جواز سفر N pass ۵ گذرنامه.

پاسپورت: به آلمانی پيې ئه‌وتری Reisepass که رېک ئه‌کاته گه‌شتنامه.

کارتی سواربوون: boarding card بملکه‌نامه ناوولیکدراو یان boarding

pass پسونلی سواربوون، کارت سه‌رکه‌وتن، پسونلی سواربوونی
فرۆکه که کاتی کرینی بلیت یان له فرۆکه‌خانه ئه‌دری. ۴ بطاقة الصعود

N boardingkort ۵ کارت پرواز.

گهشته‌کات: time travel پررر ناوولیدراو گهشتهکردن بو رابوردوو یان داهاتوو، له ریگی کاتهوه [N] tidsreiser [۴] السفر عبر الزمن [د] سفر در زمان.

گهشته‌کانی سوئیچان: Sullivan's Travels [فیلم] فیلمی کۆمیدی ۱۹۴۱ی ئەمریکایی، نووسین و دهرهیتانی پرستۆن ستره‌جییس.

گهشتیاری بی هه‌گبه: Le Voyageur sans bagages [فیلم] فیلمی سینهمایی ۱۹۴۴، ژێوه‌رگیرا، نووسینی ژان ئانۆی Jean Anouilh.

گهشتی جیهان: Le Tour du Monde **توقار** **ویښه‌دار** گوډاری وینده‌دار، له ۱۸۶۰ تا ۱۹۱۴ دهرته‌چوو و سهاره‌ت به ولاتانی جیاواز و سهربرده و گهشتی ئه کاته نه‌ینووسی.

گهشتی شه‌وانه: The Night Watch **هونه‌ر** **ناو** تابلوی ۱۶۶۲ای پامبرانت، هپی خولی زپړینی هولنده. همموو کهسانی ناو تابلوکه ۱۰۰ گیلدر واته ۱۶۰۰ گیلدریان داوه و به گوږه‌ی ئه کاته پاره‌یه‌کی ئه‌فسانه‌یی بووه و به ښاکار و لووتکه‌ی هونه‌ری پامبرانت دانه‌نری. **←** شموبیداری Nightwatching.

گه‌شکه: ❶ epilepsy **نه‌خوښتلی** **ناو** فنی، خووداری، په‌رکه‌م، نه‌خوښیبه‌که له‌پړ سهر هه‌لته‌دات و نه‌بیته هو‌ی جالاکی نا‌تاسی ئه‌له‌کتريکی له میښکدا، گرزبوونی دهمار و لاقه‌فرتی و په‌لوه‌شانندن و له‌سمرخو‌چوون. **۴** الصرع **epilepsi** **د** صرع **K** geške.

گه‌شکه: ❷ ecstasy **داره‌ښ** **ئاوم‌ناو** تاسپر‌دنه‌وه و له‌خوبو‌نه‌وه له خوښیان، داره‌تیکه له وشياری که جه‌سته له نارامی یان له له‌ښتارامی دارمال دایه

و هزریش ناگا و بیداره. [۴] نشوه، ابتهاج [N] ekstase [د] خلسه، ابتهاج [K] .geške.

گه شه مرده: martyr [ناو] گيانبه ختکردوو، گيانباز، گه شمردگ. [۴] شهيد [N] martyr [د] شهيد.

گه شه سه نندن: flourish [چاوتی نینته بهر] بهر سه نندن، پروان، شین بوون، هه لدان، نه شونما، گه شه کردن، پيشکوهتن، گولدان. [۴] تزدهر [N] blomstre [د] رویش، ترقی.

گه شپوهش: vacuum [ناو] حهوايهکی ده راندر چوئل له هه موو جه شنه ماک و هيسن، بوئسای، قالایر. [۴] خلاء [N] vakuuum [د] خلاء [۴] حهوا: space [ناو] ئاسمان، ناوچه يهکی بهر بهرين و تازادی بيکووتای له دووی يهک. [۴] الفراغ [N] verdensrommet [د] فضاء.

گه شنی: brightness [ناو و پارت] پروونا هی، دره و شانوه، تيشكدانهوه، بریسکانهوه.

۴ اشراق، سطوع، لمعان [N] lysstyrke [د] لمعه، روشنایی:

۱) چوښتی یان دوخی دهرچوون یان په نگدانهوهی پووناکی [ن]: ته توانین پووناکی گلوپه که بگوړین؛

۲) چوښتی روونبینی و خیرا زیرهک بوون [ن]: به درهوشاوهی و پرسیارگرایی خوئی، خستمیهوه بیرى کوره گوره کهم؛

۳) چوښتی دلگه شاوهی یان زیندوو بوون [ن]: گهشی و پووناکیه کی فراوان له رووخساریاندا ههیه؛

۴) چوښتی له دهنګا که روون و زه لال و زیندوو و، به شیوه یه کی تایبته دهنګ بهرز و گهینه ره [ن]: تون و دهر او گه شاوهی دهنګ ته گوړیت.

← گه شکر دنه وه: invigorated ← گه شاوه: reinvigorated [د] تنشيط [N] gjenopplivet [د] شاداب.

گه شهر: margin [ن] پمراویز. حافة [N] margin [د] حاشیه.

گه شهر: footnote [ن] راهی پمراویز. هامش [N] fotnote [د] یاورقی.

گه ل: cooperative [ن] زبارة، هه ره وه ز، ئاریکاری به کو مه ل و دوولایه نه له کاردا، بو گه یشتن به مه به ستيک؛ یارمه تیدان و یارمه تی وه رگر تنه وه. [د] تعاوني [N] kooperativ [د] کار تعاونی.

گه ل: ئاییر ونه فسانه [ن] پاشگریکه بو پیکهینانی فره ی ناوه کان له ههنديک زاراهوی باشووری کوردیدا دا به کار دیت. پاشکوئی «گه ل» ه له ههندي

شيوه زاری وه کوو کهلهوورپی گوڙاوه به «هیل» . 🇩🇪:

- کورد کوردگهل، کوردهیل،
- بیاو بیاوگهل، بیاوهیل،
- راسپارده راسپاردهگهل، راسپاردهیل،
- شاکار شاکارگهل شاکارهیل. 🇩🇪 هیل

گهلان: 1 🇩🇪 رووباری بچووک که هاوینان وشک ئەکات.

گهلان: 2 🇩🇪 river rock لیسه، چهماوه سوو، ئەو بهردانهی ئاوی چهه لووس

و خری کردوون. 🇩🇪 حجر النهر [N] elvestein [D] ماسه. 🇩🇪 ههلان:
بهردی لووس و ریگ که له جیاتی موزاییک و مرمهر تهختی ژووری بی
بهردچن ئەکرا.

گهلویژ: Sirius 🇩🇪 نەسنیڤه داسی نەمورتات، قورخ، کاروانقران، کاروانکوژه،

پووناکترین ئەستێرەى ئاسمانه له زهوییموه. ئەم ئەستێرەیه به مهودای
۸ تا ۶ سالی تیشک بهکیک له نزیکترین ئەستێرەکان به گۆی زهویه
بارستایی گهلویژ ۲ تا ۴ ئەوهندهی ئەستێرەى خۆره. لیڤه داگهورهی
گهلویژ ده رتهکهوی. ئەستێرەى گهلویژ له زۆرهبی شهوانی سال له
ئاسمانی کوردهواریدا ئەبینریت؛ جگه له چهند مانگی گهرمتری سال نه بی
که ده رناکهوی. 🇩🇪 الشعری الیمانیة، ابرق [N] Sirius [D] شباهنگ.

🇩🇪 **خیرایی تیشک:** ۳۰۰ ههزار کیلومهتر له چرکه دایه.

➡ **گه لاولیژ که وتن:** له ۱۰ ای ټاگوستهوه، سمره‌تای مانگی گه لاولیژ یان نهمورتاتی ږوژمیری کوردیبه؛ نهمستیږه‌ی گه لاولیژ کاترمیریک پيش هه‌لاتنی خوړ له باشووری ږوژه‌لاتی ټاسماندا ده‌رته‌که‌ویټ و نهلین گه لاولیژ که‌وتوه؛ گه لاولیژ که‌وتن به واتای ده‌ستیږدنی وه‌رزی سمرما و فینک بوونه‌وی که‌شوه‌ه‌وایه.

گه لاسی: sedition **ت و** ټازاوه، پشیوی، سمرشقی، که‌لهره‌قی، ټازاوه‌گیړان، ټازاوه‌گیړی، پاشا‌گه‌ردانی، دوخمانی، دوورمانی، زمانگیړی، سیخوری، شله‌ژاندن، شو‌فاری، شیواندن، شیوه‌ژنی، که‌تنگیړان، گو‌به‌ندگیړان، گیجه‌ټانه‌وه، گیړه‌شیوینی. **ع** الفتنة **N** oppvliging **د** آشوب و فتنه.

گه لایی: remiss **ټاوه‌ټاوه** ږیلاسی، خه‌مساری، گوینه‌دان به هیج شتی‌ک. **ع** اهمال **N** etterlate **د** بر مبالاتی.

گه لیبیزار: Le Misanthrope **ټا‌ټاوه** **ټا‌ټاوه‌ټاوه** شانوگه‌ری به‌ستی‌ کومی‌دی، نووسینی مؤلییر.

گه لیپزار: ۱ Le Misanthrope **فیلم** **ناوولیکدراو** فیلمی بیدهنگی ئالمانی ۱۹۲۳ ده رههنگی رُودولف والتیر- فهین.

گه لحو: idiot **دارهت** **هیمایی** **ئاوهئاو** گیل، بیئاوهر، گمزه، ئاوه زسووک، هاوی. **غبی** idiot **د** احمق.

گه لور: lazy **ئاوهئاو** قهیه گول، ته مبل، لات. **کسول** lat **د** تنبل. **گه لهئه ستيړه:** galaxy **زانسنت** **ئاوهنگار** کاکيشان، کوئه ستيړه، کارپزان، سيستمی مليونان يان ملياره ها ئه ستيړه له گهل گاز و توژ، که به هووی راکيشانی کيشکردنوه به يه که وه راکيرون. **مجرة فضائية** **د** galakse **د** کهکشان.

گه لهئه ستيړه يی: galactic **زانسنت** **ئاوهنگار** کاکيشانه کانی، کوئه ستيړه يی، په يوه نديدار به گه لهئه ستيړه يه ک يان گه لهئه ستيړه کانه وه، به تايهت گه لهئه ستيړه يی راکي شيری. **بين المجرات** **د** intergalaktisk **د** بين کهکشانی.

گه له خن: absurd **ئاوه ئناو** وهلامی بی‌مه‌به‌ست و به‌خوږایي. **ع** اجابه

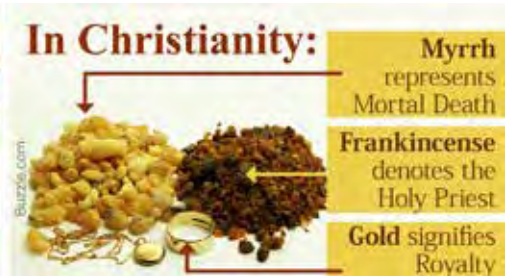
سخیفة **N** absurd svar **د** جواب یوچ.

ن: وهلامه‌که‌ت به راستی گه له خان بوو.

گه له ک: myrrh **پوهه ک** شاو گولیکي سپی بوڅوڅتی په‌رچه‌مداره، دره‌خته‌که‌ی

جیوه‌یه‌کی ژه‌هراوی بوڅوڅش به‌دی دیني که له به‌رامه و دهرمان و بخوور

سازیدا سوودی لي وه‌رته‌گیریت **د** گل مرمکی **N** myrra **ع** شجر المر.

گه له ن: adult **ئاوه ئناو** بی‌گه‌یستوو، له‌شگرس، بله‌رمان؛ مروّف، ئازهل، یان

پوهه‌کیک به پلمی گه‌شه‌کردووی خوئی گه‌یشتبې **ن:** گه‌له‌نمره‌ف، گه‌له‌ندار

ع هه‌نیانه **ع** کانی **د** **دیرتیه** دياره مروّف له تمه‌نی ۱۸ تا ۲۲ سالی بالا و ئاوه‌زی

ئه‌گاته دوا پلمی به‌رزبوون؛ له‌وه به‌دوا ئیتړ له‌گه‌ل بالا هیچ ناکری، به‌لام

بو ئاوه‌زی دره‌نگ نه‌بووه و ئه‌گه‌ر دارمال گه‌شهی کردووئه ئه‌توانری به‌کار

به‌یئیری یان نه‌هینری؛ ئه‌گه‌ر به ته‌واوه‌تیش گه‌شهی نه‌کردووئه، دواي

ئه‌وه‌ش ئه‌توانری گه‌شهی پي بدریت؛ چونکه ئاوه‌ز وه‌ک ئوتوموبیلیکه له

به‌رده‌رگاډاگیراوه و مروّف ئه‌توانی سواری پي و به‌کاری به‌یئنی، ئه‌شتوانی

سواری نه‌ی و به‌کار نه‌هیني. **ع** بالغ **N** voksen **د** بالغ. **ع** گه‌له‌ندار:

بالق. **ع** هه‌نیانه **ع** کانی **د** بورینه

گه‌لی: valley **جوگرافیا** شاو گه‌لی، دۆل، دهره، شیو. **ع** گه‌لی عملی به‌گ.

ع واد **N** dal **د** دره.

گه‌لی: Strait, fjord **جوگرافیا** شاو دهره‌بند، له‌پاو، درگه، ئاودری زه‌ریایی،

باریکه دۆلای زهریایی که دوو وشکانی لیک جیا ئەکاتەوه [د] بغاز، تنگه،
آبدره [N] fjord [ع] زقاق بحری.

گەلی دۆفر: Straits of Dover **جوگرافیا** **ناوی جیئا** له زهریای مانس له نیوان
فهرانسە و ئینگلیز، له گرنگترین گەلیهکانی جیهانه، که زۆرترین هاتوچۆی
پیدا ئەکری.

گەلپهژم: rosemary **پوهەک** **ناو** رۆزماری، گیواوه نانهشان، کولیکه کێوی،
پهژمیلە، بنهگیایهکی گهلا وردیلە بۆنخۆشه [د] اکلیل کوهی [N] rosmarin
[ع] اکلیل جبل.

ګه لاله: draft **بښتنوور ناو** بښنوسى پروژه و بهرنامه. **۴** المسودة **N** utkast **د** بښن نويس.

ګه لالهى د هرووناسى سينه ما: Esquisse d'une psychologie du cinéma **سينه ما** **سينه ما چييه** و تاريخى ټاندرى مالرويه د هره باره ي سينه ما، ۱۹۳۹ بلاو كرايه وه. ټاندرى بازن له پهرتووكى سينه ما چييه له سمري ټه دوى.

ګه لاياس: Goliath **نابښناسى** **نه فسانه** يان ګوليات پالهوانى لوژه ندهرى فهله ستينى، له كه سايه تيبه كاني ته وړات له قور ټاندا به جالووت ناوى هاتووه، به پي ده قى ته وړات، فهله ستينى و جووله كه له بهرامبر به كدا ړاوه ستان و ګه لاياسى فهله ستينى، چووه بښشوه و كهوته هاشوهووش و له دواى چل ړوژ كه كهس نه بوو بهرنگارى بيته وه، داوود ليرى چووه بښشوه و به قه لاسك بهرديكى دا له ناوچاوى و كوشتى (پهرتووكى

پیرۆز، چاخى كۆن، سامۆيل، پەرتووكى يەكەم، بەتى ۱۷.

گەلواز: ۱ شاو گولواز، گويز و هەنجيرى بە پەتەوه‌کراو.

گەلواز: ۲ شاو گويزى گەورەى ناسک و ئازا و پىر مەزگە.

گەلواز: ۳ فەرمان فرينى پۆله مەل بە حەواوه.

گەلواز: ۴ موزىک دادە و نەرىپە گۆرانى تايبەت بە جەژنى چرۆدەرکردنى درەخت
 ن: هەوران گازەگاز ئەخوینن گەلوازە.

گەلواز: ۵ ئەنزاو شاو چنراوى رەنگاوپرەنگ بە بەن يان ليزگەى زەنگيانە
 و مەلِيلە و مووروو کە بەسەر بيشکە و شتى وادا هەلئەواسرى ◀ ريزە
 گويزىكى کون کراوه دەکرى بە پەتيکدا و دەبەستري بەم سەر و بەو
 سەرى بيشکەى مندالەوه بو پى ژير بوونى ◀ گويز و هەنجيرى بە بەنەوه
 کراو.

گهلوازه گویز: ناوولبعدر او گویزی گهلوازه، گویزی گهوره ی ناسک و نازا و پر مهزگه.

گهلویز: بیتنه سازی کیمیا مینا، تویری تواوهی شووشه لهسر کانزا یان سوالهت، که ههم بو جوانیبه و ههم ئه بیته بهر بهستی تهواوه تی شی و تهروتووشی. **ع** الصیقل **د** لعاب **ع** Glaze.

گهلویز: خوراک نانتسهزی مینای خوراک، شیله یه کی جهلاتینیبه له شیر و هیلکه بو جوانکاری ئه کری بهسر که یک و خواردندا. **ع** الصیقل **د** لعاب **ع** Glaze.

گه مار: inferior ناوه نئاو بهست، خویری، تهرهس؛ چلک. **ع** رذیل **ن** mindverdig **د** رذیل.

گه مار بهری: disinfection به هداقتنه خاوتنکردنوه به دهرمان بو له ناوبردنی باکتريا. **ع** طهر **ن** desinfeksjon **د** ضد عفونی کردن.

- ← **پاستوریزه: Pasteurize** به هداقتن پړوسه ی خاوکردنهوی پهره سندنن میکروب و باکتری له بهرهمی وه کوو شیر و شراب، له ړیگی گهرمکردن و تیشکوه که به شانازی لوی پاستوری فهرانسهی ناونراوه.
- ← **چوماڼ: ټاوی لیکدراو** دو له ساو، خاوینکردنهوی لیته و ههرگی بیر و کاریز.
- ← **خاوینکاری: sanitation** ټاوی جاوگ پاکزکردنهوی به تایهت ټاوی خواردنهوه، هیمایی بهلام بو خاوینسازی و شوین و نکرندی تاوانیش بهکار نه هینری.

گه ماروډراو: besieged ټاوه ټاوه له هه موو لاره ټابلوقه دراو. [۴] محاصر [N] beleiret [D] محصور.

گه ماروی گهیتا: Siege of Gaeta بوویهر [بوویهر] جهنگ [جهنگ] جهنگی نیوان ساردینییه کان و دوو سیسیل بوو که له ۱۸۶۱ شار کهوته دهستی گاریالدی و کوټای به پاشایه تی خاندانی دوو سیسیل هات.

گه‌مژه: ❶ gullible **ئاوه‌لناو** ساویلکه، هپول، ده‌بنگ، سمر به‌تال، مووژهل، هپر، که‌سیک که بشی به ئاسانی سوودی لی وه‌ربگیریت، به تایبهت به فریودان یان به‌تاوانبار دانانی سهارهت به کاریک. **ع** سازج (به‌عمره بکراوی «ساده» ی کوردی) **N** godtroende **د** ابله. **ع** سازج و طازج ههر دووکیان دزراون.

گه‌مژانه: **ع** Idiomatic, foolish **ئاوه‌لناو** گه‌وجانه، گیلانه، نهرانانه. **ع** بالغباوة **N** tullete **د** ابله‌انه. **ع** یا‌شگری تانه

گه‌مژه: ❷ The Idiot **پومان** فیودور داستایفسکی، سالی ۱۸۶۸ بلاو کرایه‌وه. هه‌ندیک به گرنگترین به‌ره‌می داستایفسکی ئه‌زانن به گوته‌ی نووسهر، مه‌به‌ستی پیشاندانی مروقی جوانه. وه‌رگپراوی: همه کهریم عارف، ده‌زگای چاپ و پهختی سهرده‌م. **ع** الأبله **N** Idioten **د** ابله.

ن: «زیره‌کترین مروق، به بروای من ئه و که‌سه‌یه، لانیکه‌م مانگی جاریک خو‌ی به گه‌مژه داته‌نی.» داستایفسکی.

گه‌مژه و گیل: idiot and moran **د‌رووناسی** **که‌سایه‌تری** گه‌مژه به‌وانه ئه‌وتری IQ یان له نیوان ۰ و ۲۵ دایه و گیل ئه‌وانن IQ یان له نیوان ۵۱ تا ۷۰ دایه، واته جیاوازیه‌که‌یان له رووی د‌رووناسییه‌وه‌یه، چونکه ئه‌م وشانه بو که‌سانیک به‌کار ئه‌هینن له رووی د‌روونییه‌وه کی‌ماسییان هه‌یه. گه‌وج

زیاتر له گیل نریکه. «خوت گهوج مهکه.» ئه و کاتهیه ئهزانین که سیک ئه و نده ئاوهزی ههیه خوئی له تاوانیکی پالدراو بدزیتوهه، له ئینگلیزیش ههمانه کاتیک ئه لئین: «Don't be stupid». بهلام ئه و وشانه بهزوری له کاتی بهکارهیناندا تیکه ل ئه کرین. بو نموونه رومانه که ی فیودور داستایفسکی کراوه به idiot یان گه مزه. ئینجا داستایفسکی ئه لئین: «زیره کترین مروف، به بروای من ئه و که سه به، لانیکه م مانگی جاریک خوئی به گه مزه دانه ن.» واته ههم idiot و ههم گه مزه که ی قسی تیدایه. گه مزه له پواله تیه وه دیاره کیماسی ههیه، بهلام گیل زیاتر له کارتی کرده و گوته دا ده رئه که وئی. هه ندی که سیش ههن سهرسامان ئه که ن، چونکه ههر ساته و به کیکیانن. ههر چه ند ئه و نده مان ههیه که ناهینین: بلج، بیتاوه ز، بیمیشک، چول، چه پو ل، چه می شخو ر، خول، ده به نگ، ده لوو، که لله ی، که مئاوه ز، که لای، گه مزه، گیز، گیل، لازوان، لازگ، هیز.

گه مزه یه کانی زیگفیلد: Ziegfield Follies **تشانو** کومه لیک به ره همی شانوی برادوهی نیویورک له ۱۹۰۷ تا ۱۹۳۱ که کراون به فیلمیش.

گه ناژه: ugly **ئاوه لئاو** بیره زا، دزیو، دشت، نهرند، ناشیرین. **ع** البشع **ن** stygg **د** بیرخت.

پیرم: sullen **ئاوه لئاو** ره زاگران، خوینتال، دزیو لای خه لکی. **ع** متجه م **ن** mutt **د** کج خلق.

گه ناو: marsh **ئاو** تالاو، ئاوی وه ستای بوگه نگر دوو. **ع** اهو ار **ن** myr

د مرداب.

گه ناوهر: bug **کباندار** **ده عبا ناسر** **شاو** گیانه وهر یکی له ده عبا بچووکتره، به زوړی ده میکی هه به بو سمین و مزین سوودی لږ وهر ته گری، ده عبا ی وردیله. **ع** حشره **insekt** **د** حشره **+** ده عبا ته کاته **insect**.

ریشه ناسی **←** گه ناوهر له گه نه وهر [گه نه + ئه وهر]، له وشه ی گه نه و پاشگری «ئوه وهر» یان «وه وهر» به واتای خاوه ن پیک هاتووه، وه ک:

- گه نه - وهر گه نه وهر ← لته تیره ی گه نه
- بهخت - ئه وهر بهخت وهر ← خاوه نی بهخت
- بیر - ئه وهر بیر وهر ← خاوه نی بیر
- پل - ئه وهر پله وهر ← خاوه ن پال
- جان - ئه وهر جانه وهر ← خاوه ن جان
- زیند - ئه وهر زینده وهر ← خاوه ن زیان

◀◀ «وه وهر» که خو ی خودان و خاوه ن و دارا و داره نده به، له گه ل وشه ی «بی»، واتای نهر ینی دروست ته کات، وه کوو:

• **بیوه وهر:** بیوه وهر و بیوه وهر هم و ههروه ها

• **بیوه وری:** په نجی خه سار و به ته نجام نه گه یشتوو: په نجی بیوه ورم دا.

ن: مروث رقی له گه ناوهره، به قرقهر له ئاسمانه وه ته یانرژینی، ژه هریان ته کات به سه ردا، قریان ته کات، ته فروتوونایان ته کات، گه مار به ریان ته کات، ته یان فلیقینیته وه،

کەچی ئەوەتا لە هەموو شوێن هەن و تیانانچن. بە خوۆشی
گەناوهرەکان! 3Body Problem

گەنجەرەفتاری: pavidomorphosis **دەرۆونناسی** کردە و ڕەفتاری جەوانانە
گەرەسالان.

گەنجە: strongbox, safe **ئاو** گەنجینە، قاسە، سنۆقی پۆلا. **ع** خزنة
حديديّة **د** sikker **ن** گاوصندوق.

گەنجەدار: treasurer **ئاو بکەر** ئینجۆ، خەزنەدار، بەرپرستی کاروباری دارایی و
وامی مەلەبەند، کۆمەڵە، کمپانیا یان هەر دامەزراویکی تر.

فرۆشیار: cashier **ئاو فەرمان** فرۆشەر، وەرتهر **د** صندوقدار.

گەنجەفە: **ئاو** پەرە یاریکردن.

گەنجەفە: **کەمە** یاریبەکی پەرە یە لە سەردەمی سەفەویبەکان بوو بە باو،
ئەم یاریبە بە شیوێ یاری «**حوکم**»-ە کە ئەمڕۆ باو و، پێ ئەچێ لە یاری

«**حوکم**» «Court piece» ی ټوروپاییموه وهرگیراییت که یاریهکی چوار کهسیه و دوو به دوو هاوبهشن، به دهستهیک پمړه ی ۵۲ پمړه ی کایه ټهکری، که همم بهخت و همم لیژانی له بردنوهدا کاریگهريیان همیه.

گه نجی سلیمان: King Solomon's Mines **فیلم** فیلمی سینهمایي ۱۹۵۰ای ټهمریکایي، ده رهینانی کهمیتون بنیت.

گه نخوری: **نندروسنر** خواردنی خوراکی ناساز و خراب، خواردنی خوراکی گه نیو و کهمبایي. ➔ فره خوری

گه ندولا: gondola **کهه سنم** بهلمیگی بچکولانهیه له کانالهمانی فیئیزیا بهکاری ټههین، ههر دوو سهره که ی بهرز بووه تهوه و به سهولیک لیټه خوردری. **ف** جندول، زورق **فینسیا** gondol **د** گوندولا.

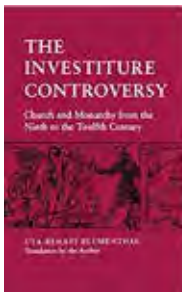
گه‌ندهل: corrupt **ئاوه‌لئاو** خولیا یان نیشان‌دانی ئاماده‌یی بو هه‌ستان به کاری ناپاکانه له بهرامبهر پاره یان قازانجی کەسی و هۆمایر. **فاسد** [N] korrupt **د** فاسد. **ن:** وشه‌ی گه‌ندهل—پیش سوا و باوی نه‌ما، دهمزانی بو؟ هیچ گه‌نده‌لیگ نایسه‌لمبنی و نایباته سه‌ر خوئی! **هۆمایر**

گه‌نده‌لی: corruption **ئاو‌چاوگ** کاری ناره‌وا و دژ به به‌رزه‌وه‌ندی کۆمه‌ل ئه‌نجام دان وه‌ک به‌رتیل خواردن. **فساد** [N] korrupsjon **د** تبا‌هی.

گه‌نگه‌شه: controversy **ئاو** مشتومر، مه‌قو، هه‌للا، گێچهل، فه‌رتنه و هه‌راوه‌ریا، دژواری، گێرۆده‌یی. **الجدل** [N] kontrovers **د** جدال سه‌رسختانه.

گه‌نگه‌شه‌ی ده‌سه‌لات: Investiture Controversy **ئایبته‌ناسی** **پامباری** **بووبه‌ر**

کۆنفره‌نسی کیشمی دانی تازیاری سه‌رمایه‌داری یان کۆنفره‌نسی ده‌سه‌لات پیدان، له گرنگترین کیشه‌کانی مملانیی ده‌سه‌لات بوو له نیوان کلیسا و فه‌رمانزه‌ه‌واییه‌کانی سه‌ده‌کانی ناونجی. له‌م کۆنفره‌نسه‌دا که به‌ پێش‌نیازی پاپا گریگۆری هه‌وته‌م گه‌را، پریاردرا پادشاکان له‌مه‌ر هه‌لبژاردنی پاپا و کاردیناله‌کان ده‌سه‌لاتیان نه‌میستی، که ئه‌مه له سه‌ده‌ی ۱۱ و ۱۲ بووه هۆی جه‌نگی دوورودریژ له نیوان پاپا و فه‌رمانزه‌ه‌واکان.

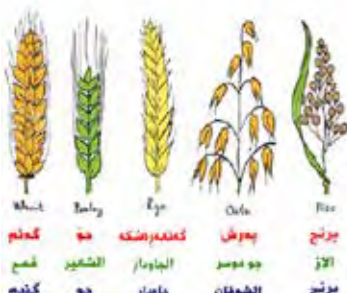

گه‌نموکه: poison rye گه‌نموکه، گه‌نمینه، هه‌وینج، زیزانه، مرۆر؛ گیایه‌که له‌ناو کێلگه‌ی ده‌غل و دان سه‌وز ده‌بیت، چێزی ناخۆش و ژه‌ه‌راوییه.

۴ الجاودار السام N gift rug د چم، چچن. ◀ ▶ حوینچ ویسکی لږ
 ۵ تازادی. ۶ تازادی

گه نهمه رېشه: rye کشتوکالی دانم ویلمه ناو جاودار، گهلوو، کاریش، کاریس، کزن، پهمدانه، زوراتی سپر، کارووش، پهمدانه، پهمدانه: پوه کیکه وه کوو گهنم و جو، پوه کیکی کشتوکالی گه لایانه تووه کهی خر و سپیبه له ده نکی برنج ده چیت، جوړیکه له ده غل له گهنم همرزانتره، قه د و گه لاکه ی ده کریت به گه سک.

گه نه دز: petty thief ناوی لیکدراو مه سینهدز، ده لهدز، دزی بچکولانه. ۴ لص صغیر N smātyv د دزد خرده یا، دله دزد.

گه نینی خوین: sepsis نه خوینتو داره تیکی هه تهره به هو ی گهر دیلوی زیان به خس له خویندا به دی دیت، که نه بیته هو ی تیکچوونی کارکردنی نه ندانه جیاوازه کان و، شوک و هیدمه و مردن. ۴ تعفن الدم N sepsis د سپسیس.

گه نیو: putrid به هداقتت ناوه ناو رزاو، پوخلبووگ، دارزانی هیسنه ئورگانیکه خوړاکیهکان و دهردانی بوئی ناخوش هیماپی کهس یان دهزگای لادهر له رپسا و بنهماکانی پهوشت، وهکوو بهرتیلخوړ و بهکارهینانی دهسهلات بو مهبهستی تایهت. **۴** آسن، عفن **N** råtten **د** پوسیده **E** rancid.

- گهو: ۱** loop **ناو** فهرمان **۴** حلقه **N** løkke **د** حلقه.
- گهو: ۲** **ناو** بهندی پهنجه و قامیش و لهو بابهته.
- گهو: ۳** **ناو** گاو، تیلی له شکاو بهستراو. **د** تیلی گاوکردن.
- گهو: ۴** **ناو** ناویجیگا بههاربهند، زنجی سهرنهگیراو بو ئازهل.
- گهو: ۵** cow **ناوه ل** **ناو** گا.

گهوار: fun **ناوه ناو** پهوان و خوئش و سازگار، دلگهشین. **د** ناگهوار: ناخوئش و پهزاراوی، دلتهزین. **۴** مرح **N** moro **د** سرگرم کننده. **۶** وههپی ګهدهموندز

گهواره: ناو گهواله، پهلهههور **د** ابرپاره.

گهواشه: herbaceous **رڼه** **ناوښناو** پوونډ چړو که بهسمر میچردا ده‌دهن، هملانښ. **د** urteaktig **د** عشبې **د** گیاهې.

گهواشه: cavern **رڼه** **زهبناسر** **د** کول، نه‌شکهوتی فراوان و دریزوکهی وه‌کوو هوډه، به زوری شهوانه مېرومالاتی تر ټه‌کری. **د** کھف **د** stor **د** hule **د** لوردس.

گهواله: cloudlet **د** گهواره، په‌له همور. **د** القزعة سحابة صغيرة **د** litet moln **د** ابرپاره، تکه ابر.

گهوبه‌ند: spinal cord **زینده‌وه‌رزانی** **نوبکاری** **ناو** **مازگه، مازه، ناوه‌پراستی**
پشت، موغره، برپره‌ی پشت **د** **ستون فقرات.**
پشته‌مازه: گوشتی پراستی لکاو به مازگهوه **E** tenderloin, filet **←**

گهوج: inept **ناوه‌نناو** **هرزه، نه‌گونجاو.** **ع** **غیر کفو، احمق** **N** Inkompetent
نادان، بی منطق **E** loon **د**

گه‌وره‌ترین توپه‌له ده‌زوو: biggest ball of twine **دابه‌ونه‌ویند** **له شاری**
که‌وکر له کانزاسی ئه‌میریکایه و له ۴۹۰,۰۰۰ مته‌تر بیکهاتووه.
مایکل: Michael **فیلم** **فیلمی سینهمایی ۱۹۹۶، ده‌رهینانی نورا ئه‌فران و**
هونه‌رمندی جان تراوولتا و ئه‌ندی مه‌کداوه‌ل و ولیهم هارت. **←**

گه‌وره‌دادوهر: **داد** **ناوی‌لیندراو** **دادوهری بالا، سه‌روکی لیژنی دادوهران له**
دادگای بالا. **ع** **رئیس المحكمة العلیا** **N** Justitarius **د** **قاضی القضاة**
chief justice. **E** **ن:**

هه‌یوانی مزگهوت پر له جه‌ماور — کا وریا خۆی کرد به گه‌ورمه‌داور

وه‌یخړ

گه‌وره‌کۆمپانی: conglomerate **تۆمیانیا** **ئاو** که‌نگلۆمه‌رات، کۆمپانیا‌یه‌کی گه‌وره که به هۆی تیکه‌لبوونی کۆمپانیا‌ی جیاواز و هه‌مه‌چه‌شنه‌وه پیکهاتوه؛ شتیک که له کۆمه‌لیک به‌ش یان بابته‌ری جیاواز و ناچه‌شن پیکهاتوه و به‌یه‌که‌وه ریک خراون. **کتلة مختلطة** **konglomerat** **گروه تولیدی.**

conglomerate **جیولۆجی** **ئاو** تیکه‌له، تۆبه‌له، به‌ردی نیشته‌ووی ده‌نک درشت که له پارچه‌ی خړ پیکهاتوه و له‌ناو ماتریسیکی چیمه‌نتۆبی وه‌ک سیلیسدا جیگیر کراوه.

گه‌وز: rolling motion **ئاو** گه‌فز، گه‌ری سووران، دروینمی پری داسیک. **حركة المتداول** **rullende bevegelse** **حركت غلتشی،** مق‌داری از درو که یکبار در داس آید.

گه‌وشت: private **ئاوه‌ئاو** تايهت، كه‌سي. **ع** خاص **N** privat **د** خصوصي، اختصاصي، شخصي.

گه‌وگه‌ر: Gawker **به‌رژنه‌گ** **بلاگ** **ئاوي‌ئاپه‌م‌ن** بلاگيكي ئه‌مريكي بوو له‌لايه‌ن نيك ديتتون و ئه‌ليزابيثس سپايرزه‌وه دامه‌زرا، بنكه‌ي له شاري نيويورک بوو و گرنكي به كه‌سايه‌تايه ناوداره‌كان و پيشه‌سازي ميديا ده‌دا. ساڵی ۲۰۰۲ دامه‌زرا و له ۲۰۱۵، مانگانه زياتر له ۲۳ مليون كه‌س سه‌ردانيان كردوو، و بلاگي سه‌ره‌كي «**گه‌وگه‌ر ميدياي ديتتون**» بوو.

گه‌ولاز: much married **ئاوه‌ئاو** بياو يان ژنيك كه چه‌ندين جار هاوسه‌رگيري كردب. **ع** مت‌عزواج كتيرا **N** mye gift **د** چند بار ازدواج کرده.

گه‌ومونت: Ganmont **فيلم** يان كوْمپانياي فيلمي گه‌ومونت، ستوديوه‌كي گه‌وره‌ي سينه‌مايي فه‌رانسه‌يه، ساڵی ۱۸۹۵ له لايه‌ن ليون گارمونت‌هوه Leon Gaumont دامه‌زرا. باره‌گاي له شاري نيويلي سور سين - Neuilly sur-Seine له باكووري فه‌رانسه‌يه.

گهون: **ږووه** **ناو** بنجه گيايمکي درکاوييه که تيره و گونده و جموی ته بې و
 بو سووتانن به کار دي. **د** سمر بڼه گهون: قزنی قز بړ. **د** که تيره.

گهوه: slope **زه وينا سي** **ناو** ناو قه دی شاخ، بهر وار. **ع** ميلان الجبل **ن** midtjfellet **د** کمره کوه.

تر وپک: peak **زه وينا سي** **ناو** دوند، بهر زترين خالی هر شتيک، به تايهت
 شاخیک. **ع** أعلى درجه **ن** topp **د** اوج، نک، قله.

مله: crest **زه وينا سي** **ناو** بهر زايی نزيک لووتکهي گرد يان شاخیک. **ع**
 الرقبه **ن** kam **د** گردنه.

لو تکه: summit **زه وينا سي** **ناو** بهر زترين شويني گرد يان شاخیک. **ع**
 قمه **ن** toppmøte **د** قله.

گهوه‌ند: shameless **ئاوه‌ئاو** بيشهرم، سلسار، رپلاس، بيشهرمانه
سمر بهرداي، پرتوك، سمرسمری، پنتی. **ف** وقح **N** skamløs **د** وقیح.

گهوه‌ندی: shame **ئاوچاوك** شمرمه‌زاری، خه‌نه‌زاری، شووره‌ی، نه‌نگی. **ف**
ال‌خجل **N** skam **د** شرم‌ندگی.

گهوه‌رگه‌رای: essentialism **فهرسه‌فه** شته‌كان كومه‌لیك تایه‌تمه‌ندیان
هه‌یه وایان لیته‌كات ئه‌و شته‌بن كه هه‌ن؛ ئه‌ركی زانسته و فه‌لسه‌فه
دو‌زینه‌وه‌ی ئه‌و تایه‌تمه‌ندیانه‌یه؛ ئه‌و پروایه‌ی كه گه‌وه‌ر بيش بوونه.
ف الجوهرية **N** essensialisme **د** ذات‌گرایی.

گه‌وه‌رناسی: Gemology **زانسته** زانسته‌یكه له گه‌وه‌ری سروشتی
و ده‌ست‌کرد و به‌ردی به‌هادر ئه‌كو‌لیته‌وه. ئه‌م زانسته له زانسته‌كانی
زه‌ویناسیدا جیگه‌ر‌كراوه و به‌لقی‌کی كان‌ازانی دا‌ئه‌نریت. هه‌ندیک له
زیرینگه‌ره‌كان له‌رووی ئه‌كادیمی‌ه‌وه له‌بواری گه‌وه‌ر‌زانیدا خویندوو‌یانه و
راهین‌زاون و شاره‌زان له‌ناسینه‌وه و هه‌لسه‌نگاندنی گه‌وه‌ره‌كاندا.

گه‌هشتی: mature **ئاوه‌ئاو** بیگه‌یشتوو، په‌سیده. **ف** ناضجة، ناضح **N**
moden **د** بالغ. **ف** **گه‌هشتن:** maturity **ئاوه‌ئاو** بیگه‌یشتن، په‌رفین.

۴ نضج [N] modenhet [د] بلوغ.

گهوی: eyelet [و] چاخمه، گهوی کونی قایشی پشټیند، یان هیی بریزنتی
خیوهت له کانزا. [د] حلقه کوچک سوارخ کمربند [N] malje.

گهیتا: ۱ Gaeta شاریکی ئیتالیا به ۱۲۰ کیلومه تر له خوار روما.

گهیتا: ۲ Gaeta گهیتا، جهنگی نیوان ساردینیه کان و دوو سیسیل بوو که له
۱۸۶۱ شار کهوته دهستی گاریبالدی و کوټای به پاشایه تی خانهدانی دوو
سیسیل هات.

گہینہر: conductive **کیمیاء فیزیک کارہ با** **ٹاؤہ ٹاؤ** **گہیین**، کہرہستہی گہیاندن،
 ہہبوونی تاییہتمہندی گواستنهوہی شتیک (بہتاییہت گہرمی یان کارہ با).
 [۴] موصل [N] ledende [د] ہادی، رسانا.

← **گہیانندن:** conductance **ٹاؤ** [۴] توصلیل [N] konduktans [د] ہدایت.
 ← **گہینہری:** conductivity **ٹاؤ** [۴] التوصلیل [N] ledningsevne [د] رسانایی.

گپیپرہ: tongue **ٹاؤ** **ملی پوستانل**، ساقہتری پوستانل. [۴] ساق الحذاء [N]
 [د] skobein ساق، ساق پوتین.

گیتو: ghetto **کومہ لایہ فی** **ٹاؤ** **بہ شاریک**، بہ تاییہت لہ ناوچی
 ہہزارنشین، کہ کہمایہتییہکی نہتہوہیری یان ٹایینی لئی نیستہجری بی.
 لہ پووی میڑووییموہ بہ گہرہکی جوولہکان وتراوہ گیتو. سالی ۱۵۳۶ بہ

فهرمانی یاپ جوله‌کمی شاری فینیزیان ناچار کرد له تهنیست کارگه‌یه‌کی گه‌وره‌ی داپشتنی ئاسنی جوش که به ئیتالیا یی پی ئه‌وترا getto نیسته‌جی بین، بویه بهم گه‌ره‌که‌یان ئه‌وت گیتو و، ناوی گیتو له‌مه‌وه هاتووه. گیتوی جووله‌کان سالی ۱۹۴۱ له پولونیای داگیرکراو به‌دی هینرا، بو ئاسانی تالان و کاری زوره‌ملی.

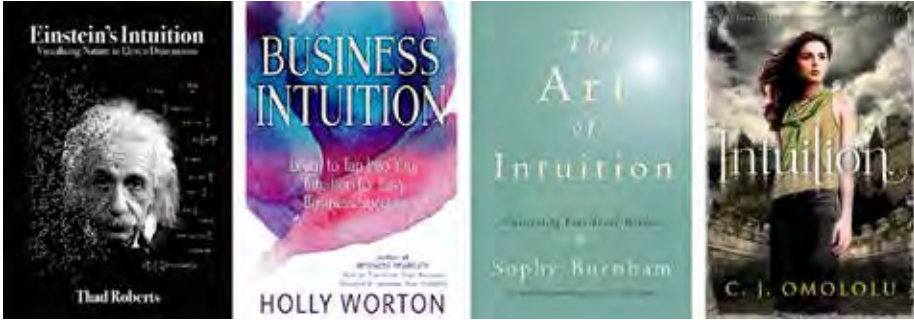
گیج: Pressure gauge **ثاو** میل، ئامیری پیشانده‌ری فشار. **ع** مقیاس
الضغط **N** Trykk måler **د** نشان دهنده فشار.

گپرنیکا: Guernica **فیلم** فیلمی سینهمایی ۱۹۵۱ ده‌ره‌ئانی ریپرت هیسن، ئالین رنی، له‌مه‌ر بومبارانی بی‌هزه‌بیانه‌ی ۱۹۳۷‌ی گپرنیکا‌ی «باسک» و هه‌لوپستی بیکاسو له تابلوی ناوازه‌ی گپرنیکا‌دا.

گیژ: intuition **ناو** سوئسه، ههستی تایهت که توانای ناسینی ههیه بهی بهلگه و سهلماندن، بوژهنی و بوچوونی بیئیبینی کردن. **ع** حدس **N** Intuisjon **د** شهود **E** speculation.

گیژکه: vertiginous **ناو** سهرههژین، بیپر، مایه سههلهگیژوهه هاتن و سههسووپان، **هیمایی** سههسووپهینهر. **ع** دائخ **N** svimmel **د** گیج کننده.

گیژهلوکه: storm **ناو** باهوز، گهردهلول، گیژهله. **ع** عاصفه **N** storm **د** طوفان.

گیژهن: circuit **ناو** سههیرکت، تهزوو، سهووپهکارهبا، ریگای بازنهیری بو کارهبا. **ع** تیار **N** strøm **د** جریان. **هیمایی:** **گیژهنی** کارهبا بی به

ټمپير ټمپورټ و ټامازه به بو ژماره ی ټو بارگاوپانه ی له چرکه په کدا به ناو وایره که دا ټیټه پرن. بو ټوه ی کاره بایه ک بړوات، ټه بیټ بازنه که دا بخرټ؛ به و اټایه کی تر، ټه بیټ رپړه ویکی بر بچران هه بیټ له سمرچاوه ی کاره باوه، له رپڼگه ی بازنه که وه، پاشان بگه رپټه وه بو سمرچاوه ی کاره با. **ته زوو** یان سوور رپړه ویکی بازنه ی ته واوه که کاره با پیدای ټیټه پرن. سوورپکی ساده پیکدټ له سمرچاوه په کی کاره با و رپهر و بارپکی کاره با یی.

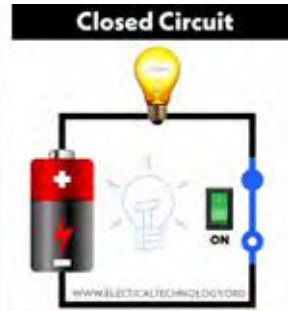
← ټخته گیزه ن: circuit board **ټاوی لیکدراو**

← گیزه نووکه: short circuit **ټاوی لیکدراو** کورته ته زوو.

← گیزه نی پیکه وه به ستراو: integrated circuit **ټاوی لیکدراو**

← گیزه نی داخراو: closed circuit **ټاوی لیکدراو** ته زوو داخراو.

← گیزه نی والا: open circuit **ټاوی لیکدراو** ته زوو والا.

گیل: gullible **ټاوه ټناو** ساویلکه، چه پل، ده به نگ، سمر به ټال، مووژهل، هپر، که سیک که بشی به ټاسانی سوودی ل و ه بگریټ، به تایهت به فریودان یان به ټاوانبار دانانی سه بارهت به کاریک. **ع** سازج (به عمره بکراوی «ساده» ی کوردی) **N** godtroende **د** ابله. ← سازج و طازج هر دووکیان دزراون.

← **گیلانه:** foolish **ټاوه ټکار** **ټاوه ټناو** گه جوانه، گه مزانه، نمرانانه. **ع** بالغاوه

تولت (N) tullete | ابلهانه.

پاشگری ئانه

گیلاس: میوه **ناو** گیلاس، گهلاز، درهختیکه له سهردهی پرونوس Prunus، گولی سپر و پههمیری تهگری، گهلاکهی دهندهداره، میوهکهی وهکوو بلائووکه و ناوکهکهی پهقه، به پهنگهلی زهره و نارنجی و سوور ههیه، ئاودار و گوشتن و شیرینه.

گیلاس مارچیانو: maraschino cherries | میوه **ناو** خویشاوی مارچیانو، جوړیک گیلاسی خوشهکراوی شیرینه له گیلاسی پهنگ روون.

گیلبرانه: رووهک **ناو** گیایه که له بههاردا بهر له گشت گیایهک سهر دهردینن.

گیلک: ① **ناو** خوری شیکراوه بوړستن.

گیلک: ② **رووهک** **ناو** گیایه که وهک سریش تهچهسپن.

گیلگیله: خستل **ناو** شتری، پیزه گو و پیزه گولینگهی تیخکراو بو سهروکلاو یان سهروشدهی ژنان.

گینت: Ghent **جوگرافیا** **ناو جینکا** بهنده ریکه له باکووری رږژناوای بهلجیکا، له دهراوی یه کگرتنه وهی دوو پروو باری لی و شیلد. له سده کانی ناوه پراستدا شار- ده وله تیکی دیار بوو. ئه مړو شارو چکه یه کی زانکو یی و ناوه ندیکی کولتور ییبه به کو شک و تهلاری دیاره وه، وه کوو قهلاتی سده ی دوا زده همی گرافینستین و گراسلی.

گیاز: Camel device **کهره سغه** **شو** داره بهند، داره بهستی سمر پستی و شتر.

۴ جهاز الجمل [N] Kamel enhet [د] جهاز شتر.

گیاسالمه: ناو گیاسارمه، گیایه‌کی بهک له‌به‌یه که جوړه‌کانی تیره‌ی سارمه بیگ نه‌هینن، گه‌لایانه و گولۍ چیره‌ی و سپی و پشه‌یه‌کی گریډاری هه‌یه، ماکۍ ناو گریډ پشه‌که له تاشپه‌زی و شیرینیسازیدا بو خه‌ستکردنوه به‌کار دی و هک هه‌وینی به‌سته‌نی، هه‌روه‌ها وهک که‌تیره بو ده‌فکردنی چیت به‌کار دی. [۴] سرمقیه (به سحلبیش دانراوه) [N] isop Chenopodiaceae [د] سلمه، سلمک [E] .hyssop Chenopodiaceae

گیاسپره: ۱ bitter plant [د] گیایه‌که هاوینان له گوژه‌ی ناوی ده‌تالینن به فینکی رای نه‌گری.

گیاسپره: ۲ Toothache plant [د] گیای ددانتیسه، جاوینی گه‌لای تم گیایه نه‌بیته هوی سرکردنی یووک و نارامکردنی نازاری ددان. گولۍ قووچه‌کی زور زهره‌د و سووری هه‌یه، گه‌لاکانی نه‌بیته هوی به‌هیزی له‌ش

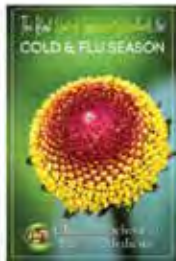
و یارمه‌تیدانی هه‌رسکردن. دژی میکروپ و باکتریایه.

گیاسره

له بن په‌لوی کاتدا، هه‌ست و هیوا ون ئەبن
 هه‌ست نه‌کمی به‌کێکی دیت، به‌لام هه‌شتا لێره‌م من
 من چیم به‌سەر هاگووه؟ ئەی دۆسته شیرینه‌که‌م
 ئەوهی که من ئەیناسم، ئه‌پروا و باشاری ناکه‌م.

Numb-Flowers
 Beneath the stains of time
 The feelings disappear
 You are someone else
 I am still right here
 What have I become
 My sweetest friend
 Everyone I know
 Goes away in the end

گیاسره
 له بن په‌لوی کاتدا
 هه‌ست و هیوا ون ئەبن
 هه‌ست نه‌کمی به‌کێکی دیت
 به‌لام هه‌شتا لێره‌م من
 من چیم به‌سەر هاگووه؟
 ئەی دۆسته شیرینه‌که‌م
 ئەوهی که من ئەیناسم
 ئه‌پروا و باشاری ناکه‌م

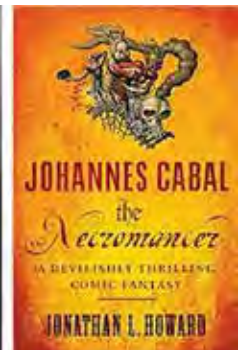
گیاکولیو: tisane [دوو] خواردنه‌وه ده‌منۆش، چای گزۆگیا. [ع] تيسان [N] tisane [د] جوشانده.

گیان: soul نئیوه زانسنه نایبناسی بهشی ناهیسنی یان هوکاری زینده بوون به واتای «روح» له عمره بی و ده ریدا، وه ک ن: گیانه وهر: بوونوه ریگ که گیانی همیه؛ ن: گیانی شانۆ: (رۆج) یان هوئی ژیانی شانۆ؛ ن: گیانی ده رچوو: له روانگی ئایینییه وه (رۆج) له لهشی ده رچوو، له روانگی زانستییه وه هوکاری ژیانی نهما، واته میشکی له کار کهوت.

➡ له رووی زانستییه وه گیان یان ئەندیشه یان (روح و ذهن) بهره نجامی کارکردنی میشکه و ئه وه ندهی میشک له کار ئەکهوئ، گیان یان ئەندیشه بوونی نامین، چونکه بهره مهینه ره کهی نهماوه؛ وه ک ئەگهر مه کینهی کاره با بکوژیته وه ئیتر کاره بامان نییه و، کوژانه وهی مه کینه شر به و واتا نییه کاره با له لهشی مه کینه که ده رچوو و، چوو به بۆ شوینیکی تر! میشکیش که کار نه کات، واتای ئه وه یه لهش گیانی تیدا نهماوه، میشک یان ئه و مه کینهی فرمانی ئەدا، ئیتر فرمان نادات، گیانی ده رچوو (به واتا باوه ئایینه کهی، ئەگینا گیانی، واته بهره می کاری میشکی نهماوه).

گیانبانگکردن: necromancer نئیوه زانسنه نایبناسی جوړیک جادووگه ری و بانگکردنی گیان، که گوایه له گه لیان ئەدوین و ده رباره ی ئایینه لییان ئه پرسن. [۴] مستحضر الأرواح [N] nekromancer [د] غیب گو. ➡ دانیشن

گیانښه‌خشین: ① perish **جاوگه‌ښیښه**ر گیانښه‌ختکردن. ④ هلک N omkomme **د** جانباختن.

گیانښه‌خشین: ② vitalize **جاوگه‌ښیښه**ر بووژاندنه‌وه، گیانښه‌به‌ردا کردن، زیندوو‌کردنه‌وه، ژيانه‌وه. ④ تنشيط N vitalisere **د** زنده کردن.
ن: گیانښه‌خشین و بووژانه‌وه‌ی زهمه‌ند و زنه و زهندوول.

گیانښه‌خت: irresistible **ئاوه‌نناو** له شکن نه‌هاتوو، له‌باشار نه‌هاتوو، به‌رگه‌گر. ④ لایق‌اوم N uimotstælig **د** شکست ناپذیر.

گیانگه‌نشت: moribund **ئاوه‌نناو** سهره‌مه‌رگ، ئاویلکه، گیانه‌لا، مه‌ردووخ، ده‌می گیانده‌رچوون. ④ تحتضر N døende **د** در حال احتضار.

گیانگیشان: slay **جاوگه‌ښیښه**ر کوشتنی بی‌مه‌زه‌یی، خپکردن، سارد‌کردنه‌وه، مراندن، کهول‌کردن، له‌ناو‌بردن. ④ ذبح N slå ihjel **د** سلاخی کردن.

گیانگیه‌تی: animism **نایدیولوژی**ر **ئاوی‌ښکدراو**ر نیمیزم، پروا به‌وه‌ی ههموو بوونه‌وه‌ران له جیهاندا گیانیاں هه‌یه یان زینده‌وه‌رن. ④ الروحانیه، مذهب حیویه‌ الماده N animisme **د** آنیمیسیم.

گیانگه‌رایي: animism **نایدیولوژی**ر **ئاوی‌ښکدراو**ر یان گیاندارگه‌رایي ئایینیکه پروای وایه ههموو توخمه‌کانی سروشت گیانیاں هه‌یه. جوولانی سروشت به کاری جان و ئه‌هریمه‌نان ئه‌زانن. گیانگه‌رایي یان ئانیمیزم کوټترین دینی مروټه.

گیانناسی: spiritual healer **ښپوه‌زانښه**ر ده‌رمانگری به‌هره‌دار. ④ طب روحانی

• Energy medicine ← [N] andelig healer [د] درمانگر معنوی. [N] Energy medicine

گیانومش: healthy [ناوهنتاو] تەندروست، سەرازا، سەرواز. [N] صحي [E] sunn سالم.

گیانەسەر: bore [ناوهنتاو] ئاوی فەرمان بیواز، جاپز؛ وەرەزکەر، پەکەری، هەم جاپس و هەم جاپسکەر. [E] مزعج [N] irriterende [د] مزاحم.

گیانی پراسان: Spirit of Revolt [رامباری] ئایدیۆلۆجی یان گیانی یاخیبوون، پەرتووکیکە دەربارە ی بانگەشە ی ئانارشیشستی، نووسینی کرۆپۆتکین، سالی ۱۹۰۵ بە زمانی رووسی بلۆکرایهوه.

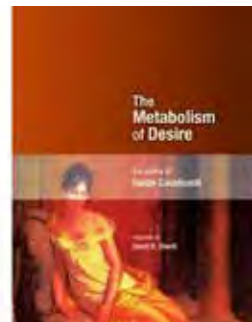
گیا هەستیار: sensitive plant [ئاوی لێکدراو] رووهکی شەرمەن، لە جۆرهکانی گۆلەئاوریشم، ئەوه ندهی که شتیکی بەر بکهوی پەرەکانی دینتەوه یەک. [E] نبات حساس [N] følsom plante [د] گیاه حساس.

گیبیلین: Ghibellines **نابینناسی** **رامباری** گوټف و گیبیلین، به ریز دوو بمره ی لایه‌نگری پایا و ټیمپراتوری بیرۆزی روما بوون که له سمده‌کانی ۱۲ و ۱۳ له شاره‌کانی باکوور و ناوه‌ندی ئیتالیا دامه‌زران. مملانیی نیوان ئهم دوو ریکخراو یان پارته بووه هوئی به‌دیهاستی یه‌کیک له بزووتنه‌وه رامباریه‌کانی سمده‌کانی ناونجی ئیتالیا. گه‌نگه‌شمی ده‌سه‌لآت سالی ۱۰۷۵ ده‌ستی پیکرد و سالی ۱۱۲۲ کوټای هات، ههرچه‌ند تا سمده‌ی پانزه هه‌ندی جار له‌ملا و له‌ولا ههر مابوو و سمری هه‌لته‌دایه‌وه ➔ گه‌نگه‌شمی ده‌سه‌لآت.

گیدو کاشالکانتی: Guido Cavalcanti **موزیک** (۱۲۵۰-۱۳۰۰) هونەر و ئاوازدا نه‌ری ئیتالیایی له دۆستانی دانته.

گیر: **باشگر** پاشگرېکه له زمانې کورديد ټلکټ به دواى ناوې سادهوه و
ټهکات به بکمر. **ن:**

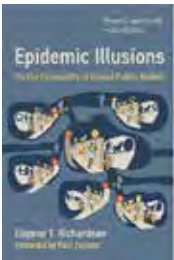
◀ بار + گیر = بارگیر،

◀ دل + گیر = دلگیر،

◀ کف + گیر = کهفگیر،

◀ نیوه ند + گیر = نیوه‌ندگیر. ➔ ناوبژیوان

گیرو: contagioso, epidemic **درم** **ناوه‌ناو** هگر، درم، ټاھو. **ع** مسري **N**
smittsom **د** مسري.

گیرهاتن: obtain **جاوے ټپنه‌بهر** ده‌سکهوتن، کالای بهره‌ست و فراوان،
به‌گیر هاتن، گیر ټامای. **ع** ټحصل **N** fa tak i **د** به دست آمدن.

گیرهینان: gaining **جاوے ټپنه‌بهر** به‌ده‌ستهینان، به‌گیرهینان، گیر ټاوه‌ردهی.
ع کسب **N** fa **د** به دست آوردن.

گیره‌ی بازنه‌ی: circlip **که‌ره‌سنه** **ناو** لیکدراوی کورتکراوی [circle+clip]
به‌سته‌ر یان ټه‌لقه‌یه‌کی ټراگرتنه له کانزای لخیز یان نیمچه نهرم
درووستکراوه له شوټی خوې ټه‌چه‌سپینری. **ع** احکام **N** låsering **د**
گیره دایره‌ای.

◀ گازی. **ع** **گازی بازنه‌ی:** circlip pliers **ټامبر** **ناو** ټامیری ټایبته
به خسته‌نجی یان دهرهینانی گیره‌ی بازنه‌ی، به زوری چوار جوړه. **ع**
کماشه احکام **N** sikringstang **د** انبر دایره‌ای.

گیره‌ی کاغذ: paper clips **کهره‌سینه** **ناو** بېنډرش، ته‌لیکی لاره‌وه‌کراوه‌ی لاکیشمیه بوږاگرتنی چهند لاپه‌ره‌یه‌ک کاغذ، هرچهند گیره‌ی کاغذ به ناوی زور کس تو‌مار کراوه، به‌لام نه‌روبیجیه‌کان لایان وایه داهینتری هه‌لکه‌وتوو یوو‌هان فالیر Johan Vaaler سالی ۱۸۹۹ ائمه گیره‌ی داهیناوه. گیره‌ی کاغذ، یان «بېنډرش» به زمانی نه‌روبیجی، بوو به هی‌مای نه‌تواویه‌تی نه‌روبیج و به تاییه‌ت له سه‌رده‌می جه‌نگی جیهانی دووه‌مدا هی‌مای به‌رگری بوو له به‌رامبر ئالمانی نازی‌دا. **ف** دباسة للورق **N** binders **د** گیره کاغذ.

گیزو: François Guizot **رامیار** **میژوونووسر** (۱۷۸۷-۱۸۷۴) میژوونووس و رامیاری فه‌رانسه‌یی، ئوستادی زانکوی سو‌ربون، له سالی ۱۸۴۰ تا شو‌رشی فی‌بریویه‌ری ۱۸۴۸ به کرده‌وه سه‌رو‌کایه‌تی رامیاری ناوخو و دهره‌وه‌ی فه‌رانسه به ده‌ست ئه‌وه‌وه بوو، گیزو داکوکی له بو‌رزوازی گه‌وره‌ی دارایی ئه‌کرد. دزی ههر چه‌شنه ری‌فو‌رمی‌کی هه‌لب‌زاردنی و به‌رله‌مانی بوو. دزایه‌تی ئه‌و له‌گه‌ل ویستی ئازادی‌خوازانه بوو به هو‌ی شو‌رشی ۱۸۴۸. گیزو له یاش شو‌رشی وازی له رامیاری هی‌تا.

گیسکار: Robert Guiscard (ژنرال) شو (۱۰۱۵-۱۰۸۵) سهرکردهی گورخ و گهرخوازی نوورمان Normans، له دامه‌زیننه‌رانی ده‌سه‌لانی نوورمانی سیسیل و باشووری ئیتالیا بوو. نوورمان

گیشه: کتننووکال شو چمن بار گیای دووراو مه‌لۆ.

☞ قول، گه‌شتانه، مه‌لۆ، باخه، لۆده، بار، گیشه، خهرمان یان:

☞ گۆلمه، سواّله، مه‌لۆ، باخه، شه‌نه. شه‌مال، شارا، خهرمانی سوور.

گیلاخه: رۆوهی ناو گیلاخه، سئبسکه، سئبسکۆکه، گیایهکی خۆرپسکی گهلا درێژ و باریکه، زیاتر له کوێستانهکانی کوردستان ئهروێ، نێرکی ههیه، گهلاکهی لووس و درێژکۆله و وهکوو شنگ و لووشهیه، بههایهکی خۆراکی بالایی ههیه، گهلاکهی لهگهڵ هیلکه ئهکری به کووکوو، ههروه ها ئهیکهن به شله و ئاشماست [لاتین] Ornithogalum. [ع] آخری وحشیه، صاصل N Fuglestjerneslekta ف تره وحشی.

گیلیپرت بهیهس: Gilbert Bayes بیهیکهر فانتی ناو (۱۸۷۳-۱۹۵۳) بیهیکهرتاشی ئینگلیزی، ههر له مهدالیای بچووکوهه تا بیهیکهر و یادمانی گهورهی لی بهجی ماوه. ههروه ها دزاینهری شهترهنج و ئاوینه بوو.

گیلیرمۆ دووم: Guglielmo II (۱۱۵۳-۱۱۸۹) گیلیرمۆ سیسیلیا،

وهک پیتهچی له سالانی ۱۱۵۴ تا ۱۱۶۶ فرمانرهبوایی کردووه. Guglielmo
بیژهی کورسیکاری Corsican وشی گیوم Guillaume یان قیلهیلمه، که
قیلهیلمی دووم ئیمپراتوری ئالمان بوو له سالانی ۱۱۸۵۹ تا ۱۹۴۱.

ناوی لیکجیوی وهک ئهه ناوه، زیاتر به:

{Guglielmo II di Germania} و

{Guglielmo ii di Prussia} و

{Guglielmo II da Verona} و

{Guglielmo ii di Sicilia} لیک جیا ئهکرینهوه.

گینیس: Guinness **بهرزهنگ** **ناو** مارکهیهکی بیرهی ئیرلهندییه، رهنگهکی

تۆخ و رهشه، سالی ۱۷۵۹ له دۆبلین دامهزراوه و زیاتر به هوئی بیرهی
رهشمهه بهناوبانگه که سالی ۲۰۱۱ زیاتر له ۸۵۰ ملیون لیتری لێ فرۆشراوه.

گیۆتین: Guillotine **نەمبەر** **ناو** ئامیڕیکە بە تەغیگی قورسی شاوڵی کە لە شەقارە کەیدا وەستاوه، بۆ سەرلیکردنەوی سزادراوان بەکار ئەهێنرێ. سزادراو بە دەمدا ئەخەوینرێ، کۆت ئەکرێتە ملی و، بە بەردانەوی تیغی گیۆتینەکە سەری لێ ئەبێتەوه.

◀ بەکارهێنانی لە سەدهی ۱۲ لە سکۆتلەندا دەستی پیکردووه.

◀ لە سەدهی ۱۳ لە ئیتالیا بەکارهاتووه.

◀ لە فەرانسە لەسەر پێشینیازی ئەندامیکی پەرلەمان بە ناوی ئینگناس گیۆتین، پەسەند ئەکری ئەو ئامیڕە لە ساڵی ۱۷۹۲مە بەکار بهێنرێ.

◀ بەکارهێنانی گیۆتین لە سەدهی نۆزده کەم کرایهوه و ئیستا لە ههموو شوێن بەرگیراوه.

گیۆزا: gyoza **ناتسبەزی** **خۆراک** یان جیاوۆزی Jiaozi یان کەلانی گچکە، جۆریک

کهلانی بچکولانی یهک پارووه، ناوهکهی به جوریک کفته و کهلم و تهرهپاز پر ئهکریت. سهره تا بنهکهی سوور ئهکریتوه و پاشان به ئاویکی کهم ئهکولیتری. له باکووری خواردنی نهورۆز و سالی تازهیه. [۴] جیوزا [N] gyoza [D] گوزا.

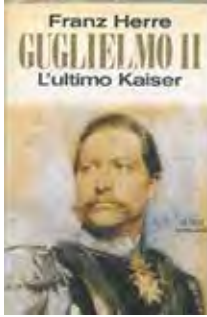
گیۆم دو کابستان: Guilhem de Cabestaing **هۆندهر** **ئاوی شایبهه** (۱۱۶۲ - ۱۲۱۲) بهستهوانی بهندبیزی فلۆرانسی.

گیومهن: Armand Guillaumin **شایوه کار** **ئاو** (۱۸۴۱ - ۱۹۷) ئارماند گیومهن، شایوه کاری ئیمپرسیونیستی فهراڤانسی.

گیومی دووهم: Guillaume II **نتا** تهشکی فهرانسهی ئیمپراتوری ئالمان،
فیلهیلمی دووم (۱۸۵۹-۱۹۴۱).

{Letter I}

لا: بهکەي ژماردن **ناو** پینج دانە گوێز که له ناو لهیکی دەست دائەنرین بو ژماردن. **تاق:** بهکەي ژماردن **ناو** بهکەي ژماردن گوێز به دانە **ن:** به واخین ده لا گوێزم بردموه: به واخین ۵۰ گوێزم بردهوه.

لا: facet **ناو** روو، روالهت، پووهر، پووسار، دهرکهوته؛ لایهکی شتیکی فره لایهنه، به تایمهت گهوههریکی براو. **ع** وجه **ن** fasett **د** وجه.

لاباتای سهندیكالیست: La Bataille Syndicaliste **رۆژنامه** رۆژنامهی نیوه فهرمی کۆنفیدراسیۆنی گشتی کریکاران که له ساڵی ۱۹۱۱هوه له پاریس بلۆ ئه بیتهوه و، بهرهی بهرامبەر به رۆژنامهی «ئۆمانیته» پیک ئه هێتی، که ئۆرگانی یارتی کۆمونیستی فهرانسهیه. **ه** ئۆمانیته

لاباشه: خۇراک **شاو** نانی تەنکی ساچ.

لابراز: labradorite **میسۆلۆجی شاو** بەردیگی نیو بەھاداری ئامالشیئە لە تیرە ی بەردە یزیسکە، لە زۆری بەردە گۆرکانی بەھاداری ھەبە. [۴] لابرادوریت [N] labradoritt [د] اللابرادوریت **ریشەناسی** **میسۆلۆجی** لابراز بە ناوی ناوچە ی لابرادوریتەو ناوێرەو. لە ئەفسانە ی ھەندیک لە ھۆزەکانی ئیسکیمۆدا ھاتوو، لابراز لە ئۆرۆزای ھیتمی (پووناکی باکوور) کەوتیبێتە خوارەو. پووناکی باکوور سەردەمایەک لە ناو بەردەلانی کەناراوہەکانی لابرادوریتدا گیر ی خواردبوو و دەرەتانی دەر بازبوونی نەبوو.

لابرۆنیۆم: laburnum **پووەکی شاو** دەرەختیگی بچوکی ئوروپاییە، ھیشووی زەردی شوپۆری ھەبە. دارەکە ی سەخت و وەک ئەبە نووس وایە.

لابرۆیر: Jean de La Bruyère (1645-1696) **فەیلەسووف** پەوشتناس و فەیلەسووفی فەرانسەیی، لە نوێنەرانی شیوازی کلاسیسیزم.

لابه قنگ: lol! **ناو فهرمان** له سهر سمتیک ږاکشان، له سهر لایهک پالدانهوه؛
نهرینو پانبوونوهه، دانیشتنی پانهوه بووی کهسانی تهوه زهل. [۴] استرخي
 lol [N] لم دادن.

لابیش: Eugène Labiche **شانوونوور** **ږه فخر** (۱۸۱۵-۱۸۸۸) شانوونوسی
 فهرانسې، له شانوگهریبهکانیدا ږه خنهگری بورژوازی تازه بیاکوتوو و بهد
 سمرژیزنهیه.

لابی کردن: lobbying **جاوگه نښه:** پروډیاگنده وړاکیښانی لایه نگر و یارمه تی بو کس، ریکخراو، یان نه ته وه یه ک.

← **لابیکار:** lobbyist **ناو:** که سیکه کاری پروډیاگنده وړاکیښانی لایه نگر و یارمه تی بو کس، ریکخراو، یان نه ته وه یه ک.

← **تاورمه:** lobby **ناو:** وه رتاورمه، هوډ، بیلابی، به رسفکه، لابی. [۴] رده [N] lobbyen [د] سالن.

لابیی ئوبوا: l'Abbaye_aux_Bois **نښه:** کوښکی خاتوو دو ریکامییه Juliette Récamier بوو که ساتوبریان له وړی پړزی زوری لیته گیرا و بهرهمه کانی نه خوینده وه.

لاپان: slope **زه ویناسی:** **ناو:** گهوه، لالیژ، ناوقه دی شاخ، بهر وار. [۴] سفح،

میلان الجیل [N] midtjfellet [د] کمره کوه، سرازیری.

↳ لوتکه ↳ گهوه ↳ مله

لاپره: anonymous **ئاوه‌ئاو** نه‌ناس، بېگانه، که‌سیکی نه‌ناسراو. **۴** مجهول
anonym **د** ناشناس.

لاپره: strange **ئاوه‌ئاو** سه‌مه‌ره، نامو، که‌سنه‌ناس. **۴** غریب، عجیب **د**
rar **د** غریب، عجیب.

لاپره‌سه‌ن: improvident **ئاوه‌ئاو** که‌س نه‌ناس، لاپره، خوټیه‌لقورتینهر،
خوټیوه‌رده‌ر، خوټیخمر، لاپواز. **۴** فضول، لاقید **د** improvident **د**
فضول، لاقید.

لاپره‌سه‌نی: carelessness **ئاوی‌جاوگ** ره‌فتاری که‌مترخه‌مانه و زیانگه‌به‌نهر.
۴ لا مبالاة **د** uforsiktighet **د** بر خیالی، سهل انگاری.

لاپواز: nosy **ئاوه‌ئاو** بشتال، لاپلار، خوټیه‌لقورتینهر. **۴** فضولی **د**
nysgjerrig **د** فضول.

↔ یوازکی بچوکه لهو سه‌ری قه‌له‌شاوی دار نه‌خری.

ن: کن کاری خوئی به‌وه نه‌زانی سه‌ر له کاری هم‌مان دهره‌پینی؟

↔ **خوټیه‌لقورتاندن:** interfer, intervention **جاوگه‌ننه‌سه‌ر** ده‌ست‌یوه‌ردان

↔ **نیوټزیوانی:** intermediate, intermediary, intervene **ئاوه‌ئاو** ناوټزی
کردن له نیوان دوو که‌س، دوو لایمن، دوو نشدا.

لاپهی: la Paix **جوگرافیا** **ئاوی‌چیکا** **گه‌ران-۳** ناوی شه‌قامیکه له پاریس، به واتای
ناستی و ئاسووده‌یی و، له‌گه‌ل نه‌و که‌شه دیتوه‌ه که باسی نه‌کری.

لاپیرۆز: Jean-François de La Pérouse **گهړېده** **دهرباوان** {۱۷۸۸-۱۷۴۱} دهرباوان و گهړېدهی فهرانسهری، سالی ۱۷۸۸ له ئوقیانووسی ئارام ون بوو و سالهها ديار نېوو. سالی ۱۸۲۶ دهرباوانیکی ئینگلسی شوئتهواری ئهوی له دورگهی قانیکورؤ له سانتاکروز دوزیبهوه، سالیک پاشتر دؤمؤن دؤرقیل، یافت و دوو کهشتیهکهی دوزیبهوه.

لاتاو: sarcasm **شاو** تانه، تانوت، توانج، تهوس، لقووز، پلار، تهشمر. **۴** سخریه **N** sarkasme **د** طعنه.

لاتوادا: Alberto Lattuada **دهرهئنه** **پوژنامهوان** {۱۹۱۴-۲۰۰۵} دهرهئنهری ئیتالیایی و، سهرنوووسهری دوو هفتهنامهی دزی فاشیستی.

لاتور: Maurice Quentin de La Tour نقیوه کار { ۱۷۰۴-۱۷۸۸ } شیوه کاری پاستیلکار.

لاتراسکه: ① foreplay **نداری** **ناو** **ناو فەرمان** ماچ و ده سبازی و دواندن به له سیکس، نازاندن، نازکیشان، نوازش کردن **د** همنازی **N** forspill **ف** مداعبه **E** flirtation.

لاتراسکه: ② **ره فنار** **فەرمان** لادانی باره بهر له ریگه بو لهوهر و گیا.

لاتراسکه: ③ **ره فنار** **فەرمان** لادانی کاروان و ده ستهی سهربازی بو پشوودان.

لاتراسکه: ④ **جاوئ شنبه** تل خواردن.

لاتزه روئی: Lazzaroni **ناو** یان ده روژهی لاتزه روئی ئه و که سانهن که له ناپولی ئیتالیا له ریگی گه دای یان داهاتی ریگه و تهوه ئه زین.

لاتهخت: paved **ناوهلناو** لاکیشه، دریزوکه؛ بهردچنکراو. **ف** موصوف **N** asfaltert **د** سنگفرش شده. **ن:** بهردچن به تاته بهردی لاکیشه.

لاتهم: Hubert Latham **گهړېده** **فرځه‌وان** **شاو** {۱۸۸۳-۱۹۱۲} فرځه‌وانی

فهرانسې، په‌کمه‌کمه‌س بوو هه‌ولې دا به فرځه به‌سمر زه‌ریای مانسدا بېمړېته‌وه.

لاتین کارتې: Latin Quarter **جوگرافیا** **ټاوی‌چینا** گه‌ره‌کيکه له به‌شی ۵ و ۶ ی

پاریس.

لاجامه: banister **شاو** **مواجهه**، داری که‌نار عمره‌بانه، نرده‌ی پلیکان. [۴]

دراېزین [N] rekkverk [د] نرده.

لاچېژ: jam **شاو** میوه‌یه‌ک له ناو شه‌که‌ردا کولین‌نرابې و خه‌ست کرابیته‌وه،

جگه له گولآو و هیل و دارچین، که به دلخوازه، لیمو یان پاریزه‌ر بو لاچېژ پیوسته، بو ټه‌وه‌ی شه‌که‌ره‌که‌ی روخس نه‌کات و نه‌گه‌ړېته‌وه. [۴] مربا [N]

syltetøy [د] مربا.

👉 رینگال: ټاوی میوه،

👉 خوښاو: میوه‌ی کولآو له ناو ټاو،

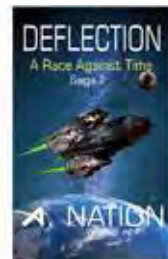
👉 لاجهز: میوهی کولائو له ناو شهکر.

لاخهر: hoarder **ناو فهرمان** قورخکار، ئهوانهی که کالاً ئهشارنهوه تا له کاتر تهنگاندا به نرخی زیاتر بیفرۆشن. **۴** محتکر **N** hamstre **د** محتکر. **لاخستن:** monopol, hoarding **چاوگه شنبهه** **ا** احتکار.

لادان: deflecting **فیزیک** **هیمایر** **ناو** بوونه هۆی دوورکوتنهوهی تشتیک به دانانی شتیکی تر وهکوو لهمیهر، دوورکوتنهوه له ئاقاری سهرهکی **ن:** گولله ویزهه کرد و بهی زیان لای دا بهرهو بنمیچهکه. **۴** انحراف **N** **د** avlede منحرف شدن.

لادەر: perverted **ئاوهنځاو** له ږی دهرچووک، چهواشه‌بوو. **ع** منحرفه **N**
 pervertert **د** منحرف.

لادهری: ناوایندراو له‌تی دهرگا، له‌تی دهرگا که له چند پارچه بی‌کهاټی.

لارا: graceful walker **ناوکارا** **ئاوهنځاو** بکهری لاره‌یه و، ټهو که‌سه‌یه به
 ناز و به له‌نجه‌ولار ټه‌روات به ږیدا، به‌له‌نجه‌ولار. **ع** ذاهب جمیل **N**
 vakker rullator **د** خرامنده.

لاره: brag, walking arrogantly **ناوچاوک** به‌ناز ږویشتن، ږیکردن به
 له‌نجه‌ولار. **ع** یتفاخر ویمشي بغطرسه **N** gā arrogant **د** خرامیدن،
 با ناز راه‌رفتن.

لارسه‌نگی: disproportion **شاو** ناقولای **د** نامتجانس **N** uforholdsmessig
ع غیر متجانس **د** لاسه‌نگی: بارخواری Imbalance.

لارنس ئۆلىقىيە: Laurence Olivier **دەرھنەنەر** (۱۹۰۷-۱۹۸۹) ئەكتەر و دەرھنەنەرى ئىنگلىزى يەككىك لە سى گەنگاترىن ھونەرپىشەكانى سەدەى بىستەم بوو. ھونەرمەندى لە فىلمى ۋەكوو ھاملت و ئوتىللو و سىپارتاكۆس.

لارە: brag, walking arrogantly **ناۋجاۋگ** بەناز رۆيشتن، پىكردن بە لەنجەولار. **۴** يتفاخر ويمشي بغطرسە **gā arrogant** **۵** خرامىدن، با ناز راھرفتن.

لارا: graceful walker **ناۋكارا** بکەرى لارەيە و، ئەو كەسەيە بە ناز و بە لەنجەولار ئەروات بە پىدا. **۴** ذاهب جميل **vakker rullator** **۵** خرامندە.

لا رۆشراكلين: Henri de La Rochejaquelein **پامبار** ۱۸ بىرۆمبىر (۱۸۰۵-۱۸۶۷) پامبار، لە پامبارانى پارتى لۆژىتمىست، نوينەرى ئەنجوومەنى نەتەوہى و ئەنجوومەنى پىسادانان، لە خولى ئىمپىراتورى دووہمدا

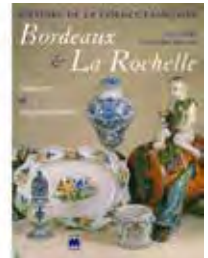
سمناتور بوو.

لاروشفوکو: La Rochefoucauld Family **خانهدان** له بنمهاله خاندانه ههره ناسراوه کانی فهرانسه له ۱۰۱۹مه، خاوهن سهرناوی دووک.

لا روشیل: La Rochelle **جوغرافیا** بهندهرکه له سهر سنووری رورژناوی فهرانسه، سیرامیک و چینی بهناوبانگه.

لارهمل: forlorn **ئاوهلناو** بریتیه له مروقی ملکه چی بیده سهلات. **ع** بائس

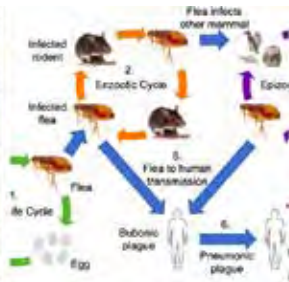
forlatt [N] درمانده.

لا رولیت: La Roulotte [فیلم] فیلمی سینهمای ۱۹۱۴ ای ئیتالیا یی. ده رهینانی رابیرت پرستون.

لا ره شه: plague [نه خوئس گيرو] ناو تاعون، نه خوئسيه کی گيروی باکتریا یی که یو و دلپراوکی له گه له، لاره شه سی جوړه:

۱. لاره شهی ئاوسانی لوه کان یان لاره شهی ئالگ
۲. لاره شهی سی
۳. لاره شهی ژه هراویوونی خوین. [E] آفت . pestilence

لازاروس: Lazarus [ناو] ئه و کابرای که عیسا چوار روژ یاش مردن زیندوو کرده وه. ← [مارسا]: خوشکی لازاروس بوو که زور به مردنی براکی دل سووتاو بیوو.

لازۆ ئازاد: نووسەر هۆنەر نووسەر و هۆنەری له‌دایکبوی سلیمان، له‌گه‌ڵ
 ئەوهی بۆ زۆربهی رۆژنامه و گۆفاره کوردیه‌کان ئەنووسی، دوو په‌رتووک
 بلاو کردووته‌وه به‌ ناوی

کراس ره‌ش، چه‌ند ده‌قیکی لازۆ و ماردین ئیبراهیم، ۲۰۰۷
 سازاده‌ی کۆشکی ره‌ش ۲۰۱۳. 🇩🇮:

به‌ شه‌پۆلی هه‌ناسه‌ شینه‌کانی

کچیتیم بزه‌ ده‌گریت و چاوم ده‌که‌وێته‌ سه‌ر

خه‌یال

من شلتر له‌ وه‌رینی توویه‌کی شیرین ده‌وه‌ریمه‌

سه‌ر سنگی و

ئهو به‌ نووکی زمان

ده‌مخاته‌وه‌ به‌ینی لیوه‌کانی و

لیۆرێژ ده‌بم له‌ زه‌رده‌خه‌نه‌

مه‌مه‌که‌کانم خرت‌ر ده‌بن

مه‌مه‌که‌کانم نازی جوانی به‌سه‌ر خرتی میوه‌کانی

دنیا‌دا ده‌که‌ن!

توولی سه‌به‌ته‌ی میوه‌کان له‌تاو خرتی مه‌مه‌که‌کانم

چرۆ ده‌رده‌که‌نه‌وه‌

من له ژیر ټو پیاوه شینهدا لهسهر ټاسمانی شینی
 ټو شهوهدا پال کهوتبووم!
 وهک بولن ترپي ناو ټاوی شینی کانیهک
 به نووکی پهنبه دهیگرتم و
 تهپایی دهمزیم!

لاसार: perverse **ټاوهټاوه** چهوت، لاری، سهرشق، مارس، گوټنه بیست،
 نهساز، کهللمهق، ههله، لادهر. **عنید** [N] pervers **د** لچوج، عنید.

لاساری: deviance **ټاو** لادان، دوخر لادان له ستاندارده ټاسای یان
 پهسهندهکان، به تاییهت له پهفتاری کوټمه لایه تی یان سیکسیدا. **ع**
 الانحراف [N] avvik **د** انحراف.

لاسامه: rainstorm **ټاو** شهمسته، پړژنه، په هیله، تاوه باران. **ع** عاصفة
 ممطرة [N] regn storm **د** رگبار.

لاسامه: ① spate **ناو** موزیکەر **ناو** سیلۆ، لایاو، لاخیز، لەهی، لافای پاش تاوهباران. ④ فیضان **N** flommen **د** سیلاب.

لاسامه: ② Déluge **موزیک** ئۆراتۆریۆیەکی فەرانسەییە بە دەنگهوه، بەرهمی ١٨٧٥ی مایسترو سەنت سان Camille Saint-Saëns (١٨٣٥-١٩٢١) بۆ ئۆرکێسترا و تەکژەن و تەکیژ. **←** **ئۆراتۆریۆ:** oratorio **موزیک** بەرهممی موزیکی بەرفراوانە بۆ ئۆرکێسترا و دەنگبێزان. بە شیۆهیهکی گشتی گێرانەوهیه لەسەر بابەتیکی ئایینی، بەبێ بەکارهێنانی جلۆبەرگ، دیمەن و نواندن پێشکەش ئەکەیت. ③: نموونە ناسراوهکان بریتین لە ئۆراتۆریۆی کریسمس لە نووسینی باخ، مەسیحی هاندیل و سفری ئافراندن لە نووسینی هایدن.

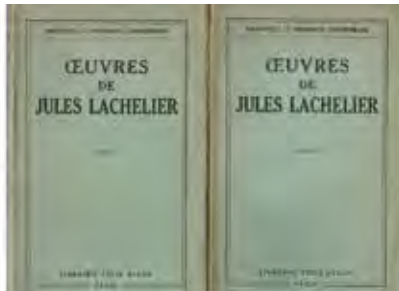
لاسک: stalk **ناو** بستوو، ساقەت، لاسکی نەمام، قەدی داری باریک. ④ ساق **N** forfølg **د** ساقە.

لاسهنگی: imbalance **ناو** بارخواری، ناهاوسهنگی، نهبوونی هاوسهنگی
 یان په یوه ندی له نیوان لایه نی په یوه نیدیدار. **ع** اختلال التوازن **N**
 ubalansه **د** عدم تعادل.

لاسیینی: Lassigny **جوگرافیا ناو** له شماره کانی باکووری پوژه لاتری فهپرانسه.
لاشوییه: Jules Lachelier **فهپله سووف** (۱۸۳۲-۱۹۱۸) ژول، فهپله سووف
 فهپرانسه یی، ماموستای لوژیک و میتافیزیک بوو.

لاشینال: Louis Lachelier **شناخووان** **که پږده** (۱۹۲۱-۱۹۵۵) شاخه وانی

فهرانسهر. بهشداري گهسټي ټاناپورنای فهرانسهری له ۱۹۵۰.

لافاو: flood **پوویسر** **ټاوی بیکدراو** لایاو، لاختیز، له هی، لیښاو، لاسامه. **لافاو:** **لاف:** [لاپ+ټاو= لایاو] ټاوی زور و بههیز. **لاف:** پر، فره، زور و بههیز. **ف** فیضان **N** oversvømmelse **د** سیل.

لافایت: Gilbert du Motier, Marquis de Lafayette **دورا** (۱۷۵۷-۱۸۳) ژنرال و رامیاری فهرانسهری که له جهنگی سهر بهخوئی ټامریکا (۱۷۷۴-۱۷۸۳). بهشداري چالاکي هه بوو.

لافو: Laffaux **جورافیا** **ټاو** گوندیکه له باکووری فهرانسه، نزیکی سنووری بهلیکا.

لافنیتر: Georges Lafenestre **ټووسهر** (۱۸۳۷-۱۹۱۹) نووسهر و بهریرسی مؤزه خانوی لووفر.

لافونتن: Jean de La Fontaine **نووسه‌ر** **هونهر** {۱۶۹۵-۱۶۳۱} به‌ناوبانگترین چیرۆکنووسی فه‌رانسه‌یه به هۆی کۆمه‌له چیرۆکه‌کانیه‌وه، له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ی که هۆنراوه‌شی زۆره.

لاف: prayers **ناو** لالانه‌وه، پارانه‌وه، گازه، رازونياز، که‌بار. **ع** دعاء **ن** bønn **د** نيايش.

لاشاتۆری: lavatory **ناو** ئاوده‌سی گشتی.

لاقالیه‌ری: La Vallière tie knot **مۆد** **ناو** گری لاقالیه‌ری، کرافاتی لاقالیه‌ری، جوړی گری کرافاته که به زۆری نه‌قیمی له‌سه‌ره و له پاش دوشپس لاقالیه‌ری Duchess of La Vallière گراوی لویی چوارده بووه به باو.

لاقرتی: cynicism **فه‌لسه‌فه** فه‌لسه‌فه‌ی به‌دینی و گالته‌کردن به ئاسووده‌یی و زیانی له‌بار و هه‌موو په‌یوه‌ندییه کۆمه‌لایه‌تییه‌کان، لاقرتیکان لایه‌نگری

ژبانی ناسای و سه‌گناسان. **كلیبیه** [N] Kynisme **د** مکتب کلیبون.
لاقرتی: prank **ئاوه‌ئاو** تیتال، گالته‌وگه‌پ، تهوس [N] spøk **ع** مزحه **د**
 شوخی و تفریح.
لاک: John Locke **فهیله‌سووف** **ئاووری** **ناوې‌تابیه‌دنه** (۱۷۰۴-۱۶۳۲) جان لاک،
 ئابووریزان و فهیله‌سووفی توانای ئینگلیزی، په‌یره‌وی شیوازی دو‌الیزم
 و سینسوالیزم Sensualisme.

لاکریس: licorice **لقیرینی** **شاو** به‌لک، شویشک، تیکه‌لیمه‌کی شیرینی
 بنیشت ناسای په‌ش و سپی بونداره له‌رېگه‌ی هه‌لماندنې رېشمی گیاکه‌ی
 به‌دی دی، که ههم وه‌کوو شیرینی و ههم له‌پزیشکیدا سوودی لږ
 وه‌رته‌گیرئ. **ع** عرق السوس [N] lakris **د** شیرین بیان.

لاکووتی: greedy **ئاوه‌ئاو** چاوبرسی، زگله‌وه‌رین، پارازیت، تاریک؛ چلیسی،
 خازه‌لوکی خواردن. **ع** حرص [N] grādig **د** شکمباره.

لاکھوتہ : banal **ئاوئناو** بېيايه خ، سووکوچرووک، هيچويووج. **مبتذل** [N] **د** banalt بيش يا افتاده.

لاالا : radiant **ئاوئناو** **نازناو** كهليدهر درهخشان، درهوشاوه، نازناوه بو ئافرهت. **د** مشع [N] strålende **د** تابناک.

لالووت : indignant **ئاوئناو** توراو، قهلس، كهسيك دهنگي لهگهل بهكيك **د** گوړيوه **ن**: لهگهلم لالووته **ن**: به لالووتي وهلامى دابهوه. **د** ساخط [N] **د** indignert اوقات تلخ.

لاله : **ناو** Candlestick lamp مؤمدان، لالهى شهمدان، گوږزه، گوممهزه. **د** **د** مصباح الشمعدان [N] lampe lysestake **د** جباب، چراغ شمعدان.

لاما : Lama **گياندار** **ولساډ** چهشنېك وشترسانى بوومى ئهمرىكاي باشووره، قهپوزى وهك وشتره و له مهترېك بهرزتره، بهلام گوپارهى نيه. له ميژه له لايهن ئينكاكانى دانېشتووى زنجيره چياى ئهنديز بو سواري و باربهري و گوشتهكهى سوودى لى وهرتهگيرى. **د** **ئاپاكا** : alpaca **گياندار** **قارهل** **د** جوړيكي لامايه و له خودى لاما بچووكتره، بوومى ئهمرىكاي باشووره. خوږييهكهى له هيرى لاما نهرمتره و وهك كولكهى كشمير وايه. **د** فيكوئيا

لا مادلون: La Madelon **موزیک** **گورانر** سترانیکی به برهوی فهرانسیر له جهنگی جیهانی یهکه، له ۱۹۱۴ به بهستی لويس بؤسکیت و موزیک کامیل رابیرت بلاو بوویهوه. گورانیهکه سهربردهی سهربازانی فهرانسه لهگهل خزمهتکارکی جهوانه له مهیخانهیهکی ولات. ئەم گورانیه بوو به سترانیکی نیستماني فهرانسیر و، لای ئیسپانییهکانیش بلاو بوویهوه. ❏
 مارلین دیتریش. ز. Marlene Dietrich، هونرپیشهی ئالماني ئەمیریکای، له جهنگی جیهانی دووهم، له سالی ۱۹۳۹ ئەم گورانیهی له جهزنی نتهوهیر ۴ای جولای، له پاریس خویند. ❏ لا مادلون سالی ۱۹۵۵ له فهرانسه کرا به فیلم.

لامارتین: Alphonse de Lamartine **هونەر** **وامیار** هونری فهرانسیر، میژوونووس و پامیار، سالانی دهیهی چل کومارینخوازی بۆرزوا بوو، سالی ۱۸۴۸ وهزیری دهرهوه و به کردهوه سهرۆکی ئەنجوومهنی وهزیرانی کاتی بوو.

لامازه: allusion **ناوی لیکدراوه** [لا+ ئامازه] کینایه و ئامازهی ناراستهوخۆ. ❏
 وشهیهکی لیکدراوه له {لا} و {ئامازه} بیکهینراوه، یاشتر {لا-ئامازه} کراوه به {لامازه}. لامازه له ئامازه جیاوازه، مهبهست ئامازهکردن یان ناوهینانیکی ناراستهوخۆیه ❏**نهوا موکرچی، ئولیس**

لامبادا: lambada **سهما** سهمایهکی توندی مهلبهندی پارای باکووری برازیله،

له ههشتاکانی سەدهی پینشوو ناوبانگی دەرکرد. وشەکه پورتوگالییە و بە واتای شەپلاخە یان سەرەواندن وەک زەبری ڕاوەشاندنی قامچێ و خۆراوەشاندنی سەماکاران. [۴] لامبادا [N] lambada [د] لامبادا.

لامبرگینی ئیسلیرو: Lamborghini Islero **ئۆتۆمۆبیل** مۆدیلێکی ۱۹۶۸ی ئۆتۆمۆبیلی لامبرگینییە بە ناوی ئەو گا بەناوبانگی مانۆلێتی ماتادۆری کوشت، ناوێراوە. **ئیسلیرو** مانۆلێت

لامسەرلا: carefree **ئاوێشاو** خەمسارد، گۆتەدەر، گەلای، سەرسووک، سەرچل. [۴] لا مبالا [N] bekymringsløs [د] لاابالی.

لامۆریسیەر: Christophe Léon Louis Juchault de Lamoricière **رامیار** **ژنرال** (۱۸۰۶-۱۸۶۵) ژنرال و رامیار، کۆمارێخوازی میانپەرە، سالی ۱۸۴۸ لە سەرکوێکردنی ڕاپەرینی جوندایا کاتە بەشدار بوو. لە کابینەیی جۆن-دیسەمبەری کافینیاکدا وەزیری جەنگ و لە سەرەدەمی کۆماری دووھەدا نوێنەری ئەنجوومەنی دەستووری و ڕێسادیانان بوو.

لان: Jean Lannes **ژنرال** (۱۷۶۹-۱۸۰۹) مارشالی سەرەدەمی ئیمپراتۆری

فهرانسه.

لانچ: lunch (ژم) **شاو** قاوآلتی، نانی نیوهروؤ.

لاند: Landes (جوغرافیا) **شاوی جیگا** ناوچهیهکی کوئستانییه له باشووری رۆژئاوای

فهرانسه.

لاندتاگ: Landtag (پارلمانی) پەرلهمانی مهلبهندهکانی ئآلمانیا.

لاندرؤ: Landru (ظاوانکار) **شاو** بکوژیک بوو له فهرانسه به تاوانی کوشتن و

سووتاندنی چهنین ژن له ۱۹۱۹ گیرا و له ۱۹۲۲ تیرباران کرا.

لانس: Lens (جوغرافیا) شاریکه له باکووری فهرانسه.

لانک: crib **شاو** بيشکه، دەرگوش، دەيدى. **ف** سرير **N** krybbe **د** گهواره.

لانهماک: original **ئاوهئاو** لانهما، ماک، بنچينه، سؤلان، بنهړت. **ف** اصل **N** opprinnelig **د** اصل.

لانهاوز: forlorn **ئاوهئاو** لانهاوز، پرهش، بيتهنوا، نازشيواو، پهبن، لارهمل. **ف** بائس **N** forlatt **د** درمانده.

لانى سؤر مارن: Lagny-sur-Marne **جوغرافيا** **شاو** شارئکه له باکوورى **پوژهلاتى** فهرانسه، لهسهر چهمى مارن.

لانيون: Lannion **جوغرافيا** **بهذور** بهندهرئکه له مهلبندى برتانى له باکوورى فهرانسه.

لاوچاک: handsome **ئاوهئاو** کور و پياوى قوژ و ههلکهوتوو. **ف** وسيم **N** kjekk **د** خوش طيب. **ف** **بهدهو:** beautiful **ئاوهئاو** جوان، شیک، خوشيک. **ف** جميل **N** vakker **د** زيبا.

لاوار: fubble **شاو** داروپهردوو، رووخاو و کهلاوه. **ف** خرابه **N** fubble **د**.
آوار.

لاواز: faint **ئاوهلناو** شتیکه به په ننگ یان دهنګ یان بون به دژواری ههست
په بکری. **ف** ضعیف **N** svak **د** ضعیف **E** feeble.

لاواز: emaciated **ئاوهلناو** کز، دالگوشت، په قهله، په هیژ، په گیان، سست،
پنجوو، بنیس. **ف** هزیل **N** avmagret **د** لاغر، نحیف.
← **emaciated:** لاواز و بیهژیوون به هوئی نه خوښینهوه.

لاوازی: weakness **ناوچاوک** کزی، بیهژی، سستی، دارهت و بارودوخی
نه بوونی هیژ. **ف** ضعف، الوهن **N** svakhet **د** ضعف.

ن: گهشه کاتیک دهست پیدهکات، که لاوازییهکانی خوځمان په ژیره نه کهین.

لاورا دیانتي: Laura Dianti **گراوی** **دووتنیر** (۱۴۸۰-۱۵۷۳) که ههروه ها به
نازناوی «ئوستوشیا» ش ناسراوه، گراوی ئالفونسو دیست، دووکی فرارا
بوو، له پاش مردنی ژنهکی دووک، شووی پیکرد و بوو به ژنی سییمی.

لاورنس: Thomas Lawrence **تنبوه کار** (۱۷۶۹-۱۸۳۰) له پېشروانې ټينگليزي پورترټ کيشان و چواره مين سهرۆکي ټاکاديمي يادشايي.

لاوه پيژي: aside **تشانو** **ناوه لکار** کهره سته يه کي شانويه و، ټهو گوتانه يه له لايهن پيرسونايه کي شانو به بينهران ټهوترې و به گويزه ي ريساي شانو، گوايه ټه کتهره کاني تر نايستن. **ع** حوار الجانيبين **N** til side **د** کنارگويي.

لاوژه: موزيک **ناو** ستران، گوراني، قام.

لاوک: ويژه چيروکي ټهوين و يالهواني.

حهيران: **ويژه** چيروکي ټهوينداری.

لاولاي پونکه: sweet pea **روه کيکي** خو هه لواسي گول ره نگاوپه نگه ي بون خو شه. **ع** الجلبان العطر **N** søt ert **د** نخود شيرين.

لاوهکی: ancillary **ناوه‌ناو** دووه‌می، کومه‌کی، یارمه‌تیده، پینسکه‌شکردنی پشتیوانی پیوست بو جالاکیه سهره‌تاییه‌کان یان کارکردنی ریکخراویک، یان سیسته‌میک و هتد. **ع** المساعد الإضافي **N** **د** hjelpemiddel فرعی، جانبی.

لاوین: Lawen **ناو** به‌نی سهره‌تای پووباری زی له ناوچه‌ی پیرانشار. پووباری زی له به‌رزایه‌کانی کیوه‌په‌شی لای پیرانشار له سنووری ده‌ستکردی ئیران و عیراق سهرچاوه‌ته‌گری. له سهره‌تا به‌چمی «لاوین» نه‌ناسری. به‌لام له مه‌کووی رشتنی چومی گه‌ده به‌لاوین، نیوی «زی» به‌خووه‌ته‌گری. له دریزه‌دا له چه‌مه‌کانی قه‌لا‌ته‌په‌ش، بادینتاوا، نه‌لین، ناوخوارده، پردانان تیرناو‌ته‌بی. پووباری زی له باشووری دپه‌اتی دیناران، له خوارووی سهرده‌شت، له ناو دلی کوردستان، کراوه به‌سنووری ده‌ستکردی ئیران و عیراقی داگیرکه‌ر. دواي تیکه‌لبوونی به‌پووباری چومان که‌تاوه‌کانی ناوچه‌ی بانه‌کوته‌کاته‌وه، به‌ره‌و روظناوا ریگای خوی ته‌گوړی. لیږده‌دا سنووری ده‌ستکردی عیراق و ئیران پیکدینتی و دواتریش له هه‌رزه‌نوه به‌باشووردا ته‌پروا تا ته‌رزیته پووباری ده‌چله‌وه. **ع** لاوین **N** **د** Lawen **لاوین**.

لاھیت: Jean Ernest Ducos de La Hitte (۱۷۸۹-۱۸۷۶) **ژنرال** ژنرال
 لایهنگری بوئایارت، نوینری ئهنجوومنی پيسادانان و وهزیری دهرهوه.
لابینیتس: Gottfried von Leibniz **ژانا** **فہیلہ سووف** لہینیتز (۱۶۴۶-۱۷۱۶)
 بلیمہتی ہمہزان، زانا، بیرکار و فہیلہ سووفی ئالمانی.

لاپیزیک: Leipzig **جورافیا** شارکی نیوملیونییه له پۆزهلاتی ئالمان لهسەر
 چہمی ئیلستری سپی. گۆتهی هۆنەر، ئەم شارە بە پاريسه گچکە ناو
 هیناوه.

لاپیزیکر **فۆلکستزایتونگ:** Leipziger Volkszeitung **پۆژنامە** پۆژنامە
 چہپی شاری لاپیزیک.

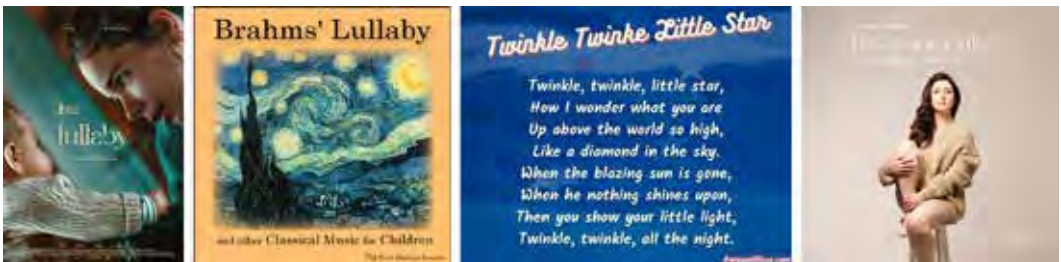

لایدار: LiDAR نای نری **فاسایتری رادار** سیستمیکې په یگرتنه له سمر بناغهی رادار کار نکات به لآم له جیاتی له یزه ر، سوود له تیشک وهرته گری.

لايفت: گهړان-۲ گهړان-۶ مه به ست لیفت lift ه به واتای ته سانسوړ و ته سانسوړیان، که بلوک به هله بیژهی نکات؛ (i) کردووه به (ai) و له جیاتی لیفت ته لایفت.

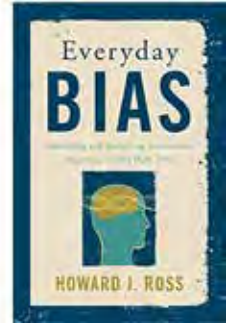
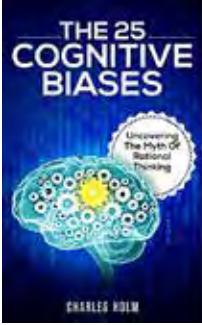
لايلايه: lullaby **موزیک ناو** به ست و موزیکي خه واندنی مناله. مه به ستی لایلیه جیاواز و له هندی کو مه لکه بو گواستنه وهی زانست یان نهریتی کولتووری به کار ته هینریت. **ع** التهویدة **N** nattasang **د** لالایر. **ن:** لایه لایهی بو ده کم، به لکوو خه و بیباته وه تیشکی بالی تاکوو روژ نکاته وه

لايهن: aspect **ناو فرمان** روو، روخسار، بیجم، دیم، رووکش، رووکار، لا، بواری وار، په هه ند، دوخ، بار، په ونش. **ع** وجه **N** aspekt **د** وجه نمود، منظر.

لایه ندر **ه** لایه نگر **ه**

لايه نندار: bias **شاو** **فهرمان** **تالیکر**، لایه نخواز، پستیوان و لایه نگری توندره و ده مارگیری کهس یان شتیک به شیوه یه کی نادادگه رانه **N partiskhet** **۴** اندیاز، نزعه. **د** جانبداری متعصبانه. **۴** لایه نگر.

لايه نگر: advocate **شاو** **فهرمان** **پستیوان**، دالده ده ر، دازداریکردنی ئاشکرا له بارسته یان رامیاریه کی تایهت **N advokat** **۴** المؤید **د** طرفدار. **لباد:** کمپوسیل **شاو** کولاف، بهرگنی په ستاو. **۴** لایه نندار.

لتهن: suck **ناو و جاوگ** مژین، مژینی مه مک و گوان، میتن **د** مک زدن **N suge** **۴** مصر.

لخیز: sway **کهره سفته** نهرم و باوخور، نارین، هیمایی که سایه تی نهرم و گونجاو. **۴** مرن **N mollis** **د** قابل انعطاف **E resilient, malleable**

کیشسان: elastica **ئاوه ئناو** نارین، وه کوو کیئش، وه کوو کهژ، شتیک **۴** که کیئشی بیئ و بگهر پته وه جیگه کی خوئی. **E elastic** **۴** قابل للتمد **N**

elastica **د** انعطاف پذیر.

لڅیز کردن: odulate **جاوگ شیبهر** نرم و باخوړ کردن. خاوکردنوه و هوسهنگ کردن. **ف** رنم، عدل **N** odulere **د** تعديل کردن.

لرغه: دهنگه و تنه سهدای لافاوی به تهوژم؛ دهنگی گرگړی تهنوور؛ دهنگی بولاندنی بهقهو؛ سهدای قووتدانی بهپهله.

هیمایر **ن:** (لرغهی ههتاو: دهنگی نیللی خوړ)، **ن:** (لرغهی دل: دهنگی ویست و خواستی دل).

لژیون دو نور: Legion of Honour **مه‌دالیا** **فهلان** بالاترین نیشانی ولاتی

فهرانسهمیه که نابولیون بوناپارت له ۱۸۰۲ دایمه‌زاند. «سوارچاک» پلهی پینجهمی ثم مه‌دالیایه. سالی ۱۸۱۵ لوی ههژده ثم نیشانهی کرد به پینج پله که سی ریز و دوو پلهی کاربه‌ده‌سته: سوارچاک، هفسمر، فهرانده، هفسمری بالا، خاچی گهوره. **ف** میدالیه جوقة الشرف **N** Legion of Honor medalje **د** مدال افتخار لژیون دو نور.

لفكه: ❶ **چلوبه‌رگ** **شاو** لو، پهلكه‌ی سه‌ریچی پیاوان، بالی له‌چك و سه‌ریوئس.
لفكه: ❷ shower puff **به‌هدانند** **شاو** چنراوئكه له خوری یان پرزه‌ی گيا له گه‌رماو خوئیانی پښ ته‌شون. **۴** لیف استحمام **N** dusjrust **د** لیف حمام.

لفكه‌شور: Edge of turban **چلوبه‌رگ** **شاو** شیوازئکی به‌ستنی سه‌ریچ و میژر و هه‌وریه که لفكه‌که‌ی زیاتر به‌ر ته‌بیته‌وه و له خوراسانی کوون و لای هندی له پادشای سه‌فه‌وی و هیندوانی هه‌نووک‌ده‌ا، نیشانه‌ی به‌رزی پله‌ی خاوه‌نه‌که‌یه‌تی. **۴** حافة العمامة **N** Kanten av turban **د** شکرآویز. هه‌روه‌ها.

❧ **سورانی:** ornament **چلوبه‌رگ** **شاو** ئاده‌سته، ئاسوئنه، ئانگوچک، ئاوه‌ستی، ئووچک، ئه‌نگوچک، سه‌رقوول، کلکه، که‌لانگوچک، له‌فه‌ندی،

لهوه ندى، ههنگوچک، زیادهى قوڤى کراسه، که له ناو کوردان باوه و درێزى لڤکى سۆرانى نیشانهى پایهى بهرزى خاوه نه که به تى؛ هه ندى جار ئه وه نده درێزه تا عمرز ئه گات و په رنگه درێز تریش، که ئه یده نه وه به سمر شاندا [N] ornament [E] زینه [D] فرأویز.

لقین: ناوی جاوگ جوولان، بزوو تنه وه.

لق: branch [N] ئه ندامىكى پیکهاته یى داره له قه دى داره که وه هاتوه ته ده ره وه پۆ یان پهل و گه لا و گوڤى لى ئه رووى. په لى گه وه ره لق و په لى بچکۆله پۆیه، وه ک له لقو پۆدا هه یه هه یما یى وه ک واتای هه یما یى بو لقى هه ر دامه ززاو و نه یه ادیكى کۆمه لایه تى وه کوو لقى بانک، لقى پارتن، لقى سمر بازى به کار دیت. [E] غصن [N] gren [D] شاخه.

لقووز: ئاوه نساو تانه، تانوت، توانچ، تهوس، لاتاو، پلار.

لگبن: ساو خشتی کال.

← **باکەف:** خشتی نیوه سووره وه کراو.

← **که رپووج:** خشتی سوور، تاجوور.

لم: ① sand ساو جهو و زینخی ورد. ④ رمل [N] sand ⑤ شن.

بیتۆن: لم له گهڵ چیمهنتۆ تیکهڵ ئه کریت و گیراوه یهکی لێ دهر ئه چیت زۆر خوگر و به هیزه، به لام نه هه موو لمیک! لمی بیتۆن و خانوسازی لمی شکاو و لیوار تیزه، نهک لمی خر. عه ره بستانی سعوودی که زۆرترین لمی ههیه، که چی له دوو شوینی زۆر دووری ئوسترالیا و سکا تله ند لم هاورده ئه کات؛ چونکه لمی خوئی به هوئی باوه لیک دراون و سواون و بو بیتۆن و خانوسازی ناشی.

لم: ② stomach ساو سک، ورگ. ④ بطن [N] mage ⑤ شکم.

لم: ② cause ئاوی فه رمان هوکار، سو نکه، سه خمه راتی. ④ سبب [N] årsaken

⑤ سبب.

لم: ③ bubbling ④ ډاره ډا ساو فمکردنی چلم. ④ محتدما [N] bobler ⑤ حباب

⑤ ذدن.

لم: ⑤ pig's upper lip ساو لچی سه ره وهی به راز. ④ الشفة العليا للخنزیر [N]

⑤ grisens overleppe ⑤ لب بالایی خوگ.

لکاو: conjunct **ئاوه لئاو** چه سپاو. **متصل** [N] konjunkt **د** متصل **پ** **تاماږزی په یوه نډی.**

لنگار گرتن: **چاوغه نښه** تاږووتنی خیرا و بهگور، مین گرتن.

لو: prangos **پووهک** **شاو** همهلز، همهلز، تهلز. **برنقوس** [N] prangos **د** جاشیر. **کهما:** **پووهک** **شاو** گیایه کی بهرزی گهلا دهرزیبه. **لو** و **کهما:** **ن** قرچکی کهما له هممو قرچیک باشته.

لوڤرون: Pierre-Antoine Lebrun نووسەر هۆنەر (۱۷۸۵-۱۸۷۳) درامانووس و هۆنەری فەرانسەیی.

لوڤورگ: Albert Lebourg تێڤه‌کار (۱۸۴۹-۱۹۲۸) پۆست ئیمپرسیونیستی فەرانسەیی.

لوڤه: Émile Loubet رامیار سەرە کۆمار (۱۸۳۸-۱۹۲۹) رامیار و هه‌شته‌مین سەرە کۆماری فەرانسە بوو.

لۆتەرە نامۆن: Comte de Lautréamont **هۆنەر** {۱۸۶۶-۱۸۷۰} هۆنەری

فەرانسەیی نیشتەجێ ئۆرۆگواي، لە بێشپەوانی سوورپریالیزم، کاریگەری لەسەر هونەری مۆدێرن هەبوو.

لۆتۆ: lottery **لاتاری ناو** خۆتوبەخت، لاتاری، لۆتەری، تیروپشک. **ع** یانصیب **lotteri N** **د** بخت آزمایی.

لۆتەر: **کۆمبێگار ناو** گورجوگۆل، تروسک، دەسترووسک، چالاک، قۆچاخ،

بەچنگ، دەستپەنگین. **ع** المحتال **gjogler N** **د** شعبەباز **magition, juggler**

لۆجیستیک: Logistics **سیستەم ئەندازە نابووری گواستنهوه ناو** رێک خستنی

بەرنامەداری چالاکییەکی ئالۆزکە بریتییە لە ھێزی مرویی و کەرەستە و ئامێری زۆر. داڕێژدنی گواستنهوهی کەلوپەل و پارە و زانیاری لە کەوشەتیک دیاریکراودا کە بەھای کات و شوێنیشی لێ زیاد ئەکات. **ع** لوجستیات **Logistikk N** **د** لجستیک **ن:** واز لە شۆرپشەینانیشت، ئاشبەتالە لە کاتیگدا کە شۆرپش بە سەدان ھەزار پێشمەرگە چەکدار و ھیملووی تەقەمەنی و ئازووخەنی لۆجستیکی و ناوچەیی ئازادکراوی ھەبن. واتە بۆ ماوەیەکی باش پارە و خواردن و جلوبەرگ و کەرەستە گواستنهوهیان لە کەوشەنی شۆرپشدا ھەبوو **ح** ئاشبەتال.

لۆجیکپتپوهری: syllogism بېرسا متنظومر بهراوردی لۆجیکی له گشتهوه بۆ یاز، که ئهگەر سهره تاکمی راست بێ، بهره نجامی به دهستهاتوو، راست ئه بێ؛ واته لانیکه م له دوو «پرس» موه «بهره نجام» یك به دهست دیت. ➔ سیلۆجیزم ➔ پیوانی لۆجیکی

لۆچا لیبرا: Lucha libre ده سنه واژه به واتای «زۆرانی ئازاد»، یان له راستیدا ململانی ئازاد، زاراوه به که له میکزیک بۆ زۆرانی پیشه یی به کار ئه هیئری، له سهره تای سه ده ی بیسته وه بووه به باو و لۆچا دره کان ماسکی په نگنامه ئه دن له پو خساریان. ئه م زۆرانه له هه ندی شوینی تری وه کوو ئه مریکایش بوو به باو. ۴ لوتشا لایبریه N Bryting ۵ کشتی آزاد **لۆچا در: luchador** ئاوه ئناو جهنگاوهر، که سیك که له زۆرانی لۆچا لیبر lucha libre به شداری ئه کات.

لۆچیانۆ ئیمیر: Luciano Emmer سیینه ما ده رهینه ر {۱۹۱۸-۲۰۰۹} ده رهینه ری ئیتالیایی.

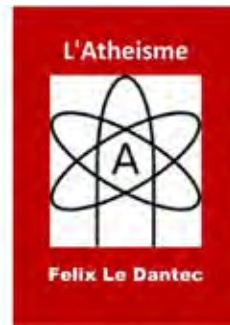

لوڅه ندان: ناو فېشه کدان، فېشه کلوڅ، زهر، زهت.

لوډانتیک: Félix Le Dantec زېنده وهرنار **نایدیولوگ** **نایدیسینا** (۱۹۶۹-۱۹۱۷)

زنده وهرزانی فهرانسې، فهیله سوفی زانست، تاتیست و ماتریالیست و پوزیتیویست.

لوډفیگی دووهم شای باقاریا: King Ludwig II of Bavaria **ناب** (۱۸۴۵-

۱۸۸۶) شهیدای فاکنر بوو، تهلاری شانوی باپرویت به فرمانی ئه و دروست کرا.

لوډوگا: Joseph-Marie Lo Duca **روژنامه‌وای** (۱۹۰۵-۲۰۰۴) روژنامه‌وای

ئیتالیایی فهرانسې، له دامه‌زرینه‌رانی گوڤاری فهرانسې کایه دو سینهما Cahiers du Cinéma.

لۆده: قشوقال خهرمان شهنه، چمن باخه گياي دووراو. قول يان گۆلمه، ده ستيكي بچكولانه؛ چهند قول يهك گهستانه، چهند گهستانه مهلۆيهكه، سي مهلۆ باخهيهكه، چمن باخه لۆدهيهك، دوو لۆده بارئكه، چهند بار گيشهيهك و كۆي گيشه ي دووراو خهرمانه:

☞ قول، گهستانه، مهلۆ، باخه، لۆده، بار، گيشه، خهرمان يان:

☞ گۆلمه، سواره، مهلۆ، باخه، شهنه. شهمال، شارا، خهرمانی سوور.

لۆديندورف: Erich Ludendorff { ۱۸۶۵-۱۹۳۷ } ژنرالی ئالمان، فهرماندهري راستهقينهي سپاي ئالمان له جهنگي جيهاني يهكهم.

لۆر: ههل و پله و پايه [د] موقعيت [N] stilling [ف] مكانه، منصب [E] position.

لۆرک: فۆراک **تتبیرومەنر** **شاو** فرۆ، جوړه خواردنیکه له ئاوی پهنیر دروست دهکړی و چەری تێدایه.

← **شیریز:** فۆراک **تتبیرومەنر** **شاو** سیراچ، ژاژی، خەستە کوللوی دۆی چۆراوه، چەوری زۆر کەمه.

لۆریاسی: ① Long watermelon **بۆهک** **نەبەگاز** **شاو** جوړه کالهک و شوتیبهکی دریزکۆلوی زله ④ بطیخ طویل ⑤ Lang vannmelon ⑥ هندوانه دراز.

لۆریاسی: ① ellipse **ئەندازه** هێلکەیی، خڕیکی دریزکۆلوی هێلکەیی یان بازنەیهکی وه کوو شووتی دریزه ②: **پوختساریکی لۆریاسی هەبوو.** ④ بیضاوی ⑤ ellipse ⑥ بیضی.

← **ellipse Area:** رۆوبەری لۆریاسی

← **ellipse Perimeter:** چێوهی لۆریاسی

← **Ellipsoid Volume:** قەبارەیی گۆی لۆریاسی

→ **گۆی لۆریاسی**

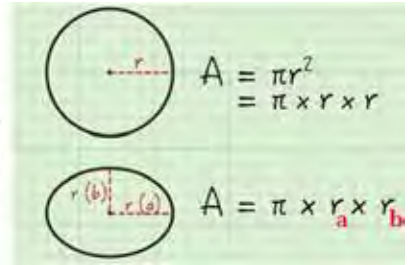
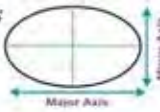

Ellipse & Formulas

Area = $\pi R_1 R_2$

perimeter

$$C = \pi(a+b) \left(3 - \frac{(a-b)^2}{(a+b)^2} \sqrt{3 - \frac{(a-b)^2}{(a+b)^2} + 4} + 10 \right)$$

لۆرد: Lord خوارترین پلهی ئاریستوکراتی بهریتانیا:

- دووک - دوشیز ،
- مارکیز - مارشینزه ،
- ئیرل - کونتیس ،
- بارون - بارونیز ،
- لۆرد - لهیدی .

لۆرۆر: L'Aurore **پۆژنامه** پۆژنامهی وێژهی لیپرال سۆسیالیست، له ساڵی ۱۸۹۷ تا ۱۹۱۴ له پاریس بڵاو ئهکرایهوه، ئهو پۆژنامهی «من تاوانبار ئهکهم...!» نامهکهی ئیمیل زۆلای لهمههه کیشمی درهیفوس چاپ کرد.

لورین و هاردی: Laurel and Hardy **هونه‌ریښتنه** جووتی کومیدی سینمای کلاسیکی ټمريکا، Stan Laurel ټينگليزي (۱۸۹۰-۱۹۶۵) و Oliver Hardy ټمريکايي (۱۸۹۲-۱۹۵۷) به هوې کومیدی به زموکوته وه له ۱۹۲۰ تا ۱۹۵۰ له جیهاندا ناودار بوون و همتا ټیسته ش.

لوریني: Lorrainer **نازناو** **ناونښتکه** ۱۸۱ برؤمیر **مبه‌ست** په یموند پوانکاره ی سمرؤکوه زیرانی فهرانسه ییه، که خه لکی مه لېهندي لورن بوو و، له پاش شکانی فهرانسه له سالی ۱۸۷۱ مه لېهندي لورین له فهرانسه جیاکرایه وه و خرایه سمر خاکی ټالمان، ټه ویش به هوې ټه جهنگه وه که زیاتر خودی ټه هه لیکرساند بوو.

لوزه: Henri-Auguste Lozé **وامبیار** هانری ټاگوست، له ۱۸۹۳ تا ۱۸۹۷ بالويزی فهرانسه بوو له قبه‌نا.

لۆزهندهر: giant ئاوهئاو زه بهلاحي تمزه، چوارههنگل، غوول، چوارشانه و كهته و بهرسينه پان. **ع** عملاق **N** kjempe **د** لندهور. **ح** چوارههنگل

لۆزهنگهر: Lozenger رۆمان **ناو** رۆمانى كوردى ۲۰۲۴، نووسىنى نه بهز شىخ محمهد.

لوژهو: جووله لووزهو، خزینی شتی ورد به پرایي ن:

☞ جهوال درا گهنم لوژهوی کرد،

☞ دهرجوونی ئاو له کون و قه‌لشته‌وه به ته‌وزم،

ن: لووزومو بهره‌سه‌ری نامه‌وی جورعه‌ی کمه کمه «هیمن»

☞ سواری زور و به‌به‌له،

☞ به‌پری هه‌لپشتن.

لوژیتانیا: Lusitania که‌نشنی ناوانر جه‌نگر که‌شتی گه‌شتیاری لوژیتانیا رۆزی

۷ی مه‌ی ۱۹۱۵ له نزیك كه‌ناره‌کانی ئیرلند به هۆی پراکتیکی ئالمانییه‌وه

که‌وته بن ئاو و، بوو به هۆی کوژرانی ۱۲۰۰ که‌س.

لوژه: oscillation جووله ناوی‌فه‌رمان بزووتنی به هه‌ردووک لای راست و چه‌پ‌دا؛

سه‌نگه‌لا، له‌ره، هاتوچۆ، له‌پ‌له‌پ، هه‌لوور. ☞ تذبذب N svingning ☞

نۆسان.

لوژیتمیست: Legitimist **رامباری** **لابهنگری** له فهرانسه بهو کهسایه تی و یارتانه ئهوترا که له مشتومری مافی دریزه ی پاشایه تی لایه نی بنهمالهی بۆربۆن یان ئهگرت که له سالی ۱۸۳۰ هوه له تاج و تهخت دوور خرابوونهوه و بنهمالهی ئۆرلیهن جیگه یان گرتبوونهوه.

لوژیتمیستی پرووسی: The Russian Legitimist **رامباری** **لابهنگری** به لایهنگرانی بنهمالهی رۆمانۆف له پرووسییه ئهوتری که له پاش شوپرتی ئۆکتۆبری ۱۹۱۷ بیدهسهلات کران و ژمارهیهکی زۆر کهمیان لی ماوهتهوه. لوژیتمیستهکانی پرووسییه له سهدهی بیستهمدا ههولیان دا گران دووک کریل و پاشان کوپهکهی گران دووک قیلا دیمیر بکهن به خاوهنی دهسهلات له پرووسییه و، له سهدهی بیستویهکهمیش له چالاکي خویان بهرهوامن بۆ بدهسهلات گه یاندنی گران دووشییس ماریا.

لۆسی: **کهههسنه ناو** داریکی دوو تا سی مهتر دریزه، به گوریس یان پشتین له روی سههروهی نیرکه و دنگه و دیرهگی کهوره ئه بهستری و ههر لۆسیک

دووکس شان ئه‌دهنه ژیری و به گویره ئه‌ستووری و دریزی و قورسی دیره‌گ پینج تا ده لوسی له ئه‌به‌ستری، تا به‌رز بکریته‌وه و بگویریته‌وه. له سهرده‌مانی زوودا بو گواستنه‌وهی نیرگی په‌رستگه و مزگه‌وت و پرد و ئاوباره، به زوری لوسیان به‌کار ئه‌هینا.

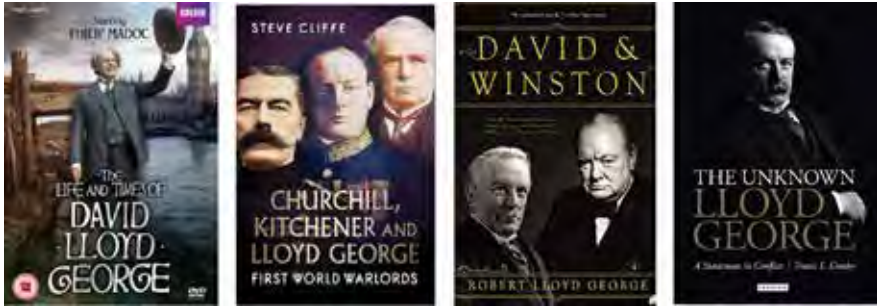
پولیک پینشمه‌رگی ناوه‌ندی کومه‌له‌ی په‌نجده‌رانی کوردستان، سالی ۱۹۸۰، نیرگی‌یه‌کی گه‌وره له گوندی سپینداری لای کانی زه‌رده‌وه ئه‌گویرنه‌وه بو خری ناوزه‌نگی زه‌لی، بو سهر شاخه‌که بو بو سهربانی «هولی هاوری شه‌هاب» له ناوه‌ندی کومه‌له‌ی په‌نجده‌رانی کوردستان، که هه‌مان سالی ۱۹۸۰ کونفره‌نسی به‌که‌می کومه‌له‌ی لیبه‌سترا. ❏

۱. سه‌یوان زرگویری ۲. هوشیار بادینی ۳. هیمن چاوشین ۴. هه‌قال کویستانی ۵. قادری حاجی عه‌لی ۶. سیامه‌ند شاسوار ۷. جه‌لال جه‌وه‌هر.

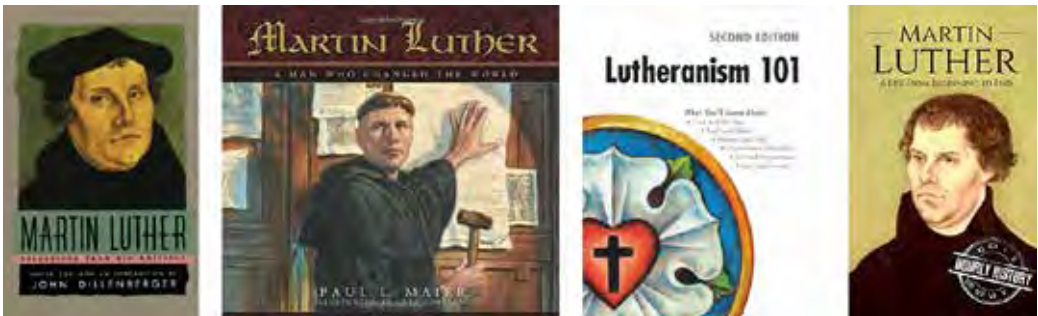

سپینداره بو خری ناوزه‌نگی زه‌لی ناوه‌ندی کومه‌له‌ی په‌نجده‌رانی کوردستان - ۱۹۸۰

لویډ جورج: Lloyd George **ډامبار** (۱۸۶۳-۱۹۴۵) ډامبار ووه‌زیری دارایی ټینگلیز له ۱۹۸ تا ۱۹۱۵، له ۱۹۱۵ ووه‌زیری چک و ته‌قممنی، له ۱۹۱۶ ووه‌زیری جهنگ و پاشان بوو به سهرو‌کوه‌زیران.

لوټسهر: Martin Luther **نایدیناسی** **ناینار** **نایدیولوگی** مارتین (۱۴۸۳-۱۵۴۶) سهرو‌کی به‌رجه‌سته‌ی چاکسازي و دامه‌زاندنی پروټیسټانیزم (لوټسهرانیزم) له ټالمان. نایدیولوگی کو‌مه‌لگه‌ی شارنشین له ټالمان. له سهرده‌می شوپرتی جووتیاری سالی ۱۵۲۵ دزی جووتیاران و هه‌زارانی شاری وه‌ستا و لایه‌نی یادشا و ده‌سه‌لاتی ټالمانی گرت.

لوسه‌نژ: Lucinges **پووېهر** **گه‌ران** ۶ ږوودای لوسه‌نژه‌کان ټه‌ویه که کچي زوله‌زای دوک دو بیړی، کورپ شارلی ده‌هم، شوی کرد به کورپک له خانه‌دانی لوسه‌نژي خه‌لکی فاوسینی. لووسه‌نژ و فاوسینی دوو کو‌مونی بچکولانه‌ی نژیک به یه‌کن له پارنژگه‌ی ساقوی له باشووری ږوزه‌لاتی

فهرانسه.

لووسیکل: le Siècle **پوژنامه** **کهړان-۴** پوژنامهی فهرانسې، له ۱۸۳۶ تا ۱۹۳۲ پلاو ته کرایه وه. تم پوژنامه یه لایه نگرې دادگاییکردنه وه ی دره یغوس بوو.

لوځه: **سوارې** **ناوې فهرمان** غاردانی له سرخو و بهنر مه **نرمه لوځه** گورگه لوځه.

لوک: **نازه ل** **ناو** وشتري نير.

لوکريتوس: Lucretius **فهيله سووف** (۹۹-۵۵ پ.ز) هوټنر و فهيله سووفی پوښی.

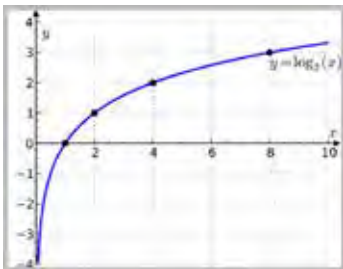
لۆکینۆ ئیسکۆنتی: Luchino Visconti نووسەر **ئیبوریسنا** دهرهئنهرا (۱۹۰۶-)

(۱۹۷۶) نووسەر و دهرهئنهرا شانو و ئوبییرا و سینهما، به باوکی نیوئریالیزمی ئیتالیا یی دانهئری.

لۆگاریتیم: logarithm **بیرکاری** له یونانیدا، کۆمهله ژمارهیهکه ئه دگاری تایبهتیا

ههیه و له ژماره و بهراورددا سوودیان لێ وه ئه گیری، لۆگاریتیم له ئه ژماردا کرداری پێچهوانه ی به توان گه یاندنه. بۆ به ده سته ئینانی ژمارهیهکی دراو ئه بێ بریک به نوینه رایهتی توانای ژمارهیهکی نه گۆر له ئارادا بێ. ئه گه ه ژمارهیهکی نه گۆر و هاوکی شهی $x=ay$ مان هه بێ، y لۆگاریتیمه له ده زگای له سه ر بنگه ه ی a و ئه نووسن: $y=\log_a x$.

گرافی لۆگاریتیمی بنگه ۲ له تهوهری x (تهوهری ئاسۆیی) (۱) و ئه بهرین بۆ خانی (۲، ۱)، (۴، ۲)، (۸، ۳) ئه بری. وهک نمونه: $\log_2(8) = 3$ چونکه $2^3 = 8$ گرافه که سه ره بخۆ له تهوهری y نزیك ئه بیته وه، به لام ده ری ناخات به یهک بگه ن بیان یه کدی بیرن.

لۆگلو: Le Gaulois **رۆژنامه** رۆژنامهیه که ۱۸۶۷ له پاریس دامه زرا. له کۆماری

سییه می فه رانسه به گره وشتی پاشایه خوازانه وه فروشی زۆری هه بوو.

لوگو: logo دیزاین بیهودندو نیشانه، برژهنگ، نارم، چهفنگ، هیمایهک تایمت که ههمو کوپانیا و دامهزراویک بو ناساندنی خوین و کالاً و بهرهمهکانیان بهکاری تههینن.

لولوبی: Lullubi میژوووی کوردستان هۆزکی دیرین بوون، نزیکه ۳۱۰۰ زی و ههزار سال بمر له ده رکهوتنی مادهکان، بو ماوهی ۲۰۰۰ سال له کوردستان زیاون. لولوبیهکان له کوتای سهردهمی خویندا دهسهلاتیان پیک هینابوو و لهگهڵ ههندیک له دراوسیکانیان له شهردا بوون. [۴] لولوبیون [N] Lullubi [د] لولوبی.

لولهب: waterskin handle شو کهرهسفه لورهلب، داری دهستگیره سهر مهشکه [د] چوب دستگیره مشک بهم زنی.

لۆلهک: cylinder **ناو** وه کوو لووله، سلیندری، بیجمیکی ئەندازه ییه دوو لای تەخت و هاوتەریب و بازنەیی. **ف** اسطوانة **N** cylinder **د** استوانه.

لۆمباردیا: Lombardia **جوگرافیا** **ناوی جیگا** یان لۆمباردی یهکیکه له بیست ههریمی ئیتالیا، ئەکهوێته باکوورهوه، یهک له شهستی دانێشتوانی ئیتالیا لهو ههریمه ئهزین. له داراترین ناوچهکانی ئیتالیا و تەنانەت ئورووپاشه. شاری میلانو ناوهندی مهلبهندهکهیه **میلان:** Milan یان Milano پایتهختی لۆمباردییه له باکوور و دووهم شاری گهرهه ئیتالیا یه له پاش پۆما. میلان ۵,۲ ملیۆن کهس و میلان و نهواکه یان کهلانشاری Milan metropolitan به ۸,۲ ملیۆن دانێشتوانهوه گهرههترین کهلانشاری ئیتالیا و سییهمین کهلانشاری یهکیتی ئورووپا یه.

لۆمپهن: Lumpen **کۆمه لایهنی** کهسانی گهمزه و نهخویندهوار که وازی

به‌شداريکردنيان له گوراني خويان و کومله‌لگه‌شدا نيه و، زور جار وه‌کوو دارده‌ست به‌کار ته‌هينرين. ← لومين پروليتاريا Lumpenproletariat وامباري تهو ده‌سته له کرکاراني دواکه‌وتوو که هوشيارى کومله‌لايه‌تيان نيه و ناماده‌ى خوړپکڅستن و به‌شدارى له پيشکوه‌تنى شوړشگيرانه‌ى کومله‌لايه‌تى نين.

لومنى: Louis de Loménie **سکولار** (۱۸۱۵-۱۸۷۸) سکولار و وتارنوو‌سى فهرانسېرې.

لومه: **نأوه‌ناو** سمرکونه، سمرزه‌نشت.

لومه‌تى: Le Matin **رؤزنامه** پروزنامه‌ى نووچه‌ى سمرله‌به‌يانى چاپى پاریس، له سمره‌تای جه‌نگى جيهانى به‌که‌مدا، گوته‌بيژى لايه‌نه جه‌نگ‌خوازه‌کان بوو. سالى ۱۸۸۴ ده‌ستې پيکړد و له ۱۹۴۴ ادا راگيړا.

لومه‌ى: Lomé **جوگرافيا** **به‌ندره** به‌نده‌ريکه له‌سمر که‌نداوى گينه، پايتختى

تۆگۆیه.

لۆمییر: Auguste Lumière **داهینەر** (۱۸۶۲ - ۱۹۵۴) ئاگوست لۆمییر لهگهڵ لویی برای داهینەری سینەما و دامەزرینەری بەکەم هۆلی سینەمایێ بە شیۆهی ئەمپروۆ.

لۆنگوڤیل و کونده: کەسایەتی دوشییس دو لۆنگوڤیل و گراند کونده له کەسایەتییه ناسراوهکانی پاپیری «فرۆند» بوون لۆنگوڤیل ➤ ➤ گراند کونده.

لۆنپۆن: Longpont **جوگرافیا** **شاو** له گوندهکانی باکووری فەرانسە، نزیک فیلرکوۆترە.

لۆنگوڤیل: Anne Geneviève de Bourbon **کەسایەتی** دوشییس دو لۆنگوڤیل Duchess of Longueville، له کەسایەتییه ناسراوهکانی پاپیری ئاریستۆکراتی «فرۆند»

لُونَوْتَر: André Le Nôtre (نزیارکان ۱۶۱۳-۱۷۰۰) نزیارکانی فەرانسوی، باخهوانی لوی چوارده، دیزاینه‌ری باخی فەرانسوی که ته‌ختایی به‌رفره و به‌رجه‌وه‌ن و ته‌ستیل و کوفاره و په‌یکه‌ری تیدایه، له‌سهر بناغهی گه‌لآله‌یه‌کی ته‌ندازه‌ی. نمونه‌ی زور به‌ناوبانگی له‌کوشکی قیرسای هه‌یه.

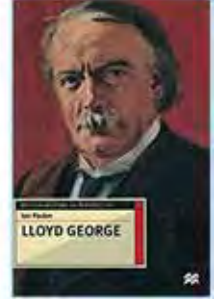
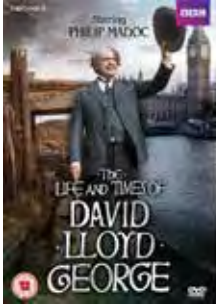

لَو هَا فَر: Le Havre **جوغرافیا** **به‌نده‌ر** به‌نده‌ریکه له‌نورماندی سه‌روو له‌باکووری فەرانسه.

لَو هه‌نگرین: Lohengrin **توبیخرا** توبیخرای دلداری، دانانی ریچارد فاگنهر.

لۆید جۆرج: Lloyd George **پامیار** {۱۸۶۳-۱۹۴۵} پامیار و وهزیری دارایی ئینگلیز له ۱۹۱۸ تا ۱۹۱۵، له ۱۹۱۵ وهزیری چک و تهقهمنی، له ۱۹۱۶ وهزیری جهنگ و پاشان بوو به سهرۆکوهزیران.

لوا: fluff **پوشتاسازی** **ناو** بهرگن، کولکهی بهرخ و بزخ و وشتر که زور نهرم و گرانباییه و به شانیه لئی ئەکهنهوه. **ف** زغب **N** lo **د** کرک.

لوان: ① possibility **ناو** گونجان، رهخسان، ههلهکوتن. **ف** امکانیه **N** mulgihet **د** امکان.

لوان: ② **چاوکی شینهیهه** **پوشتن**. **ن:** بئ زام خهدهنگ موژهی مههرپومان نهنگن وه سارای قیامت لوان (مهولهوی)

لوا: **چاوکی شینهیهه** ① لوان، پوشتن؛ ② پوشتن. **لواندن:** intercession **چاوکی شینهیهه** مهدهه، دیلهک، تکا، پارانوه، لالانهوه

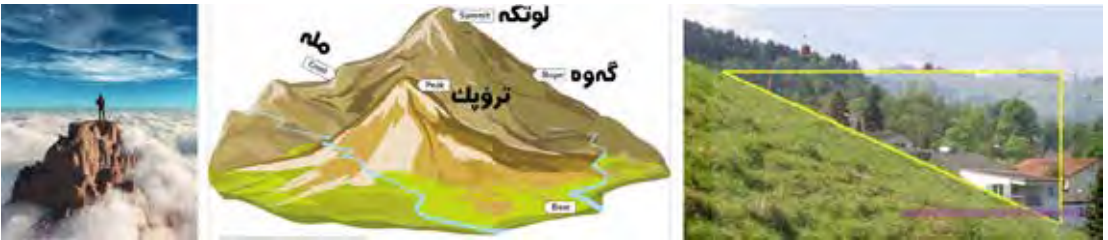
بؤ که سټیک. ۴ شفاعت N forbønn ۵ شفاعت.

لوتکه: summit زه ویناسی ۵ شویني گرد یان شاخیک. ۴ قمه
toppmøte N ۵ قله.

← **ترۆپک:** peak زه ویناسی ۵ دوند، بهر زترین خالی هر شتیک، به تایبیت
شاخیک. ۴ أعلى درجه N topp ۵ اوچ، نک، قله.

← **گهوه:** slope زه ویناسی ۵ ناوقه دی شاخ، بهروار. ۴ میلان الجبل N
midtfjellet ۵ کمره کوه.

← **مله:** crest زه ویناسی ۵ بهر زایی نزیک لووتکه ی گرد یان شاخیک. ۴
الرقبة N kam ۵ گردنه.

لوتکه ی پهراو: جوغرافیا ۵ ناوی جیگا لوتکه ی شاخی پهراو، به هرزی ۳۴۰۵
مهتر له ئاستی زه ریا بهر زترین لووتکه ی جیای پهراوه، به دووری
ههشت کیلومهتر له باکووری رۆژه لاتی شاری کرماشان هه لکه وتوووه
و ههروه ها بهر زترین لوتکه یه له پاریزگای کرماشان. سهرکه وتن بؤ
ئهم شاخه به دوو قوناخه، یه کهم له پیده شتی مانگه لآت و کانی
دۆزه ری که هاوین و زستان به سینگفراوانی ئاوی سازگار ئهدات به
شاخه وانان، قوناغی دووه میس گۆره یانی بهرینی پهراو که په ناگه و
ئه شکه وتی پهراویش هر له وئییه. **پهراو:** نازدارترین ناوه بؤ
بهر زترین شاخی کوئیستانی پهراو له نزیک کرماشان، که وهک په رهی
له تهنیشت یه کدانراوه! ئافهرین کرماشان بؤ ئه ناوه جوانه ی له سهر
بنه مای رۆژه قی کوردستان هه لته بزار دووه، نهک له زمانی بیگانگی

داگیرکهرت وه رگرتب! :

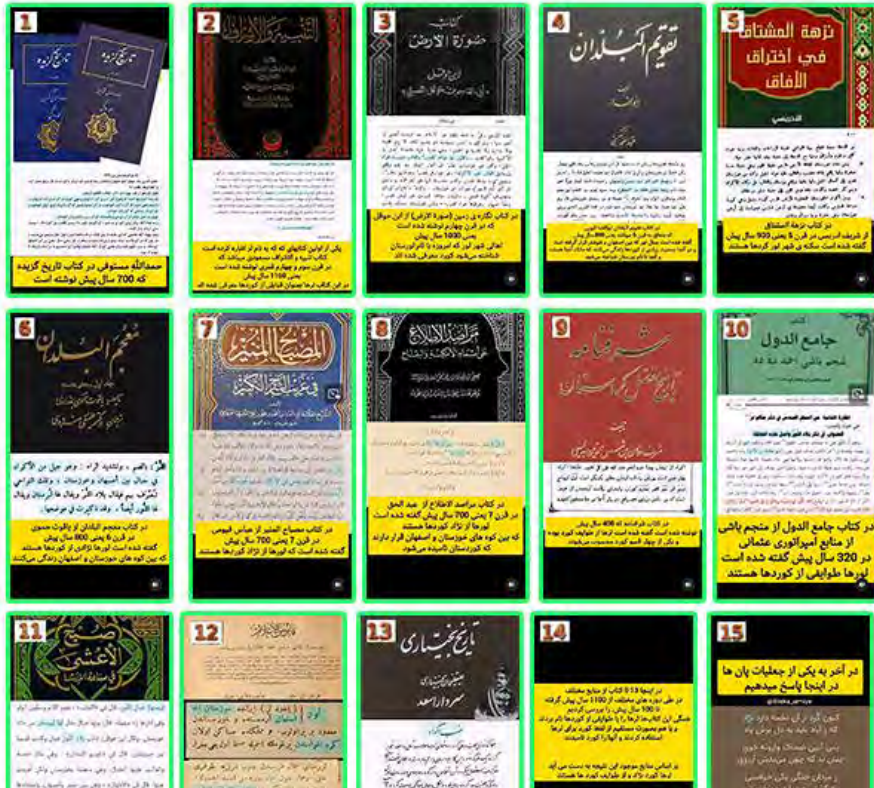

لوتهکی فالیریهن: Mount Valerien جوغرافیا **تتخاخ** شاخیکه له یانزه کیومتری رۆژئاوای پاریس له کهناری چهی چهی سین.

ریشه ره‌گهز

لور

لور: ره‌گهز نه‌مونه ميژوو ◀◀ **پيشه ناوی لور:** هم‌دولایى موسته‌وفى، له په‌رتووکى **ميژووى هه‌لبژارده** {تاريخ گزيده}، که ۷۰ سال له‌ممه‌بهر نووسراوه، نووسيوپه‌تى: «له مه‌لبه‌ندى مانړو گونديک هه‌يه ناوی کورده. له مه‌لبه‌نده ده‌ربه‌نديک هه‌يه به زمانى لورى پيى ئه‌وترى کوول. له ده‌ربه‌نده‌ش که‌وشه‌نيک هه‌يه پيى ئه‌وترى لور. له‌بهر ئه‌وه‌ي ره‌سه‌نى

- لوره‌کان له‌وێوه هه‌لساوه، ئه‌و ناوه‌یان وه‌رگر‌تووه. «
- ➡ ئه‌م گۆته‌یه له‌ په‌رتووکی **شه‌ره‌فنامه** (شه‌رفنامه) که ۴۰۰ ساڵ له‌مه‌وبه‌ر نووسراوه و، هه‌روه‌ها له‌ په‌رتووکی
- ➡ **کۆمه‌له‌ی وڵاتان** (جامع الدول Jami' al-Duwal, a world history) ی ئه‌حمه‌دی مونه‌جیم باشی میژوو‌نووسی عوسمانی، به‌ عه‌ره‌بی، که ۳۲۰ ساڵ له‌مه‌وبه‌ر نووسراوه، پا‌ته‌ کراوه‌تمه‌وه. وا‌ته‌ لور ناوی خۆی له‌ شوێنه‌که‌ی وه‌رگر‌تووه.
- ◀▶ **بنه‌جی په‌گه‌زی لور:** له‌ په‌رتووکی **ئاگاداری و چاودێری** (التنبیه و الاشراف) نووسینی ئه‌بوولحه‌سه‌نی مه‌سه‌عوودی، سه‌ده‌ی سێ و چواری کۆچی مانگی، که ۱۱۰۰ ساڵ له‌مه‌وبه‌ر نووسراوه، لور به‌ هۆزی کورد ناسی‌تراوه.
- ➡ له‌ په‌رتووکی **نیگاره‌ی زه‌مین** (صورة الارض) نووسینی ئیبن حه‌وقه‌ل که له‌ سه‌ده‌ی چواره‌می کۆچی، وا‌ته‌ ۱۰۰۰ ساڵ له‌مه‌وبه‌ر نووسراوه، دانیه‌ستوانی شاری لور که ئه‌م‌رۆکه‌ بێی ئه‌وتری لورستان به‌ کورد ناسی‌تراوه.
- ➡ له‌ په‌رتووکی **گه‌شتی تامه‌رزو بو شکاندن** (نزهة المشتاق فی اختراق الآفاق) نووسینی شه‌ریف ئیدریسی هه‌ی سه‌ده‌ی یه‌تته‌می کۆچی، وا‌ته‌ ۹۰۰ ساڵ له‌مه‌وبه‌ر، وتراوه دانیه‌ستوانی شاری لور، کوردان.
- ➡ له‌ په‌رتووکی **په‌ژمێری وڵاتان** (تقویم البلدان) نووسینی ئه‌بو‌لفی‌دا ئه‌یووبی هه‌ی سه‌ده‌ی شه‌ش‌می کۆچی، وا‌ته‌ ۸۰۰ ساڵ له‌مه‌وبه‌ر وتراوه: کویستان‌ی لور که ئه‌که‌وه‌یته‌ نیوان ئیسه‌غه‌هان و شووشته‌ر و، له‌وی کۆمه‌لیکی مه‌زنی کوردان ئه‌زین که خاوه‌نی ئه‌وین و ئه‌وی به‌ ناوی لورستان ئه‌ناسری.
- ➡ له‌ په‌رتووکی **کورت‌ه‌ی وڵاتان** (مختصر الدول) نووسینی ئیبن ئه‌لعیبری هه‌ی سه‌ده‌ی چه‌وته‌می کۆچی، وا‌ته‌ ۷۰۰ ساڵ بێش ئیسته، وتراوه لۆره‌کان، هۆزیکی کوردان.
- ➡ له‌ په‌رتووکی **فهره‌نگی وڵاتان** (معجم البلدان) نووسینی یاقووتی

همه‌وی، هیه سده‌ی شه‌شهمی کوچی، واته ۸۰۰ سال له‌ممه‌وهر، و تراوه لوره‌کان په‌گه‌زیکي کوردانن له نیوان کیوه‌کانی خووزستان و ئه‌سغه‌هان ئه‌زین.

← له پهرتووکي **چرای پینموون** (المصباح المنیر) نووسینی عه‌باسی فه‌یومی، هیه سده‌ی حه‌وته‌می کوچی، واته ۷۰۰ سال له‌ممه‌وهر، گوتراوه لوره‌کان له په‌گه‌زی کوردن.

← له پهرتووکي **پروانگه‌ی زانیاری** (مراصد الاطلاع) نووسینی عه‌بدولحه‌قی به‌غدادی، هیه سده‌ی حه‌وته‌می کوچی واته ۷۰۰ سال له‌ممه‌وهر و تراوه لوره‌کان له په‌گه‌زی کوردانن، له کیوه‌کانی نیوان خووزستان و ئه‌سغه‌هان، که پیی ئه‌وتری کوردستان.

← له پهرتووکي **شهره‌فنامه** (شرفنامه) نووسینی شهره‌فخانی به‌دلیسی، که ۴۰۰ سال له‌ممه‌وهر نووسراوه، و تراوه لوره‌کان هۆزی کورد و یه‌کیک له چوار تیره‌ی کوردانن.

← **کومه‌له‌ی ولاتان** (جامع الدول Jami' al-Duwal, a world history) ئه‌حمده‌ی مونه‌جیم باشی، له سهرچاوه‌کانی ئیمپراتوری عوسمانی، به‌عه‌ره‌بی، که ۳۲۰ سال له‌ممه‌وهر نووسراوه، و تراوه لوره‌کان هۆزی کوردن.

← له پهرتووکي **به‌یانی شه‌وی کوپر** (صبح الأعشى) نووسینی ئه‌حمده‌ قه‌لقه‌شه‌ندی، هیه سده‌ی هه‌شته‌می کوچی، واته ۶۰۰ سال له‌ممه‌وهر، دانیشتوانی شاری لور یان لورستان به‌کورد ناسینراون.

← له پهرتووکي **فه‌ره‌نگی تورکی** (قاموس ترکی) نووسینی میهرانی سامی له سهرچاوه‌کانی ئیمپراتوری عوسمانی، که ۱۵۰ سال له‌ممه‌وهر نووسراوه، و تراوه لوره‌کان له خزمان و تیره‌یه‌کی مه‌زنی له کوردانن.

← له پهرتووکي **میژووی به‌ختیاری** (تاریخ بختیاری) نووسینی سهردار ئه‌سعه‌د به‌ختیاری و تراوه: لور یه‌کیک له چوار تیره‌ی کورده؛ دیسان ههر له‌م پهرتووکهدا و تراوه: لوره‌کان به‌شیک یان لقیک له کوردانن.

◀ بهم شیوه‌یه له ۱۳ سهرچاوه، له ۱۱۰۰ تا ۱۰۰ پینش ئیسته، ههموو سهرچاوه‌کان لوریان به هۆزیکێ کورد یان به کورد داناوه.

◀ ساسانیان و به‌ه‌رام کورد بوون و لوریش له‌په‌گه‌زی ساسانی و به‌ه‌رامه‌کانه. @diroka_urmiye

تاریخ گزیده، متن، ص: 537

اقبل الدین شاه جهان کنج خمبول و قناعت پشه گرفت. در شیراز ساکن شد و مال بسیار جمع کرد و آنجا فرمان یافت | 1 |

فصل یازدهم از باب چهارم در ذکر حکام و اتابکان لرستان

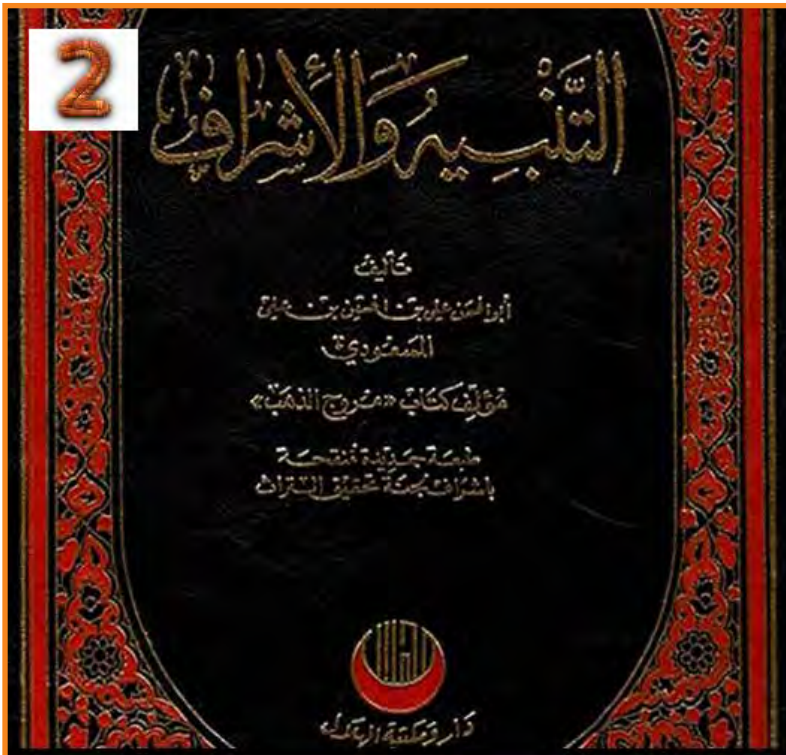
در زبده‌التواریخ آمده که وقوع این اسم بر آن | 2 | قوم، بوجهی گویند از آن است که در ولایت ما برود دهی است که آن را کرد خوانند و در آن حدود بندهی که آن را بزبان لری کول خوانند و در آن بند موضعی که آن را لر خوانند.

چون در اصل ایشان از آن موضع برخاسته‌اند، از آن سبب ایشان را لر گفته‌اند.

وجه دوم آنکه بزبان لری، کوه پر درخت را لر گویند، بکسر راه. بسبب نقلت ری کسره لام را بضمه بدل کردند و لر گفتند.

وجه سوم آنکه شخصی که این طایفه از نسل اواند، لر نام داشته است و قول اول درستر می‌نماید و هر چیز که در آن ولایت نبوده بزبان لری نام ندارد و بجهت از نقل زبانی دیگر نامی بر آن اطلاق کرده‌اند. و سبب ظهور قوم لر آن بعضی تنوید آنکه سینمان پیغمبر زنج (معمدی به ترکستان فرستاد تا جهت او چند

حمدالله مستوفی در کتاب تاریخ گزیده
که 700 سال پیش نوشته است

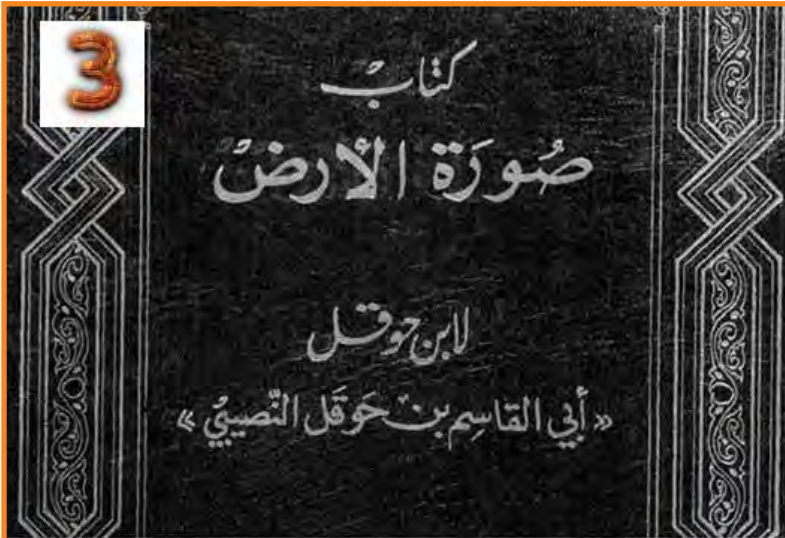
ذکر طبقه دوم از ملوک قدیم ایران که بلان یعنی ولایان بوده‌اند

اول آنها منوشهر بود که صد سال و بیست سال پادشاهی کرد و ایرانیان او را سخت معبر دانند و چیزها از او گویند و معجزه‌ها یاد کنند. ما بین او و فریدون سیزده نسل بود. وی از فرزندان ایرج پسر فریدون بود و هفت پسر داشت که نسب غالب مردم ایران و طبقات ملوکشان بدانها می‌رسد و چون درختی است که فروغ نسب ایرانیان بدو می‌پیوندد، و بنظر ایرانیان قبایل کرد نیز از نسل کرد پسر اسفندیار پسر منوشهرند، از آن جمله کردان بازنجان و شوهجان و شادنجان و نشاوره و بودیکان و لریه و جورقان و جاوانیه و پارسان و جلالیه و مستکان و جابرقه و جروفان و کیکان و ماجردان و هذبانیه و دیگران که در قلمرو فارس و کرمان و سیستان و خراسان و اصفهان و سرزمین جبال و ماهات، ماه کوفه و ماه بصره و ماه- سیدان و ایغازین که برج و کرج ای دلف است و همدان و شهر زور و دراباد و صامغان و آذربایجان و ارمیه و اران و بیلقان و باب و ابواب و جزیره بین النهرین و شام و

التبیه و الاشراف / ترجمه، ص: ۸۵

در بندها هستند.

یکی از اولین کتابهایی که به نام لر اشاره کرده است
کتاب تنبیه و الاشراف مسعودی میباشد که
در قرن سوم و چهارم قمری نوشته شده است
یعنی 1100 سال پیش
در این کتاب لرها بعنوان قبایلی از کوردها معرفی شده اند

خوزستان

۲۳۲

'تشبه الأرميني وقلّ ما تتخذ بكان من الإسلام بعد ارمينيه أحسن أو أفخر منها، وإن كان ما يُعمل بسجله من جنسها لكنه لا يبلغ القيمة ولا يدانيها ولا يقاربها في الحسن؛ وهي مدينة طيبة مقتصدّة يُعمل بها الأكسية والبركات. واللّور بلد بذاته خصبٌ والغالب عليه هواء الجبل، وكان من خوزستان فضمّ إلى أعمال الجبال وله بادية وإقليم ورساتيق الغالب عليه الأكراد، وهو بجوارهم خصبٌ وبصاقبتهم رطبٌ. وسنبل كورة متاخمة لفارس وكانت مضمومة إليها من أيام محمد بن واصل إلى آخر أيام السجزيّة فحولت إلى خوزستان. والزطّ والجایزان كورتان متجاورتان كثيرتا الدخل. والثيتان متاخمة للسردن من أرض فارس، وحدّ اصبهان وهواؤها هواء الصرود، وليس بخوزستان رستاق يقارب

در کتاب نگاره ی زمین (صورة الارض) از ابن حوقل
که در قرن چهارم نوشته شده است
یعنی 1000 سال پیش
اهالی شهر لور که امروزه با نام لورستان
شناخته می‌شود کورد معرفی شده اند

4

تقویم البلدان

تألیف
ابوالفداء

ترجمه
محمد الهادی

۳۱۳

و بی متصله بخوزستان وکن افردت عنها قال ابن حوقل وغالب بلاد اللور جبال
وكان قديماً من خوزستان وذكر في كتاب الأطوال انها حيث الطول عكسها وارض
لها من وجبل اللور هو بين تسنر واصبهان وامتداد هذا للجبل طولاً نحو
سنة ايام وفيه خلق عظيم من الاكراد وجد ملوك لهم من اللباب لور بضم
اللام وسكون الواو وفي آخرها رأء مهمله ع من رستاق خوزستان قال وفي
ظلي انها جبال بها يقال لها لورستان منها عمار بن محمد اللوري الذي يروي
حكاية للجوزة والموزة والسلسلة بالتميم والنخك ومن مدن تلك للجهان

در کتاب تقویم البلدان ابوالفداء ایوبی

که متعلق به قرن 6 می باشد یعنی 800 سال پیش
گفته شده است جبال لور که بین اصفهان و شوشتر قرار گرفته است
و در آنجا جمعیت زیادی از کوردها زندگی می کنند که مالک آنجا هستند
و آنجا با نام لورستان شناخته می شود

۴۰۰

نهر الدجلة حسنة المطلاع بية النواحي مفيدة الزراعات والغلات وبها حوت كثير ولحوم وأرزاق ومنها مع الدجلة إلى مدينة بيان ثمانية عشر ميلا. ومن مدن خوزستان المتاخمة لأرض فارس مدينة اللور وهي مدينة حسنة صغيرة ولها إقليم بلداته خصيب والغالب عليه هواة الجبل وكان من خوزستان فصير إلى أعمال الجبل ولها بادية وإقليم ورستاق والغالب على سكانه الأكراد وبهم كثر خصبه وكثرت غلته ومن اللور إلى مدينة تستر مرحلتان.

57

58 ومن أكرار الخوزستان المجاورة لأرض فارس كورة سنبل وهي كورة متاخمة لفارس وكانت أيضا معدودة في أرض فارس فحولت إلى أرض خوزستان وهي عامرة وبها سوائم ونجاير.

در کتاب نزہة المشتاق

از شریف ادريسی در قرن 5 یعنی 900 سال پیش گفته شده است سکنه ی شهر لور کردها هستند

6

معجم البلدان

جلد اول - بخش نخست

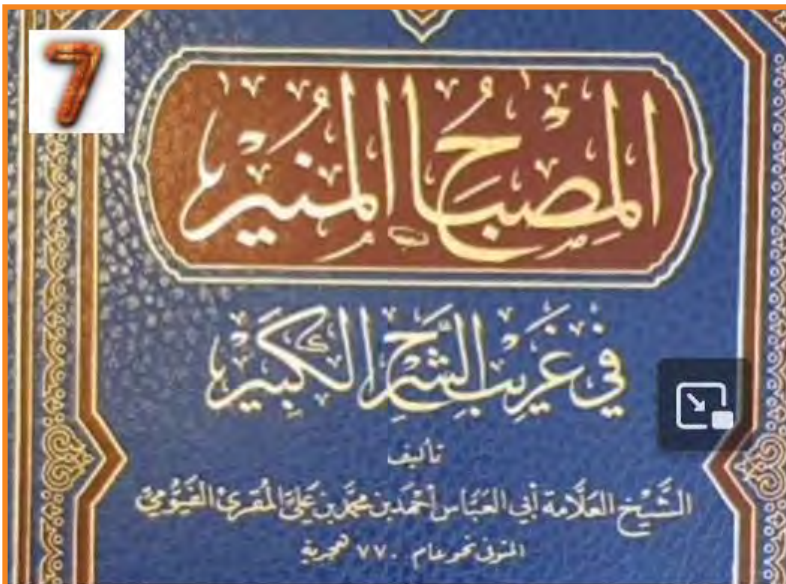
تأليف ياقوت حموي بغدادی

ترجمان دکتر علی قلی منزندری

اللُّرّ: بالضم ، وتشديد الراء : وهو جبل من الأكراد في جبال بين أصفهان وخوزستان ، وتلك النواحي تُعرف بهم فيقال بلاد اللُّرّ ويقال لها لُرستان ويقال لها اللُّور أيضاً ، وقد ذكّرت في موضعها .

در کتاب معجم البلدان از یاقوت حموی
در قرن 6 یعنی 800 سال پیش
گفته شده است لورها نژادی از کوردها هستند
که بین کوه های خوزستان و اصفهان زندگی می کنند

كل عَظْمٍ فِيهِ عَرَضٌ (لاذ) الرجل بالجبل يلوذ لُوذاً بكسر اللام وحيي لوذ
 التثليث وهو الالتجاء ولاذ بالقوم وهي المدانة وألاذ بالألف لغة فيهما
 ولأوذ بهم ملاوذة بمعنى طاف بهم ولاذ الطريق بالدار وألاذ أتصل
 (اللُّور) وزان قفل لَبَنٌ متوسط في الصلابة بين الجبن واللِّبَا وأهل الشام
 يسمونه قَرْدِشَةَ واللور جنس من الأكراد بَطْرَفٌ حُوزَسْتَانٌ بين مُسْتَرٍ
 وَأَصْبَهَانَ وأهل اللسان يحدفون الواو في النطق بها (اللُّورُ) ثمر شجر معروف
 قال ابن فارس كلمة عربية الواحدة لَوْرَةٌ قال الأزهرى واللور ينجم من الحلواء
 شبه القطائف يُؤدَمُ بَدُهْنِ اللُّورِ (لاك) اللقمة يلوكها لوكا من باب قال لوكت

در کتاب مصباح المنیر از عباس فیومی
 در قرن 7 یعنی 700 سال پیش
 گفته شده است که لورها از نژاد کوردها هستند

(اللام والراء)

(الراء) بالضم ، وتشديد الراء : جبل من الأكراد في جبال ، بين أصفهان و خوزستان ، تُعرّف بهم الناحية ، ويقال لها كردستان^(۴) ، ويقال لها الأور أيضاً .
 (أُرْتُ) موضع بالأندلس وقبيلة ، نُسب إليه رجل .
 (أُرْقَة) بالضم ، ثم السكون ، وقاف : حصن في شرق الأندلس غربي مرسية .

(اللام والسين)

در کتاب مراصد الاطلاعة از عبد الحق
 در قرن 7 یعنی 700 سال پیش گفته شده است
 لورها از نژاد کوردها هستند
 که بین کوه های خوزستان و اصفهان قرار دارند
 که کوردستان نامیده می شود

9

شرفنامه تاریخ مفصل کردستان

تألیف

شرف خان بن شمس الدین بدلیسی

اگراد از ایشان پیدا شده العلم عند الله علی کل تقدیر (طایفه) اگراد
چهار قسم است و زبان و آداب ایشان مغایر یکدیگر است اول کرمانج
دویم لر سیم کلهر چهارم کوران و ابتدای ولایت کردستان از هرمز
است که بر ساحل دریای هند واقع شد و از آنجا بر خط مستقیم کشیده

در کتاب شرفنامه که 400 سال پیش
نوشته شده است گفته شده است لرها از طوایف کورد بوده
و یکی از چهار قسم کورد محسوب می‌شوند

جامع الدول: القسم الأول من دول القرن السادس وفروعها النص المحقق ۱۶۸

الفقرة الثانية: من السطر السادس في ذكر حكام لر^(۱)

على عنوان وكلمتين:

العنوان: في ذكر بلاد اللور وأصل هذه الطائفة:

واعلم أن اللور على ما صححه صاحب التقيوم^(۱) بضم اللام وسكون الواو في آخرها راء مهملة ونجدها في أكثر الكتب بحذف الواو، وهي: اسم طائفة من الأكراد وأما بلادهم التي يسكنون بها الآن، وكانوا قد استبدوا بولايتها فهي بلاد خصبة غالبها جبال متصلة بخوزستان، وكانت منها قديماً، ثم فردت عنها والجبل الذي يضاف إلى اللور نحو ستة أيام طولاً، وفيه خلق كثير من الأكراد اللورية، ولهم ملوك مستقلون وهو في الحقيقة عدة جبال متصلة، ومن مدنها بصي^(۲)، منها إلى الشوس^(۳) سبعة فراسخ، ومنها مدينة منبوت^(۴)، وجر^(۵)، وغيرها وأكثرها حيث الطول عدّ، والعرض لب^(۶)، وأما طائفة اللور، فإنما قيل لهم: "اللور"؛ لأن أصلهم نشأ في موضع اسمه اللور في درب، ويقال له في لغتهم: "كول"، وكان ذلك درب من حدود قرية كزد^(۷)، ومن قرى ناحية مانرود^(۸)، وقيل لهم: "لأنهم سكنوا في

در کتاب جامع الدول از منجم باشي
از منابع امپراتوری عثمانی
در 320 سال پیش گفته شده است
لورها طوایفی از کوردها هستند

(ومنها) جبال اللّور. قال في «اللباب»: بضم اللام وسكون الواو وفي آخرها راء مهملة. قال: وبها جبال يقال لها لورستان من بلاد خوزستان. وقال ابن حوقل: غالب بلاد اللّور جبال وكانت قديما من خوزستان. قال في «تقويم البلدان»: وهي بلاد خصبة والغالب عليها الجبال، وهي متصلة بخوزستان ولكن أفردت عنها. قال في «الأطوال»: وهي بين تستر وأصبهان، وامتدادها طولاً نحو ستة أيام، وفيها خلق عظيم من الأكراد. قال: وهي حيث الطول أربع وسبعون درجة، والعرض اثنتان وثلاثون درجة.

در کتاب صبح الأَعْشىٰ از القلقشندی
در قرن 8 یعنی 600 سال پیش
مردم شهر لور یا لورستان کورد معرفی شده اند

12

قاموس الامم

تاریخ و جغرافیا لغاتی و تعیر اصحله كافة اسماء خاصه فی جامعدر

(تاریخه متعلق : كافة اقوام واجله انبیاء، خلقا صحابه، تابعین، رجال حدیث، ملوك، امراء، وزراء، حکماء، علماء، فقهاء، اولیاء، مشائخ، ابداء شعراء، اطباء، مورخین، سیاستین، اصحاب هنر، اشخاص موهومۃ اساطیر والحاصل شرق وغربہ وازمنۃ قدیمه و جدیدیه ناکه كافة مشاهیرك اسطری، ترجمۃ جالبی و آثار و تألیفاتك تعریفی؛ جغرافیایه متعلق دخی : كبریا ارضك منقسم بولادیفی قطعات و ممالك و دوكلك، و كبرلر، بونلزلر، آنلر، طاقلر، نهرلر، كوتلر، اوولر، و كرك اسكركلر بقی كصلرله بیوجك قریه لرك اسطری، سوقلری، طول و عرضلری، احوال تاریقیه و طبیعی لری، اهالی لریك مقداری، باشلویه معمولات و اخراجاتلری و الحاصل تفصیلات ممكنه فی شامل و حروف هجا سرسینه مرتبدر.)

محرری : ش. سایی صاحب و طابیی : مهران

لور } (یاخود لر) ایرانده خوزستان ایله
اصفهان آره سننده و خوزستاندن
معدود بریر اولوب، بو مملکتده ساکن اولان
کرد اقوامندن بر قومک اسمیله مسما اولدیغی جفرا.

لورستانی شمال فریبیدن جنوب شرقیه طوغری
شق، وهان بتون میاه جاریه-نی اخذ ایدرهك،
خوزستان ایالتنه کیرر. اهالی-سنگ قسم اعظمی
کرد اولوب، (لوری) شعبه-نه منسوب بولند.
قرلندن، بونلره نسبتله مملکتنه لورستان اسمی
برلشدر. جغرافیون اسلام آنارنده لامک ضمیمه

در کتاب قاموس ترکی از مهران سامی
از منابع امپراتوری عثمانی
که در 150 سال پیش نوشته شده است
گفته شده است لورها از اقوام و شاخه ای
از کوردها هستند

13

تاریخ بختیاری

علیقان بختیاری
سردار اسعد

نسب اکراد

ضخاک تازی بجهت مرضی که در دوشهای او بود مغز سردمی را اطفال تجویز
کردند یک نفر که نامور این کار بود مردی با رحم و مروت بود بجای مغز سردمی
مغز کوفته استعمال میکرد و آن اشخاص را در کوه و جاههای دور دست نزل
داد کم جمعیت پیدا کرده برای خود در جنگل و جبال مساکن درست کردند و تنها
اموال انعام شدند بجهت تهور و شجاعت که از نژادین قوم است موم بگردیدند اگر اچار کرده
که زبان آداب ایشان مغز یکدیگر است بهترین ایشان چار است اول که باغ دویم از
سیم کهر چارم کوران

در کتاب تاریخ بختیاری از سردار اسعد بختیاری
گفته شده است
لرها یکی از چهار قسم کورد محسوب می شوند

14

در اینجا 13 تا کتاب از منابع مختلف
در طی دوره های مختلف از 1100 سال پیش گرفته
تا 100 سال پیش، را بررسی کردیم
همگی این کتابها لرها را یا طوایفی از کوردها نام بردند
و یا هم بصورت مستقیم از لفظ کورد برای لرها
استفاده کردند و آنها را کورد نامیدند

بر اساس منابع موجود این نتیجه به دست می آید
لرها کورد نژاد و از طوایف کورد ها هستند

15

در آخر به یکی از جعلیات پان ها در اینجا پاسخ میدهم

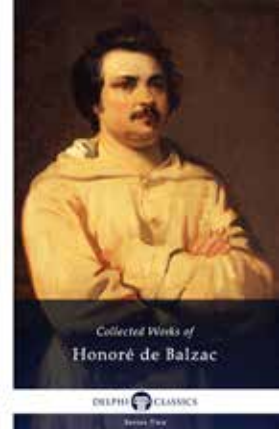
@diroka_urmiye

کنون گرد از آن تخمه دارد نژاد
که ز آباد ناید به دل برش یاد
پس آیین ضحاک وارونه خوی
چنان بد که چون می بدش آرزوی
ز مردان جنگی یکی خواستی
به کشتی چو با دیو برخاستی
کجا نامور دختری خو بروی
به پرده درون بود بی گفت گوی

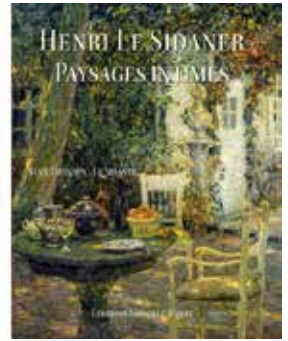
جالب تر از همه ی اینها، این است که
خود ساسانیان و خود بهرام گور از نژاد کورد
بوده اند و قوم لر هم از همین نژاد بوده است

لو ژاردی: les Jardies نښېنګه ډوښتګ تهلاری مالی بملزاک له نواقه ی پاریس، له سالانی ۱۸۳۷-۱۸۴۰.

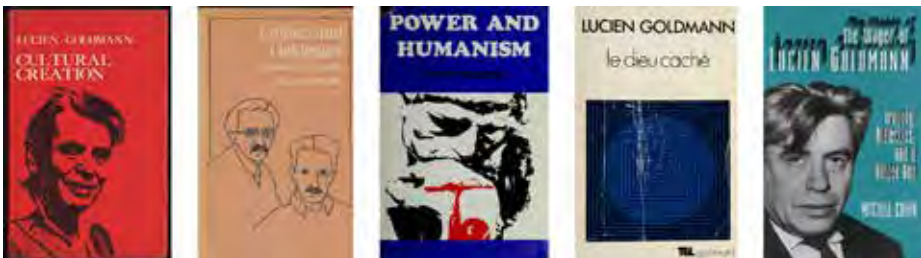
لو سیدانه: Henri Le Sidaner نښېنګه کار {۱۸۶۳-۱۹۳۹} نښېنګه کار فهرانسه ی ټیمپرشنیست.

لوسیفر: Lucifer نایبناسی که سابه نې ناوی ټو شهیتانه په که به پئی دینه ټیپراهمیبه کان بووه هوئی ده رکردنی مرؤف له به هه نشت. وشه ی لوسیفر لاتینه و به واتای هینتری ږووناکي و ټه سټیره ی به یانه، بوپه هه ساره ی قینووس هندی جار پئی و تراوه لوسیفر. زنجیره ی تله قیزیوئی Lucifer ۲۰۱۶-۲۰۲۰ تا ټیسته ۵ وه رزی لږ دروست کراوه.

لوسیپن گۆلدمهن: Lucien Goldmann **ره‌خنه‌گر** **مارکسیست** (۱۹۱۳-۱۹۷) فهیله‌سووف و کۆمه‌لناسی مارکسیستی ره‌گه‌ز جووله‌که‌ی بۆله‌ندی فه‌رانسهی. ره‌خنه‌گری شیواز لۆکاچی سه‌ره‌تای سه‌ده‌ی بیسته‌م. [ه](#)

لوپچ: **بیوانه** **ناو** پر له‌ی ده‌ستیک.

لوپجیانا: Lunigiana **جوگرافیا** **ناوی‌جیگا** ناوچه‌یه‌کی سه‌ربه‌خۆی میژووی له باکووری پۆرتاوی ئیتالیا، له یاش سه‌ده‌کانی ناوچی وه‌ک ههرئیمیکر سه‌ربه‌خۆ نه‌ماوه.

لویجی چیارینو: Luigi Chiarini **دهرهیننهر** (۱۹۰۰-۱۹۷۵) تیورسیین،
په‌خنه‌گر و دهرهیننهری سینمای ئیتالیا یی.

لوپزا پوژه: Loisa Puget **موزیکزان** **ئاواز داننهر** (۱۸۱۰-۱۸۸۹) ئاواز داننهری
فهرانسهری.

لوپینی: Bernardino Luini **شپوه‌کار** (۱۴۸۰-۱۵۳۳) هونهرمندی رېنسانس و
شپوه‌کاری به‌پره‌وی داښنځی.

لویی بلان: Louis Blanc **میزوونووسر** (۱۸۱۱-۱۸۷۲) میژوونووسر و وهزیر، سوئسیالیستی ورده بوزروا که لهگه بوزروازی ری ئه کهوت.

لویی فوئر: Loie Fuller **سهماکار** سهماکاری بهناوبانگی فرانسوی کۆتایی سدهی نۆزده و سمرهتای سدهی بیست.

لویی فویاد: Louis Feuillade **دهرهینتەر** (۱۸۷۳-۱۹۲۵) دهرهینتیری

فهرانسهری .

لوی فیلیپ: Louis Philippe I (۱۷۷۳-۱۸۵۰) یان لوی فیلیپ یکه‌م، له بنه‌ماله‌ی ئورلیان، پادشای فهرانسه له ۱۸۳۰ تا ۱۸۴۸، که له میژوودا به سمرده‌می پاشایه‌تی جولای ناسراوه. لوی فیلیپ به یارمه‌تی بورژوازی چووه سمر ته‌خت و، په‌رل‌مان له ۱۸۳۰ ده‌سه‌ل‌اتی پړس‌ادانان و‌رپه‌پاندنی له پادشا وه‌رگرت‌بوویه‌وه، به‌لام بو لوی فیلیپ د‌روار بوو پادشا ب‌ نه‌ک فه‌رمان‌زه‌وا! له پړگه‌ی وه‌زیرانیه‌وه وه‌ک پیریه Pèrier و گیزو Guizot د‌زی سه‌ندیکای کرپکاری بوویه‌وه و گاردی نه‌ته‌وه‌ی له بوچوونی پ‌ادیکالی دامالی، پوژ‌نامه‌کانی سانسور کرد و نووسه‌رانی پیش‌په‌روی خسته‌زیندان. پاشایه‌تی جولای ده‌سه‌ل‌اتیک بوو که‌ تا‌زادیه‌کانی له‌سمر بناغ‌ه‌ی دانی باج دیاری‌ ته‌کرد.

لوی قه‌له‌و: Louis the Fat (۱۰۸۱-۱۱۳۷) یان لوی شه‌شهم Louis VI (۱۰۸۱-۱۱۳۷) له ۱۱۰۸ تا ۱۱۳۷ پادشای فهرانسه بوو.

لویی ماریانو: Luis Mariano **هونه‌ریبیخته** (۱۹۱۴-۱۹۷۰) ئەکتەر و دەنگبێژی

ئۆبێرای باسکی، له سپانیا و فهرانسه به‌ناوبانگ بوو.

لویی هه‌ژده: Louis XVIII **نسا** (۱۷۵۵-۱۸۲۴) برای لویی شانزه و مامی

لویی حه‌فده بوو. له ۱۸۱۴ تا کاتی مردنی له ۱۸۲۴، جگه له خولیکی کورتی سه‌د پۆژه، به هۆی گه‌رانه‌وه‌ی ناپۆلیۆنی یه‌که‌مه‌وه، یادشای فهرانسه و نافار بوو. پێش ئه‌وه‌ی بێ به یادشا بۆ ماوه‌ی ۲۳ ساڵ له ۱۷۹۱ تا ۸۱۴ له خولی شو‌رشی فهرانسه و ئیمپراتۆری یه‌که‌می فهرانسه له تاراوگه‌ ژیا‌بوو.

لوو: tumor **نانانۆمەر نه‌خۆشتر** **ناو** گرێگۆشت، ئاوسانی به‌شیک له جه‌سته،

به‌گشتی به‌بێ هه‌وکردن، که به هۆی گه‌شهی نا‌اسایی شان‌ه‌کانه‌وه دروست ئه‌بێت، جا چ سووک بێت یان شێرپه‌نجی. **۴** ورم **svulst** **N**

د تومور. **ه** پزێن

لووتبهرز: arrogant **ثاوه‌شاو** د فنبلند، قایان، خوځه‌لکیش، به‌فیز و ده‌عیه، خوځه‌زلزان، بادیه‌وا، فیزن، بده‌مار. **ع** معجب بذاته، متغطرس **N** arrogant **د** متکبر، پرافاده.

لووتی کلیوډیاطرا: Cleopatra nose **بی‌ند** ئەم‌لاره‌یه به‌گوت‌یه‌کی به‌ناو‌بانگی یاسکال: «ت‌ه‌گ‌ر لووتی کلیوډیاطر کورت‌تر بوایه‌ت، سمرانس‌ری میژوووی جیهان ت‌ه‌گ‌و‌ردرا.» له‌و سمرده‌مه لووتی دریز نیشانه‌ی که‌سایه‌تی و ده‌سه‌لات بوو و گوايه کلیوډیاطرا به‌بی ت‌ه‌و لووته دریزه نه‌یته‌توانی ت‌ه‌و ده‌سه‌لات‌ه‌ی فەرمان‌زده‌وایی هه‌ب‌ی.

لوور: curly پیچدراو، لول، ریڅکراو به شیوهی لول و بادراو. [۴] مجعد [N] krølle [D] مجعد.

لووربوونهوه: dive چاڼگه ډولولو به سمرهوه خوځه‌لډان بو ناو ناو. [۴] غطس [N] stupe [D] شیرجه‌زدن.

لووردسی: Lourdes ناپیدناسی دپدهنگا جوغرافیا ناوی ناپیدنه شاروچکه‌یکه له باشووری رۆژتاوای فمره‌نسا، له دامینی جیای پیرینه. ناسراوه به هوی دۆمهین Domain موه، که دیده‌نگه‌یکه سمره‌کی کاسولیکیه. سالانه ملیونان کس سردانی گه‌واشهی یرجوو Grotto of Massabielle ده‌کن که ده‌وتریت له سالی ۱۸۵۸ ادا مریه‌می پاکیزه خوی به ژنیکی ناوچه‌که پیشان داوه. له گه‌واشکه، دیده‌نیاران ده‌توانن له ناوه‌که بخونهوه یان خویان بشون که له کانیه‌کوهه دیته خواره‌وه. [۴] لورد [N] Lourdes [D] لوردس. گه‌واشه

← **یانهی پهرجوو:** The Miracle Club کومیدی درامای سینهمای ۲۰۲۳ کی ئیرلندی بریتانی، دهره‌یتانی ته‌دیوس ئوسولیفان، ده‌سته‌یکه ژناتی دیده‌نیار له دۆبلینه‌وه ئه‌جن بو دۆمهین له لووردس.

لوورک: Oleander **رڼووک** **به‌رزه‌نگ** **هېماپې** **شاو** يان **aurus** يان **laurel** ژاله، همم درخت و همم ده‌ونه‌که‌ی هه‌یه، همم‌یشه سوزه، گه‌لاک‌ه‌ی که‌سک و بو‌نداره، گول‌ی سپ‌ی يان زه‌رد يان په‌مه‌یه. یونانی و روم‌یه‌کان له لقی درختی ژاله و لوورک تاجی شانازیان دروست ته‌کرد و ثایان‌کرده سم‌ری سهرکه‌وتوان. **ع** الدفلی **N** Oleander **د** خرزهره.

لووزانی: oncology **زېنده‌وه‌رزانی** **ناو‌چا‌وگ** [لوو + زانی] ئونکولوژي، ته‌و لقی با‌یول‌وج‌یه که کاری لیکولینه‌وه و چاره‌سهرکردنی لوو و رزین و گریگوشته و په‌نهمیان و ئاوسانه. **ع** علم الأورام **N** onkologi **د** تومور شناسی.

لووزهو: جووله خزینی شتی ورد به پړایی. **ق** جه‌وال درا گه‌نم لووزموی کرد؛ ده‌رچوونی ئاو له کون و قه‌له‌شته‌وه به ته‌ورم. **ق** لووزموم به‌رده‌سهری نامه‌وی چورعی که‌م که‌م «هېمن»؛ سواری زور به‌په‌له. **ق** لووزموی سواران سهری کرد.

لووزینان: Lusignan خانهدان له خاندانه دهره بگه ناسراوه کانی فهرانسه له سمدی ده هممهوه.

لووشکه: kick ناوی فهران **لووشک، جووته، لهقه** وه شانندی، به تایهت چوارپی، له دواوه. **۴ رکلة** [N] sparke **۵** لگدیرانی.

لووشکه: ۷ ناوی فهران **پر مه و بۆلهی یه کسم بۆ ئالیک.**

لووشه: ۷ رووهکی **شاو** گیادۆخهوا، گیایهکی کوئستانی پیازداری گه لایانه، گه لاکهی که سسکی گه شه، بالای ۱۵ تا ۳۰ سهنتم ئه بی، پیازه کهی ناخوری، به لام ئه گهر بنیزری، ئه پروتیهوه، لاسک و گه لاکهی به ئه نذازهی ۲ سهنتم ورد ئه کری و به ماست و برنج و له تکهوه دۆخهوا یان دۆکولیوی پی ساز ئه کهن. **سورهبنه:** جوړیکی لووشهیه، بالای کورتتر، گه لاکهی وردتر و لاسکه کهی سوورتره. لووشه له بهر کهمی به هایهکی تابووری

زوری ههیه. لووشه ههرچهند کڼوی و خوړسکه، بهلام تهگهر نیرکهکهی
بنیزری ئهرویتتهوه.

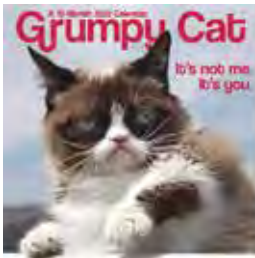
لووشوا : François_Michel le Tellier **وامبار** **وهزیر** (۱۶۹۱-۱۶۴۱) مارکیز دو
لووفوا، وهزیری دهروهوی فهرانسه بو کاروباری جهنگ له سهردهمی لویی
چوارده.

لوولهک : cylinder **قتمهک** **ناو** گروقهه، گلیل، خری لولولمیری.

لومان: grumpy **ئاوهئاو** روتال، ناوچاوترشاو، گازنده، گازندهکار، سمرزه نشتکمر، بیانوگر، پهلیگر، کهسیکه خو به مافدار ئەزانی و له کەس دلتیر نییه. **۴** غاضب **N** grinete **د** طلبکار و ناراضی.

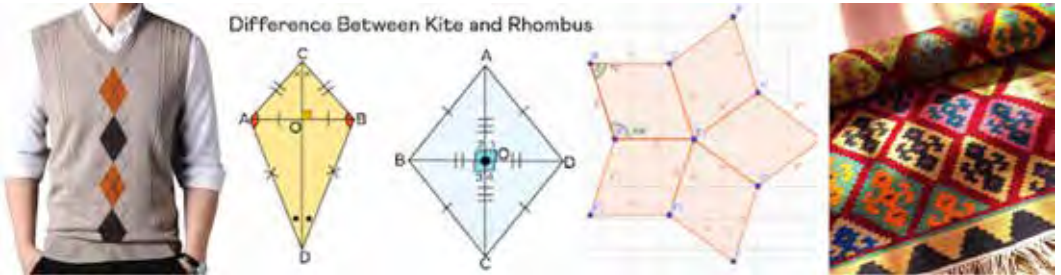
له نامیزگرتن: embrace **فهرمان** **ئاو** بهزیره کردن، باوه شبوکردنهوه و ریزلینان. **۴** یعتوق **N** omfavne **د** پذیرفتن، در آغوش گرفتن.

له بار: proper **ئاوهئاو** گونجاو، بهجی، شیاو، شیانست، له جوژی پیویست. **۴** مناسب **N** ordentlig **د** مناسب

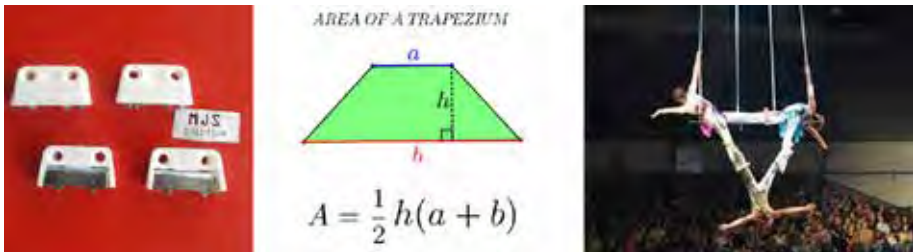
له باشارنه هاتوو: uncontrollable له کونترۆل نه هاتوو **ئهزینری** یای، بلهوهز، سمربزپو، سمرجهوت، سمرسهنگ، پیداکر، نافهرمان **ئهزینری** بهلهسه، پهتیسین، سمروشک، قیرسیچمه، کهلله شوق، لاسار، ملهور **۴** متعذر ضبطه **N** ustyrlig **د** غیر قابل کنترل.

له بزینه: lozenge **ئهئدازه** **ئاو** لهوزی، بادامی، چوارگوشهی چوار لا ئەندازهی هاوتهریب، به دوو گووشهی توندی بهکسانهوه. **۴** شبه منحرف **N**

rombe [د] لوزی [E] rhombus.

له‌بزینه‌یی خوار: trapezium [ن] نه‌ندازه [ناو] جوړیکه له چوارگوشی له‌وزی. [E] شکل المعین [N] trapes [د] ذوزنقه.

له‌به: rib meat [ناو] خوارده [ناو] لیواره، زیوار، لاتراف، گوشتی لیواری په‌راسوو که زور چوره و به تایبته بو که‌باب به‌کار نه‌هینری. [E] لحم ضلع [N] ribbekjøtt [د] گوشت دنده.

له‌به‌دار: بیوتناک [ناو] cap یاساری، جوړی کلاوه که بی‌شوه‌ی لیواری همیه [N] skyggelue [E] کاب [د] کلاه کپ [F] casquette.

له بهر چاو: ❶ front of eyes **شاوی بیکدراو** پیش چاو، وهرجه م. ❷ أمام العینین ❸ foran øynene ❹ پیش چشم.

له بهر چاو: ❶ in sight **شاوی بیکدراو** خوږیا، دیار، له پیش چاو، له بهره گه ی روانیندا. ❷ بصیره ❸ i sikte ❹ معلوم، مشخص.

له بهر دم ریښادا: Before the Law **بیر ژووکی** به ئالمانی Vor dem gesetz چواندنیک ۱۹۱۴ی نووسینی فرانتس کافکایه له بهنډیک له بهی نویه می پړومانی دادگایی دانراوه، سه باره ت به کابرایه کی گوندی، که هه موو ژبانی ئه یه وی دهرگای «ریښا» ی لی بکریتوه، به لام له کوټاییدا ئه و دهرگاکه به سی لی دائه خن، که ته مه نیک له وی چاوه روانی کردبوو.

له بیژنگدان: ❶ **چاوتی شینبیر** جیاکردنه وی گه وره و بچووکی دانوه لله و زیخ و خول. ❷ **له بیژنگدان و ته قانده نو:** له بیژنگدان جیاکردنه وی گه وره و بچووکه، به لام ته قانده نو هه م بو گرتنی ورده یه، هه م وه کوو ته کاندن و توژگرتنیشه.

له پیژنگدان: ۱ purification **هڼماڼی** **کڼنایه** **رامباری** ده رکړدن و لابرډن و تیا برډنی که سانی نه شی او یان ملوژم یان بهره لستکار له ریڅکړاو، دامه زراو یان داموده زگایه کدا. ۴ تصفیه N rensing ۵ تصفیه.

له بیرت بی له خاکیت: **هونراوه** **گهړان** - ۴ له بیرت بی له خاکیت و نه گهړیته وه بو خاک؛ به شیک له نژای لاتینی چوارشممهی خو له میشت له کلنسه.

له بیرنه کراو: unforgettable **ئاوه لئاو** نشت یان رووداو یک له یادگدا همینته وه و نه گهړی له بیرچوونه وهی زور کمه. ۴ لا ینسی N uforglemmelig ۵ فراموش نشدنی.

له پ: palm **شاو** بهری ده ست. ۴ باطن الید N håndflatene ۵ کف.

له پالنه وه: sideways, hinted **ئاوه لئاو** به لاده مه، له لاه، له زیره وه، وه ک یلار تیگرتن. ۴ المرجع الجانبي N sideveis ۵ جانبیا، اشاره جانبي.

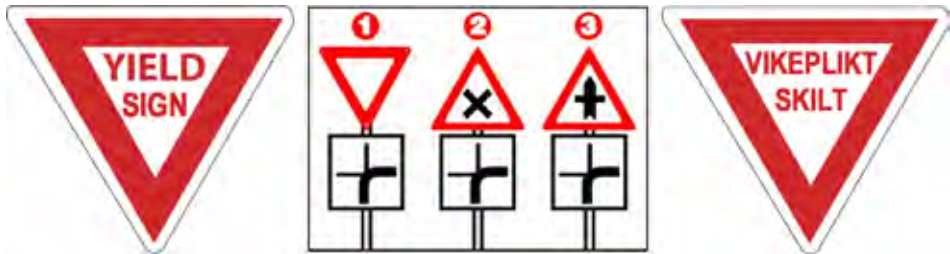
له پاو: Strait, fjord **جوگرافیا** **ده ربه ند** ده ربه ند، گهلی، درگه، ماکاو، ئاودری

زهريای، باريکه دؤلأوی زهريایی که دوو وشکانی لیک جیا ئەکاتوهه. [۴]
 زقاق بحری [N] fjord [د] بغاز، تنگه، آبدره.

لهپهسا: constantly **ئاوهنگار** ئیستههرهه، بهرهوام، به پیداکری، به بهرهوامی، به جهختهوه، موکوروبوون. [۴] باستمرا [N] stadig [د] مدام. persistence ← [N] بهرهوامی، پیداکری، کۆلنهان. [۴] باستمرا [N] standhaftighet [د] مدام.

لهپیشی: priority **رپسا** هانووچو پيشهنگی، مافی لهپیش بوون، بهکهمین. [۴] افضلیه [N] prioritet [د] حق تقدم. ← **نیشانهی لهپیشی:** Yield sign نیشانهی بهکهمین. [۴] علامه الافضلیه [N] Vikepliktskilt [د] علامت الویت. **ن:** که هیماي «لهپیشی» بیني، ئیتر راینهگرت.

لهپریکدا: lo and behold **دهسنهواژه** به واتای له نکاو سهیرم کرد و بینیم **ریشه ناسی** lo کورتکراوی وشهی look له ئینگیزی ناوچی، لانیکه ههیی سهیرهتای سهدهی ههژدهیه، وهک بلی «سهیرکه و بینه»، «سهیرمکرد

و بینیم».

له تابشت به دهر: unbearable ننډیوه پښته به دهر له توانا، به دهر له وزه.
له تر دان: جاوټی نښه ر ده تلدان، سمر سمدان [د] تلو خوردن.

له تم: oppression نامرزی پیه پوه ندی ستم، زورکاری، تمغز. [ع] القمع [N] undertrykkelse [د] ظلم.

له تهک: with ناوی نډراو له گهل، ده گهل. [ع] مع ال [N] med [د] همراه.
له چهر: grumpy ناوه لښاو لوممان، پووتال، ناوچاوترشاو، گازنده، گازنده کار، سمرزه نشتکمر، بیانوگر، په لېگر، که سیکه خو به مافدار نه زانی و له کهس دل تیر نییه. [ع] غاضب [N] grinete [د] طلبکار و ناراضی. [د] لوممان

له چهر: fussy **ئاوهلناو** (ژد، چرووک، هیچکه، تهرهس، خوږی، په لیکر، چه کوسوس. **ع** صعب، نیق **N** masete **د** ایراد گیر.

لهخت: body **فیږبولوژی** **ناو** جهسته، بنگلیشه، ویزه، بهدین، لهش، ئەندامانی لهش به تیکرایی. **ع** جسم **N** kropp **د** جته.

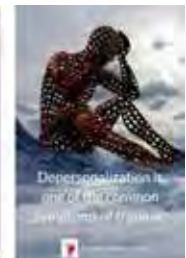
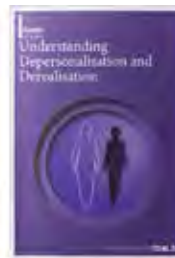
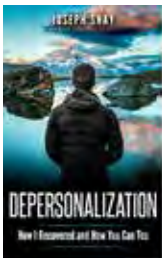

لهختولار: **ئاوهلناو** نشل و مل **د** نرم اندام رعنا.

لهخشته بهر: entice **فهردمان** هه لفریوینهر. **ع** مراوغ **N** lokke **د** اغوا کننده.

لهخوږوره: altruistic **ئاوهلناو** مروقدوست، دلسوژ و بهیرهوتی خوئی و بهختهوهری دگهر **N** altruistiske **ع** عنده ایثار **د** نوع دوست.

لهخوڊاپران: Depersonalization **دهروونشاسی** ناکه سایه تی، داره تیکه مروف ههستی سهمه ری داپران له خوئی و له ئەندیشه و جهسته خوئی ههیه، ههست بهگۆزان له خوئی و فهراگهرد ئەکات و نارۆژهف ئەبیینی. **ع** تبدد الشخصیة **N** Depersonalization **د** خود دگربینی.

لهخوډه رچوون: ره فنار لهخو بايبوون.

لهخوړين: ناو به دلي خالي، به ناشتا د ناشتا.

لهخوړا دين: ره فنار لهخوړاپه رموون، خو به شيانست زانين.

لهخو نهوین: gather the courage ده ستموړه خو تاماده کړدن بو وتن يان

نه نجامي کاريکي گړنگ. ۴ استجمعوا الشجاعة N samle motet د دل

به ده ریا زدن.

لهخوی به شایه: ره فنار لهخوی باي بووه.

لهخوی نهوی: gathered the courage (لهخو نهوین) زوری له خوی

کړد، هه ولیدا. ← نهوین: پړپیدا کړدن بو هه لگرتن.

له دوودان: جياووک شلکړدنې بهن و گوريس بو کيشان؛ هنيمايې نازايدان به

ژبرده ست تا به ثاره زووی خوی کاره کانی نه نجام بدات.

له ده سپيکدا له ناو بردن: nipping in the bud, kill in utero ناپيک

به چرویی هه لوه راندن، له ناخا سمر برين. ۴ قتل في المهد N napper i

knoppen, drep i livmoren د در نطفه خفه کړدن.

لهرزوک: quivering ناوه ناو هه شتيکی لهرزوک وه کوو ده نگ. ۴ مرتعش

dirrende N د لرزان.

له رزه پيو: seismograph ناهير ناو بوومه لهرزه پيو، ده زگای پيوان و

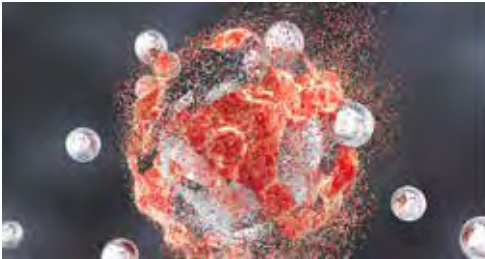
پيشاندانی راده و به رده وامي بوومه لهرزه. ~~شپيکې:~~ بوومه لهرزه پيوه برتیه

له بهی ناوه وهی بوومه لهرزه گراف، که له وانه به لنگره يان پاندولیک

بیت که له سمر فنهتریک دانراوه؛ بهلام زورچار به هاوواتای **لهرزه پیو** بهکارده هینتریت. لهرزه میتر و لهرزه پیو ئه و ئامیرانن بو تو مارکردن جوولهی زهوی له کاتی بوومه لهرزه دا بهکارده هینترین. **ع** مقیاس الزلازل **N** seismograf **د** لرزه سنج **E** seismogram, seismometer.

لهره: jolt **جوولنه** جوولّه، ههلور، پالنان یان راشه کاندنی له پ **ع** هزه **N** stot **د** تکان خوردن.

له پ: scrawny **ئاوه ئشاو** **نه رینی:** په قهله، چه رمه، ریوه ل، مرده ل، ههلووک. **نه رینی:** به ژن زراو، لاواز، باریکه له. **ع** هزیل **N** tynn **د** لاغر **E** slendery.

له ږاده به دەر: ❶ excessively **ناوړبندراو** به پله یان به ږټزه یه کی زیاتر له وهی که پیوست و ئاسایه، یان خوازراوه؛ به شیوه یه کی نا ئاسایه. ❷ **الی حد بعید** overdrevent **د** بیش از حد.

له ږاده به دەر: ❷ exceedingly **ناوړنگار** به کجار زور، پر زیده. ❸ **الی ابعد حد** overmāte **د** به شدت.

❸ **به توندی:** extremely **ناوړنگار** دواړاده، له ږاده به دەر، به کجار زور، به زوری. ❹ **لاقصی حد** ekstremt **د** فوق العاده.

له سهر دووړپییانی مه زن: Along the Great Divide **فیلم** فیلمی ویستیرنی ۱۹۵۱ ای ټمريکایي، دهرهیتانی ږاوول والش **بینه ما بینه** ټم فیلمه به دوو ناو نووسراوه، دووه میان: له بهری دووړپییانی مه زن .Beyond the Great Divide

له سهر و له سهر: ریزمان ریڼوور دوو ټیبینی، کاتیگ ناوړ لکرداری «له سهر» به شیوه ی لکاو ټهنوو سین که سهاره ت به داره ت یان دوڅیک ټه دوین:

- زور له سهری کاریگر بو،
- سهرنجم له سهریان چرټه کرده وه،
- دیدیگی هاوبهش له سهر رووداوه کان،
- مه ترسیی ټه وم له سهر بڼ،
- جه ختکردن له سهر یه که یه که وشه کان،
- تازه سهری له سهر گوڅاره که بهرز کرده وه،

کاتیڤک ئاوه لکرداری «له سەر» به جیا ئه‌نووسین که شتیڤک «له سەر» شتیڤکی تر دائه‌نیین، یان دانراوه:

- ده‌فره‌که‌ی له سەر می‌زه‌که دانا،
- هیوا له سەر مۆبلیکی گه‌وره و ئاسووده دانیشتبوو،
- کاکۆلی له سەر ته‌ویلی ئه‌له‌رایه‌وه،
- ساردی که‌لله‌ته‌زین له سەر می‌زه‌که ریز کرابوو،
- پاش شیو، له سەر قه‌نه‌فه‌یه‌ک خه‌و بی‌باته‌وه،
- گولاله له سەر پێپلیکانه‌که پاوه‌ستابوو.

له‌سه‌ر ئاو: Sur l'Eau **که‌شنامه** گه‌شتنامه‌ی مۆیاسان، ساڵی ۱۸۸۸، ره‌خنه له‌و نووسەر و هونه‌رمه‌ندانه ئه‌گری کاریان خۆده‌رخستن و خۆنۆندن بوو له‌کو‌ره‌کاندا.

له‌سه‌ر سپهر به‌رزکردنه‌وه: **داب و نه‌ریمن** **ویژانه** یان نان به‌سه‌ر شانه‌وه، لای سه‌ربازابی رۆمی باو بوو که سه‌رداری سه‌رکه‌وتووی خۆیان له‌سه‌ر سپهر به‌رز ئه‌کرده‌وه و هاواریان ئه‌کرد «ئیمپراتۆر»، واته سه‌رکرده و سه‌رداری گشتی. له‌زمانه ئورووپایه‌کاندا ئه‌م ده‌سته‌واژه‌یه به‌واتای ستایش و رێزلێنانی زیاد له‌پێوست دێت.

له‌سه‌ر رۆیشتن: persistence **چا‌و‌گ‌ه‌ ئه‌به‌ر** ده‌سه‌رنه‌دان و دوا‌ی کارگرتن، له‌سه‌ر چوون؛ یێ چه‌قاندن، سوور بوون. **اص‌رار** [N] standhaftighet **د** اص‌رار، پافشاری.

لهسه لّلا: again **ئاوه تکر** له سمردا، له سمره تاوه، جاریکی تر سمرله نوئ، دیسانهوه. **۴** مرة أخرى **N** igjen **د** مجددا.

لهشباری: respite, recovery **شاو** له شهبه باری، هه لسانهوه، خولی کورتری پشوودان یان رزگار بوون له نه خوئتی یان کاریکی دژوار؛ ئه و خولوی له شی مروّف هیشتا باره به سمر خوئیه وه و ییویستی به حسانهوه هیه **N** pusterom **۴** فترة نقاهة **د** دوره نقاهت.

← **له شهبه بار و له شبار:** له شهبه بار نه خوئش و بیماره، به لام له شبار نه خوئشیکه چاره سمر کراوه و، توژیکی ئه وئ بیتهوه به خویدا.

له شکانه هاتوو: unfailling **ئاوه نئاو** **ئاو لیكدراو** نه بهز، کوئنه ده ر، بیهه له. **۴** لا یفترا **N** ufeilbarlig **د** شکست نایذیر.

له شکر بهز: cantonment **ئاو لیكدراو** **ئاو جینا** [له شکر + بهز (دابەزین)] له شکرگا، شوینی پشوودان یان راهینانی هیژی سمر بازی. **۴** تجميع **N** kantonment **د** اتراقگاه.

له شکرگا: cantonment **ئاو لیكدراو** له شکر بهز، شوینی پشوودانی هیژی سمر بازی. **۴** تجميع **N** kantonment **د** اتراقگاه.

له شکر ی رزگاری: Salvation Army **دامه زراو** **خیرخواز** کلیسایه کی مه سیحی و ریکخواویکی خیرخوازی جیهانییه، زیاتر له ۱,۷ ملیون ئه ندامی هیه. ته لاریکی سمر بازی هیه و ئامانجی کوّمه گکردنه به نه هیشتنی برسیتی. له ۱۳۲ ولات لقی هیه. فروئشگهی خیرخوازی هیه، په ناگه

بۆ لَيْقَهوماوان ساز ئەكات و يارمهتی ولاتانی بهرتهستين ئەدات.

له شگرسی: colossal **ئاوه ئناو** مروّقی بهخووی پینگه بشتوو، بهرمان، گهلەن، مروی زهلام و كهته. **۴** ضخم **N** enorm **د** غول آسا.
له غاو: bridle **كه ره بستم** **ئاو** ههوسار، يالهنگ، لياقوك، ده قگه، ريشمه، ده سهجلهو. **۴** اللجام **N** hodelag **د** افسار مهيار.

له قلهق: **بانده** حلپير، بالداريكي سپر و ره شي زور لنگ و ده ندووك درپزه له ناو ئاواي لانە ئەكا، گوشتي ناخوري، گهرمين و كوستان ئەكا.

له قوولایي: In Depth **بڼه ما جيبه** بهرته گهي پروانينی فوکوسی کامیرایه به هموو لایه کدا، ثم کهوشه نه له پیشر و پشته وهی خالی فوکوس، چه قبه ستنیکی له باری نه بی. **قوولایي پرووناک:** deep focus **بڼه ما جيبه** قوولایي چه قبه ستوو، تکنیکیکی فیلمگرته که سوود له قوولایي بهریني گوره پان وهرته گری. قوولایي گوره پان بریتیه له کهوشنی چهق له پیشوه بو دواوه له یهک دیمه ندا، یان نهوهی که تا چند زهق و روون خویا نکات. له قوولایي پرووناک، پیشر زه مینه، ناوه ند و پاش زه مینه هموویان له چهقی کامیرادان.

له قه م: **تاو** پارچه به کی بچکولانهی کاغذ، کوتال، پلاستیک یان لهو جوړه که نه دري له سمر شتیگ و زانیاری دهربارهی نه دات. **تسمیات** N, etiketter, labels, étiquette دهرمان **برچسپ** D, etikette.

له قه مگرتن: reproach **جاوئ شپهر** **فانه** تانه دیتنه وه. **اعتراض** N, تافه **عيب جوړی** D, bebreidelse.

لهقه نارهدراوان: Ballade des Pendus **هۆنراوه** **میژوو** به واتای **سروودی** **هه‌لوا سراوان**، چامی فرانسوا فیون François Villon ناسراوترین هۆنراوهی فهراڤه‌یه.

لهکارته: **ئاوی بڤندراو** لهکارکهوته، بهککهوته. **لهکارکهوتن:** paralyze **چاوغه ئیننه‌بهر** گۆژیوون، بیهه‌ستبوون، به شیوهی نیوه یان به ته‌واوه‌تی لهکار کهوتن.

لهگۆتاییدا: eventually **ئاوه‌ئکار** گۆتاییه‌کهی، لهئه‌نجامدا. **هه‌مبهر** په‌نگه، بۆ هه‌یه. **ع** مؤخرا، في آخر مرة **ن** etter hvert **د** در نهایت **ع** ultimately.

لهگۆلۆسی: Lucius Licinius Lucullus **لۆرا** سهرداری رۆمی (۱۰۶-۵۷ پ. ز) به ژبانی شکۆمه‌ند به‌ناوبانگ بوو.

لهگۆلکردنه‌وه: riddance **ئاوی فه‌رمان** کرده‌وهی لابردنی له‌مهر یان پالیپوه‌نان و لابردنی که‌سیک له‌سهر رینگه. **ع** تخلیص **ن** riddance **د** خلاصی.

له‌که‌دار‌کردن: stigmatize **هیمایر** **جاوگه‌ښه‌بهر** بوختان بو هه‌لبه‌ستن،

نابروو‌بردن، ناولیتان. **ف** وسم **N** stigmatistere **د** انگ زدن.

له‌کیم‌هیم‌بیووره: Pardon my reach **کونه** **ده‌سنه‌واژه** له‌که‌موکووپریم

بیووره؛ داوای لیووردنه‌ئو کاته‌ی هه‌له‌یه‌کی نو‌یستر‌اومان به‌رام‌بهر

به‌دوستیک، که‌سیکی خویی ئه‌نجام‌داب. **ف** آسف‌علی‌قصوری **N**

Beklager mine mangler **د** قصورم‌را‌نادیده‌بگیر.

ن: بیووره‌چاوله‌بهرم‌کردیت و نه‌هاتم.

← **کیم‌اسی و کیم‌اهی:** که‌موکووپری‌فیزیکی‌له‌جه‌سته‌دا‌وه‌کوو

که‌مه‌ندامی‌یان‌له‌که‌سایه‌تیدا؛ کیم‌اهی‌ته‌نها‌که‌موکووپری‌له‌په‌فتار و

هه‌لسوو‌که‌وتی‌کومه‌لایه‌تیه.

له‌گان: **ناو** له‌نگان، قاپی‌خری‌گه‌وره‌ی‌لیوار‌هه‌لگه‌پراه؛ ئه‌فتاوله‌گان

{ئه‌فتاولان} بو‌ده‌ستشور‌دن و له‌گان‌بو‌میز‌تیکردنی‌منال و نه‌خوشه.

له‌گوکه‌وتن: **١** **جاوگه‌ښه‌بهر** لال بوون، له‌قسه‌که‌وتن، زمان‌له‌ئاخواتن

رامان.

له‌گوکه‌وتن: **٢** **جاوگه‌ښه‌بهر** سر‌بوون و ته‌زین‌به‌هو‌ی‌سمرماوه.

له‌گه‌ن‌سکات‌تا‌بستووی‌باشوور: With Scott to the South Pole

فیلم فیلمی‌به‌لگه‌یی‌١٩٢٠‌ی‌هیر‌بیرت‌پونتینگ. فیلمه‌که‌١٩١٠-١٩١٣

گیرابوو.

له لووک: hammock **ناو** له لوو، جوړیک لانکه له چرم یان کووتال، یان چنراوی توړی شانش، دوو سمه کھی له دوو دار یان دیوار گری ئه دن. **د** أرجوحة شبکیة **ن** hengekøye **د** بانوچ، ننو.

له میپر: barrier **ناو** ریگر، کوټسپ، بمره بند. **د** حاجز **ن** barriere **د** مانع **ه** hurdle. **د** ریگر

له میپر: hedge **دراچی** ناو فهرمان جوړیکه له وه بهر هینان که مه ترسی قازانچ و زیانی یووشی وه بهر هینان که مه ئه کاته وه. له میپر، بهرگر و

پارټیزه ټیکه له بواړی ټابووری و داراییدا.

له ږوی پېشه‌ییموه، سټراتیژی پاراستنی مه‌ترسی وه‌به‌ره‌ینانیکي لاهوکی له‌خوډه‌گرټ که نرخه‌کی همیسه به ټاراستی پیچ‌ه‌وانه‌ی وه‌به‌ره‌ینانی سمره‌تایی ټه‌جوولټ. بو نمونه وه‌به‌ره‌ینتر ده‌توانټ له داهاتوودا، به دانانی گریه‌ستی ټاینده پشکه‌کانی به نرخیکي دیاریکراو بفروښټ. له‌م داره‌ته‌دا هه‌لاوسانی بازار کاریکری له‌سهر نرخی پشکه کړدراوه‌کان ټایټ و وه‌به‌ره‌ینتر له داهاتوودا به نرخیکي دیاریکراو ټه‌و پشکه‌نه ټه‌فروښټ. به‌لام پاراستن ټه‌نہا به فروښتن به نرخیکي دیاریکراو له ږیگی گریه‌ستی ټاینده‌دا سنووردار نیه.

وه‌به‌ره‌ینتر هیشتاش ټه‌توانټ مه‌ترسی وه‌به‌ره‌ینانه‌کی که‌م بکاته‌وه به چوونه ناو دوو بازاره‌وه، که زورجار هه‌لاوسانی نرخه‌کان له بازاره ټامانجداره‌کاندا به ټاراستی پیچ‌ه‌وانه‌دا ټه‌جوولټ. بو نمونه وه‌به‌ره‌ینتر ټه‌توانټ مه‌ترسی وه‌به‌ره‌ینانه‌کی که‌م بکاته‌وه به کړینی دراوی بیانی (بو نمونه ډولاری ټه‌مړیکي) له بازاری فوړیکس و به کړینی کانزای به‌نرخ (بو نمونه ږیر) له لایه‌کی دیکه‌وه. (له ږوی میټروویه‌وه نرخي ډولار و ږیری ټه‌مړیکي همیسه به ټاراستی پیچ‌ه‌وانه‌دا ږویشتون)

۴ تحوط hedging N د پوښش ریسک.

له **مردوو بگه‌ړی: گوښه** **فهرمووده** گوته‌ی عیسی‌ه ږوو به یه‌کټک له یارانی. له ټینجیلی کوردی، مه‌تا ۸:۲۱، ۲۲ هاتووه: یه‌کټکی دیکه له قوتابییه‌کانی پی ګوت: «گه‌وره‌م، ږیگه‌م بده یه‌که‌م جار بچم باوکم

بنیژم. « بهلام عیسا پیی فهرموو: «دوام بکهوه، واز له مردوان بهینه با مردووهکانی خویمان بنیژن.»

لهم گوپوه دیت و لهوی ترهوه نهچپته دهرهوه: goes in one ear

and out the other **گوفه بهند** به ئینگلیزی ههروهها بهم گلینه ئهی بینئ و لهو گلینه فرپی ئهداته دهره In one eye and out the other بهکار نههینری و، بوی ههیه بهکیک لهم مهبهستانه بیکی:

◀ گوپی پی نادات و له لای گرنگ نییه؛

◀ بهکسر له بیری ئەکات و؛

◀ سییم له پهیوهندی لهگهڵ راسپاردهی نهینی رپسای و ئاسایشی کومهلاهتیدا راسپردراو بهرپر سه - ئهوهی پهیوهندی به پرسگرهکهوه نهبت - بهم گلینه بیینی و لهو گلینهی ترهوه فرپی بداته دهرهوه، وهک ههرگیز نهی بیینی و نهی بیستی:

◻ ۴ یدخل من عین و یخرج من الأخری

Inn i det ene øyet og ut det andre N

◻ د از یک چشم وارد و از چشم دیگر خارج شدن.

له مهرگ رهسیاو: هیمایی دهر بازبوو، له مردن رزگار بوو.

له ناخهوه ئهپارپمهوه: De profundis clamavi **نایبناسر نزا** یارانمهوه نزا

سهرمههرگ: له ناخهوه، پهروهردگار روو له تو ئهکهم و لیت ئهپارپمهوه.

له ناوبردن: destroy **هوانه شیبهر** تهفروتوو ناکردن، قکرکردن، قهلاجوکردن.

هدم [N] ødelegge [D] نابود کردن. قرکردن

له‌ناوچوون: annihilation چېن تەفروتوونابوون، قران، قرپوون. [E] ابادة

[N] utslettelse [D] نابودی.

له‌تريک: Lenthéric **به‌رژانه** مارکه‌یه‌کی به‌ناوبانگی به‌رهه‌می ئارایشته و کازمیتیکه.

له‌ته‌ران: l'intran **رۆژنامه** کورتکراوی ناوی رۆژنامه‌ی l'intransigeant یه، نوین‌ه‌وه‌ی بآلی چه‌ی ئۆیۆزیسیۆن بوو، له سالانی ۱۸۸۰ تا ۱۹۴۰ ده‌رته‌چوو.

له‌هند: island **جوگرافیا** **ناو** دورگه، ده‌شتاییه‌کی نه‌ختی به‌رزه له‌ناو کیلگه‌دا که گردی ئاو گرتبیتیه‌وه، به‌لام ئهو شویننه به وشکی مابیته‌وه. به‌رزایی زه‌وی که ده‌وری ئاو گرتوویه. [E] جزیره [N] øy [D] جزیره.

ن: که‌ند و له‌ند: چال و به‌رز

لهنزداون: Fitzmaurice Lansdowne **رامیار** فیتزموريس (۱۸۴۵-۱۹۲۷)
 رامیاری ئینگلیزی.

لهنزۆپی: Jean-Jacques Languépin **فیلمگر** (۱۹۲۴-۱۹۹۴) فیلمگر و
 وینهگر، گهریده و ئالیینستی فهراڤسی.

له‌نسینگ: Robert Lansing (۱۸۶۴-۱۹۲۸) ډامیاری ئه‌مريکايی، وه‌زیري ده‌روه له ۱۹۱۴مه‌وه.

له‌نگه: short break, pause **فهرمان** پشووگای کاتر، پشوی کورت. **ع** استراحة قصيرة **N** kort pause **د** استراحت کوتاه.

له‌نگهر: anchor **ناو** ته‌نیکي قورسه که به پت يان زنجيریکه‌وه به‌ستراوه و به‌کار دیت بو به‌ستنه‌وهی که‌شتی به بنی زه‌ریاوه، به شیوه‌یه‌کی گشتی سمریکي ئالقه‌یه و سمره‌که‌ی ترینووکیکی تیز و دوو چوکله‌ی لئ بووه‌ته‌وه که ئه‌چه‌فته بنی زه‌ریا. **ع** مرساة **N** anker **د** لنگر کشتی. **ن:** له‌نگهر چیتر به‌لمه‌که‌ی پانه‌گرتبوو و، به‌لمه به‌دوری خویدا ته‌سووراپه‌وه.

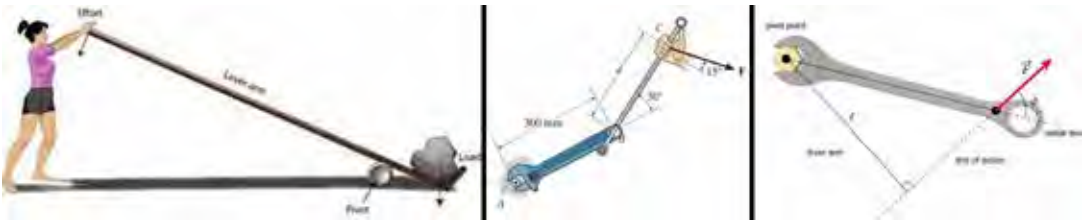
لهنگه رگا: harbor, anchorage به ندهر لهنگه رگا به ندهر، به ندهرگه، ئهسکهله، شوینیک له که ناراهه کان که رهنگه که شتییهکان په ناگه تییدا بدوژنهوه، به تایمته ئه شوینانهی به هوئی پیلشکیننهوه له ئاوی درز و شهپولای پاریزراهه. **ه** مرفا **ن** havn **د** بندرگاه.

لهنگیژه: mud **ناو** قور و چلیاو. **ه** طین **ن** søle **د** گل و لای.

لهوار: wavery **ناوهلناو** نشل، درپوښنگ، کهسیک که پروای لهق بیی. **لهوازه:** lever **ناوهلناو** **ناو** لوسه، باری، نوپل، هیزی بهر زکردنوه **د** اهرم **ه** spak **ن** رافعه.

لهوازِه: ۱) **شاو** یازناو، داری هاوسهنگمیری تاش.

لهوازِه: ۲) **leverage** **شاو** **فهرمان** یازناو، مهلغی بهرداش ههلینان، هیزی

بهرزکردنهوی ههوسهنگکردن.

لهواسه: surface **شاو** **ئاوهئاو** بهر، رووبهر، بهری دهست؛ بهری بر،

رووبهری تن، نما. ۴) سطح N) flate ۵) سطح ۶) بهری دهست:

۷) palm (له پهیوهند لهگه‌ل جیهاندا، خوی وهکوو لهواسهیهکی خز

لیکردبوو که هیچ شتیکی نه‌توانی پیوهی بلکی.)

لهوبه‌ری دوورپییانی گه‌وره: Beyond the Great Divide **فیلم** **فیلم**

وئستیژنی ۱۹۵۱ی ئهمریکایی، ده‌رهئنانی راوول وائش **ینهما جیهه** ئهم

فیلمه به دوو ناو نووسراوه: Along the Great Divide.

لهوتاندن: dirty [نوهنډاو] بیسکردن، چپه لکردن. [۴] تلوت [N] skitne [د] کتیف کردن.

لهوچه: insolent [نوهنډاو] بې ځاووړوو، بی شرم، گوستاخ، پړلاس. [۴] وقح [N] uforskammet [د] گستاخ، پررو.

له وزه بهدەر: unbearably [نوهنډاو لیکدراو] له توانا بهدەر. [۴] لا یطاق [N] uutholdelig [د] تحمل ناپذیر.

لهوهند: لهوهنډاو لهقهند، قوژ، لای جوان ځاک.

لهوهندی: sleeve [بیوتساک] ټاو ټهنگوچک، گوچک، سمرقوژ، قوژکراسی فش و فوژ و دریز؛ قوژلی کراس و ځاکت له سرده ستهوه تا تانیشک. [۴] کم، ردن [N] erme [د] آستین.

له هیل دهرچوون: derail [نهمهړه] [نهمان] بوونه هوئی ټهوهی بو نمونه قهتار یان ټوټوموبیلیک له هیل دهرچې هیمای لادانی مروژ له ریگه بهکی گونجاو. [۴] الخروج عن مساره [N] spore av [د] از ریل خارج شدن.

لههی: flood [نهمهړه] ټاو لاپاو، لاختیز، لافاو، سیلاو، لیساو، لاسامه. [۴] لافاو [لاپ+ټاو= لاپاو] ټاوی زور و بههیز [۴] فیضان [N] oversvømmelse [د] سیل.

[۴] لاپ: پر، فره، زور و بههیز.

له یینیتز: Gottfried Leibniz **فهیله سووف** (۱۶۴۶-۱۷۱۶) فهیله سووفی ئالمانی.

له یستوک: toy, doll **له یستوک** **ناو** بووک، بووکه شووشه، وه ویله، یاری منال. **۴** لعبة **۵** dukke **۶** عروسک، اسباب بازی.

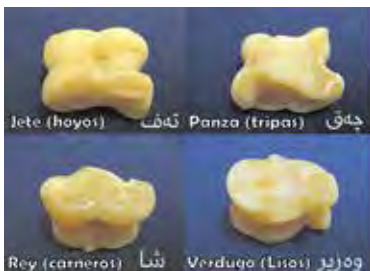
له یکیست: lakists **ویره** **وینساز** **ناو** یان هونهرانی زریبار Lake Poets

بهو هونهرانه ئهوترا له سهرهتای سهدی نۆزده له ناوچهی زریباری دیستریکت Lake District له ئینگلیز ئهزبان وه کوو ولیام ووردزوورس، ساموئل تهیلر کولیرج و رۆبیرت ساوسی، ههوه ها کومه لیک له نووسهران له گه لیان بوون و ئهمانه هیه نهوهی یه کهمی رۆمانتیسیزمن.

له یلاج: leylaj **که سایه نری** **ناوی تایبه ن** له بولفره ج محمه د کوری عبداللّا، له

سهدی چوار و پینجی کۆچی بهرامبهر به سهدی یانزهی زاینی ژیاوه، وه ستای یاری شهتره نچ و تاو له و سی قاب بووه، بویه به پیری قومار بازان ناوی ده رکردووه. خاوه نی پهرتووکى «منصوبات الشطرنج». باوکی له

حاکمانی هیند و سمر به خوله‌فای به‌نی عه‌باس بوو. له‌یلاج به‌گه‌نجی چوو بو ههمه‌دان و له‌وی کموته‌زیندان، ههرچه‌ند به‌یارمته‌ی ئه‌بوو عملی سینا له‌مردن رزگاری بوو به‌لام ده‌ستی چه‌پیان بری. له‌یلاج چهن سالیك تهرکه قوماری کرد به‌لام گه‌رایه‌وه سمری و له‌یاریه‌کدا دار و نه‌داری دؤراند و دیسانه‌وه‌ش به‌یارمته‌ی ئه‌بوو عملی سینا ده‌رباز ئه‌بی، ئه‌جی بو شیراز و له‌گولخه‌نی یه‌کیک له‌گه‌رماوه کوئه‌کان نیسته‌جی ئه‌بی. جا به‌م پییه‌ی ئه‌وه که‌سانه‌ی که له‌قوماردا شاره‌زا و زیره‌کن و ئه‌و منالانه‌ش که له‌یاری وه‌کوو هه‌لماتیین و چالیین و واخین و هیلکه شکینه‌دا وشت و وریا بن بییان ئه‌وتري له‌یلاج. ئه‌مه‌ش به‌دوو مه‌به‌ست ئه‌وتري یه‌کیان بو ئافه‌رین کردن: **🎲 (له‌یلاجیکه بو خوی) و؛** ئه‌وی که‌ش بو وریاکردنه‌وه‌یه که تاگات له‌خوت بری و زیانت نه‌فه‌وتینی: **🎲: (ئه‌بی به‌له‌یلاج باشه!) ➡** ئه‌گێرنه‌وه باوکیک که کوره‌که‌ی ماوه‌یه‌که فی‌ری قومار بووه، ئه‌یا بو لای له‌یلاج ئاموزگاری بکات. له‌یلاج سی قاپ هه‌له‌ئدا بو سمربان و به‌کوره ئه‌لی: «بجو سمریریان بکه، دوو چه‌ق و ته‌فیک هاتووه.» کوره ئه‌جی سمریر ئه‌کا، دیته‌وه خواره‌وه و ئه‌لی: «وایه.» له‌یلاجیش پی ئه‌لی من شازاده‌م و به‌ده‌ستی پراوه‌وه له‌توونی گه‌رماو ئه‌زیم، ههرچه‌ن قاپ به‌حه‌واوه ئه‌خوینمه، که‌وابوو بزانه قومارباز هه‌میشه دؤراوه و قومار بردنه‌وی نییه، ئه‌گه‌ر هه‌زار جاریش بیه‌یته‌وه.

له‌یلوک: 🎲 hammock **خاو** له‌لو، ده‌رگوش، شوینخه‌وی له‌قایش یان په‌ته تهنراوی هه‌لواسراو. **🎲** الارجوحة الشبكية **🎲** hengekøye **🎲** ننو، نانوج.

له یلوك: ۱) swinging cradle جوړلنډ.

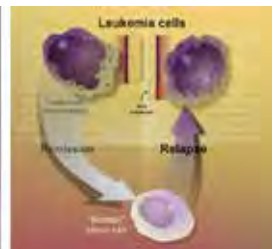
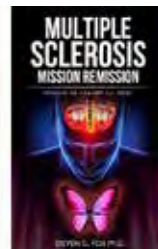
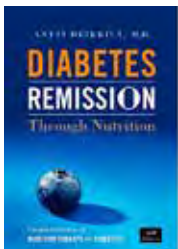
له یلوك: ۲) crib جوړړك بيشكهي جوولنډ.

له يه كه وه ئالانډن: **implicate** **جاوځي نښير** ۱) ئالوسكانډن، له يه كه هه لكيشان ۲) واگه يانډن، به و اتا يه دانان، ئه و اتا به خشين ۳) توو شكرډن، تيوه گلان، يووه كړډن به به شداري تاوان، هينان به سمرډا.

لن: but **لنډه** **نامرزي به يووه ندي** وه ليم، به لام، ههروه ها. **ف** لکن **N** men **د** اما.

ليپور دراو: Remission **نا بېنناسي** **فتيوه زانوسه** **بانسروقتنډي** **ناو** جاكبوونوه و نمان و له ناوچوونې نېشانه كاني نه خو شينك، كه سيك كه وا هه ست ئه كا له هه موو روويه كه وه به خشراره و ده ستيكي مينه وه ي و ماهه كي له دوور و نزيكه وه ئاگاي ليپه تي، بړوايه كي ئاينيبه كه تيكل كراوه به هه ندي لايه ني زانستيه وه به بې ئه وه ي هيچ بناغه يه كي هه بې، مه گه ر ئه وه ي كه هه ندي كهس به گوږه ي بړوايان به نزاكړډن توږي ئارام ئه گرن **N** Ettergivelse **ف** مغفور **د** بخشيده شده.

لیبوردهیی: forbearance **فهرمان** پشوودریتی، سنگفراوانی، له‌سره‌خویی، خوږاگرتن، هه‌لکردن، به‌رگه‌گرتن، خوږه‌ختکردن، گویی به‌خو نهدان و زالکردنی وستی دگه‌ر به‌سهر خوږا. **تحمل** [N] overbærenhet [D] شکیبایی، تحمل [E] self-sacrifice.

لیبووک: punchinello, clown **هه‌نه‌کباژ ناوی فهرمان** وه‌ینه‌ک، گالته‌جی، هه‌نه‌کباژ، قوږشمه، کوږسته‌بایی. **مهرج** [N] klovn [D] دلک [E] punchinello, clown.

لیبووک: minstrel show **نناڤو بیروستونا** شیوازیکی شانوگه‌ریه که هونهریسه‌ی شانوکه روممه‌تی خوئی به‌خه‌لووز ره‌ش ئه‌کات و قزی به‌لوکه سپی ئه‌کا، جلی کونه له‌به‌ریدا ئه‌که‌ووئته‌هه‌نه‌ک و شانوگه‌ری؛ له‌هه‌ندی شوین ئه‌کته‌ر کیسه‌یه‌ک ئارد له‌بن کراسه‌که‌ی دا ئه‌شاریته‌وه و کاتی سه‌ما و یاری ئارد ئه‌کا به‌سهر بینهران دا تاکوو زیاتر بیته‌هوی شادی و بیکه‌نین. **عرض المنشد** [N] minstrel show [D] سیاه بازی.

لیتو: Leto له ميسولوزی یونانیدا کچې تیتان، له تیتانه کانی خور و مانگه، زیوس باوکی دوو کوره جمکه که بهتی به ناوی تاپولو و تارتیمیس. لیتو له ئەفسانە پرمیدا لاتونا Latona یه. لیتو له سەدهی چواره مەوه وه ک ماخوای دایکی لیسای ئاناتولیا ناسرا، ئەو ناوچە کە بوو به مهلبهندی هیلینر.

لیخستن: layoff نابووری **چاوگه نښه:** ده کردنی کاتی یان همیشمیری یان دابه زاندنی پلهی کارمندیک، زیاتر به هوو بارودوخی تابووری یان کمی کار؛ ◀ ده کردنی کوهملیک کارمندی به هووکاری بازرگانی، په کگرتنی دوو کوهمانیا یان بچوو ککردهوهی ژماره ی پیکراوئیک. [E] تسریح [N] utkastelse [D] اخراج [E] lay-off. ➔ ده کردن

◀ **lay-off**: وه ززی کمی کار و کهمنیازی به کریکار.

لیدا : Leda **نابیر وئفسانه** له ئەفسانەیی یونانیدا هاوسەری تیندار لە پادشاکانی سپارتایە. زیۆس دلی ئەجێتە سەری و بوو ئەوەی شەیدای بکات، خوێ ئەکا بە قوو.

لێ داپراو : abstract **ئاوئناو** جیاکار، جیاواز، تەلپێژی. **ف** تجریدی **N** abstrakt **د** انتزاعی.

لیدان : battery **ماف** **جاوگە ئینجەیهەر** لیدان، کوته‌کاری، تاوانی هێرشکردنی جەستەیی، تێسەرەواندن، تێبەر بوون. **ف** تعدا، اعتداء **N** overfall **د** **دقووت** ایراد ضرب و جرح.

لیدوان : statement **جاوگە ئینجەیهەر** لێرسینەوه یان پرۆسەیی لیکۆلینەوه. **ف** افادة **N** uttalelse **د** اظهارنامه

← **لیدوان وەرگرتن** : interrogate **ئاوی فرمان** لێرسینەوه. **ف** الاستجواب **N** avhøre **د** بازجویی کردن.

لیدەبۆر : Georg Ledebour **وامیار** **سۆسیالیست** (۱۸۵-۱۹۴۷) سۆسیالیستی خەباتگێری ئالمانی و لە ئەندامانی چالاکي «ئینتەرناسیۆنال».

لیرمۆنتۆف : Mikhail Lermontov **وێژەوان** **هۆنەر** **رۆمانتۆو** (۱۸۱۴-۱۸۴۱) میخایل لیرمۆنتۆف، وێژەوانی رۆمانتیکی رۆوسی، ناسراو بە هۆنەری قەفقاز. زانکۆ بەجێ ئەهێلی و ئەبێ بە گاردی ئیمپراتۆر. بەلام درێژە بە خوێندنەوه و نووسینی هۆنراوه ئەدات. یاش کۆزرائی ئەلیکساندر پۆشکین، چامە

مهرگی هونەر وه کوو په خنهی مهرگی یوشکین نهووسی و ده نگدانهوی مهزنی ته بیته و ته بیته هوی تهره کرانی بو قه فقاز. ههروه ها له وینه کیشاندا به کیشانی تابلوی ناوازه به په نگی ئاوی و روئی داهینائیکی گهوره له کیشانی وینه دا ئەکات. سالی ۱۸۴۰ رومانی «قاره مانانی سردهمی مه» وه ک شاکاریکی ناوازه ی ویزه یی بلاو ئەکاتهوه. لیرومونتوف له تهمنی ۲۶ سالی له دویدا ئەکوژی و په خنگری به ناوانگی نهو سردهمی پروسیا قیساریون بیلینسکی نهووسی: «به چاوی پر فرمیسکهوه ییشوازی له چاییکی تازه ی رومانی قاره مانانی سردهمی مه ئەکین، ویزه ی پروسی به هوی له ده ستدانی لیرومونتوفهوه زیانیکی گهوره ی بهرکه وتوهه.»

لیږه وار: forest **دبارده** **سروتنفر** **شاو** لیږ، دارستان، جهنگل، ناوچه ییمکی فراوانی دایوشراو به درخت و گیان: لیږه واری بهروو. غابة [N] skog [د] جهنگل.

لیږک: sweat **فیزبولوی گیادار** **تاردانهوه** **شاو** خوه، خوږه. تراویکی زهلال و سویره له لووی ئاره قرپژی پیستی گوانداران نهدهلی. عرق [N] svette [د]

د. عرق. 6 ههنبانه
بۆرینه

- ن: نازشیاو و هک جوگه له لیژکی لی ئه چۆرا.
- ن: تهژیک به له شیدا گهرا و دهنگی لیژک له ناوچهوانی ههلتۆقی.
- ن: هه مان سات وازیکی توند به سه ریدا زال بوو تا جلهکانی تریشی داکه نییت و چهستهی به لیژک خووساوی به ئاو یکی فراوان بشوا. یانه سای تیبو

لیژگه: ناو لیژگه، ملوانکه یان بازنه ی مت و موروو، رووبان، تیلماسک.

- لیژمه: volley دبارده سروتشنی ناو ریزنه، ره هیله، شهسته، تاوه باران، ریزنه بارانی چه لاوچهل و ناوبه ناو. 4 عاصفة ممطرة volley N د رگبار.
- ← تاو: ریزنه ی باران.

لیژنه: ❶ committee **بیه‌ک‌ه‌ی بیه‌وه‌ندی** **شاو** **د** یول، ئه‌نجومهن، ده‌سته‌یک که بیکه‌وه کار ئه‌کهن. **ف** لجنة **N** komité **د** کمیته.

لیژنه: ❷ heap **شاو** **د** دار و ئیزنگی له‌سهریه‌ک دانراو. **ف** کومه **N** haug **د** کومه.

لیژنه‌ی گوستانس: Constance **نایب‌ناسی** **وامباری** **رېفورماسیون** لیژنه‌یه‌ک بوو بۆ سه‌قامگیرکردنی ئاینزای کاسۆلیک، له سه‌ره‌تای بزووتنه‌وه‌ی ئایینی رېفورماسیوندا بیکهات و له ۱۴۱۴ تا ۱۴۱۸ دریزه‌ی کیشا. لیژنه فیرکارییه‌کانی جان ویکلیف John Wycliffe و یان هۆس Jan Hus له رابه‌رانی رېفورناسیونی سزا دا و له جیاتی سی' ناودیری یا‌یا، سه‌روگیکی تازه‌ی بۆ کلێسه‌ دانا و توانی نه‌هیلێ کلیسای کاسۆلیک دابه‌ش بیی.

لیسه: ❶ Lethe **نایب‌ونه‌فسانه** **شاو** له ئەفسانه‌ی یونانیدا یه‌کیکه له چه‌مه‌کانی دۆزه‌خ و ئاوه‌که‌ی گیانی مردووه‌کان تووشی فه‌رامۆشی ئه‌کا.

لیسه: ❷ Lethe **نایب‌ونه‌فسانه** **ماخوا** له ئەفسانه‌ی یونانیدا خوای فه‌رامۆشییه.

لیټسه: river rock **شاو** گهلال، چهماوه سوو، ټو بهردانهی ټاوی چه م لووس و خړی کردوون. **۴** حجر النهر **N** elvestein **د** ماسه. **← هه لان:** **شاو** بهردی لووس و ږنګ که که له جیاتی موزایک تهختی ژووری پړ بهردچن ټهکرا.

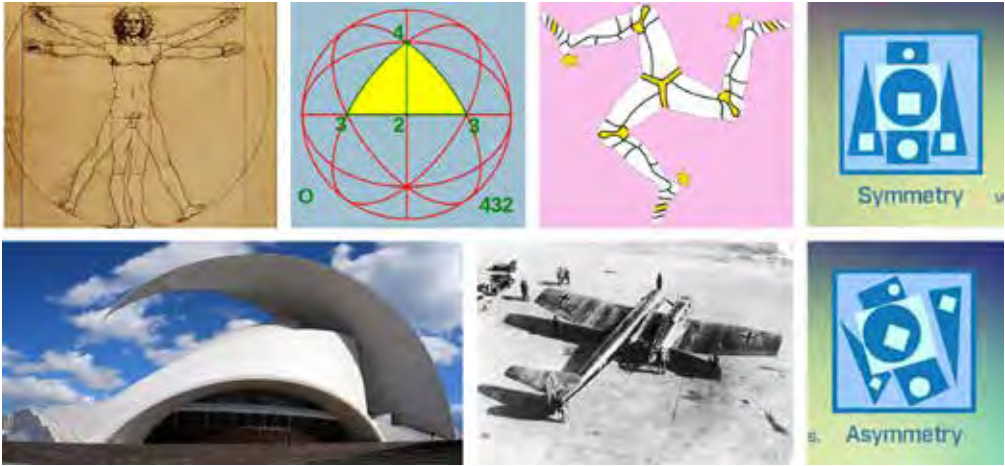
لیټالوا پړی: Levallois - Perret **بیټنه سازی** **ناوی ډیګا** له ناوونده پيشه سازیه کانی فهرانسه، له باکووری پړژټاوی پاریس.

لیټی: Levy یان Lévy یان Levi **ډوماوه پړی** **هوزر** **شاو** به واتای په یوه سټیوون، باوترین ناسناو له پيشه ی عیبری، له لیټی کورپی به عقوبه وه هاتووه و ناوی هوزرکی جووله که یه.

لیټک: symmetry **ټه ندازه** **شاو** هاوتا، وه ک یه ک، ږنګ، دارمال، هاوتای و لیټکچوونی به شهکان گردی تهوهر یان چهقی ناوونده **N** symmetri **۴** متناظر **د** متقارن. **← نالیټک:** asymmetry **ټه ندازه** **ناوی لیکدراو** ناهوتا،

نارټیک، ناهواتای و نالیکیچوون و دهړچوون له «لیکی» به شمهکان گردی تهوهر یان چهقی ناوهنده. له نژیارقانی پیش مؤدیرن جهخت له سهر لیکی نهکرا، جگه له نمونهی تایبته، بهلام له نژیارقانی مؤدیرن و پووست مؤدیرن، به راده یهکی زیاتر سوود له نالیکی وه رته گیری و زور گوئی نادهنه لیکی [N] asymmetri [۴] متناظر [د] نامتقارن .

لیکچوون: resemblance **ناوچاوگ** دؤخی له یه کیچوون یان هاوشیوه بوون [۴] تشابه [N] likhet [د] تشابه ددر لیکچوون تهوه نهگه یه نیټ که هاوشیوه یی له نیوان دوو کس یان زیاتر یان شتی کدا هه یه. لیکچوون به پله یی کهم نامازه یه بو هاوشیوه یی له پواله تدا، یان هاوشیوه یه کی سمرنچراکیش یان هاوشیوه یه کی که ته نیا وه ک بیرخستنه وه یه کی بو بینر کار نهکات **ن:** کوره لیکچوون یی که به هیزی له گهل باوکیدا هه یه. په نگه لیکچوون نامازه به هاوشیوه یی پروکار بکات، به لام به زوری هاوشیوه یی له تایبته تمه ندیه کانی دیکه شدا پیش نیار نهکات **ن:** لیکچوون یی که سهر له سهر پرتنه و په فتاره کانیاندا هه یه.

لیکخشان: friction **ناوچاوگ** نهو به رگریمی که پروبه ریک یان ته نیک پروبه پرووی ده بیته وه کاتیک به سهر پروکار یی که تر دا ده جولیت. [۴] احتکاک

friksjon N د اصطکاک.

لیکدانهوهی رهفتاری به جیهینهه: ABA **ئهئدازه** یان Applied behavior analysis ئهئدازیاری به جیهینهه ریشی یو ئهئین، شیوازیکی زانستییه به سوودوه رگرتن له ئهزموونی مهردارکردنی وهلامهده و چالاکي بو گوږانی رهفتار له گرنگی کومه لایهتی ههیه. دوو شیوازی تریش ههن: رهفتارگه رای پادیکال و شیکار و لیکدانهوهی ئهزموونی رهفتار.

لیکدای: composition **ئاو** ئامیته، تیکه ل، تیکه لهی چهند شت، تیکه لکراوی چهند پارچه موزیک. **ف** تالیف **N** komposisjon **د** ترکیب.

لیکدراو: ligature **شیوازی فونئوگرافی** **ئاو** یان لکاو، له زانستی **فونئوگرافی** و پروگرامکردنی فونت و پیتی تایبته، دروستکردنی نیشانهی تایبته که له نووسینی ئاسایی جیاوازه و دوو یان سی یان زیاتر پیت به شیوه یهکی نیگاری ئه لکینن به یهکوهه یان نیشانه یهکی تایبته ئه نووسی، وهکوو واژو یان وینه. **ف** وصلات أبجدیة **N** Ligatur **د** لیگچر.

← **پروگرامی فونئوگرافهه** Fontographer یان FontCreator یان فونئوسازه کانی تر ئه توانن فونتی لیکدراو پروگرام بکهن و کاتی نووسین له زمانی تایبته دا به نووسینی ئه و پیتانه بنووسرین، بو نمونه له جوړه کانی فونتی «سولین»، به رهه می سیامه ند شاسواری، ئه گهر هه ندی پیتی ئاسایی به دوا یه کدا بنووسرین، ئه و ئه و شه یان نیشانانه ئه نووسری، که له شیوازی پیتی ئاسایی جیاوازن:

ن: [ل + ل ل لا]

ن: [ل + ی + د + ر + ا + ل لیبرال لیبرال]

ن: [گولئ گولئ]

ن: [ئ + ئ + ن ئاوه ئاوه]

ن: [چ + چ + ن چاوه ئینه بیه]

ن: [ئ + ل + ل ئامراز]

ن: [سسچ سینه ما جیه] .

← **لکینه**: ligature **ئاو** **فهرمان** وشه ی ligature زور واتای تریشی ههیه که زیاتر لکینهر ئهگهینه، ئامرازی په یوه ندهر و دابهستنی دوو شته بهیه کوهه. → نوێرد و بهستر

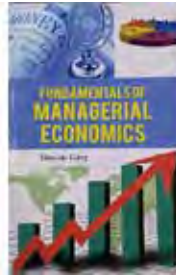

لیژگ: ribbon **ئاو** رووبان، تیلمه، تیلماسک، لیژگه ی باریک. [۴] شریط [N]
[۴] bānd رووبان.

لیکدان: amalgamation **ئاوووری** **په گورن** **ئاو** تیکه ه لکیشان، تیکه لکردن، تیکه هردان، په کخستن؛ تیکه لکردن و په کخستن دوو لایمن یان

دامهزراو. ۴ اندماج N sammenslåing ۵ ادغام، ملغمه‌سازی.

➞ ئاویته‌کردن

لیکنه‌دراوه: inexplicable **ئاوچاوغ** شتیکه که راقه و شیکردنوه یان پروا پیکردنی دژوار بی. ۴ متعذر تفسیره N uforklarlig ۵ غیر قابل توصیف.

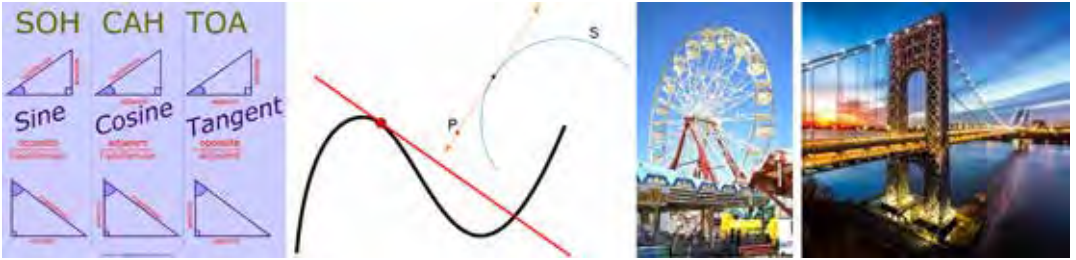
لیکۆله‌ری گیان: The Spirit Seeker **تنبوه‌زانسه‌ده** **توبی‌بورا** ککو گیان بانگه‌ره، ئوییزاکۆمیک، ۱۷۴۱، نووسینی فا‌قار Charles Favart (۱۷۹۲-۱۷۱۰) درامانوسی فه‌رانسه‌یی.

لیکه‌فتگ: ئاوه‌ئاو به‌ککه‌وتوو، یاشماوه، خه‌سارچوو.

لیکه‌وت: tangent **بیرکاری** **ئاو** تانزانت، بریتییه له‌و راسته‌هیللی که ته‌نیا له به‌ک خالدا چه‌ماوه‌که ده‌پرئیت. ۴ مماس N tangent ۵ مماس.

➞ **په‌راویزی:** tangential **ئاو** لاهه‌کی، لاهلایی، ناسه‌ره‌کی، ناراسته‌ووؤ. ۴ هامش N tangentiell ۵ جنبی، حاشیمای.

لیځپړانهوه: ❶ Quote **نمونه** به نمونه هیئانهوهی دهق یان برګهیهک له ناو چواربۇردا «...» به ناوهیئانی نووسر یان بیژهړه ی خاوهن ګوته.
لیځپړانهوه: ❷ ناو **دابهونهریډ** میوانکردن، بانګهیسټن، بانګکردنی خهک بۇ سمر شایې بووک ګواستنهوه له مالی زاوا.

لینورین: maintenance **ناو** لینیرین، ځاکسازی، ځاودیرې، ټاکالیپوون، پاراستن، ږاګرتن، له ږوانګه ی تهکنیکیهوه بریتیه له پشکنینی کارایې، خزمهتګوزاری، ځاککردنهوه یان ګوړینی ټامیره پیویستهکان، ټامیردهکان، مهکینهکان، ژپرخانی بیناسازی و، پشتګیریکردنی خزمهتګوزاری له دامه زراوه پیشه سازی، بازرګانی و نیسته جیپوونهکاندا. **❸** **vedlikehold** **❹** **صیانه** **❺** نگهداری. **❻** **نورین** **⦿** نورینگه

لیټوار: ❶ curb **ناو** قهراخ، بهرګر و کوټایې بۇ همر شټیک وهک لیټواری قهراخ جاده. **❷** **fortauskant** **❸** **رصیف، تطویق** **❹** **مددوده**.

لیوار: ۱) verge **ناو** قهراخ، دهم، تهنیش، یال، کهنار، کهناره، پراویژ. ۴
حافه ۲) greense **د** کنار، لبه، حاشیه.

ن: وهها کهوتبوییه لیواری هلدیرهکه، رزگاربوونی زور دژوار بوو.

لیوار: ۲) brink **ناو** لیوار، قهراخ، سنوور، لیواریکی تیزی زهوی، پیش
لیواریکی بهرز یان تهنیک یان ئاو؛ ◀ لیواریک، چرکهساتیک که شتیک
خهریکه رووده‌دات، به شیوه‌یهکی تایه‌تیش شتیک نه‌خوازواو. ن:
ولت له لیواری قهیرانی دستوریدا بوو. هینمایی پولیک همکر، که وان
له سنوور و لیواریکی هه‌ستیاردا و، ههر سات ئه‌گه‌ری ئوه هه‌یه
کو‌ده‌که بشکینن و بچنه ژووره‌وه. ۴ حافه ۳) randen **د** مرز، لبه.

لیوکه‌ت: harelip **ناو** کهسیک که لیوی براب، لیوکه‌رویشکی. ۴
الشفة الأرنیبة ۴) hareleppe **د** لب شگری.

لیوه‌رگرتوو: derivative **ئاوه‌ئاو** لاوه‌کی، (به شیوه‌یهکی تایه‌ت هونه‌مند
یان کاریکی هونه‌ری) که لاسای کاره‌کانی کهسیکی دیکه‌یه، و به‌زوری
بهو هوکاره په‌سهند نه‌کراوه. ن: هونه‌رمندیک که به هیچ شیوه‌یه‌ک
وه‌رگیروا نییه. ۴ المشتق ۳) derivat **د** مشتق. ۴ ژیوه‌رگیروا

لیوه‌شاهوی: merit **ناو** شایسته‌ی، لیها‌تووی، شیاو‌بوون، چو‌نایه‌تی
باشبوون یان شایسته‌ی تایه‌ت، نه‌خوازه بو‌ئوه‌ی شایه‌نی ستایش یان
پاداشت بیت. ۴ استحقاق ۳) bragd **د** شایستگی.

ن: ئاوازدانه‌رانی شایسته‌ی ناوازه.

لیوی-میرپوا : Lévis-Mirepoix **خانهدان** {۱۷۵۷-۱۶۹۹} له کهسایه‌تیه
 نارستوکر اتهانی فمرانسه له سده‌ی پانزه.

لیبرالیزم : Liberalism **گه‌شوی بیروی دامباری** **مافیمروقت** **دینباز** و شمی لیبرالیزم له لاتی نی لیبر، واته «سهر به‌خو، نازاد» هوه هاتووه و بوچوونیکي کومه‌لایه‌تی و نایدنولوزیه‌کی پامباریه که هه‌لگری باوهر به نازادی تاکه وه‌ک بایه‌خیکي بنه‌مایر. وشه‌که له کات و شوینی جیاواز واتای جیاواز هه‌لته‌گری، ههر بوپه‌شه واتایه‌کی پوون و دیاریکراو لهو چه‌مکه بده‌سته‌وه‌دان توژی دژواره. ئه‌کری بلین لیبرالیزم واتایه‌کی نیزیک به یه‌کیتیه‌ک، که هه‌لگری ناوهر وکی نازادی تاک، مافی مروفت، نازادی راده‌ربرین و دیموکراسی‌یه، لی‌کبدریته‌وه: بوونی زبانی کارو بازرگانی دلخوازانده بازارپنکا که به شیوه‌ی تابووری نازاد به‌ریوه بجی و مافی خاوه‌نداریه‌تی تاییه‌تی که خوی هه‌لگری زور لی‌کدانوه‌ی جیاوازه، بو هه‌موو دانیشتون. وه‌ک یه‌ک نمونه له مهر ده‌سته‌به‌ری نازادی، لیبراله‌کان به دردنونگیه‌وه ده‌روانته خوتیوه‌گلانی ده‌وله‌ت ده زبانی تاییه‌تی خه‌لکدا. لی‌ره ده‌کری جیاوازی نیوان به‌شیک له سوسیال لیبرالیسته‌کان که به خشکه ده‌یانوه‌ی تابووری (ته‌سلی)، ته‌سلی کومه‌لایه‌تی (به‌شی گشتی و جه‌ماوهری یان به‌شی تاییه‌تی) له ری‌گای وه‌رگرتنی باجه‌وه ده‌گه‌ل نیولیبرالیسته‌کان و نانارکو‌کاپیتالیسته‌کان ده‌رده‌که‌ی، که ده‌یانوه‌ی هیندیک له خزمه‌تگوزاریه حکومیه‌کانیش ههر بده‌نه به‌شه تاییه‌تیه‌کان و تابووریه‌که‌شی ههر به شیوه‌ی تاییه‌تی دابین

بکن. زۆربەى گهوره پارتەکانى جيهان که خويان پى لىپرالە، سۆسيال لىپرالە. له ئەمريکا وشى لىپراليزم له جيهانى رامياريدا بۆته وشەيهكى دزيو له نيو چهپهکاندا، چونکه پييان وايه نوينهري بهشيکی گهورهن که کارىگهرييان بهسەر چۆنيهتى بازاردا ههيه.

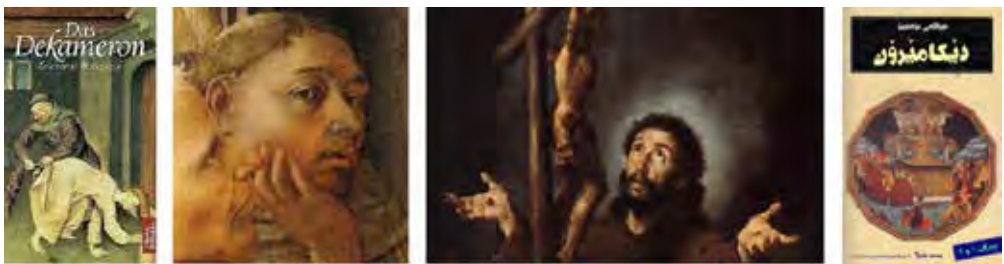
ليبرتەر: Le Libertaire **رۆژنامه** رۆژنامهى فهرانسە زمان، سالى ۱۸۵۸ له لایەن ژوزيف دىژاکی Joseph Déjacque ئانارشيت له نيويورک دامهزرا. سالى ۱۸۹۵ له خودى فهرانسەش چاپ کرا تا ۱۹۱۴ وهکوو ژۆژنامهيهکی سهرهکی ئانارشيتى و بزووتنهوى کۆمهلايهتى بلأو ئەکراهوه. **£** التحرر **N** Libertarianeren **د** آزادىخواه.

ليپکنيشت: Karl Liebknecht **رامبار** **کۆمونيست** (۱۸۷۱-۱۹۱۹) کارل، تيۆريست، سۆسياليست و کۆمونيست، له رابهراى بزووتنهوى کرىکارى له ئالمان، نوينهري بالى چهپى پارتى سۆسيال ديموکرات له رايشتاگ و، له گهڵ رۆزا لۆگزه مېورگ له دامهزرينهراى پارتى کۆمونيستى ئالمانه.

لیپو تۆپۆ: Lippo Topo **بیرسونا** **دیکامیروون** بیرسونای کاریکاتورستی تافرینراوی بۆکاجیو. ئەم کاراکتره جگه له دیکامیروون، دواتر له دهقی تری جگه له بۆکاجیوئیدا دەرئەکهوی، وهکوو سارافیمی سان بریدیناندو، سیهنا، نووسینی یالو قیرجیریو، ههروهها له وتاری ههینی نووسینی بیرناردینو دا فیلتەر و ههی تریش.

لیترۆم سالیکاریا: *lythrum salicaria* **رووهی** **به‌نگه‌و‌قته** خوینباو، به‌کیک له ۳۲ جوړی گیایه‌که له تیره‌ی ئامال خوینباوی *lythraceae* گولی به‌نه‌وش و سووری گول‌ه‌باخه.

لیدیا: Lydian موزیک نایدناسی هوایهکی موزیکی یونانی و دهزگای پینجهمی موزیکی کلئسا.

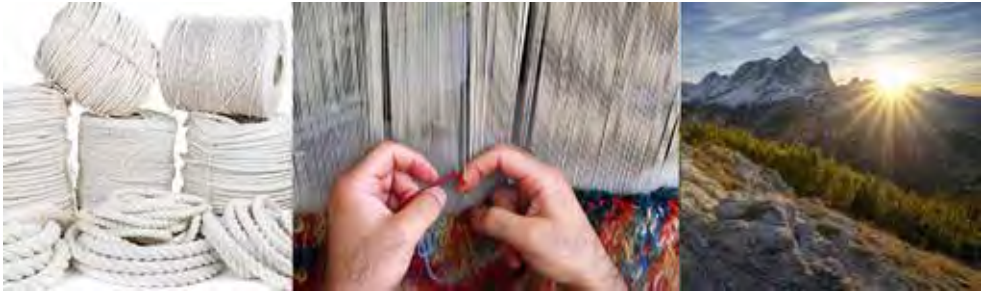
لیدینگ نارتیکل: leading articles مه‌ان-۲ سهروتار، وتاری سهرهکی، له ده‌قی فهرانسهی به ئینگیزی نووسراوه.

لیزگ: rays فیزیک ناو تیریز، تیشکی هه‌تاو، پرشنگ، تیجیه، چه‌یکیک پهرتهو ➡ به تایهت ئه‌و کاته‌ی له کونیک‌ی بچووکه‌وه خو‌ی ئه‌کا به ژووردا و ئه‌بینری. ۴ اشعة N stråler ۵ اشعه‌ها.

لیزگ: yarn بادراو **ناو** گشتهک، بهنی گشت، بهنی چمن لوی بادراو، بهنی کلاش چین، بهنی پینهچ، بهنی رایه‌له‌ی تهون و مافووره. **ع** غزل، خیط **garn** **د** نخ.

لیژنه‌ی پاراستنی کومه‌لایه‌تی: Committee of Public Safety **بامباری** **ناساېتر** له شوړتی فمرانسه، ۶ی ئاپریلی ۱۷۹۳ له لایهن کونفانسیونی نه‌توايه‌تی بو داکوکیکردن له بهرزه‌وه‌ندی گشتی دامه‌زرا و یاشان بوو به خزمه‌تکاری سهره‌پوړی و تیروړی پوبسپیږ.

لیس: lys **جوگرافیا** **ناو** چه‌میکه له‌سمر سنووری به‌لجیکا و فمرانسه، له ناوچه‌ی فلاندرز.

لیسپ: Lisp **نای‌نای** **کورنکارو** کورنکاروی List Processor به واتای به‌رنامه‌نووسی بېرسته، لیسپ زیاتر بو به‌رنامه‌نووسی ژیری ده‌ستکرد Artificial intelligence به‌کار نه‌هیږی و زمانیکې ناسان و سازگاره. یکه‌مجار له ۱۹۵۸

دارپژرا له لایهن جان مهکار تیموهه، دوهم کونترین زمانی پروگرامکردنه که به بلاوی بهکاردی، له دوی زمانی فورتره نوهه.

لیست: Franz Liszt (۱۸۱۱-۱۸۸۶) ئاوازدانه و بیانۆزه‌نی ههنگاریایی.

لیستهی رهشی ب: Blacklist B **ئاسابتر** بپرسی کهسانی سهرکهشر و گومانلیکراو، که له ههلمهرجی پروودانی جهنگدا ئه‌بێ بگه‌یرین.

لیسوگرافی: Lithography **چاپ** چاپی کهندا و کلیشهی هه‌له‌که‌نزاو له سهر زینک و ئالومینیۆم، به شیوه‌یه‌ک که شوینی چاپکراو به‌رجه‌سته ئه‌بێ و جه‌وه‌هر وه‌رئه‌گرێ و ئه‌یگوازیته‌وه بو سهر کاغزه‌ یان ههر ماکیکی تر.

لیسینیۆسی: Valerius Licinianus Licinius **ئیمپراتور** (۲۵۰-۳۲۵) ئیمپراتوری رۆما له ۳۰۸ تا ۳۲۴، ئهو خه نیمی کۆنستانتینی به کمه بوو، دژی جهنگا، شکستی خوارد، تهره کرا و یاشان کوژرا.

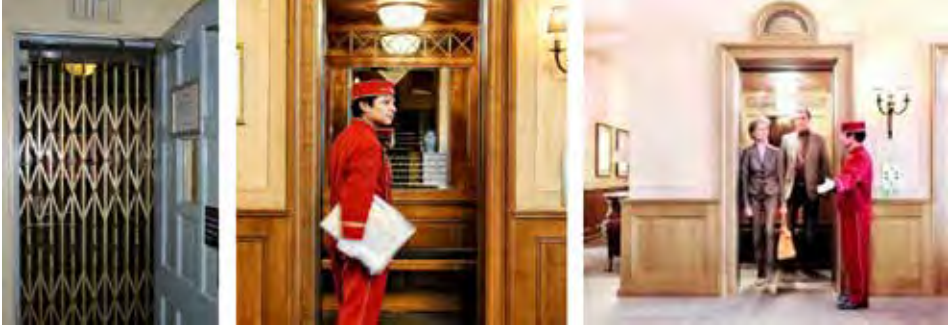
لیشنۆفسکی: Karl Max Lichnowsky **پامیار** **دیپلۆمات** (۱۸۶-۱۹۲۸) پامیار و دیپلۆماتی ئالمانی، له ۱۹۱۲ تا ۱۹۱۵ بالۆیزی ئهم ولاته له له ندهن بوو.

لیقۆرنۆ: Livorno **جۆرفیا** **به ندهر** به ندهریکه له ئیتالیا ناوهندی، له پارێزگای تۆسکانی، کارگهی مهزنی کانزا و کهشتی سازی لیه.

لیفت: lift [E] ناو گهران-۲ په‌یزه‌ی کاره‌بایی، ئاسانسور، لیفت به واتای به‌ررسی ئاسانسور به‌کاری ته‌ئیتی.

لیک: spittle [ناو] تفی ده‌م، تفی شوپوه‌بوو به لاله‌غاوه‌دا، شله‌یه‌کی پروونه له لایهن چهن‌د پزینیکه‌وه له ناوچه‌ی ده‌م دروست ده‌ب. لیک به‌شیک‌ی گرنگی جه‌سته‌یه‌کی ته‌ندروسته. زیاتر له ناو پیکهاتووه. به‌لام لیک ته‌ستوی گرنگی‌تی تیدایه که جه‌سته‌ت پیوستی پیته‌تی بو ههرسکردنی خو‌راک و به‌هیزی ددانه‌کان. [E] رضاب [N] spytt [D] بزاق.

هه‌نگی: دزه‌کردنی ناو یان شوپوه‌بوونه‌وی وه‌کوو لیک به ئینگلیزی پیی ته‌وتری leak یان leakage.

لیکور: liqueur [هه‌نگال] ئاومیوه‌ی ئاسایی یان گازدار، پینگالی تیکهل به ته‌لکول و تامی میوه یان به‌هارات، پینگال بو‌خا‌و‌کردنه‌وی جین و ویسکی و هتد. [E] لیکور [N] likør [D] لیکور.

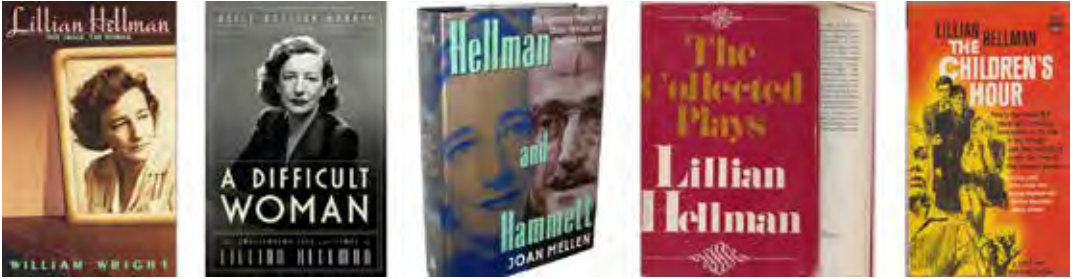
لیگوریا: Liguria **جوغرافیا** **هم‌ریم** مه‌لېه‌ندیکې که‌ناریو ئیتالیا له سمر زهریای مه‌دیتهرانه، که له تۆسکانییه‌وه تا سنووری فه‌رانسه کشاوه، ناوه‌نده‌که‌ی جینوفا Genova یه. له کوندا لیگوریا تا ئوقیانوسى ته‌تلّس درېزه هه‌بوو.

لیلیان گیش: Lillian Gish **هونه‌ریکتنه** (۱۸۹۳-۱۹۹۳) هونه‌ریشمی ئه‌مریکای، براوه‌ی ئۆسکار، به یه‌که‌م خاتوونی سینهمای ئه‌مریکای ناو ته‌برا.

لیلیان هیلمن: Lillian Hellman (۱۹۰۵-۱۹۸۴) شانۆنۆوس و پەخشانۆوس و فیلمنامه نووسی ئەمریکایی.

لیمۆی بەرگەمووت: bergamot orange **بۆووک** **میوه** **بەرامە** **ترنج، ترهنگ،** هەروەها بە لیمۆی سێقیلیا Sevilla (پایتهختی ئەندەلوسیای ئیسپانیا) یان ترنجی کالابریا Calabria (له باشووری ئیتالیا، بەرامبەر بە مێسینای سێسلیا) بەناوبانگە، درەختەکی بچووکە و تەنانت لە ناو گۆلدانیش ئه‌پروێ، له تیره‌ی مزره‌مه‌نییه، میوه‌که‌ی به ئەندازه‌ی پرتەقاله و ڕه‌نگه‌که‌ی زه‌ردی لیمۆیی یان که‌سکه، خۆش بۆن و بەرامه‌یه. لیمۆی بەرگەمووت له ناوچه‌ی سه‌هۆلبه‌ندان به باشی ئه‌پروێ. ڕۆنی یالغته‌ی بێستی ترنج بۆ مه‌زه‌دارکردنی چای و شیرینی سوودی لێ وه‌رته‌گیرێ، به‌ناوبانگترین به‌ره‌می به‌رگه‌مووت چای ئیترل گره‌ی Earl Grey یه. بۆنی به‌رگه‌مووت **ن** به‌کجار گرانبایی و به‌رامه‌یه‌کی زۆر خۆشی هه‌یه. **ف** البرغموت **د** bergamott ترنج.

لیما سیندرۆم: Lima syndrome **دەرۆنناسی** وه لَامِیْکِ دەرۆونییە که تێیدا بارمتهگر یان دەستدریژکار پەیوهندییەکی ئەرێنی دۆستانە لەگەڵ گۆری قوربانییە کدا دروست ئەکات و، بۆ یەکەمجار دواى قەیرانی بارمتهگرترن لە شاری لیما، لە ولاتی پیرۆ لە سالانی نەوه دەکانی سەدهی بیستەمدا پیناسە کرا. لیما سیندرۆم پێچەوانەى ستۆکھۆلم سیندرۆمە که بارمتهگیراو پەیوهندییەکی ئەرێنی لەگەڵ بارمتهگر دروست ئەکات. [٤] متلازمە لیما [N] Lima syndrom [د] سندرەم لیما. هاقانا سیندرۆم

← **باندیت:** Bandits فیلم فیلمی سینەمایى ٢٠٠١، بە هونەرماندەى پرۆوس ویلیز، بیلێ باب سۆرتۆن، کەت بلانچیت و دەرھێنانی باری لیقینسۆن، سەبارەت بە ستۆکھۆلم سیندرۆمە.

لیمۆی بەهەشت: grapefruit **بۆوهک** **مزرەمەنێ** گریپ فرووت، میوه یەکی مزرەمەنی گەورەى وه ک پرتەقالی ناوسوورە، چێژیکى ئاودارى ترش و خۆشى هەیه. [٤] لیمون الجنة [N] grapefrukt [د] گریپ فروت.

← **هەنار:** pomegranate ← پۆمیلۆ pomelo لەگەڵ لیمۆی بەهەشت جیاوازه، ئەگەرچی هەندیک بەوی ئەزانن. هۆمیلۆ

لیوکوسیا : Leucothea نایب و نه فسانه ماخوا له میسولوژیای یونانی ماخوای سپی، پهری زهریا، ئولسی رزگار کرد.

لینجه : mucosa زبندوه رزانرا ناو بیستی تهنکی پهمهیری که لوولمی ناوهوهی ئەندامی داپوشیوه، وهک لینجهی کهپو و زار؛ ئاوی کهپو. [۴] مخاط، خلط. slimhinne [N] [د] مخاط، خلط.

لینگوینی : Linguine خوراکی ههرتتهه که ههندی جار سپاگیتی تهختیسی پیر ئەوتری، جوړیک ههرشتهی دریزی پانه، زیاتر لهگهڵ میوهی زهریایی و سووسی بیستو ئەخوری. [۴] لنگوینی [N] Linguini [د] لینگوینی.

لیوتار : About Louis Liotard زانا دۆزهروهه (۱۹۰۴-۱۹۴۰) گه‌پیده و دۆزهروهه‌ی فهرانسهی.

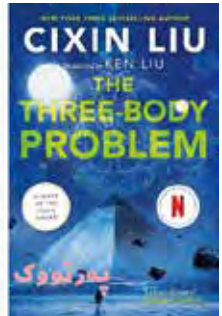

لیو سیکسین: Liu Cixin **نومسمر** (زاده‌ی ۱۹۶۳) ئەندازیارى کۆمپیوتەر و

نومسەرى وەرەمەزانستى جینییه. نو جەر براوه‌ی خه‌لاتی گالاكسى چینه، سالی ۰۱۵-مه‌ش خه‌لاتی ویزه‌ی هۆگۆی بۆ پۆمانی کیشی سی جه‌سته پیدرا. لیو سیکسین هه‌رچەند له زنجیره‌ی کیشی سی جه‌سته‌دا به توندی دزی ماویست پیشان ئه‌دری، به‌لام له وتووێژیکی ۰۱۹-۱۲-دا به پوونی پشتیوانی خۆی بۆ رامیاری ده‌سه‌لاتی جینی ده‌رئه‌پرێ و پێی وایه: «جله‌وشلکردنی جینی بۆ سه‌رمایه‌داری ده‌ره‌نجامه‌کانی ترسناک ده‌بن.» ◀ لیو سیکسین به هه‌لبژاردنی شه‌رقانی کورد پروفیسور له‌یلا ئاریچ وه‌کوو یه‌ک له‌و سی به‌رگریکاره‌ی بۆ رزگاری مرۆقابه‌تی دیاری ده‌کرین، ئافره‌تی کوردی گه‌یاندوووه‌ته‌ لووتکه‌ی به‌رزی هه‌لووست و شیانستی و، بووه‌ته‌ هۆی جه‌ختکردن له‌سه‌ر که‌سایه‌تی به‌رزی ژنی کورد و ناساندنی به‌ هه‌موو جیهان؛ تا راده‌یه‌ک که‌ که‌سی سییه‌می هه‌لبژارده، واته‌ به‌رزترین فیزیکانی ئەم جیهانه‌یه، خۆی له‌ به‌رامبه‌ر له‌یلا‌دا به‌ هیچ دانه‌نی و ئەلی، من ته‌نھا توێژه‌ریکی ساده‌ی فیزیکم، به‌لام له‌یلا پالمانیکی راسته‌قینه‌ی کورده! ▶ بۆیه‌ ئه‌بێ سیاسگوزاری لیو سیکسین بین و، شیاوی ئه‌وه‌یه‌ هه‌ر وه‌ک ئه‌و په‌یکه‌ری بۆ کورد ساز کردووهم، ئیمه‌ش په‌یکه‌ری ئه‌و له‌ هه‌موو شه‌ره‌کان دابنێین. [۴]

لیو تسی شین [N] Liu Cixin [۵] لیو سیشین.

👉 کیشی سی جه‌سته 👈 به‌رگریکار

دهرهټراوه.

لیون پواریه : Léon Poirier **دهرهټنه** {۱۸۸۴-۱۹۶۸} دهرهټنهری
فهرانسهری سینهما.

لیون دووده : Léon Daudet **وژنانه وان** **نووسهر** {۱۸۶۷-۱۹۴۲} وژنانه گهر و
نووسهر و پاشایخوازی فهرانسهری.

لیونیل تیڤری: Lionel Terry **تتاختوان** (۱۹۲۱-۱۹۶۵) شاخهوانی فھرپرانسیمی. له یهکهه کهسان بوو له ۱۹۵۵ سمرکهوته سمر هیمالایا. ییږه ی که ږابهری شاخهوانی و ږاهینتھری خلیسکینتی سهریبهفر بوو له ماوهی جهنگی جیھانی دووهمدا وهکوو ییشمهرگهیهکی جهرهزه خزمهتری شیانستی له دژی نازییهکان نهجام دا.

لیندزی نه ندرسون: Lindsay Anderson **دهرهینتھر** (۱۹۲۳-۱۹۹۴) دهرهینتھری بهریتانیایی فیلم و شانۆ و فیلمی بهلگهیر.

{Letter m}

ماتانزا: Mattanza جوگرافيا ماسیگری **ناو** (ئیتالیایی) به واتای کوشتن و زهبرلیدان، شیوازیکی گرتنی ماسی تۆنایه له سیسیلیا به تۆری ماسیگری زۆر گهوره. ئەم شیوازه چووته ههندی شوینی مهراکو و پورتوگال و ئیسپانیاش.

ئەوتری وشهکه له (al-madraba) ی ئەندهلۆسییهوه هاتوو، که ئهویش (المضربة)یه. له مانگی مارسدا ماسی تۆنی ئوقیانووسی ئەتلهس له رینگه جبهل تارقهوه کوچ ئەکهن بۆ زهریای سپی ناوهراست تا بۆ گهراخستن له زید و شوینی له دایکبوونیان، سەردانی شوینهکانی گهراदानانی خۆیان بکهن.

له مانگی ئاپریلدا ماسییهکان ئەگهنه لای ئەو تۆپه گهورانە پراخراوه و به چەند قووناخ ئەگهنه بهشی ناوهوهی تۆپهکان به ناوی **تۆنارا tonnara** واته زووری مهراگ، لهویشهوه بهرز ئەکرینهوه بۆ ناو گهمی ماسیگری. ماسی **تۆنا** ئەو ماسییهیه کهوتووته ناو **تۆنارا**وه.

➡ **میژوو** ئەم شیوازه لهوهوه سەری ههلاوه که پیش ئەوهی جوړی پیشکەوتووتری ماسیگری سەر ههلبدا، دانیشتوانی سیسیلیا که به هاتنی ماسی کوچمیریان زانیوه به ههزاران کهس چوونهته ناو ئاوی تا پشتینه و رەب بەدهست و سهبهته بهکوڵ، سەرەوتیان گرتوه و ئەوهنده ئادار و بیجووله پراوهستان تاکوو ماسی هاتوون، سلیان لێ نهکردوونهتهوه، وایان زانیوه بهرد و کهناری زهریاکهن. ماسیگریش ئەوهندهی ماسی

تمووره یان ئه‌دهن، به نِزه، زرم له ماسی بهره‌ستیان ئه‌دهن و هه‌لئ ئه‌دهنه ناو قرتالئی کولیان. کولگرتن و خوّماتدان و هه‌ستراگرتن و چاوه‌پروانی بۆ کاتی له‌بار بووه به په‌ند، ئه‌گه‌ر دیار و خویش بیت و نه‌شجیته بۆسه‌وه.

➡ **په‌ند هه‌یمایی** ماتانزا له وێژه و رامیاریشدا به‌کار ئه‌هێریت و به واتای: خوّماتدان و له‌په‌ر ده‌سته‌شاننده. واته ئه‌وکاته‌ی که به تاوانیک زانراوه، له‌بهر ئه‌وه‌ی زانیاری که‌مه یان به‌لگه‌ی مسوگه‌ر و دارمال به‌ده‌سته‌وه نییه، ئه‌بێ خوّمات بکه‌ن تا هه‌ل هه‌له‌که‌وی. ➡ **گولئ زیان**.

➡ **سینه‌ما زنجیره** The Dropout یان ده‌قبه‌ردای، زنجیره‌یه‌کی زانسته تله‌فیزیۆنییه سه‌باره‌ت به یه‌کێک له گرنگترین پروداوه‌کانی جیهانی زانسته و ته‌کنه‌لوژی سه‌رده‌م، له به‌شی پینجه‌مدا ئاماژه به دیارده‌ی ماتانزای تیداوه.

ماتا هاری: Mata Hari **سه‌ماکار** **سیخوڕ** **له‌تتفرۆت** (۱۸۷۶-۱۹۱۷) مارگریتا گِرترویدا ماکلوډ که زیاتر به ناوی شانۆیی ماتا هاری ناسراوه، سه‌ماکاری پرووت و له‌شفرۆشیکی هۆله‌ندی بوو، له کاتی جهنگی جیهانی یه‌که‌مدا به تاوانی سیخوڕی بۆ ئه‌لمانیا گیرا و سزا درا و، ساڵی ۱۹۱۷ له فه‌رانسه، له لایهن پۆلی له‌ناو بردن له سیداره دراوه.

➡ **ماتا هاری: Mata Hari** **فیلم** فیلمی سینه‌مایێ ۱۹۳۱ی ئه‌مريکای به نواندنێ گریتا گاربو و ده‌رهینانی جوړج فیتزموريس.

- ← **ماتا هاری: Mata Hari** **فیلم** فیلمی سینهمای ۱۹۸۵ ئەمریکای دهرهینانی کورتیس هارینگتوون.
- ← **ماتا هاری: Mata Hari, agent H۲۱** **فیلم** فیلمی سینهمای ۱۹۶۴ فهرانسهی دهرهینانی ژان لویی ریشارد.
- ← **ماتا هاری، سیخوری نهشمیلانه: Ma Mata Hari: The Beautiful Spy ta** **فیلم** فیلمی سینهمای ۲۰۱۶ دهرهینانی جورج روژانا پاتریزیا سیکلاری Rossana Patrizia Siclari.
- ← **ماتا هاری: Mata Hari** **زنجیره** زنجیرهی تلهفیزیونی ۲۰۱۶ی رووسی- پورتوگالی دهرهینانی دینیس بیړی.

ماتریوشکا: matryoshka **به‌رژه‌نگ** **ناو** یان بووکی رووسی **матрёшка** به واتای کیژوله یان نازناوی بچووککراوی ژن ماتریوشا **Матрёна** یه، کوومه‌لیکی پینج یان زیاتری بووکی ته‌ختی په‌نگینراوه له گهوره‌وه بو بچووک که ئه‌خرینه ناو یه‌کتر. له سالی ۱۸۹۰مه‌وه وه‌کوو به‌رژه‌نگ و دیاری رووسییهی لیها‌تووه. **۴** ماتریوشکا **Matroszka** **د** ماتروشکا. ←

مجری هیلانه: nesting caskets **به‌رژه‌نگ** **ناو** یان مجری بیزه‌نتین، سمره‌تاکه‌ی ئه‌گه‌رپته‌وه بو سده‌ی یانزه له چین و پاشتر له سده‌ی دوانزه لای رومای بیزه‌نتین، پینج یان زیاتر مجری بچکولانن له زپری زهره و سپی و زیو دروستکراون و ئه‌خرینه ناو یه‌ک. ههر مجریه‌ک وه‌ک هیلانه یان تابووتی مجری بچووکتره. ← **مجری شیرولی: Veroli**

Casket **بهرزنگ** **شاو** مجریه‌کی راگرتنی بون و خشله، سده‌ی یانزه له کونستانتیوئول دروست کراوه، له تابلوی عاجی تاشراو بیکهاتووو و له سهر ده‌رگاکه‌ی وینئی په‌لاماری ئوروویایه، له پیشه‌که‌ی سهربرده‌ی بیلوروفون و یفگی‌نیایه، پشته‌که‌ی ئه‌رابه‌ی دیونیساکه به دوو ته‌شکی ئاریس خودای جهنگ و فینووس ماخوای ئه‌فین، کو‌تاییه‌که‌ی دیمه‌نی دیونیسوسی خودای شهراب، به سواری ئه‌رابه‌یه‌ک که پلینگ راینه‌کیشن، له‌گه‌ل په‌ریه‌ک به سواری ئه‌سپی زه‌ریایی و تهرمیکی دار و کانزا به شیوه‌یه‌کی شیواو لیک ئالاون. له کاتی‌کا چه‌ندین سده‌یه ئیمپراتوری بووه به مه‌سیحی، ئه‌م که‌ندا بته‌رستانه نیشانه‌ی سهره‌له‌دانه‌وه‌ی شیوازی کلاسیکی که‌ونارایه.

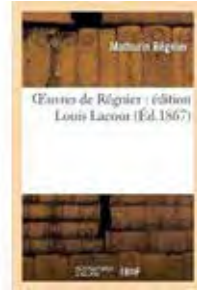

ماتزینی: Giuseppe Mazzini **پامیار** **روژنامه‌وان** (۱۸۰۵ - ۱۸۷۲) جوزییه ماتزینی، پامیار، روژنامه‌نووس، له تیکۆشه‌رانی به‌گگرتنه‌وه‌ی ئیتالیا و سه‌روکی بزووتنه‌وه‌ی شوپشگی‌پرانه‌ی ئیتالیا بوو. سه‌روکی رژیمی کوماری که‌م ته‌مه‌نی روومن له مانگی ۵ی فیبریه‌وه‌ری تا ۳ی جولای ۱۸۴۹ له‌گه‌ل سافی و ئارمیلینی.

ماتۆرا: lazy ئاوهنتاو کەسی تەمەل و خوڤۆنشەویست. **۴** کسول **N** lat **د** تەن پەرور.

ماتۆران رینیه: Mathurin Régnier **کەژە نووێر** (۱۵۷۳-۱۶۱۳) تەوس و ساتیرنووسی فەرانسەیی.

ماتیلد لیتتیسا بۆناپارت: Mathilde-Létizia Bonaparte **کەسابەفر** **خاوەن کۆپ رۆتتەنیر** (۱۸۲۰-۱۹۰۴) کچی ژێرۆم بۆناپارت و کاترین دووهرتەمبەرگ، لە ساڵی ۱۸۴۸ تا ڕووخانی ئەمپراتۆری دووهمی فەرانسە لە کۆنشی ئیلێزه دانهنیشت. دیوێخانەکی کۆری ئارستۆکرات و هونەرمەندان و نووسەران بوو، وەکوو سەنت بیڤ و فلۆب و دووما.

ماچیلیپاتنام: Machilipatnam یا Masula **جوتافیا** **به‌زدهر** که به‌نده‌ریشی یه‌ ته‌وتري، شاريکه له باشووری روزه‌هلاتی هیئد، دانیشتوانی ۱۷۰,۰۰۰ کەس. **مووسلین** **هومايي**

ماخوله: melancholy, schizophrenia **ده‌رووناسی** **نه‌خوئنی** یا سکیترزوفرنی، نه‌خوشینیکه که ته‌ندیسه و کرداری مروف ته‌شیوئنی. داره‌تیکه که زیاتر نه‌خوش خوی به کهسیک یا شتیکی تر ته‌زانی. نیشانه‌کانی بریتین له ورینه، گوتی هه‌لیت و په‌لیت و په‌فتاری نه‌شیاو. نه‌خوشینی ماخوله له‌گه‌ل نه‌خوشینی جووتکه‌سایه‌تی dual personality جیاوازه.

ماد: Mede **میژوو** **ناوی‌نابیه‌ر** ناوی تیره‌یه‌که کورد ده‌جیته‌وه سه‌ری و، ته‌ویش کوری «مادا» ی کوری «یافیس Japheth» ی کوری «نوح Noah» ه. **Median kingdom** مه‌زنترین ئیمپراتوری میژوو له ناوچه‌که‌دا، که له ۷۰۰ تا ۳۳۰ پیش زاین ده‌سه‌لاتیان هه‌بوو. **المیدیین** **Mede** **ماد**. **مادی**: Median.

مادام: Madame نشازاده نازانو ناووناییمهت نازناوی ئیلیزابیت شارلوت - Charlotte Élisabeth، دوشیسی دورلیان و هاوسبری مؤسیو، فیلیپ دورلیانی Duke of d'Orléan برای لویی چوارده Louis XIV بوو.

مادام بوڤاری: Madame Bovary فیلم درامای میژووی ۱۹۳۴ ده رهینانی ژان پرنوار، ژئوهرگیراو له رومانی مادام بوڤاری گوستاف فلوبیر.

مادام دو پومپادور: Madame de Pompadour رووناکبیر ناووناییمهت (۱۷۲۱-۱۷۶۴) جین ئانتوانیت بواسون مارشینهز دو پومپادور، له ژنانی روښنبیری تاریستوکراتی فهرانسه، گراوی لویی پانزه، که بهم هوپوهه له بواری

هونهری و ویزه‌یی و رامیاریدا کاریگه‌رییه‌کی زووری هه‌بوو.

مادام لا فایت: Madame La Fayette **نوسهر** **رۆماننووس** (۱۶۳۴-۱۶۹۳) خاتوونی رۆماننووسی فه‌رانسه‌یی.

مادوئا و منال: Michelangelo's Madonna and Child **بیه‌بهر** ته‌نها بیه‌بهری مایکل ئانجلوویه له ماوه‌ی ژیانیدا له ئیتالیا براوه‌ته ده‌روهه و له نوێزگی کاسیدرالی شاری برووژی به‌لجیکا دانراوه. ◀ مادوئا و منال له جه‌نگی جیهانی دووه‌م له لایهن نازییه‌کانه‌وه دزرا و پاشان له لایهن پۆلی فریاگوزاری تایه‌تی ئەمریکایی به ناوی **مانومه‌تتمن**، له کانگای خوێی شاری ئالتاوسی Salzmine Altaussee دوزرایه‌وه، هاوکات له‌گه‌ڵ ده‌یان‌هزار به‌ره‌می هونه‌ری تر‌دا، که نازییه‌کان فریا نه‌که‌وتبوون به پێی فه‌رمانی راسته‌وخۆی هیتلەر بیانسووتین.

مادونای مه‌گنیفیکات: Madonna of the Magnificat **نایب و نه‌فسانه** **هونه‌ر**

تښه‌کاري ئیتالیایي، تابلویه‌کی بازنه‌ی یان توندویه شیوه‌کاري سهرده‌می پرنسانس ساندرؤ بوټیچیلی سالی ۱۴۸۱ کی‌شواویم‌تی. ئەم تابلویه پاکیزه و منال و پینج فریشته‌یسی پښ تهوتری. له‌ناو بازنه‌که‌دا، مه‌ریمه‌ی پاکیزه به ده‌ستی راستی ته‌نوسی و به ده‌ستی چه‌ی هه‌ناریکی راگرتوو و مه‌سایا له‌باوه‌تی دایه، له‌کاتی‌کدا دوو فریشته تاج ته‌نښ به سهریوه. ئەم تابلویه ئیسته له‌گالیرییه‌کانی ئوفیزی له‌فلورانس. **مه‌گنیفیکات** **مونا** **بوټیچیلی**.

مارتا رای: Martha Raye **هونه‌ریختنه** {۱۹۱۶-۱۹۹۴} ناسراو به ده‌مزل،

ئه‌کته‌ری کۆمیدی ئەم‌ریکایی.

مارتۆف: Julius Martov یان L. Martov **لەسۆسیالیست** **خەباتگیر** (۱۸۷۳-۱۹۲۳) سۆسیالیستی خەباتگیری ڕووسی و لە سەرکردەکانی بالی مۆنشۆفیک.

مارتین دو گار: Roger Martin du Gard **ڕۆماننووس** (۱۸۸۱-۱۹۵۸) ڕۆماننووسی فەرانسەیی، براوەی خەڵاتی نۆبێلی وێژە ۱۹۳۷، خاوەنی ڕۆمانی یانەسای تیبۆ لە هەشت بەرگدا، سیامەند شاسواری لە ئینگلیزییەوه وەرێگریاوه.

مارسەیی: Marseille **جوگرافیا** **بەندەر** بەندەریکە لە ھەریمی ڕۆفەنس لە باشووری فەرانسە. Marcel Duchamp

مارسیل ئیچاک: Marcel Ichac **فیلمگر** (۱۹۰۶-۱۹۹۴) فیلمگر و گهریده و دهره‌تیر و تالیپنیستی فه‌رانسه‌ی.

مارسیل پانیول: Marcel Pagnol **رؤماننووس** **دهره‌تیر** (۱۸۹۵-۱۹۷۴) رؤماننووس، شانونامه‌نووس و دهره‌تیری فه‌رانسه‌ی، یه‌که‌م فیلمسازه هه‌لېژېردرا به ئەندامی کۆری زانیاری فه‌رانسه.

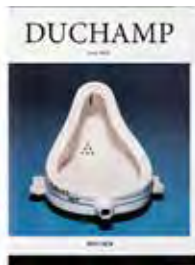
مارسیل پرووست: Marcel Proust **فه‌یله‌سووف** **رؤماننووس** (۱۸۷۱-۱۹۲۲) نووسر و په‌خنه‌گر و شروقه‌کاری به‌ناوبانگی فه‌رانسه‌ی، تافرینه‌ی رؤمانی ناوازی هه‌وت به‌رگی گه‌ران بو کاتی له‌ده‌ستجوو، که سیامه‌ند شاسواری له ئینگلیزیه‌وه وه‌ری گېراوه بو کوردی و له لایه‌ن ناوه‌ندی غه‌زله‌نووسه‌وه سالی ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ چاپ و بلاو کراوه‌یه‌وه. **دینتښت:** بو زانیاری زیاتر له‌سه‌ر رؤمانی گه‌ران پروانه وتاری سیامه‌ند شاسواری له کو‌تایی به‌رگی هه‌وته‌می رؤمانی گه‌ران بو کاتی له‌ده‌ستجوو. **دریژه** ← سیچکوف نووسه‌ری پرووسی ئەل: مملانیان له‌گه‌ل نووسه‌رانی رۆژتاوا بیسووده چونکه ئەوان سی خویان هه‌یه: (کافکا، جیمز جویس

۹ پرووست.

مارسیل دوشام: Marcel Duchamp (۱۸۸۷-۱۹۶۸) **تیهوکار** **یهیکه رناتر**

شیوه‌کار و یهیکه‌رتاشی فرانسوی، بهره‌مکانی زیاتر به شیوایی داداییزم و سورپریالیزم نژانن. بهره‌مکانی دوشام کاریگری له پیره‌پیدانی هونری رۆژئاوا له باش جهنگی جیهانی یه‌که‌مدا هه‌بوو.

مارسیل کارنی: Marcel Carne (۱۹۰۶-۱۹۹۶) **ده‌ره‌ننه‌ر**

کلیلی ریالیزمی هونره‌انه له سینمای فرانسه.

مارسیل کره یشن: Marcel Cravene (دهرهینه ۱۹۰۸-۲۰۰۲) دهرهینه و

تیدیتوری فهپانسه یی فیلمی سینهمای و تله فیزیونی.

مارسیه ز: Marseillaise **سرود نیشنمانی** **موزیک** سرودی نیشنمانی ولاتی

فهپانسه یه. ناوه که ی له شاری مارسه یه وه هرگیراوه. ثم سروده میژووی و همزینره له لایه ن تهفسه ری شوژشگری سپای فهپانسه، به ناوی پوژه دو لیل Rouget de Lisle له سالی ۱۷۹۲ ادا هونراوه تهوه و تا نیسته ش بهره وام چریکه ی دی.

دلاکروا د مارسیه ز له سهنگه ردا

... ئه ی روله کانی نیشنمان ...

چهک هه لگرن،

هیژی جهنگاوه ر پیک بینن!

بو بهره وه، بو بهره وه!

با خوینی چه په لی دوژمن،

شیوه ردی دهشته کانمان تیرا و بکات ...

مارسیه ز له سهنگه ردا: Marseillaise **شارلو** **شپوه کاری** تابلوی بهناوبانگی

یووزین دلاکروا شپوه کاری پوماتیکي فهپانسه یی، نوینه ره وه ی خروشی شوژشی جولای ۱۸۳۰ د مارسیه ز ههروه ها سرودی نیشنمانی فهپانسه یه. دلاکروا.

مارشال پلان: Marshall Plan **بیهیمانامه** **نابووری** **جهنگ** یان بهرنامی جاکبوونهوی ئوروویایی، دهستپیشخه‌ریبهکی ئه‌مریکا بوو له سالی ۱۹۴۸ بو پیشکەشکردنی یارمهتی دهرهکی به ئوروویای پوژئاوا. له دوای جهنگی جیهانی دووهم، ئه‌مریکا زیاتر له ۱۳ ملیار دۆلاری بو پوژانهوی ئابووری ئوروویا ته‌رخان کرد.

مارشال پیتەن: Philippe Pétain **مارشال** (۱۸۵۶-۱۹۵۱) مارشالی فه‌رانسه‌یی، قاره‌مان و فه‌رمانده‌ی هه‌زه‌کانی فه‌رانسه له جهنگی جیهانی یه‌که‌م، ناسراو به «سه‌رکه‌وتووی قه‌ردۆن».

مارشال دو ساکسی: Marshal Saxe **ژنرال** و **نابیر** (۱۶۹۶-۱۷۵۰) ژنرال
لوی چوارده، به زمانبازی بهناوبانگ بوو.

مارشیننه: Marchioness یا **marquise** **فاریسٹوگراسی** **نازناو** ژنی مارکیز
marquis، پلمهکی بهرزه له کومه لگه ی تاريسټوگراتیدا. **دووک**،
پرینس، مارکیز، کونت، **شیکونت**، **بارون**.

مارکسی و پرووسییه: نامه نامهکانی مارکس سهبارت به پرووسییه له
کوبهرهمی مارکس به پرووسی ده رهاویرزراوه. بهلام یاشتر تم بهشمی
کوبهرهم، له لایمن کومونیسټی آلمانی ویتفوگیل Wittfogel، بهجیا
وه کوو پهرتووکیک چاپ کرا. له ناماندا نووسیویهتی: «ننگر شوړشی
پرووسییه بهر له دیموکراتیزه بوهونی نه و لاتنه پوهودات، به مسوگه ری تزاری
سوپر سه ره هل نه هیټی.» که همر وایټی لیټات.

مارک شاه: King Mark **تسا** بیړسونای پادشای کورنوال Cornwall یا

کۆرانوای Cornouailles له ئەفسانەیی «تریستان و ئیزۆلد». یادشایەکی دوخمان و ترسنۆک که باش هێزێشی ئیرلەندییەکان بوو سەر کۆشکەکەیی له ترسنۆکیدا گيانی لهدەست دا.

مارکوونه: tip **داب و نه بیهێت** **ره و نه بیهێت** شاگردانه، بهخشش، دهستخۆشانهی شاگرد. **۴** البقشیش **N** tips **د** بخشش.

مارکیز: marquis **ناریستۆکراسی** **بیلە** **نازناو** **ناوێنا بیهێت** لهیهکی بمرزه له کۆمهڵگهیی ناریستۆکراتیدا. **←** دووک، پرینس، مارکیز، کۆنت، شیکۆنت، باروون.

مارکی: Marche **جوگرافیا** **هه بیهێت** یهکیکه له ۲۰ ههڕیمی بیکهینهری ئیتالیا که به شیوازی ئۆتۆنۆم بمرپوه نهجی، نهکهوئته باکووی رۆژههلاتی ولات لهسەر

زه‌ریای ئادریاتیک.

مارکیژ: marquisه یان marchioness ئاریستوکراسی نازناو ژنی مارکیژ marquis، پله‌یه‌کی به‌رزه له کۆمه‌لگه‌ی ئاریستوکراتیدا. ← دووک، پرینس، مارکیژ، کۆنت، شیکۆنت، بارۆن.

مارکیژ دو مه‌نتنۆن: Marquise de Maintenon (تشارۆن) (۱۶۳۵-۱۷۱۹) ژنی دووه‌می لویی چوارده.

مارکیژ دو گالیفه: Marquise de Gallifet (تشیهنه) شایهنه‌ی ئی‌مپریس یووژین و له شاجوانانی پاریس بووه له ئی‌مپراتۆری دووه‌مدا.

مارگاریت دوترش: Margaret of Austria **دووتتیر** **فهرمانزده** یا **یان** به فهرانسه Marguerite d'Autriche که به مارگاریت دوتریش بیزه تکرر {۱۴۸۰-۱۵۳۰} دوو جاری ۷ و ۱۱ سالی فهرمانفهرمای ههریمی هابزبورگ هولندا بوو به نازناوی دوشیسی ساقوی. له ژنه ههره سهره تاییهکان بوو له هولندا به دهسهلات گهیشت.

دریژه ← کلیسای گووتیکی بروو له ناوچی ئەین Ain له پوژهلاتی فهرانسه، Marguerite d'Autriche یا Margaret of Austria له سهرهتای سهدی شانزه به یادی میردهکهی فلیبیر دووکی ساقوی دروستی کرد، که سی سال پاش زهماوندهکهیان مرد.

مارگرافین: Margravine **نازناو** نازناوی شازادهنشینه سنووریهکانی ئالمانی کون.

مارلین دیتریش: Marlene Dietrich **هونهریبیتنه** **کورانینین** {۱۹۰۱-۱۹۹۲} هونهریشه و گورانینبیر و شوهمنی ئالمانی ئەمیریکایی، به نویهمین ئەستیرهی هالیوود دائهنری.

مارلی: Marly سه‌بیرانگه ناوی‌جینگا یان Château de Marly ناوی کوشک و پارک و شاروچکه‌یه‌ک له نواقه‌ی قیرسای نزیکی پاریس.

مارو: blaze horse ناوه‌ناو شه‌ودیز، ته‌سپه ره‌شی ناوچاو سپی د اسب با خال سفید در پیشانی.

ماروکی: Maroquin چه‌رمه‌واله ناو یان Maroquinerie جوړه چه‌رمی‌کی گرانبه‌های مه‌راکوویه.

ماره‌پر: ordained کۆمه‌لایه‌تری دادوهر ئابین، فه‌رمان قه‌شه و مه‌لا و ناخامی ماره‌پر، یان که‌سیکی ئابینی که به پله‌ی بریارده‌ر که‌یشتوووه و ئه‌توانی ماره‌ بپری. [۴] که‌نوت [N] ordinert [د] که‌نوت.

ماریمّا: Maremma جوگرافیا ناوی جینکا مه‌لّه‌ندی که‌ناری ئیتالیا به‌رامبه‌ر به زه‌ریای تیرانیان.

ماری ستوارت: Mary Stuart (۱۵۴۲-۱۵۸۷) کچی جه‌یمزی پینجه‌م شای سکا‌تله‌ند، له شهنش سالی وه‌کوو ده‌زگیرانی فرانسوا، شازاده‌ی جیگری فه‌رانسه‌ برابو ئه‌م ولاته. ۱۵۵۸ شووی کرد، دوو سال دواتر می‌رده‌که‌ی مرد و که‌رپه‌وه و بوو به‌ شازنی سکا‌تله‌ند و له کیشمی چاکسازی کلّی‌سای کاسوئلیک له لایهن ئیلیزابیتی یه‌که‌مه‌وه به‌ زور کارکه‌نار کرا، گیرا و سه‌ریان لی‌کرده‌وه.

ماریا شاژنی سکات: Mary, Queen of Scots **ننسا** هه‌لېه‌ستی تراژیدی ژبانی شاژنی سکاتلند، به‌ره‌می شیللر، هه‌لېه‌سته‌وانی گه‌وره‌ی ئالمانی، که سالی ۱۸۰۰ بلأو کرایه‌وه.

ماریا کاساره: Maria Casares **هونه‌ریبیتنه** (۱۹۲۲-۱۹۹۶) هونه‌ریبیتنه‌ی شیانستی شانۆ و سینهمای ئیسیانی فه‌رانسه‌ی.

ماریان دو مه‌یلی: Marie Anne de Mailly-Nesle **گراوی** **دوونتیسر** یان

دوشییس دو شاتووروی، گهنجترینی یینچ خوشکانی نیسل Nesle که چواریان بوون به گراوی لوی پانزهی فهرانسه.

ماری پۆلایین: Steel Serpent کامیک بووک یان ستیل سهرپهنت، پیرسونای دوژمنی ئایرون فیست Iron Fist یان مستی ئاسنینه، له زنجیرهی نهخشیندراو یان کامیک بووکي ئهمریکایر ساشا دۆوان Sacha Dhawan له زنجیرهی سینهما تلهفیزیۆنی مارقیل Marve دا.

← **ستیل سهرپهنت:** Steel Serpent **هۆشبه:** جوړیک هیرۆینی زور بههیزه، به مهبهستی ئاماژه به زور دزیو و مهترسیدار بوون بهو ناوه ناوئراوه.

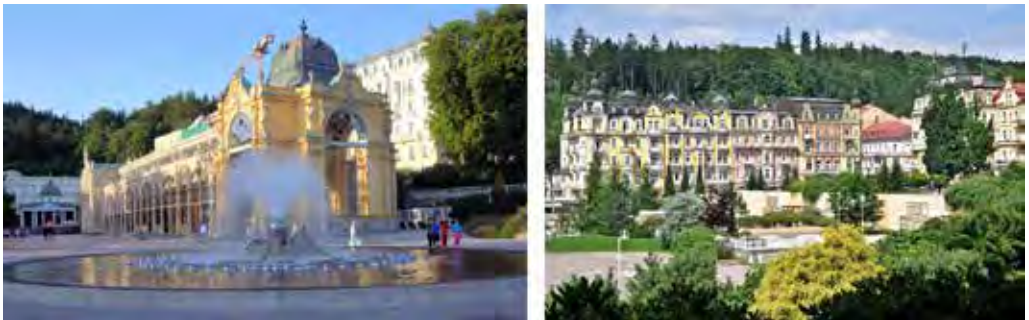
ماریقۆ: Pierre de Marivaux **دۆماندووی:** (۱۶۸۸-۱۷۶۳) دراما و دۆماننووسی فهرانسهی.

ماری لوییښ: Marie Louise, Duchess of Parma **نشان** کچې فرانسوای دووهمې نه‌مسا، زنی دووهمې ناپولیون.

مارینباد: Marienbad **جوغرافیا** **ناو جیگا** ناوی کونې ښاری ماریانسکه لازینهیه Mariánské له کوماری چیکې ټه‌مرو، گه‌پراوی به‌ناوبانگی هه‌یه.

ماریس: dictator, impulse **ناو** مارز، لاسار، سه‌ره‌رو. **مندفع** **N**

impuls **د** انگیزنده.

ماریو سۆلداتی: Mario Soldati **دهره‌نهر** {۱۹۰۶-۱۹۹۹} دهره‌نهری ئیتالیایی.

مارز: perverse **ئاوه‌ئاو** چهوت، لاری، به‌دفر، سه‌رشمق، مارس، گوینه‌بیس، نه‌ساز، که‌لله‌رق، لاسار و سه‌رسه‌خت. **ع** عنید **N** pervers **د** لچوچ، عنید.

مازارین: Cardinal Mazarin **دبیلومات** **گراوی** {۱۶۰۲-۱۶۶۱} دیپلوماتی ئیتالیایی، مازارین له بزووتنه‌وهی فرۆنددا، گراوی شارنی دایک و همه‌کاری ده‌سه‌لات بوو. له خزمه‌تی شای فه‌رانسه‌دا وه‌زیری یه‌که‌م Chief minister بوو و خاوه‌نی کولکسیونی گه‌واهیر و پروژه بوو.

مازانیلۆ: Masaniello **سه‌بانگیر** نازناوی Tomaso Aniello {۱۶۲۰-۱۶۴۷}

ماسیگری شاری ناپولی، سهرۆکی پاپه‌پینی گهل له ناپولی، له سال ۱۶۶۷دا، له بازاری ماسیفرۆشان دزی ستمی داگیرکهرانی ئیسیانیای و باجی سه‌نگین.

مازگا: coccyx **ئیسکیه‌ندی** **شاو** **پیشمی کلینچکه.** [ع] العصص [N] halebenet **د** استخوان دنباله.

مازگه: spinal cord **زینده‌وه‌رزانی** **شاو** **مازه، گه‌وه‌بند، ناوه‌راستی پشت،** **مۆغهره، بربهری پشت.** [ع] نخاع [N] ryggmarg **د** ستون فقرات. **پشته‌مازه:** گوشتی راستی لکاو به مازگهوه [E] tenderloin, filet.

مازۆکیزم: Masochism **نۆنۆنۆبیژی** **ناسازی که‌سایه‌فری** **نۆزۆینه‌وه‌ی ده‌روونناسی** **یان** **سادومازۆکیزم** Sodomasochism، خوشتی و چیرۆه‌رگرتنی جنسی له پښگی ژان و تازار و سووکایه‌تی پیکردنه‌وه. مازۆکیست ئه‌یه‌وی تازاری بدن و سادیست ئه‌یه‌وی تازار بدات **ریشه‌ناسی** **مازۆکیزم** و سادیزم له ناوی دوو نووسهر وه‌رگیراون. زاراوه‌ی **سادیزم** سه‌رچاوه‌ی خۆی له ناوی

مارکی دی ساد (۱۷۴۰-۱۸۱۴) هوه وه‌رگرتووه، که نه‌ک ههر سادیزمی، سیکی پراکتیزه کردووه، به‌لکو رۆمانی له‌سمر ئهم پراکتیکه نووسیوه، که ناسراوترینیان جه‌ستینه. **مازۆخیزم** له ناوی لیویۆلد قوون ساشهر-مازۆخ (۱۸۳۶-۱۸۹۵) هوه وه‌رگیراوه، که رۆمانی نووسیوه و ئه‌ندیشهی مازۆخهستی خۆی شی کردووه‌تهوه و ده‌برپوه.

مازوو: رۆوه‌ک **ناو** به‌ری دره‌ختیکی خۆپسکی لیپه‌واره به ناوی دارمازوو که چه‌ندین به‌ر ئه‌گریت، وه‌کوو: به‌رگه‌لا، به‌روو، پاله‌وانه، پانکه، پورزه‌خوگه، پیفوو، تسقل، جهوت، خرنووک، ده‌مووکه، زۆله‌ک، زووخال، سیفه‌لووکه، سیچک، شاخدار، شوکه، شینکه، قرزاله، قزگه، کلکاف، که‌لنج، که‌لوان، که‌له‌شینکه، کوپه‌ک، گری، گزگل، گلواز، گولیر، نيسکه، همزه‌ئاغا، هه‌زگ، هه‌وره‌بردوو، هه‌وربا، هیلامازیار، که قانعی هۆنه‌ری مه‌زن ئه‌مازه به‌سی و نو به‌ری مازوودار ئه‌کات و به‌مجۆره هۆنیویه‌تهوه، هه‌رچه‌ند هه‌ر هه‌مووی ناو نه‌هیناوه:

خاوه‌نی سی و نو به‌ری خاومن ره‌واجه مازوودار گزگل و خرنووک و مازوو، پانکه و سیچکه و که‌لنج پۆزه‌خووگه و همزه‌ئاغا، هه‌وربردوو و شاخدار به‌رگه‌لا و تسقل و سه‌وزالی و نيسکه و گری کارگ و قزگه و ده‌مووکه، سیفه‌لووکهی ئاودار جهوت و شوکه، زۆله‌ک و شینکه و به‌روو، هه‌زگ و گه‌لا

همه گهزۆ و زووخال و پیفوو، پاکترینیان باره‌دار
قانعی کاسب نیه، بویه کهمی لی زانیوه!
بو ئهوانی تر بپرسه لی پیاوی کاسبکار
(قانع)

ماژوشان: hospitable **ئاوه‌نشاو** میوانته‌واز، خانه‌خوی، خاوه‌ن مالی میوان
حاویندر. **مضیاف** gjestfri **مهمان نواز**.

ماژوخین: Ivan Mosjoukine **هونه‌ریبختنه** یان Ivan Ilyich Mozzhukhin
{ ۱۸۸۹-۱۹۳۹ } هونه‌ریبشمی سینهمای بیده‌نگی سو‌قیه‌ت.

ماس: oppression [ره فنار] **ناو** قهفر، ستم، نافر سندی، ره فتاری نه شیایوی بییه زیانه و ناداد گهرانه. [۴] ظلم [N] Undertrykkelse [د] ظلم. [۴] ←

ماسمالی: [ماس + مالی] لابردنی تاوان به زولم، مالینی تاوان به نارهوا و ستم، شاردنوهی ستمکاری. [۴] ← **ماریس:** oppressive ماریز، مارز، ستمکار، ستمگهر. [۴] ظلم [N] Ond [د] ظالم.

ماسترگ: funnel [نامبر] **ناو** کوؤفک، ره حهتی [د] قیف [N] trakt [۴] قمع.

ماسترگی فروتن: Marketing Funnel [نامووری] **ته لانه** یان ماسترگی بازار کرن، شیوازیکه دهی ئەکا کریار بو کرین به چ ریازیکدا تیئه پیری، وه کوو کهره سته به کی ستراتیژیکی فراوانکردنی بازار، ئەبیته هوی زیادکردنی قهبارهی کریار و پادهی فروشتن؛ دهی ئەکا باشترین ستراتیژی قونای داهاوو بو پراکیشانی کریار و گهیشتن به ئامانج، واته فروشی زیاتر، کامهیه.

ماسکاری: Mascarille **نقانو** **بیرسون** نمونه‌ی خزمه‌تکاریکی گزیکار و جه‌نابه، له زوربه‌ی کومیدیه کلاسیکه‌کانی فه‌رانسه و بو نمونه له چند شانوگه‌ری مولییردا هه‌یه.

ماسککش: pimp **شاو** **فه‌رمان** وه‌شکهر، ده‌ویت، گه‌وواد، قه‌لته **ع** قواد **hallik** **د** قواد.

ماسوره: bobbin **شاو** بلبلیشک، کهره‌سته‌یه‌که جولا بو ته‌نین داوی لئ ته‌یچن، قه‌ره‌یه‌کی بچووکه له ژیر چه‌رخ‌ی دروومان بو ده‌زوو تیوه‌یچان، خه‌ره‌کی نیو گولله‌ی توپ و هاوه‌ن که ناهیلگی گولله‌ی پیتش له پیکان به‌قه‌یته‌وه. **ع** بکرة **undertråd** **د** ماسوره.

ماسوره‌ی شیرینی: nozzle cake nozzle set **ناقشیه‌زی.**

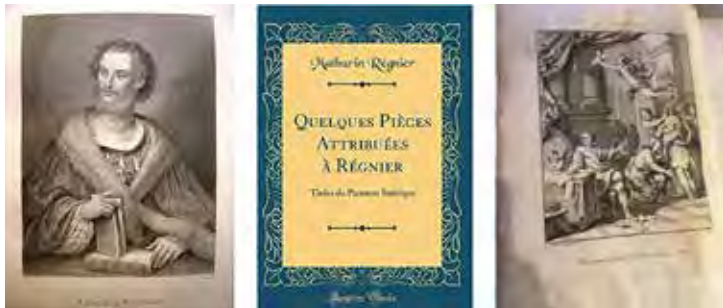
ماسوولکه ژئ: tendon زبندده وهرزانی **شاو** ژئ ماسوولکه، ژئیهکی لخیژی توکمیه که ماسوولکه ته بهستی به ئیسکه وه. **۴** وتر **N** sene **د** زردپی ماسوولکه ژئ.

ماسه نه: Jules Émile Frédéric Massenet **موزیک** **ئاوژدانهر** (۱۸۴۲ - ۱۹۱۲) یان مهسنی، ئاوژدانهری رومانئیکی فهراڤسه یی.

ماسیت: Macette **بیرسون** که سایه تی پهرتووی ساتیری ۱۳ی ماتوران رنیه Mathurin Regnier، گهوادیکی بیره له سه ره مهرگدا ئه بی به دیناریکی ونشکه سوؤفی.

ماسینا : André Masséna **ژنرال** له سردارانې ناپولیون بووه.

ماسی بووری : mullet **گیاندار ماسی** **ناو** یان gray mullet یان grey mullet ماسیبه کی قهلهوی گوشتنه، به زوری له کهناری زهریا گهرمه سیریه کاندنا ئهزی و بهای خوراکی فراوانی همیه. **ع** سمک البوري **N** multe **د** کفال.

ماسی خاویار : sturgeon **گیاندار ماسی** **ناو** ماسیبه کی گهوره ی پووله کهداره، له زهریا و چمی یووړوئاسیا ئهزی، بو خاویار و گوشته کهی بهای بازارگانی همیه.

ماسی رابهر: pilot fish **کباندار ماسی** **شاو** جوړه ماسیبه کی بچوکه، له گهل

که شتی و نه هنگ ئهروا وا دهرئه کهوئ رابهری ریگه یانه.

◀ **تابلوئی سیامه ند شاسواری:** چاکه و خراپه Good and Evil، ۳۰۰x۴۰۰ سم، ۲۰۰۶ له ئوسلو کراوه به کارت پوستانل.

ماسی قه شه: trout **کباندار ماسی** **شاو** خاتوونه، ماسیبه که شینه، ماسیبه کی

بچوکی لچ ئه ستووره له تیره ی ماسی ئازاد یان سه له موون، خالی سووری

پیوه یه، له ئاوی شیریندا ئه زی، گوشتیکی به چیژ و به هایه ی خوراکی چاک

هه یه. **۴** سمک السلمون المرقط **ørret** **۵** قزل ئالا.

ماسییه خاتوونه: trout **کباندار، ماسی، ناو** ماسی قهشه، ماسییه کهشینه، ماسییه کی بچوکی لچ ئهستووره له تیره ی ماسی ئازاد یان سهلموون، خالی سووری پیوهیه، له ناوی شیریندا ئهزی، گوشتیکی بهجیز و بههایه خوراکی چاکی ههیه. **۴** سمک السلمون المرقط **N** ørret **د** قزل ئالا.

ماشوت: Cocoon **زبنده وهرزانی، ناو** قوژاخه، کلافه ههوریشمی ده ستلینه دراوی خورپسک و سروشتی که پیوپای له ناو دایه. **۴** شرنقه **N** Kokong **د** بیله. **۴** **پیوپا:** گهرای تازه دهرهاتوو **د** تخم حشره تاز درآمده، ههوریشمی خورپسکی له قوژاخه دهرهاتوو.

ماشه: tongs **کهره سنه، ناو** معاش، پهنگر دویرد یان تهلیکی نووشتاوهیه بۆ گرتن و هه لگرتنی شتی گهرمی وه کوو گوشت و خه لوز و... **۴** کماشه **N** tenger **د** انبر.

ماشین: ① sweeping ناوچاوگ ماشینهوه، گهسکدان و خاوینگردنهوه. ④
کنس [N] feiende ⑤ جارو زدن.

ماشین: ② machine نامبر شو یان مهکینه ئامیریکه هیژی میکانیکی بهکار ئه هیئیت، له چەندین بهش یان پارچه بیک هاتوهوه، که ههراکامیان ئهرکی دیاریکراویان ههیه و بیکهوهوش کاریکی تایهت ئه نجام ئه دەن. ◀
ماشین له جوړی زوړ ساده تا ئامیری زوړ بيشکهوتوو و ئالۆسکاوی ههیه.

◀ به زاراوهی ئهرده لانی ماشین یان ماشین به واتای ئوتوموبیل بهکار ئه هیتری.

ریشه ناسی ← له فهرانسه، له لاتین، له smakhana گریک، له ههندی زمان به ماشین و له ههندیکی تر به مهکینه بیژه ئه کری. له زمانی کوردی ههردوو بیژه کهی به واتای نزیک له بهک ههیه. ماشین به مهکینه فره پارچه تر ئهوتری. له باشوور مهکینه به واتای موٹوری ئوتوموبیله.

ماشینی کات: The Time Machine ⑥ رومان یان کاتماشین، رومانی وهرمه زانستی دواي په سلان، نووسینی ئیچ جهی ویلز H. G. Wells، سالی ۱۸۹۵ بلاو کرایهوه. سالانی ۱۹۶۰، ۱۹۷۸، ۱۹۹۸، ۲۰۰۲، ۲۰۱۰ کراوه به فیلم.

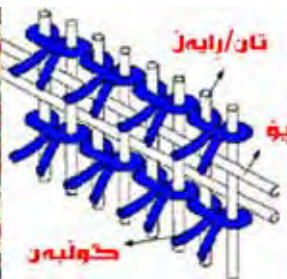

مافدزراو: pariahs **کومه لایه نر** **چینا به نر** **ناو** **نهدامی بيمافری ریزی**
 خواره وهی کاست له باشووری هیند. **۴** شخص منبوز **N** pariaer **د**
 مسلوب الحقوق.

مافنگی: bankrupt **ناوه لئاو** **مایه پووچ، کس یان دامه زراویک به گویره ی**
 رپسا ږاگه یه نزاوه ناتوانی و امه کانی بداته وه. **۴** مفلس **N** konkurs
د ورشکسته. **۴** مایه پووچی: bankruptcy.

مافوره: carpet **نه نزاو** **ناو** **قالی، هورته، یه کسهری، ږایه خیکی نه خشاری**
 خوری یان تاوری شم و زه ربه فته، به پیچموانی بېره و جام و پویه شمینه
 تنها تان و پو نیبه، به لکوو، بو گوللیدان به پی نه خسه، به به نی جیاواز
 له سر ږایه ل نه چنری، به گویران تاله به نی چنراو نه قرتینری و به که لکیت
 پو به سر چنراوه کاندانه کوتری پو نه وهی گوله کان هله نه وه شینه وه؛
 تم په وته بو هممو ریزیک پاته نه کړیته وه. **۴** جاری وا همیه، به گویره ی
 وردی گول و باریکی تان و پو و ژماره ی گری، ته ونیک شمش مانگی پری
 نه چیت. **۴** هر گولیک گریه که و ژماره ی گری له ۷ سه نتمدا نه زمیردری.
 ژماره ی گری به زوری له هر ۷ سم، له ۲۸ بو ۱۱۲ گری و یاتریشه. تا
 ژماره ی گری زیاتر و به نی گوللیدان چو نیبه که ی باشر بیته، مافوره گرانتر
 و بهرگه گرتیه. **۴** سجاده، بساط **N** teppe **د** قالی.

ماڤووره: carpet **شاو** ڀايهڻي پوڀه شمينه و ٿاوريشمين و زهر بهفتي ۴ تا ۱۶ گري گرانبايي، هم له ٽه نازهي مينياتوري و هم وهكوو هوڙته و يهكسري كه ره ستهي ڀازاندهوي شيانست و ناوازي كوڙشك و سهرايه. **ماڤووره** ڪوردستان، به وزه ميړمنڊالاني ڪورد له پله و ڀاده يهڪي بالا دايه، بو ويته ماڤووره بيچار به ناوبانگه به **ڀايهڻي پولاين**. [۴] سجاده [N] teppe [D] قالي. ڀازيريڪ **هوڙته:** **شاو** وهرته، ماڤووره گهوره. **يهكسري:** **شاو** ماڤووره و ڀايهڻي پر به ژووري گهوره.

ماڤووره ڀازيريڪ: Pazyryk rug ڀازيريڪ

ماڤهته: نهڦوڻتر **بيزنتيڪ** ڪتوپر، نهڦوشيهه ٽهڊا له ٿاڙهل گيڙ ٽهبيٽ و لووتى دائهڙني، هوڳارهه ڪه شي ڪرمي ماڤهتهيه ڪه له ناو پورگيڪي پووشاويدايه و ٿاڙهل پي نازاني و ٽهخوا.

ماڤي ٽهنديشهيهي: das doktrinäre Recht **ٽومه ناسر** **ماڤ** ماڤيڪ ڪه ڪريڪاران به گويڙهه فيرڪاري ٿايدپولوڙيڪ له داواي ڪار و ڪارڪردندا بو خوياني رهوا ٽهينن.

ماڤي دهنگداني گشتي: **ٽومه ناسر** **ماڤ** ۱۸ **برومبر** پيداچوونهوهي دهنگداني گشتي ۲۰ ڏيسه مبهه، ڪه بو چه سپانڊني ڪوڊيتاي آي ڏيسه مبهه ڪرا: ۷،۵۰۰،۰۰۰ دهنگ بوو له بهرامبر ۶۵،۰۰۰ دهنگ، له سر بناغهي ماڤي دهنگداني پياوان.

مافی نۆبهره کور: primogeniture **کۆمه‌ناسر** **ماف** مافی نۆبهره یی (کور) یان کورپه‌گه‌وره یی، مافی نخری بوون (سیسته‌میک که میرات و به‌شمال به کورپه‌گه‌وره ده‌بړی)؛ پړسایه‌کی سهرده‌می دهره‌به‌گایه‌تی ههندي ولاتی ئورووپاییه، واته به گویره ی پړسا یان داب و نهریت، مافی مندالی فهرمی یه‌که‌م زایه یی به میراتگرتنی ته‌واوی پراهن و دارایی سهره‌کی دایک و باوک، به له‌به‌رچا‌وگرتنی بړینه‌وه‌ی میراتی بو هه‌موو یان ههنديک مندالی په‌وا و نارپه‌وا یان خزمانی پله‌دوو. **ع** البکوره **د** primogenitur **د** نخست زایي.

ماقور: water puddle **سرونتنی** **شاو** وشکه‌ناو، به‌ردیکه پهل یی، یان چالی تیدا یی و باراناوی تیا کوبیته‌وه، زیاتر بو مه‌ر و مالآت، جا سروشتی یان ده‌ستکرد. **ع** بركة الماء **د** vannpytt **د** گودال آب.

ماک: origin **پوماوه یی** **شاو** نویشک، بنه‌چک، بنه‌ما، بنه‌رته، بنه‌وان، پیژ، جه‌وه‌هر، چق، بن‌وبنه‌چه، بن‌وبنچینه، په‌گورپشه، سفن، سهرچاوه، سهرچمه، شوینه‌وار، لانه‌ما، ماک، ماکه، ولتیه، هه‌رخو، هپسن. **ع** اصل **د** opprinnelse **د** اصل و نسب.

ماكارۇنى: macaroni خۇراک ئاتىمەزى **شاو** پەستا يان ئاردە بەھارۇى بە ئاو شىلدرای وشكەوه كراوه؛ جۆرى زۆرە و بەلام خودى **ماكارۇنى** زیاتر بە ماكارۇنى ئەزىنۆ ناسراوه و، وهك بۆرى درىزى ناو كلۆره بە بچووکی پردراوه. بە پەنیری پارمازان يان لهگەل سۆسى تەماتە، يان سۆسى تەماتە و قىمە ساز ئەكرى. **۴** معكرونه **N** makaroni **د** ماكارونى.

➡ هەرشته ➡ سېاگىتى ➡ پەنیری کووپه

ماكاو: strait, fjord **دەرىئەندە** **شاو** دەرىئەند، گەلى، درگە، لەپا، ئاودېرى زەرىيى، بارىكە دوڭلایى زەرىيى كە دوو وشكانى لىك جيا ئەكاتەوه **د** بغاز، تنگە، آبدەرە **N** fjord **۴** زقاق بحرى.

ماكاو: Macau **نېمچە دورگە** **شاو** نېمچە دورگە يەكە لە نزيكى ولاتى چىن لە نيوهى سەمدى ۱۶ هەتا سالى ۱۹۹۹ كۆلۈنى پورتوگال بوو. ئىستا ماكاو بەشىكى ئۆتۈنۈم لە ولاتى چىنە. زامانى فەرمى ماكاو زامانى چىنى و پورتوگالييه. ئابوورى لە ماكاودا دارمال پىئوھەندى بە قومار و قومارخانەوه

همه‌یه، به جوړیک که له سالی ۲۰۱۲ زیږیدیا داهاتی قومارخانه‌کانی ته م ولاته گه‌بسته ۳۸ میلیار د دولار.

ماکس ویبر: Max Weber (مېژوونووسر ۱۸۶۴-۱۹۲۰) که‌سایه‌تی فلسفه و ټابووری پرمیاری و سو‌سیالیزمی ټالمانی بوو. ټهو به یه‌کی له دامه‌زړینه‌ری کو‌مه‌ټناسی دانه‌زړیت له‌گه‌ل هاورپړکانی کارل مارکس و ټیمیلی دورکه‌میم.

ماکس لیندر: Max Linder (هونه‌ریښتنه ۱۸۳۳-۱۹۲۵) هونه‌ریښه‌ی کومیدیه‌ن و دهره‌ټنه‌ری فه‌رانسه‌یر.

ماکسنٹیۆس: Marcus Aurelius Valerius Maxentius Augustus

فیمیرا نۆر (۲۷۸-۳۱۲) ئیمپراتۆرى پۇما له ۳۰۶ تا ۳۱۲. پاش ئه وهى كۆنستانىن به نازناوى ئاگۆستۆس بوو به ئیمپراتۆرى پۇماى پۆزئاوا، دژى ماکسنٹیۆس جهنگى دهست پيكرد و له سمر پردى چمى تاير تiber گه مارۆى دان، له نه جامدا پرده كه بهرگهى نهگرت، پاگلهى له بن ده رها، پووخا و ماکسنٹیۆس و همزاران كهس له سپاكهى له ۳۱۲ دا كهوتنه ناو پووبار و هموو خنكان.

ماكسيم ديتوما: Maxime Dethomas ديزاينەر (۱۸۶۷-۱۹۲۹) ديزاينەر و

ديكۆراتۆرى فهرانسهى.

ماکیسمو: machismo **رښیز** **شو** له macho ټیسیانیايي، پیاوسالاری، نیرینهگری، پیاوواوهرې، پیاوگری، پیاووهسرتزانې. **۴** الرجولة **N** machismo **د** ماچیسم، مردی گری. **ماگرته:** سروتنډر **شو** قوړت و جالای و پهلهی سهر مانگ.

ماگنولیا: magnolia **د** مهگنولیا

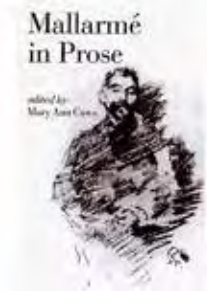
مالاپارته: Curzio Malaparte **فیلمساز** (۱۸۹۸-۱۹۵۷) کورتزیو، فیلمساز و نووسر و هموالنیر و دیپلوماتی ټیالیایی. براوهی خهلاتی خاچی جهنگ، گهورهترین نیشانی جهنگی فهرانسه. بوو به ئەندامی پارتي فاشیست، کارکهناری کرد و له ۱۹۳۱ پهرتووکي کوديتای له دزی هیتلر نووسی. سالی ۱۹۴۱ بوو به هموالنیری جهنگی، نازییهکان گرتیان و نارديان بو ئوردووکای کاری زورهملی. له ۱۹۴۳ تا کوټای جهنگ تهتری نیوان یهگرتووان و پارتیزانه ټیالیاییهکان بوو. **د** **هاوپهیمانان:** Alliance **شو** **د** متحدین. **د** **یهگرتووان:** Entente متفین، به تایهت له جهنگی جیهانی دووهمداد.

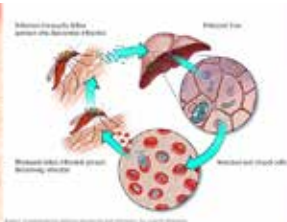
مالاتیستا: Errico Malatesta **وامیار** **نارنټیسیست** ټیریکو (۱۸۵۳-۱۹۳۲) نارنشیستی ټیالیایی، هاوړې میخایل باکوئین.

مالارمه: Stéphane Mallarmé **هونەر** **وه گڼر** {۱۸۴۳-۱۸۹۸}. هونەر و ماموستا و وهرگڼرې فمراڼسېرې، لایهنگرې هونەر بو هونەر بوو و لهگه ل پارناسییهکان ئهینووسی.

مالاریا: Malaria **بیزښکن** **شاو** نوبته، یاوڼکی ناوبهناوه به هوې پارازیتیکی بهک شانهبی بهدی دې که بهلاماری خړوکهی سووری خوین ئهدهن، ئهه نهخوشییه هیی ناوچهی گهرمه سیرې و به هوې میښوولهوه ئهگوزریتهوه. **۴** مالاریا **N** Malaria **د** مالاریا.

مالاگا: Malaga **به ندهر** **شاو** به ندهر ڼکه له باشووری ئیسپانیا، له که نارې مه دیتهرانه، که ترې و شهراپی به ناوبانگه.

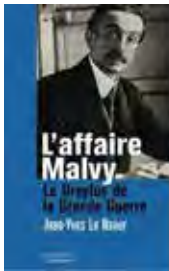
مالرۆب: François de Malherbe {۱۵۵۵-۱۶۲۸}. هونەر و

ډه‌خنه‌گری فهرانسه‌یر.

مالقی: Louis Malvy {۱۸۷۵-۱۹۱۴} ډامیار و وه‌زیری ناوځوی

فهرانسه له ۱۹۱۴ تا ۱۹۱۷. رۆژنامه پاستیه‌کان تاوانباریان ته‌کرد که له سمرکو‌ت‌کردنی مانگرته‌کانی سالی ۱۹۱۷دا لپړاو نه‌بووه و خوازباری شکستی فهرانسه‌یه. مالقی ناچار ځوی کارکه‌نار کرد. توژیک دواتر به هاندانی کلیمه‌نسو، گیرا و له لایهن دادگای بالای دادوه‌ری، به تاوانی دوخمانی له نی‌شتمان، بو پینچ سال تهره کرا.

مالقیل: Léon de Maleville {۱۸۰۳-۱۸۷۹} ټورلیان‌نیست، نوینه‌ری

ټه‌نجوومه‌نی ده‌ستووری و ټه‌نجوومه‌نی ږیسادانان، د‌یسهمبه‌ری ۱۸۴۸ بوو به وه‌زیری ناوځو.

مالوَس: ① ناهل بهرازی می. ↵ یه‌گانه: برره‌ک، نیره‌به‌راز.

مالوَس و خه‌مشه: هینمایری گه‌ران-۷ تهوی که ناسه‌لارانه‌یه و خه‌لکه‌که ته‌خاته پیکه‌نین وشهی مالوَسه به فه‌رانسمی که cochon ه و خاتوو قیردورین پیته‌کانی ناوه‌راستی وشه‌که ته‌خوا و وه‌کوو con بیژه‌ی ته‌کات که به واتای خه‌مشه یان ته‌ندامی زاوژی می‌بینیه.

مالانه: house tax ناپووری باج باجی خانوو. ④ ضریبه‌ المنزل N husskatt ④ مالیات خانه.

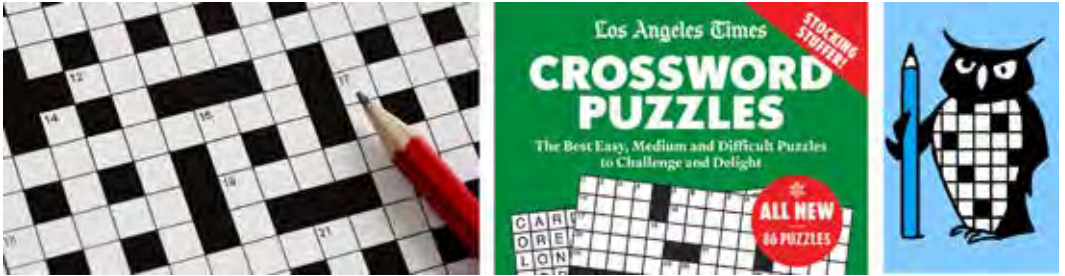
مالاوه‌دان: gink ④ کاکي برا، وته‌یه‌که وه‌ک گل‌یی و بو‌ئاگادار‌کردنه‌وه ته‌وتری. ④ اطرش N gink ④ یارو ④ مالاوه‌دان، نه‌موت مه‌رو! ④ مالاوه‌دان گوی له که‌س ناگری.

مالباتنامه: coutumier ④ ویزه بلاو‌کراوه کو‌تومیه که‌شکو‌لیکی داب و نه‌ریته مه‌لبه‌ندیکی فه‌رانسه‌یه.

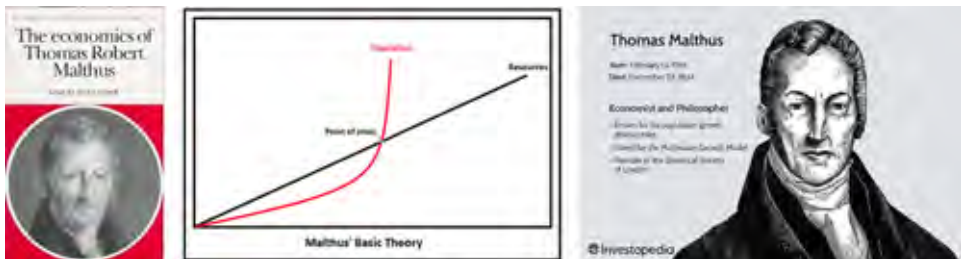
مالبه‌ند: نامیر ④ شو گو‌لمیخه‌ی له دیوار چه‌قینراوه، ره‌شمه‌ی چاره‌وای لی‌گری ته‌دن. ④ مه‌ربه‌ند ④ گاوبه‌ند

مالپیت: crossword **سه‌رگه‌رمی** **ناو** خاچپرس، خسته‌ی سه‌رگه‌رمی. **۴**
 الكلمات المتقاطعة **N** kryssord **د** جدول کلمات متقاطع.

مالټوس: Thomas Robert Malthus **ټابووړيزاد** **قه‌ننه** (۱۷۶۶-۱۸۳۴)
 قه‌شمی ټابووړيزانی ټینگلیزی، کاریگه‌ری زوړی له‌سه‌ر ټاپوړه‌ناسی demography و ټابووری رامیاری هه‌بوو. خاوه‌نی په‌رتووکي ماکي ټاپوړه Principle of Population په، بو‌یه‌که‌مجار ټامازه به‌وه ټادات زیادبوونی دانیشتون هوکاري پیښکه‌وتن نییه. چونکه په‌ره‌سه‌ندنې دانیشتونې زه‌وی به شیوه‌ی گه‌شمی ټاندازه‌ییه، له کاتیځدا زیادبوونی خوړاک و ټازوو‌قه به شیوه‌ی گه‌شمی ژماره‌ییه و ټه‌گه‌ر ړیگه له په‌ره‌سه‌ندنې په‌ره‌ټه‌ستینې دانیشتون نه‌گیریت، جیهان تووشی هه‌ژاری و کیښه ټه‌بیټ.

مالټه: **ه‌ییمایی** **ناو** مالیانه، مال‌ه‌که‌تی، واته ټوم‌ه‌ز، ټو مه‌لی **ن:** به ده‌م
 گله‌ییموه به‌کاری دینن وه‌ک: «مال‌ه‌که‌تی» ټهو ټاوین‌ه‌یه‌ت بو‌ نه‌دامی. **۴**
 مالټه ټه‌وه بو‌ نه‌هاتی بو‌ یارمه‌تیم؟

مالگر: hoarder **شاو** لاختەر، قۇرخكار، كەسى شتى دەشارئتەوہ بۇ گران
 بون [۴] محتكر [N] hamstre [د] محتكر. ← **لاختن:** monopol,
 hoarding **جاوگە ئىبە:** احتكار.

مالماشت: **شاو** كەوشكەن.

مام ئاغە: نازناو مامى گەورە.

ماما: نازناو گەران-۶ نازناوى خۇمانەى ماركىز دۇسمۇند، خزمى لە سەرەمەرگى
 دووك دو گورمانت. لە كۇتايى بەرگى سىرى گەران دا ھەول ئەدا، ھەتا ماما
 نەمردوہ، لە مال دەرکەون، بۇ ئەوہى تووشى پرسە و سەرەخۇشى نەبن
 و، گەرانكەيان لى تىك نەچى.

مامر: chicken **شاو** ئاۋەشاۋ مرىشك، كەركى [ما + مر = مرى مى] **ھىمايرى**
 كشانەوہ لە كارىك يان شكستەھىنان لە شتىكدا بە ھۇى يىدەمارىيەوہ
ن: داومر ۋەك مامر نەيوپرا پنالتيان بۇ بگرى: بە كوردى زياتر ئەوترى
 داومر جىقەلدانى ئەوہى نەبوو پنالتيان بۇ بگرى. كە ديارە ھەمان واتا
 ئەگرئتەوہ. [۴] فرخە [N] Kylling [د] مرغ .

مامزه: نامبر **شاو** مامیز، ئاسنیکی نووک تیزه له پانیمه یووستالی ئهدهن و له تهرادی ئهسی ئهکوتن بو لیخوړین **د** مهمیز **N** sporer **ع** و خز الخیل **E** spurs **←** تیبیکې بهسکتبالی پېشمې ئهمریکایې ههیه به ناوی San Antonio Spurs که زور بهناوبانگه و زور جار تهنھا به Spurs بانگ ئهکړن.

مامزه ی پرووت: The Naked Spur **فیلم** فیلمی ویستېرنی ئهمریکایې ۱۹۵۳، دهرهینانی ئانتونی مان.

مامناوهندی: ① mediocre **ئاوهئاو** ئاسایې، نه چاک نه خراب، مامناوهند، خاوهنی توانای مامناونجې، نه زور باش **ع** متوسط **N** middelmådig **د** متوسط، معمولی.

مامناوهندی: ② mediocrity **شاو** خاوهنی توانای مامناونجې و نه زور باش بوون **N** middelmådighet **ع** مقدرة المتوسطة **د** متوسط بودن.

ماموستای بون: **ئامزه** مهبست ماموستای سهختگیری زانکوی بون Universität Bonn له ئالمانه.

مامون: Mammon (له ئارامی) **هیمایر** **گه‌ران-۲** له ئینجیل به سامان و تماح دانراوه، جار وه‌کوو خوای مروّف و، جار وه‌کوو حموت سازاده‌ی دۆزه‌خ. لێره‌دا لایه‌نی بازرگانی مه‌به‌سته.

مامه فرید: Uncle Fred **بیرسوفا** **رومان** کاراکترێکی گریمانیه، سالانی ۱۹۳۵ تا ۱۹۶۱ له نووسین و کورته چیرۆکه‌کانی پیلهام وودهاوس P. G. Wodehouse دا ناوی هاتوه.

مامیر: Immortal **ئاوه‌ئاو** **ئیزه‌د** (ئاقیستایی) مه‌ه میر و ماهمیر، ماهداد، ئیزه‌دی مەمر و نەمر، مامیری وه‌رجاوه‌ند، به‌غی هه‌رمه‌نده، خۆزیه‌نیر، فریشته‌ی پهرتوی ته‌هوورایی، یاریزگاری مروّف و گیانه‌وه‌ر و بوونه‌وه‌ر؛ ئیزه‌دی بیهمرگی و کامهرانی و به‌ئاوات گه‌یشتن، به‌واتی هه‌رمان و وه‌رجاوه‌ندییه، ته‌مشاسپه‌ندی ئه‌مورتات و پاسه‌وانی ده‌خ‌ل و دانه، خاوه‌نی بیرى چاک و ئاشتییه، خاکه‌رایه و یارمه‌تیده‌ره، به‌دییه‌نیری ئاسایش و

هیمنییه، مامیر یان ماهاداد، مهه مهگ، موگی مهزن، موگبودی موگبهدان
 سردهمی ساسانی، خولی پاشایهتی ئهرده شیریی بهکم بوو. ◀ مامیری
 مهه میر، زهرده شتی شهشهم، موگی شیوهگهر و خاوهن شاگوونی پیران
 بووه، مهنتهشای مووسا له شاگوونی مامیر وهرگیراوه.

مامیل: client **تو** کارهین، کارینهر، رازه خواز، کهسیک که بو کاریک ئهچیته
 شوینیک، یان لای سپپوریک؛ بریگرته. (فه رهنگی قانونی - د. تاله بان) **client** **ن** **ع** زبون **د** ارباب رجوع. **ع** قانونی

مانا: Manna **نابیناسی** **تو** وهک له بهشی ۱۶ ای سفری کوڤه و له تهوراتدا
 هاتوه، ئه و شتانن که له ئاسمانه وه وهکوو خواردن بو ئیسرایلییهکان
 باریوه.

مانترا: Mantra ئایینداسی فلسفه نئیوژانسن له دینی هیندوو، بوودایی، سیک، جینو و مهز ديسه نادا، هندی وشه و دهنگی تایهتن که پاته ئهکریتهوه. وشهکه سانسکریت به واتای پژگابوون، «مان» به واتای بیر و «ترا» به واتای ئازادبوون. مانترا له میدیتیشن دا بهکار ئههینری و کار ئهکاته سر جهسته و گیان. ههرچهند وهکوو ههموو دینیک پښکی خراب بهکارهیتانی ههیه، بهلام هندی خالی ئهڕینی تیدایه. [۴] مانترا [N] Mantra [د] مانترا.

☞ مانتران بریتین له:

- ◀ من بهرهوام گهشه ئهکم
- ◀ من تهوانم دروستی بکم
- ◀ من شیوام
- ◀ من ئاسودهام
- ◀ من بهتابستم
- ◀ من تیگهیشتم
- ◀ من ئامادهی بهرهنگاربوونهوم
- ◀ من خوشویستروم
- ◀ من بههیزم
- ◀ من له بهرهسهندنام

PERSONAL
MANTRAS

"I constantly grow"

"I got this"

"I can make it"

"I'm ready for the challenge"

"I am enough"

"I am loved"

"I am at peace"

"I am powerful"

"I am patient"

"I am evolving"

Gayatri Mantra

OM BHUR BHUVAH SVAH
TAT SAVITUR VARENYAM
BHARGO DEVASYA DHEEMAHİ
DHIYO YO NAN PRACHODAYAT

www.aarogyayogaschool.com

مانتو: manteau بیوتسای ناو فهرانسی، بالاپوټسیکی بیقوټلی ژانانه، عابا، کوټوانه.

مانتینیا: Andrea Mantegna هونهر تیټیوه کار (۱۴۳۱-۱۵۰۶) وینهگری ئیتالیایی، شاگردی شیوازی نژیارقانی پښمن و، لایه نگری په همدنگه رای perspective بوو له نیگارگری دا.

ماندارینیزم: mandarinism بیاقتابه فر دهسه لاتی مانداری چین هینماپری کاتیک تهوتری مانداریستی واته پرووناکبیرانه، ناکادمیک و شتیګ که تیګه یستی دژواره و، به جوړیګ همله بیژری دائه نری.

ماندالا: ❶ mandala رامياری وشهيهكي سانسكريته به واتاي بازنه و شيوازيكي دهسهلاتي رامياري پيشوبلاوه له نيوان (شازادهكان) له سمرهتاي ميژووي ئاسيای باشووري خاوهري، ئەو سهردهمهي دهسهلاتي ناوچهيي له دهسهلاتي ناوهندي گرنگتر بوو. ئەم شيوازه له ههندي لايهني وهكوو باجگوزاري، زور له شيوازي دهسهلاتداری دهره به گايهتي ئوروپا ئەچوو رازيز.

ماندالا: ❷ mandala ناپينتاسي فهسهفه (سانسكريت) به واتاي بازنه، خستهيهكه له ديني بوودايي و هيندوو وهكوو هيماي جيهاني بوونه. به پرواي ماندالاكان بازنهي نوينه ره وهن بو چهقبهستني خود و كركاش له ههناوي مروفدا. جهزي ناوهراستي ماندالا بو چهقبهستنه له خولي پاريزداری (مراقبه) ئاينيدا، تهشكي هاوچهشني ئەندازهيي ماندالا به شيويهيهكي خودكار سهرنجي بينهر بو لاي چه قى بازنهكه رائهكيشي.

ماندالاي لمين: Sand Mandala ناپينتاسي فهسهفه نهرتيكيه له ئايني

بوودای تییټیټدا، که بریټیبه له تافراندن و تووناکردنی **ماندالاکان** که به لمړه ننگنامه دروستکراوه. ماندالای لمین پاش تهوی که دارمال تهېر تهفهوتیټیټی، تم پهوتنش وهک هیمایهکی تیوریکی بوودایبه سهبارت به نمهن بوون و، سروشت و گوههر و نویشکی تیپهړی ژیانو فیزیکی.

ماندمل: ❶ stubborn **ناوهلناو** څاڅی، بهگیر، بهلهسه، بیګوی، بهلیګر، پیداکر، پکن، سرچهوت، سرپرهق، سرکهش، قیرسیچمه، کهللهشمق، لاسار، مانګر، نافهرمان، نه بیس، نه بیست، نه ساز، نه ګریس، نه ګونجاو. ❷ **عنید** sta **انکار**، عاصی.

ماندمل: ❷ **ناویجاوګ** نکوللی لیکردن، بهژیردادان، حاشاکردن ❸ **انکار** کردن، حاشا نموون. ❹ **انکار**، تنکیر **Denial**.

ماندمل: ❸ against, in denial **ناویفهرمان** مانده لکهر، نکوللی لیکردن، دژبه په کبوون، حاشالی لیکردن. ❹ **نافی** **imot** ❸ **نافی**.

ماندنه: ❶ **ناوهلناو** شتیک که نافهوتی.

ماندنه: ❷ **ناویجاوګ** نیشته جی.

مانرن: Charles Mangin **سهریازی** **ژنرال** ژنرالی فهرانسه یی، له سرکهوتنی سوازی قیردونی Battle of Verdun سالی ۱۹۱۶ اداړولیکي کاریګه ری هه بوو.

مانش: Manche هلمایری گهران-۱ به واتای «قوُلّی» جاکت و کراس دی. «جه‌نابی شال» به بینینی قوُلّی جاکته‌کھی ئانتوان، بیری زهریای مانش ئه‌که‌وئته‌وه له باکووری فه‌رانسه، که بو رپوئستن بو ئینگلس، به‌وئدا تیئته‌په‌رن. هه‌نبانه بۆرینه

مانشیت: manchette روزنامه‌گه‌ری سه‌ردنیر سهردپری زور گه‌وره و دیاری لاپه‌ری به‌که‌می رپوزنامه‌کان. عنوان رئیس‌ی mansjett تیتر بزرگ روزنامه.

مانگاو‌که‌ل: Estrous cycle زینده‌وه‌رزانی شو‌ی‌لێک‌دراو خولی جالاکى جنسی گا و مانگا و ئاماده‌یی جووتبوون و زاوژی. دوره وداقیة Brunst   دوره فحلی به‌بابوون یان چه‌رخه‌به‌با خولی جالاکى جنسی ئازه‌له بو جووتبوون و جیبه‌جیکردنی سروسشتیترین داخوازی خو‌پسک و سروسشتی که زاوژی و مانه‌وه و درێزه‌دان به ژیانه. چه‌رخه‌به‌بای نیر و می هه‌ر ئازه‌لیک به یه‌ک ئه‌ندازه‌یه، به‌لام درێزییه‌که‌ی بو هه‌ر جوتیک به‌گویره‌ی جو‌او‌جووری گیانداران هه‌م ناو هه‌م ئه‌ندازه‌ی دیاریکراوی هه‌یه، بو پشیله «نه‌روو»یه و له سه‌روبه‌ری به‌هار و نه‌ورۆز دایه، هه‌ی مەر وه‌رزیکه و هه‌ی که‌روپشک چه‌ند وه‌رزه، بو سه‌گ به‌هار و پایزه و نه‌هه‌نگ شه‌ش مانگی به‌رو و دوا‌ی نه‌ورۆزه؛ ناوه‌کانیشیان وه‌ک ئه‌مانه‌یه: **بزن‌وه‌ته‌گه**، پشیله‌به‌نه‌روو، دێله‌به‌با، مانگاو‌که‌ل، ماین‌به‌فاله، مه‌روه‌به‌ران. فاله

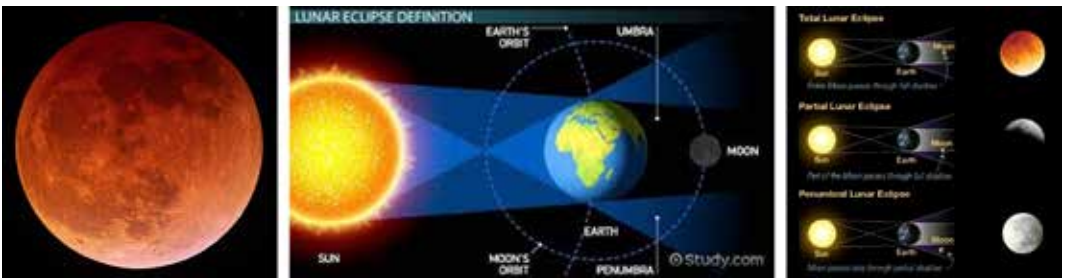
مانگرتنی دۆبلین ۱۹۱۳: Dublin مانگرتنی کرێکاری سالی ۱۹۱۳، کرێکارانی ترامواکانی دۆبلین مانیان گرت و مانگرتنه‌که‌یان ماوه‌ی پینچ مانگ به‌رده‌وام بوو، تا به‌زه‌بروزه‌نگی سه‌ربازی سه‌رکوتیان کرد.

مانگرتنی فۆرلی: Forli strikes مانگرتنه‌کانی مانگی مه‌ی ۱۹۱۴ له فۆرلی، له له‌شاره‌کانی باکووری رۆژه‌لاتی ئیتالیا.

مانگگیران: lunar eclipse ئه‌سپه‌ره‌زانی شو کاتیکه که زه‌وی بکه‌وئته ئیوانی خو‌ر و مانگ، ئه‌و کاته‌ش تاریکی به‌سه‌ر مانگدا رووده‌دات و پێی

ده لاین مانگیگران، که گهرمای مانگ ۲۲۹ پله داده بهزی. ◀ مانگیگران سی جوړه: **مانگیرانی دارمال** که مانگ به تهاووتی ده گیری؛ **مانگیرانی ناسایی** به شیکي مانگ تاریک دادیت؛ **مانگیرانی شیوه تاریک** نهو کاته به مانگ تاریک دادی به لام مانگیران نیبه. ◀ زورترین و دریزخایه نترین مانگیرانی دارمال له میژوودا ۱ کاژیر ۴۰ خوولهک بهردهوام بووه.

ږوژگیران

مانگی زایینی: ږوژمیر به بیژهی کوردی و بیژه و بهرامبری عمره بی و ئیرانی:

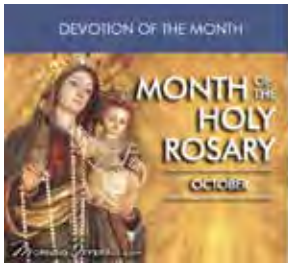
ژانویه	ینایر	کانون الثانی	January	جانیهوری
فبوریه	فبرایر	شباط	February	فبیریهوری
مارس	مارس	آذار	March	مارچ
آپرل	ابرل	نیسان	April	نایرل
مه	مایو	ایار	May	مهی
ژوئن	یونیو	کزیران	June	جوون
ژوئیه	یولیو	تموز	July	جولای
اوت	اغسطس	آب	August	نوگست
سپتامبر	سبتمبر	أيلول	September	سپننه مبر
اکتبر	اکتوبر	تشرین الأول	October	نوکتوبر
نوامبر	نوفمبر	تشرین الثاني	November	نوقه مبر
دسامبر	ديسمبر	کانون الأول	December	دیسه مبر

مانگ بەکەمش مای « فەرۆەدانەن »
 گول و وەنەوشە پەر نە هەردانەن
 مانگ دووھەمش « ئەرتهووەهیشتەن »
 ئای ئای کوردستان وئینی بەهەشتەن
 مانگ سیۆمشەن مانگ « هەرۆەتاتەن »
 مانگ هەلالە و گەزیزە واتەن
 مانگ چوارەمش مانگ « تیشتەرەن »
 کەز و کو و دەشت نە دەم وەشتەرەن
 مانگ بەنجەمش مانگ « ئەمورتاتەن »
 مانگ بی مەرگی و کام و هاواتەن
 مانگ شەشەمش مانگ « شتروەرەن »
 مانگ هەسارە و ئافتاو و وەرەن
 مانگ هەفتەمش هەر مانگ « میتەرەن »
 مانگ شای و وەشی و بەراتی مێهرەن
 مانگ هەشتەمش مانگ « ئاوانەن »
 مانگ ئاویاری دەشت و کاوانەن
 مانگ نۆهەمش مانگ « ئاھرەن »
 زیل جە پەزارە بەکسەر باھرەن
 مانگ دەهەمش مانگ « دەتۆشەن »
 هەر کەسی پاک بو ئو ناوەن هۆشەن
 مانگ یانزەهەمش مانگ « وەهەمنەن »
 مانگ پاکان و مێردان وەنەن
 مانگ دووانزەهەمش « سێنەدار مەزەن »

مانگ ژنان و دویه‌تان گه‌زن
 سادق، گوڤتارت خه‌لی شیرینه
 بیگوومان تانه واتهی دیرینه

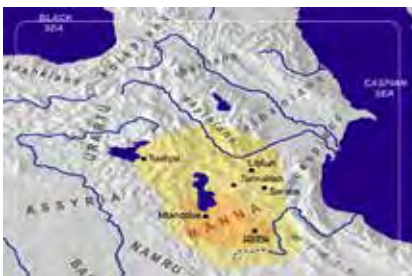
مانگی مریه‌م: Month of Mary **نایدنناسی** مانگی ئوکتۆبهری هموو سالیک

به مانگی مریه‌می پاکیزه دانراوه. جه‌ژنی ئایینی مریه‌می پاکیزه‌ش له
 حوته‌می ئەم مانگه‌دا به‌ریا ئەکری. ئەم بۆنه ئایینییه له لایهن سه‌نت
 پیۆسی پینجه‌مه‌وه دامه‌زرینراوه، که تیدا په‌سنی په‌رجوه‌کانی عیسا و
 خۆشه‌ویستی و سوۆزی مریه‌م ئەکری.

ماننایی: Mannaea: کهمیک پیش هاتنی ئاریاییه‌کان بو ئاسیا له ده‌ور و

پشتی زه‌ریاچه‌ی ورمی ئەژیان. له ئیوان ۸۰۰ تا ۶۰۰ سال پیش زاین
 ده‌وله‌تیاں پیکه‌یتنا و مانه‌وه. له سالی ۶۱۶ پیش زاین جوکمپانی ماننا
 به ده‌ستی ماده‌کان ڕووختندرا. بایته‌ختی مانناکان قه‌لای زیویه‌ بووه له
 سه‌قز. که‌لویه‌لی مانناکان له فه‌راگه‌ردی زه‌ریاچه‌ی ورمی و سه‌قز و زیویه
 و زیړینه و به‌رزایی سه‌سه‌نلوو و بوکان دۆزراوه‌ته‌وه. **ا** المانائیین **ن**
د Mannaea **منائیان**.

مانولیت: ① Manuel Laureano Rodríguez Sánchez **جهنگاوهر** **ماتادور** (۱۹۱۷-)

(۱۹۴۷) جهنگاوهری دزی گا یان ماتادوری بهناوبانگی ئیسپانیایی، که له کۆتاییدا به کهلهشاهی گایهک به ناوی ئیسلیرو کوزرا.

مانولیت: ② Manolete **فیلم** فیلمی سینهمای ۱۹۴۸ لهمپر ژبانی ماتادور

مانویل پودریگیز، دهرهینانی فلوریهن پهی Florián Rey. **ئیسلیرو**

مانیکهن: mannequin **بیفتانگه** **ناو** بووکیکی بهژنهبالایه بو نمایشکردنی

جلوبه‌رگ له وه‌نهدی فروشگادا به‌کار دیت. **عارضة آزياء** [N] mannequin

مانکن [E] model. **وه‌نهدی**

مانی: Mani (به‌یامبه‌ر) (۲۱۶- ۲۷۴) **ناوو‌شایبه‌ن** به‌یامبه‌ری کوردی سه‌دهی

سپیه‌می زایینی، له شاری ماردین له سه‌رده‌می ساسانییه‌کان له‌دایک بووه. دینیکی داهینا به ناوی تایینی مانی و په‌رتووکیکی به کرمانجی نووسیوه، که له رۆژئاوا تا رۆژه‌لاتی ئوقیانووسی ته‌له‌س بلآو بوویه‌وه و بو ماوه‌ی هه‌زار سال به‌رده‌وام بوو. دینی مانی تیکه‌له‌یه‌کی دینه‌کانی تر بوو. لای وابوو خوا فه‌رمانه‌وه‌ای جیهان

نییه، به‌لکوو جیهان به گۆره‌پانی جه‌نگی دوو هیژی به‌رامبهری به‌د و چاک، یان تاریکی و پرووناکی ئەزانی. مانی کورد بوو و خزمی خانهدانی ئیمپراتۆری ئارساسید بوو، به‌لام دینه‌کە‌ی وه‌رنه‌گیرا و چوو بو باکووری هیندستان. له‌ سه‌رده‌می که‌ی شاپووری یه‌که‌می ساسانی گه‌رايه‌وه بو کوردستان و سی سال بانگه‌شە‌ی بو دینه‌کە‌ی کرد. مانی شیوه‌کارێکی به‌توانا و په‌رتووکه‌کانی پر بوون له‌ وینه. له‌ سالی ۲۷۴ له‌ سه‌رده‌می به‌هرامی یه‌که‌می ساسانی گه‌را و یاش بیست و شەش سال له‌ زیندان مرد. ئیمپراتۆری ئارساسید. مانی لای هۆنهرانی کورد:

مانی نیه‌تی قووه‌تی ته‌سویری برۆی تو
 ئەم قه‌وسه به‌ ده‌ستی موته‌نه‌ففیس نه‌کشاهه
 «نالی»

نوکی خامه‌ی من که بیته‌ مه‌عنا‌ئارایی که‌مال
 خه‌ت به‌ خه‌ت ئیزه‌اری نه‌قشی سوهرتی مانی ده‌کا
 «نالی»

ته‌ئریخی میلله‌ته‌ کاری چاکی ده‌سی وه‌ستا
 گه‌واهی ئەم وته‌یه‌ مانی تا‌قی کیسراته
 ئەسیری

به‌جوز مانی موسه‌ویر قه‌وسی ئەبرۆی وی نه‌کیشاهه
 که مانی نه‌قشی کیشاب‌ی ده‌ب‌ی هه‌روا که مانی بی
 سالم

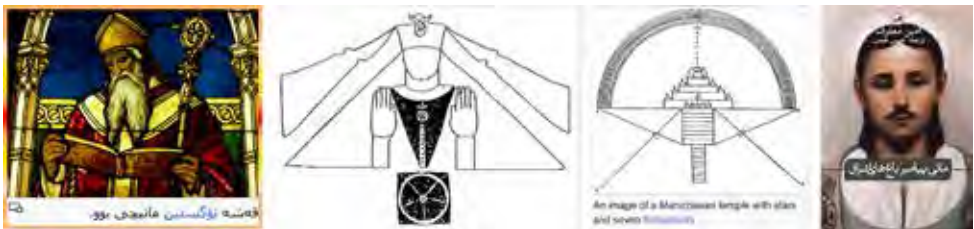

مانیکور: manicure **ناراپقندنه** **شاو** رازاندنوه و جوانکاری نینوکی دهست وهک ریککردن و پهنگکردن نینوک. **ع** صباغة الاظافر **N** manikyr **د** مانیکور.

پدیکور: pedicure **ناراپقندنه** **شاو** رازاندنوه و جوانکاری نینوکی یا وهک ریککردن و پهنگکردن نینوک. **ع** بادیکیر **N** pedikyr **د** پدیکور.

مانیگرایی: Manicheism **بووون** **نابینداسی** **دین** ثاینی مانهوی، دینیکی سوڤیگرانه و تیکه‌ل‌یهک بوو له زه‌ده‌شتی و مه‌سیحی و بوودایی و گنوسی، که مانی کوری فاتک له سده‌ی سیپه‌می زاینی، له سرده‌می پاشایه‌تی کوردی ساسانیاندا دایمه‌زراند.

مانیان: Bernard Pierre Magnan (۱۷۹۱-۱۸۶۵) ژنرال و پاشان مارشال، بوناپارتيست، له سهرکوتکردن کرځکارانی لیون (۱۸۳۱ و ۱۸۴۹) و لیل و پووبه (۱۸۴۵) و سهرکوتکردن راپه‌رینی ۱۸۴۸ی پاریسدا به‌شدار بوو. نوښه‌ری نه‌نجوومه‌نی رپس‌ادانان، له ریکخه‌رانی کودیتای ۲

دئسمبهری ۱۸۵۱ بوو.

مانیفېست: Manifest **زنجیره** **وهرمه زانست** **لنډوه زانست** **زنجیره** ۲۰۱۸-۲۰۲۳

ثاfrاندنی جیف ره یک. سهبارت به گه شتی ۸۲۸ فرۆکه ی بازرگانی که هه لئته سی و ون ئه بیټ؛ به لام له یاش پینچ سال و نیو زیت و زه لام ئه نیشمیتوه و گه شتیارانی ناو فرۆکه ته نها رۆژیکیش ته مهنیان نه جووه ته سه ره وه. دیاره ئه مه ته نها دمه نیکي وه ژاره یی و ویناییه.

پهینجی: چونکه ئه گهر و ابی، ئه وا وا ئه بی! به لام به گویره ی

ئه وه ی هه رگیز و انابی، که و ابو و ئه وه ی تریش

و انابی.

◀ ئه و فیلم و زنجیرانه ی له لایهن ئایینه وه، سه رمایه یان بو دابین ئه کری، وا ئه کهن. زۆر به چری په نا ئه به نه بهر زانست و له ناو ئه و هه موو سه لماو و نه سه لماوه زانستییه دا، وا له هه ندی بینر، به تایهت ئه وانیه برپوای قوولی ئایینیان هه یه، ئه کات به هه له دا بچن و برپوا به هه ندی شت بکهن **رهنگه وائه بی!** له دوا ساته کانی زنجیره که دا، بای ئه داته وه و فرۆکه له کاتی خویدا ئه نیشمیتوه و هه موو شت ئاساییه. به لام ته نها گه شتیارانی گه شتی ۸۲۸ ئه زانن ئه و پینچ سال و نیوه رووی داوه و ئه لی: «کهس ناتوانی روونی بکاته وه ئیمه چیمان به سه ره اتبوو. هه ندی به نه گونجاوی دانه نین و هه ندی به بهر جوو.»

◀ به لام چونکه رپسای سهروشت **هه رگیز نه شکینراوه**، که و ابو و انابی و، ئه وه ی ئه لی رووی داوه ته نها له ئه ندیشمی ئه وی بیژهر و نوو سه ردا رووی داوه نه ک له رۆژه قدا؛ بویه **نه گونجاو** رووی نه داوه و، بهر جووش هه رگیز، نه بیشتتر و نه بیشتتری بیشتتریش رووی نه داوه.

◀ ئایه فراندنی فرۆکه به حه وادا، شکاندنی رپسای سهروشته و که واته، بهر جووه؟ ◀ **نه خیر**، ته نها به کارهینانی به ک یان چه ند رپسای سهروشته له دزی چه ند رپسای تر، بو ماوه یه کی کاتی و کورتخایهن و له

هه لومهرجیکي تاییه تدا، بهر، ئه وهی هیچ ریسایه ک شکینراب.

ماوزیر: Mauser ده مانچه و تفهنگی مارکی کارگهی چه کساری ماوزیری ئالمان.

ماووت: شو چوغه یه کی ته نراوی خاوداری به نرخه، لباد.

ماووت: felt **ناو** کوتالیکي خوری ئەستوور و کولکنه ئەکری به جاکت و پانتۆل و کلاو. **ل** لبادي **N** fælde **د** ماهوت.

ماووتمان: lint roller **ناو** نامبیر **ناوی لیکدراو** فلجه یان پرووسیکی تووک و تال پهقه پالتاو و جاکته ماووتی پێ خاوین ئەکهنهوه. **ل** الأستوانة الوبر **N** lorulle **د** ماهوت پاک کن.

ماوه: duration, period **کانه** **ناوه لکار** کاتی بهرهوامی شتیکی، یان دیاردهیهک، یان پهوتیک. **ل** مدة **N** varighet, periode **د** مدت.

← **ماوهی به کریگرتن:** duration of a lease **ل** مدة عقد الإيجار **N** varigheten av en leieavtale **د** مدت اجاره نامه.

← **ماوهی مانهوه:** period of stay **ل** مدة الإقامة **N** oppholdstid **د** طول اقامت.

ماههک: origin **ناو** ماک، گهوههر، رهگهز، بنهپهت. **ل** اصل، مبدأ **N** opprinnelse **د** اصل، مبدأ.

ماهینانهوه: stir **ناو** شیبهر **تیکدانی** دۆکولیو و دۆکەشک لهسەر ناگر تا دیتته

کول، بو تهوهی نه بزپړکي، يان نهی بړي، واته ناوی ماستهکه جيانه بيتهوه؛ ههروه ها ماهيتانهوهی شیر و سهرتويژ تا تهې به کریمی خهست. [E] اثاره، تحرك [N] røre [D] هم زدن.

ماهی ماهی: mahi-mahi [ماسی] له زمانې هاوایی به واتای «زور بهیژه» و ههچهند له ئهفغانی ماهی به واتای ماسیبه، بهلام هیچ په یوهندی بهم وشهوه نیبه. دلفین ماسیستی پړ تهوتري، نژیکه ۲۰۰ سم تهې و ۲۰۰ تا ۲۸۰ پوولهکھی پیوهیه، سه ریستی سهوز و ته نیستی زیوین و زپړینه، کلکی دووفلیقانه و، گرانایی و بهچیز و بهسوده. [E] ماهی ماهی [N] Guldmakrill [D] گالیت، ماهی ماهی [E] Common Dolphin Fish.

مایبریج: Eadweard Muybridge [داهېنه] (۱۸۳-۱۹۰۴) وپنهگری ئینگلیزی، له پیشرهوانی داهیتانی سینهما.

مایکروڈات: microdot **ئای شی** **سیخوری** بریتیه له دهق یان وئنهیک که قهبارهکهی به شیوهیکی بهرچا و بچووک کراوهتوهه بو رپگرکردن له دوزینهوهی له لایمن وهرگره نهخوازراوهکانهوه. مایکروڈوتتهکان به شیوهیکی ئاسایی بازنهیین و تیرهیان له دهوروبهیری یهک ملیمهتره، بهلام دهتوانریت به شیوه و قهبارهی جیاواز دروست بکریت و له هیسنی جوړاوجوړی وهک پوایستههر یان کانزا دروست بکریت. ناوهکه لهوهه هاتوهه که زورچار مایکروڈوتتهکان نزیکهی قهباره و شیوهی خالیکی تایوگرافی بوون، وهک قوناغیک یان ناویشانی پیتی بچووکی i یان z. مایکروڈوتتهکان، له بنهردا، ریباریکی ستیگانوگرافییه بو پاراستنی پهیام. **۴** مایکرو دوت **N** mikrodot **۵** مایکرو دات. **۶** **ستیگانوگرافی: steganographic** کردهوهی شاردهوهی پهیام یان زانیاری لهناو دهق یان داتای نانهینیدا. **۴** اخفاء **N** steganografi **۵** استگانوگرافی.

مایکرو سافت ناژوور: Microsoft Azure **ئای شی** «کلاود-پلاتفورم» یکی مایکرو سافت به کار دیت بو بهرپو برردن و جیبهجیکردنی تهپلیکیشن و چند خزمهتگوزارییهکی سهرهیل لهسهر راپهلهی ئینتترنیت و خزمهتگوزارییهکانی کلاودی بهسیستهمی SaaS, PaaS و IaaS دابینکردوهه، پشتگیری چندین زمانی پروگرامسازی و نامراز و چوارچیوهی بهرنامهریزی جیاواز ئەکات، که له نیواندا ههر دوو سافتویری تایبته به مایکرو سافت و سیستهمی لایهنی سییهم لهخو ئەگریت.

بویه کمجار «ویندووز نازوور» له ای فبرواری ۲۰۱۰ له لایمن مایکرو سافته وه ډاگه یه ندرا، دواتر له ۲۵ مارچي ۲۰۱۴ ناوه کهي گورا بو مایکرو سافت نازوور.

مایکل نانچیللو: Michelangelo di Lodovico Buonarroti Simoni

بیه بکه رناتر **تنبوه کار** **نږبارقان** (۱۴۷۵-۱۵۶۴) وینه کیس، په یکه رساز، نږبارقان و تهلار ساز، هو ندر و نه دازیاری ئیتالیایی سرده می رښتینسانس بوو. هاوچهرخی لیوناردو داوینچی بوو و له گهل ئو که سایه تیه ناوداره کیسه یان هه بوو پیکه وه. دانه به دانه ی بهرهمه کانی له سرده می ژیانیدا بیوینه بوون؛ دوو دانه له به ناوبانگترین کاره کانی پیتا (Pietà) و داوید (David) پیتس تمه نی سی سالی بهرهم هینا. دوو دانه له کاریگه ترترین وینه کانی له سر هونری روژتاوایی کیساره: بنمیچ و دواین پریار The Last Judgment له سر دیواری نوژگهی کلیسای سیستین له روما. مایکل نانچیللو سیمونی نازناوی Il Divino یا یه زدانی لې نرابوو.

مایکل نانچیللو نانتونیونی: Michelangelo Antonioni

فیلمساز

(۱۹۱۳-۲۰۰۷) فیلمسازي ئیتالیایی، خاوه نی سیانه ی مؤدیر نی تی.

مایم: mime **نشانو** یان پانتومایم، لاساییکردنوه و تکنیکی شانوی نواندنه، بهی گوته و تنها به ئامازه و و دارهت و جووله. مایم و پانتومایم به یهک واتا دانراون، هرچند جیاوازن.

← **مایم و پانتومایم:** mime and pantomime **نشانو** نواندن پانتومایم بریتیه له هونری دروستکردنی وینایی روزهف به ههلسوکوت لهگهل نشت یان بارودوخه وینایهکان. هونرهکهی لهسر توانای ئامازهدان به کیش، پیکهاته، هیل، ریم و هیز بو کهای فهاگهرد و دهوروبر وهستاوه. له بهرامبردا مایم هونری نواندنه به بیدهنگی له ریگی جوړهها جوولان و بزووتنی شانوییهوه.

مایم به فاله: Estrous cycle **زیندهوهزانی** **ناویبکدراو** خولی چالاکي جنسی نسیب و ماین و ئامادهی جووتبوون و زاوژی. [۴] دوره وداقیة [N] Brunst [D] دوره فحلی. ◀ **بهبابوون** یان چهرخهبا خولی چالاکي جنسی ئازه له بو جووتبوون و جیبهجیکردنی سروسشتیرین داخواری خوړسک و سروسشتی که زاوژی و مانهوه و دریزه دان به زیانه. چهرخهبا ی نیر و

میري هر تازه لیک به یک نه‌ندازه‌یه، به‌لام درټریه‌کمی بو هر جوتیک به گویره‌ی جواو‌جوړی گیانداران هم‌ ناو و هم‌ نه‌ندازه‌ی دیاریکراوی هه‌یه، بو پشیله «نورو» یه و له سوروبه‌ری به‌هار و نوروژ دایه، هی مېر وه‌رژیکه و هی ک‌رویشک چ‌ند وه‌رزه، بو س‌گ به‌هار و پایزه و نه‌ه‌نگ ش‌ش مانگی به‌رو و دوی نوروژه؛ ◀ ناوه‌کانیشیان وه‌ک نه‌مانه‌یه: بزین وه‌ته‌گه، پشیل‌به‌نهورو، دپله‌به‌با، مان‌گاو‌ه‌کل، ماین به‌فاله، مه‌روه‌به‌ران.

ت‌گه ➡ فاله

ماینتز: Mainz جوغرافیا شاریکه له باشووری ر‌ژت‌ل‌وای تالمان، به‌رام‌به‌ر به بیلفور‌ی فه‌رانسه.

ماینده: ناووفه‌رمان خ‌راگر، راوه‌ستاو، هه‌رماو، که‌سیک که نه‌مین‌ته‌وه. [E] حامی الذاتی [D] خود نگ‌دار [E] self-protector.

مایو کابی: Mayo Kebbi جوغرافیا بو‌وبار چه‌میکه له چاد که پ‌اشتر تیک‌ل به چه‌می بی‌نووی Bénoué نه‌ب.

مای ویست: Mae West هون‌ه‌ری‌بینه {۱۸۹۳-۱۹۸۰} نه‌کتر و گ‌وران‌بی‌ر و فیلم‌نام‌ه‌نووسی نه‌م‌ریک‌ای، ناسراو به نه‌فسانه‌ی هه‌وه‌ساوی.

مايه بۆش: bankrupt **ئاوه ئئاو** سىك، مايه بووت، نابووت.

مايه پووج: bankrupt **ئاوه ئئاو** وەرشكست، ئەرە تەكيا، تىكشكاو، دملە پووش، چەنەكەوتەي، ليكەفتگ، مافنگى، مايه بۆش، مايه بووت، مايه پووج، نابووت، وەرفين، سووتاو، دەسمايە پراو، كەسيك يان كۆمپانيايەك كە بە ھۆي جۇراو جۇرەو ە سەرمایە سەرەكى خۆي لە دەست ئەدات، جا ئەو ناراو و نەھاتە بۆي ھەيە بە مەبەست يان بيمەبەست بووب؛ كەس يان دامەزراويك كە تواناي دانەوہي وامەكانى خۆي نييە. **مفلس** [N] konkurs **د** وركستە **ن:** رۆر لە كۆمپانيكان مەترسى مايه پووجيان لە سەرە؛ دارەتى لە دەستداني دارمالى ھەموو بايەخىكى مروبي **ن:** وەرشكستەي رەوشتى ئەبيتە ھۆي رومەتتكان و دووركەوتنەوہي ھەموو دۆست و ئاشنايەك.

مايه باش: profitless **ئاوه ئئاو** فروتتى سەرەسەر. **غیر مریح** [N] lønnsomt **د** مايه بە مايه

سووددار: Profitable **ئاوي ئيكدراو** فروتتى پرسوود. **مریح** [N] Lønnsom **د** پرسود.

مايه دار: Profitable **ئاوي ئيكدراو** سەرمایە دار، دارا.

مايه دار: Profitable **ھيمايي** **ئاوه ئئاو** خەست و تيرۆتەسەل.

گرانمايه: **ئاوي ئيكدراو** بەبايەخ و گرانباي.

دەستمايه: capital **ئاو** سەرمایە

مايه دانان: investing **چاوي ئيكدراو** سەرمایە دانان، پارە برانەوہ لە پيناوي پيشكەوتنى كارىكدا. **الاستثمار** [N] investerings **د** سرمايه گذارى.

مایه فیتنه: هڼماچې **ثاوه لئاو** کوله فیتنه، نازاوه چي.

مایه ی سهر نښه: mischief **ناوی لښکراو** زیانښه خس، زیانگه نهر، زیانه خرو.

ضار، طفیلی **skadelig** **N** **د** مضر، طفیلی.

مایي: ته هوې (به لووچي).

متمانہ: trust **ثاوه** لږه دا مه به ست متمانہ ی ثابینی و پشتمه ستن و

پرواداری به لایمی مینه ویه. **ثقه** **tillit** **N** **د** اعتماد. **د** به دنلیا ییه وه

متمانہ به خوئی: Confidence **د هرووناسی** ه لومهرجکی د هروونیبه که تییدا

کهس به هوې ته زمونی پیشوویه وه به شیوه یه کی سرکه وتوانه پروای

به توانا و به هره ی خوې له راپرانندی کاره گاندا هیه. تایه تمهندي

هه بوونی ته متمانہ به خوئی، پوړی زانی هیه له پهره پیدان و پیشکوتن

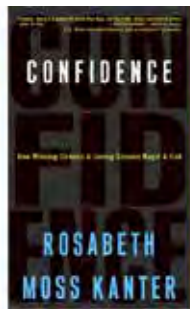
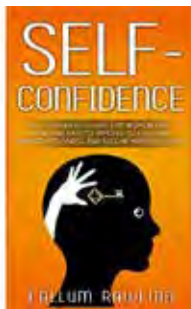
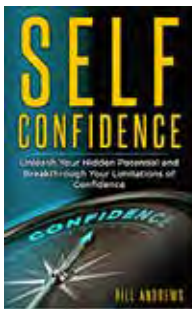
و سرکه وتنی یه ک که سدا. لیکولهران بویان دهرکه وتووه متمانہ به خوئی

منال تا تمهنی پینچ سالی به دی دئ و دارمال ته به، که له گهل گه وره

به راورد ته کری، به لام تا ئسته لایان و ابوو که منال پیش ته وه ی بجته بهر

خویندن، ناتوانی ههستی ته رینی و نه رینی له خوې هه بی. **ثقه بالذات** **د**

Selvtillit **N** **د** اعتماد به نفس.

متوو: affiliation **ثاوه** هوگری، دلبندي، خوشه ویستیه کی تاگا و پر له

ههستی خوشه ویستی **ن:** متووی رڼکراوه یی **ن:** متووی رامیاری و

ثایدیولوزیک. **الانتماء** **tilhøright** **N** **د** بیوستگی.

مته: ۱ alternative **ناو** **ئاوهلناو** خرش، زر، نهبراستی، ئالتراتیف، مت، دهسکەلا **N** alternativ **ع** البديل **د** بدل.

مته: ۲ marble **ناو** مېته، مت، گوچ، ئو پاره یان گوژیه که له یاری «میشین، ههلماتین، کهلايين» دا داتهکریت، نیشانیه که تهگر بیگری ئهبریتوه. **ع** كرة زجاجية **N** glasskule **د** تيله.

مجرو: paralyzed **ئاوهلناو** سهقهت، فهلهج. **ع** مشلول **N** lammet **د** فلج.

مجری: Suitcase **کهوویهل ناو** یهغدانی بچکوله، سندوووقی بچکولهی شوینی ههلگرتنی شمهکی وردی بایهخدار.

محهمد کازمی مهروی: نووسهر وه زیبر (له دایکبوی ۱۷۲۱) وه زیری مهرو و نووسهری پهرتووکي (عالمآرای نادری). کاتی هیرش بو سهر تورکستان له ۱۷۴۰ به خزمته نادرشا گه‌یشت و بوو به له‌شکرنووس. له هیرتی نادرشا بو خواره‌زم وه‌زیری توپخانه و جبه‌خانه و وشترخانه و هیسرخانه بوو. پاشان کرا به وه‌زیری مهرو. پهرتووکي (عالمآرای نادری) زیانی نادرشای هه‌وشار له کوټای سهرده‌می سه‌فه‌وییه تا مردنی نادرشا له ۱۷۴۷ ته‌گپرتته‌وه. بهو پییه‌ی له که‌سانی دیوانی و کاروباری دارایی ده‌رباری نادرشا بووه و زوربه‌ی پرووداوه‌گانی بینوه یان له که‌سانی پراسته‌وخو به‌شداري بیستوهه، په‌رتووکه‌کی گرنگیه‌کی تایه‌تی هه‌یه و سالی ۱۷۵۳ له نووسینی بووه‌ته‌وه. په‌رتووکي (عالمآرای نادری) نووسینی میرزا محهمد کازم که ته‌نھا به‌ک نمونه‌ی له جیهاندا ماوه، له پرووسیه‌یه و له سالانی ۱۹۶۲ تا ۱۹۶۶ به شیوه‌ی وینه‌گیراو له سی به‌رگدا چاپیان کردوهه، به‌کیک لهو ده‌گمن سهرچاوانه‌یه که ته‌مازه به‌کوردبوونی نادرشای هه‌وشار ته‌کا ➔ نادر.

محهمدی دووم: خهلیفه گهران-۲ «ئاوهزی خوئی دووباره ئازاد بکات»
 ئەماژەیه به یهکیک له ږووداوهکانی ژیانی محهمدی دوومی عوسمانی
 له پەرتووکی Historia turchesca نووسینی گهڕیده ئیتالیايي Giovanni
 Maria Angioiello. نووسەر که له ۱۴۷۰ یهخسیری تورکان بوو، ئەنوووسی
 ږۆژیکیان محهمدی دووم ههموو دهرباریانی کوکردهوه و له بهرچاوی
 ئەوان یهکیک له ژنهکانی خوئی که یۆنانی و ناوی ئیرن بوو و شهیدای بیوو،
 به خهنچەر کوشت، بۆ ئەوهی نههیلی ئەو ئەوینه کار بکاته سەر کاروباری
 ئیمپراتۆری!

مخابن: deplorable **ئاوهئاو** بهژارههین، جیگهی داخ، کهسهردهر، ناخوئش.
 [۴] مؤسف [N] beklagelig [د] اسفناک.

مراز: intend, purpose, wish **فهرمان** **ئاو** نیازی دل، ئارهزوو، مراد،
 مهبهست. [۴] (رغبه، تمنی [N] tiltenkt, formâl, ønske [د] مراد، تمنا.

مدرا: firm **ئاو** **ئاوهئاو** **ئاوهئاو** راوهستاو؛ داسهکناو، ئوقرهگرتوو،
 بهرقهرار. [۴] حازم [N] fast [د] مستقر.

مدران: **چاوئ** **ئینهبهر** راوهستان؛ ئوقرهگرتن.

مدرامان: resistance **ئاو** خوڤاگری، بهرهه‌لستکاری، بهرهنگاری. [۴]
 مقاومة [N] motstand [د] استقامت.

مرخ خوئسکردن: covet **چاوئ** **ئینهبهر** تهماح تیکردن. [۴] اشتهی ملک غیره

begjære [N] د طمع کردن.

مردن: demise, death **فهرمان** مەرگ، نهمان، تیاچوون، یووکانهوه، یوولانهوه، مردنی کهسیک، کوټای زبانی مرؤف و زیندهوه رانی تر به لهکارکهوتنی میټشک و وه ستانی گهری خوین. [E] زوال [N] død [D] مرگ.

ن: مردنی من ئازارم پښ ناگهیه نیت، ټهوه مردنی ټویه که ټه مته زښی و تنها به مردنی خوم ټه ئازاره په هام ټه کات!

مردنناسی: thanatology **ژانسنه** **فوزینهوه** یان ساناتولوژی له یونانیه وه هاتوه، که ساناتوس Thanatos که سایه تی مەرگه. لیکولینه وه ی ژانستی دهر باره ی مەرگ و ټه شیوانه ی په یوه ندی پیوه ی ههیه، وه کوو گورانی جه سته ی و خولی پاش مردن و، ههروه ها ټه لایه نه دهر ووناسی و کو مه لایه تبه به رفره ی په یوه ندی به مەرگه وه ههیه. بو نمونه نیاز و پیداویستیه کانی نه خو شانی شیرپه نجه و بنه مال کانیان. [E] ناناتولوجی، معرفه (تقالید) الموت [N] thanatologi [D] مرگ شناسی.

مردنناسی

مردوو: demise **شاو** مراو، مرینراو، مهرگ، کهسیکی سزای مردنی بو
 پراوتهوه. **ع** موت **N** død **د** مرگ.

مردووبهگول: corpse-carriers **مردووگونیز** **دیگامیرون** ا **ئو** کهسانهی به پاره
 تهرمی مردوویمان ئهبرد بو کلیسا و بو گورستان.

مردوش ئهچنه پړواسان: **بهند کونه** چوونه پړواسانیش پیوستی به
 گور و تینی خورت و گهنج و جهوانانه، ئمه واتا راستهقینهکی پهندهکهیه،
 مهبهست و توانجی ئه دهربرپنهنش ئهوهیه که کهسیک بیهوئ کاریک
 بکات، بهلام لهگهل کاره که نهگونجیت و توانای بهسمریدا نهشکیت،
 ئهوتریت: (مردوش ئهچنه پړواسان)، واتا نهمزانیووه مردوو بچنه پړواسان.

مرک: elbow **ظونجاری** **شاو** ئانیشک، بهلهچق، بهلمرک؛ جمگی نیوان زهند
 و بازوو. **ع** مرفق **N** albue **د** آرنج.

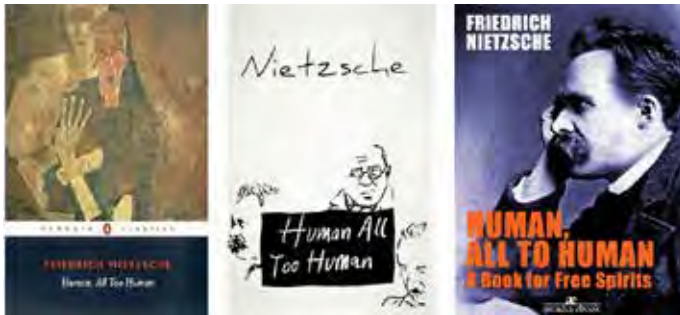

مروّقیهروهی: altruism **رهوئند** **بیهبوهندی کومه لایه نری** **کهبار** ناخوپه رهستی،
 یساتپه رهستی، مروّقدوستی، کومه لخوازی. **ع** ایثار **N** altruisme **د**

نوع دوستی.

مروّف، تا نه وپه‌ی مروّف: human, all too human **بهرښووک** **فلسفه‌فه** **هونه‌ر**

په‌رتووکیکی به‌ناوبانگی فریدریک نیچه‌یه، سالې ۱۸۷۸ بلاو کرایه‌وه. تییدا تیشکدانه‌وی شه‌یدا بوونی څولتیر وه‌کوو بیرمه‌ندیکی تا‌زاد ده‌رته‌که‌ویت.

مروّف شیوه: anthropomorphic **چواندن** **بیه‌ښکودن** **ناوه‌لناو** **چواندن**

خاوه‌ندیی ئه‌دگار و تایه‌تمه‌ندی مروّی له لای بوونه‌وره‌کاني تر وه‌کوو خوا و ماخواکان، هم‌روه‌ها ئازه‌ل و رووه‌ک و ته‌نانه‌ت خورشید و با و بوړانیش.

مروّف‌گه‌رایي: Anthropocentrism **ښرواداری** **ناو‌لیکدراو** له‌بهر‌چاو‌گرتنی

په‌گه‌زی مروّف وه‌کوو سهره‌کیتړین یان گزنگتړین توخمی بوون، به تایه‌ت له به‌رام‌بهر خوا یان زینده‌وه‌رانی تر. **۴** مرکزیه‌ الانسان **N** Antroposentrisme **د** انسان‌محوری.

مرۆڤگه رایى: Anthropocentrism **جیهانبینى** **بروادارى** **ناوی بیکدراو** به پیی ئەم

جیهانبینییه، مرۆف سەرچاوهی هه موو به ها کانه، چونکه چه مکی «بهها» بەدی هیتراوی مرۆفه و تهنها ئەوه نده بایه خ بو سروش ت دانهی، که له خزمه تی مرۆف دایه. مرۆف چه قی ناوه ندی گهردوونه و ژینگه تهنها بو بهرژه وه ندی مرۆفه و هیچ بایه خ بو سروش وه کوو خودی خو ی دانان ی.

مرۆڤگه رایى ئەتوانی له بهرام بهر **مرۆڤچه وه ری** humanocentrism دابنری که زیاتر ئاماژه یه به بالاده ستی مرۆف، له کاتی کدا مرۆڤگه رایى چه مکی گرنه له په وشتی ژینگه و فهلسه فهی ژینگه یی که تیدا روانگی مرۆڤگه را، پشهی ئەو کیشانه یه که به هو ی جو ری جوولانه وهی مرۆف له گه ل ژینگه دانه ی. هه رچه ند که روانگی مرۆڤته وه ر، به قوولی له فه رهنگه نو یکانی مرۆف و کرداری ئاگا هانه ی ئەواندا چیتراوه.

مرۆڤشناسی: anthropology **زانسنه** **کۆمه لناسی** ئەنسرو پۆلۆجی، زانستی

لیکۆلینه وه له کۆمه لگا و کولتوره مرۆبیه کان و گه شه کردنیان. **علم** الإنسان **انسان** antropologi **د** انسان شناسی. **ه** ره گه زناسی

مرۆڤشوار: anthropocentric **بروادارى** **ده سنه واژه** مرۆڤناوه ند. **م** مرکزیه

الإنسان **د** انسان محوری **ه** مۆنه وار و مۆنه بیژ

مروقی نارانی: Man of Aran **فیلم** فیلمی ټیرلندی ۱۹۴۳، ژیان له

دورگه‌ی ناران، دهرهټنای ږایټر جی فلاهرتی Robert J. Flaherty

مروقی نازاد: L'Homme Libre **ږوژنامه** **سوسیالیسته** **ټونډره** ږوژنامه‌ی ژورژ

کلیمه‌نسو، سوسیالیستی ټونډره، دوو جار سمه‌کوه‌زیرانی فهپرانسه، سالی ۱۹۱۴ پاش ټه‌وی له لایهن ده‌وله‌ته‌وه سانسور کړا، ناوه‌ک‌ه‌ی گوږی به مروقی زنجیری L'Homme enchaîné.

مروقی زنجیری: L'Homme enchaîné **ږوژنامه** **سوسیالیسته** **ټونډره** ږوژنامه‌ی

ژورژ کلیمه‌نسو، سوسیالیستی ټونډره، دوو جار سمه‌کوه‌زیرانی فهپرانسه. ټم ږوژنامه سمه‌تا ناوی «مروقی نازاد L'Homme Libre» بوو، به‌لام سالی ۱۹۱۴ پاش ټه‌وی له لایهن ده‌وله‌ته‌وه سانسور کړا، ناوه‌ک‌ه‌ی گوږی به مروقی زنجیری.

مرۆقی شیانست: DHB **بیئاسه** **ده بهنگر** کورتکراوی decent human being، وهک بیئاسه مرۆقی پیژن و ناده بهنگ هاوتای (انسان واعی) و (انسان باشعور) هاتووه. **۴** انسان واعی **N** anstendig menneske **د** انسان باشعور.

← پیژن: conscious **ئاوه ئئاو** زیر، تیگه یشتوو، ههستیار، سوژدار، بههست. **۴** واعی **N** bevisst **د** باشعور.

مرۆک: deadly **کارا** **ئاوه ئئاو** کوشنده، شتیکی بیهه هوی مردن.

مرواری گومان: pearl **ئاو** گومان، بارسته یهکی خرۆکه ی پهق و دره و شاهه، به زۆری سپی یان خۆله میستی شین، له توئکلی نهرمه لوکه ی دوو پۆشه ی مرواری دروست ئه ده بیئ و به گه وهه ری به هادار دائه نری. **۴** لوءه **N** perle **د** مروارید.

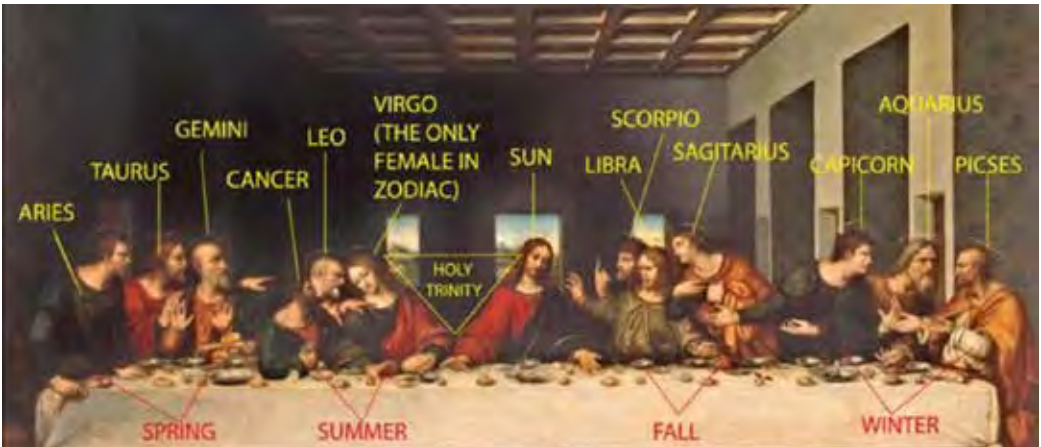
مریسی: articulate **ئاوه ئئاو** گوتن و ده رپرینی په وان و دانه دانه، ته کووز، یوخت، ریکوپییک، دانه دانه. **۴** تکلم بوضوح **N** artikulare **د** شمرده، مرتب و منظم.

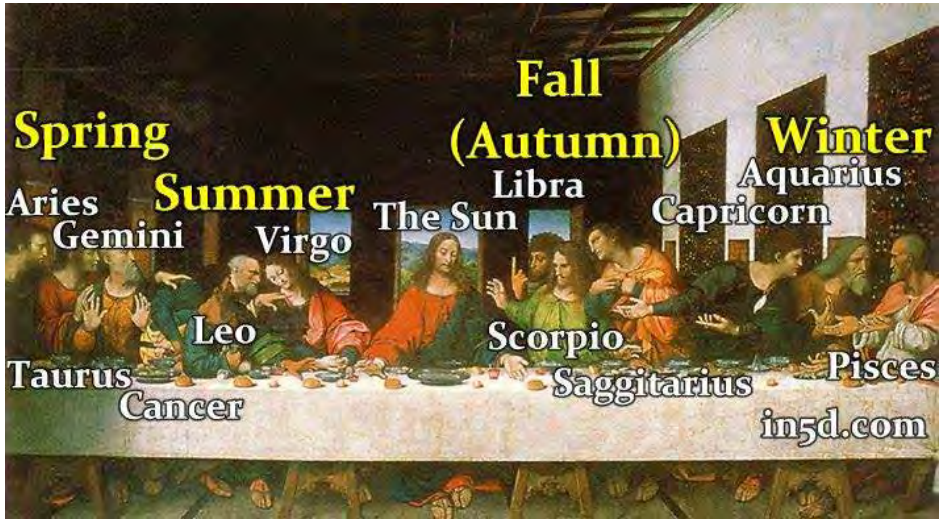
مریه مئ: sage **پوهه ک** **ئاو** گیایه کی رازینره له تیره ی نه عنا و پونگه، گه لای ئه ستووری به رامبه ر و په نگ که سه کی توخ و گوئی سپی ئامال به نه وشه ی هه یه.

مريهمی مه‌گدالین: Mary Magdalene نایب‌ناسی که سایه‌نری بیدریار له یاران

عیسایه که له گه‌شته‌کهی عیسا له‌گه‌لې بووه و و‌ت‌راوه که له‌خاچدان و پ‌ابوونه‌وهی عیساى بینووه. مریهم ژنیکی له‌شفرۆش بووه که ویستوو‌یانه بهره‌بارانی بکه‌ن و عیسا بووه‌ته هۆی پ‌زگار بوونی. ئه‌وتری که مریهمی مه‌گدالین په‌یوه‌ندی سوژداری له‌گه‌ل عیسا هه‌بووه. ئه‌وتری له‌ تابلوی دواشیوی Last Supper دافینچې، که‌سی لای راستی عیسا، مریهمی مه‌گدالینه. له‌ فیلمی دافینچې کو‌دی دان پ‌راون ئه‌لې تهرمی مریهم وا له بن سیپالوه‌کهی بهره‌م موزه‌خانه‌ی لووهری پ‌اریس.

مپرومۆچ: glum **ئاوئناو** گرز و ناچاو تال، مۆن، پووناخۆش، پووتال. **ع**
 عبس **N** skuler **د** عبوس.

مزرهههني: citrus **ميوه** **مزرهههني** ئه ده سه له پوهه كن كه گولهكهيان له
 چههه گولهكه پيكندي، ميوهكانيان له چههه قاشي پيكهوه نووساو سازبوون و
 به توپلكيک داپوشراون، وهكوه ليمو و نارنج و پرتقال و لالنگي و مسكي
 يان ليموي سموز. درهختهكاني له ناچهي گهرمهسييري زوره و لهبهه
 ميوهي گوشتهني ئاودار و پيستهي تهريک ئهچينرين. **ع** اشجار الحمضيات
N citrus **د** مرکبات.

مزرهههوتی شين: **تنوينهوار** يان مزرههوتی پيروزره، به تازهري گوي مهسجد
 و به فارسي مهسجد كه بوود، له بينا ميژووييهكاني تهووريزه، سالي ۱۴۶۵

زاینی کچی جیهه‌نشای قهره‌قویونلوو فرمانی دروستکردنی داوه.

مزگینى: نایب‌ناسر گهران-۶ ئاماره‌یه به فریشته‌ی مزگینیه‌نهری له‌دا‌یک‌بوونی عیسا، ئینجیلی کوردی، لوقا، به‌شی ۲، برگهی ۱۱۰: فریشته‌که پیی وتن: مه‌ترسن، ئەوا من مژده‌یه‌کی خۆش و مه‌زنتان پیئ‌هده‌م که بۆ هه‌موو گه‌له. ئەم‌پۆ له‌ شاری داوود رزگارکه‌ریک بۆ ئیوه له‌دا‌یک بوو، ئەویش مه‌سیحی خوداوه‌نده. **په‌شانی:** ونشی Evangel خۆی به‌ واتای مزگینیه.

مژ: ۱) puff **ناو** قومدان له‌ جگهره. **ف** نفت **N** puff **د** پک.
مژ: ۲) steam **ناو** ته‌م، بۆق، هه‌لم. **ف** بخار **N** damp **د** بخار **ن:** ته‌م و مژ، هه‌لم و بۆق.

مژار: ۱ affair **شو** کار، کرده، شت، کاروبار، پرس، دۆز، بابهت. **ع** شآن
 sak **د** امور. **N**

مژار: ۲ subject **شو** **ئاوهئاو** سووژه، داستانی پروداویکی راست یان
 گریمانهکراو. مژار بریتیه له سمربردهی پروداویک، جا وهزاره بیت یان
 راستینه. داستانی مژار دهشی به یهک سوور له سمره تاوه ههتا کوئا،
 دهشکری پله پله، بهسمر بکریتهوه، مهبهست له پهجووری مژار ئهویه
 دهرفهت بدریته بهشداربوان ریگی بهربزار بدۆزنهوه و له دۆزیکی
 بهرجهستدا چارهسهر ههلبژیرن. **ع** موضوع **N** emne **د** سوژه.

مژدهوینا: portend **فهرماد** نیشانه و ئاگادارکردنهوی شتیکی گرنگ که
 ئهگهری پرودانی ههیه. **ع** **N** **د**. نوقلانه

مژران: ۱ to be sucked **هیمایی** مریستران له (مریستن). **ع** امتصاص
 a bli sugd **د** مکیده شدن **E** intake.

مژران: ۲ drain **هیمایی** کیشران، دهرهینان، وشهیهکی فرهواتایه و، یهکی
 له واتاکانی مژین و چۆراندن و وشکاندن و، والا و خالیکردنهویه، له
 بواری دهرووناسی و بزیشکیدا، وهکوو:

ن: ههناوی مژراوه: Mentally Drained،

ن: وزهی ههلمژراوه: Emotionally drained؛ یان

ن: خوینی کیشراوه: his blood drained،

ن: شیلی دهرهینراوه: her essence drained.

مژول: eyelash **ناو** برزانگ، مرزه‌نگ. **ع** رمشة عين **N** øyevipper **د**.
مژه.

مژده: omen **ناو** مزگینتی، ودم، سرووش، فال، بهخت، درف. **ع** الطالع
N tegn **د** فال، تفائل، مژده.

مژده‌بهری: missionary **ئاوه‌ئاو** بانگخوآزانی فمله. **ع** مبشر **N** misjonær
د مبلغ.

مژمه‌ی نوقل: lozenge, lollipop **تتیریندو** نوقلی مژین به چیلکه‌وه. **ع**
مصاصة **N** sugetablett, slikkepinne **د** آب نبات چوبی.

مژی: mind **ناو** ئاوه‌ز، هزر؛ توانای هوښیاری، بیرکردنوه، ئه‌ندیشه، ئه‌فان
و هست؛ ئه‌نجامی چالاکی میښک و ئه‌و توخمی مروښه توانای ئه‌وهی
پېده‌دات ئاگاداری جیهان و ئه‌زموونه‌کانی بیت. ◀ مژی په‌یوه‌سته به
ئهموونکردنی هست، چیر و ئازار، باوهر، ئاره‌زوو، وست و هسته‌وه.
◀ له روانگه‌ی زانستی فیزیکیه‌وه، ئاوه‌ز هممانا کار و کرده‌وهی
میښکه و له لایهن میښکه‌وه به‌دی دیت. **ع** عقل **N** tanker, sinn **د**
ذهن **E** Wisdom.

له دنیا‌دا هه‌څالی پیاوی که‌ر هرگیز نه‌که‌ی ئه‌حمده
له دمس ئینسانی بی‌ئاومز هه‌تا ئاخر سه‌را ږا‌که
ئه‌حمده موختار جاف

مستاخ: drying place **گشتووکال** **ناوی چیکا** به **له کر**، **لوری**، **فهیلی** **مستاخ**، شوینی هه لکستنی میوه و دانه ویله بو وشک بوون، که ئه بی فیئک و وشک و تاریک بیئت، وهک مستاخ تری بو میلاق. به لام میوهی بهر خور زیاتر پشت به بای کزر و تیشکی هه تاو ئه بهستی، که ئه ویش هه مر مستاخه. **ع** مکان التجفیف **N** tərkeplass **د** مکان خشک کردن.

مستی ئاسنین: Iron Fist **کامیک بووک** **نهختن دزراو** **یان مارقل** **مستی ئاسنین** زنجیره یه کی ئه مریکایه له سمر که سایه تیه کی نهختن دزراوی سانشا دووان Sacha Dhawan به هه مان ناو دروستکراوه، زنجیره که له بهر هه مهینانی تهله فیزیونی مارقل له گه ل ستود یوکانی ئه ی بی سیه، و له ۲۰۱۶ تۆمار کراوه.

مسرانی: مه‌ډاری **نَامبِر** **ناو** داری به کون و ئالقه بو به‌سټنه‌وی ئازه‌ل و ده‌واران. **ع** المجول.

← **ده‌وار:** مه‌ډاری **ناو** ئازه‌لی مالئ.

مسکی: **گه‌ران-۱** به فهرانسه tilleul که جوړیکه له ۳ جوړی Tilia، دارئکی گه‌سی جوانه، له باشووری پوژئاوای فهرانسه و پیرنه ئمپروی، به‌رزی ئه‌گاته ۲۰ تا ۴۰ مه‌تر، گه‌لاکه‌ی ده‌ندانه‌داره و گوله‌کانی سببیه و به کولای بو له‌ش گهرمه. به‌رامبهره به زیزو‌فوس له یونانی و زیزفون له عمره‌بی. نه‌رویجی lindetre و له ده‌قی ئینگلیزیبه‌که‌ی lime tree نووسراوه که ئه‌کاته مسکی یان لیموی سه‌وز. فهره‌نگی که‌مالنامه ئه‌لی دره‌ختی سنجوه.

مسوگهر: obvious **ئاوه‌لئاو** سه‌لماو، چه‌سپاو، وه‌رچه‌م، هاینه، به‌رچاو، ئه‌شکمره، خو‌یا. **ع** واضح **N** apenbart **د** بدیهی.

مشانندن: breathing loudly **چاوتی ښه‌بهر** ده‌نگی هه‌ناسه له لووتوه‌وه ده‌رچوون. هه‌ناسه‌کیشان به به‌رزی. **ع** مشانندن **N** puster høyt **د** مشانندن.

مشتومر: ۱) argument **ناو** ئالوگۆری بۆچوونی جياواز يان يېچه‌وانه، به شیوه‌یه‌کی توندوتیز یان به توره‌یری. [۴] منازعة [N] argument [د] بحث و جدل **ریشه‌ناسی** [مشت (تاریشه) + و + مر(گزی)] به واتای گفتوگۆی توندوتیز و به هه‌لچوونه‌وه.

مشتومر: ۲) controversy **ناو** ده‌مه‌قالی نیوان دوو کەس، گه‌نگه‌شه، مه‌قۆ، هه‌للأ، گێچهل، فهرته‌نه و هه‌راوه‌وریا، دژواری، گيرۆده‌یری. [۴] مجادله [N] kontrovers [د] مشاجره [E] altercation **ه** لیکدانه‌وی ره‌فتاری به‌جیه‌ینه‌ر.

مشتومرپراوی: contentious **ناوه‌ناو** هۆکار يان لایه‌نگری هه‌لگرساندنی کێشه و ده‌مه‌قاله. [۴] کثیر الخصام [N] omstridt [د] مناقشه برانگیز.

مشتومرگهر: polemicist **ناوی‌بکەر** مشتومرکار، گۆتۆ، پۆلیمیکر، که‌سیکی ده‌مه‌وه‌ری زانای گه‌نگه‌شه و به‌ره‌نگاربوونه‌وه. [۴] المجادل [N] polemiker [د] مجادله‌گر.

مشته: **ناوهر** **ناو** مشتوو، ئامرازی چه‌رم کوتانی بینه‌دۆز، ئاسنیکي پر به مشتى سه‌ریانه بۆ کوتانه، به تایبهت کوتانه‌وه‌ی کلأش به‌کار دیت، کوتکی هه‌لاجی. [۴] [N] [د] مشتته کفاسی.

هیند نه‌رمی ده‌لیی هولوی،

ن:

چهند سووکی دهلیی مشتووی،
 به نرخی وهکوو برنوی،
 هه‌رچی من دیم تو نووستووی،
 یهک کاتیش بو من نه‌بووی
 حسن زیرهک

🔴: ههمبانه‌که نهی کوشتووم، مشتھی ناو ههمبانه‌که کوشتوومی. واته
 مشتھی کانزا خراوته ته ناو ههمبانه و شمړی پیکراوه.

مشکان و مروّف: Of Mice and Men **دوقبلا** نوځیلای ۱۹۳۷ نووسینی جان
 سته‌ینهک، براوهی خهلاتی پوځیتزیر و خهلاتی جیهانی نوبیل. چهن‌دین جار
 کراوه به فیلم و براوته سمر شانؤ.

مشکولتوزمه: ناوی لیکدراو **توبال** ته‌گهردن، **توبال** به‌ئه‌ستؤ.
مشکی: ❶ gray **ره‌نگه‌وتتسه** ره‌نگی خوځلمیستی، کهوگ، بوول، میس. **❷**
 رمادی **❸** grā **❹** خاکستری.
مشکی: ❶ **پوشتاک** کووتالیکی ناوریشمه ته‌کری به پیچی سمر، شهده. **❷**

مشکی و جامانه.

مشه: gratuitous **ئاوولئاو** خۆرایی، مشه. **پارسهک:** sponger
مشهخۆر، مفتهخۆر.

مفته: gratuitous **ئاوولئاو** خۆرایی، مشه.

مفتهخۆر: sponger **ئاوی کارا** مشهخۆر، پارسهک.

مفردی: چهكدارى گهنجی چهكدار.

مفرو: maimed **ئاو** مفرو، كهمهئندام، سهقهت. **مشوه** [N] lemlestet
[D] معلول.

مقهبأ: cardboard, paperboard **ئاو** مقهبأ، پەرتووكی بەرگ مقهبأ یان

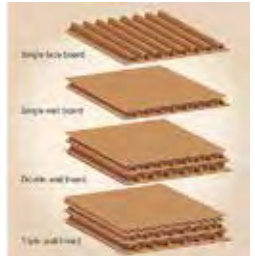
كاغەزى ئەستوور. **غلاف عادي** [E] Paperback [N] **شومیز، كارتون.**

بەرگی نەرم: Paperback بە زۆرى ئەماژەیه بە پەرتووك كه بۆی

ههیه بەرگهكەى بەرگی نەرم و ناسك یان رەق و ئەستوورى هەبى: **ن:**

بەرگی رەق و بەرگی نەرم.

SUITABLE FOR HOT AND COLD FOODS

مکور: serious **ئاوه‌لناو** هه‌ته‌ر، پیداکر، سوور له سهر مه‌به‌ست. **ع** جدی
serious **د** جدی.

مگیرانی: longing **ئاوه‌ره‌فتار** **شاو** **ئاوه‌لناو** بی‌زوو؛ خولیا، هه‌وه‌س، ئاره‌زوو
به‌هیز، تاممزرۆیی؛ بوون یان ده‌ربرینی خولیا و تاممزرۆیی. **ع** تواق **N**
lengsel **د** ویاړ .

مگیز: desire **شاو** واز، ئاره‌زوو، هه‌وه‌س، په‌فتار **د** تمنا، رغبه **N**
ønske **ع** میل شدید.

مگیز: caprice **شاو** ویست و وازی سه‌رییی **N** nykker **ع** هوی مفاجئ
د مزاج.

مل: neck **شاو** ئەستۆ، گه‌ردن، ئەسکورد، نیوان سهر و شان. **ع** رقبه
nakke **N** **د** گردن. **ن:** مل، مل شکیاگ، لاره‌مل، نیانه‌مل، گیزه‌مل،
ملقه‌وی، ململانی، ملهور، ملورد، مل بیا کردن، مل نه‌نیان - سنه **➔**
ئەستۆ

ملبه‌کوین: modesty **شاو** **ئاوه‌لناو** خاکه‌را، بیده‌مار، بی‌فیز. **ع** متواضع **N**
beskjedenhet **د** متواضع.

ملکه‌ج: subservient **ئاوه‌لناو** فه‌رمانبه‌ر و گوێرایه‌ل. **ع** متذل تابع **N**
underdanig **د** تابع.

ملپیچی ئاسکات: ascot tie **بیوتنای** **شاو** جوړیک کراواتی ئاوریشمه،
سهره‌تای سه‌ده‌ی نوژده‌ باو بوو، به‌زۆری په‌نگی ئامال شینکی نه‌خشینراو،
بو زه‌ماوه‌ند، له‌گه‌ل جاکه‌تی به‌یانی و پانتۆلی فه‌رمی. **ع** أسکتة **N**

plastrong [د] دستمال گردن آسکات.

میلان: surrender [جوانی شیبه] فرمانبری و گوپرایه‌لی، خوبه‌ده‌سته‌دان، سردانه‌واندن. [ع] يستسلم [N] overgi seg [د] تسلیم شدن.

ملشو: collar [ناو] پیسیسر، ئیکه، به‌خه‌ی کراس. [ع] طوق [N] halsbånd [د] یقه، یقه پیراهن.

ملکه‌ج: subservient [ناوه‌ناو] فرمانبر و گوپرایه‌لی. [ع] متذل تابع [N] underdanig [د] تابع.

← **ملبه‌کوین:** modesty [ناو] ناوه‌ناو خاکه‌را، بی‌ده‌مار، بی‌فیز. [ع] متواضع [N] beskjedenhet [د] متواضع.

ململانی: challenge [ناو] ئالنگاری، مه‌یدانخوازی، به‌ره‌نگاری [N] utfordring [ع] تحدی [د] چالش.

مله: crest [زه‌ویناسی] ناو به‌رزایی نزیک لووتکه‌ی گرد یان شاخیک. [ع] الرقبه [N] kam [د] گردنه.

← **ترۆپک:** peak [زه‌ویناسی] ناو دوند، به‌رزترین خالی هر شتیک، به‌تایبه‌ت شاخیک. [ع] أعلى درجه [N] topp [د] اوچ، نک، قله.

← **گهوه:** slope [زه‌ویناسی] ناو لاپال، ناوقه‌دی شاخ، به‌روار. [ع] میلان [N] midtjfellet [د] کمره کوه.

← **لوتکه:** summit [زه‌ویناسی] ناو به‌رزترین شوینی گرد یان شاخیک. [ع] قمة [N] toppmøte [د] قله.

ملهور: bully **ښاو:** خېشهمله، تهزه، تهزه ی ملقهوی، کهلهش، ملئهستوور.
ع تنمر [N] bølle **د** قلدړ.

ملهوری: malice **ښاو:** خېشهسهری، تهزه یی، ویستی ټولهسهندنهوه [N]
ع ondskapsfullhet **د** حقد کینه توزی.

مليوان: collar **ښاو:** ملشو، پهخمی کراس. **ع** طوق [N] halsbånd **د** یقه.

ملچاندن: **ښاو:** ملچه کردن، مرچ کردن، دهنگ له دهم هاتن له کاتر
 خواردن و خواردنهوهدا **د** صدای دهان اسب هنگام خوردن و آشامیدن.

ملۆزم: bothersome **ئاوه ئئاو** مېمل، كړوئ، بېزاركهر، كه سيك كه به بر هو سمرودلئ كه سيكي تر ئه گريئ **د** مزاحم **N** bryson **ف** مزعج **E** .annoying

ملۆمو: search **ئاوئ فھرمان** گرديسر، په جوور، به دوا دا گهران، په يدوئزئ، توژانوه، دانپهئ، شاروگردن، هه كوئين، كركاش، ليگهران، نانوشوئن، وه شكيان، كنه **د** جستجو **N** Søk **ف** بحث.

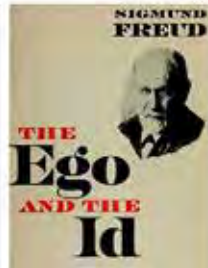
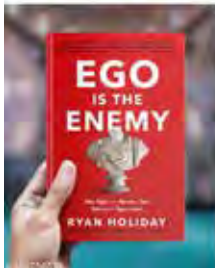
مله خړه: mumps **نه خوئقئ** درم، گوپړه په، نه خوئسيه كي قايرؤسي درمييه، ئه بيته هوئ ئاوساني گلاندي پارؤبيد له روومه تا و مه ترسي نوزؤكي له پياوان به تمه ندا به دي ئه هئنيئ. **ف** الكفاف **N** kusma **د** اوربون.

مؤدهئ كه مخايه ن: fad **داهئنان** **ئاوه ئئاو** داهئناوئ كه مېرشت، مؤدهئ كه مېرگه. **ف** بدعة سريعة **N** kjepphest **د** مد سريع.

من: ego **ده رووناسئ** **ئاو** به لاتيني «ا» يان das Ich له نووسينه كاني فرؤيدا، هه والي كه له خودئاگادا كه زياتر له هه موو هه والي كي تر وزهئ ده رووني له ماوهئ شهو و روژدا بو لاي ئه و ئه جيئ، وه ك چؤن هه موو شته كاني ده ره وهئ ئيمه شمه كي ده ره كين و هه والي ده ره كين، **من** يش بو ئيمه ديارده يه كي ده ره كييه، ئه منه له هه مان كاتا خوداني خودئاگا و ناخودئاگاي مروقه، وريا و بربارده ره. چاوي من، گياني من و هه موو شته كاني تر له «من» ئكدا كو ئه بيته وه كه مني منه، ئه و منهئ هه موو هه والئ و هه موو منه كاني تري تيدايه، يه كه مني مني كات و دووه مني فراوان. مېشكي مروف ره نكه سهاره ت به گرنگ ترين هه واله كان له ماوهئ شهو و روژئكدا ئه وپه پري هه زار جار بير له ديارده كاني تر بكا ته وه، به لام ره نكه په نجاهه زار جار بير له خوئ، له خودي خوئ بكا ته وه، واته هه والي «من» بجي بو مېشك. **ف** انا **N** Jeg **د** من.

دريژه **ناوكي گواني:** mammillary bodies **زبنده وه روزانئ** **ئاو** له رووي زانستيه وه گيان يان ئه نديشه يان {ذهن و بهه له روح} به ره نجامي

کارکردنی میښکه و ټوهندی میښک له کار ټکهوئ، گیان یان ټندیشه بوونی نامینئ، چونکه بهرهمهینهرهکمی نهماوه. له په یوه ند له گه ل بوونی منی کات و منی فراواندا، که منی کات منی چرکه ساته کانه و منی فراوان کوئ همموو منه کانی همموو کاته کان واته منی درېزخایمن و زیاننامی ژبانی من، له میښکدا شوینیکي دوو خانیهی هه یه به ناوی ناوکی گوانی که ههر دوو منه که پیکه وه گری ټهدات. ټهوانی که ناوکی گوانی یان تووشی زیان ټه بئ، منی فراوان یان زیاننامی همموو ساته کانیان له ناو ټه چئ و، ټه بن به منی کات یان منی ساته ساتی به بئ درېزه. ټه من ساتیه، هه مانه که همموو گیاندارانی میښکدار هه یانه. **۴** جسم حلمي **N** mammillære kroppar **د** هسته پستانی. گیان و گیانبانگ کردن و گیانناس و گیانگه رای و...

منال: baby **ناو** منال و قوئاغه کانی گه شه کردنی:

◀ تاکو په ک مانگ خه نینه وه: smile **۴** تبسم **N** smil **د** تبسم

- ◀ یهک بۆ سی مانگ خوجوولاندن: respond [۴] رد [N] svar [د] پاسخ
- ◀ سی بۆ شمش مانگ تلدان: roll over [۴] حرج [N] rull over [د] غلت
- ◀ شمش بۆ نو مانگ گاولکی: crawl [۴] زحف [N] krype [د] خزیدن
- ◀ نو بۆ دوانزه قنگه نشینه: sit [۴] جلس [N] sitte [د] نشستن
- ◀ دوانزه بۆ ههژده داره داره: stand [۴] يقف [N] stå [د] ایستادن
- ◀ دوانزه بۆ ههژده پیرۆکه: walk [۴] یمشی [N] gå [د] راه رفتن
- ◀ دوو بۆ سی سال گروگال: talk [۴] تحدث [N] snakke [د] سخن
- ◀ سی سال و زیاتر سهربهخو: self-reliant [۴] اتکاء [N] selvforsynt

Baby Development Stages	Birth - 1 Month Smile 	1-3 Months Respond to Affection 	3-6 Months Roll Over 	6-9 Months Crawl
	9-12 Months Sit 	12-18 Months Stand 	18-24 Months Walk 	2-3 Years Talk

منالان تیمان نهروان: Bambini ci guardano **فیلم** فیلمی ئیتالیایی

۱۹۴۴ ده رهینانی فیتوریو دی سیکا.

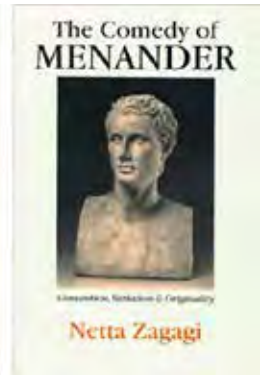

منالی سروشتی: کومه لایه نری **داب و نه ریپنه** منالی زولهزا له زنی ماره نه براو [E]

.natural child

مناندر: Menander **هونهر** **درامانوور** **کومیدینوور** (۳۴۲-۲۹۲ ب.ز.) هونهری

درامانووسی یونانی و نوینهری ناسراوی کومیدی نوئی تاتییه. ۱۰۸ کومیدی نووسیوه و ههشت جار خهلاتی میهره گانی «لینایا» ی بردوتهوه. ههرچند ژمارهی خهلاته گانی له میهره گانی دیونسیا روون نییه، بهلام پیتهچی لهویش به ههمان ئەندازه خهلاتی بردبیتتهوه.

من تاوانبار ئەکهم: **رامباری** **هه نوینینه** نامی کراوهی رومانووس و

رۆژنامهگری فهپرانسهیی، ئیمیل زولا Émile Zola (۱۸۴۰-۱۹۰۲) کاندیدی نوبلی ویزهیی، له سهه کیشهی دره یفوس، که به هویهوه دادگایی کرا و سالییک زیندانی یی درا. پرووست له ۷ تا ۲۳ فیبریهوی ۱۸۹۸ له دانیشته گانی دادگادا به شداری کرد. گوزارشتی ئەم دانیشته تانه له ژان سهنتوی Jean Santeuil دا هاتوه **پرسی دره یفوس** **لورور** **بهر کیار**.

منه کردن: **جاوتی نهینه** به دوودا گهران، بوگهران، به شویندا گهران، لیگهران.

من ههلاتوویه کی زیندانیانی کۆتکراوم: I Am a Fugitive

from a Chain Gang **فیلم** فیلمی سینهمایی ئەمریکایی سالی ۱۹۳۲

دهرهینانی مهرقین لیروی.

منیمۆتکنیا: Mnemotechnia یا Mnemosyne نایب و نه فسانه له میسۆلۆجی یونانیدا ماخوای یاد و هاوسەری ژووپیتر بوو.

منی بالآ: Super-ego دەروونناسی سوپەرئیگۆ، ئەو بەشە میسکی مرۆفە که وهک ویزدانئیکی خۆپهتنگر کارتهکات، پهنگدانهوهی ئەو ستاندارده کۆمهلایهتیانهیه له دایک و باوک و مامۆستا فیڕی ئەبین. من

مۆبلی بووڤه: Beauvais بیستنه‌سازی ڤارڤه کارگهی مۆبل و پهرده له شاری بووڤه له سهدهی ۱۸ که مۆبل و پهرده‌کانی خۆی به شاکاری هونەری و به وینەیی چیرۆکه‌کانی لافۆنتن ئەرازاندهوه.

مۆپا: Charlemagne de Maupas **بۆلیسر** **بۆنایارتیست** **بیلانتکیر** (۱۸۱۸-۱۸۸۸)

مافناس، بۆنایارتیست، سمرۆکی پۆلیس له ۱۸۵۱، له ریکخه رانی کودیتای
آی دێسمبری ۱۵۱، وه زیری پۆلیس.

مۆپاسان: Guy de Maupassant **رۆماننووس** **گورته جیبر و کژوووس** (۱۸۵۰-۱۸۹۳).

نوووسه ری فه رانسهی که کهم ژیا و زۆری نووسی؛ خاوه نی ۳۰۰ جیروکی
کورت و درێژ و ۶ رۆمان و ۳ گه شتنامه یه. ههروه ها کۆمه له هۆنراوه
و شانۆنامه یی هه یه.

مۆتالا: Motala **جوغرافیا** **ناو جیگا** شارێکه له باشووری سوید و له ناوه نده گانی

ئاسن و کانزایه.

مۆچپاری: advise **کار** ئامۆژگاری، پڕنموونی. **ر** نصیحة **N** rådgi **د**

نصیحت.

مۆده ی دایرکتوار: Directoire **ننڤه واز** **مۆد** یان شیوازی دیرکتوار به شیواژێک

ئوتیری که هاوکات و باش پزیمی دایرکتواری فه رانسه له ۱۷۹۵-۱۷۹۹

بوو به باو و، زیاتر له جلوبه‌رگ و کهلووپه‌لی ناومالدا په‌نگی دایه‌وه.

مۆدیلیانی: Amedeo Modigliani (تشیوه‌کار به‌یکه‌رنا‌تر) (۱۸۸۴-۱۹۲۰) شیوه‌کار

و په‌یکه‌رسازی به‌ناوبانگی ئیتالیایی، که ته‌ن‌ها ۳۵ سال ژیا. به هون‌ه‌ری فیگوراتیف ده‌ستی پی‌کرد و پاشان ده‌ستی کرد به هون‌ه‌ری مۆدیرن. به‌رجه‌سته‌ی کاره‌کانی پورتریتی روخسار دریز و له‌ر بوو. سه‌ره‌هلدانی هون‌ه‌ری مۆدیرن به پیکاسو و مۆدیلیانی و ماتیس پی‌ناسه‌ ئه‌کری.

مۆر: Salvia mirzayanii (به‌رامه به‌رزه‌نگ ناو) یان Salvia mirzayanov له

تیره‌ی Salvia ئاویکی بۆنخۆشه له گه‌لای جوړه گولیک ده‌رئه‌چي. هه‌ندی جار له‌گه‌ل می تیکه‌لاو ئه‌کرا بۆ که‌مکردنه‌وه‌ی تازار. وه‌ک دیارپه‌یک پینشک‌ه‌ش به عیسا کرا و پاش مردنی، وه‌ک نه‌ریتیکی جووله‌که له مردووناشتن‌دا، له‌شی عیسی پي چه‌ور کرا [د] مور، مورتلخ [N] Salvia

mirzayanii [ع] قصعین.

مور: Moors **مروقتناسی** **ره گهز** **ناو** به زمانی ئەمازیغی و عمره بی باکووری پوژتلاوی ئەفریقا ئەوتری، که سهدهی هه‌شتمی زایینی نیمچه‌دوورگی ئیبریانیان Iberian peninsula له تەنیشت مادرید داگیر کرد **ن:** موریتانی، به واتای ولاتی موره‌کانه.

مۆرده‌مه‌نی: loyalty **ئایوی‌چاویگ** ئەمه‌گداری، ئەوینداری د‌ل‌خه‌سته. **ف** الولاء **lojalitet** **ن** وفاداری. **ب** {زایانی بی مۆرده‌مه‌نی کهمه و - هه‌لی به یه‌ک‌گه‌یشتنمان کهم.}

مۆرگانه‌تیک: morganatic **ئاو‌ئناو** ز‌نیک که شووی به ئاریستۆکراتیک له پلهی کۆمه‌لایه‌تی بالا کردوووه و پلهی ئاریستۆکراتیی می‌رده‌کهی، به خۆی و مناله‌کانی ناگات. **ف** مورغانیک **ن** morganatisk **د** مورگاناتیک **ف** morganatique

هاوکوف: social peer, peer **ناو** ئامکۆف، هاوچه‌شن، هاویایه، **ب**

ھاوشان، ژن و مېردى له پلەوپايە و پەسەندا وەك يەك، بە تايبەت له كۆمەلگەى ئارىستوتوكراتيدا. [۴] الأقران [N] likemann [د] همشان.

مۆرفيم: morpheme **زمانەوانى** برىتييه له بچوكترين يەكەى زمان، كە ھەلگىرى بارى رېزمانى و واتايى سەربەخۆيە. مۆرفيمەكان له پيگەوھەلكانى فونيمەكان پيگ ديئن. له زانستى زمانەوانيدا، مۆرفيمەكان له نيوان دوو برۆدا ئەنوسرين، وەك: «دل»، «من».

مۆرفيمەكان دوو دەستەى سەرەكى مۆرفيمي ئازاد (يان راستەوخۆ يان بنەما) و مۆرفيمي بەسراون.

مۆرفيمي ئازاد: تەنيا و سەربەخۆ له رستەدا بەكارديت، مۆرفيمي ئازاد بە دوو دەستە دابەش ئەبيت:

مۆرفيمي ئازادى رېزمانى: بە مۆرفيميگ ئەلين كە واتايەكى سەربەخۆى نيه؛ بەلام له پيگهاتەى رېزمانى رستەدا، سەربەخۆيە. وەك: بە، له، بو، با. **مۆرفيمي ئازادى فەرھەنگى:** (يان وشەى): مۆرفيميگە واتاي سەربەخۆى ھەيە، له فەرھەنگى وشەكاندا واتايەكى بو دەسنیشان كراو. وەك: ھەور، مانگ، دەست، ئەسپ و...

مۆرفيمي بەسراو: بە مۆرفيميگ ئەلين كە ئەرك و واتايەكى سەربەخۆى له نيو رستەدا نيه و بە مۆرفيميگى ترەو ئەبەستريتەو. مۆرفيمي بەستراو دوو جۆرى ھەيە:

مۆرفيمي بەستراوى رستەوانى: ئەو مۆرفيمانەى وشەى تازە دروست ناكەن؛ تەنيا بارى وشەكە ئەگۆرن و بو جيگرتن له نيو رستەدا ئەيگۆرن. وەك: «ان» له پياوان، «تر» له خيراتر و... **مۆرفيمي بەستراوى دارشتنى:** ئەو مۆرفيمانەى ئەبنە ھوى پيگهاتنى وشەيەكى نوئ بە واتايەكى سەربەخۆ. وەك: «ئۆلە» له كيزۆلە، «ئەر» له نووسەر، «ئيلە» له ورديلە و...

مۆرنەشكاو: pristine **ھيمايى** **ئاوئناو** دەستپاك، ليزان، دەستلینەدراو،

پاک و تازه، بیخه‌وش. **۴** أصلی وعریق **N** uberørte **۵** بکر.

مورنی: Charles Auguste Louis Joseph Demorny de Morny **ته‌سابه‌فرسافنه**

(۱۸۱۱-۱۸۸۵) کوری هورتنیس بوناپارت و چارلز جوزیف بوو، ناویان لیتا زبرای ناپولیوتی سییه‌م، ههرچند له هوله‌ندا له‌دایک بوو، کردیان به خاوه‌نی زه‌وی سه‌نت دمینگو له پاریس و په‌یکه‌ریشیان بو تاشی.

موریا: Morea **جوترافیا** **ناو** **دیکامپرون-به‌رگی** ناوی نیمچه‌دورگه‌ی پلویونیزی له باشووری یونان، له سمده‌کانی ناونجیدا. له هه‌ندی چایدا له جیاتى موریا نووسراوه پومانیا.

مورفیم: morpheme **زمانه‌وانی** **ناو** بریتیه له بچوکترین به‌که‌ی زمان، که هه‌لگری باری ریزمانی و واتای سهربه‌خویه. مورفیمه‌کان له بیکه‌وه‌لکانی فونیمه‌کان بیک دین. له زانستی زمانه‌وانیدا، مورفیمه‌کان له نیوان دوو برودا ته‌نوسرین، وه‌ک: «دل»، «من».

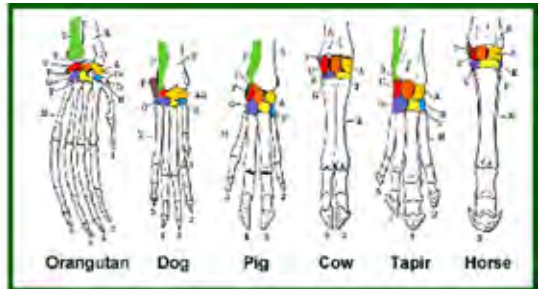
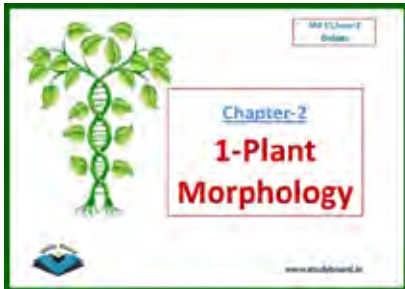
مورفولوجی: Morphology **زمانه‌وانی** یا بیکهاته‌ناسی وشه، به‌شیکه له ریزمان که له بیکهاتنی وشه ته‌کولیته‌وه. به واتایه‌کی تر، مورفولوجی ده‌په‌رژیته سهر ناسینی مورفیمه‌کان و چونیته‌ی بیکه‌وه‌نیشتیان له ناو رسته‌دا.

کاری سهره‌کی زمانه‌وان بو لیکولینه‌وه له مورفولوجی زمانیک بریتیه له: شی کردنه‌وه‌ی رسته، دوزینه‌وه‌ی مورفیمه‌کان و وشه‌کان و ده‌سته-ده‌سته کردنیان به یی یولینه‌کانی ریزمانی ته‌و زمانه. واته مورفولوجی خویندن و شیکاری پونانی ناوه‌وه‌ی وشیه.

مۆرفولوژى بىر تىپتە لە زانستى لىكۆلىنەوہ لە وشەكانى زمان. ئەم بەشەى زمانەوانى لە چۆنىەتى پىكھاتنى وشەكان، بنوشەكان، لكىنەكان يان داپرەكان، پىشگر و پاشگرەكان و ھتد ئەكۆلىتەوہ. لە مۆرفولوژىشدا، وەكوو ھەموو بواریكى زانستى، ھىندىك چەمكى گرینگ و تايبەتى ھەن. مۆرفولوژى لەم چەشنە پىرسيارانە ئەكۆلىتەوہ: وشە چىبە؟ مۆرف، مۆرفىم و ئەلمۆرف چىن؟ وشەى «تېكھەلچوونەوہ»، بۆ نموونە، لە چەند وشەى بچووكتىر، يان لە چەند مۆرف و مۆرفىم پىكھاتتوہ؟ [۴] المورفولوجيا [N] Morfologi [د] مرفولوژى.

مۆرفولوژى: morphology **زىندەوہ زاندى** لىكۆلە زىندەوہ زاندى كە لە بىچم و پەنگى روالەتى و شىوہى ئەندامەكان و تايبەتمەندىي پىكھاتەيى ئەكۆلىتەوہ. [۴] علم التشكل المورفولوجيا [N] morfologi [د] رىخت شناسى.

مۆرك: [د] جۆرىك تىرىيە.

مۆرک: ۱ spinal column **زیندەوهرزانی** **نۆینکاری** **شاو** مۆغەهری پشت، مازگە، مازە، گەوبەند، بڕپڕە، پروسک، پەزڵە. **ع** العمود الفقري **N** ryggrad **د** ستون فقرات.

مۆرگاری: Oddino Morgari **وامیار** **خەباتگێز** (۱۸۶۵-۱۹۴۴) سۆسیالیستی خەباتگێری ئیتالیایی و نوێنەری پەرلەمان و لە هاوکارانی رۆژنامەیی ئافانتی.

مۆریزه: Andre Morizet **وامیار** (۱۸۷۶-۱۹۴۲) سەناتۆر و سۆسیالیستی فەڕانسەیی.

مۆریسی لۆبلان: Maurice Leblanc **رۆماننووسی** (۱۸۶۴-۱۹۴۱) فەڕانسەیی سەدەیی نۆزدە و بیست، ئافرێنەری کەسایەتی ناوازی نارسین لۆپەن لە دووتوویی زیاتر لە بیست رۆمانی پۆلیسی-تاواندا. **ه** نارسین لۆپەن

مۆری سوور: Cachet Rouge **رۆمان** **یان** Laurette ou le cachet rouge مەبەست **لووریت یان مۆری سوور**، تراژیدی بەسەرھاتی لۆریت و شووھەکی لە بەرھەمەکانی ئالفرد دو فینی Alfred de Vigny.

مۆریسی میترلینک: Maurice Maeterlinck **نوووسەر** **هۆنەر** (۱۸۸۲-۱۹۴۹)
 نووسەر و هۆنەری بەلجیکی فەرانسەیینووس. براوەی خەڵاتی نۆبێلی
 وێژە ۱۹۱۱.

مۆر: askew **ئاوئناو** رووگرز، مۆج، زۆپ، تووڤه و رووتال. **ع** التحديق **N**
 stirre **د** خیره.

مۆرکامب و وایز: Morecambe and Wise **هونەر بیستنه** **کۆمیدیکار** **ئیریک**
 مۆرکامب و ئیرنی وایز، که به مۆرکامب و وایز ناسراون، دوو هونەر بیستنه
 کۆمیدی ئینگلیزی بوون، بۆ ماوهی زیاتر له ۴۰ سال له سدهی بیستهمدا
 له بواری جوړاو جوړی رادیو و فیلم و سهرکه و تووترین شیوه له تهله فزیوئندا
 کاریان کرد. هاوبهشی ئیوانیان له سالی ۱۹۴۱ تا مردنی مۆرکامب له سالی
 ۱۹۸۴ بهرهوام بوو.

مۆره: squint, glare **سا** خیسه، به گوښه‌ی ځاو روانین به تووپه‌ی، خیل.

مۆزه‌ریلا: Mozzarella **خوړاک** **نښیره‌مونی** **شاو** په‌نیریکی ئیتالی نیوه نهرمه که له شیری مانگا یان گامیش دروست ده‌کړیت. بو تاملاده‌کردنی، په‌نیری تازه له ټاو و خوږی چرپا نزیک کولان ده‌هیلرېته‌وه. ئهم په‌نیره چیریکي ناوازه‌ی هه‌یه و له نانی به‌یانی و ئیواره، له‌گه‌ل ماکارونی، لازانیا، له‌گه‌ل شوږبا و زه‌لآته و به تایهت بو بیتزا به‌کار دیت. جوړیکي به تازه‌ی ههمان په‌نیری سه‌لکی کورده‌وايیه. **سا** موتزارایلا **ن** Mozzarella **د** موتزارالا، موزارلا.

مۆزه: grief **ناوه‌لشاو** په‌زاره، کوڤان، په‌روښ، بیمرؤسی، په‌شپووی، جه‌خار، خه‌م مه‌ینهت، کول، که‌سه‌ر. **سا** الحزن **ن** sorg **د** اندوه.

مۆزیله: maur **کیاندار** **ده‌عبا** **شاو** میروو، میرووله. **سا** نملة **ن** maur **د** مورچه.

مۆسورگسکی: Modest Petrovich Mussorgsky **ناو‌زدانه‌ر** {۱۸۳۹-۱۸۸۱}

ئاواز دانەری پووسی.

مۆسۆلینی: Benito Mussolini **دیکتاتور** (۱۸۸۳-۱۹۵۷) دامەزرێنەری پارتی نەتەوەیی فاشیستی ئیتالیا، خاوەن نازناوی «ئیل دوچی» واتە پێشەوا، لە ۱۹۲۲ تا ۱۹۴۵ سەرۆکەزیر و دوچی ئیتالیا بوو. چالاکێ ڕامیاری خۆی لە پارتی سۆسیالیستی ئیتالیا دەست پێکرد، ۱۹۱۲ تا ۱۹۱۴ سەرنووسەری پۆزنامەی «ئافانتی» بوو.

مۆسیۆ: Monsieur **کەسایەتی نازناو** گەران-ء نازناوی فیلیپ دورلیان Philippe of Orléans of برای لویی چوار دەی پادشای فەرانسە بوو؛ ژنەکی مۆسیۆ، ئیلیزابیٹ شارلۆت Charlotte-Élisabeth، دوشیسی دورلیان، نازناوی مادام بوو.

◀ **کەمیک نازناو:** A Little Chaos **فیلم** فیلمی سینەمایی ۲۰۱۴،

دهرهټانی ټالان ږیکمن، هونهرمندی کهیت وینزلیت و، ستانلی تووچ له ږولی مؤسیوډا.

مؤسیو ښیردو: Monsieur Verdoux **فیلم** **کومیدی** کومیدی ټمیریکای ۱۹۴۷ دهرهټانی چارلی چاپلین، لژیونی ټمیریکای له ولاته یهگگرتووہکانی ټمیریکا بهرگیراوی کرد، بهلام له ئوروپا بو ماوهیهکی کورت نمایش درا و گورج لهسر پورده لایرا. **خودانی دو گامبیا**

مؤغره: spinal column **زینده وهرزانی** **نوبعاری** **شاو** مؤغره ی پشت، مازگه، مازہ، گهوبه ند، بږپږه، پروسک، په زله. **ع** العمود الفقري **N** ryggrad **د** ستون فقرات.

مۆکتەیل: mocktail **دینگار** **شاو** خواردنەوی تیکەلی بەبێ ئەلکول.

☞ **کۆکتەیل:** cocktail **دینگار** **شاو** خواردنەوی تیکەلی ئەلکولدار.

☞ **مۆھیتۆ:** mojito **دینگار** **شاو** خواردنەوی تیکەلی ئەلکولدار، بیکھاتوو

لە ڤامی سپی، لیمۆ، شەکەر، نەعنا و ئاوی گازدار.

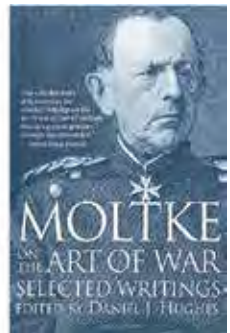

مۆگەن: Francois Mauguin **ڤامیار** **۱۸** **پرومیر** (۱۷۸۵-۱۸۵۴) مافناس

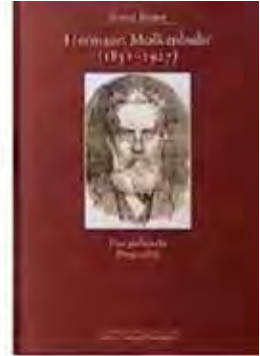
و ڤامیار، تا ۱۸۴۸ لە سەرانی ئۆپۆزیسیۆنی لیبرالی یاشایخووازان، لە کۆماری دووھمدا نوینەری ئەنجوومەنی نەتەوویی و ئەنجوومەنی ڤێسادانان بوو.

مۆلتکە: Helmuth von Moltke **دینار** **ناریسپۆکران** (۱۸۰۰-۱۸۹۱)

سەرۆکی فەرماندەیی سپای پرووس، فەرماندەیی جەنگی سەرکەوتوووی پرووس دژی فەرانسە لە ۱۸۷۰-۱۸۷۱. یانەسای مۆلتکە، لە خانەدانە ناسراوەکانی ئالمان و سکاندیناڤیایە.

مۆلكینبۆر: Hermann Molkenbuhr **سۆسیالیست** **شه با تکییر** (۱۸۵۱-۱۹۲۷)
سۆسیالیستی ئالمانی.

مۆله: Louis-Mathieu Molé **پامیار** **سهرۆکوه زیو** (۱۷۸۱-۱۸۵۵) پامیار،
نۆرلیانیست، له ۱۸۳۶ تا ۱۸۳۹ دوو جار سهرۆکوه زیرانی فهراڤسه، له خولی
کۆماری دووهم نوینهری ئهنجومهنی دهستووری و ئهنجومهنی پرسیادانان.

مۆلهتی به مووچه: ماوهی مۆلهتی به مووچه به مامۆستای زانکۆ یان
کرێکار و فهراڤنهبر بۆ خویندن یان گهشت، به شیوهی نهڕیتی سالییک
بۆ ههر چهوت سالی کارکردن.

مۆلین دو لا گالیت: Moulin de la Galette **کاباره** **تشیوه کاری** کاباره یهک

بوو له ههواي ئازاد له گردی مۆنمارتری شاری پاریس. تابلوکانی ئیمپرسیونیستەکان بە تاییەت پینوار و مۆنی که لەم شوینە کیشاویانە، ئەم کابارەي کردوو بە یەکیک لە شوینە ئەفسانەییەکانی شیوه‌کاری سەده‌ی نۆزده.

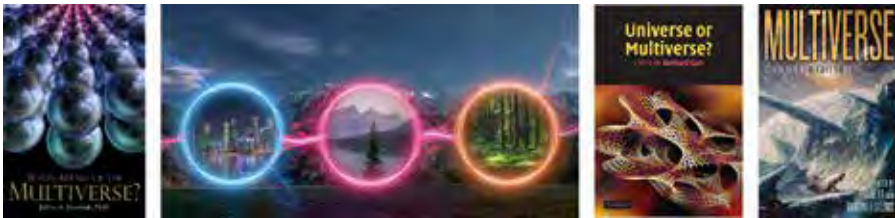
مۆلیئیریە: Marquis de Maulévrier **دییالۆمانە** (۱۷۵۴-۱۶۷۷) بآلۆیزی فەرانسە له ئیسپانیا.

مۆلییەر: Jean-Baptiste Poquelin **نووسەر** **ئشاذۆنۆور** **کۆمیدییگار** ژان بابتیست پۆکەلەن (۱۶۷۳-۱۶۲۲) ناسراو بە Molière لەگەڵ کۆرنی و پراسین، یەکیک لە سێ شانونۆوسە گرنگە کۆمیدییەکانی سەده‌ی حەفده‌یه. **ینەما جیبە** **مۆلییەر** لەسەر سەکوێ شانووی «پالە رۆیال» بوورایەوه. بردیان بۆ مآلی دۆستیکی و لەوی گیان دەرچوو. لەو سەردەمه، ناشتنی ئەکتەران لە گۆرستانی پیرۆزی کلیساکان بەرگیراو بوو. بەلام لەمەر مۆلییەر باندۆپی خودی لویی چواردە نەیری کلیسای شکاند. ئەو، بەشەو لە گۆرستانییک لە شەقامی مۆنمارتر بەخاک سپێردرا، بەبێ

ټوهی کیل و نیشانه‌یک له‌سمر گوږه‌کهی دابنری.

مولتیپلیرس: multiverse **ناوی لیکنه‌رو** یوونیفیرس یان گهردوون بریتیبه له ههموو هموا و کات و ناوه‌روکه‌کهی، به‌لام مولتیپلیرس یان فره‌گهردوون کومه‌له‌یکه‌کی گریمانیه‌یه له چه‌ندین گهردوونی په‌نگه هه‌بوو.

مولنگه: مه‌رداری **ناوی جینا** جیگهی مولخواردنی گاگل له‌پاش له‌وه‌رین.

مۆلۆک: Moloch **ئابېنتاسى** **بېنېرەسىنى** يان Milcom يان Malcam له خوا كهوناراكانه له ناوچى كهنعان و باكوورى ئهفريقا ئهينېرست. مناليان له دهركانهدا ئهكرد به سهرگهرد. پهرستى مۆلۆك له تهوراتدا به بتهپرستى دانراوه.

مۆلهق: shocked **ئاوهلئاو** چاوزهق بوونوه، چاودهريپريوى زهق و بيجووله. **صدمت** [N] sjokkert **د** بهت زده.

مۆن: scowl **ئاوهلئاو** گرز و ناوچاو تال، مپوموچ، پووناخوش، پووتال [N] skuler **ع** عيسى **د** ترشرو [E] fretful, glum.

مؤنا: monna **ئابېنتاسى** **نازئاو** **كورنكراو** **ئاو** (ئيتاليايى) كورتكراوهى madonna به واتاي خاتوون و خانم و كهيانوو. **←** وهكوو مؤناليذا به واتاي خاتوو ليذا. ههروهها وهكوو نازناوى ريزليتان بو مريمى پاكيزه بهكار هاتووه.

مؤنات: Pierre Monatte **←** بيمر مؤنات

مونتاز: Montage **سینه‌ما** **شعبه‌یک** به‌ناچار به هممان واتای باو و به واتای مونتازي پرووسی یان «کلاسیک» به‌کار نایه‌ت. له زمانی فه‌رآنسه تمه وشمه به زوری به واتای «سوارکردن» یان ریزکردنی نموده‌کانه - ته‌وی به شیوه‌ی ناسایي پیی ته‌لین ئیدیت یان برین. **میزانسن** **دیکوپاز**

- مونتازي بیرخه‌روهه: associative montage
- مونتازي کیشمه: montage by attraction
- مونتازي له‌زگر: accelerated montage
- مونتازي هاوته‌ریب: parallel montage

مونتالامبیئر: Charles Montalembert **رامیار** **رؤژنامه‌وانه** (۱۸۱۰-۱۸۷۰) رامیار و پوژنامه‌نووس، ئورلیانیست، نوینتری ته‌نجومهنی ده‌ستووری و ته‌نجومهنی رپس‌ادانان، له کودیتای آی دیسه‌مبه‌ری ۱۸۵۱ ادا به‌شدار و پستیوانی بونایارت بوو.

مونتانو: Montano **فواردنکه** **بار** جوړیکی رپستورانته به مینویه‌کی فراوان و جیهانی که له شوینیکي ناساییدا بيشکمه‌ش ده‌کریت، له‌گه‌ل باریکی وه‌رزسی و موزیکیکی راسته‌وخو.

مۆنتانی: Montagne رامباری کۆئفانسیۆن ۱۸ی برۆمیر به فهرانسهی واتا کوپستان. مۆنتانی به نوینهرانی یارتی چهپ له پهرلهمانی شوپشگیپری فهرانسه (کۆئفانسیۆن) ئهوترا. کورسیهکانی ئهم نوینهرانه له بهرزترین شوین و نزیک به بنمیچ دانرابوون.

مۆنت بلانک: Mont Blanc ناو ناوی ناییمهت بهرزترین لووتکی ئالپ، له سنووری فهرانسه و ئیتالیا.

مۆنیپلیه: Montpellier جوترافیا ناو جینا شارککه له باشووری فهرانسه. **مۆنته چیتوریۆ: کۆئسکی Montecitorio** تا سالی ۱۸۷۰ فهرانگه وهزارهتی داد بوو و یاشان پهرلهمانی ئیتالیا گوپزرایهوه بو ئهوی.

مونتیدیه: Montdidier **جوگرافیا** **ناو جیگا** له ښاره‌ګانې پارېژکای سوّم Sommw له فهرانسه. له ړېکه‌وتې ۲۱ مارچې ۱۹۱۸، سپای ئالمان درې به بهرې یه‌ګرټووان دا و بهرېو چه‌می واز Oise پېشپړه‌ویان کرد و ښاری مونتیدیه‌یان داگیر کرد. وه‌لیم به‌ریه‌ر، دانه‌وی فهرانسه‌یه‌ګان بهرې به پېشپړه‌وی ټه‌ون گرت. ماوه‌یه‌ک دواتر له ۸۱ ئاګوستې ۱۹۱۸ هیزه‌ګانې فهرانسه به فهرانده‌یې ژنرال فوئش، دزه‌هیزشيان کرد و هموو ټه‌و شوینانه‌یان وه‌رگرته‌وه.

مونتازې کیشهره‌ګان: **سینه‌ما** شیوازیکی مونتازې سینه‌مایه‌که سیرګه‌ی ئایزښته‌ین هینایه ئاراهه تا راده‌یه‌ک به‌م شیوه‌یه پیناسه ټه‌کړې: به‌هیزکردنې واتای دیمه‌نیک له ړېګه‌ی په‌یوه‌ندکردنې به وینه‌یه‌کی تره‌وه که مهرج نیه به‌شیک له خودې ټه‌و دیمه‌نه ییت. بو نمونه، ټه‌و ګر و بلنسی له فیلمې ړبازې گشتې The General Line، له پاش دیمه‌نې ګامیش‌ه‌که‌وه دیت.

مونتېګو و کاپوله: Capulets and Montagues **تتادو** **کوملناسی** **ناریسنو‌ګراسی** دوو بنمه‌الی دژ و دوژمن به‌یه‌ک له درامای ړومیو و ژولیتې شیکسپیردا.

مونج: surge **ناو** **ګار** شه‌پولدان، ګمرانه‌وه و شه‌پولدانې به‌ته‌وزمې ئاوی ړاوه‌ستاو **ن:** هینده‌ پړه هر مونج ټه‌دات؛ بریسکانه‌وه‌ی په‌له‌په‌له له کر و ته‌نراودا. **ع** اندفاع **N** **د** موج خروشان.

مۆنچاوسن: Munchausen **دەروونناسی** **شاو** ناسازییهکی دەروونناسانییه که کەس خۆی بە نەخۆش پێشان ئەدات تا دلیان بۆی بسووتێ و سەرنجی بەدەن، یان کەسیکی تر، وەکوو منالی خۆی نەخۆش ئەکات و هەموڵ ئەدات بە وردی ئاگای لێی بێ. **لیستە** **رەش** Blacklist S09E14

مۆنرۆژ: Montroug **جوگرافیا** **ناوی جیگا** گوندیک که پێشتر له دەرهوهی پاریس بوو و ئێستە له گهره که کرێکارنشینەکانی پاریسە.

مۆنسینیۆر: Monsignor **نابینناسی** **نازانو** ئیتالیایی لەسەر هەوای Monseigneur فەرانسەیی، نازناویکە له لایەن پاپاوە ئەدری، هەرچەند پلە ی ئایینی نییه، بەلکو بە واتای جەنابی پڕێزدار، چەشنیک بانگکردنی پڕێزدارانییه بۆ پلەدارانی ئایینی، زیاتر له کلیسای کاسۆلیکی رۆما، که کاردینال و (کانۆن) واتە قانونییهکان ئەگرێتەوه. **+** ئەمە نیشانی ئەوهیه که پلەدارانی ئایینی بهوه بهسهنده ناکهن بانگیان بکهن «پڕێزدار» و ئەبێ خۆیان زلتر بکهنهوه، بۆ ئەوهی زیاتر خۆیان بسهپێن؛ واتە ئەبێ پێیان بوتری «جەنابی خاوه نەشکو»، که شکۆمەندییه که یان له گهوجاندنی جهماوهردایه. هەرچەند

ناب، ثوه له بیر بکهین تهگه ژایین خوی سه پاندووه، دوور نییه مهراییکه ژوړ له دواي ژوړ، زیاتر خویان ته سه پیئن.

مۆنفور لاموړای: Montfort l'amaury **نابینناسی** **هونه** کلّی سایه که له پهجا کیلومه تری پاریس، شوو شه نیگاره کانی هیی سده ی شانزه یه.

مۆنک: Monk **نابینناسی** ژیدقارد مؤنک

مۆنک: George Monk **نابینناسی** **ژنرال** (۱۶۰۸-۱۶۷۰) جوړج، ژنرالی ټینگلیزی و له سهرکرده کانی شوپړتی بوژژوازی و نوژه نقانی پاشایه تی ټینگلیز له سده ی حقه ده.

مۆنکاسی: Mihály Munkácsy **نابینناسی** (۱۸۴۴-۱۹۰۰) میهالی مؤنکاجی، شیوه کاری هه نگاریایی.

مۆنمارتر: Montmartre **جوغرافىيا** **ناوۋ جېگا** گىردىكى مەنزىلە گەرەكەكى ۱۸ى پارىس، ۳۰مىتر بەرزە و ناوھەكى دراوھ بە ھەموو گەرەكەكە. كلىسىسى كاسۋىلىكى ساكرۇر Sacré-Cœur لەسەر گىردەكە ساز كراوھ. كابارە و سىنەما و كافەى زۆرى لىيە و شوۋىنى ھاتوچۇ ھۆنەرمەندانى فەرانسەيە و ھەندەرانىيە.

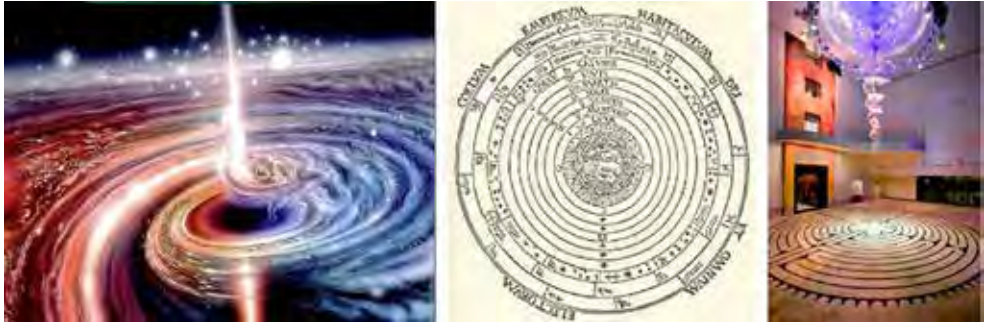
مۆنۇگراف: Monograph **نۇزۇبىنەوھ** تۆزىنەوھەكى وردەكارىيانەى بابەتتىكى تايىبەتى يان لايەنەكانى. **مۆنۇگرافىك:** Monographic تۆزىنەوھى بابەت يان تابلۇبەك ھەم وھكوو لايەنى بەرھەم و ھەم وھك ھونەرمەندى بەدەيھىنەر؛ نامىلكە يان پەرتووك دەربارەى بابەتتىكى دىارىكرارو.

مۆنە: ① **ئاوھلناو** ئاكار، پەوشت.

مۆنە: ② **ئاوھلناو** staring مۇزە، واز لىنەبوون، بە قەلسى روائىن **ن:** مۆنەى

لێڤه‌کا.

مۆنه: center ناو، ناوه‌پراست، ناوه‌ند، چهق [ع] مرکز [N] senter [د] مرکز.

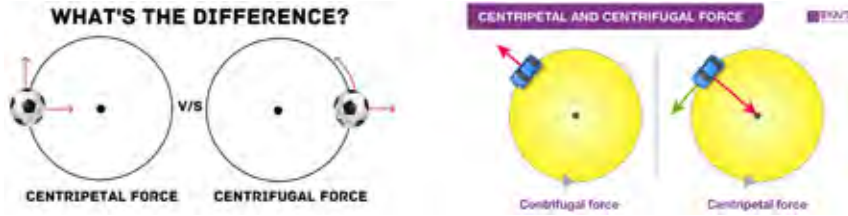
مۆنه‌بیژ: centrifugal فیزیکی ناوی لێکدراو [مۆنه (ناوه‌ند) + بیژ (دژ و ناکوک)]
 ناوه‌ندیژ، وزه‌ی دژه‌ناوه‌ند. ← مۆنه‌وار و مۆنه‌بیژ. [ع] قوه‌ الطرد
 المرکزی [N] sentrifugal [د] مرکزگرا و مرکزگریز.

مۆنه سۆلی: Mounet_Sully هونه‌ری بیژنه (۱۸۴۱-۱۹۱۶) هونه‌ری بیژنه
 به‌ناوبانگی شانۆی فه‌رانسه.

مۆنهوار و مۆنهپیز: Centripetal and Centrifugal **فیزیک** . **ف** قوه جاذبه و الطرد المركزي **N** sentripetal og sentrifugal **د** مرکزگرا و مرکزگریز.

مۆنیتور: Moniteur **کورئیکراو** **رؤژنامه** ناونیشانی کورتکراوهی رۆژنامهی Le moniteur universal ئۆرگانی فهرمی دهولهتی فهرانسه، له سالانی ۱۷۸۹-۱۸۶۹ دهرئهچوو.

مۆهاوک: Mohawk **موده** **شاو** شیوازی قز چاککردن وه کوو مۆهاوکهکان؛ مۆهاوک، نهتهوهی یهکهمی ئهمریکای باکووری له کۆنفیدراسیۆنی ئیروکووا Iroquois، نیشتهجیی باشووری رۆژهلاتی کانادا و ههریمی نیویۆرکی ئهمریکا. **ف** موهوک **N** Mohawkene **د** موهاک.

مورا: Moira **نابیرونهفسانه** مۆیرا، ناوی یونانی ماخوایه پارکایه له ئهفسانهی رۆمی دا، که چاودیری چاره نووس بوون.

موانا : Moana **فیلم** فیلمی به لگه یی ۱۹۲۶ ی ئه مریکایي.

موترفه : **ئاوه لئاو** جوان، بڼ هاونتا، بڼياز له ئارايشت، نازدار، شیرين **E** . charming

مورتمار : Mortemart **خانهدار** لقيكي خانهداني پرونشه شوار Rochechouart ی فهرانسه.

مورسي : Murcie **جوغرافيا** شار و ناوچه يه که له باشووری روزهلاتی سپانيا.

موزیک : موزیک

← **سهبارهت به موزیک و موزیکی کوردی ئه م بابه تانه تومار کراون :**
 ئاريا، ئاریان، ئاريا فيفاچه، ئاموبيهن، بالوره ۱ و ۲ و ۳، چه مری، سهردولکه،

قام، کوټل، کوټه لگيرپران، کوټه لڅوین، گهړه لاوړه، میلوټراما...

موسټیلهی کلادا: Claddagh ring **ناوی لیکدراو** موسټیلهی کی له میزینه ی ټیرله نډیه، دل و دوو ده ست و تاجیکه، به واتای ټه وین و هاوړیټه تی و ټهمه گداری. ټهم موسټیلهیه، سه ده ی ۱۷ له گوندی کی ماسیگران به ناوی گلا دخی Cladach ناوچه ی گالوه ی له ټیرلند دیزاین و دروست کراوه. [۴] خاتم کلاداغ [N] Claddagh ring [د] انگشتر کلاداغ.

موسکا: Comte Mosca **رؤمان** **ناوی ټایپه دت** یان کوټت موسکا، سه روکو ه زیرانی زیره کی شازاده ی پارما، له که سایه ټیبه سه ره کییه کانی رؤمانی ده یری پارما، نووسینی ستاندا له.

موکور: brave **ټاوه ټناو** نه ترس، ټازا، به جهرگ، جهر به زه. [۴] شجاع [N] modig [د] نترس.

موکور: persistence **ټاوه ټناو** به رده وامی، پیداگری، کوټنه دان. [۴] باستم رار constantly **له په سا:** [N] standhaftighet [د] مدام، مستمر. [د] ←

ئیسټهره، بېرده‌وام، بې پېداگری، بې بېرده‌وامی، بې جه‌خته‌وه، موکوربوون. ۴ باسټمرار [N] stadig [د] مدام.

موکوری: ۱! ناوچاوغ نه‌ترسی، بویریی، نه‌ترسانه.

موکوری: ۲! persistence ناوچاوغ پایه‌داری، بېرده‌وامی، پېداگری، کوښنده‌ان، درېزه‌داری. ۴ استمراریه [N] persistence [د] تداوم.

موکور: confessor **شاو** به‌لوک، ددانپېدانه‌ر، درکېنهر، پړلینهر، که‌سیک له

لای پازدار تاوانه‌کانی خوئی ته‌درکېنئ. ۴ معترف [N] skriftefar [د] معترف

← موکور و پازدار. ← پازدار: که‌سیک که پاز و نهیئی ته‌پارېزی. ←

قه‌شهی کاسولیک که کاسولیکه‌کان له‌لای ته‌و ددان به‌گونا‌هه‌کانی خویندا

ته‌نئ. ۴ کاهن معترف به [N] skriftefar prest [د] اقرارنیوش [E]

.confessed priest

مول: ۱! **شاو** سرکه (لای خوارووی کرماشان و ئیلام).

مول: ۲! wine **خواردن‌وه** **شاو** شمراوی هه‌نگوور، ئاوی تری، چوړاوی که

سرخویشی ده‌هئتی. ۴ خمر [N] vin [د] شراب.

مولاتو: mulatto **به‌گه‌ز** **مړوقناسی** ئیسپانی له لاتینه‌وه، دووره‌گی له ره‌ش

و سپی.

موور: **موزیک** **ه‌ه‌وا** یان سهره‌موړ، شیوه‌ ئاوازیکی شینگېری ژنانه که بو‌مردوو

ده‌یچرن. زور نیزیکی چه‌مهریبه به‌لام ژنان ده‌یخوینن.

◀ له باشوری کوردستان به گشتی له ناوچه‌کانی ئیلام و کرمانشان و لورستان له سهرده‌می کۆنوه که کهسیکی ناودار ده‌مرد، وه‌کو پالەوان یان سه‌روکێک تا ۷ رۆژ شینیان بو ده‌گێرا و له شینه‌کاندا موور ده‌خویندرا که بریتی له کۆمه‌له‌ هه‌لبه‌ستیکی پێوه‌نیدار به شینه‌وه و به‌جۆری موور که شیوازیکي ئاوازه ده‌خویندری. موور ئیستاش ماوه به‌لام زۆر به‌که‌می.

◀ ئامیری تهمبوور یان تهنبوور له‌راستی دا [تەل + موور] ه که پیک هاتوه له دوو وشه‌ی «تەل» و «موور»؛ وشه‌ی موور وه‌ک وترا، ته‌لی مووره‌یه و سازی شینگێریه.

مووروو: bead [ناو] یارچه‌یه‌کی بچووکي شووشه، به‌رد، یان ئەستووی هاوشیوه‌یه، به شیوه‌یه‌کی گشتی گرد و کون ده‌کریت و له‌گه‌ڵ ده‌نکی تر ئەکری به‌ننه‌وه وه‌ک ملوانکه و ته‌زیج؛ هه‌روه‌ها موورووی خری یان دائه‌دووریت به‌کووتالی جله‌وه بو جوانی. [ع] خرزة [N] perle [د] مه‌ره.

◀ **ده‌نگۆله: beads** [ناو] ده‌نکی بچووکي زروزه‌نگیانه و م‌ت‌مووروو. [ع] خرز [N] perler [د] مه‌ره ها.

مووزیک: moujik [جینایه‌نی کۆمه‌لایه‌نی] رووسی، جووتیاری به‌ستراو به‌زه‌وی له سهرده‌می ئیمپراتۆری روسیه‌دا، که له‌گه‌ڵ زه‌وی ئه‌فرۆشرا و ئەک‌پ‌درا.

مووچاچ: wig, peruke **ناو** مووچاخ، باروکه، قزی دهستکرد.

مووچه: ① **ناو** مهزرا، کيلگه‌ی به‌شی مالیکي جووتیار.

مووچه: ② **ناو** مانگانه، مز.

موور: ① log **ناو** داری ته‌ستور، بره‌دار، کوته‌ره. ④ جذع شجرة [N], log, stump of tree ⑤ قطعه هیزم، کنده.

← **خیزه‌ره:** **ناو** چیلکه و چوالیکه له‌سمر قامیشبه‌ندی خانووه‌وه دانه‌نری؛ داری باریکه به‌پری به‌سمر ته‌زه‌دا رایهل ته‌کرین.

← **ته‌زه:** **ناو** کوله‌که، ستوون، ته‌ستوندک، داری داره‌را، داری رایهلی سمربان.

← **مزان:** **ناو** داری باریک و دریز.

موور: ① **بیسه‌یووه** **ناو** روژوو.

مووزات: miracle **نابینداسی** **ناو** به‌رجوو، نووازه، ده‌راسا. ④ معجزه [N], mirakel ⑤ معجزه.

موسلین: muslin **به‌رزه‌نگ** **ناو** که‌تانیکي ناسکه، به‌ره‌می ناوچه‌ی به‌نده‌ری ماسولا Masula یاں Masulipatnam ی هیندییه، ناوه‌که‌ی له شاره‌که‌ی وه‌رگرتوووه ④ قماش الشاش [N] muslin gasbind ⑤ کتان موسلین.

موسمه: mousmé **ئاوه‌ئاو** ژاپۆنی، به واتای کیزۆلۆی جوان و ناسک.

مووشکردن: sulk, gloomy **چاوه‌ئینیه‌ر** مۆن بوون و قوروقه‌یکردن. [۴]

نکد، کئیب [N] sur, dyster [د] خودخوری کردن.

مووشه‌دهمه: blower **ئامبیر** ئاو هه‌مبانه‌ی هه‌وا. [۴] منفاخ [N] blâser [د]

ماشین مخصوص دمیدن، وزنده.

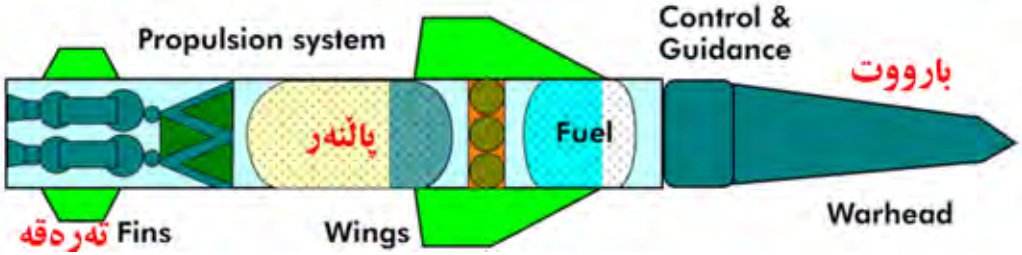

موسه: Alfred de Musset **رۆماننووس** **هۆنهر** (۱۸۱۰-۱۸۵۷) هۆنهر و رۆماننووسی

فهرانسهی، ناسراوه به نووسین وه‌کوو هۆنراوه‌کانی. ئارسر په‌مبو، به توندی په‌ختی له موسه گرت و نووسی: هیچی به‌دی نه‌هیناوه، چونکه بهر له‌وه‌ی سرووش بیینی، چاوه‌کانی به‌ستبوو؛ به‌لام هونهرمه‌ندی تری وه‌کوو ئانری ژیرفیکس هه‌بوون، که تابلۆی Rolla له‌سهر هۆنراوه‌یه‌کی موسه به‌دی هینا.

مووشهک: missile جهک جهنگ شاو ساده‌ترین مووشهک سی به‌شی سمره‌کی همیه، تهره‌قه و پالندر و بارووت. تهره‌قه مووشک هه‌لته‌کات، پالندر ته‌یات و بارووت ته‌ته‌قیته‌وه. [۴] صاروخ [N] rakett [د] مووشک.

مووشما: movema موزیک بیژه‌ی فهرانسه‌ی movement به‌شیک سمره‌خویه له پارچه‌یهک موزیکدا، وهک به‌شی گرز و همزانی سو‌ناتا که کاتی ژه‌نین خوی جیا ته‌کاته‌وه.

موو لیهاتن: whitlow بیژنګر نه‌فونتنر مووه، برینیکي به‌تازاره له په‌نجه و له سوو‌ی نینوک دیت. [۴] داحس [N] whitlow [د] عقربک.

دلۆ: ږیشال بوونه‌وه‌ی بیستی ده‌وری نینوک؛ چلک‌کردن به‌هو‌ی ته‌له‌زمی بچووک له پیستدا.

ن: دلۆیهک له بن نینوکم ده‌رچووه.

مه‌به‌ست: intent شاو ناوه‌نخاو وست و خواز، تامانچ؛ بریارده‌ر. [۴] قصد، نیه [N] hensikt [د] قصد، هدف. ن: خو من مه‌به‌ستم ته‌وه

راده‌ی مه‌ترسی له سمر شتیک. ۴ مخاطرة، خطر N fare ۵ خطر، ریسک E peril. ۶ دووبختی

مه‌ترسی: ۱ stake **شاو** **فه‌رمان** هه‌رچه‌ند بو مه‌ترسی ئه‌بێ risk بنووسری، به‌لام لیڤه‌دا stake هاوواتایه له‌گه‌ل risk:

ن: چونکه ژيانى مرؤف له مه‌ترسى دایه: Because human lives are at stake

مه‌ترکه: ۲ **نامبړ** **شاو** ئه‌سپه‌ره، شوین بې له بيمه‌ره و بيلاس‌دا.

مه‌ته: ۳ borer, drill, gimlet **شاو** **نامبړ** **شاو** ئامبړى شت کونکردن، دریل. ۴
مثقاب N bore ۵ مه‌ته.

مه‌ته‌لووس: ۴ overcrowded **ئاوه‌نساو** ئايوره، پراوېر، چړه‌به‌ندان. ۴ مکتظ
overfyld N ۵ پر ازدحام.

مه‌ته‌ل: ۶ riddles **شاو** مامک، لیچار، مه‌ته‌لوکه، فیشارده، تستانوک. ۴
الألغاز N gâter ۵ لغز L conundrum.

مه‌ته‌لړه‌نگ: ۷ mysterious **شاو** مه‌ته‌لاوی، ئالوز و بیجه‌له‌یلووج، نه‌زانراو،

شتیکه تیگه‌بِشتن، پوونکردنه‌وه و ناسینه‌وهی قورس یان نه‌گونجاوه.
 ۴ غامض [N] mystisk [د] مبهم، غامض.

مه‌ته‌لاوی: enigmatic **ئاوه‌ئاو** **ئاوواوا** پِر له راز و جادوو، نه‌زانراو،
 دیارده‌یه‌ک لیكدانه‌وه یان تیگه‌بِشتنی قورس و دژواره. ۴ اله، غامض
 [N] gâtefull [د] معمایي.

مه‌تی: **بنه‌مانه** **ئاو** مه‌ت، پلک، خوشکی باوک.

مه‌چه‌کشکینه: Arm Wrestling, wrist competition **گه‌مه** **وه‌رزتی** **داب‌ونه‌ریدن**
 بی‌شپرکچی شکاندنه‌وهی مه‌چه‌ک له کاتیگدا که تانیشک ئه‌بی دانراو و ئادار
 بی.

مه‌چیر: 1 thread **ئاو** هه‌ودا، داوه‌به‌ن، تال، کندر. ۴ خیط [N] tråd [د]
 نخ باریک.

← **خرینه:** **ئاو** گشته‌کی سی یان چوار هه‌ودا.

← **گشته‌ک:** **ئاو** به‌نی گشت، به‌نی چمن لوی بادراو، به‌نی کلاش چنن،
 به‌نی پینه‌چی، به‌نی رایله‌ی ته‌ون و مافوره.

مه‌چیره: spinal cord **ئاو** **ئاو‌بکاری** **ئاو** موخی بپرپه، بپرپه‌موخ، درکه‌په‌تک،
 درکه‌موخ. ۴ الحبل الشوكي [N] ryggmarg [د] نخاع شوکی.

مه‌حف: **ئاو‌فه‌رمان** liquidation له‌به‌ین چووگ، ته‌فروتوونا‌بوو. ۴ دمار [N]
 ødeleggelse [د] تخریب.

مه‌دراس کاری ماسالا: Madras curry powder **چیزه‌مه‌نر** تیگه‌له‌یه‌کی

بهاراتی وردکراوهی بیهری تیز، دهنکی هیل، کهموون، گهلا کاری، زهردهچیوه، دارچین، بیباری پهنش، دهنکی شملی، تیزی کهشمیری به بو سازکردنی شلهی کاری ماسالای مریشک بهکار دیت:

- 2 tablespoon coriander seeds **دهنکی زهنبهفیل**
- 1 tablespoon cumin seed **دهنکی زیره**
- 1 tablespoon Fenugreek seed **پهشکه**
- 1 tablespoon Black mustard seed **نهردهلی پهنش**
- 10 cm Cinnamon stick **دارچین**
- 10 green cardamom pods split **هیلی سموز**
- 6 dried Kashmiri chillies or mild **تیزی کهشمیری**
- 1 teaspoon black peppercorns **بیباری پهنش**
- 12 dried curry leaves **گهلا کاری**
- 2 tablespoon ground turmeric **زهردهچیوه**

مه‌دال و مه‌دالیون: medal and medallion or locket **مه‌دال** **مه‌دالیون**

وینه یان نووسراویکی دینیبه به زنجیرهوه نه‌کرته مل بو وره‌وه‌به‌رنان و دلگهرمی و نه‌ترسان، مه‌دالیون قاب یان فوتوویه‌کی بچوکه که وینه‌کی تازیزیک یان چهند تالموو یان نامه‌یه‌کی دل‌داری تیدا نه‌شارنه‌وه و شتیکی

تینقیدوال و که‌سییه. ❏ مه‌دالیاش خه‌لا تیکه‌ئدری به‌ براوه‌ی پینشپرکی.

مه‌دامی بریکار: assistant matron **بیینتسه** **جیگر** مه‌به‌ست به‌رپوه‌به‌ری
ژوانگه‌ی رابواردنه، مه‌دامی جیگر.

مه‌دام دو بوسه‌رژان: **بییرسون** **گه‌ران-۱** که‌سایه‌تیبه‌کی گریمانه‌کراوی
ثا‌فرینراوی پرووست.

مه‌دام دو ستال: Germaine de Staël **رۆماننووی** ناسراو به‌ Madame de Staël (۱۷۶۶-۱۸۱۷) نووسه‌ری فه‌رانسه‌ی ره‌سه‌ن سو‌یسی، رۆمانه‌کانی
له‌مپر سه‌رده‌می شو‌رتسی مه‌زن و ناپلیونه.

مه‌دام دو سیمیان: Pauline Simiane **ناریسننو کورانه** **گه‌وان** (۱۷۳۷_۱۶۷۴) **نوه‌ی خاتوو دو سیقینه.**

مه‌دموژیل لری: **پیرسونه** قاره‌مانی کومهلک پرتووکي وینهدار به ناوی پرتووکخانه‌ی مه‌دموژیل لری له بلووکراوه‌کانی پ. ژ. ستال Pierre Jules Hetzel یا P.J. Stahl له سالانی ۱۸۶۰_۱۸۸۰.

مه‌ر: though **ناوه‌نگار** مه‌گه‌ر، چلونه‌کای بر، به‌لکو، بوچی، توممز. **ف** مع

ذلك [N] men [D] گرچه [N]:

چهنی مهئالوون مهر بی دهردهنی

بیسارانی

مهر: [N] shovel خاکهناز، بیلاس، بیمیره. [E] مجرفه [N] skuffe [D] بیل.

مهر: [N] گۆزه، جیره [E] ← **مهرکانه:** کوویهلمی دهم گوشاد، بو ساردکردن وراگرتنی ئاو به ساردی.

مهراز: [N] دۆزّمیر [E] سال، دوانزه مانگ، چوار وهرز.

مهراش: [N] stagnant [E] ئوهئاو بییرهواج، بییرهو، بیرمین، دزیو، نهشیاو، دزگین. [E] راکد [N] stillestående [D] بیرونق، کساد.

مهراق: [N] curiosity [E] یهجووری، یهیدۆزی، ملومو، زانخوازی، سهرکەشی، سمبرزۆی، ئارهزووی بههیز بو زانین یان فیربوونی شتیک [D] کنجکاوی [N] nysgjerrighet [E] حب الاستطلاع [E] pry.

- ن: به‌للم مهراتی شووه‌که‌ی بۆ سهرده‌ره‌ینان له‌و رازه، بووه هوّی تیاچوونی.
- ن: شیوازی تایه‌تی چیرۆکنوووسین بۆ هاندانی مهراتی و زانخوازی یان...
- ن: به مهراتهوه چاوه‌روانی به‌ره‌نجامی پرسپاره‌که‌ی ئه‌کرد که...
- ن: به‌للم باوکه‌م، ره‌نجاو و به مهراتهوه، بێبه‌زه‌بیانه پرسپیه‌وه: ...
- ن: پو‌الله‌تی به‌مهراتی و سهرمه‌ندی من ئه‌یوت: «خو‌یه‌تی...»
- ن: ئه‌بریس‌کانه‌وه و به مهراتهوه له‌ سه‌رووی په‌رژینه‌که‌وه سه‌ریان هی‌نابوو‌یه‌ ده‌روه
- ن: به‌ هه‌ژانی‌که‌وه، که زیاتر له‌ وازی زمانناسی‌ک ئه‌چوو تا مهراتی کابرایه‌کی لاپواز
- ن: مهراتی ئی‌مه به‌ شیوه‌ی پێرسۆنایه‌کی گه‌رۆک و گو‌راوی لێدی که

مه‌ردوره‌ند: ئه‌دگا‌و **بیه‌سی** زۆر جوامیرانه و به‌ ئازایه‌تی.

مه‌رده‌لا: inheritance **بۆماوه‌پێر** **ناو** بۆماوه، هه‌سته، میرات، که‌له‌پوور، شتی‌ک که به‌ هه‌سته به‌جی‌ماوه. **میراث** [N] arv **د** ارث **←** **به‌شبه‌ر:** inheritor **ناو‌فهرمان** میراتگر، که‌سی‌ک که به‌ پێی رێسا شتی‌کی له‌ به‌کی‌که‌وه به‌ میرات پێته‌گات. **الوریت** [N] arving **د** وارث **←** **بۆماوه‌یی:** میراتی.

مهرزه: colony **شاو** هیستوک، خاکی داگیرکراو. **۴** مستعمرة **N** koloni **د** مستعمره.

مهرجان: coral **شاو** بستام، هیسنیکی په قه له لایهن ههندي گیانوهوری زهریایی ئهده لئیرین و په وزی گهوره له زهریای ئاوی گهرمدا بهدی ئه هینن. **۴** تابلوی سیامه ند شناسواری: چاکه و خراپه Good and Evil، ۲۰۰۶ له ئوسلو کراوه به کارت پوستانل.

مهرسی: depressed **دورونناسی** دوشداماوا، چرووساوا، دلتهنگ، دلهمرده، زویر. **۴** الاکتاب **N** depriment **د** افسرده.

مهرسهلا: **۱** **شاو** سمرگوروشته، سمربرده، بهسهرهات، نهزله، چیروک.

مهرسهلا: **۲** **شاو** event **د** بوویهر، روداوا، قهوماوا، پیشهاتی گرنگ. **۴** حدث **N** begivenhet **د** واقعه.

مهرسه لا: ۲ disaster **شمه موره** **شاو** چورتم، په تهر، کاره سات، که لمه، تهمره.

مهرکانه: ۱ **شاو** شکاکی، کاسی کاشی گه وره.

مهرکانه: ۱ **شاو** کوپه لمی ده م گوشاد، بو سارد کردن وراگرتنی ئاو به ساردی.

مهرگان: **شاو** **که لیدهر** واته راوچی. مهرگان، که سایه تی سهره کی رومانی «جینگه به تالی سلووج»، نووسینی محمودی ده ولت ئابادی، وه رگپرانی ئه مین گه ردیگلانیه، که له وه رگپرانی کوردیه که دا میرگان نووسراوه. ده ولت ئابادی بو خوئی له چاوپیکه وتنی کدا ئه لئ: «... له منالیومه ئه مبیست که ژنیک هه بووه به ناوی مهرگان و یادی به خیر باوکیشم پی و ابو که وشه مهرگان (د مَرگان با زَبَر مِم) واته بکوژی نیچیر.»

← له فهرهنگی دپهخودا مهرگان به واتای راوچی هاتوووه.

← **مهرگان** ههروه ها ناوی **فیلمیکی کوردیه** که ده رهینهر **جافری نوورمه مه دی**، له گوندی شپروانهی خوراسان سازی کردوووه و، سالی ۲۰۰۹ خه لاتر یه که می یه کی تی ئیزگه کانی ئاسیا و ئوقیانوسیهی (Asia-Pacific Broadcasting Union) {ABU} وه رگرتوووه، فیلمه که به سهرهاتی میژمندالیکی ۱۳ سالانه که توانایه کی زور چاکی له لاسای کردنه وهی دهنگی مهلدا ههیه و راوچیهکان بو گرتنی کهو که لکی لیوه ره ئه گرن،

کوتاییه‌کی کیزه ماموستای گوند ته‌توانی کوره راکیش بکات بو فیگره. نمه ئه‌یگه‌یه‌نی وشه مهرگان له‌ناو کوردی خوراسان باوه، لیره‌ش، له رومانی که‌لیده‌دا مهرگان، به واتای بکوژی بیبه‌زی به‌کاره‌ینراوه که ئه‌یه‌وی به همزار فروفیل خاوی نیچیره‌کی بیه‌ستی و بیخاته داوه‌وه.

مهرگه‌ش: marcasite کیمیا **فتیل** ناو به‌ردیکی نیوه‌گرانبه‌هایه له بنه‌مالی pyrite واته به‌رده‌چه‌خماخه.

مهرگه‌هر: mortal نابیره‌وه‌فسانه **ئاوه‌ئاو** مروّف، نهمن، ئه‌و بوونه‌وه‌ره‌ی ژبانی وه‌رجاوه‌ند و ناکوّای نییه. **بهرامبر** به وه‌رجاوه‌ند **eternal** به گوپزه‌ی ئه‌فسانه‌ناسی گریک، ئه‌گهر خوداوه‌ندیک له‌گه‌ل مهرگه‌وه‌رپیکدا، واته له‌گه‌ل مروّفیکدا هاوسهرگیری بکات، ئه‌و نه‌وه‌یه‌ی له‌م هاوسهربه‌ندییه ئه‌که‌وه‌یته‌وه، (قاره‌مان Hero) ی پی ئه‌لین، نه خوداوه‌نده و نه‌یش مروّفه، له‌و میانهدایه: ده‌سه‌لاتی بانمروّی هه‌یه، به‌لام وه‌رجاوه‌ندییه. **بهرامبر** وه‌رجاوه‌ند، قاره‌مان، مهرگه‌هر.

مەرگیرا ئاقەر: دەسنه‌واژه زۆر بەپەله، گەلهکی بەلەز [د] با عجله و شتاب.

مەرە: predicament [ناو] گێروگرفت، گرفتاری، گێرۆدەیی. [ع] مَازِق [N] knife [د] مەخمصه.

مەرەزە: rice field [کەشتوکار] [ناو] برنجەجار، چەلتوو کجەر، شالیگا، گرنجار. [ع] حقل الأرز [N] risåker [د] شالیزار.

مەرەزەجار: ناوی لێکدراو [کەشتوکار] [ناو] کێلگهی شەتلی مەرەزە. [ع] حقل الأرز [N] risåker [د] شالیزار.

مەرەزە پلێکانی: Banaue Rice Terraces [کەشتوکار] [کەشتوگوزار] [ناو]

چەلتوو کجاری پلێکانی، شالیگای پلێکانی، وەکوو پرۆزەیی سەمەرەیی کەشتوکارێی چاوی لێ ئەکری. مەرەزە پلێکانی لە کۆیستانی ئیفاگاو لە وڵاتی فیلیپین ۲۰۰۰ ساڵ کۆنە و وەکوو ناوچەیهکی گەشتیاری چاوی لێ ئەکری [ع] حقل الأرز [N] risåker [د] شالیزار.

مەرەگەیی بامیە: [هێ] بامیە و گوشت

مه‌ر به‌ند: نامبر **ناو** ئه‌و سنگ و زنجیره‌ی و لآخی پری ده‌به‌سترتیه‌وه. **د**
میخ و زنجیر بایبند ستور.
گاوبه‌ند **د** مالبه‌ند

مه‌رتان: mauled **جاوگه نینه‌بیه‌ر** له ئازده‌لدا برینه و له مروقددا ههلدپران و
زه‌خمی دژوار. **ع** سحوق **NI** knust **د** خراش.

مه‌رست: Armand Marrast **نووسهر** **وامبار** {۱۸۰۱-۱۸۵۱} نووسهر و
پامباری فه‌رانسه‌یی، له سه‌رکرده‌کانی کووماریخوازانی لیپرال-بورژوا،
به‌رپوه‌به‌ری رۆژنامه‌ی ناسیونال، سالی ۱۸۴۸ وه‌زیری کاتیی ناوخوا و
شاره‌وانی پاریس بوو، نوینه‌ری ئه‌نجومه‌نی ده‌ستووری له سالانی
۱۸۴۸-۱۸۴۹.

مه‌ره‌رشا: jaconet **کوونال بیوتشاک** **ناو** هوما‌یه‌کی ناسکی هه‌ره‌سه‌یی وه‌ک
مۆری و مووسلین، که زیاتر ئه‌کری به‌کراسی بیاوانه و بو چه‌رچه‌فیش
ئه‌شی. **ع** نسیج قطنی **NI** jaconet **د** ململ. **د** مووسلین

مه‌رپه‌به‌ران: Estrous cycle **زېږنده‌وهرزانی** **ناوای لیکدراو** خولی چالاکي جنسی ته‌سپ

و ماین و ناماده‌یی جووتببون و زاوژی. **دوره وداقیه** Brunst **دوره فحلی** ◀ **به‌بابون** یان چهرخه‌به‌با خولی چالاکي جنسی تازه‌له بو جووتببون و جیبه‌جیکردنی سروشتیترین داخوای خوږسک و سروشتی که زاوژی و مانوه و دریزه‌دان به زیانه. چهرخه‌به‌بای نیر و می هر تازه‌لیک به یهک ته‌ندازه‌یه، به‌لام دریزیه‌که‌ی بو هر جوتیک به گویره‌ی جو‌او‌جووری گیانداران هم ناو هم ته‌ندازه‌ی دیاریکراوی هه‌یه، بو پشیله «نه‌رو» یه و له سه‌روبهری به‌هار و نه‌روژ دایه، هی مه‌رپه‌رژیکه و هی که‌رویشک چهنده‌رزه، بو سه‌گ به‌هار و پایزه و نه‌هنگ شهنش مانگی به‌رو و دواي نه‌روژه؛ ناوه‌کانیشیان وهک ته‌مانه‌یه: **بزن‌وته‌گه**، **پشیله‌به‌نه‌رو**، **دیله‌به‌با**، **مانگاوه‌که‌ل**، **ماین‌به‌فاله**، **مه‌رپه‌به‌ران**. **فاله**

مه‌رپه‌ریش: black sheep **هیمایی** **ناوینیکه** **ده‌سپه‌واژه** مه‌رپه‌ریشی بنه‌ماله،

که‌سیکی پوخله‌وات که مایه‌ی ریسوایی و شم‌مه‌زاری که‌سوکار ب. **متشرد** landstryker **ولگرد** tramp.

مه‌رگ: barn **ناو** هه‌ماری گه‌وره‌ی کالاً. **مستودع** warehouse **انبار غله**.

مه‌زاخ: cost **ناو** تیچوو، بووجه، یاره‌یهک بو کاریک خهرج ته‌کری. **کلفه**

کسته koste **هزینه**. **مه‌زای مانگانه:** monthly budget **بوودجه و خهرجی یهک مانگ** **بوودجه ماهانه** månedlig budsjett **المیزانیه**

الشهرية.

مهزۆلۆس شا : Mausolus **تتا** { ۳۷۷ - ۳۵۳ پ.ز } فهرمانفرمای یهكیك له ساتراپهكانی ماد بووه به ناوی **كاریا**، له ئاسیای بچووک، له پاش مردنی، ژنهکی ئارتیمیسی دووه م، فرمان ئه دا خزنیکی بۆ ساز بکن که یهكیك بووه له هوت سه مهره کانی جیهان. ههر بهو هۆیهوه به هه موو خزنیکی زۆر دیار و مهزن ئهوتری مهزالیۆم.

مهزالیۆم : mausoleum **یادمان** **بیرۆکه** خزنی یادگار، به خزنیکی مهزن و شکۆمهند ئهوتری که بۆ یادگاری مردووه که دروست ئهکری و تهرمه که بهرزتر له ئاستی زهوی دانهتری. مهزالیۆم بۆ ههیه گۆری چه نده کس بر و ههروه ها ژووری نزا و جیگه ی هسانه وه ی ئه و که سانه ی لیه که ئه چن بۆ سهردان. وشه ی مازالیۆم له ناوی «مهزۆلۆس شا» هه هاتووه که فهرمانفرمای یهكیك له ساتراپه کانی ماد بووه به ناوی **كاریا**، له ئاسیای بچووک، که خزنهکی یهكیك بووه له هوت سه مهره کانی جیهان →

مه زولوس .

مه زدهک: ناپېندناسی په پامېر مه زدهک کورې بامداد، سدهی پینچ و شهشی زاینی، له ئیسته خری فارس، له سردهمی قوبادی ساسانی داواي پیغه مه ریتی کرد و بزووتنه وه یه کی کو مه لایه تی پیکهینا که به کومونیزم ئیرانی ناوبراوه .

مه زرهق: spinner گه مه په پسنوک ناو مزراج، مزراق، خولخوله یه کی داره له سره وه ئه ستور و نووکه که ی تیزه، بزماریک له نووکه که ی ئه دری که پی ئه لین «ته مته مه»، شیب واته به نی تر ئه هالینن و ئه پهاوین و ئه سوورپته وه، جه مسری شیبه که ئالقه یه کی هه یه که ئه کرته په نجه ی ناوه پراست، بو ئه وه ی مه زرهق پروا و په ته که بمینپته وه، هاویشته که ی پی ئه وتری «داکوتان». لای سره وه کونیکي تیا به که به رپون چه ور ئه کری، کاتی سووران گقه یه کی موزیکایی خوش بلاو ئه کاته وه [د] گردنا، فر فره .

← **فرڤرۆکه**: fidget spinner گه مه له بيسنۆک ناو فرڤره، خولخولوی نهوئیس، مهززه قی بیئارام، له یستۆکیکه بو هیورکردنه ی گوشار و فره کردنی چه قهستن. فرڤره یه کی سی بال و بهر وه ژوووره، که لایو لا یان بو لهرینگیک له ناوه راسته کی دایه، له هیسنی وه کوو فافون، تیتانیوم، یولا، مس و پلاستیک دروست ئه کری. به سوورانیکی بچووک، بو ماوه یه کی باش گهردی ته وه ری که لایو لا که ئه سوورپته وه. [۴] اسپنر Fidget spinner [N] [د] فرڤره برقرار ی.

مهزل: abode بقتووگه ناو مهزل، شوئنی مه بهست. [۴] مسکن [N] bolig [د] اقامت.

مهزلگه: rest station بقتووگه ناو شوئنی کاروان لیخستن، کاروانگه، مهزلگه، پشووگه، پشووگه هسانه وه ی. [۴] محطة استراحة [N] hvilestasjon [د] ایستگاه استراحت.

ئهو جا بهزمگه ی کهس جی نه رهسته
مهزلگه ی سه یاد هه زاران خهسته
مهوله ی

مهزه: taste **چیز** **ناو** تام و چیز، نهنگور، چهشت؛ سالاد، ماست و خیار، جاجی یان هر پیخوړیکی به ئاره قهوه بخوری. **ع** المذاق **N** smak **د** طعم.

مهزه و میلاک: taste **چېشنې** تام و چیز، نهنگور، چهشت وهکو سالاد یان دل و جگر و گوچيله. **ع** المذاق **N** smak **د** طعم. **ښېښه:** مهزه و میلاک به تنهائیش ههمان واتا نهگهینن.

مهزه گران: ۱ Mazagran **جوگرافیا** **ناوبانگ** **ناووجینا** (مزگران) ناوی شاریکه له باکووری جزایر، قاوهی ساردی ئهه شماره له پمرداخی شووشه دا بهناوبانگه. شاری (الجديدة)ی ولاتی ممراکو پیشت ناوی مازیگان یا Mazagān بوو، که پورتووگالیبهکان ناویان نابوو و زور له وشهی مهزه گران نزیکه، بهلام دوو شاری جیاوازن. **چ** **مهزه گران:** Mazagran **جوگرافیا** **ناووجینا** گونډیکه له باکووری فهرانسه، نزیک سنووری ئالمان.

مهزه گران: ۲ mazagran **خواردنومه** **ناو** **گهړان-ع** جوړی قاوهی سارده، که تایهتی شاری مهزه گرانه له باکووری جزایر و له پمرداخی یان ئیستگانی

شوو شەدا ئەخوڕیتەوہ. ئەم قاوہیہ نەعنا و قاشە لیمۆ و سەھۆل و لە
ھەندی شوین (رام - Rum) ی تیتەکری.

مەزەندە: estimate **فەرمان** نرځ، بەها، گومان، بۆچوون، خەملاندن، گوټرە،
هەلسەنگاندن، قەساندن بە بئ کیشانە و بیوانە. **ع** تقدیر **N** anslag
د تخمین.

ن: بە مەزەندە لە کاری تو ټهچئ.

ن: مەزەندە بکە بزانه بایی چەندە.

ن: مەزەندە بکە، کامیان ټهیبەنەوہ.

مەژگ: **ن** **نویکاری** **ناو** گیانە مەژگ، بەشی نەرم و ناوہکی ئیسکی درێژ کہ
بریکیان کاران و خوین دروست ټهکەن و ئەوانی تریش لە چەوری ئاخراون.

مه ژگ: ۱) هېمايي **ناو** گیان، هه ناو **ن:** سرما چووته مهژگی ئیسکم **ن:** سرما چووته گیانم. کاتیک تهوتری: «سرما چووته گیانم» خوی له خویدا واتای تهوه تهگهیهنی که سرما خزاوته میسکی ئیسقانه .The cold has penetrated my bone marrow

مه ژگه: kernel **ناو** ناوکه گويز که یهکسانه به مهغه **ع** نواة **N** kjerne **د** مغز.

مه ژیر: forlorn **ناوه‌ناو** لانهواز، بړه‌ش، بیته‌نوا، نازشیاو، په‌بن، لاره‌مل. **ع** بائس **N** forlatt **د** درمانده.

مه‌سالینا: Valeria Messalina **نیمبر** **لنگداچه‌قاو** **ناونیکه** (۰۰۴۸_۰۰۱۷) نیمبرئی پوما، زنی سییهمی کلاودیوس نیمپراتوری پوما، ناموزای نیرون و هه‌روه‌ها کالیگولا، به هه‌رزه و لنگداچه‌قاو ناوبانگی هه‌بوو. ده‌باره‌ی نووسراوه به شهو به گه‌ره‌که نزمه‌کانی پوما‌دا ته‌گه‌را و له‌گه‌ل گه‌نجانی لاتولوت سهرجیئی ته‌کرد.

مهسایا: Messiah **فایبئناسر** **بیهامبر** **ناوو فایبهن** یان مهسیح به واتای رزگاریدهر،
 ئوو بهیامبرهیه که له تهوراتدا بهلئنی هاتنی دراوه، که ئهبی به رابهری
 جیهان و رزگاری ئەکات.

مهسنی: Jules Massenet **ئاوژدانه** (۱۸۴۲-۱۹۱۳) ژوول، ئاوژدانهری
 فهپانسهیی، زیاتر له سی ئۆبیرای نووسیوه. دوو ئۆبیرای «مانو» و
 «فیرسیر» زۆرتین جار پیشان دراون.

مهسنی: hone **ئامبیر** **ئاو** نهرمهساو، ههسانی بۆلای دهستی گۆشتبەر و
 ئاشیمز بۆ تیزکردنی زووژووی چوقۆ. **ف** شحذ **N** skjerpestål **د** چاقو
 تیز کن.

موزه‌خانه‌ی به‌لین پائیه‌گیری، لئو نووسراوه «فره‌تر به‌خشتر».

مه‌عه‌نووس: parsley سه‌ووی **شاو** جافری، زوورک، شانوک‌باخی، شانوک، گیزنوک، مه‌یدنووی گه‌لاورد، مه‌یلنووز؛ له‌ره‌ته‌وه‌ی که‌ره‌وس. **۴** بقدنوس **persille** **د** جعفری. **ن**

مه‌فیسٹوفیل: Mephistopheles نایب‌ناسی **نازانو** و **ونزه** دیمه‌نیکی ته‌هریمه‌نه له فولکلوری ئالمانیدا، زیاتر له ویزه‌دا ئامازه‌ی پئ دراوه، وه‌کوو ده‌رکه‌وتنی مه‌فیسٹوفیل له ئه‌فسانه‌ی فاوستی گوته‌دا.

مه گنیفیکات: **نایدناسی** **سرود** **هونراوه** به کمه وشه سرودی تاینی مریمه پاکیزه یه: Magnificat Anima Mea Dominum به واتای «چند به شکویه بهروه ردگار له ههناوی مندا.» مادونای مه گنیفیکات ➡ بوتیچیلی ➡ مونا.

مه قاش: **tongs** **نابیر** **ناو** **مقاش**، ماشه، پهنگر **د** **انبر** **N** **tong** **ف** کماشه.

مه قسووک: **rough-winged swallow** **بانده** **ناو** **پروسنهک**، په ره سیلکه یی بال دریزی یا کورت، بالدار یکی کوچه ری له چوله که گه وره تری ره ش و سپی که به کوهمل ته فرن. **ف** السنونو خشن الأجنحة **N** **د** پرستوی بال دراز.

مهقۆ: tumult **ئاو** ئهنگامه گهنگهشه، كيشه، ههلا، گيجهل، فهرتهنه و ههراهوريا، دژواري، گيرۆدهي. **۴** ضوواء **N** tumult **د** جنجال.

مهقهله: گهمه **ئاو** جوړی یاری منالان.

مهك: salt **ئاو** ئاوهئاو **فهرمان** خوئی، خي، نمك. **۴** ملح **N** salt **د** نمك.

↔ **ئاو** خوئی: salt

↔ **ئاوهئاو** ئاوی خوئی: salt water

↔ **فهرمان** باش ياککردنی ماسیبهكان ترش و خویم کردن

مهك ئۆرلان: Pierre Mac Orlan **رۆماننووس** (۱۸۸۲-۱۹۷۰) رۆماننووس و بهستهوانی فهرانسهي. رۆمانهكانی ژيوهگريراوه بو فیلم.

مهكالان ويسكى: Macallan Whiskey **خواردنهوه** **بهرزنگ** **ويسكي** له يهكهمين

جوړهكاني ويسكى سكاتلهندايه، كه سالی ۱۸۲۴ به قانونی ئاسته يی درا. كارگهی دلۆپاندنی مهكالان لهسپه ساید Speyside، تهنه كارگهی ناوهندی له باكووری رۆژهلاتی سكاتلهند، ئهپوانی بهسهر چمی مهزنی سپه دا و خانهی مینهوهی مهكلانهكان كه له ۱۷۰۰ادا دروستكراوه، ئهپوانی بهسهریدا. ◀ ويسكى مهكلان كه له گرانترین ويسكيبهكانه جاری واههبووه بوتلیکی گهيشتهوته ۱,۲۰۰,۰۰۰ دۆلار، ناوبانگی خوئی به هوئی شارهزایی و ئهمگداری وه ستایان بهتواناوه بهدهست هیناوه، كه كهلكهلی تایبهتیا ن ههیه له بهكارهینانی باشتترین كههستهی خاو و دلۆپاندنی ناوازه و پارێزگاری بیوینهدا.

مه کبیس: Macbeth **فیلم** درامای میژوویي ټمريکايي ١٩٤٨ له سره کورټرټرين تراجیډی ویلیه شکسپیر هیي ١٥٩٩ و میژوویي سکاتلهند.

مه کس: قسمی سرزراه کی بې کرده وه، فهرمووکردنی له بوش **د** تعارف بر عمل.

مه کس قون بادین: Max von Baden یا Max de Bade یا Maximilian of Baden (١٨٦٧-١٩٢٩) شازادهی میراتگری خاندانی گرانډوشه بادن، له جهنگی جیهانی یه کهم به نازاد یخواز ناسرابوو، سالی ١٩١٨ کرا به پراویژکاری نالمان تا لهرمې ناستی گفتوگو بکات. بو یه کهم جار پړنگی به شداری به نوینهرانی سوسیال دیموکرات دا.

مهك سینیت: Mack Sennett **هونه ریخته** (۱۸۸۰-۱۹۶۰) هونه ریخته، ده رهینه و بهره مهینه ری کانادایی ئه مریکای، به پادشای کومیدی ناسرابوو.

مهك کارتیزم: McCarthyism زار او هیه که بو ئامازهدان به چالاکیه دژه کومونیسته کانی سه ناتور جوزیف مه کارتی له سه ره تای قوناغی جهنگی سار **داد**، که بووه هوئی شه پولیکی دیماگوگی، سانسور، لیستی رهش، هه لیزاردنی کار، دژایه تی روشنییران، ئاشکراکردن و دادگای نمایشی و بیرکولین دیمه نی کومه لایه تی ئه مریکا له سالانی ۱۹۵۰دا ئه گریته وه. زور کهس به تایبهت روشنییران به تومه تی کومونیسست بوون کاره کانیان له ده ستدا و به شیوازی جوراوجور گوشه گیر کران. به گویره ی ئه م دادگایانه زور له تاوانباران به تاوانکار ناسران و سزای زیندانیان بو برپایه وه، یان له ئه مریکا ده رکران.

ئه م په لاماره به تایبهت هالیوودیشی گرتیه وه و زوریک له ده رهینه ران به بیانوی کومونیسست بوون دادگایی کران.

ده ستمواژه ی مهك کارتیزم، بو ده ربړینی تیرووری کولتووری به کار دیت که ئاراسته ی روشنییران ئه کړیت.

مهك ماهون: Patrice de Mac-Mahon (۱۸۰۸-۱۸۹۳) مارشالی ناسراوی شه ره کانی نه مسا و ئیتالیا و سیهه مین سه ره ک کوماری فه رانسه له ۱۸۷۳ تا ۱۸۷۹.

مه‌کۆس: excise باجی ناراسته‌وخ **گومریک و مه‌کۆس:** customs and excise دیوانه و باجی ناراسته‌وخۆ. **ع** الجمارک والضرائب **ن** toll og **د** avgifter گومرک و مالیات غیر مستقیم **ه** دیوانه.

مه‌کین: charming, cute **ئاوه‌لئاو** کوئنشینیرین، شیرین، دلخواز. **ع** فاتن، جذاب **ن** søt **د** بانمک، جذاب.

مه‌کینه‌ی چه‌پگهر: inverter motor **نه‌کنه‌لۆجر** **ئامبۆرد** مه‌کینه‌ی جلیشۆری نهرم و بیده‌نگ و کارا و که‌مه‌زاخ. **دریژه** سیسته‌میکی نوویه له ئامیری جلیشۆر به‌کار ئه‌هینری. مه‌کینه‌ی راستگهر راسته‌وخۆ به‌ستراوه به‌پشتی شه‌فتی گلیل یان لوله‌که‌وه و به‌قایسی پشینه‌گریندراوه و کار ئه‌کات؛ **ه** به‌لام چه‌پگهر په‌یوه‌سته به‌پروسه‌سۆری که‌میوتهری و توانای کۆنترۆلی ئه‌له‌کترۆنی مه‌کینه‌ی هه‌یه له‌نیوان سه‌رچاوه‌ی کاره‌با و هیزی ده‌رچوو بو مه‌کینه، که‌ئهم ره‌وته ئه‌بیتته هۆی کارکردنی نهرم و بیده‌نگ و کارا و که‌مه‌زاخ و، بیست سال گارانتری. **ع** المحرک العاکس **ن** inverter motor

❑ موتور اینورتر. ← **گیل:** کاسمی لوله‌کی، درژوووکی گروقه‌ره وهک داردوژه‌نگ.

مه‌گازه: shop **ناو** کوگا، فروشگه، ته‌لار یان به‌شیک‌ی ته‌لاریک کالاً یان خزمه‌تگوزاری تیدا ته‌فروشری. ❑ محل، متجر ❑ butikk ❑ فروشگاه. ← وشعی magazine که ههمان مه‌غازهی کوردیبه له ئینگلیزیدا به چند واتا هاتوو، وهک گوغار، ههمار، هیملوو، گه‌نجه، گه‌نجینه، ده‌راخ و فیسه‌کدان. ئەم وشه‌یه له زۆریه‌ی زمانه ئورووپاییه‌کانی تریشدا هه‌یه و به واتای جووراجوور به‌کار ته‌هینری. له ئوسلوئی نوروژی به‌کیک له موله‌ گرنگه‌کان، که پره له کوگای شیک و گرانبایی له ناوه‌پاستی شار، به‌رامبه‌ر به کلیسای گه‌وره، ناوی گلاس مه‌گه‌زین Glasmagasinet و شابازیره.

ریشه‌ناسی ← له ئیتمولوژی وشعی مه‌گه‌زیندا ته‌لی: کۆتایی سه‌ده‌ی ۱۶: له مه‌گازینی فه‌رانسه‌یی، له مه‌گازینۆی ئیتالی، له مه‌خزه‌نی عه‌ره‌بی، به واتای خه‌زینه و کوگا هاتوو. ئەم زاراوه‌یه له سه‌ره‌تادا به واتای 'فروشگا' بووه و، زۆرجار له ناوه‌پاستی سه‌ده‌ی ۱۷ه‌ له ناوینیشانی په‌رتووکه‌کاندا به‌کار ته‌هینرا، که زانیاری به‌سوودی ئەدا به گروپه تایبه‌ته‌کانی خه‌لک و له ناوه‌پاستی سه‌ده‌ی ۱۸ گوشاری لیکه‌وته‌وه.

◀ ریشه‌ناسی ئورووپایی له‌وه زیاتر بر ناکات و ئەوه‌نده ئاوه‌زی نییه له‌وه ورد بیته‌وه ئایه ئەو «خزینه» و «مخزن»‌هی عه‌ره‌بی که ئەوان به ریشه‌ی ئەناسن، هینی خودی عه‌ره‌به یان دزیویه‌تی؟!

◀ دزراوه چونکه له گهنج و گهنجه و گهنجینې کوردییموه هاتوون و تعریب کراون. همر وهک خوښیان ثامازه یان پیکردووه، به واتای فروښگه بووه و magazine ههمان مهگازیه. ➡ شباژړ

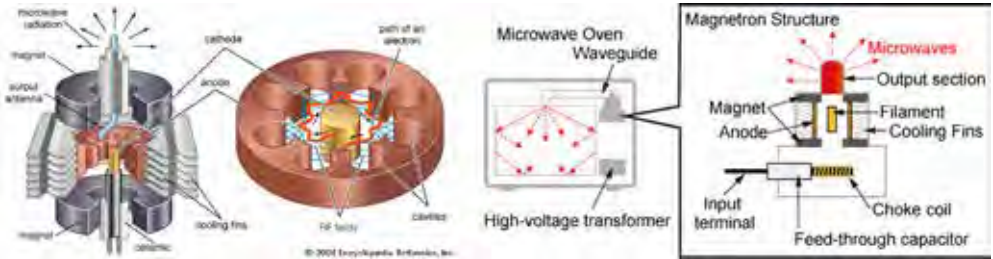

مهگرتی: وامن دانا، گریمان، دامن نا.

مهگنولیا: magnolia درهختیکې پازاندنوهی گهلا گهورهی هیلکهییه، گولې قهلهوی سپر و نهرخهوانی و زهره و سووری بوښوښ تهگری. ماگنولیا، هیمای متمانهبهخوږی و دلفراوانییه.

ماگنیټرون: magnetron **نامیر** نامیریکه که وزه ی جو لهی تهلکرترونهکان دهگورپت بو وزه کاروموگناتیسې، له شیوهی مایکرووهیف. ➡
ماگنیټرونی بوښاین بوږییهکی کلوری وزه بهرزه پینشتر له سیستمی پاداره سمهتاییهکان و، له نیستادا له فرنی مایکرووهیف و له خیراکهری تهنولکه هیلییهکان بهکار دیت.

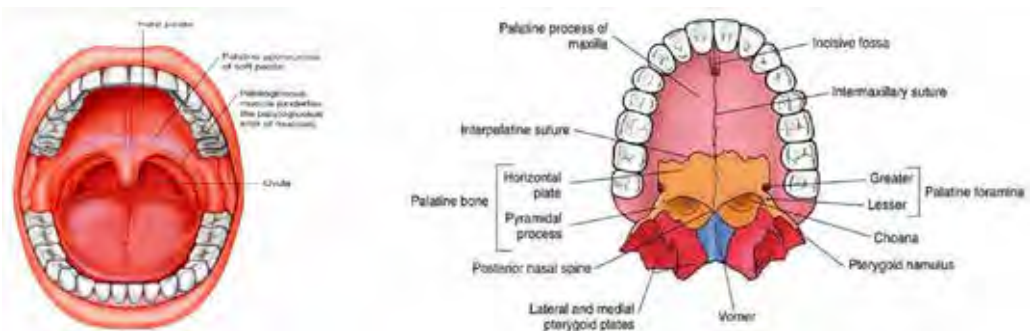

مهگیز: ønske **شاو** واز، ئاره زوو، ههوهس، مگیز **د** تمنا **N** ønske **ع** توق شدید.

مهگی: magic **فایدهناسی** **تێنیهزانسه** **شاو** تهردهستی، ئهفسوون، جادوو، نهیرهنگ، ئهجامدانی کاری سهمهه له لایه مروهی لوتهر و زه بهردهستهوه. **ع** سحر، شعوه **N** magi **د** جادو. **ریشهناسی** ← magic و magi له وشهی موگی کوردمادی زهردهشتیهوه هاتوه که مهزانی دینی زهردهشتی یان بهرهمیکی تایهتی ئهوان توانای تهردهستی و کاری بانسروشتیان ههبووه. **ریشه**: له زمانی نهرویجی ههمان «مهگی» بهکار ئههینری.

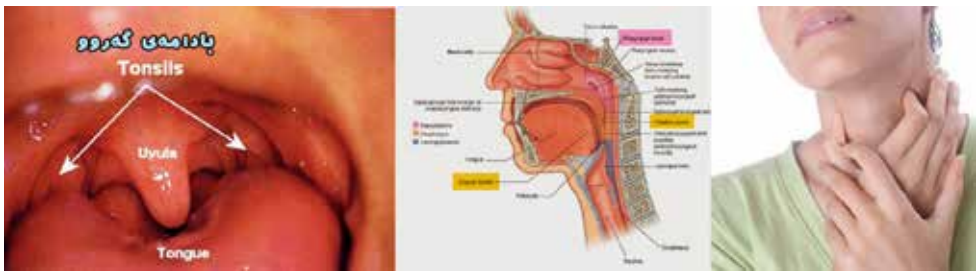

مهلاژ: palate **شاو** مهلاشوو، مهلاشک، بان دهه له ژووروهوه. **ع** اعلی باطن الفم **N** ganer **د** کام.

مهلازه: tonsils ته‌ندام **شاو** بادامی قورگ. بادامه پړگري ده‌کن له چوونه ناوه‌وی تهو میکروبانه ته‌کن ته‌یانوئ له پړگري ده‌م و لووتوهه بچنه ژووره‌وه. بادامه وه‌لامی میکروټ و ههر هوکارټکی ده‌ره‌کی ده‌ده‌نه‌وه به بهره‌مه‌ینانی دزه‌میکروټ و ناردنی بو بوریه له‌شاییه‌کان. **لوزه**، لوزتین **mandlene** **د** لوزه، لوزتین.

له‌شای: lymphoid

مه‌لاس: perch **شاو** فه‌رمان. داره‌تی خو متکردن و قورس پراگرتن و به زه‌وییه‌وه نووسان. **جتم** **ع** **abbor** **د** ماخرخ رفتن. **گاکه** خوئ مه‌لاس کردوهه. **مه‌لاسبوون: متبوون** به زه‌وییه‌وه. **مه‌لاسرکدن: متکردن.**

مه‌لاق: fraud **شاو** فیله‌باز، فریوده‌ر، ده‌سپر، کلاوباز، ته‌فره‌باز، جه‌لب، خاپینتر. **المحتال** **ع** **svindler** **د** حیل‌گر.

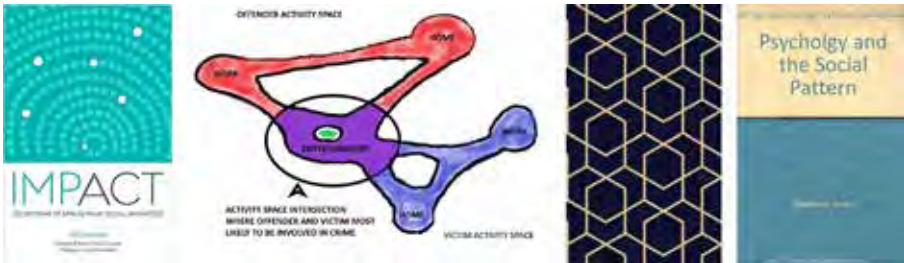
مه لۆن: Melun جوغرافيا ناو شارئكى بچووكه له كهنارى چهى سئىن، له ۴۵ كیلۆمهترى باشوورى رۆژههلاتى پاریس.
مه لووچك: بالنده ناو چۆلهكه، چیشكه.

مه لهه مئین: tenacious ناوهلناو بئنفرهه، مروى پشوو لهسهرخوى نهرم و نيان، هئیمایی پیداکر، تۆكمه. [E] utholdende [N] نستوه [D] نستوه [E] tireless.

مه لمین: fidgeting فههمان ملین، جینگلدان، جوولانی كهه و به ئهسپایی [D] لولیدن.

مه لهزه: pattern فیزبولۆزیمئیتك دیزایی ناو شیواز، ئهنگاره، بیجم، پاتیرن، هئیکاری سهرهتایی، پاتهبوونهوهی گهلاله یان نهختی سهرهتایی؛ نهختی، پهفتار، یان کارئک که پاته ئهبیتهوه و ئهپ به ئهنگاره و رپیاز. [E] نمط [N] mønster [D] الگو، طرح [E] sketch, archetype.

مه لهوان: seaman زه ریاوانی ناو زه ریاوان، كهشتیهوان، میلاو، ئاقزهن،

شاره‌زای هونهری مهله‌کردن؛ کرځکاری کهشتی و زه‌ریاوانی. [۴] بحار، ملاج، غواص [د] جاشو، ملوان، دریانورد، شناگر [E] sailor, mariner.

مه‌لوانی پښتو: scuba diver [ښو] تقورقان، کهسیک که له ژیر تاودا مهله ده‌کات به به‌کاره‌ینانی تامیری هه‌ناسه‌کیشان. [۴] غواص [N] dykker [د] غواص.

مه‌له‌ومر: float [ښو] سمر او کهوته، مه‌لون، سمر کهوته، سوار او. [۴] الطفو [N] flyte [د] شناوهر.

مهلی کیوی: wildcatter **باندده** **ناو لیکدراو** **بآندده** نامۆ و ده‌سته‌مۆنه‌کراو؛ **هیمایی** مانگری نارپسای یان نافهرمی. **طائر الجبل** [N] villfanger [D] پرنده وحشی.

مهلی مهرگ: **هیمایی** **ناو لیکدراو** **کله‌بده** مهلی مهرگ، له‌بری (د) مرغ بسمل) دانراوه. «بسمل» به واتای کوشتنه، «بسمل کن» واته بیکۆزه. له فهره‌نگی جۆراو جۆردا هه‌روه‌ها به واتای قوربانیکراو هاتوهه. به کۆزراوی نیوه‌گیان ئەلین. کۆزراو و به واتای قوربانیکردنیش هاتوهه. کۆزراویکه به ته‌واوه‌تی گیانی ده‌رنه‌چوهه. کۆزراو، ملپراو، نیوه‌گیان، سه‌رپراو. له‌وه‌وه هاتوهه که له دینی ئیسلامدا کاتی کوشتنی قوربانی «بیسمیلا» ئەلین.

مه‌لازه: tonsils **شاو** بادامی قورگ. **لوزتین** [N] mandlene [D] لوزتین.

مه‌لبندی شام: Levant **جوگرافیا** **ناو جیگا** به واتای رۆژه‌لاّت، مه‌لبندی شام، رۆژه‌لاّتی مه‌دیته‌رانه ئەگریته‌وه به و لاّت و دوورگه‌کانیه‌وه.

مه‌لمن: jaconet **بیوتناک** **شاو** مەرمەرشای په‌نگی، جۆریکی هومایه‌کی ناسکی هه‌ره‌سه‌بیه‌یه وه‌ک مووسلین وایه. **نسیج قطنی** [N] jaconet [D] ململ.

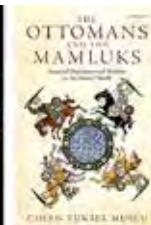
مه‌لۆ: ناو باوه شیک گهنمی دووراو، بریتیه له دوو گه‌شتانه. ❏ گه‌شتانه چهن قوله، سی مه‌لۆ باخه‌یه‌که، چهن باخه لۆده‌یه‌ک، دوو لۆده باریک، گیشه یان شارا چهن باره و کووی گیشه‌ی دووراو خهرمانه:

❏ **قول، گه‌شتانه، مه‌لۆ، باخه، لۆده، بار، گیشه، خهرمان یان:**

❏ **گۆلمه، سواله، مه‌لۆ، باخه، شه‌نه. شه‌مال، شارا، خهرمانی سوور.**

مه‌ملووک: کۆلۆنیه‌لیزم فهرمانه‌وایی تورکان له میسر و شام له سه‌ده‌ی سیانزه تا سه‌ده‌ی شانزه‌ی زایینی.

مهنا: don't say, get out, no way **ئاوه ئكار** تومەز. **مستحيل** N **د** تو نگو.

مهم و زين: جامه پۆمان **فراجیدی بهلگه بېر** جامه پۆمانیکى تراجیدییه، له سهر بناغی رووداوئیکى راسته قینه له لایهن بلیمه تی ویزه ی کوردی **ئهحمه دی خانیه** وه، له ۱۶۹۲ادا هونراوه ته وه، له ۱۹۱۹ جاپکراوه. هه زار وه ریگ پراوه بو سۆزانی. **مه می پۆتان** شهیدای **خاتوو زینی** خوشکی میری پۆتان ئه ب. به کو ی وه زیر (به کره شو فار) ئیره یی پیته بات و دوخمانی لیته کات. مهم ته گیرئ و میر به نیو بزی **تازه دینی** هه قالی مهم لی خۆش ئه ب. خاتوو زین هه والکه ئه با بو مهم، به لام بهر له وه ی بگاته لای، به کو زه هر خواردی کردوه. مهم له ئامیزی زین دا بو چهند ساتیک گیانی دیته وه به بهردا. زین له سو ی مهم خوی ته کوژی و تازه دین له تۆله ی ههردووکیان به کو ته کوژی.

مه ن: **به که کیتو ئاو** کیتسیکه بهرام بهر به سی کیلو. **مهن** له کورده واریدا ده فری پیوانه بووه بو دانه ویله، ههروه ها قورساییش بووه وه کو سهنگی کیلو و هو قه. گورزیش کوته ره به کی ئاسنینه زنجیریکی پیوه بوو هه لئ ته سوو پرترا و له کاتی شهرا به کار ئه هینرا، وه کو هه مو چه کیکی تر پیا ئه مالرا. کهمه نیش بو سهرکه وتن و گرتنی خه نیم به کار ئه هات.

هێمایر: ئەر تۆ مەنی من دوو مەنم ھە بێجگە لە گورز و کەمەنم.

مەناومەن: prohibited **ڕێسنا** بەرگیراوا، قەدەغە، بە تەواوەتی قەدەغە. **د** ممنوع forbudt **د** ممنوع.

مەنجەل: caldron, cauldron **ئانتیپەزخانە** **کەرەسنە** **شاو** شەلووف، تیانه، مەکەل، دەفری مس یان تیفال یان چینکۆ بۆ چێشتلینان. **د** مرجل **د** gryte دیگ.

مەنجەلی ھولەندی: dutch oven **ئانتیپەزخانە** **کەرەسنە** **شاو** فری ھولەندی، مەنجەلی ئاسن، مەنجەلیکی سەر قۆقزی سەر روبن ئاسنی قورسە بۆ ناو فرن یان بۆ لێنانی شەلی ئاسایر، بۆ ماوہەکی باش گەرما لە خۆیدا پائەنگرێ. **د** فرن ھولندی **د** nederlandsk ovn **د** فر ھولندی.

مه‌ند: ① ریزمان بیانتگر یا سگریکه له زمانی کوردیدا، ئەلکی به دوی فرماندا و ئەیکات به ناو ②: کارمه‌ند، زیانمه‌ند.

مه‌ند: ناو جه‌سته.

مه‌نداو: pond ناو ئوی وه‌ستاو، گۆلاو، ئەستیرک ③ برکه dam ④ برکه ماء.

مه‌ندوخ: immemorial, infinite ئاوەئاو ههرمه‌نی، ههمیشه‌یی، وه‌رجاوه‌ند، تا هه‌تایی، ئەنووشه. ④ ازلی، ابدی ⑤ uminnelig, uendelig ⑥ ازلی، ابدی.

مه‌ندهر: small mattress ناو دۆشه‌کله، دۆشه‌کی بچکۆلانه. ④ فراش صغیر ⑦ liten madrass ⑧ تشکچه.

مه‌نده: ئاوەئاوی فرمان په‌سمه‌نده، شتی ماوه‌ی به‌سه‌یه‌کدا که‌وتوو .

مه‌نده‌نه: ئاوەئاوی لێکدراو ههرماو، وه‌رجاوه‌ند.

مه‌ندی: dignity ئاو‌ی جاوگ سه‌نگینی. ④ موقر ⑨ verdighet ⑩ وقار.

مەنسا : Mensa **کورنکراو** یان مەنسا ئینتەرنەشنال، دامەزراوی سالی ۱۹۶۶، کۆمەڵە جیهانی بیرتیزانە بە پۆلی تاییەتی نەتەوویی و ناوچەیی، بە مەبەستی کۆکردنەوهی کەسانی IQ یان ژیری بالا، بە گوێرە ی بەرنامە ی دارپێزراو، بۆ سوودوهرگرتنی زیاتر لە هۆشمەندی ئەندامان. مەنسا، لاتینە و بە واتای میژە، مەبەستی کۆکردنەوهی بیرتیزانی جیهانە، لە هەموو نەتەووە و تەمەنیک لە سەر میژیکی گرد، بۆ ناسین، بەهێزکردن و سوودوهرگرتن لە هۆشی مرۆیی بە ئاراستە ی بەرژەوهندی مرۆیی، هاندان بۆ تۆزینەوه لەمەر سروسشت، بەکارهێنانی هۆشی مرۆیی و پەرەپیدانی ئامانجەکانی کۆمەڵگە، بە یارمەتی سازدان و بەدیھێتانی کەشیکی لەبار بۆ هاوکاری ئیوان ئەندامان. مەنسا ۱۳۴,۰۰۰ ئەندامی هەیە. ناوهندەکە ی لە کە ی سۆرپ Caythorpe ی بەریتانیایە.

مەنسوری حەلاج : **ناوئایبەت** لە عارفانی سەدە ی سییەمی کۆچی، نۆیەمی زاینیە. لە گرنکترین سوؤفیەکانی سەردەمی خۆی بوو و لە کاتی کیشمەری عیرفانی دا «انا الحق» ی وتوو و لە لایەن پیشرەوانی دینەوه سەرەتا بە «کفربیژ» و پاشان بە قەرمەتی تاوانبار کرا. حەلاج پاش گەشتیکی دوورودرێژ بینینی مانەوی و بووداییەکان گەرایەوه بۆ بەغدا و کەوتە بانگەشە بۆ بیروباوەری خۆی. پاش دوو سال کاری نەهینی گیرا، پاش هەشت سال برپاری کوشتنی درا؛ لە بەغدا، بەردەباران کرا، بەلام نەمرد، لووت و گوئیان کرد، بەلام هەر خەریکی نزا کردن بوو تا زمانیان بری، کە ئاسمان رووی گرز کرد و ئاوی دەچلە هەلسا و کاتیکی خۆلەمیئەسەکیان کردە ناو ئاوەکە، ئاوی

راساو دامرکایهوه. ئەوسا که ههلاجیان ئەبرد بو کوشتن لێ پر سراسر
 راستی، واتە حق چیه که تو ئەلێ «اناالحق»؟ ههلاج له وهلامدا
 وتی: ئەمڕۆ و بهیانی و دووبهیانی خۆتان ئەبینن؛ ئەمڕۆ کوشتیان،
 بهیانی سووتاندیان و دووبهیانی خۆلهمیسهکهیان دا به دەم باوه ➔
 قهرمهتی یان ئیسماعیلی ➔ سهباح.

مه‌نشەنیل: monsoon manchineel **پووهکی** **شاو** دره‌ختیکی کاراییبیه،
 میوه‌یه‌کی وه‌کو سیو و شیریه‌کی زه‌هراوی هه‌یه که ئەبێته هوی کۆری
 کاتی.

مه‌نسوون: monsoon که‌تته‌هه‌وا **پووه‌ر** یان گزه‌بای مه‌نسوون، بای وه‌رزی
 ئوقیانوسی هه‌ینده، له نیوان مه‌ی و سێپته‌مهر که وه‌رزی تهرتوووشیه
 لای باشووری رۆژئاواوه هه‌له‌هکات و مانگی نیوان ئوکتۆبه‌ر و ئاپریل که
 وه‌زی وشکیه‌ لای باکووری رۆژه‌ه‌لاته‌وه دی.

مهنگن: puncher **نامبر ناو** کونکر، تامیری یان تامرازی کونکردن همموو شت، وهکوو چهرم و کاغز و ئاسفالت و ئاسنمواله. **ع** الناحس **N** hulltang **د** سوراخ کن.

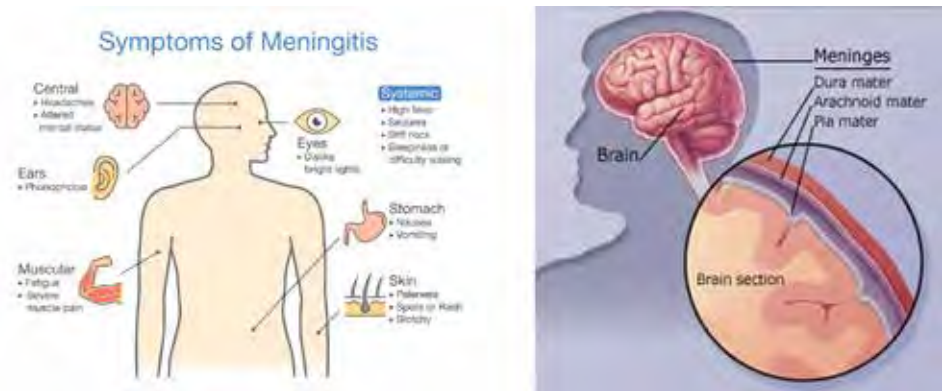
مه نووره: menorah **نابینتاسی** **کهره سنه** موئهووه ره (منوراه)، شهمدانی پیروزی حوت شاخی جووله که له که نیسهی ئورشه لیم بهکار هینراوه، له لایهن زپرینگر **بهزالیل** دره وست کراوه و له زبوهی پهرستگی کاتی دانراوه. تهورات، سفری کوپه و ۳۷: ۱۷-۲۴

مه نهک: stirrup **نامبر** **هیمایر** **ناو** رکیف، جووتیک ئامیری جی پییه به هر دوو لای زینی ئهسیهوه بهستراوه، له شیوهی ئالقهیهکی بن تخت بوو راکرتی پی سوارهکه **ن:** مه نهک به مه نهک: پی به پی، رکیف به رکیف، شانبهشان. **۴** رکاب **N** stighøyle **۵** رکاب.

مه نینژیت: meningitis **بیزیشکی** **نه فوئتر** سه رسام، ئاوسانی باکتریایی یان قایروسی په ردهی میشک و موخی برپراگه. نیشانهکانی یاو و ژانه سه ر و ههستیارییه بهرامبر به تیشک، له ئهجامدا نهخووش تووشی وورینه و تیکیوون و مردن ئه ب.

مه نتور: Mentor **باهینر** **ناو** به واتای ماموستا و راپوژکاری زیر و جیمتمانه، که سایه تیه که له ئودیسهی هومیردا، رینموونی کوری ئولیس ئه کا که بو باوکی ئه گهری. له زور فیلمی سینهماییدا ئاماره به مه نتور و شیوازی کارکردن و کاریگهری و دلسوزی مه نتور دراوه. **۴** مرشد، الناص **N**

Mentor **د** مرشد، مربی.

مه نته شا: stick **ناو** مته‌شا، دارده‌ستی لار و لویږ و گړداری دهر و پشان
Pinne **ن** **ع** عصا **د** چوبدست. **شاکون:** scepter, sceptre **ناو**
 داری زږپړنی ده‌ستی یادشا و مه‌زنانی تاینی. **صولجان** **ن** **د** septer **د**
 صولجان.

مه نتيکور: Manticore **نه‌فسانه** له نه‌فسانهدا هاتووه، بوونه‌وه‌رېکه به سمری
 مروّف و جه‌ستی شیر و کلکی نه‌زديها يان دوو پشک‌هوه.

مهنډل: Gregor Johann Mendel **زانا** **ژنېټیک** **قهنته** (۱۸۲۲-۱۸۸۴) گريگور

یووهان مهنډل، قهشهیهکی ئالمانيزمانی خه لکی سیلیسیایه Silesia که ئیسته نه که ویتته نیوان یولونیا و ئالمان و چیکهوه، بناغه دانهری زانستری نویی جینیتیک کلاسیک یان نه ندازهی بوماوه یی. ریسیای مهنډل یان ریسیای بوماوه یی، نهو بیردوزه ژنتیکیانن که به پیی نهوانه بهره نجامی تیکه لکردنی تاقیکه یی گیانداران پیسگویی نه کری. ریسیای مهنډل له میژووی زانستدا به نه ندازهی گهرماوه کهی نه ره شمیدوس و سیوه کهی نیوتون ناوبانگی ههیه. نهوهی بووه هووی دوزینهوهی نه م قانونه بهرخانه، نهو تاقیکردنهوانه بوو که مهنډل له سره گیای وه کوو یولکه یان بازالیا نه نجامی دا و ۲۸۰۰۰ جور بازالیای په روه رده کرد و تاقیکردهوه، نه م جگه له گیاکانی تر. نه ندازهی بوماوه یی.

مه ننده: **رووهکی** **شاو** مه ندوک، گیایه کی بونخوش و خو شخوره، وه کوو کنگر

و بهر له گه وره بوون گه لاکانی کو نه کریته وه و کوتایی ساقه ته کهی که نزیکه ی ۱۰ بو ۲۰ سه نتمه نه خوری. مهنډی و کنگر بو ماوه ی ۱۰ خوله ک نه کولتیرین و پاش نهوهی ناوه کان چووه کول، به رون و هیلکه وه سوور

تەکرێنەوه؛ ههروهها له کهشک و په نیریش تەکرێ.

مهنگه‌لی ئاگردان: hob **که‌ره‌سنه** **ناو** مهنگه‌لی یان چوارپایه‌ی پشت

ئاگردان، تا کتری و قابله‌می به گهرمی له‌سه‌ری پابگیری.

مه‌نریت: meninge **بیزینگر** تایه‌ت به پهرده‌ی میشک و مۆخی بربراگه.

مه‌نه: heirloom **ناو** پشته‌ماگ، بۆماوه، مه‌رده‌لا، شتی‌ک که به هه‌سته

به‌جیماوه. **ع** قیمة تورت جیل ورا‌ء جیل **N** arvestykke **د** ارت پشت

در پشت.

← **به‌شبه‌ر:** inheritor **ناو‌وه‌زمان** میراتگر، که‌سی‌ک که به پیری ریسا شتی‌کی

له یه‌کی‌که‌وه به میرات پی‌ئه‌گات. **ع** الوریث **N** arving **د** وارث.

← **بۆماوه‌یی:** hereditary **ئاووجاوغ** میراتی. **۴** وراثی **N** arvelig **د** ارثی ئەندازی بۆماوه‌یی. ➔

مه‌نەر: ❶ arrogance **ئاوه‌ئاو** دفره، فیز و ده‌عیه، لووتبه‌رزیی، له‌خۆبایه‌تی، بادیه‌هواپی **N** arroganse **۴** غطرسة **د** تفرعن.

مه‌نەر: ❷ **ئاو** مان، گه.

مه‌نەر: ❸ **ئاوه‌ئاو** شوینه‌هوار.

مه‌نهری: به‌فیز، له‌خۆبایی، بادیه‌هوا.

مه‌نهریزم: Mannerism **وینزه** **هونه‌ر** **رینباز** یان شیوه‌گه‌ری، شیوازیکی زه‌ق و به‌رجه‌سته‌کردنه‌وی پتر له‌ ئاستی ئاسایی له‌ هونه‌ر و وینزه، کۆتایی سه‌ده‌ی شانزه له‌ ئوروپا بڵاوبوووه، شیوه‌کارانی مه‌نیریس‌ت په‌یکه‌ره‌کانیان درێژ‌ئه‌کرده‌وه، جوولمی ئالۆزیان تیئەخست و پینزه و په‌نگه‌کانیان ئه‌گۆپری و قه‌ره‌بالخییه‌کیان دروست ئه‌کرد که له‌گه‌ڵ جوانناسی رینسانس جیاواز بوو. سه‌ده‌ی حه‌فده به‌ سووکایه‌تی سه‌یریان کرد و سه‌ده‌ی بیسته‌م، مه‌نیریزی به‌ سه‌ره‌تای وشیاربوونه‌وه‌ی هونه‌رمه‌ندی پۆژئاوایی له‌مهر که‌سایه‌تی، ده‌سه‌لات، ئه‌ندیشه‌ و پسیپۆری هونه‌ری دانا. شیوازی مه‌نیریزم له‌ به‌رهمه‌ دواییه‌کانی مایکل ئانجیلۆوه سه‌رچاوه‌ی گرت. تینتۆرتۆ، ئیل گریکو و چلینی و زۆری تر به‌ شیوه‌کاری سه‌ر به‌ مه‌نیریزم ناسراون. له‌ کۆتایی هه‌مان سه‌ده‌دا شیوازی باروک جیگه‌ی گرتوه‌ ➔ کۆنترامه‌نهریزم.

مهنهک: **ناو** ږکيف، ږکيفر زين. **هاسرمه:** **ناو** چرم يان بېره يهکي پانه له دواي کورتان و زينه وه، نهکه وټته سمر کوډوکي ولاڅ.
مهنه کيش: **Manakish** **خوراک** **ناو** مهنعوسه، پيتزايهکي بچووکي تاکه کهسي بهناوبانگي ليقاتيني زياتر لوبنانيه، پيکهاتوه له کوليره يهک، هه زب، کونج، په نير، دوشاوي تماته يان گوشتي وردکراويسي له سهره. ده توانرټ پارچه پارچه بکرټ يان بجه ميترټه وه، ههروه ها بو ناني به ياني يان نيوه ږوش ده شي. **ع** مناقيش **N** Manakish **د** مانا کيش.

مهنهول: **Manhole** **ئاوه دانر** **ناو وليندراو** زيراب، گونجه و ئاوه ږوي زيرزه مينی ههراو. **ع** ثقب **N** avlöp **د** سوراخ آدم رو. **هاسرمه مهنهول:** **که ره سنه** **ناو** نو پارچه ئاسن يان تارميه کونکونهي نه زيرته سهر ده رگاي مهنهول.

مهنی: **Edouard Manet** {۱۸۳۲-۱۸۸۳} **ننپوه کار** **نيمير ننديسنه** شپوه کاري نيمير شنيستي فهرا نسهي. له يه که مين هونهرمه نداني سده ي نو زده که ده ستي کرد به کيشاني زياني موديرن و يه کيکه له که سايه تيبه ته وه ره بيه کاني گواستنه وه ي رپاليزم بو نيمير شنيزم. شاکاره کاني زهمي

سمر چیمین The Luncheon on the Grass و ئولیمپیان Olympia.

مهنی مهنی، تهکهل، ئوفارسین: Mené, Mené, Tekel, Upharsin
نابینتاسر **اؤشه** نایهتی ۲۵ی بهشی ۵ی پهرتووی دانیال له تهوراتدا، کۆمهلیک
 وشن له میوانی بهلشازار پادشای بابل دهستی پیوار لهسهر گهری
 دیوارهکه ئەینوسی و له نایهتی ۲۶-۲۸دا ئەلی: **مهنی «خوا»، کۆتایی به**
پاشایهتی تو ئههین، تهکهل، کیشانه و له میزاندا لاسهنگ بوویت،
ئوفارسین واته ولاتهکته تهکهوئته بندهستی ماد و فارسهوه.

(Daniel - Chapter 5/26-28)

مهنی: **ئاو** وهرم، گومان، تهمار، پاورێ.

مهنیسه: **بهنگهوشه** پهنگی دهفری سوالهت.

مهوار: **ئاوهئکار** don't say, get out, no way. **مهنا، تۆمهز.** **مستحیل** [N]

ikke si **د** تو نگو.

مهوج: **نهزراو** **ئاو** چنراوی له جاجم ناسکتر و له پویهشمینه ئهستوورتر

وه کوو لیڼه به کار ته هیڼری.

مهوژ: shape **شاو** بیجم، کهسم، ته شک، سهروسیما، روالهت، سهکوت، سهکوت. **ف** شکل **N** form **د** شکل.

مهوگول: mogul, tycoon **فهره** **شاو** مروقی زور دارای بده سهلات، مه بهست وشمی مونگول Mongol ه به واتای به سام و زل و زه بهلاج. **ف** قطب **N** mogul, tycoon **د** شخص با نفوذ.

مه هاگنی: Mahogany **پوهی** **وازانندهوه** دره ختیکی ته مریکاییه، ته ختهکی قاوه یی ثامال سوور و زور گرانبه هایه. بوپازانندهوه ی ناو مال و گروقه ری سوودی لیوه ره ته گیری.

مهیتەر: **سارا** خزمه‌تکاری ئه‌سپ.

مهیتهرانه: **ئاوه‌لئاو** وه‌کوو مهیتەر، وه‌کوو نوکەر، مهیته‌رئاسا. **☞** انه: یاشگری دروستکردنی ئاوه‌لئاوه له ناو: [ژن + انه ← ژنانه]، [ئاره‌زوو + انه ← ئاره‌زووانه]، [شهو + انه ← شهوانه].

مهپله: **ئاو** لۆرک و په‌نیری تیکه‌ل کراو. **☞** لۆرک **☞** سیریز

مهیداندار: **سارا** به‌و که‌سه ئه‌وتری که له ناوه‌پراستی زۆرخانه ئه‌بێ به راهینەر. **☞** مهیدانداریکردن له ده‌ره‌وه‌ی زۆرخانه به واتای که‌له‌گایی کردن و خو‌گیف کردنه‌وه بووه به باو، واته به‌بێ ئه‌وه‌ی شیاوی بێ، بێ له شوین بێ مرۆقی مه‌زن دانه‌ن، به تایبه‌ت که به‌کێک له فرۆزه‌گرنگه‌کانی پالموان خاکه‌پایی و ملبه‌کوین بوون بووه.

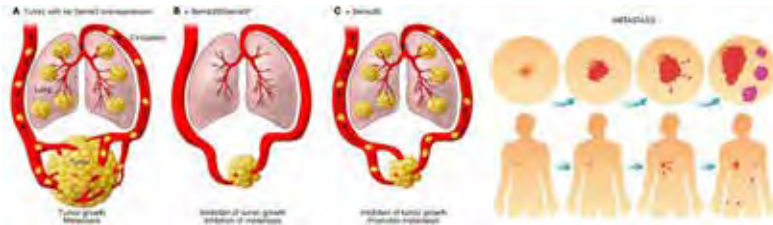
مهیناس: **sommelier** **مه‌په‌گه‌ر** ساقی، خزمه‌تکاری شه‌راب، مه‌په‌گه‌ر **☞** الساقی **☞** **sommelier** **☞** ساقی، شه‌راب شناس **☞** مه‌ستی مه‌ستم من له شادی و هه‌چ مه‌په‌ک ئه‌مشه‌و نه‌خۆم! (Shelley).

مهیریس: Mayoress **ناژاو** هوسری یاریزگار یان فهماندار. ← مهیر و مهیریس.

میتاتیسز: metathesis **ناو** گوئزانوهی دهنگ و پیتکان له وشهیهکدا. **ابدال** [N] metatase **د** متاز.

میتاستاسیز: Metastasis **بیزیتکی** **داره** لیبیسکردن و بلاوونوهی شانوی شیرپهجهی بو نشانه و هونهکانی تری لهش له کاتیکدا پهپوهندییهکی راستهوخو له نیوانیانداییه.

میتال: Metal **موزیک** جوړیکه له موزیکی روک (Rock) که پیری دهوتری موزیکی میتال (Metal music).

میترو: subway **خزمه‌نگوژاری** **ناو** فهراشه metro ریگهوبانی شهمندهفهری ژیرزه‌میننی شار بو گواسته‌نوهی فراوانی جهماوهر، زیاتر له ۱۵۰ ساله کهوتوه‌ته کار.

میترۆنۆم: metronome **نەمبەر** **موزیک** **ناو** دەمبۆزێر، ئامێرێکە لە لایەن موزیکارەوه سوودی لێ وەرئەگیرێ و بە تیکی ئاسایی، کات بە پێوانەیهکی تایبەت ئەژمێری.

میترافۆچە: mezza-voce **موزیک** **دەنگە ووتنە** ئیتالیایی، نیوه تۆنی دەنگ، دەنگی ناوچی **E** Half power of voice.

میخ: nail **ناو** بزمار. **E** مسمار **N** spiker **D** میخ. **میخهکی سهەد پەره:** carnation **پووهی** یان بە فەرانسە œillet گۆلێکی چاککراوی گەڵا خۆلەمیستی و گۆل چێره‌یی یان سپی، فرە پەره‌یه **N** nellik **E** قەرنفل **D** میخک.

میخه کی کاره بایی: Galvano-cautery **بزیقتگر فیزیک** میخه کی سووتینه، چاره سهری ئیلکتروترایی، لقیکی فیزیوتراپی، به سوودوه رگرتن له شوکی یون و ته زووی بهره وامی کاره بایی.

میخی ریگه: road spikes **ئاسایتر** یان درکی ریگه، ته نافیکی دریزی درکرداری چهند چوکلهمیه که ئه توانی ته گهری ئوتوموبیل په نجهر بکات، له کاتی بیویستدا له سهر جاده رای ئه خهن بو داخستنی ریگه.

میدووسا: Medusa **میسولوچی** له میسولوژی یونانی دا ماخوایهک بوو به بسکی ماره وه سمیری ههر کهسی بگردایهت ئه یکرد به بهرد.

میدووسا: **گیاندار** جوړه ئه ستیره یه کی زهریاییه، له ئاوه کانی فهرانسه دا زوره.

میدیتیشن: Mediation **تښه‌زاندنه** **وهرتښی دهره‌وونږی** **نارامقتنه** بیره‌ه‌نگی (بیر+هه‌نگ+ی] له‌سمر کیښی (سهره‌ه‌نگ: دایکی میښه‌ه‌نگوینان، شاهه‌ه‌نگ) به واتی پووره‌دان و کوږوونه‌وی میښه‌ه‌ه‌نگوین، ته‌کنیکي به‌دیه‌تانی که‌شیکي هیمن و جیگه‌متمانه‌یه، به دانیه‌ستنی هیډی و کوکرده‌وهی ئه‌ندیشه و هه‌ناسه‌کیښانی نارام و له‌سمرخو... بو که‌مکرده‌وهی گوښار و یاله‌په‌ستوی ژینگه و به‌رزکرده‌وهی توانای هاوسه‌ه‌نگردن...

میديچی: Medici **خانهدان** **ناریسټوکراسی** **ناو** له‌خانهدانه‌مه‌زنه‌کانی فلورانس که له‌سه‌ده‌کانی پانزه تا هه‌ژده‌رولې گرنگیان له‌بواری ټابووری و پرمیاری و فهره‌ه‌نگیدا هه‌بوو. دوو ښارن و سی‌پایا له‌م‌بنه‌ماله‌ده‌رکه‌وتوون **په‌یکه‌رتاسی خزنی میدیچی.**

میديچی: Medicis **خانهدان** **ناریسټوکراسی** **ناو** **گه‌ران-۳** بنه‌ماله‌ی میدیچی ماوه‌یه‌کی زور ده‌سه‌لاتداری فلورانس و هه‌ندی به‌شی تووسکانی بوون. کاترین و ماری دو میدیچی، به‌پرز ژنی هانری دووهم و هانری چوارهم

شای فهرانسه بوون.

میڈیوم: medium **تنبیوه زانسنٹ** **جادوو** **شاو** بیریقان، ئەوانی خوڤان به ناوه‌ندیاری نیوان ئەم و ئەو جیهان ئەزانن، پێشگۆیی ئەکهن و گیان بانگ ئەکهنه‌وه، له پراوی گیانباوه‌ری و سپیروچوالیزمدا.

میرده‌زمه: nightmare **داره‌ف** **ئەفسانه** **ده‌رووتناسی** **تنبیوه زانسنٹ** بیره‌ه‌ه‌قۆک، جنۆکی مروّقت‌سین؛ مۆته‌که، کابوس؛ داره‌تی سه‌نگینی و هه‌ناسه‌سواربوون له خه‌ودا که مروّف هه‌سه‌ت ئەکا شتیکی قورس سواری سینگی بووه؛ دێو، یان ئەهریمه‌نیکی نێر که گوايه ئەچیته‌خه‌وی ژنان، په‌لاماریان ئەدا و سه‌رجییان له‌گه‌ل ئەکا. **۴** کابوس **inkubus** **۵** کابوس.

میرکووری: Mercury **نابروئه‌فسانه** خوی ئەفسانه‌یی پۆمی به‌ پێی بالداره‌وه، به‌رامبه‌ر به‌ هێرمسی یۆنانی، ته‌ته‌ری خویان و پارێزه‌ری بازرگان و گه‌شتیاران **➡** جیوه، زیوه.

میرگوزار: prairie **شاو** چیمه‌نزار، زهمند، زهوی پر له گول و گیا و له‌وه‌ر، بزویڼ. **ع** مرعی طبیعی **N** prairie **د** مرتع.

میرل: Eugène Merle **ئانارتنجیسند** **رؤژنامه‌وان** (۱۸۸۴-۱۹۴۶) رؤژنامه‌وانی ئانارشستی فه‌رانسه‌ری.

میرلین مونرو: Marilyn Monroe **کۆمیدیه‌ر** **کۆرانیه‌ییز** (۱۹۲۶-۱۹۶۲) هونه‌رپیشه‌ی کۆمیدی و گۆرانیه‌ییز و مۆدیلی ئەمریکایی، بوو به سه‌مبۆلی سیکسی و بوو به هیما‌ی شو‌رشی سیکسی له په‌نجاکانی سه‌ده‌ی بیسته‌مدا، فیلمه‌کانی، پیش ئه‌وه‌ی له ۳۷ سالی‌دا خۆی بکوژی، به پاره‌ی ئه‌م‌رۆ، تا ۲ میلیار‌د دۆلاری لێ فرۆشرا. **ه** ته‌لیس له‌به‌ر **ه** ته‌لیس به‌سه‌ر

میرۆڤینتری: Merovingian **پاشایه‌نری** یه‌که‌م پاشایه‌تی فرانک، له سه‌ده‌ی شهم‌ه‌م تا هه‌شتم‌ی زاینی پاشایه‌تی به‌شیک‌ی فه‌رانسه‌یان کردووه.

میریم: Alphonse Merrheim **سه‌ندیک‌الیه‌نه‌ن** (۱۸۷۱-۱۹۲۵) سه‌ندیک‌الیستی فه‌رانسه‌ی.

میریمی: Prosper Mérimée **نووسه‌ر** **میرۆوونووسری** (۱۸۰۳-۱۸۷۰) نووسه‌ر و میرۆوونووسی فه‌رانسی.

میرینۆ: Merino **فازه‌نناسری** **به‌رزه‌نگ** تیره‌یه‌کی مپه‌ه‌ که خوری زۆر باتنی هه‌یه و بو زیاتر بو خوریه‌که‌ی ڤائه‌گیرئ. ڤه‌چه‌له‌کی هه‌ی ئیسپانیایه، به‌لام جوړی تازه‌ی زیاتر له ئوسترالیا په‌روه‌رده ئه‌کری.

میژون لافیت: Maisons-Laffitte **جوغرافیا** **ناووبنا** گډه کیکه له نواقه ی پاریس.

میژور: Turban **بیونساک** **کوونال** مشکی و شده ی کووده ری، ده سمالیکو کووده ری یان کایزه یه که ږشکه ی لږ هه لېه ستراره و له ده وری سره ټه پېچرې، ناغابانوو، پاسا، پوټی، پوورته نک، پیچ، ته هره، تیلار، تیلاک، جامانه، چهراوی، دهر سووک، ده سمال، په شتی، سهر پوټش، سهر پیچ، سهر وشده، سهر بن، سهر ون، شاشک، شده، کم، که چهک، که شیده، که قیتک، لهاقه، مشکی، مؤمی، مهن دیل، یالځ، یه شماخ **N** turban **E** عمامه **D** عمامه. **+** وشه ی Turban هه مان سهر ونه ی کرمانشانی واته سهر بن، سهر بنده. **+** ټیټیمولوژی ټینگلیزی بر دوویه تیه وه سر «دولبه ند» ی تورکی و فارسی که له راست ناچې، چونکه **(سهر بهن و تور بهن)** زور لیک نزیک ترن. **+** دیه خودا ټه لې فهرانسه یی هگان ټه یه نه وه سر «دولبه ند» ی فارسی! واته خو ی لای وا نییه.

میژووی دهولتهی کوردان: History of the Kurdish State **میژووو ناو**

یهکیک له کۆنترین په‌رتووکه‌کانی میژووی کورده له سه‌دهی ۱۳ی زایینی سه‌بارهت به دهولتهی ئه‌ییوبی، که وه‌کوو **دهولتهی کوردانی ئه‌ییوبی** ناوی هاتوو، له لایهن محهمه‌دی ئه‌نصاری خزرچی (محمد بن ابراهیم بن محمد بن ابی الفوارس عبدالعزیز الانصاری الخزرچی) به عه‌ره‌بی به ناوی «تاریخ دولة الاكراد» نووسراوه و له لایهن م. ئەمین نارۆزی M. Emîn Narozî کراوه به کوردی. ➔ سه‌لاحه‌دین

میسینا: Messina **جوگرافیا** **بهنده‌ر** شاریکی به‌نده‌رییه ئه‌که‌ه‌وێته باکووری رۆژه‌ه‌لاتی سێسیلیا.

میسن: Mesina **ده‌عبا** **ناو** میژ، په‌نگی بوولین، په‌نگی ئیوان سه‌وز و سه‌ور، خۆله‌می‌شیر وه‌ک بالی میسن.

میشک: Brain زینده و هرزانی **شاو** هونه یه کی نهرمی ده ماریبه له که پراکی سوری برپره داران، که ناوه ندی ریکخستنی ههست و چالاکي بیر و ئه ندیشه و ده مارن. ههچ شتیک به ناوی ئاوهز و دهروون و ئه ندیشه و ویزدان و گیان به شیوهی سمره خو بوونی نییه، ئه وهی ههیه میشکه و ئه وانی تر له په یوه ند له گه ل کاری میشکدا بوون پهیدا ئه کهن. ئاوهز توانای میشکه، دهروون ههستکردنی میشکه، ههست تیگه یشتنی میشکه له تازار و ئیش و شادی؛ ئه ندیشه، بیرکردنه وهی میشکه، ویزدان تیگه یشتنی بهراوردی په یوه ندیه کانه له لای میشک، گیان توانای چالاکي میشکه. ئاوه زمان ههیه ئه گهر میشک توانای کارکردنی هه بی؛ دهروونمان ههیه ئه گهر میشک بتوانی ههست به بوونی دیارده کانی دهروهی ئیمه بگات؛ ههستمان ههیه ئه گهر میشک بتوانی هاوردی ده ماره کان سه بارهت به تازار و شادی وهربگری؛ ئه ندیشه مان ههیه ئه گهر میشک سه بارهت به دیارده کانی دهروهی خو مان کاردانه وهی هه بی؛ ویزدانمان ههیه ئه گهر میشک بتوانی سه بارهت به داد و بی داد، سه بارهت به چاکه و خراپه، سه بارهت به ستم و فرسه ند هه لو یست وهربگری؛ گیانمان ههیه و زیندوون ئه گهر ئوکسیژن و خوین به میشک بگات، له نه بوونی خوین و ئوکسیژندا بوونه وهی گیاندار، به مرو قیشه وه توپه لیک هئسنه که خهریکی دارزان و گهرانه وهیه بو ئوکسید و هئسنی سهره تایی. **مخ** **N** Hjerne **۴**

د مغز.

میٹسکیٹران: brainectomy **د ارہ نڈ** جوڑہ دارہ تیک کہ بہ شیکی میٹس لہ کار
 ٹہکھوی. ۴ استئصال الدماغ N hjerneektomi **د** صدمہ مغزی. ۴
ئیکتومی: ectomy **بزیٹتکر نہ نٹنہر گہری** جوڑیک نہ شتہر گہری کہ پارچہ یک
 لہ لہش لیٹہکہ نہوہ، یان بہ شیکی میٹسک لائہ بہن یان لہ کاری ٹہخن.

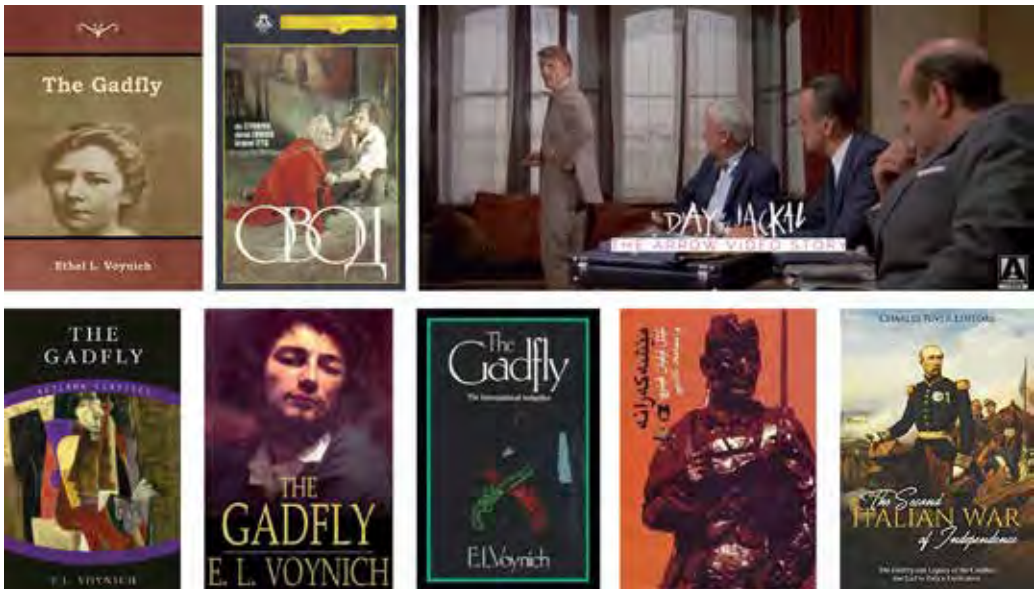
میٹسکوژ: insecticide **ڈہہر دہ عبا ناوی لیکدراو** دہرمانیکہ بو کوشتنی میٹس و
 میروو. ۴ مبیڈ حشری N insektmiddel **د** حشرہ کٹس.

میثکی به‌ثاوهز و خاوه‌نبیر و ژیری: rational mind and thinking
and reasoning

میثسه‌که‌رانه: ۱ The Gadfly **ډومان** **شاو** خمره‌نگیز، ډومانی ۱۸۹۷ ای نووسه‌ری ئیرله‌ندی - بریتانی ئیسیل لیلیان فوینیچ Ethel Lilian Voynich سهاره‌ت به‌خباتی ږزگاری نیستماني به‌گگرتنه‌وهی ۱۸۴۰ ای ئیتالیا، خولی یاخیوون و ږاسان. ژیاننامه‌ی ږراتوگوونیست میثسه‌که‌رانه‌ی خه‌باتکار و نووسه‌ر و جزووه‌کانی و، په‌رده‌هه‌لدانه‌وهی بیباکانه له‌سه‌ر کلیسا. «میثسه‌که‌رانه» له لایمن وه‌رگیز محهمه‌دی ته‌دی بی کراوه به‌ کوردی، وه‌شانی موکریانی هه‌ولیز چاپ و بلاوی کردووه‌ته‌وه.

◀ میثسه‌که‌رانه، چه‌ندین جار کراوه به‌ فیلم و شانۆ و، ژپوه‌رگرتنی لیکراوه بو فیلم و شانۆی تر. بو نمونه ږیرسونای فریدریک فورسایت له زنجیره‌ی ږوژانی جه‌کل The Day of the Jackal له ژبانی میثسه‌که‌رانه ژپوه‌رگیراوه.

میثسه‌که‌رانه: ۲ The Gadfly **فیلم** **شاو** فیلمی دراماتیکی سینهمایی

۱۹۵۵ ای سوڤیټی، ژۆوه رگرتن له رۆمانی میښه کهرانه، ده رهینانی ئەله کساندر فهنتسیر، له پرفروشتین فیلمهکانی سوڤیټی.

میښه کهرانه: **فیلم** **ئاو** فیلمی دراماتیکی سینهمایی ۱۹۸۰ ای سوڤیټی، ژۆوه رگرتن له رۆمانی میښه کهرانه، ده رهینانی نیکوڤلای مانجینکو.

میښه ننگ: **گیاندار ده عیبا** **ئاو** میښه ننگوین، میروو یان ده عیابه کی دوو سالانه له تیره یه کی گهوره، ۲۰،۰۰۰ جوړی تومار کراوه، ئەندازه ی له نیوان ۲ تا ۳۹ میلیمه تر دایه، و، به تاک یان کۆمەل ئەژین. تهنه میستی من جزووی ههیه و بو داکوکی به کاری ئەهینن. **نحلة** **bie** **د** زنبور عسل.

ههنگ: **سهربازی ییله** **ئاو** یه که ی سپایی (پهل، کهرت، تیپ، گوردان، ههنگ، هیز، له شکر) به هه مان شیوه فه رمانده ی ئەم یه کانه: سه رپهل، سه رتیپ، سه رگورد، سه رههنگ و سه ره له شکره و؛ میښه ننگ به واتای ئایۆره ی میښه.

میښه ننگ: **bee** [میښ + ههنگ].

میښه نگوین: **bee** [میښ + ههنگ + مین (شیله، دوڤاوه)].

ههنگه ژاله زه رده واله زه رگه ته

ههنگ و سه روشت: یان ههنگ و فیزیکی؛ ریشمی گیا له ناو عهرز دایه و توژی بارگی نهینی ههیه و، لاسک و گوڤو گه لا بارگی ئەرینی. ئەمه که وشه نیکی ئەله کتیریکی فه راگه ری گوڤ دروست ئەکات. ئیمه ناتوانین بیبینین، به لام ئیکترو ده کان وزه ی ئەو که وشه نه وه رهنگرن و ئەیکه ن به ده ننگ. ههنگ بارگی ئەرینی ههیه، چونکه لیکنخشان ی کاتی فرین ئەبیته هو ی له ده ستدانی ئەله کترو ن. کاتی که میښه ننگ له گوڤ نزیک ئەبیته وه، کارلیک ئەکه ن و ده نگه که ش ئەگوژی. کاتی که میښه ننگ ئەنیشیته وه، بارگی ئەرینی و نه رینی یه کدی به تال ئەکه نه وه، گه ردیله ی گوڤ که بارگی نه رینیان ههیه، خو یان هه لئه ده ن بو جهسته

میټر و دووهم کهوشه‌نی ټله‌کتريکي گول ټه‌گورپټ و کاتيک ميټسيکي تر ديت ټه‌زاني ټه و نوانه ټله‌کتريکييه گوراوه و ټيتر له سر ټه و گوله نانيشيټه‌وه، چونکه گوله‌که پي ټه‌لي شيله و گهرديلم نيه، برو پاشتر وه‌ره‌وه!

میټشي دزان: Den of Thieves **فیلم** فیلمی سینهمایي ۲۰۱۸، دهره‌یتانی کرسټیان گادگه‌ست، هونرمندی جیرارد باتلر، پابلو شریپر، ټوتی جه‌کسون جونیر. لوس ټانجلس پایه‌ته‌ختی بانکدزی جیهان، ۲۴۰۰ جار له سالدا، ۴۴ جار له حفته‌یه‌کدا، ۹ جار له یه‌ک روژدا، هه‌موو ۴۸ خوله‌ک جاریک، بانکیک ټه‌دزری.

میټشین: ټه‌مه جاوټی ټیټیټ هه‌لماتین، که‌لایین، جوړه هه‌ره باوه‌که‌ی ټه‌وه‌یه که چوار تا شه‌ش کس، هه‌رکامه و «میته» یه‌ک، که زیاتر پاره‌ی ټاسنه، به ماوه‌ی دوو مه‌تر داټه‌کمن، واته به پیوه ټه‌یوه‌ستین. پاشان به تیروپشک دیاری ټه‌کمن کي پاش وکي قره ب. پاش تیل ټه‌کات واته به هه‌لماته‌که‌ی له میته‌کان ټه‌گريټ و ټه‌وانی تریش به دوايدا. خواردنی میته‌کان و لیډانی

دهسکه لاکان بمردهوام ئه بیټ تا براوه به تهنها ئه مینیتتهوه.

◀ تیگرتنی بهرز یی ئهوتری سهره لگرته.

◀ ئهگهر نیوانی میتهکان زیاتر بیټ و به دهسکه لای گهوره کایه بکهن، به

میشینه ئهوتری «سیقامکه».

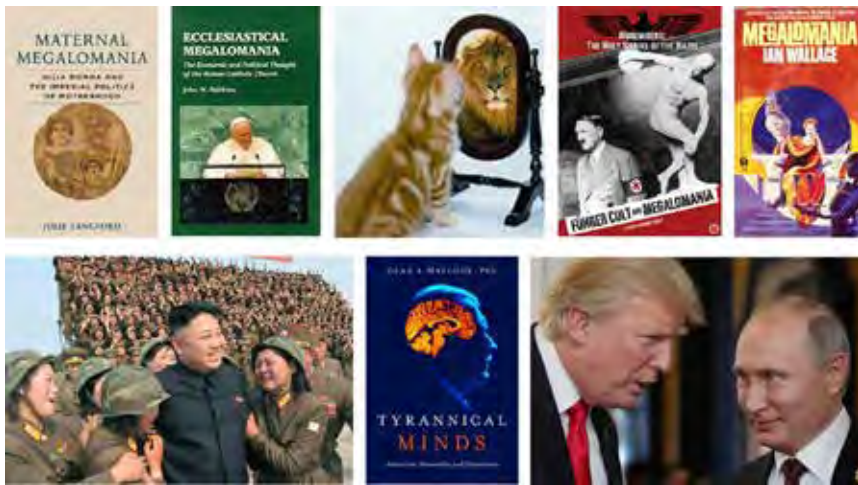
میگالومینیا: megalomania نهخۆشی دهروونی **شاو** شیتیتی خو بهگهوره زانی،

نهخۆشینی ئه نجامدانی کاری مهزن **N** stormannsgalskap **ع** جنون

العظمة **د** مگالومانیا. **←** میگلو مینیاک: megalomaniac **شاو** ئاوه لئاو

که سیک که تووشی نهخۆشی خو بهگهوره زانی بووه. **ع** جنون العظمة **N**

megaloman **د** مگالومان.

میلاق: هه لگړاو **ناو** ټانگور، ترې هه لگړاو بو زستان، به شیوهی هه لواسراوی تایهت له سهیزاندا. **که نگینه:** هه لگړاو **ناو** ترې هه لگړاو بو زستان له ناو ده فری تایهتدا به ناوی که نگینه، که زیاتر له ټه فغانستان و له ناوچهی په روان باوه.

میلانوما: melanoma **نه فوټی** جوړیک شیرپه نجی پیسته، که گړویه و ټه گوډزرتتوهه بو که سانی تر. هوکاری سهره کی توو شپوون پووناکي بانه نهوشی هه تاوه.

میلاو: ❶ **شاو** **ئاوهئاو** تراو و شله، پهوان. ❷ **سائل** **væske** ❸ **سیال** **fluid, liquid** ❹

میلاو: ❶ **شاو** مهلوان، زهریاوان، کهشتیهوان. ❷ **بحار، ملاج، غواص** **sjømann** ❸ **جاشو، ملوان، دریانورد** **sailor, seaman, mariner** ❹

میلاودراما: melodrama **وینزه** یونانی، له دوو بهشی melos ستران و دراما کردهی شانویی، چهشنیک شانوگری کهونارای پهزاراوییه، لهگهل ساز و تاواز. **هیمایی** واتای هیماییهکهی بریتیه له دهپرینی قهبهکراو و بهشکو و نااسایی ههست و سوژ. ◀ کوتهلگیپرانی کوردی چهشنیک میلاودرامایه.

میلووره: ant گباندار دەعبا ناو میرووله، میروو، مروچه، مؤزیله. [ع] نملە maur [د] مورچه.

میلووزین: Mélusine ئەفسانە یەربان ناوی پەرییەکی ئەفسانەییە که هوسەری یەکهەم کۆنتی لووزینان و پارێزەری ئەم بنەمالە بەدەسەلاتە بوو. پوژانی شەممە لە پشەتوێن بەرەوخواری ئەبوو بە مار. هەرچەند بە شوووەکە ی و تەبوو بو هۆی ئەو گۆرانی نەگەری، بەلام مەراقی شوووەکە ی بو سەردەرھێنان لەو رازە بوو هۆی تیاچووێ.

میلین: Méline کەسایەتی گەران-ا لە کەسایەتیە ناسراوەکانی دزی درەیفوس بوو. رستە ی بەناوبانگی «شتیک بە ناوی کیشە ی درەیفوس بوونی نییە.» بە هە ی ئەو دائەنری.

میلاک: appetizer, taste چەشتەنی چەشت و چێزە وەکوو سالاد یان دل و جگەر و گورچیلە و گون. [ع] المذاق [د] smak طعم. مەزە: مەزە و میلاک بە تەنھاییش هەمان واتا ئەگەین. مەزە و میلاک
ن: هێشتا میلاکم نەکردوو: تا ئیستا هێچم نەخواردوو.

میملینگ: Hans Memling (تیبوه کار {۱۴۳۵-۱۴۹۳}) شیوه کاری ئالمانی-فلاماندی.

میمل: annoying (ئاوه ئئاو) ملوژم، کړوږی، که سیک که به بر هو سهرودلی که سیک تر ئه گری (د) مزاحم (N) irriterende (ف) مزعج.

میملزانی: parasitology (زینده وه رزانر) پاراسیتولوژی، ئه و لقه ی بایولوژییه که کاری لیکولینه وه له زینده وه ره میمل و مشه خوړه کانه. (ف) علم الطفیلیات (N) parasitologi (د) انگل شناسی.

میمنتو مور: Memento mori (کوفه کپراوه) لاتین به واتای بزانه ئه مری، مه رگت له بیر بر؛ بیرخه ره وه یه کی هونه ری یان هیمای ناچار بیبونی مه رگه. له پوما دیرس، ئه و ژنرالانه ی له جهنگ ئه گه پانه وه، ئه گه ر سهرکه وتن کویری نه کربوون، کوپله کانیان به دوا یاندا ئه روښتن و ئه یانوت: «بزانه ئه مری!» وه ک بیرخسته وه ی بایه ی ژیان و به هاییدانی، ژیان به خوئی و ریزلیگرتی (N) Husk døden (ف) تذکره الموت (د) مرگ را بیاد دار.

میّموزین: Mnemosyne **نایم و نه فسانه** له میسولوژی یونانیدا ماخوای بیر و هوش بوو.

میناکمی: Menaechmi **ژنییک تشانؤگه ری** جووته، جمک، شانؤگه ریبه که سه باره ت بهو همل و دهرفته تانی لغه دوانه به دی ته هینن، پلاوتوس Plautus له سده ی سی پی. ز. نووسیویتی و پاشتر شکسپییر و کارلو گولڈونی سهرویان لی وه رگرتوه و نووسیویانه ته وه، ههروه ها ژان فرانسوا رینارد Regnard له ۱۷۰۶ کومیدیه کی به ههمان ناو بلاؤ کردوه ته وه.

مینتالیست: ¹ mentalist **شهرده سینه** **نئیوه ژانسه** که سیکه که هیپنوتیزمی و شیاری دهروونی به کارده هیئت. تهرده سیتیکی پسیوری بیرگردنوه و په فتاری هوشمه نده. تهرده سیتیکه به پوالت له ریگهی هیزی دهروونیوه کاری سهمه ری وه ک جوولاندنی هیسن و، خویندنه وهی میشک و نهندیشه نه نجام ئه دات. ◀ هیپنوتیزم ته نها ریگایه بو په یوه سببون به نهندیشه وه نهک ناووزی هوشیار. چونکه ناوهز هه موو ئه و شتانه په ژیره ده کات، چهنده سهریش بن. ◀ هیپنوتیزم دزی فرمانه روونه کانی ناوهز به کار

ده هینریت بو ده رختنی راستی به گوفا نهکان.

مینتالیست: The Mentalist زنجیره تله فیزیونی له حوت وهرز و ۱۵۱ ئالقه، له ۲۰۰۸ بو ۲۰۱۵، ئافرانندی بروونو هیلهر و هونه رمندی سیمون بهیکر و رامین تونهی و تیم کانگ، ئوهین بهیومن، ئەماندا ریگهتی.

میندلسون: Felix Mendelssohn (1809-1847) ئاواز دانهری ئالمانی.

مینەر: persistent کیناسر ناو به گیایهک ئهوتری له دوو سال زیاتر بمینر.

مینییه: Gaston Menier رامیار کارگه دار (1855-1934) کارگه دار و رامیاری فهرانسهی، کوری ئیمیل مینییه، خاوهنی ئیمپراتوری شوکولات و کهشتی تیزیهری ئاریان Ariane.

میورون: نوبتک [میو + و + پون]، گبراهه‌یکه له پیو، واته چهوری نیو سکی تازه له‌گهله تاوی شووتی و زهرده‌چیوه و دارچین، پیس خوشتن له گه‌ماو ده‌یادا له پیست، بو نهرم کردنه‌وه و باشتر خاوین بوونه‌وهی له‌ش له چلک و کرپش.

میوژ: raisins, jumbo, mavis **چهره‌ر ناو** ترپی گه‌وره و به تایبته ترپی په‌شه‌ی وشکه‌وه‌کراو. **۴** زبیب **N** rosiner **د** مویز.

← **کشمیش:** raisins **چهره‌ر ناو** ترپی ده‌نک وردی بیتاوی وشکرکراو له‌به‌ر همتا و یان ژووری تایبته. **۴** زبیب **N** rosiner **د** کشمش.

میوک: cereus **رووه‌ک ناو** سپړوس، تیره‌یکه کاکتوسی روژاوی نهمریکایه، ۳۳ جوړی لږ دیاری کراوه، به واتی مؤم و مه‌شخه‌له، سالی جاریک گولۍ گه‌وره‌ی سپی نه‌گری. **۴** کاکتوس **N** cereus **د** نوعی کاکتوس.

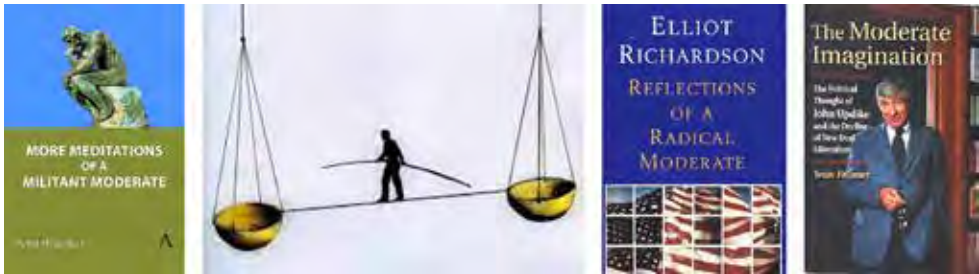

میهرینگ: Franz Mehring **مارک‌سینده‌د** **میژوونوور** **خه‌بانگیر** فرانتز میهرینگ و {۱۸۴۶-۱۹۱۹} سو‌سیالیستی تیکوشه‌ری ئالمانی، میژوونووس و

پروپاگه نديستی مارکسیزم و له سهرکرده کانی بزووتنهوی کرئکاری له ئالمان.

میانهره: moderate **ئاوه ئاوا** پۆلیکی ئایدیۆلۆژییه بۆچوونه رادیکال یان توندپهوهکان پهت ئه کاتهوه، به تایبته له پروانگهی پامیاری و ئایینهوه. میانهره و پیگهیهکی ناوهندی له شهبهنگی چهپ-راستدا وهرئهگرێ. **۴** اعتدالی moderat **د** میانه رو.

میتان: بیوتنای کراس.

میتانی: Mitanni **مێژوو و کوردستان** له تهوراتدا به (ئارام - ناھارام) ناویان هاتوه. میتانیهکان له هۆزی (هۆری) یان خۆرین. پایتهختی میتانییهکان شاری (واشوکانی) بووه. زمانیان کوردی کۆن-هۆری-میتانی بووه. میتانییهکان به کاری بهخێوکردنی ئهسپ و دروستکردنی گالیسکهی سهربازییهوه خهریکبوون. یهکه م پاشای میتانییهکان ناوی (کرتا) بووه و به دامهزرێنهری دهسهلاتی پادشایی میتانی دانراوه. دواتر کۆره کهی

به ناوی (شوتارنای یه کهم) بووه به پاشا. دواي ئه ویش (پاراتارنای یه کهم ۱۴۸۰-۱۴۴۰ ز.) لهو ماوه یه دا فهرانپه وای ولاتی میتانی بووه. پاشان (پارساتاتار ۱۴۴۰-۱۴۳۰ ز.) یه کیکی تر بووه له فهرانپه وای میتانی. سنوری ئیمیراتوری میتانی پالی داوه به سنووری ولاتی میسره وه. سالی ۱۲۵۰ ز. کوتایی به دهسه لاتیان هاتوه. [۴] میتانی Mitanni [۵] میتانی.

میترا: روزمیر ناقیستا مانگی حوتهم، کهلوی ترازوو Libra مانگی خوشی

کهز و دهشت و پڙهن و فراوانییه؛ کهلوی ترازوو Libra؛ زه رده شتییه و له ئاقیستا، «میسرا» یه به (س)ی هه ورامی - که ئیرانیکا به نزیکترین زاراهه له زمانی ئاقیستایی دانه ئیت. ئه و دهنگه وه ک ئالوفونیک فونیمی «س»ی ئاقیستایی تا ئیستاش ماوه و به و شیوه که و نارایه گو ئه کريت؛ میترا ته تهری به یوه ندی نیوان پهروه ردگار و ئافرینراوان، فریشتهی پرووناکی و پاسه وانی راستی و په یمانه. میترا ئیزه دی هه میسه بیدار و به هیزه و بو یارمه تیدانی راستگویان و نه هیشتی دروزن و په یمانشکین تیئه کوشی. میترا ئیزه دی پاریزگاری به لاین و په یمانه، بویه فریشتهی پرووناکیسه که هیچ شتیکی لی ناسارد ریته وه. میترا بو ئه وهی بتوانی ئه رکی خوی راپه رینی، ئه هه ورامه زدا ده هه زار گوی و ده هه زار چاوی پڙ به خشیوه. میترا له شوینیکه نه پوژه و نه شهو، نه گهرمه و نه سارد، نه ناخوشی تیدایه و نه نه خوشی؛ له و شوینه وه چاودیری مه لبه ندی هوزانی ماننای و ئورارتوو و مادی ئه کات و له هه موو شوین ئاماده یه و به بیستنی

نزا و پارانهوی سته ملیکراوان ئهچر بۆ یارمه تییان. میترا به پهرسداری و پرزیش دانراوه، هیرمان لومل Herman Lommel زیاتر لایهنی مروقانهی میترای له بهرچاو گرتووه که وهکوو «دادوهر» و «ئیزه دی پرووناکی» و «جهنگاوهر» په سن ئهکری، بویه پهیمان بووه به لایهنی په وشتی ئهه ئیزه ده؛

له دایکبوانی مانگی میترا میانه پرهون، گفت شیرین و له سهرخون، تۆزی شهرمن به لام راهیارن، به ئاسانی را ناگوپن، پراویژ کاریکی باش و گه شبینن، پراویان به یه کسانی همیه؛

ناوی رۆزی شانزهی ههر مانگیکی خور د شیدیه، رۆزی سه رکهوتنی کاوهی ئاسنگه ره، ناوی ئاته شگایه کی به ناوبانگه، له بهغانی ئاریاییه و ئه بی به ئیزه دی زه رده شتی، دادوهری رۆزی پساته؛ ناوی مانگی حهوتهمی سالی خور شیدیه، له ماوه یه دا ههتا و له کهلوی تهرازوو Libra دا، یه کهم مانگی پایزه، میتراگان جهزنی رۆزی شانزهی میتره؛
په زبه ر، کهوچه رین، میوه گه نان:

مانگ ههفته مش ههر مانگ «میترا» هه
مانگ شای و وهشی و بهراتی میهره ن
👉 ئافان

میترايي: ئایین ئابینتاسر (ئایینی میترايي)، میترا که له ئافینتادا «میسرا»

یه، میترا هپی سمرده‌مانی بهر له زهرده‌شته، به واتای په‌یمان و دؤستی و هه‌تاویش هاتووه. پاش هاتنی زهرده‌شت بوو به یه‌کیک له ئیزه‌دان یان فریشته‌کانی ئایینی مه‌زدیسه‌نا. ئاریاییه‌کان، هیژی سروشتی وه‌کوو خور و مانگ و ئه‌ستیره و ئاگر و خاک و با و ئاویان په‌رستووه و ئه‌ خودانه‌ش که نیشانه‌ی سروشت بوون ناویان «دیو» بووه. بالاترینی هه‌موو ئه‌م خودایانه «ئیندرا» بووه که ئه‌ژدیهاکوژ و به په‌روه‌ردگاری تریشقه و برووسکه و جه‌نگ دانراوه.

ئه‌م خودایه «ئیندرا» به‌لام له ناو ئاریاییه‌کاندا، به ئه‌ندازه‌ی لای هیندییه‌کان په‌وایی په‌یدا نه‌کرد و به ئاشکرا په‌رستنی میترا جیگه‌ی گرتوه. ئینجا ئیندرا ورده‌ورده کشایه‌وه و له زهرده‌شت به‌ولاره، خرایه‌ریزی دیوه‌کانه‌وه.

میترا به نیشانه‌ی دؤستی و ئاوه‌ز و له بواری ئابوویدا به چاک دانراوه، به مانگی چه‌وته‌می سالی هه‌تاوی دانراوه و پوژی شانزه‌ی هه‌موو مانگیکی هپی میترایه و ژماره‌ی ئافرینراوی چاک و به‌د به ده‌ستی ئه‌وه.

میترا له ئاقیستا و نووسراوی مادیدا به میسرا Mithra نووسراوه و به (س) ههورامی - که ئیرانیکا به نزیکترین زاراهه له زمانی ئاقیستایی دانه‌نیته - و ئه‌وه ده‌نگه وه‌ک ئالوفونیکي فونیمی «س» ی ئاقیستایی تا ئیستاش ماوه و به‌و شیوه که‌ونارایه گو‌ئه‌کریت. له سهرده‌می ئاقیستا و زهرده‌شت کچانی که‌لویی ته‌رازوو ناویان نراوه میسرا که چاویان گه‌ش و پیستان سه‌وزه و بسکیان وه‌کوو ئاوریشمه، په‌رته‌وی به‌زدانی و جوانی خودایی داویه له روویان.

میترا له ریشه‌ی میسرا، له کو‌نترین خواکانی ئیرانی و هیندییه، به‌لام سه‌ره‌تای ئایینی میترایی به باقی دیار نییه، ئه‌وه‌نده نه‌بی که ئه‌زانین زور بهر له زهرده‌شتی و وه‌دایی بووه. په‌یوه‌ندی میترا له‌گه‌ل هه‌تاو و گا و مانگ دیاره و نیشانه‌که‌ی که چه‌لیپای پیوتراوه، خور بووه.

ئەو ڤوون نيهه كه ميترآ خوداي ئافرئنهري بووه، يان په يامبهر، بهلام ئەو نيوبزويوان يان ڤزگاريدەري مهردم بووه. له بږواي ڤوژئاوايي نوئنهري خورشيد بووه و له كوټايي كاتدا ئەگه ڤايموه بو زهوي. ههر بوپه شه عيساييهكان كاتيک كه بو هاوتا و ڤوژي له دايبووني عيسا گهران، ميتران ههلبزارد كه عيسا له جيگه ئه دابنئ كه به ڤزگاريدەريان ئەزاني و شهوي چله يان يهلاي له دايبووني ميتراشيان كرد به شهوي له دايبووني عيسا. خوږ و خوږداد و هوروه تات، وشه سي سر به ميتران. خورشيد، له دوو وشه خوږ و شيد، يان خوا و شيد به واتاي دره و شاهه و وه رجاوه ند بيكها توه، وه كوو جهمشيد.

زهرواني: زهروان ئافرئنهري ئەهوورا و ئەهريمه نه، بو دادوهري له جهنگي مهزني نيوانياندا ئەو دادوهري ڤه هاي كاته و كاتي له دهست دايه، زهروان به واتاي خوليكي به كجار دوورودرئزي كاته، به يونانيش كه پي ئه لئني ئيون Eon به هه مان واتايه و له كوردي په هله و پيش وهك زهرواني ئاقيستا ماوه توه.

زهروان كه سمي وه كوو مروقه و سهري وهك شيره و چوار بالي ههيه، دووان به ره و هوا و دوان ڤوو به خواره وه، له هه موو ننگاره كاندا ماريكي ههوت قهف به گرديدا سووراوه، يان فوتهي به ستووه و يان مار به سر ياي دا ئهروا و له سر سپهريك وه ستاوه.

له نوو سراوه په هله و پيه كاندا سي بږواي جياواز ده ربارهي زهروان هاتوه: خودي زه رده شت ييه كان به ئافرئنهري ئەهوورامه زدا خوداي چاكي ئەزاني. به پي بوچوونيكي تر، دوو ڤوانگه له جيهاندا ههيه كه چاكه و خراپه ن.

بوچوونيكي سه رده مي ساسانييه كان زهرواني بيسنوور، خوداي كاتي بيكوټايي، سوئنگه بووني كات و شوئنه و ئەهريمه ن و ئەهوورامه زدا له وه وه سه رچاوه وه رته گرن.

له بهرامبهر زهرواندا، ميترآ له هه موو چاخه كاندا، يارمه تيدەري مهردمه له

بهرامبر خراپه‌کاندا. ئەو جهماوهر له قاتوقړی و برسیتی ږنگار ئەکات و ئەم کارانه به هاویشتنی تیر له ههمانهوه ئەنجام ئەدا، که به بهردی گږمالک له نیشانه ئەدا و له ئەنجامدا «ئاو پهیدا ئەبې» و، ههروه‌ها فیږکردنی ږاو به مهردم. میټرا به ئیزه‌دی ږاووشکاریش دانراوه و به تیروکهمان و خنجره‌یکهوه له‌دایک بووه، هیچ تیریکیش نه‌بووه که بیهاو‌یږی و له نیشانی نه‌دایې.

زهرده‌شتی: له تاینی زهرده‌شتیدا، میټرا ئیزه‌دی تیشک و ږووناکییه، یاسه‌وانی په‌یمان و به‌لینه، به سواری دوو ئاره‌بانوی خور، به ردی جیهان ئەسوورپته‌وه. له ئاف‌ستادا سروودیک بو میټرا هاتووه.

مانه‌وی: تاینی مانی، تیکه‌له‌یه‌کی زهرده‌شتی و فهله و بوودایی و فهلسه‌فهی یونانی و ئەفسانه‌ی کونه. به ږوای مانی جیهان له دوو توخمی ږووناکي و تاریکی په‌یدا بووه و یایه‌که‌ی له‌سمر چاکه و خراپه‌یه. بنهماکه‌ی ئەوه‌یه که سهره‌نجام ږووناکي له تاریکی جیا ئەبیته‌وه و به‌سمریدا زال ئەبې. مروّف بو جیابوونه‌وه‌ی تیشک و نووته‌ک ئەبې نووته‌ک له خو‌ی دوور بکاته‌وه و ئەمکاره به دوورکه‌وته‌وه له چیرزی جیهانی وه‌کوو ژن و گوشت و شهرباب ئەکرې و ههروه‌ها ئەبې چاوچنوک و یاره‌په‌رست و خو‌ویست نه‌بې.

له‌سه‌ده‌ی سیه‌می زاینی میټراییزم تاینی ئیمپراتوری ږوما‌بوو. فهله‌گه‌ری و مروّف‌گه‌رایي هه‌تا ئیستاش زور نمود و دیارده‌ی تاینی میټراییان له خو‌یاندنا هه‌یه (ستيوارت پیروون Stewart Perowne ۱۹۰۱-۱۹۶۹). ئیرنست ږینان Ernest Renan (فه‌یله‌سووفی فه‌رانسه‌یی ۱۸۲۳-۱۸۹۲) ږوای وایه: ئەگه‌ر ږووداو‌یک تاینی مه‌سیحی له ده‌سه‌لات بخستایه‌ت، ئیسته جیهان ږر له میټرای خور و شید ئەبوو.

میټرایی و مه‌سیحی: **نابینناسی** **جواندن** لیکچوونی زور له نیوان تاینی میټرایی ږومی و مه‌سیحیدا هه‌یه. لیکو‌لهران لایان وایه فهله‌گه‌ری بنهماکانی خو‌ی له دینه که‌ونارا‌کان وه‌کوو میټراییزم وه‌رگرتووه و ئەم

بنه ما بنه پره تیپانه بووه ته هوئی خوگرتن و شیوازی ئه مپروئی فهله گه ری. هه رجه ند بوچوونه کانیان جیاوازه.

ته نانه ت بهر له کزکاش و پهیدوۆزی میترا ییزم پڕوای ئه وه هه بوو که په یوه ندی له نیوان میترا یی و مه سیحی دا هه یه. له کو تایی سده ی نوژده ی زایینی، فرانتس کومونت Franz Cumont، کو نینه ناس و وشه ناسی به ناوبانگی به لجیکی، له ماوه ی فه کو لین و ملوموی خوئی له باکوور و پوژئاوای کوردستان، زوړ نه خشر و نیگار و بهرده نووسی میژووی دوزیه وه، که به بالیستی ئه وانه «لیکچوونه کانی» میترا ییزمی پوژئاوایی و تایینی مه زدا په رستی زه رده شتی له ئیرانی کوئی ماننایی و ئورارتوو و مادی، له په رتوو که کهیدا هینا و به باوکی توژینه وه ی مو دیرنی میترا ییزم ناوبانگی ده رکرد. دواتر، به سوودوه رگرتن له ته کنیکی مو دیرنی کنه کردن و نوژه نکرده وه له سده ی بیسته مدا، فرانتس کومونت له سالی ۱۹۵۴ پو مای کهونارای به پایته ختی تایینی میترا یی ناوزه د کرد و زوړی ئه م دوزراوانه، شیوه ی په یوه ندی نیوان تایینی میترا یی و مه سیحی روونتر کرده وه.

هه ندی لایه نی لیکچووی میترا یی و مه سیحی:

- هه ردوو تایین، پڕوایان به سیانه ی پیروۆز (باوک و کوپ و گیانی پیروۆز) هه یه.
- ئادینه و رستی تایینی میترا یی و فهله به شیوه ی نه یینی له ئه شکهوت و سه یزانه کاندای به پڕیوه براوه. میه رابه کان (تایینی میه رابی به تایینی ئه شکهوتی و تراوه، محرابی عه ره بی ئه بی له مه وه هاتین) به شیوه ی کوول ساز کراون و له و سه یزانانه، داب و ئاههنگی رازاوی میترا یی به پڕیوه چووه.
- پاقر کردن و پیروۆز کردن له هه ردوو تایین دا هه یه. هه لکردنی مو م له کلیسا، لیدان زه نگ، ته غاری ئاوی پیروۆز و سروودی کو رال له گه ل

- موزیک له دابه لیکچووه کانی میترايي و فهلمن.
- شپوي په بياني Rabbinic dinner يان (عشاء رباني) له همدوو دینه که دا ههیه.
- دوانزه پلهی میترايي و دوانزه کهلووی یاوه ری میترا، گوړان به دوانزه یاران عیسا.
- پوړی په کشممه به ناوی پوړی خوړشید، وهک له ناوه کهیمه دیاړه، پوړی میترا په رستان بووه که له تایینی مه سیحی به هه مان شپوه هیلاوه تهوه.
- خه لوه کیشان و چله کیشان له تایینی میترايي هه بووه و گوړزراوه تهوه بو تایینی مه سیحی.
- میترا و مه سیح همدوو کیان پوړی په سلان ته گه پرنهوه و دادوه ری کرده وی مروقه کان ته کن.
- پروا به گیان، وه رجاوه ندی و په سلان و رابوونه وه، له لایه نه هاوبه شه کانی همدوو تایینه.
- میترا ناوبزیوانی په روه ردگار و ثافرینزراوه، مه سیحیش ناوه ندیار و بهریقانی خوا و مروقه. تهوتری نیشانی کهوانی مانگ له سمر وو شهمدانی حوت شاخه هندی له کلیساکان، تهوه ته گه به نی که مانگ له تایینی میترايي دا نه خشیکی گرنگی ههیه و فهله په چاویان کردووه.
- پلهی حوته مه له تایینی میترايي پلهی باوکه، که چووه ته ناو دینی فهله و قه شهکان باوکانی پیروژ و پایا، باوکی باوکانی تایینییه.
- میترا له کهلووی ته رازووه Libra، بهرخیکی کردووه ته قه لاندو شکان، عیسانش بهو شپوهیه بهرخی به باوشموهیه یان کردووه ته قه لاندو شکانی.
- سمه رنجام، پوړی له دایکبوونی میترا یان خوړشیدی نه بهز، هه مان پوړی گوړانی زستان له پوما، ۲۵ دیسامبره، که له سدهی چواره می

زاینی بۆرۆزی له دایکبوونی عیسا دیاریکراوه و به جهزنی کرسمهس ناسراوه.

میتە: marble **شاو** مت، مته، گوڤچ، ئەو پاره یان گوڤزهیه که له یاری «میشین، ههلماتین، کهلایین» دانهکریت. **ف** کره زاجیه **N** glasskule **د** تيله.

میته و هلمات: bowls **ناویندراو** جوړیک میښینه که میته یه کی بچووک دائه کړی و یاریزانان هلماتیکی گهوره هلمته دهن بو نزیکی میته بچکولانه.

میرات: inheritance **ناو** مرده لآ، هشته، شتیکی که به هشته به جیماوه. **ع** میرات **N** arv **د** ارث.

میراتگر: inheritor **ناو** به شمبر، مرده لآگر، که سیک که به پی پی ریسو شتیکی له به کی که وه مرده لآی پیته گات. **ع** الوریث **N** arving **د** وارث.

میراتگر: heiress **ناو** ئیریس، نافرته تیکی که به شیوه ی ریسای میراتگری که سیکه. **ع** ورینه ثروته ضخمه **N** arving **د** وارث.

میرال: miral **پوهه** **گول** گولیکی سووره له قهرا ریگهوبان تپرووی و په نگه همزاری ئه و گولته بینیی. **ع** میرال **N** miral **د** میرال.

میرامیون: miramiones **نابینناسی** **نازناو** له سده ی حقه وه به بیوه ژنی پاکیزه و خیرخواز و تراوه.

میراندا ماف: Miranda warning **داد** **رپسا** **مافر هاو قشاه ی** یان مافی بیده نگبوون، مافیکی ریسای هوښدار و ناگادار کردنه وه یه بو که سی گپراو یان ده سبه سمرکراو، که به بی تاماده بوونی پاریزره، له هیچ کاتیکیدا وه لآمی لیکولهر نه داته وه. سالی ۱۹۶۶ ئه م مافه له ولآته یه کگرتووه کانی ئه مریکا په سهند کرا. **ع** تحذیر میراندا **N** Mirandaadvarsel **د** حقوق میراندا:

۱. تو ئه توانی بیده نگ بیت و وهلامی پولیس نه ده یته وه.

۲. هەرچی بکهیت و بلّییت له دادگا له دژی تۆ سوودی لی وهرئهگیریت.
۳. تۆ ئهتوانی له ههموو بواریکدا، بهر له وهلامدانهوه، لهگهڵ پارێزهکهت راویژ بکهیت و تنها له بوونی ئهودا وهلامی پرسیارهکان بدهیتهوه.
۴. ئهگهر توانای داراییت نییه، دهسهلات پارێزهریکی خۆپایی بو تۆ دابین ئهکات.

میرانه: gout **نهخۆتێر** **ئاو** نهخۆتی میرانه، جمگهئیشه، ههوکردن و ئاوسانی جمگه به هۆی بوونی ترشی میزهوه (یوریک ئهسید) له خۆیندا، خواردنی زۆری گوشتی سوور، نهشتهرگهری جمگه، برسیتی، ئهلكول، كهمبوونی ئاوی لهش، قهلهوی له هۆکارهکانی میرانهن. **نقرس** [N] **Gikt** [د] نقرس.

میرزا محمهد کازمی مهروی: ➔ محمهد کازمی مهروی.

میرۆپ و ئەلزیر: Mérope and Alzire **تشانۆتەری** ناوی دوو شانۆیی فۆلتیڤر.

میزانسن: Mise en scène **سینەما** **دەسنه‌واژه** دەستەواژه‌یه‌کی شانۆیی

فەرانسەییە، چوو تە سینەما و زمانەکانی تریشمو، بە واتای شانۆپرازانەنوو و ئامادەکاری شانۆیی و هەروەها بە واتای بەدیھێنان یان ئاڤراندنی فیلمە بە دەستی دەرھێنەر. میزانسن ئەتوانرێ یان ئەبێ بە شیۆیەکی ڕاستەقینە بەکار بېری؛ بەلام لەم سالانەی دوایدا واتایەکی فراوانتری وەرگرتوو و ئامازەیی بە زۆر توخمی شیۆازی دەرھێنەر هەیە. **E staging**. مۆنتاژ ➡ دیکۆیاژ

میز بە تورکیادا کەن!

د. فەرھاد پیربائ

میز بە هەموو شتیکی تورکیادا کەن:
تەنیا زمان و کۆلتور و مەرقە باشەکانیان نەبێ.
میز بە هەموو شتیکی تورکدا کەن:

پیش هه موو شتیکی به ئالاکیان
 چونکه ئەوان ئالا به ئیمه رهوا نابینن.
 میز به ئازادی ئەواندا کەن
 چونکه ئەوان ئازادی ئیمه یان سه رپرپوهه.
 میز به به ژنه کانیان
 چونکه هه میسه به ژنه کانی ئیمه ده کەن پرسه.
 فرۆکه فانه کانیان
 چونکه له ناو فرۆکه فانه کانیاندا
 ئیمه به چووله کە و تیرۆریست تۆمه تبار ده کەن
 سه رمان له قژوهه ده گرن و ده یفه نه ناو ده می ئاوه ده ستفانه کانیان.

...

میز به هه موو شتیکی تورکدا کەن:
 میز به میژوویان
 چونکه میژووی ئیمه یان له ناو مۆزه فانه کانی فۆیاندا زیندان

کردووه.

قهره قوینلوو و نّاق قوینلو

نّه دوو مهره، په که میان رهش نه وهی تر سپی

له (۱۴۳۵) و (۱۴۷۰) نه رده لان و بزیره یان به هه مان نه و دهرده برد

که سولتان مورا دی پواره

مزووری و په زیدیه کانی له ۱۴۳۸ له ناو مه نه نیک پاوتوقین کرد.

...

میز به سولتان سلیمان قانونییه کانیان

هات به ناوی قانون

بانه و شاره زووری هه پروون به هه پروون

عه شیره تی دزه ییه کانیی نه فی کرده گوندی (دزی)

ننجا رهواندزی له (۱۵۴۸) گر تیبه ردا

میر سه یفه ددینی سورانیی له ۱۵۵۹/۹/۷

به فیل ده عوه تکرده نه سته مبول و له وی له سیداره ی دا.

...

میز به سولتان سه لیمی په که میاندا کن

چونکه له پالدرانی (۱۵۱۴)

پاش روهفاندنی میرنشینی مه سه نکیف و نازیزان

کوردستانی گه وره ی

عه ینن کیکی عیدمیلا دی باپیره میزه که ی فوی

دوولت کردو

له نیوان فوی و شا نیسماعیلی سه فه وی دابه شکرد.

...

عوسمانه شلی په که مین سولتانیشیان

چونکه به ناوی هه لافه تی نیسلامه وه

نّه گه له گورگه ی کوکرده وه

تا له نهرمن و نّاشووری و کوردانیان به ربد!

...

میز به گورگه بوره کانیاندا کن، گورگه بوره مافیکانی تورانیزه

که له ویدیو هەر په نمبره‌یه‌ک له نوروپا
 په‌کلیان فۆی، ده‌ست به په‌قۆ، مه‌لاس داوه، بۆ کوشتنی
 گۆرانیه‌کی کورد
 یان هیچ نه‌بی بۆ سه‌ربرینی مه‌رفیکی کوردی.

...

به مه‌عمووری که مه‌شه‌ووری بیهان بوو فاکی کوردستان
 هه‌مووی ویرانه‌یه ئیستا له زولم و وه‌مشه‌تی تورکان

...

میز به هه‌موو شتیکی تورکدا که‌ن:
 میز به شه‌وشه هه‌نگوینه‌کانیان
 که ره‌واچی هه‌نگوینی فۆمانیان شکاند.
 میز به مه‌لوا و گه‌زۆ و مره‌باکانیان
 که له ناو قوتووه مه‌عه‌لله‌به‌که مکیاژکراوه‌کاندا
 بازاری مه‌لواپییه‌کانی سلیمانی و پاقلاره فرۆشه‌کانی هه‌ولیریان
 شکاند.

میز به برنجیان
 که ره‌واچی برنجی ئاکری و برنجی بازانیان شکاند.
 شه‌قلاره ده‌لی:

«میز به ربه هه‌نار و باده‌ه و کونجی و ته‌ماته‌کانیشیان
 میز به توور و هه‌نجیره‌کانیشیان».
 گوژی هه‌ورامان ده‌گریت و ده‌لی:
 «میز به پرته‌قال و هه‌رمی و سیوه‌کانیشیاندا که‌ن».
 هه‌ناری شاره‌بان تووره‌یه و ده‌لی:
 «میز به ترئ و هه‌لوژه‌کانیشیان».

به ئوی مه‌یاته‌که‌شیان
 که به ناز و فیزی فۆیه‌وه وایکرد ئوی بیفالمان پر بی له گوو
 هاوینه‌هه‌واری ئه‌مه‌د ئاواشمان تا هه‌تایه قه‌پات بکری!

...

ئه‌ ئو و ئه‌رزهی هه‌مانه گه‌ر زه‌رع بکری

دەولەت دەبى بە كۆلكەش و شا بە سەپانمان

...

مىز بە كرىم و كلينىكس و شامپو و سابوونەكانىشيان
چونكە ئەوان ھەرگىز نايانەوئ ئىمە بتوانين
كرىم و كلينىكس و شامپو و سابوونى فۆمان بۆ فۆمان دروست
بگەين.

...

مىز بە ئاوى تەماتە و تەمىن و دۆشاوھەكانىشياندا كەن
گەنم، نۆك، ئاردىان..

«مەفتا سالى تەواوھە كوردى فوارەوھە ئىستىقلالى
دافلېشى مەموو بووھە و كەوتبووھە بەردەستى تورك.
لە زەرفى ئەم مەفتا سالە چە فېرېكى بۆ ئىمە، چە
موتەسەسەيەكى عالييە و سناھى بۆ دامەزراندين، چە
تەرەقەيەكى دا بە زراعت و تىجارەتەمان؟»

...

مىز بە فاولى و پانتۆل و كراس و بلووز و دەرىپى قوتە و ستىيان و
مىجابەكانىشيان
چونكە ئەوان ئىمەيان كەردۆتە بازارېكى ئىكسپايەر بۆ فۆيانو
دەيانەوئ رووتمان بگەنەوھە.

...

شەھىدەكانى گوندى (رېكان) دەلېن:
مىز بە گۆشتى مەر و بزن و مانگاكانىشياندا كەن
كە لەوديو جامفانە لۆرتەكانى (مازى) و (نازەمۆل)
سەفتە سەفتە
پارەى دەولەمەندە كوردەكان دەژمىرنو
بەو مەر و مانگا شەھىدانەمان پىدەكەنن كە كەوتنە بەر قەسفى
بەندرمەكانيان لە (نېرۆئ).
مىز بە گۆشتى قەل و مراوى و بزنەكانىشيان
كە لەوديو جامفانە سووراو و سىپاويلدراوھەكانى (كاپىتال) و (نيو)

سیتی)

وسوولاتی وهزاره تی بازرگانیمان ده ژمیرنو

میت میت

به قه ل و مراوی و بزنه بوردومانکراوه کانمان پیده کهن له
فواکورک.

...

پۆن تازه فهرامۆشی ده کا کوردی عێراقی

زولم و سته می تورک و به فا و به ور و نیفاقی؟

...

میز به کارتۆنی شیر و شه ربه تی فۆخ و سیوه کانیا ندا کهن

میز به ماست و په نیره کانیا ن

میز به ته به قه هیلکه کانیشیان - له هر کوپیه ک

چونکه هر میننی باغه وان و پیشه وه ره کانی فۆمانیا ن شکاند

چونکه بازاری ژنه شه هیده کانی فۆمانیا ن ئواره کرد

ئو ژنه شه هیده گوند نشینا نه ی، له گه ل وه رزیره بیکاره کانی بریا ن

له گه ل ئامۆزا و فال و ماه و دۆتماته بی فه سته فانه و بی مه کته به کان

ناچار - له بهر بی کاره بایی و بی تراکتۆری و بی ئاودیری

گوندی فۆیا ن به میه یشت و

ئه مه تا هاتوون بوونه ته فهراش و پایچی له ناو په رله مانی پر

په پوهله ی پایه داری کوردستان

یا ن بوونه ته فزمه تکاری ئو سه تته ره رۆشن بیریا نه ی

رۆژ تا ئیواره باویشتک ده ده ن به دیار ئالای شه کاوه ی میز به کان وه .

...

سه ربه فۆیی سیاسی پۆن دروست ده بی به بی سه ربه فۆیی ئابووری؟!

ئه ه ئا و ئه رزه ی فۆمان گه ر زه رع بکری

ده ولت ده بی به کۆلکه ش و شا به سه پانمان

...

میز به و سیاسه ته ئابووریه گه و به ی مکوومه تی فۆمانیشدا کهن

که بو فاتری قازانجی په ند کۆمپانیا په کی شه ریک

یان له بهر فاتری وه رگرتنی باج له بهر و بوومه تورکیه کان
 لیده گه ریڼ عه سکر و به ندرمه و فرۆکه ی تورکیا
 گول کانمان، سموره کانمان، بز نه کانمان، گامیشه کانمان،
 شاهه کانمان .. بومباران

...

«سهری بلند» ه کانیشمان شوږ بکن.

...

میز به و که سانه شدا کن
 که ده لږن نه قسانه ی من فه تهرن بو سر نه منی قهومی کورد و
 کوردستان.

...

میز به شامینه و تانک و لوریه کانیا ندا کن
 چونکه غاز و نه وتی ئیمه یان پیده دزن.

...

کارتوگرافیا زانستیکی بیلا یه ن نیه، جوگرافیا زانستیکی لایه نگیره،
 هونه ریکی سیاسیه.

میز به نه فشه ی جوگرافیشیاندا کن
 بوپی له سر نه فشه جوگرافییه کاندا نه ز ده کن له بیاتی
 «کوردستان» بنووسن (شیمال نه لعیراق)؟

...

ئیمه ی به له نگاز و بی دیفاع هیچ په کیکی دیکه مان نیه،
 میز به تورکیادا کن

میز به ده مانچه و بیکه یسی و کلانشیکو فنه کانیشیان
 میز به به ندرمه و له شکر و عه سکره کانیشیان
 چونکه ئیمه گولمان دانج، وه ریا ننه گرت.

چونکه ئیمه دهستی ته و قه مان بو در یژ کردن

که چی نه وان نارنجوکیان له ناو ده ستماندا ته قانده وه:

وا تیده گن ئیمه بیهیزین و له که می فومانه که ئاشتی فوازین.
 ته ماشای نه وه هموو سهرده مه شهرمه زارانه ی رابردوو بکن

په‌ند کۆيله و شهرمه‌زار و برسین ئه‌و سه‌ده تاریکه ژێرده‌ستانه‌مان
 په‌نیک زه‌لیل
 چونکه فۆمان هه‌میشه به‌ برا بچووک و که‌م ده‌زانی!
 سه‌رده‌می برا بچووک و گه‌وه‌ییتی به‌سه‌رچوو:
 میزیان ییدا کن
 میز به‌ هه‌موو مه‌لها و که‌به‌ریه‌کانیادا کن
 میز به‌ قه‌مه‌کانیشیادا کن که‌ ده‌لی «پیشمه‌گه‌ تیرۆریستن»
 ئه‌مه‌ بو‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌ کورد هه‌ست به‌ غه‌له‌تییکی توند و که‌می فۆی
 بکا به‌رامبه‌ر تورک
 بو‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌ تاکی کورد هه‌میشه هه‌ست به‌ گونج بکا له‌ مه‌فه‌له
 نیوده‌وله‌تیه‌کاندا
 هه‌ست به‌ بچووک و که‌می فۆی بکا.

...

میز به‌ تورکیادا کن!
 میز به‌ هه‌موو شتیکی تورکیادا کن:
 میز به‌ سوڵتان مه‌مه‌دی یواره‌م داکه‌ن، وێرانگه‌ر بوو:
 له‌ (۱۷۴۵) میرنشینی شه‌ره‌فانی فاپوور کردو
 کتیبخانه‌که‌ی عه‌بدالفانیسی سووتاند.

...

سوڵتان مه‌مه‌ودی دووه‌میش
 چونکه له‌ (۱۸۳۷) میرنشینی بادینانی فاپوور کردو
 پاشای گه‌وره‌ی میری ره‌واندزیشی له‌ شاری سیواس گۆله‌باران کرد.

...

(په‌زدان شیر) ده‌لی:
 میز به‌ سوڵتان عه‌بدولمه‌بیدی په‌که‌میش
 چونکه له‌ (۱۸۵۱) میرنشینی بابانی وێران کردو
 له‌ (۱۸۵۳) ئاگری فسته‌ مالی منه‌وه
 له‌ (۱۸۷۴) یش میری بو‌تانی نه‌فی کرده‌ دورگه‌ی (کریت)،
 به‌درفان پاشای میری بو‌تان سلی لی نه‌کرده‌وه‌ پیی بلی:

«راسته تُو له من به هیز تری، سولتان،
به لام من له تُو زور به شهرفتره».

...

میز به سولتان عبدالملک میدی دووه میشدا کن
چونکه له ۱۸۸۲ شهزینانی وهک (دوئی فانهقا) نهمرو سووتاندو
شیخ عوبیدولای نه هری نه فی کرده مهکه
هر نهمیش بوو داوای له میقداد— مهدهت به درخان کرد:
- نگر روژنامه کهت نه وهستی

ههری مومته له کاتی نه ژدات هه به زهوتی دهکه و
بنه مال که شت به که به که نه فی دهکه مه ته رابلووس!
چییه نه زولمه نهمرو تورک نیکا له عیادهی تو!
فقیر و دهوله مند، شاه و گدا، شهو تا سه مه ر نالان!
میز به سولتان مه مه د ره شاد میشدا کن

نهو بوو بارزان و بادینانی کرده گو می فوین
شیخ عبدالسه لام بارزانیشتی له ۱۹۱۴ له سیداره دا
قه تلوعامی نهمه نیه کانیشی کرده شانازی بو قهومی تورک.
که شیخ عبدالسه لامیان گوشت نگر بیده نگ نه بووینایه
چ تورکیک مه ددی بوو ده ست دا له نه جلی سه ییدی عهدنان
له ۱۹۱۸ عبداله زاق به درخان و

له ۱۹۱۹ هه مزه به گ موکسی سه رنوه سه ری (ژین) یشی نیصداه کرد.
سولتان عبدالملک میدی دووه میش له بیر نه کن:
کور قرائی نهو له ژمار هر نایه.

هه موو به سه ته برینداری قولنگی به یشی تورکانه
سروشکی زار زاریمه به یبلا شیوی سه ر قه بران
سیداره کهی شیخ سه عیدی پیران دهلی:

میز به که مال نه تا تورکیشدا کن
نه ژدیهای هه ره مه زن

چ بلیمه تیک له کوردکوژیدا:
- تورکیا تورکله ریدی!

هینده سامناک زمانی کوردی قهدهغه کرد
 که کورد له نوروو پاش زهندهقی پوو
 ته نانت له لاس فیگاس و له سر بورجی ئیقیش
 تاکوو نهمروش به سارهت ناکا به زمانی فوی قسه بکا!
 ...

میز به تورکیادا کن!
 میز به هه موو شتیکی تورکیادا کن:
 ته نیا زمان و کولتور و مروقه باشه کانیان نه بی،
 نه و مروقه باشانهی که ژماره یان هه یف، به هه مووی
 له په نهمه کانی دهستیکی تیپه ناکا.

د. فهراهاد پیربال
 ۲۰۲۴/۷/۱۱

میزوفوبیا: Mysophobia **دهروونناسی** **ناسازی** چه ندین ناوی تریسی ههیه
 وه کوو: قیرمینوفوبیا، جیرموفوبیا، باسیلوفوبیا و به کتریوفوبیا، ترسیکی
 نه خو شانیه له چه پهل و میکروب. جوریکی دیاریکراوی فوبیا به م
 شیوهیه پیناسه ئه کریت: «ترس یان دلهر اوکی چر و بهره وام له
 شت، ئازه ل، چالاکی، یان شوینیکی دیاریکراوه که مه ترسیه کی که م
 یان هیچ مه ترسیه کی راسته قینهی نیه».

میزوگۆچی: Kenji Mizoguchi **دهرهینەر** {۱۸۹۸-۱۹۵۶} ده رهینەر و
 فیلمنامه نووسی ژاپونی.

ميزه‌لدان: bladder **ښوونکاري** **ناو** **ن** ټنډامېکي کيسه يې په رده ييه له مروّف و ټازه له کاني تر دا، به زوړی نزيکي نيو ليتر ميز ټيدا کو ټه يټه وه. **ع** **ن** مټانه **blære** **د** مټانه.

ميسانسرؤپ: Misanthrop **دوروونناسي** **بؤجوون** **ناسازي** **ن** که سيک که رقي له په گهزي مروّفه و دووره پهريزه له کو مه لگي مروّي، **ع** ضد الانسان **ن** **د** misantrop **د** مردم ستيز **ن**: کابرا ټه وه نده ش ميسانسرؤپ نه بوو، که پيمان و ابوو.

ميسانسرؤپي: Misanthropy **دوروونناسي** **بؤجوون** **ناسازي** **ن** کينه مروّي، پروای کينه و بيمتانه يي و به بچووک دانانې مروّف يان خده و ټدگاري مروّي، دزايه تي و دووره پهريزي له کو مه لگي مروّي. **ع** الکرهيه **ن** **د** misantropi **د** مردم ستيزي.

مىستىرى: Mystery Ship **فۈتە** زنجىرەيەك فېرۈكەي گەشتىيارىي بالکورت بوو لە لايمەن كۆمپانىيەى Travel Air لە بېستەگانى سەدەي بېستەم دروست کران، لە شوپىنكى بە تەواوەتى نەينىدا.

مىستىنگويت: Jeanne Florentine Bourgeois **ھونەر بېنئە** ناسراو بە Mistinguett (۱۸۷۵-۱۹۵۶) گرانترين گۆرانبيژ و ھونەرپيشەى سەردەمى خۆى.

مىسك: musk **بەرامە** **ناو** مىسك پۆلىكە لە ئەستووە بۆنخۆشەگان كە بە شىۋەيەكى باو وەكو نۆتەگانى بنەرەتى لە بۆنسازىدا بەكار دەھىنرېن. ئەوانە لە پزېنى وەكو ئاسكى مىسك، چەندىن پۈۈك كە بۆنى ھاوشىۋە دەردەدەن و پۆلىمەرى دەستكرد كە بۆنى ھاوشىۋەيان ھەيە. **مىسك** لە كۆنەو وەكو جىگىرەكەرى بۆن ناسراو. **المسك** **moskus** **د** **مشك**. **ئاسكى مىسك**

میسۆلۆجی: Mythology **نابیرونه فسانه** سهربردهی کاتهناسی خوداوه ندان و پالهلوانان. چاپی ۱۹۴۲، نووسینی ئیدیس هامیلتون. تههریمهن، مهندوخ، مهرگهوه، خوداوه ند و جهنگاوه: جیهانی تهفسانهی رۆژئاوا. له گهشته پر له سهرگهرمیهکهی ئۆدیسسیسهوه تا ههولێ خوداوه ندی نوورزی ئۆدین بو دواخستنی دوا رۆژی مهرگ، نیشانمان دهات میسۆلۆژی چون شوینی خوی له جیهاندا بینوه و چون تهوه دهنگدانهوه یان ههیه له هۆشیاری تهمرۆمان. **🔴: «هیژی چاکه نهک به زالبوونی سهرکهوتووانه بهسهر خراپه‌دا، بهلکو به بهردهوامبوون له بهرهنگاریبوونهوهی خراپه‌دا خوی پیشان ئه‌دهات، لهکاتیکیدا رووبه‌رووی شکستی دیاریکراو ده‌بیتتهوه.»**

میشیل فوکۆ: Michel Foucault **فهیله‌سووف** **نووسهر** **ده‌خه‌گر** (۱۹۲۶-۱۹۸۴) فهیله‌سووفی فه‌رانسه‌یی، میژوونووسی بیر و ئه‌ندیشه، نووسهر، چالاک پامیاری و په‌خه‌گری وێژه‌یی. تیۆرییه‌کانی فوکۆ له پلهی یه‌که‌مدا، له په‌یوه‌ندی نیوان ده‌سه‌لات و زانست و شیوهی به‌کاره‌ینانیان وه‌کوو چه‌شنیک باشار و کۆنتڕۆلی کۆمه‌لایه‌تی له لایهن دامه‌زراوه کۆمه‌لایه‌تییه‌کانهوه ته‌کو‌لیتته‌وه. فوکۆ، هه‌رچه‌ند به یۆست ستراکتۆرال و یۆست مۆدیرنیست ناوبراوه، به‌لام دژی ئه‌و نازناوانه بووه. بیر و ئه‌ندیشهی فوکۆ له‌سه‌ر چه‌ندین و چه‌ند توێژ و لایه‌نی جیاواز کاریگه‌ری هه‌بوو، نه‌خوازه ئه‌وانه‌ی له‌م رشتانه‌دا کار و توێژینه‌وه ئه‌که‌ن، وه‌کوو: خوێندکاران و ئوستادان، به تایبته ئه‌وانه‌ی له

بۆرى تىۋرى وېژە، پەيوەندى، ئانسروپۇلۇجى، دەرووناسى، كۆمەلناسى، تاواناسى، لىكۇلىنەۋەى فەرھەنگى، فېمىنېسىزم، ماركسىزم و تىۋرى ئابوورىدا كار ئەكەن.

ميشيل ستروگوف: رۇمان تەتەرى تزار Michael Strogoff: The Courier of the Czar of the Czar پەخنەگرانىە لە نووسىنى ژول قېرنى فەرانسەى (۱۸۲۸-۱۹۰۵).

ميشيل سيمون: ھونەرىيەتتە Michel Simon (۱۸۹۵-۱۹۷۵) ئەكتەرى فەرانسەى.

میشیل مورگان: Michele Morgan **نمونه** {۱۹۲۰-۲۰۱۶} **نمونه**

فهرانسوی.

میشله: Jules Michelet **میزوونوور** **مهراڼ-۳** {۱۷۹۸-۱۸۷۴} **میزوونووسی**

فهرانسوی، نووسری میزووی فهرانسه. نو پرستیه که له رومانکه به ناوی نو هاتوو: «به باشی نه بینم که نندامانی به دهسه لاتی بنه ماله ی گورمانت چنده مه زنن و به به راورد له گهل نوواندا شای بچکولانه ی لانهواز له کوشکی پاریسیدا چکاره یه؟» هی نو نیه.

میشیله: Athénais Michelet **نووسری میزووی سروشتی** {۱۸۲۶-۱۸۹۹}

نووسر و نووسری میزووی سروشتی. بهر تووکی هیه به ناوی زه ریا La Mer، به شیکي به ناوی «کچي زه ریا» باسی میدووسا نه.

میکایل ماستلین: Michael Maestlin **بیرکار** **نئسنځیره ناسر** (۱۵۵۰-۱۶۳۱)
بیرکار و نئسنځیره ناسی ئالمانی، زیاتر بهوه ناسراوه که پراهیننری یوهانس
کپلر بوو.

میکس گریل: mixed grill **ناویندراو** برژاوی ههمیرهنگ، (پانهسای تیو) له
ده قی فمرانس به ئینگلیزی هاتووه.

میگیل ئالمیرهیدا: Miguel Almercyda **نارنځیسټ** **سوسالیست**
(۱۸۸۳-۱۹۱۷) په خنګری سینه مای، نارنځیسټ و پاشان سوسالیستی
فمرانسې، گیرا و له ئاګوستی ۱۹۱۷ تهرمهکی له زیندان دوژرایهوه.

میلان: Milan **یان** **Milano** **جوګرافیا** **ناو** بایتختی لوښاردیبه له باکوور و

دوهم ښاري گهوره ی ټیټالیایه له یاش پړوما. میلان ۵,۲ ملیون کهمس و میلان و نهواکه یان که لاندنشاری میلان Milan metropolitan به ۸,۲ ملیون دانیشتونانوهه گهوره ترین که لاندنشاری ټیټالیا و سیټیمین که لاندنشاری یه کیتی ټوروویایه.

میلورد: milord **ناو** **نازناو** فهرانسه، هبی سهره تای سده دی حقه له my lord ټینگلیزی به واتای ته زبه نی. **ناو** ههروه ها **میلهدی:** milady **ناو** له my lady به واتای خاتونه کهم.

میلیاردر زاکونین ده لاین بنی ده کمن: **گونه** **بهد**

Billionaires break the laws of decency **E** ◀

المیلاردرات یخرقون قوانین الحشمة **E** ◀

Milliardærer bryter anstendighetens lover **N** ◀

میلیاردرها قوانین نجابت را زیر پا می گذارند. **D** ◀

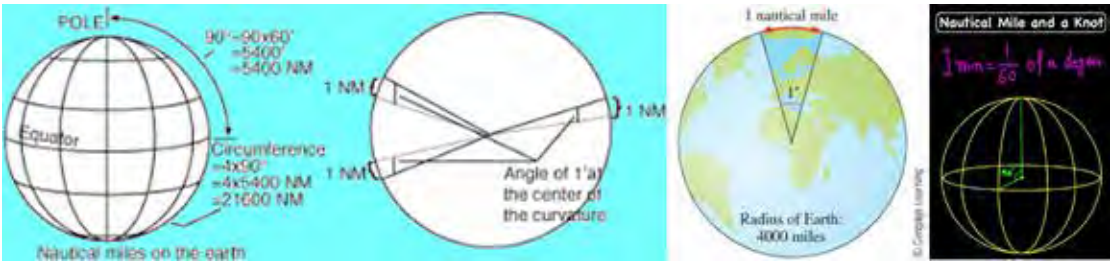
میلی زهریایی: nautical mile **بهمه ی بژاردن** **ناو** میلی زهریایی نیوده ولته تی

بہم شیوہ یہ پیناسہ کراوہ کہ ۱۸۵۲ مہتر، نزیکہی ۶۰۷۶ پے یان ۱,۱۵۱ مایل۔
یہکہی وہرگیراو لہ خیرایی **گرئی**، واتہ یہک **گرئی**، یہک میلی زہریاییہ لہ
کاتزمیریکدا، یان یہک **گرئی** یہک لہسہر شہستی میلی زہریاییہ۔

➔ گری زہریایی knot

➔ کہوانہی میریدیان: Meridian arc

➔ پیوانہی کیبل Cable length

میلی ماٹہند: carriage shaft **ٹامپو** **ٹاو** میلہیکہ لہ نیوان کہرہستی
پراگواستی وہکوو گاریہ و فایتوون و چاورہوا بو پراکیشان۔

میلیہس: John Everett Millais **ٹنپوہکار** (۱۸۲۹-۱۸۹۶) شیوہکار
و نیگارگری بہریتانیایی و لہ دامہزرینہرانی ٹہنجومنی بایہتی
پیشرافایی۔ ٹوفیلیا لہ بہرہمہ ناوازہکانیہتی۔

میلیه‌س: ① Georges Méliès **هونه‌ریښتنه** **دوره‌بڅر** (۱۸۶۱-۱۹۳۸) ټکه‌تر،
دوره‌ښه‌تر و تهرده‌ستی ټلووژنیستی فهرانسه‌یی.

مینا: ① verbena **رووه‌ک** **ګول** ګیلاس، ګولی شاپه‌سند، ګه‌لای کونجر و ګولی
په‌نگنهامی هه‌یه. ④ لویزه ⑤ N verbena ⑥ د ګل شاه پسند.

مینا: ① rare **ټاوه‌لناو** نمونه، هاوتا، هاوشیوه، ده‌گمن، ریزیر،
هه‌لکه‌وته، ناوازه. ④ نادر ⑤ N sjelden ⑥ د نایاب.

مینا: ① vintage **ټاوه‌لناو** ناوازه (شراب)، شمراپی ګونی چوښتی بهرز. ④
کلاسیک (شراب) ⑤ N argang ⑥ د قدیمی (شراب).

ميناك: specimen **ناقېگه** **شاو** نموننه؛ ئازهل، پروهك، پارچهيهك له كانزايهك و هتد كه وهك نموونهي جوړ يان ماكهكي بهكار ده هينريټ بو ليكوولينهوهي زانستي يان نمايشكردن. **ع** نمودج، عينه **N** eksemplar **د** مدل، نمونه.

مينگرتن: **جاوگه نيشانه** دهورهه لگرتن، گهرم داگيرسان. **م** مينگرتن مروف له كاتي ئاخوتن و وتارداندا؛ مينگرتن شلاق و مهزهوق.

مينور: minor **موزيک** **نيشانه** له نيشانهكاني موزيكي كلاسيك و به تايبهت كه نهگهريتهوه بو كليلي سهزهكي پارچهيهك موزيک؛ بو نموونه مينوري سي، بهشيكي تهسكه. گام Gamme ههشت نوتهي له دواي يهكه كه له پاش نوتهي حوتهي موزيک پاته نهبيتهوه؛ گام دوو دهستهيه؛ گامى كروماتيک و گامى داياتونيك؛ گامى داياتونيك خوئ دوو دهستهيه، گامى ماژور و گامى مينور؛ گامى مينور ههشت نوتيه، نيوانهكاني ۲، ۳، ۵، ۶، ۷، ۸ نيوجهيله و ۶ تا ۸ يهك چهپلهونيو و نهواني تری يهك چهپلهيه.

و رُوخ و ئاسمانه‌وه هه‌یه؛ که مینوو به‌هه‌شته، مینه‌وی ئه‌و نستانه‌یه په‌یوه‌ندی به‌جیهانی فریخته و جیهانی نادنیایی و لاهوت و مه‌له‌کووت و جیهانی غه‌یه‌وه هه‌یه. [A] (مادی و معنوی: سروشتی و مینه‌وی؛ هه‌یسنی و مینه‌وی). [B] (لاهورت و ناسوت: مینه‌وه‌ی و هه‌یسنی) [C] معنوی، روحانی [D] himmelsk, numinøs, paradisk [E] heavenly, numinous, paradisiacal.

مینه‌ویگه‌ری: spiritualism ئایینه‌ناسی بزووئنه‌وه و ئایینه‌ری ئوی ئنیه‌وه زانسنی ناوی جاوک

سپیرۆجوالیزم، سیسته‌میکی بیروپروایان ئاینزایه‌که که پڕوای به‌په‌یوه‌ندی گریمانه‌یی له‌گه‌ل گیبانی مردوان هه‌یه، به‌تایبه‌ت له‌رێگه‌ی میدیۆمه‌وه میدیۆم.

مینیرقا: Minerva **نه‌سنیه‌ناسی** **ماخوا** له‌میسۆلۆجی رۆمی، یان ئاسینا Athena له‌لای یونانییه‌کان، ماخوای ئاوه‌ز و پشتیوانی هونەر و بازرگانی و ستراتیژییه، به‌چه‌کوه‌ه له‌سه‌ری زیۆس هاتوه‌ته‌ دنیاوه.

مینیرقا: Minerva **گۆتار** **کوردی** «پلاتفۆرمیکی قازانجه‌ویستی بیر و هونهری رادیکاله، گرنگی به‌چایکردن و بلاوکردنه‌وه و پێشانگا و پیرفۆرمانسی هونەر و هزری پێشکه‌وتوخواز له‌بواره‌کانی رامیاری، هونەر و هونهری هاوچه‌رخ، کولتوور، وێژه، فیمینیزم، ئابووری و به‌ره‌مه‌یانی په‌یوه‌ندی نیوان جوانیناسیی و رامیاری ده‌دا. مینیرقا پڕۆژه‌یه‌کی خۆپرسکه و ده‌سته‌یه‌ک له‌هونهرمه‌ند و نووسەر و وه‌رگێرانی سه‌ربه‌خۆی کورد به

رڼوې ده‌بن و هېچ په‌یوه‌ندیه‌کی دارایی و رامیاری له‌گه‌ل هېچ حیزب و ریک‌خراویکی ناوه‌وې کوردستان نیه. «**ا**» له بی‌ناسی مینیرقا

مینون: Mignon **بیوسونا** ناوی کیژیکی جوان و شوخه له رومانی «خولی خویندنی ویله‌یل مایستر Wilhelm Meister's Apprenticeship» نووسینی گوته، سالی ۱۷۹۶. مینون له رومانه‌که‌دا هونراوه‌یه‌کی به‌ناوبانگ له تاسوخی نیشتمانی له‌ده‌ستجوودا به‌گورانی ته‌چری.

میون: between **ناروازی بیه‌یوه‌ندی ناوه‌نکار** میو، ناوه‌ند، دور، نیوان. **ا** مابین، فاصله **د** mello **ن** مابین، فاصله.

میوانخانه: inn **خزمه‌ت‌گوزاری ناو** کاروانسرا، خان، له کوندا، وه‌کوو هوتیلی ئیسته‌جیگی خو و خواردنی لی‌بووه. وشی inn تا ئیسته‌ش به‌کار ته‌هینری وه‌کوو: Premier inn hotels inn و Holiday inn hotels.

میواندار: hosted **نای ذر** **نهرمه کال** **ناو** رازه کاری میواندار. **ع** خادم **N**
 vertserver **د** سرور **E** hosted server. **ا** په رگه: file

میوانی چوارده: **گۆنه** **داب و نه ریدن** **گه ران-۷** یان که سی چوارده هم، کاتیک
 که ژماری میوان سیانزه بوايه، نه فوری چوارده هم بانگه یشتن نه کرا
 تنها بۆ نهوی شوومی سیانزه بسرېته وه.

میوانی له ههوار: Une Partie de campagne **فیلم** فیلمی سینهمایی
 فهرا نسیمی ۱۹۳۶ ای ده رهینانی ژان پینوار. ژپوه رگیراو له رومانی گی
 دو مؤیاسان.

میوهی نهژدیها: dragon fruit **ډووه‌ک** **ښاو** یان نهژدیهای کاکتوس، میوهی کاکتوسی پیتاهایه pitahaya berry، پیستی سوور، بهمیری یان زهرده، زمانه‌ی پووله‌که‌تاسای وه‌ک زمانه‌ی نهژدیهای همیه، گوشته‌که‌ی سوور یان سپیبه، چیژنکی میخووسی نهرمی همیه. **ف** فاکه‌ة التین **N** dragefrukt **د** میوه اژدها. **میخوش:** drag **د** پیوتی.

میوهی بهرگیراو: Le Fruit de jérendu **فیلیم** فیلمی فه‌رانسه‌یری ۱۹۵۲، ده‌ره‌ینانی هانری فیرنوئی.

میوزەکان: Muses ئایر وئەفسانە لە ميسۆلۆجی یونانیدا ۹ ماخوای بوون که هەر

کام سەرپەرشتی هونەر یان زانستیکیان ئەکرد:

← کالیۆپ Calliope ماخوای بەهرەدەری هۆنراوەی داستانی،

← کلیۆ Clio ماخوای میژوو،

← یوترپی Euterpe موزیک و گۆرانی و بەستە،

← ئەرەتۆ Erato هۆنراوەی دلداری،

← مېلیپومنی Melpomene ماخوای تراجیدیا،

← پۆلیهیمینیا Polyhymnia سرود،

← تېرپسیکور Terpsichore بەستە و سەما،

← تالیا Thalia ماخوای کۆمیدیا و،

← یورەینیا Urania ماخوای ئەستێرناسی.

میهراز: architect نژیارگان **ناو** نژیارگان، ئارشیتکت. **ع** مهندس

معماری **N** arkitekt **د** معمار.

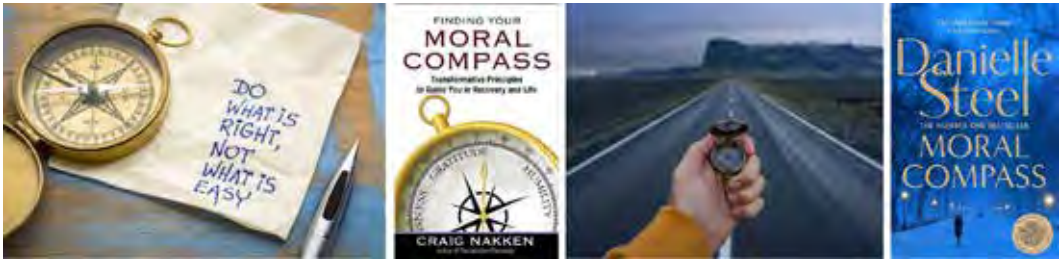

میهنه‌نگ: ① ناو میلی شان‌دان. ← میلی کاترمیر. ④ المقبض **hånd** **د** دسته.

میهنه‌نگ: ① measure ناو ئایه‌ره، به‌یمانە. ④ یقیس **måle** **د** به‌یمانە.

میهنه‌نگی ره‌وشت: ① moral compass ناو میهنه‌نگی وێژدان، به‌کار دیت بۆ ئامازەدان به توانای که‌سیک بۆ پرێاردان له‌سه‌ر راست و هه‌له به‌ گوێره‌ی فرسه‌ند و وێژدان. ④ البوصله‌ الأخرقیة **moralisk kompass** **د** قطب نما‌ی اخلاق‌ی. ⑤: ئەو تاکه‌ رامیاری بال‌ا نییه‌ که‌ میهنه‌نگی وێژدانی خۆ‌ی به‌ لاریدا بریدی‌ت.

مییاک: ① Henri Meilhac موزیک **نۆبیرا نووس** {۱۸۳۱-۱۸۹۷} نووسه‌ری ده‌ق‌ی نۆبیراکانی ژاک ئۆفینباخ Jacques Offenbach بوو. ④ گه‌ران-۱ پرووست به‌ نموونه‌ی وێزه‌ی پرووکەش به‌لام به‌ رواله‌ت پرشنگه‌ری ئەزان‌ی.

میلیه: Jean-François Millet (تایوه‌کار {۱۸۱۴-۱۸۷۵}) ژان فرانسوا میلیه،
 هونرمه‌ندی شیوه‌کاری فرانسوی، داهینتری شیواری باربیزون
 .Barbizon school

{Letter n}

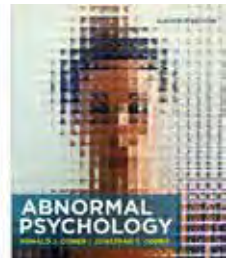
نااناسایی: anomaly, anomal **ناو** شتیکی چاوه پرواننه کراو که له داره تر

ناسایی و ستاندار لای داوه. **ع** شذوذ **N** anomali **د** ناهنجاری.

← **ناسایی:** ordinary, normal **ناوه نئاو** شتیکی چاوه پرواننه کراو که له

داره تر ناسایی و ستاندار لای داوه. **ع** عادي **N** vanlig **د** معمولی.

← **دهرووناسی ناسایی:** abnormal psychology **په** بیثناسایی

ناٹومیدی: disappointment **ناو چاوک** خوټانی، ناٹومید بوون، دلسار د

بوونوهه، ده ستخه پرویی. **ع** تثبیط، اجباط **N** skuffelse **د** سرخوردگی

.dismay, desepation **E**

← **ناٹومید کراو:** disappointed **ناوه نئاو و بهرکار** **د** سرخورده.

ناباوه پری هه لپه سپردراو: suspension of disbelief **سینه ما** **تئادو** **سینه ما** جیهه

بینه ری شانو، ناگهانانه ناباوه پریه که ی ته خاته لاره و تا کو تایی شانو که

هه لی ته په سیری.

ناپورده: unpardonable **ئاوه ئئاو** له به خشیننه هاتوو. **ع** لا یغتفر **ن** utiligvelig **د** غیر قابل بخشش.

ناپه دل: reluctant **ئاوه ئئاو** دوو دلبوون، بیجیه وانهی دلخواز، شتی که په سه ند نهی و به ردل نه کهوی. **ع** ممانع **ن** motvillig **د** برخلاف میل.

ناپه ره هست: imperceptible **ئاوه ئئاو** شتی ناپه رده ست و به ده ر له ده سپه س، بوونه وه ری مینه وی. **ع** غیر محسوس **ن** umerkelig **د** نامحسوس. **پ** به ره هست: tangible, sensible شتیگ بتوانری ده ستی لیدری. **ع** ملموس **ن** håndgripelig **د** محسوس.

ناپۆلیۆنی دووهم یان سیپه م: **ئینینر مئزوووبی** ۱۸ برۆمیر **تیبینییه ک** به پیویست ئەزانم که هیچ کام له وه رگیزه کان ئاماره یان پین نه داوه؛ واته ئەو که سه ی له م په رتوو که دا به ناپۆلیۆنی دووهم ناو براوه، مه به ست ئەو که سه یه که ئەمرو به ناپۆلیۆنی سیپه م ئەیناسین. له به ر ئەوه ی ناپۆلیۆنی دووهمی کوپی ناپۆلیۆنی یه که م، که ته نها ۲۱ سال ژیا و هه رگیز به فه رمی نه بوو به ئیمپراتۆری فه رانسه، نزیکه ی ۱۶۷ سال له مه مو به ر که ئەم په رتوو که نوو سه راوه، هیشتا به ناپۆلیۆنی دووهم نه ناسه راوو، به لām ئەمرو به ناپۆلیۆنی دووهمی ئەناسن، به تایبه ت پاش ئەوه ی که هیتله ر فه رمانی دا ته ره مکه ی له قییه ناوه بنیرنه وه بو پاریس تا له ته نیشته باوکیه وه بنیزریت؛ که واته ناپۆلیۆنی سیپه م مه به ست لوی بو ناپارته.

ناپۆلیۆنی گچکه: Napoléon le Petit **نامیلکه** نامیلکه یه کی رامیاری

کاریگر بوو له لایمن فیکتور هوگووه له سالی ۱۸۵۲دا بلاو کرایه وه . په خنه له دهسه لاتی ناپولیونی سییه م و رامیاری نیمپراتوری دووه می فهرانسه ئه گری . هوگو به درزیای ماوهی دهسه لاتاریتی ناپولیونی سییه م وه ک تهره کراویک له گورنسی Guernsey ئه زیا ، په خنه کانی گرنگ بوون ، چونکه یه کیک له بهرجه سته ترین فهرانسه ییه کانی سمرده می خوئی بوو و به فراوانی ریژی لی ئه گیرا .

- ◀ ثم پهرتوکه هاوکاتی **ههژدهی پرؤمیدی لویی بوناپارتي** مارکس و
- ◀ **تورینه وهی شوړشی کومه لایه تی له روانگی کودیتای دووه می دیسه مبری** پرؤدون نووسراوه .

ناپهسه ند : unsavory **هیمایر** **ئاوه لئاو** نه باش ، بیتام ، ناخوش ، نه شیاو ، بوگمن . **ع** بغیض **N** usmakelig, ulovlig **د** نا مشروع ، ناگوار .

ن : زانیم ئه بی کاریکی ناپهسه ند بیټ ، چونکه ئه پشارده وه .

ناتوره : derogatory epithet **نوه وسر ویلار** **ئاوه لئاوی لیکدراو** ناو نیتکه ، نازناوی

گالته پیکه ، شکینه ، سووککه ، ناولینانی ته وساوی بو سووکایه تی پیکردن . **←** **که سناو :** Epithet **ئاو لیکدراو** نازناو ، جیناو ، وشه یان

ده سته واژه یه ک که له بری یان له گه ل ناویک به کار ئه هینری و واتای زوری همیه له ناوانی دوانه ی که سان و خواکاندا . **←** **نیتکه :** derogatory

ئاوه لئاو نازناوی دشت ، وته ی سووک ، ناشیرین ، گالته پیکه ، شکینه ر . **ع**

لقب منتقص **N** nedsettende **د** لقب بد.

ناتهبأ: incongruous **ئاوهئاو** ناكوگ، دزبههك، ناكوگ و نهگونجاو لهگهل

شتهكانی فهراگهردی. **ع** متناقض **N** inkongruent **د** متناقض.

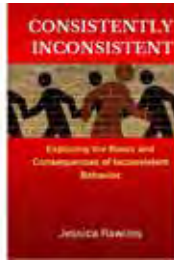
ناتهبایی: inconsistency **ئاووچاواگ** ناكوگی، ناسازگاری، نهگونجان، دارهتی

ناكوگ بوون. **ع** تناقض **N** inkonsekvens **د** تناقض **E** incoherent

← **هاورپکی:** consistency **ئاو** تهبایی، گونجاوی، بهكسانبوون له

بهكارهیتانی شتیکدا، به شیوهههکی تایهت ئهو شتهی که پیوسته له

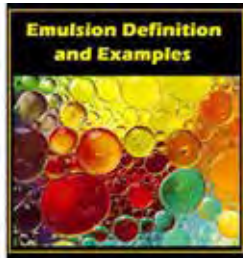
پیناو بیرسا، وردبینی، یان دادپهروهردا بهكار ئههئیری.

ناتیكهل: emulsion **کیمیا** **ئاوگوز** ئیمولسیۆن، بلاو بوونی دلۆپری بچووکی

شلهههك له شلههههکی تردا که تیکهلی نهپ. **ن:** پیکهاتهگهل زنجیری

ناتیكهل له هپسنی کیمیایی ئهندامیدا.

ناتییه: Jean-Marc Nattier **تپوهکار** (۱۶۸۵-۱۷۶۶) مینیاتوریستی فهراڤانسهی،

پورتزتهکانی له بهرگ و دارهتی ئهفسانهیدا ئهکیشا.

ناچار: compelled **فهرمان** زوره‌ملی لیکردن، پابه‌ندکردنی (که‌سیک) به نه‌نجامدانی کاریک. **ف** مجبور **N** tvunget **د** مجبور **E** coerced.

ناچاری دایکی درویه: necessity is the mother of deception **بیه‌زد گوښه** **ف** الضرورة أم الخداع **N** nødvendighet er bedragerets mor **د** ضرورت مادر فریب است.

ناچیزه: termagant **په‌ښار ناظوره** **ناوه‌ناو** بی همه‌چیز، هیچوچ، ناسازگار، ژنی دهمداملراو. **ف** سلیط **N** termagant **د** ناشزه، زن ناشزه **E** shrew unruly woman,

ناخو (بوون): ده‌روونناسی **ناو** له خو بیگانه بوون.

ناخوونه‌زی: whitlow **نه‌څوښتر** **ناو** دلو، تاودزکردنی بنی نینوک، ته‌له‌زمی بچووک له پیست. **ف** داخوس مرضی **د** whitlow **د** عقربک.

ن: دلویهک له بن نینوکم دمرچووه. **ن:** قامکم ناخوونه‌زی کردووه.

نادار: Gaspard - Félix Tournachon **هونه‌مه‌ند** **نووسهر** (۱۸۲۰ - ۱۹۱۰) گاسپیرد

فیلکس تۆرناشۆن ناسراو به Nadar وینهگر، کارتۆنیست، رۆژنامهوان و رۆماننوسی فهراڤسی.

نادرشا: Nader Shah **شا** نادر قولى، تههاسب قولى خان يان نادرشا، له خێلى ههوشارى دهههگهزى خوراسان، دامهزرىنهرى حكومپرانى ههوشاره، سهدهى ههژدهى زاينى. سبارهت به رهگهز و كۆلكهئى نادرشا:

د. ئەحمەدى حامى، مامۆستای زانکۆی تاران ئەلێ: «كوردەكانى ههوشار كه نادرشا لهوانه، له گوندى تىكانتهپهى نهواقهى كهبكان و دهههگهز نىشتهجین. روالهت و چاوى قهلهو و برۆى ئهستوور و پىشى تۆپى نادر، سهلمیتهرى كورد بوونیهتى. (مرزداران دامنه ی كیسما - روانشاد هاشم صادقى باجگیران - ص ۲۶ و ۲۷).

د. سادقى زىياكهلام له پهرتووكى (سنت و مدرنیت ص ۳۱ و ۳۲) ههوشارهكان به كورد ئەزانێ.

د. ناسرى ئىنقتاع له پهرتووكى «نادر، پادشاه ناکام، قهرمانى بى آرام» نادرشا به كورد ئەزانێ.

د. جهمشیدی سهداقته كیش، له وتووێژێكدا ئەلێ: دهستهپهك له كوردانى ئەبیهورد، له سهردهمى نادرشا به مهبهستى كاروبارى سهربازى گۆیژرانهوه بوو پارێزگهى فارس. جهناپى «تهوهخۆدى» بهلگهى بههێزى دهبرارهى كوردبوونى نادرشا ههپه. سهداقته كیش

له درېزه‌ی وتووېزه‌کې خويدا ئه‌لې: خوزگه منيش کورد بوايه‌تم (په وېلاگ کُردان شيراز).

به‌لگه‌نامه‌ی مسوگه‌ر دهرباره‌ی کوردبوونی نادرشای هه‌وشار:

۱- محمهد کازم، نووسه‌ری ميژووی نادرشا، له پهرتووکي (عالم آرای نادري) نه‌نووسی: «ساحيېقه‌ران (نادر) له‌گه‌ل کومه‌ليک له خيلا‌تی کورد که له‌گليان هاوخوین بوو، گه‌يشته سه‌رای فه‌تخه‌لی خان و وتی: ئه‌ی خان تو به‌ندی پادشای» (عالم آرای نادري - جلد ۱ ص ۶۶- به‌تصیح دکترياحی).

۲- ميرزا حه‌يبوللای مسته‌وفی که له دهرباری مه‌له‌ک محمهدی سيستان‌دا بووه، له‌مه‌ر، په‌گه‌زی نادرشا (نادر صاحبقران - کليم الله توحدي - ص ۲۱۰) نه‌نووسی:

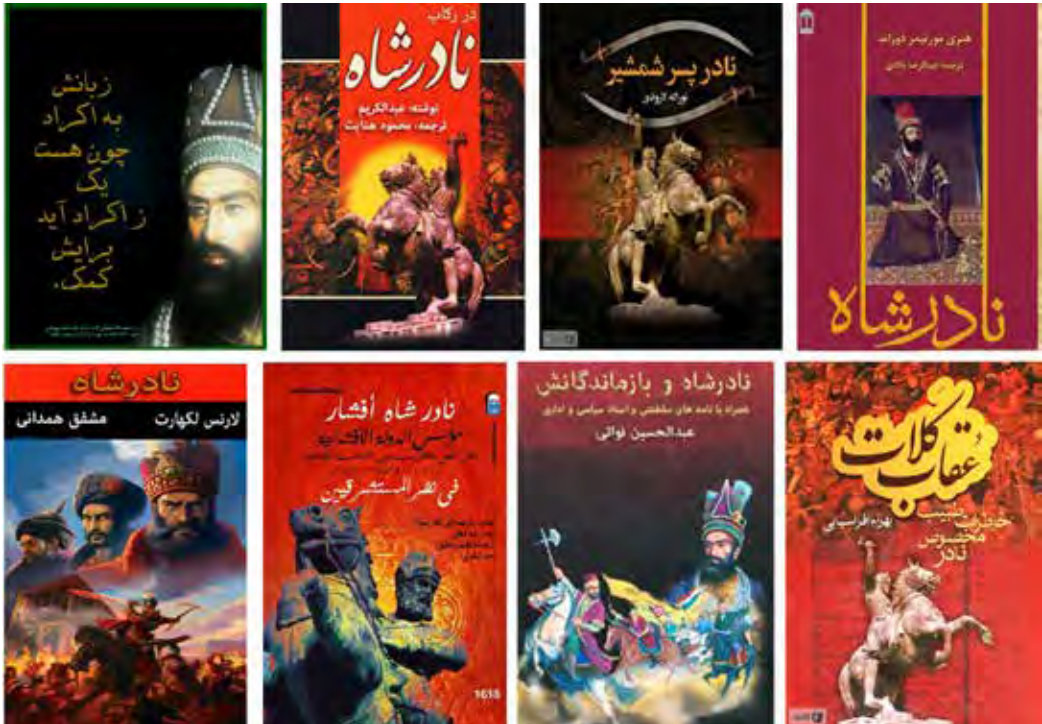
زبان‌ش به‌اکراد چون هست یک ~ ز اکراد آيد برايش کمک
(زمانی چون يه‌که له‌گه‌ل کوردانا ~ له لای کورده‌وه پي نه‌گا هانا)

۳- ئارتيني ته‌نبووری که له‌گه‌ل «مسته‌فا پاشا» ی بالويزی عوسمانی، له سالی ۱۱۴۸ی کوچی مانگی (۱۷۳۵ زايینی) پاش تاجگوزاری نادرشا هاتووه بو ئيران و له کاتي گه‌ماروی قهنده‌هار له سالی ۱۱۴۹ چووه‌ته خزمه‌تی نادرشا، له زمانی ئاموزای نادرشاهه نه‌نووسی:

«ته‌ماسبقولپخان» (نادرشا) ئاموزايه‌کی هه‌بوو که که‌موزور هاوته‌مه‌نی خو‌ی بوو، ئيمه داوامان له‌م ئاموزايه کرد په‌وت و به‌سه‌ره‌اتي به پادشاه‌بوونی نادرشمان بو بگيرېته‌وه و ئه‌و وتی:

«ته‌ماسبقولپخان له بنه‌ره‌تدا خه‌لکی که‌لات و له په‌گه‌زی کورده‌کانی (دياربه‌کر)ی کوردستاني تورکيه‌يه که شاعه‌باس ئه‌واني له عوسمانيه‌وه نارد بو که‌لات.» (سفاترخانه های ايران - دکترياحی)

ریاحی به قول کتاب "در رکاب نادرشاه" تاریخ تهماسبقلی خان - آروتین
طنبوری - ص ۱۴۶}

نادو: Gustave Nadaud **به سینه‌وان** گوستاف نادو (۱۸۲-۱۸۹۳) به سته‌وان و به سته بیژی فمپرانسه‌یی، وه ک سمرگه رمی ده سستی کرد به به سته نووسین. به سته‌کانی همر ههموو یان رامیاری و هاندەر بوون و له ههر دوو ئیمپراتوریه‌تی دووه‌می فمپرانسه‌دا بهرگیراو بوون.

نادیيار: **obscure** **ناوۀنناو** بیواری رازاوی، په نام، بهرپیوار، تهماوی، لیل، شلوی. **ن:** په نام و پیوار. **fraværende** **N** **د** **ع** **د** غایب، غیب، غیبی.

← **وازا:** **ناوۀنناو** پروون، دیار. **ن:** وازا و پیوار **د** معلوم و مجهول.

ناراو: **bitterness** **ناو** نه هاتی، بهلاو بهدبهختی، په شیمانی و نه گبهتی، زووخواو، ژاراو. **ع** مرارة **N** **bitterhet** **د** تلخکامی، مصیبت، مصائب.

ناراوې جهنگ: **Misfortunes of War** **فیلم** فیلمی ۱۹۴۸ی پیر کاس.

نارسیسیوس: **Narcissus** **ناییرونه فسانه** له نه فسانه ی گریکیدا هاتووه

ناسسیوس گهنجیکي زور قوز تېر تا نو راده یه که کچان پنی پر تدهن شووی پر بکن، بهلام نو خو ی له تھوینی **ئیکو** Echo یس که ده زگیرانی بووه، تدهزیتهوه و به ناچار شهیدای وینمی خو ی له ناو تاودا تېر، کاتیک به تھوینداری خو ی (وینمکی له ناو تاودا) ناگات، تھوونده په ژارمه ند له قهراخی تاو دائه نیشی تا تېر به گول، که ههمان گولی نیرگزه. که سایه تی نارسیسیوس سهرچاوهی ناسازی نارسیسزمه، که ده ری نه خات خودپه رسته و نیازمندی په سن و پیا ه لگوتنه.

نارسیسزم: **Narcissism** **دهروونناسی** له دهروونناسیدا شهیدابوون به بیجم

و پواله تی خو تا راده ی خودپه رستی و سووربوون له سر ویست و تیگه یشتنی دهروونیه.

له دهرووپزیشکیدا جه شنیگ تیگچوونی دهروونیه به واتای شهیدابوون

نارنجەكهاویژ: grenadier **جەك** **ناوولبەدراو** تەفەنگی هاویشینی نارنجۆك.
 ❷ زامی الرمانات **N** grenader ❸ نارنجك انداز.

نارین: ❶ Narin **جوگرافیا** ناوی چەمبێكە لە كوردستان لە نیوان كفری و شاخی خەنجەران كە بەكێكە لەو زنجیرە شاخەیی عارەب كوردوویانە بە (حمرین).
ریشه‌ناسی **❷** ناوی نارین بۆیە ئەو ناوێ لێ نراوە چونكە پێچ و پلووچی شیوەكەیی لە لەگەڵ هەر بارانێك ئەگۆرێت، بەلام لەبەر قوولێ دوڵكە ئەوەندی بارانێو لە قەرەغ دوور بگه‌ڕێتەوه ئەویش ئەگه‌ڕێتەوه بۆ شوینی پێشووی.

نارین: ❷ elastic **كەرەسپە** لخیز، نەرم و باوخور، شتیك كە كێشی بێت و بگه‌ڕێتەوه جێگەیی خۆی، نارین وانا شتیك كە شیوەیی ئەگۆرێت و ئەگه‌ڕێتەوه بۆ شیوەیی خۆی. ❸ مرن **N** mollis ❹ قابل انعطاف **E**
 resilient, malleable

نارینه: ❶ sponge **هێسپی** **ئاوئناو** شتیك ئەگەر نەرم بێت و بگوشێرێت و بگه‌ڕێتەوه بۆ شیوەیی خۆی وەكوو ئیسفەنج پێی ئەلێن نارینه. ❷
 ❸ اسفنج **N** svamp ❹

نارینه: ① هډيسې **ئاوه‌لناو** که‌سايه‌تی نهرم و گونجاو، که‌سيک ته‌گهر گوږپرايه‌ل بېت بېی ته‌لین نارينه.

ناراسته‌وخو: ① indirect **ئاوه‌لناو** راسته‌وخو نا. ④ غير مباشر **N** indirekte ④ غير مستقيم.

ناراسته‌وخو: ① indefinite **ونډار** **ئاوه‌لناو** ناروون، تماوی، ته‌ژمه، ناروون، هيماي، بېسنوور، نامسوگهر. ④ غامض، غير واضح **N** ubestemt ④ نامعين، تلويحي، معلق، بر حد.

ناراسته‌وخو: ① indefinite pronoun **ريژمان** **ئاوه‌لناو** جيناوی نه‌ناسراو، پاناوی ديارينه‌کراو. ④ ضمير نکره **N** ubestemt pronomen ④ ضمير نامعين، ضمير نکره.

ناراسته‌وخو: ① implicitly **ئاوه‌لناو** بر ته‌ملاوئه‌ولا؛ به بېده‌نگی، له‌پاله‌وه، به شيوه‌يه‌کی نازاسته‌وخو. ④ بشکل ضمني **N** implisitt ④ به طور ضمني.

نارودنا ټوپرانا: Narodna Odbrana **نه‌نه‌وه** **سهر به‌خوبی** به واتای داگوکی نه‌ته‌وه، يان نه‌ته‌وه پاريزان، کو‌مه‌له‌ی نه‌ته‌وه‌خوازی سهر بيايه، سالی ۱۹۱۲ دامه‌زرا.

ناروون: opaque **ئاوه‌لناو** رازاوی، لیل و تماوی، که‌سيکی ته‌مومزای

که نایهوی ههناو و مه بهستی خوی بنوئتی. **غامض، غیر شفاف** [N] **ugjennomsiktig** [D] اسرار آمیز، غیر شفاف.

نارموا: forbidden [N] **پښای نایبدر** حرام، بهرگیراو (له روانگی نایبیمهوه). **حرام** [N] forbudt [D] حرام.

پهوا: halal [N] **پښای نایبدر** حلال، پښه پیدراو (له روانگی نایبیمهوه). **حلال** [N] halal [D] حلال.

نارموشتی: amoral [N] **ناوچاوگ** ناناکاری، نه بوونی ههستی په وشتی. **غیر اخلاق** [N] amoralsk [D] غیر اخلاق.

نارپکی: disorder [N] **دروونشاسی** په شپوی، په شوکان، نالوسکاو، د هروونتاووزی. **خلل** [N] lidelse [D] اختلال.

ناز: coquetry [N] **ئاوه نساو** دلبری، کریشمه، لاروله نجه، مه هن، په فتاری لاروله نجه دواندنې لاتراسکه یان شپوازی نازکردن. **التدل** [N] koketteri [D] عشوه گری.

زۆر هه‌ستیار سه‌باره‌ت به‌ ڕێکی و ورده‌کاری. [ع] شديده الحساسية [N] kresen [د] مشكل پسندی، ظرائف.

نازنامه: ناوی بێعده‌راو نازناو.

نازی: coquettish ناوی بێعده‌راو نازکه‌ر، نازاوی.

نازی: coqueting ناوی جاوگ نازکه‌ر، به‌له‌نجه‌ولار، به‌ناز، ده‌لال، نازاری، نازفرووش، نازوره‌ته‌ی، به‌ناز و نووز، ناز و نیمناز، نووز و ناز، هه‌نگ. [ع] الغنج [N] kokettering [د] عشووه‌گری.

نازیله: belle ناوه‌ناو سه‌رتۆپ، ژنی سه‌رتۆپی حه‌ره‌مه‌سه‌را. [ع] فاتن [N] belle [د] سوگلی.

نازیرانه: irrational ناوه‌ناو گه‌مژانه، له‌ نه‌بوونی ئاوه‌ز و لۆجیکدا. [ع] غیر منطقی [N] irrasjonell [د] غیر عقلانی.

← **زیرانه:** irrational ناوه‌ناو ئاوه‌زدارانه، له‌سه‌ر به‌نهای ئاوه‌ز و لۆجیکدا. [ع] منطقی [N] rasjonell [د] عقلانی.

ناسازی لیکچوون: resemblance complex **سینه‌ما** **سینه‌ما جیه** ئاندری

بازن، وینه‌گری به‌ چه‌شنیک له‌قالبدان، یان تووماری ده‌سه‌جی به‌ سوودوه‌رگرتن له‌ تیشک و پرووناکی ئەزانی. به‌م هۆیه‌وه، مملانیی نیوان شیواز و لیکچوون، دیارده‌یه‌کی تا راده‌یه‌ک تازه‌یه‌ که به‌ر له‌ داھینانی په‌ره‌ی هه‌ستیا‌ری وینه‌گری بوونی نه‌بوو. شیوه‌کاری مۆدی‌رن که له‌ ده‌ست ناسازی لیکچوون رزگاری بووه، دراوه‌ته‌ ده‌ستی ئەو جه‌ماوه‌ره‌ی که له‌مه‌به‌دوا ئەو لیکچوونه‌ له‌ لایه‌که‌وه به‌ وینه‌گری و

له لایه‌کی تره‌وه به شیوه‌کاری هه‌ئه‌سه‌نگینن .
نازیندوو: inanimate **ئاوه‌ئاو** کره‌ک، نه‌جوول، بی‌جوول، به‌رامبەر به زیندوو و ږوه‌ک. **ع** جماد **N** livlæs **د** جامد، بیجان.
ناس: snus **ئاو** نئیسوار، ناسوار، گه‌لای وشکی تووتن و جوړه گیایه‌که وه‌کوو تووتن، نهرم ئه‌یکوتن و توژی کلسی تیکه‌ل ئه‌کن، ئه‌خریته نیوان لیو و ددان. **ع** ناسوار، سنوس **N** snus **د** نسوار. **د** نسواری ئه‌فغانی پیری ئه‌وتری ئیف- ۱۶.

ناساز: inconsistent **ئاوه‌ئاو لی‌کدراو** نادلنیا، وازوای؛ ناسازگار، ئازاوه‌چی، نه‌گونجاو، نه‌سازاو، یه‌که‌وتوو، ږیکنه‌که‌وتوو، لی‌کدوور، یه‌که‌گره‌وه، دږبه‌یک، نا‌کوک. **ع** الفوضوی **N** Inkonsekvent **د** تناقضی.

ناساز: morbid **ئاوه‌ئاو لی‌کدراو** وازی نه‌خوشانه به شتی ناخوش و چارپسکه‌ر، به تایبەت مهرگ و نه‌خوشی **ن:** هه‌میشه خولیا‌ی سامی جه‌نگه‌کانی سه‌رده‌م بوو. **ع** مه‌ووس **N** sykelig **د** بیمارگونه.

ناسازی: disorder **دروو‌ئناسی** داره‌تیک‌ی گیزی و شیرزه‌یی، تیک‌چوونی ده‌روونی

uorden [N] ۴ فوضى ۵ اختلال.

ناسازی ناسپیرګر: Asperger's Syndrome **دروونناسی ناسازی** جوړیګه

له ټیګوونې ناسازی ټوټیزمې شهبهنگې Autism Spectrum Disorder، نهخوښیبه کی خولی گه شه کردن و میړمندالیبه. گهجانې توو شبوو به نهخوښی ناسپیرګر زور بویان دژواره په یوه ندی کوملهایه تی بهدی بهینن، په فتار و شیوازی بیرکردنه یان په ق و بیروومه ته.

ناسازی خولیایی ناچاری: Obsessive compulsive disorders **دروونناسی**

ناسازی یان OCD ناسازیبه کی ټاوهزی کرده یی دروونیه که نهخوښی ههست بهوه ټهکات ټه بې هه ندی کاری تایبهت چه نین جار ټه انجام بدات و هیش تاش دلې ټوڅه ی لټناکه وی؛ وهک ده سستشوردن یان خاوینکردنه وه، دلنیا بوون له قفل بوونې ده رگا. ټم خولیا و پاراپیه به راده یه ک پوره ټه سینې که کار ټه کاته سمر زیانی که سه که.

ناسازییه ده ماریه کان: Neurotic disorders **دروونناسی** یان نهخوښی

دهمار يان نهخوتی دەرروونی، ئاماژه به بۆ پۆلیک له تیکچوونی دەرروونی کاراییه وه کوو پەڕیشانی، بهلام نهک ههلووسه و وپینه، که لهواندا پهفتار له دەرروهی نۆرمی پهسهندکراوی کۆمهلايهتی پهسهند نیه.

ناسازی کهسایهتی پۆلهکانی A,B,C: **دهرووتناسی** ناسازیبهکان به پێی لیکچوونیان کراون به سی هیشوو یان پۆلهوه:

➡ **ناسازی کهسایهتی پۆلی A** بریتیه له سی

- ناسازی کهسایهتی سکیزۆید Schizoid و
- ناسازی کهسایهتی پارانۆید Paranoid و
- ناسازی کهسایهتی سکیزۆتیپال Schizotypal که ههرسیکیان ئاماژه بۆ کیشهکانی پهيوهندی کۆمهلايهتی نيوان مروفي ناساز و ئەوانی تر ئەکرن.

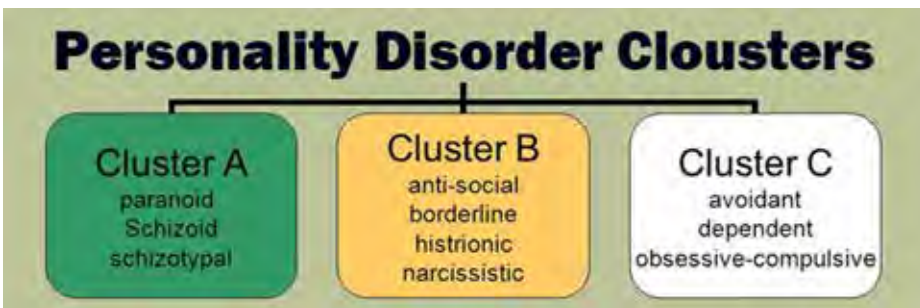
➡ **ناسازی کهسایهتی پۆلی B** بریتیه له چوار ناسازی لیکچووی

- سنورگه یان ناسهقامگیر Borderline،
- ناسازی دزی کۆمهل Antisocial،
- ناسازی کهسایهتی نمایشی Histrionic و
- ناسازی کهسایهتی نهرگسی Narcissistic.

➡ **ناسازی کهسایهتی پۆلی C** بریتیه له سی چۆر ناسازی لیکچووی

- ناسازی کهسایهتی وابهسته Dependent،
- ناسازی کهسایهتی دوورهپهريز Avoidant و
- ناسازی کهسایهتی وازوازی ناچار Obsessive-compulsive.

➡ چۆرهکانی ناسازی کهسایهتی

ناسانه: tone **موزیک** **شاو** ټاواز، ټاوازی دهنګ، سهدا، ټاوا **د** لحن صدا **N**
 tone **ع** نېره الصوت. **د** **دراو:** tone **موزیک** **ټاخافتن** **د** **درفنار** شیواز
 و چوښه ټاخافتن و دهرېرن؛ دهنګیک به بهرزی و نزمی تایهتهوه؛
 شیوهی دهرېرنی بابهټیک **ن:** نامهکی ددراویکی دؤستانهی ههبوو **ن:**
 به ددراویکی تووره وتی **ن:** به ددراویکی پامو و دهنګیکی نزم پاتهی
 کردهوه. **ع** نېره **N** tone **د** لحن.

ناسک: delicate **ټاوهټاوه** **ټاوهټاوه** تهنګ، له روانګهی سازه و ینکهاتهوه
 نهرم و نازدار و نیان، **هیمایی** ههستیار و شیانست و ټالوز و چوښتی
 بهرز. **ع** ناعم **N** delikat **د** ظریف **E** tenuous.
ن: پهپوهندی لدوازی نیوان پړژی سوود و وهبهرهټان.
ن: تاره تهنکهکانی توپی جالالوکه.

ناسکی: glibness **ټاوهټاوه** چوښتی متمانه بهخوبوون، بهلام زور ساده و
 رووکهش؛ زمانړهوانی، زمانچهوری. **ع** سلاسه، عفویه **N** glatthet
د نازک بودن.

ن: نووسینه‌که‌ی زهق و زهنگینه و هه‌ندی جار ژیرانه خویا ئەکات.

ن: مشتومری له‌مه‌ر قسه‌خۆشی زیره‌کیه‌کی پروکه‌ش بوو.

ناسکبینانه: subtly **ئاوه‌ئاڤ** کارامه، هورگلی، وردبینانه، ئەوه‌نده

ناسک یان ورد که شیکردنه‌وه و په‌سن و پیناسه‌ی قورس بیت؛ ن:

به‌شپۆه‌یه‌کی ناسکبینانه سیناریۆکه له کۆمیدیه‌وه ئەگۆرێ بۆ

تراجیدی. زیره‌کانه و نازاسته‌وخۆ بۆ به‌ده‌سته‌هێنانی شتیک. ن: به‌ر

له‌وه‌ی پرسپاره‌که بورووژینێ، ماوه‌یه‌کی باش ناسکبینانه له‌سه‌ر

مژاری تر دوا. ۴ بمهارة N subtlt ۵ به‌طور ظریف.

ناسککاری: joinery **که‌نداکاری** **ئاو** داروینه‌گه‌ری، کاروباری دارسازی

ته‌لاریک وه‌کوو پلکان و ده‌رگا و بالشمه‌ی په‌نجه‌ره. ۴ نجارة N

snekkerarbeid ۵ نازک کاری.

ناسنامه: ۱ identity card **کارگه‌ری** پسه‌وه‌ی وینهداری ناو و نازناو و زانیاری

شوناس N identitet ۴ هویه ۵ کارت شناسایی.

ناسنامه: ۱ identity card **په‌رسا** هه‌م به‌ واتای ناسین و هه‌م به‌ واتای

پیناسه‌ی ئاوه‌ز یان فیزیکالیزم و، په‌روا به‌وه‌ بۆچوونه‌ زانسته‌یه‌ که به‌

ساده‌ی جیهانی راسته‌قینه‌، جیهانی فیزیکیه‌.

ناسنامه و نشینگه: Civil Registration Office **به‌رپۆه‌به‌رینی** کۆلکه و

تایۆ، سه‌سته‌میکه له‌ لایه‌ن ده‌وله‌ته‌وه‌ بۆ تۆمارکردنی رۆداوه‌ گه‌رنگه‌کانی

ژبانی هاوالاتیان وه‌کوو «له‌دایکبوون و هاوسه‌رگه‌ری و مردن». کۆی ئەو

تۆمار و داتا‌باسه‌ پێشانی ئەدا ئەگه‌ر که‌سه‌یک به‌ چهند ناو له‌ ولاتانی جیاواز

هه‌بێ. مه‌به‌ستی سه‌ره‌کی ناسنامه و نشینگه‌ ده‌رکردنی به‌لگه‌نامه‌ی

په‌رسیایی بۆ هاوالاتیان که‌ مافیان ئەپاریژی و په‌شتیوانیان لێته‌کات؛ مه‌به‌ستی

دووه‌م به‌ده‌یه‌تانی سه‌رچاوه‌یه‌کی داتایه‌ بۆ کۆکردنه‌وه‌ی هه‌ژماری ژبانییه‌

۵ ثبت اسناد و احوال ۵ مکتب التسجيل المدني

← **نشینگه:** immigration **ئاو** به‌رپۆه‌به‌رینی کاروباری نیه‌ته‌جی بوون و

مانوهه. [ع] الهجرة [N] innvandring [د] مهاجرت.

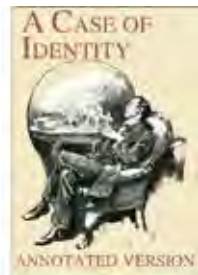
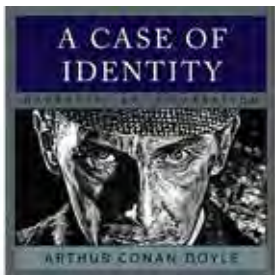
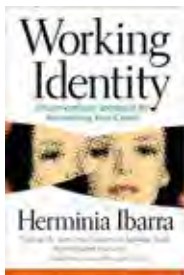
☺: (تهوانه‌ی نشینګه‌ی ولاتانی بیانان هیه)، (به مهرچیک نشینګه‌ی ههریمی کوردستانیان هه‌بیټ).

ناسنامه‌ی ناوی: nominal identity **ناسنامه** تهو ناوه‌یه که مروّف خو‌ی پیر

ده ناسینټ، یان خو‌ی پیر ناو ده‌بات (به گشتی «تهفریقایی ته‌مریکایی»، «کوردستانی»، «ئیرله‌ندی»، «راستره‌و»، «هاوپه‌گه‌زباز»، «می»، «نیر»). ◀ له کاتی‌کدا ناسنامه‌ی هیما‌ی virtual identity ته‌زموونی تهو شوناسیه، «ته‌مه‌ی دووه‌میان، به جوړیک، واتای ناوه‌که ته‌گه‌یه‌ن؛ ته‌مه‌ش به پله‌ی یه‌که‌م بابه‌تی ده‌رته‌نجامه‌که‌یه بو هه‌لگره‌که‌ی و، ده‌توانیت بگوړیت له کاتی‌کدا شوناسه ناوه‌کیه‌که وه‌ک خو‌ی ده‌مینیټه‌وه و، به پیچ‌ه‌وانه‌شوهه.» [ع] الهوية الاسمية [N] Nominell identitet [د] هویت اسمی.

◀ **ناسنامه‌ی نه‌ته‌وه‌یی:** «ناسنامه‌یه‌کی کوّمه‌لایه‌تیه، له ریگه‌ی پیکهاتنی کوّمه‌لگه، ناسینه‌وه‌ی تاک له‌گه‌ل کوّمه‌لگه و کارلی‌کردن له نیوان کوّمه‌لگه نه‌ته‌وه‌یه جیا‌وازه‌کاندا سره‌ه‌لده‌دات.

ناسناو: surname, last name, patronymic **كۆمهئناسى** **ناوى بنهمانه** ناوى بۆماوهيى هاوبهشى ههموو ئەندامانى خيزان و يانهسايهك، كه ناويكى دياريكراوى تايبهته بهو بنهمالهيه **ع** لقب **N** etternavn **د** نام فاميلي. **نازناو:** alias, pseudonym, pen name **نازناو** ناوى هملبژاردهى هۆنەر يان نووسەر، ناوى نهينى چالاكوانى رېكخراوهيى و راميارى. **ع** اسم مستعار **N** pseudonym **د** اسم مستعار. **ناسنامه:** Birth certificate **بهنگه** بهلگهيهكى فهرميه له لايهن دهسهلاتهوه، ناو و ناسناو و جنس و رېكهوت و كاتى لهدايكبوون و دايك و باوكى خاوهنهكهى تيدا نووسراوه.

Caravaggio, Donatello, El Greco, Marc Chagall, and Mark Rothko?

ناسۆر: Saudade **شاو** (پۆرتوگالى) پهزاراوى، پهزارهى قوول، نازارى دهروون، بهنازار، برينى چلډوو و به ئيش و نازار **N** **د** غم عميق **E** Deep sadness. **سهوداد**

ناسيونال: Le National **نۆرگان** **رۆژنامه** نۆرگانى كۆماريخوازانى بۆرژوازى ميانزهو بوو، رۆژانه له ۱۸۳۰ تا ۱۸۵۱ له پاريس دهترهچوو.

ناسیۆنالیزم و جۆره‌کانی: Types of nationalism بێناسه

➡ **ناسیۆنالیزمی نەتەوەیی:** ethnic nationalism که به ئیئتۆناسیۆنالیزمی ناسراوه، جۆریکه له ناسیۆنالیزم که ئییدا نەتەوە و نەتەوەیی له ڕووی ڕه‌گه‌زییه‌وه بێناسه ده‌کرێن، به‌جەختکردنه‌وه له‌سه‌ر ڕوانگه‌یه‌کی ئیئتۆسه‌نته‌ری (و له‌هه‌ندێک داره‌تا ئیئتۆکراتیک) بۆ جۆراوجۆر یرسه‌ سیاسیه‌کانی په‌یوه‌ست به‌ دوو‌پاک‌کردنه‌وه‌ی نەتەوەیی گروویکی نەتەوەیی دیاریکراو. ◀ بنه‌مای سه‌ره‌کی ناسیۆنالیه‌سته‌ نەتەو‌یه‌یه‌کان ئه‌وه‌یه‌ که «گه‌لان به‌ میراتیکی هاوبه‌ش بێناسه‌ ده‌کرێن، که‌ زمانی هاوبه‌ش، باوه‌ر و ڕه‌چه‌له‌کی نەتەو‌یه‌ی هاوبه‌شان هه‌یه‌». ئه‌وانه‌ی له‌ نەتەو‌ه‌کانی ترن له‌وانه‌یه‌ وه‌ک هاو‌لا‌تی یه‌ دوو یۆلین بکری. ◀ ناسیۆنالیزمی نەتەو‌یه‌یی به‌ شیوه‌یه‌کی نه‌ریتی جۆری دیاریک‌ه‌ری ناسیۆنالیزم بوو له‌ ئه‌وروپای ڕۆژه‌لا‌ت. ◀ تیۆریست ئه‌نتۆنی دی سمیس. زاراوه‌ی «ناسیۆنالیزم» ته‌نها بۆ ئه‌و ناسیۆنالیه‌ستانه‌ به‌کار ده‌هێنیت که‌ په‌شتگیری ئایدۆلۆژیایه‌کی ئاشکرا ده‌که‌ن به‌دریازی ئه‌م هه‌یلانه‌. «ناسیۆنالیزمی نەتەو‌یه‌یی» زاراوه‌یه‌کی گشتی‌تره‌ و بۆ ئه‌و ناسیۆنالیه‌ستانه‌ به‌کارده‌یت به‌ شیوه‌یه‌کی نافه‌رمی، ڕی‌زاره‌یی، یان ناسیسته‌ماتیک ئه‌م بیروباوه‌ریان هه‌یه‌. [۴] قومیة عرقیة [N] etnisk nasjonalisme [د] ناسیۆنالیه‌سم قومی.

➡ **ناسیۆنالیزمی فراوانخواز:** expansionist nationalism شیوازیکی توند‌ه‌وی شه‌ڕانگیزی ناسیۆنالیزمی نەتەو‌یه‌یه‌ (ئیئتۆناسیۆنالیزم) که‌ هۆشیاری ئۆتۆنۆمی، هه‌ستی ئیئتیکي نیشتمانپه‌روه‌رانه‌ له‌گه‌ڵ ترس و ڕق و کینه‌ی ئاتاقیستی به‌سه‌ر گه‌لانی «دیکه‌» یان بیانیه‌کاندا چ‌ڕ ده‌کاته‌وه‌، باوه‌ری به‌ فراوانخوازی و داگیرکردنه‌وه‌ی سه‌ر له‌ نوێی ئه‌و ناوچانه‌ هه‌یه‌ بیه‌شت‌ر له‌ ڕیگه‌ی سه‌ربازییه‌وه‌ داگیری کردبوون و له‌ بن ده‌سه‌لا‌تیدا بوون. [۴] قومیة توسعیه [N] ekspansjonistisk [د] ناسیۆنالیه‌سم توسعه‌ طلب.

➡ **ناسیونالیزمى رۇمانتىك:** romantic nationalism ۋە ھەممەت ناسیونالیزمى ئۇرگانىك ۋە ناسیونالیزمى شوناس ناسراۋە، جۇرئەت ھە ناسیونالیزمى نەتەۋەى كە تىیدا دەۋلەت ۋە ك دەرتەنجام ۋە دەرىپىنى سروسىتى «ئۇرگانىك» ى نەتەۋە، رەگەز، ىان ئەتنىكى رەۋاى رىسایى ۋەرتەگىت؛ رەنگدانەۋەى بىرۋەكى رۇمانسىزم بوو ۋە دزایەتى ئاۋەزگەراى رەۋشەنگەرى دەكرد. ناسیونالیزمى رۇمانتىك جەختى لەسەر كۆلتورۋىكى نەتەۋەى مېزۋوۋى دەكردەۋە كە لەگەل ئایدالى رۇمانسىدا دەگونجىت. فۆلكلور ۋە ك چەمكىكى ناسیونالیستى رۇمانتىك ئەبوا بەرە بسىتى. براىانى گرىم ۋە سرووشیان لە نووسىنەكانى یۇھان گاتفرید ھېردەر ۋەرگرت بۇ دروستكردنى كۆمەلە چىرۋىكىكى ئایدالىزەكراۋ كە ناویان لىتابوو ئەتنىكى ئەلمانى. (ژول مىشېلىت ۋە مېزۋونووس، نموونەى مېزۋوۋى نەتەۋەى-رۇمانتىكى فەرەنسىيە. [۴] القومية الرومانسية [N] romantisk nasjonalisme [د] ناسیونالیسم رمانتىك.

➡ **ئىتتىۋناسیونالیزمى لىبرال:** liberal ethnonationalism بە گىشتى بە واتایەكى ھاۋشىۋەى «ناسیونالیزمى (ژارى) بەكار دەھىنرئت؛ ناسیونالیزمى لىبرال جۇرئەت لە ناسیونالیزم كە لەم دوایانەدا لە لاىەن فەیلەسوفە رامباربەكانەۋە بەرگى لىدەكرئت ۋە بىیان واىە دەكرئت فۇرمىكى ناگیانپەرستى ناسیونالیزم ھەبىت كە لەگەل بەھا لىبرالەكانى ئازادى، لىبوردەى، بەكسانى ۋە مافەكانى تاكدا بگونجىت. بەلام ھەموو «ناسیونالیزمى لىبرال» ھەمىشە «ناسیونالیزمى (ژارى) نىيە؛ ھەرۋەھا لىبرالى ۋا ھەن بانگەشە بۇ ناسیونالیزمى ميانرەۋە دەكەن، كە ناسنامەى نەتەۋەى دوویات دەكەنەۋە، كە ئەۋىش پى دەگوترىت «ئىتتىۋ-ناسیونالیزمى لىبرال». ◀ لە لاىەكى دىكەۋە، لە كاتىكدا بزۋوتتەۋە جوداخاۋازە ژر نەتەۋەىيە لىبرالەكان بە شىۋەىيەكى باۋ پەۋەست بوون بە ناسیونالیزمى

نښه‌وېهه؛ ناسیونالیستی وهک کوماری کورسیکا، ټیرلنډیې یه‌کگرتووه‌کان، کومه‌له‌ی فیدرال‌یستی بریتون یان پارتی کوماری که‌تله‌ونیا ده‌توانن ږه‌تکردنه‌وه‌ی ده‌وله‌تی ژپاری- نه‌توه‌یې یه‌کگرتوو له‌گه‌ل باوه‌ږبوون به‌گستگیری لیبرال ټیکه‌ل بکه‌ن.

➡ **ناسیونالیزمی چه‌پ:** left-wing nationalism یان ناسیونالیزمی

سوسیالیستی، ټاماره‌یه‌ی بؤ ههر بزوو‌تنه‌وه‌یه‌کی ږامیاری که‌ به‌رنامه‌ی چه‌پ یان سوسیالیزم له‌گه‌ل ناسیونالیزم ټیکه‌ل بکات. نموونه‌ی به‌رچاو بریتین له‌ بزوو‌تنه‌وه‌ی ۲۶ی جوولای له‌ لایمن فیدل کاسترو‌وه که‌ شوړشی کوبای به‌ لابردنی فولگه‌نسیو باتیستا له‌ سالی ۱۹۵۹ به‌ پشټیوانی ټهمریکا ده‌ست‌ی‌کرد، شین فین له‌ ټیرلنډا، زایونیزمی کرپکاری له‌ ټیسرائیل و کونگره‌ی نه‌توه‌یې ټه‌فریقا له‌ باشووری ټه‌فریقا. [۴] القومیة الیساریة [N] venstreorientert nasjonalisme [د] ناسیونالیزم چه‌پ.

➡ **ناسیونالیزمی ژپاری:** civic nationalism یان ناسیونالیزمی

دیموکراتیک و ناسیونالیزمی لیبرال، شوناسیکی ږامیاریه‌ی که‌ له‌ ده‌وری هاو‌لا‌تیوونی هاوبه‌ش له‌ناو ده‌وله‌تدا بنیات نراوه، له‌گه‌ل چه‌ختکردنه‌وه له‌سهر دامه‌زراوه ږامیاریه‌کان و ږه‌نسیه‌ی لیبراله‌کان، که‌ هاو‌لا‌تیان به‌لین ده‌دن ږابه‌ندی بن. ټامانجی ږابه‌ندبوونه به‌ به‌ها لیبرالیه‌ نه‌ریتیه‌کانی ټازادی، لیبورده‌ی، یه‌کسانی و مافی تاکه‌که‌سی و له‌سهر بنه‌مای ټیتنوسه‌ن‌تریزم نیه‌. ◀ زورچار ناسیونالیسته‌ی ژپاریه‌کان

به‌رگری له به‌های ناسنامه‌ی نه‌ته‌وه‌یی ده‌که‌ن و ده‌لین تاکه‌کان وه‌ک لایه‌نیکی هاوبه‌شی ناسنامه‌که‌یان پیوستیان بییه‌تی، بو‌ته‌وه‌ی ژیا‌نیکی واتادار و سه‌ربه‌خو‌ بو‌ته‌وه‌بییه‌ن و، رامیاره دیموکراسیه‌کان پیوستیان به ناسنامه‌یه‌کی نه‌ته‌وه‌بییه بو‌ته‌وه‌ی به باشی کاربکه‌ن. ◀ ئەندامی‌تی له نه‌ته‌وه‌ی ژیا‌ریدا به‌ره‌گه‌زنانه بو‌ته‌وه‌ی که‌سه‌یک کراوه‌یه، به‌بی‌ گویدانه کولتور و نه‌ته‌وه؛ ئەوانه‌ی هاوبه‌شی ئەم به‌هایانه‌ن به ئەندامی نه‌ته‌وه‌ی هه‌ژمار ده‌کری‌ن. له‌ پرووی تیۆریه‌وه نه‌ته‌وه‌ی یان ده‌وله‌تیکی ژیا‌ری ئامانجی پیش‌خستنی کولتوریک نییه‌ به‌سه‌ر کولتوریک دیکه‌دا. فه‌یله‌سوفی ئەلمانی یورگن ها‌به‌رماس ئامازه‌ی به‌وه‌ کردووه: له‌ ده‌وله‌تیکی لی‌پرا‌ل- دیموکراتیک پیوست ناکات کو‌چبه‌ران خو‌یان له‌ کولتوری خانه‌خو‌یدا ئاسمیله‌ بکه‌ن، به‌لکو‌ ئەوه‌نده به‌سه‌ ته‌ن‌ها بنه‌ماکانی ده‌ستووری ولاته‌که‌ به‌ژیره‌ بکه‌ن (نیشتمان‌په‌روه‌ری ده‌ستووری). ▶ دونا‌لد ئیپه‌رسیل ده‌لیت ناسیۆنالیزمی ژیا‌ری له‌ پرووی می‌ژوو‌بییه‌وه‌ هۆکاریکی بریارده‌ر بووه‌ بو‌ گه‌شه‌سه‌ندنی ده‌وله‌تی ده‌ستووری و دیموکراتیکی مۆدی‌رن. بو‌زانه‌وه‌ی ناسیۆنالیزمی مه‌ده‌نی له‌ سه‌ده‌ی بیسته‌مدا پۆلیکی سه‌ره‌کی له‌ شه‌ری ئایدیۆلۆژی دزی ره‌گه‌زه‌رستیدا گێ‌پرا. [۴] القومیة المدنیة [N] borgerlig nasjonalisme [D] ناسیۆنالیزم مدنی.

◀ **ناسیۆنالیزمی زمانی:** linguistic nationalism دانیشتوانی کپییک له‌ کو‌نفیدراسیۆنی کانا‌دا که تا ئیستا ده‌ستووریان وا‌ژو نه‌کردووه، به‌ گو‌یره‌ی گه‌لاله‌ ره‌یسی ژماره ۱۰۱ زمانی فه‌رانسه، که زمانی زۆرینه‌ی دانیشتوانه، وه‌ک زمانی فه‌رمی حکومه‌تی پارێزگا دیا‌ری کردووه. ناسیۆنالیزمی زمانی ئەلیت هه‌روه‌ک چۆن ئینگلیز بو‌ی هه‌یه‌ زمانی خو‌یغه‌رمی بکات ئیمه‌ش بو‌مان هه‌یه‌ فه‌رانسه‌ی خو‌مان فه‌رمی بکه‌ین و وه‌کو‌و ئەوانیش ئەانه‌وی سه‌ربه‌خو‌ییمان هه‌بی‌ت. چه‌ند جا‌ریش پێ‌فراندۆمیان کردووه به‌لام دو‌خمانی و پیلان نه‌یژنیشتوو‌ه سه‌ربه‌که‌ون.

◀ شپاوازیکی تری ناسیونالیزمی زمان بریتیه له «بزووتنهوهی تنها ئینگلیزی»، که بانگه‌شه و پشتیوانی بو به‌کاره‌یتانی تنها زمانی ئینگلیزی ده‌کات، وه‌ک ئه‌مريکا و ئوسترااليا. [۴] القومية اللغوية [N] språklig nasjonalisme [۵] ناسیونالیسم زبانی.

✚ **ناسیونالیزمی ئایینی:** religious nationalism ناسیونالیزمی

ئایینی بریتیه له په‌یوه‌ندی ناسیونالیزم به بیروباوه‌ریکی ئایینی تایه‌ت، کلپسا، په‌رستگایه‌کی هیندوسی یان په‌یوه‌ندیه‌که‌وه. ئه‌م په‌یوه‌ندیه ده‌کرت دوولایه‌نه بیت؛ وه‌ک به پامیاریکردنی ئایین و کاریگه‌ری پیچه‌وانه‌ی ئایین له‌سهر پامیاری. له لایه‌نی په‌که‌مدا ئایینیکی هاوبه‌ش به‌شداره له هه‌ستکردن به په‌کیتی نه‌ته‌وه‌ی، له‌لایه‌ن هاوالاتیانی نه‌ته‌وه‌وه. لایه‌نیکی تری پامیاری ئایین پشتیوانی له ناسنامه‌یه‌کی نه‌ته‌وه‌ی، هاوشپوه‌ی نه‌ته‌وه، زمان یان کولتورریکی هاوبه‌شه. کاریگه‌ری ئایین له‌سهر پامیاری زیاتر ئایدیولۆژیکه، واتا بیروکه ئایینییه‌کان سرووشه‌خشن بو چالاکي پامیاری و کردار؛ بو نمونه، له بوا‌ری په‌روه‌رده‌دا رپساکان توندتر پابه‌ندی به ئایین ده‌که‌نه. ▶ ناسیونالیزمی هیندوسی له زوریک له ویلايه‌ت و خاکه‌کانی په‌کیتی له هیندستان باو و ئاساییه که تنها له‌سهر بنه‌مای ئایین و ناسیونالیزمی دواي کولونیا‌لیزم په‌یوه‌ندیان به په‌کیتی هیندستانه‌وه کردوه.

✚ **ناسیونالیزمی دواي کولونیا‌لیزم:** post-colonial nationalism

له دواي جه‌نگی جیهانی دووه‌م هه‌لوه‌شانده‌وه‌ی کولونیا‌لیزم، بزووتنه‌وه ناسیونالیسته‌کانی جیهانی سییه‌م پوویان دا. ناسیونالیزمه‌کانی جیهانی سییه‌م له‌و گه‌لانه‌دا پوویان دا که کولونی کرابوون و چه‌وسابوونه‌وه. ناسیونالیزمه‌کانی ئه‌م گه‌لانه له کوره‌یه‌کدا دروستکرابوون که بو مانه‌وه، پیوستیان به به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ی بالاده‌ستی کولونیا‌لیزم هه‌بوو. به‌م پیه‌ش به‌رخودان به‌شیک بوو له‌و جوړه ناسیونالیزمانه و خودی بوونیان جوړیک له به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ی ده‌ستیوه‌ردانه‌کانی ئیمپریالیزم بوو.

ناسیونالیزمی جیهانی سییهم ههولدهدات دلنیا بیئت لهوهی که ناسنامه و شوناسی گهلانی جیهانی سییهم، به پلهی یهکه م له لایهن خویانهوه نووسراون نهک زلهیزه کولونیالیستهکانهوه. ◀ نموونهی ناسیونالیستی ئایدۆلۆژیکی جیهانی سییهم بریتین له ناسیونالیزمی ئهفریقایی و ناسیونالیزمی عه ره بری. بزووتنهوه گرنگهکانی دیکه ناسیونالیستی له جیهانی گه شهسه ندوودا، بیروکهکانی شوپرتی مهکسیک و شوپرتی هایتیان لهخو گرتوه. بیروکهی ناسیونالیستی جیهانی سییهم به تایهتی له نیو ئه و حکومهتانهی که له ئهمریکای باشوور هه لبرێردراون، کاریگهریان هه بووه.

◀ **ناسیونالیزمی شوپرتیگێر:** revolutionary nationalism ناویکی فراوانه بو زور جووری جیاوازی بزووتنهوهی پامیاری ناسیونالیستی که له پێگهی شوپرتشهوه ههولێ گه بشتن به ئامانجهکانیان، له دژی سیستهمی دامهزراو دهدهن. ئه و کس و پێکخراوانه ی وهک ناسیونالیستی شوپرتیگێر وه سه پ دهکرین، بریتین هه ندیک بزووتنهوهی پامیاری له شوپرتی فه ره نسادا، کۆماریهکانی ئیرلهندی که خه ریکی خه باتی چه کداری بوون دژی تاجی به بریتانیا، بزووتنهوهی کان فونگ Can Vuong دژی داگیرکهری فه ره نسا له قیتمام له سه دهی نۆزده هه مدا، بزووتنهوهی سه ره خۆیی هیند له سه دهی بیسته مدا، به شیک له به شداربووانی شوپرتی مهکسیک، بېنیتۆ مۆسۆلینی و فاشیستهکانی ئیتالیا، حکومهتی ئۆتۆنۆمی خوراسان، ئۆگستۆ سیزار سان دینۆ، بزووتنهوهی شوپرتیگێری ناسیونالیستی له بۆلیفیا، ناسیونالیزمی ره شپییستهکان له ئهمریکا و، هه ندیک بزووتنهوهی سه ره خۆی ئه فریقایی. [۴] القومیة الثوریة [N] revolusjonær nasjonalisme [د] ناسیونالیسم انقلابی.

◀ **ناسیونالیزمی ئازادیخواز:** Liberation nationalism زۆریک له بزووتنهوه ناسیونالیستهکان له جیهاندا تایهتن به پزگاری نهتهوهیی، چونکه نهتهوهکانیان له لایهن گهلانی دیکهوه چهوسینراون و هه ر بۆیه

ده بیټ به نازادکردنی خوځان له «ده ستریزکاران» چاره نووسی خوځان دیاری بکن. مارکسیزم-لینینیزمی تانتی (پرفیزنیزم، په یوه نډیه کی نزیکیان بهم نایدو لوژیاوه هه یه؛ وه نموونه ی پراکتیکی بریتین له کاره سمه تاییه کانی ستالین، سه باره ت به مارکسیزم و پرسی نه ته وه یی و سو سیالیزم له یه ک ولاندا و، فهرانه کی که ئه لیت: ده توانریت ناسیونالیزم له چوارچیه یه کی ئینته رناسیونالیزم استیدا جیبه جی بکریت، واته خه بات بو نازادی نه ته وه یی به بی په نابردنه بهر جیاوازی په گه زی یان تایینی.

← **پان ناسیونالیزم:** pan-nationalism به زوری ناسیونالیزمیکی نه ته وه یی و کولتووریه، به لام «نه ته وه» خوی کومهلک نه ته وه و کولتووری په یوه نډیاده، وه ک گه لانی سلاقی. ناوبه ناو یان ناسیونالیزم بو ناسیونالیزمی تاک نه ته وه یی به کارده هیتریت، کاتیک په رمه نه ته وه یی به سمر روو بهرکی فراوان و چند ده وله تیکدا بلاوده بیته وه — وه ک له یان ئه لمانیزمدا.

← **بانناسیونالیزم:** trans-nationalism [۴] منهج عبر الحدودية [N] Transnasjonalisme [د] فراملی گرایی.

← **ناسیونالیزمی فره په گه زی:** multi-ethnic nationalism [۴] القومية المتعددة الأعراق [N] multietnisk nasjonalisme [د] ناسیونالیزم چند قومیتی.

← **ناسیونالیزمی ده وله تی:** state nationalism [۴] قومية الدولة [N] statsnasjonalisme [د] ناسیونالیزم دولتی.

← **ناسیونالیزمی په وه نډ:** diaspora nationalism یان ناسیونالیزمی دیاسپورا، یان وه ک به نیدکت ئه نډه رسون Benedict Anderson ناوی ده بات، «ناسیونالیزمی مه ودا ی دوور»، به گشتی نامازیه بو هه سستی ناسیونالیزمی له نیوان په وه نډکی وه ک ئیرله نډیه کانی ئه مریکا،

جوله‌که‌کان له سهرانسهری جیهان دوی ده‌رکردنیان له ئۆرشه‌لیم (۵۸۶ هـ.ق.)، لوبنانیه‌کان له ئهمریکا و ئه‌فریقا، یان ئه‌رمه‌نیه‌کان له ئه‌وروپا و ئهمریکا. ئه‌نده‌رسۆن ده‌لیت ئه‌م جوړه ناسیۆنالیزمه وه‌ک «تارماییه‌کی بنه‌په‌تی» کار ده‌کات بۆ ئه‌و که‌سانه‌ی ده‌یان‌ه‌ویتی په‌یوه‌ندیه‌کی نه‌ته‌وه‌یی ئه‌زموون بکه‌ن، به‌لام له راس‌تیدا نایانه‌ویتی کۆمه‌لگه‌ی په‌وه‌نده‌که‌یان به‌جی به‌یڵن. جیاوازی گه‌وه‌ری نیوان پاناسیۆنالیزم و ناسیۆنالیزمی په‌وه‌ند ئه‌وه‌یه که ئه‌ندامانی په‌وه‌ند، به پیناسه، ئیتر له زیدی نه‌ته‌وه‌یی یان نیشتمانی خو‌یان نیشه‌جی نی. له هه‌ندی‌ک داره‌تدا، «په‌وه‌ند» ئاماره‌یه بۆ بلا‌و‌بوونه‌وه‌ی گه‌لیک له «نیشتمانی‌ک» (نیشتمانی‌کی راس‌ته‌قینه یان ئه‌ندیشه‌یی) به هوی پچرا‌نیکی کاره‌ساتاوی، وه‌ک جه‌نگ، برسیتی و هتد. ◀ تۆری نو‌ی - «تۆره‌مه‌ی په‌گداری» ی نو‌ی - به دریزایی ئه‌و «ریگایانه‌ی» که خه‌لکی په‌وه‌ند پیدا ده‌رۆن، به ئاره‌زووی ها‌وبه‌ش بۆ گه‌رانه‌وه بۆ «نیشتمان» به‌یه‌که‌وه به‌سه‌را‌ونه‌ته‌ه. له راس‌تیدا، په‌نگه خواستی گه‌رانه‌وه ئیسکا‌تۆلوژی و نه‌گونجاو بی‌ت، یانیش په‌نگه له هیچ دا‌ها‌توویه‌کی پیش‌بینی‌کرا‌ودا ر‌وونه‌دات، به‌لام که‌لکه‌له و تامه‌زرۆیی زیدی ونبوو، هه‌سته‌کردن به جیاوازی له کولتووره ده‌وروبه‌ریه‌کاندا که خه‌لکی په‌وه‌ند تییدا ده‌ژین، ده‌بیته ناسنامه‌یه‌ک بۆی خوی؛ ناسیۆنالیزمی په‌وه‌ندی ته‌ره‌کرا‌و. [۴] قومیة الإغتراب [N] diaspora nasionalisme [د] ناسیۆنالیزم دیاسپورا.

◀ **ئانارشیه‌ستی په‌ژیره‌ی ناسیۆنالیزم:** Schools of anarchism

ناسیۆنالیزمدا ده‌بینن، به‌زۆری ده‌لین نه‌ته‌وه به‌پله‌ی یه‌که‌م یه‌ک که‌سه و؛ حکومه‌ت مشه‌خۆره له‌سه‌ر نه‌ته‌وه و نابی‌ت له‌گه‌لیدا تیکه‌ل بکری‌ت. ئینجا به‌و پییه‌ی له راس‌تیدا ده‌وله‌ته‌کان به ده‌گمه‌ن ها‌وجووت ده‌بن له‌گه‌ل بوونه نه‌ته‌وه‌یه‌کان، له راس‌تیدا ئایدیالی ده‌وله‌تی نه‌ته‌وه‌یی له

ټه‌فسانه‌یه‌ک زیاتر نییه. بو نموونه له یه‌کیټی ټه‌ورویادا، ټه‌وان ده‌لین که زیاتر له ۵۰۰ نه‌ته‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌ییله ۲۵ ولاتی ټه‌ندامدا همن و، ته‌نانه‌ت زیاتریش له ئاسیا و ټه‌فریقا و ټه‌مریکا. ټه‌وان له‌م هه‌لوټسته‌وه سمرچاوه ده‌گرن، ده‌لین که گه‌یشتن به چاره‌نووسی واتادار بو هه‌موو گه‌لانی جیهان پیوټستی به سیسته‌میکی رامیاری ټه‌نارکیستی هه‌یه که له‌سهر بنه‌مای کوټروټلی ناوټوی و فیدراسیونی نازاد و هاوکاری یه‌کتر دامه‌زرایټ. میژوو‌یه‌کی دوور و درټزی په‌یوه‌ندی ټه‌نارکیستی له‌گه‌ل ناسیونالیزمی چه‌پ له سمرانسری جیهاندا هه‌بووه. ټیکه‌بوونی ټه‌نارکیزمی هاوچه‌رخ له‌گه‌ل ناسیونالیزمی چه‌پی دزه ده‌ولت هه‌ندیک جوړی ټه‌نارکیزمی په‌شپټست و بوومیگه‌را له‌خوده‌گریټ. ◀ سهره‌تا تا ناوه‌راستی سده‌ی نوزده‌هه‌م له ټه‌ورویا، بیروکه‌کانی ناسیونالیزم، سوټسیالیزم و لیبرالیزم په‌یوه‌ندیان به یه‌که‌وه هه‌بوو. شوټش‌گټران و پادیکالی وه‌ک جوزیبه‌ مازینی خو‌ی له‌گه‌ل نزیکی ههر سی لایه‌نه‌که‌دا پټکخست. پټشه‌نگه‌کانی سهره‌تای ټه‌نارکیزم له گیانی سهرده‌می خو‌یاندای به‌شدارییان کرد: هاوبه‌شپیه‌کی زوریان له‌گه‌ل لیبراله‌کان و سوټسیالیسته‌کاندا هه‌بوو و، دیدگای ناسیونالیزمی سهره‌تاییان هاوبه‌ش بوو؛ به‌م شیوه‌یه میخائیل باکونین پټش ټه‌وه‌ی بی به ټه‌نارکیست، چالاکیه‌کی درټزخایه‌نی وه‌ک ناسیونالیستیکی پان سلاقی هه‌بووه. هه‌روه‌ها بانگه‌شهی بو ولاته یه‌کگرتووه‌کانی ټه‌ورویا کردووه (دیدکی ناسیونالیستی هاوچه‌رخ که له‌لایه‌ن مازینی په‌ره‌ی پیدراوه). ◀ له سهره‌تای سده‌ی بیسته‌مدا چین به شیوه‌یه‌کی زور به‌شداري بالی چه‌پی بزووتنه‌وه‌ی ناسیونالیستی ده‌کرد و له هه‌مان کاتدا چالاکانه دزی توخمه په‌گه‌زه‌په‌رسته‌کانی بالی دزه‌مانجوی ټه‌و بزووتنه‌وه‌یه بوو.

◀ **ټیسکاتولوژی**: eschatological (پرو) **نابینناسی** ټه‌و به‌شهی یه‌کتاناسی که په‌یوه‌ندی به‌مردن و فه‌رمان و په‌سلان و چاره‌نووسی کوټایی روخ و مروټایه‌تیبه‌وه هه‌یه. **ع** الایمان بالاکرویات **N** eskatologi **د** معاد

شناسی.

ناشایست: forbidden **ئاوهئاو** (ئاھستای) بهرگیراو، نه‌شیاو، حرام.

حرام **forbuds** **د** حرام **شایست:** halal, legitimate **ئاوهئاو**

(ئاھستای) رېگه‌دراو، شیاو، په‌وا، هلال، بتایهت له‌روانگی ئایینییه‌وه.
حلال وشرعی **halal, legitim** **د** حلال وشرعی.

نافرسه‌ند: unfair **ئاوهئاو** سته‌مکار، نادادگه‌ر. **د** غیر منصف **د** urettferdig **د** بر انصاف.

نافهرمان: The Outlaw **فیلم** فیلمی ویستېرنی ۱۹۴۳ ده‌رهئانی هاوارد هیووز.

ناغار: Navarre **جوگرافیا** **ههریم** ناوچه‌یه‌کی نیمچه سه‌ربه‌خو له باکووری ئیسپانیا.

ناف سینگ: pleurisy **نه‌فونتنی** ئاوسانی په‌رده‌ی سینه. **د** سینه‌پالوو:

pneumonia به‌ره‌زام، ژان و برک له‌سه‌رماوه. **د** الالتهاب الرئوي **د** lungebetennelse **د** ذات الریه.

ناکار: swindler **ئاوی‌فهرمان** ساخته‌کار، که‌لاجو، ئوینباز، مه‌لاق، فریوده‌ر، ده‌سپر، کلاباز، ئوینباز، خاینته‌ر، ساخته‌کار، شیوه‌باز، فیله‌باز، گزه‌ون.

المحتال **svindler** **د** کلاه‌بردار. **د** **کوله‌نانی:** beguiling

ئاوهئاو جوانی هه‌لخه‌له‌تینته‌ر، خاینوکه، چاوبه‌ست، ئوینباز. **د** ساحر **د** forførende **د** افسونگر.

ناکارامه: dysfunctional **ئاوه‌لشاو** ټیګچوو، شیواو، خراب کارکردوو، باش کارنه‌کردوو، به‌دفرمان؛ شتیګه به شیوه‌ی ئاسای‌ کار نه‌کات. **ع** مختلة وظيفيا **N** dysfunktjonell **د** مختل، نامجرب **E** malfunction.

کارامه: experienced **ئاوه‌لشاو** خاوه‌ن ټه‌زموون. **ع** مجرب **N** opplevde **د** مجرب **E** efficient.

ناکوټا: infinity **شاو** تاهه‌تايه؛ شتیګه بی سنوره و بی کوټای، یان گه‌وره‌تره له هه‌ر ژماره‌یه‌کی سروشتی. ناکوټا له سهرده‌می یونانی که‌وناراوه مایه‌ی مشتومری زور له فه‌یله‌سووفه‌کان بووه. **ع** لانه‌ایه **N** evighet **د** بینه‌ایت.

نالیک: heterogeneous **ئاوه‌لشاو** لیکنه‌چوو، دژبه‌یه‌ک. **ع** غیر متجانسه **N** heterogen **د** نامتجانس.

نالیک: ❶ asymmetry **شاو** ناهاوتا، نارپک، ناهاوتای و نالیکچوون و ده‌رچوون له «لیکی» به‌شکان گردی ته‌ور یان چه‌قی ناوه‌نده. له نژیارقانی پیش مؤدپرن جه‌خت له‌سەر لیکی ئەکرا، جگه له نمونه‌ی تایه‌ت، به‌لام له نژیارقانی مؤدپرن و پو‌ست مؤدپرن، به‌پاده‌یه‌کی زیاتر سوود له نالیک وهرئه‌گیری و زور گو‌ی ناده‌نه لیکی [N] asymmetri [۴] متناظر [D] نامتقارن. ❷ symmetry **شاو** هاوتا، وه‌ک به‌ک، رپک، دارمال، هاوتای و لیکچوونی به‌شکان گردی ته‌ور یان چه‌قی ناوه‌نده [N] symmetri [۴] متناظر [D] متقارن.

ناکوکی: discrepancy **ناو‌لیندراو** دزیه‌ک، نالیک، نه‌گونجان له نیوان چهن پاسته‌قینه‌دا. [۴] تعارض، تضارب [N] avvik [D] اختلاف، تفاوت. **ناکوکی:** discord **موزیک**.

ناکوکی: antinomy **شاو** دزویژی نیوان دوو بیروباوهر، پرتنسیب یا به‌ند، که له خودی خویندا گونجان، وه‌کوو پارادوکسیک.

ناگه‌هان: ❶ suddenly **ئاوه‌ئاو** له‌پر، کتوپر، گزوکومه‌ت، ناوه‌خت، ناکات، له‌ناکو. [۴] فجأة [N] plutselig [D] غفلتا. ❷ وه‌ک به‌لالی ناگه‌هان لیم په‌یدا بوو: وه‌ک به‌لایه‌ک که له‌ناکو په‌یدا ئه‌بی.

ناگهان: ۱) **دابونه ریښه** **شاو** له بڼوونو جهماره دا به تازه لیکي خه یال لهوتری که گوايه له پړکدا په یدا ته بڼه. **← جارن منالیان پڼه ته ترساند، له بهر نه وهی منال ژووری خوئی نه بوو و نه بوايه په نا بو بیری جهوت و په روه ردهی ناراست بیهن، تا منال بخه وینن و دایک و باوک هه لیان بو پره خسی. ن: زوو بڼوو ته گینا ناگهان دی!**

نالبه کی: saucers **ده فر** **شاو** ژیر پیاله، قایکی په لی بچوکی شووشه یان سیرامیک که ته یخه نه ژیر پیاله و فنجان. **۴** صحن الفنجان **N smā** tallerkener **د** نعلبکی.

← ژیر پیاله، گو شپاق، پیښده ستی

نالنه: groan **چاوغه ښښه بهر** نالاندن و کړووزانه وه، ده نگیکی قوولی که مه یز له وه لامي بازار یان ناؤمیږیدا. **۴** تاوه **N stønn** **د** نالیدن.

نالین: wine **چاوغه ښښه بهر** نالاندن و کړووزانه وه. **۴** یئن **N stønn** **د** نالیدن.

نامو: ۱) foreigner **شاو** بیگانه، بیانی، غهواره، ناآشنا، نه ناسیاگ. **۴** اجنبی utlending **N** **د** خارجی. **←** نامو و نامو.

نامو: ۲) awkward **ناوه لئاو** ههستی نه ناسراو و سهمره. **۴** awkward زور واتای تریشی هه یه: ۱) گهلخو، ناقولا، ناله بار ۲) قبه ۳) ناخوش، نه شیاو ۴) نابهجی، نابه سهند، ناشیرین ۵) مایهی شهرمه زاری و ته ریقبوونه وه. **←** **ته مهنی هه رزه کاری:** awkward age

نامۆ: ۲) alien **شاو** نامۆ، بیگانهی دهرهکی، ئهو بوونهوه رانهی له جیهانیکی ترهوه هاتوون. **۴** کائن فضائی **N** romvesen **د** موجود فضایی.

نامۆیی: alienatism **بییانا ئههه** بیانییتی، بیگانهی. **۴** الاغتراب **N** alienatisme **د** بیگانگی.

نامۆر: Namur **جوجرافیا** شار و پارێزگایهکه له باشووری بهلجیکا.

نامه بۆ سوۆفی قۆلان: les lettres à Mademoiselle Volland **دنداری** یان letters to Sophie Volland بۆ ماوهی سی دانه سالی په بهق، تا دوا پۆزه کانی ژانیان، دینیس دیدیرو، نامه ی ناسک و پر له ههستی بۆ دۆسته که ی لوی هانریه تا قۆلاند نووسی.

نامهخوا: سسهوورمان **ئاوهلکار** وشه سسرمان. **ن:** نامهخوا سهیره (بوؤ خوئسهووستی).

نامیته: insoluble **ئاوهلکار** [نا + نامیته] شلهیهک له لهگهل شلهی تر تیگهل ناب. **ع د** نامحلول. **ن:** نامیته و نامیته، نامو و نامو.

نان، نهوین، هوورم: Pane, Amore e Fantasia **فیلم** —ینهماجیبه **فیلمی** کومیدی ئیتالیاپی ۱۹۵۳، دهرهئنانی لویجی کامینجینی Luigi Comencini.

نانخوا: ajwain **رووهک** **هیزهمنه** **ناو** ئهجوین، ناناخه، زنیان، کهموونی حهبهشی، زیره هئندی؛ به رازیانهتووته و رازیانه کیویش دانراوه؛ گیایهکی بهکسالهیه، بهرزیهکهی له ۵۰ سم زیاتر ناب. لقهکهی باریک و راسته، گهلاکانی کهم و لوولن. کاتیکی میوه ئهگزی، گول و میوهکهی وهک چهتریکی سبیه، پاشان ئهگوریت بهره و کهسک و قاوهی. میوهکهی بچووکه، قهبارهکهی هاوشیوهی کهموون و رازیانهیه. تهنها میوهکهی وهکوو چیزبهخس ئهخوری. **ع** النَّائِحَةُ، الْكَمُّونُ الْحَبَشِيُّ أَوْ الْكَمُّونُ الْمَلَكِيُّ، أَوْ الْكَمُّونُ الْهِنْدِيُّ **ن** intiankumina, ajowan **د** زنیان رومی، اجوان یا نانخواه **ف** L.'Ajowan. **ع** خال **ج** گاوه

نانساجی: خوراکی شاو لاباشه، نانی تهنگی ساج.

نانسی: Nancy جوگرافیا شاو شاریکه له ههریمی لۆرن، له رۆژهلاتی فهراڤانسه، که تا سالی ۱۹۱۸ له بن دهسهلاتی ئالماندا بوو.

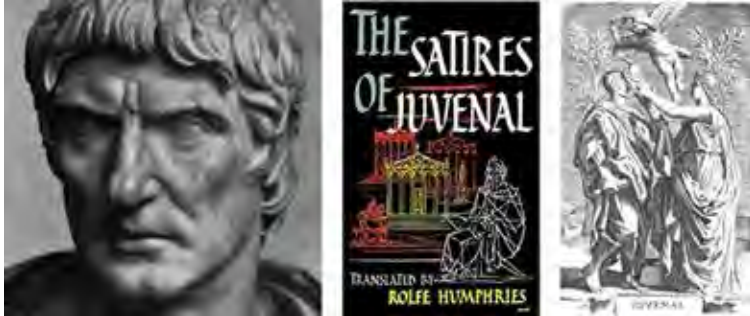

نانۆک: Nanook of the North فیلمی بیدهنگی ۱۹۲۲ی ئهمریکایی، دهرهینانی رابیرت فلاهیرتی (👉) ئایینی ئینویت.

نان و سیرک: گهران-۴ له دهقهکه به لاتینی هاتوو «panem et circenses». جووقینال Juvenal هۆنهری کۆتایی سهدهی یهک و سهدهتای سهدهی

دووی پۆم، له پەرتووکی ساتیرەکاندا ئەلێ: مروۆشی ئاسایی هەرچەند بۆ ئازادی ئەکرووزێنەوه، بەلام ئەوهی که ئەیانەوی، هەمان «panem et circenses» (نان و سەرگەرمی)یە. ➔ جووقینال

نانە شیرین: sweetbread **خۆراک** **شاو** ناویکی خۆراکییە بۆ **لوی تایمۆس** (یان نانە شیرینی قورگ، گەدە، یان مل یان پەنکریاس)، بە شێوەیەکی گشتی بە تایمۆسی گوێرە که ris de veau یان بەرخ ris d'agneau سازی ئەکەن. ➔ **تایمۆس:** thymus **ئەندام** **شاو** ئەندامیکی لیمفاوییە له ملی بپرپەرەداران و خانە T بۆ سیستەمی بەرگری لەش بەرھەم دەھێنێت. تایمۆسی مروۆف له سەرۆبەری تەمەنی بەلگبووندا زۆر بچووکتەر دەبێتەوه **ع** الغدة الزعترية **N** thymus **د** غده تيموس.

نانە قەل: ئایبەنناسی **خۆراک** **شاو** نانی پیرۆز که له کلیسا ئەیخەنە سەر زمانی نوێژکەران. **ع** خبز سردی **د** نان مقدس **E** Sacramental bread.

نانه قه‌یسی: fruit leather **میوه‌ی وقتنک** **ناو** خه‌روا، شیلانه‌ی زور گه‌یووی به تیروک پانه‌وه‌کراوی له‌بهر تاو ئیشک‌هوه کراو. **ع** قشر الفاکهة **N** frukt skinn **د** لواشک آلو. **ه** چرچه‌له

نانه‌له‌م: **ئاوه‌لئاو** نانه‌زگ، کریکاری رۆزانه به پینخوره‌وه.

نانه‌یه‌ک: پینچانه‌وه، کوکردنه‌وه. **ه** (له چاوگی به‌کنان: پیکه‌وه‌نان).

نانی تافراوت: Tafraoute bread **ناشبه‌زی** یان نانی ته‌فراوت، نانیکی فرنه له سمر به‌ردی ورد ئه‌برژینتری، وه‌کوو نانی سه‌نگه‌کی وایه، نانی مه‌لبه‌ندی ئه‌مازیغی ته‌فراوتی ولاتی مه‌راکویه.

تافراوت: Tafraoute ته‌فراوتی شاریکی مه‌غریبیه له رووی کارگپرییه‌وه **ه** سمر به پاریزگای تیزنیت له ناوچه‌ی سوس-ماسا له باشووری مه‌غریب، نزیکه‌ی ۱۷۰ کم له ئاگادیره‌وه دووره. ژماره‌ی دانیشتوانی ۶۳۴۵ کەس و رۆوبه‌ره‌که‌ی ۷۰ کیلۆمه‌تری چوارگۆشه‌یه. **پیشه‌ناسی** «ته‌فراوت» ئامازیغی و به واتای پلووسک و ئه‌و لقه ئاوه‌یه ئاو ئه‌بات بو که‌ناره‌کان.

نانی جیاباتا: Ciabatta bread ناستیەزی خۇراک یان نانی پۆلێش Polish bread

یان نانی قەراخ برزاو، یان هەمان «بن ئاگرە» ی خۆمان، شیوازیکی ئیتالیایی باکیتی فەرانسەییە، نانیکە بە هەویرترشی پۆلێش و لەناو مەنجەلی ھۆلەندی ساز ئەکری بە ئاگری سەر و ژێر: ۲۸۰ گرام ئاوی شلەتێن، ۲ گرام ھەوین، ۳۰۰ گرام ھەویرترشی پۆلێش، تیکەلی ئەکەین و پاشان ۳۵۰ گرام ئاردی سپی و ۵۰ گرام ئاردی سووسدار و ۱۰ گرام خۆی ئەکەینە ناوی و بە کەوچک تیکەلیان ئەکەین. پاشان بە چنگ ھەلی ئەگلۆفین و دای ئەنێین بۆ ۳۰ خۆلەک. ئەمجار ھەویرەکە دائەنێین و لە ھەموو لاوە ھەلی ئەدەینەووە بۆ سەرەووە و ئەیشکبەننەووە. دوو کاتریمیتری تر دای ئەنێین. دیسان لە ھەموو لاوە ھەلی ئەدەینەووە بۆ سەرەووە، ئاردی پیاثەپرژێنین و بۆ سی چارەک دای ئەپۆشین. ئەمجار ئەیخەینە ناو مەنجەلیکی ھۆلەندی، کە بۆ ماوەی ۳۰ خۆلەک بە گەرماي ۱۸۰ پلە داخمان کردوووە. سەری ئەنێینەووە و ئەیخەینە ناو فڕن بۆ ماوەی ۱۸ خۆلەک، پاشان سەرەکەي لا ئەبەین و بۆ ماوەی ۲۵-۳۰ خۆلەکی تر لێ ئەگەرێین جوان برژی. ع الخبز سیاباتا N Ciabatta brød د نان سیاباتا.

نانی هه‌ویرترش: sourdough bread **ناکتییه‌زی خوراک** نانیکی تایه‌تی سفه‌نجی

و بریسته‌یه به هه‌ویرترشی شه‌ش پۆزه ئاماده‌کراو و هه‌ویری چه‌ند پاش جار هه‌لاتن ئه‌بهرزینری و به هوی هه‌ویرترشه‌که‌وه چیژیکی مه‌یله‌و ترشی زور خۆشی هه‌یه. میژوو‌ه‌که‌ی ئه‌م نانه ئه‌گه‌رپه‌توه‌ه بو ۱۸۹۰ که زی‌پدۆزانی کپکاشگه‌ری ئه‌ستووی باکوور، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌وینی کارگه‌یی نه‌بوو، تۆزی هه‌ویریان دانه‌نا بو پۆزی دواتر و وه‌ک هه‌وین به‌کاریان ئه‌هه‌ینا، تیکه‌لیان ئه‌کرد به هه‌ویری تازه و نانه‌که‌شیان به یه‌ک تۆپه‌ل ئه‌بهرزاند؛ که‌چی ئیسته‌بووه به یه‌کیک له‌ دزوارترین و گرانابییترین نانه‌کان. [۴] خبز عجینه‌ متخمه‌ره [N] surdeigsbrød [د] نان خمیر ترش. [ه] سازکردنی نانی هه‌ویرترش.

ناو: noun **په‌زمان** **ناو** وشه‌یه‌که جگه له پاناو که ئه‌یپه‌ته بکه‌ر یان به‌رکار، یان

دۆخ یان چۆن‌تییه‌که ده‌رئه‌خا؛ یان ناو وشه‌یه‌کی سه‌ربه‌خۆیه که به کاته‌وه نه‌به‌ستراوه: هیوا، دار، مرو‌ف، پۆز، سنه، به‌راز، شه‌خته، سه‌ما، باران؛ یان ناو و وشه‌یه‌که جگه له پاناو، که بو ناسینه‌وه‌ی که‌س، جیگه یان شت (ناوی هاوبه‌ش)، یان ته‌نها بو ناو‌بردنی یه‌کیان (ناوی تایه‌ت) به‌کار دیت.

اسم N substantiv D اسم.

ناواخن: content **ناوه‌لناو** ناوه‌روک، ټو شته‌ی ټه‌خړټه ناو شټیکي تره‌وه هېماير **کاکل** و واتای مهبه‌ست و چه‌مک و نووسين. **المحتوی** N innhold **د محتوا.**

ن: ناواخنی پشتوین **ن:** وتاریکی په‌کجار بو ناوه‌روک بوو.

ناوازه: rare **ناوه‌لناو** ده‌گمن، نادر، کمه وټنه. **ناویزه:** special **ناوه‌لناو** هه‌لا وټردراو، چه‌به، جیاواز و تایبه‌تی نه‌ک ناسایي. **شاذ** N sjelden **د استثنائی، شاذ.**

ناوان: enclosure **ناوولیکدراو** تهرخان، شوټیټکی دیاریکراو که به په‌رژینی ده‌ستکرد یان سروشتی پیاوان کرابی، وه‌ک یارکی سروشتی پراستنی نازهل و دار و پرووه‌ک. **منطقه محمیة** N vernet område **د محوطه.**

بزووتنه‌وه‌ی ناوان: Enclosure Movement **بزووتنه‌وه‌ی چه‌واتنه** یان بزووتنه‌وه‌ی تهرخانی، ټیکوشانیکی کونه‌په‌رستانه بوو له سده‌ی ۱۸ و ۱۹ له لایمن دهره‌به‌گانه‌وه بو دهره‌پنانی زه‌وی له بن پیی چه‌ماوه‌ری گوندی و بو وه‌رگرتنی ټو زه‌ویانه‌ی له خاوه‌نداریتی هاوبه‌شی ههموو ټه‌ندامانی گوندیکدا بوو، یان لانیکه‌م له‌بهرده‌ستی خه‌لکدا بوون بو له‌وه‌پاندنی نازهل و به‌ره‌مه‌پنانی خوراک و، گورپنی ټو شوټانه بو زه‌ویبه تایبه‌ت، به‌زوری له ریگی شووره و چه‌په‌ر و ته‌یمانوهه. **حرکه السیاج** N Innhegningsbevegelse **د جنبش حصاربندي.**

ناوبانگ: repute **شاو** بوجوونی گشتی سہارہت بہ کہس یان شتیک؛ دوخر سمیرکردن بہ شیوہیہکی تایہت. **۴** السمعة **N** rykte **د** شہرت.

ن: چہپہلی و پیرانہگہیشتن دہتوانیت ناوبانگی دہسہلات بزپینن.

← **ناوبانگدہرکردوو:** reputed ناوبانگدار، ناسراو بہ، ناسراو بہ ہوی ئدگار و تایہتمہندیموہ. **۴** وجیہ، حسن السمعة **N** kjent **د** مشہور

ن: لہ زووموہ بہ لایہنگری سہرہخوی ناوبانگی دہرکردوو.

ناوبریشک: rolling pin **کہرہسنہ** **شاو** تیری، داریکی نووک تیزہ، نیو مہتر زیاترہ، بو کردنہوی نان و بو وەرگیڑانی نان لہسمر سیل بہکاردیت. **۴** شوبک (بہعمرہبکراوی چووبہک) **N** kjevlе **د** تیرک. **د** وەردينه

ناوبریوان: arbitrator **دادوہری** **شاو** نیوہزیوان، گوی لہ راستیہکان و بہلگہکان ئهگرت و ہرپاریک ئہدات و ئہو ہرپارہ وہکوو ہینشنازیک بہ لایہنہکان ئہدات، وہکوو ہاشترین چارہسمر. **۴** حکم **N** meglе **د** داور. **د** نیوہندگیر

ناوپر: strudel **شیرینر** **شاو** سترودل، جوڑیک شیرینی ئالمانیہ بہ توڑی ناسک و ناوہکی پر لہ میوہ. **۴** فطیرة **N** strudel **د** اشترودل.

ناوڤۆ: dormitory **بەرهۆردە** **ناوئێکدراو** ژووری گهۆره بۆ خەوتنی ژمارهیهک
فێرخواز یان خوێندکار له خوێندنگهی ناوڤۆیی. **المهجع** **sovesal** **د**
خوابگاه.

ناوڤۆیی: **هۆستل** **ناوئێچیکا** ناوڤۆیی خوێندکاران، خانگا. **بیت للطلبة** **ه**
vandrerhjem **د** شبانهروزی.

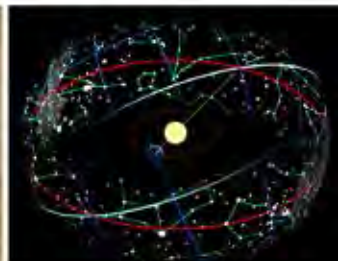
ناوڤۆیی: **native** **ناوئێچاوگ** زهسمن، بوومی، خۆمالی، خۆیی، خۆولاتی،
بنهچهیری. **بلدی** **innfødt** **د** بوومی.

ناوچهی کهلووهکان: constellation **ئەسنڤهه ناسی** بریتیه له ناوچهیهک
له ئاسمان که کۆمه‌لیک ئەستێرە یانراو نهخس یان هیلکاریهکی
هه‌ستێیکراو بێگ ئەهینن، به شیوه‌یهکی تایبەت پێشاندەری ئازەلیک،

بابه تیکي تهفسانهي، يان شتيکي بر زيان نهکهن. [۴] مجموعة متألقة [N] konstellasjon صورت فلکی.

يان ناوچهی بورجهکان تهمانه: [۴]

- ۱- کهلووی بهرخ Aries
- ۲- کهلووی کهليا يان گا Taurus
- ۳- کهلووی جمک Gemini
- ۴- کهلووی قرزال Cancer
- ۵- کهلووی شير Leo
- ۶- کهلووی هوئسه Virgo
- ۷- کهلووی تهرارزوو Libra
- ۸- کهلووی دوویشک Scorpius
- ۹- کهلووی کهوان Sagittarius
- ۱۰- کهلووی گيسک Capricornus
- ۱۱- کهلووی دولچه Aquarius
- ۱۲- کهلووی نههنگ Pisces

ناوږان: defamation **چاوځه نښه:** ناوږاندن، پاشدوو، پاشمله‌گوتن، بیا‌هه‌ل‌خویندن، بوختان، تۆمان، تۆمانچ، تۆمهت، چه‌فته، چه‌وده‌م، خوسپ، ده‌سزهن، ده‌له‌سه، ساخته، شلتاخ. **د** التشهير، افتراء **N** ærekrenkelse **د** افترا، تهمت، بدگویی. **د** بوختان

تۆمه‌تنامیز: defamatory **ئاوه‌ئاو:** تۆمه‌تاوی، تۆمه‌تبارانه، ساخته. **د** تشهيرية **N** ærekrenkende **د** افترا آمیز.

ناوشانی: **ختل** **شاو** خشلکی خانمانی کورده له ناوچه‌ی سنه. وه‌ک وینهی بیهووله ئالقه‌یه‌ک له ناوه‌راستی دایه و باله‌کانی به‌که‌لانه و کووزه‌که و گوچکه‌ماسی رازاوه‌ته‌وه.

ناوشانی

f.com/kurdistanculture

ناوگۆیی: **1** solidarity **ئاوی‌بیکدراو:** هاوبه‌ستی، هاوبه‌شی، هاوکاری. **د** تضامن **N** solidaritet **د** همبستگی.

ناوگۆیی: **2** reciprocal **ئاوی‌چاوگ:** ته‌واوکه‌ر، هاوبه‌شی دوولایه‌نه. **د** متبادل

متقابل. **gjensidig** [N] **د**

ناوکهف: sole shoe **ژانسیډ** **شاو** پارچه چرم یان سفهنجیکه نهخریته تهختی
پیللو. **ا** أرضیات الأحدثیة **sale** [N] **د** کف کفش.

ناوکی گوانی: mammillary bodies **ژانسیډ** **شاو** له ږوی زانستییهوه
گیان یان نهندیسه یان (روح و ذهن) بهرهنجامی کارکردنی میښکه
و نهوهندهی میښک لهکار نهکوهی، گیان یان نهندیسه بوونی نامینې،
چونکه بهرهمهینرهکهی نهماوه. له پهیوهند لهگهل بوونی منی کات
و منی فراواندا، که منی کات منی چرکهساتهکانه و منی فراوان کوې
هموو منهکانی هموو کاتهکان واته منی درېزخایین و ژیاننامهی ژیانې
من، له میښکدا شوینیکې دوو خانیهی همیه به ناوی ناوکی گوانی که هر
دوو منهکه پیکهوه گری تهذات. تهوانهی که ناوکی گوانیان تووتی زیان
تهبې، منی فراوان یان ژیاننامهی هموو ساتهکانیان لهناو تهچې و، تهبن
به منی کات یان منی ساتهساتی بهبې درېزه. تهمنه ساتیهه، ههمانه
که هموو گیاندارانی میښکدار ههیانه. **جسم حلمي** **mammillære** [N]
کروپر **د** هسته پستانې. **من** **گیان** **گیانبانگردن** **کروپر**
گیانناس **گیانگهزایی** و...

ناوگر: infix رېزمان ناوولېندراو [ناو+گر(گرتن)] ناوبه‌ند، وشه‌یه‌که له ناوه‌پراستی وشه یان چاوگه‌دا دیت و واتایه‌کی تازه به‌دی ئه‌هینې، ئه‌و گیره‌کانن له ناوه‌ندی وشه‌دا دانه‌نرېن. [۴ داخله (زائده) N infiks] میانوند. ➔ پیښگر ➔ یاشگر

درېزه نمونه له پهرتووکې (چهند هشارگه‌یه‌کی رېزمانی کوردی) نووسینې ماموستا مه‌سعود محمهد:

- بواردن: له (بوردن) هوه هاتووه . ده‌نگیکې (ا) هاتوته نیوان (و - ر) کاره‌کی کردووه به‌تیبېر .
- ئاسه‌وار: له وشه‌ی (ئاسار) هوه هاتووه . دووده‌نگی (ه - و) هاتونه‌ته نیوان (س - ا).
- شهبوق: به‌واتای (شوق بردنیکې گه‌وره دیت)، پیده‌چر له وشه‌ی (شوق) وه‌رگیرایې. (به) هاتوته نیوان (ه - ق).

درېزه نمونه له پهرتووکې (سهره‌تایه‌ک له فیلولوژی زمانی کوردی) نووسینې محمهد نه‌مین هورامانی:

- ده‌ربچوویتایه: (ب) هاتووه‌ته نیوان (ر - ج).
- هه‌لئافری: (نا) هاتووه‌ته نیوان (ل - ف).
- ده‌ربچوویتایه: (ب) هاتووه‌ته نیوان (ر - ج).
- رامه‌که: (مه) هاتووه‌ته نیوان (ا - ک).
- سهرنه‌که‌وتایه: (نه) هاتووه‌ته نیوان (ر - ک).

په‌په‌لې: ئه‌وه‌ی که ناوگر له زمانی کوردیدا همیه یان نا کیشمی نیوان زمانه‌وانانی کورده، ئهم نمونانه ده‌نگیک یان زیاتریان بو هاتووه و که‌وتوونه‌ته ناو‌راست‌یشم‌وه؛ جا ناوگرن یان شتیکی تر، ئهم سمرچاوانه یارمه‌تیده‌رن:

۱. چهند هشارگه‌یه‌کی رېزمانی کوردی، مه‌سعود محمد.

۲. وشهرپوان له زمانى كوردیدا، پ. د. ئه‌وره‌حمانى حاجى مارف.
۳. بووژاندنه‌وى زمان، د. ياكيزه په‌فيق حيلمى.
۴. سمه‌رتايه‌ك له فيلووژى زمانى كوردى، محمه‌د ئه‌مين هه‌ورامانى.
- ناوگۆرى: 1 scene** **شاو** سه‌كو، ناوگۆرگ، پانايى، ته‌ختايى بچووك، شانۆ.
- 4** صحنه، صحن **N scene** **د** صحنه **ن:** گۆركى دادگا: صحن دادگاه.
- ناوگۆرى: 2** **شاو** ئاگردانى ناوه‌راستى ژوور، ئاگردانى ناو په‌شمال.

- ناوگه‌ر: 1** **سروقتنه** **شاو** دورگه‌ى بچكۆله‌ى لمينى ناوه‌راستى چه‌م.
- ناوگه‌ر: 2** **سروقتنه** **شاو** ناوگه‌ره، سنوورى نيوان دوو زه‌مىنى شيوه‌ردبړاو.
- ناوگه‌ر: 3** **سروقتنه** **شاو** گۆپايى، ته‌ختايى، ده‌شتايى نيوان چياكان.

ناوانه‌وه: rechristen **نابینناسر** **چاوتی نینیه‌ر** **چاوتی دوولۆ** ناوگۆرپن يان ناویكى تازه له‌سه‌ر شت يان كه‌سيك دانان. هه‌ى ۲۰۰۰ له‌ و مه‌به‌ست هه‌مان پيروژكردنى فه‌له‌يه، كه هه‌موو فه‌له‌يه‌ك ئه‌ب پيروژ بگرى، واته بييت به مه‌سيحى و ناویكى تازه‌ى فه‌له‌ى له‌سه‌ر دابنرى، جا چ ته‌نھا ناو يان كۆى ناو و تايين و په‌لى كۆمه‌لايه‌تى. **4** اعادة التسميه **N** **døpe på nytt** **د** نامگذاري مجدد.

ناونیتکه: Derogatory Epithet **ښه‌ور و بیلار** **ناوه‌نښاوی لیکدراو** ناولیتانی ته‌وساوی
 بؤ سووکایه‌تی پیکردن، گالته‌پیکه، شکیننه، سووککه.

← **که‌سناو:** Epithet **ناوی لیکدراو** نازناو، جیناو، وشه یان ده‌سته‌واژه‌یه‌ک که
 له بری یان له‌گه‌ل ناویک به‌کار نه‌هینرئ و واتای زوری همیه له ناوانی
 دوانه‌ی که‌سان و خواکاندا.

← **نیتکه:** derogatory **ناوه‌لناو** نازناوی دشت، وته‌ی سووک، ناشیرین،
 گالته‌پیکه، شکیننه. **ع** لقب منتقص **N** nedsettende **د** لقب بد.
ن: خبه، عزه قه‌له‌و، عوسه ریوی.

Greaseball means Italian.

The English Language has a number of Derogatory epithets that cover
 Almost every race and nation On earth,

There is no derogatory epithet For Greek!

ناوه: hod **که‌ره‌سنه** **ناو** ده‌فری قورکېشان، بؤته‌ی گواستنوه‌ی خوئل و
 قور و چیمه‌نتو. **ع** دلو او حوض البنائین **N** hod **د** ناه.

ناوخت: special editions **بیر وژه** **ناوی لیکدراو** پر وژه‌یه‌کی ناه‌ندی بلاوکردنه‌وی

غزه لنووسه،

- ☞ همم وهک گوڤار چاپ ئه ب،
 - ☞ همم زنجیره پهرتووکیک له ژیر ئه و ناوه دا بلاو ئه بیتهوه، که به پلهی یه کهم گرنگی به وه رگیپانی بیری په خنهی و چهی نوی ئه دات،
 - ☞ ههروه ها مالمپرکی همیه به ناوی {ناوهخت Nawext} به سی زمانی کوردی و فارسی و ئینگلیزی له وهخت و ناوهختدا بلاو ئه بیتهوه:
- { <https://www.nawext.com> }

ناوهختنامه: special editions بلاو کراوه **ناویندراو** ناویزه، نااسایی، رۆژنامه یان گوڤاریک که له کاتی پیوست و نااساییدا، سهبارته به مزاریکی گرنگ بلاو ئه بیتهوه.

ناوهزیل: ناویندراو ناوهپراستی هه شتی. ☞ زیل: ناوهپراستی، دل.
ناوهروک: ناو ناواخن، ئه و شتهی ئه خریته ناو شتیکی ترهوه **هیمایی** کاکل و واتای مه بهستی و چه مک و نووسین. ☞ **بیناوهروک: poor quality** که مییز. ۴ جوده ردیته ۵ dārlig kvalitet ۶ بر محتوا.

ناوهند: ۱ media میدیا، ناوهندی راگه یاندن، په یوهندی گشتی. ۴ وسائل الاعلام ۵ media ۶ رسانه.

ناوهند: ۲ center ئه ندازه **ناو** چهقی ناوهپراستی بازنه یان گوپهک که ماوهی تا هه موو خاله کانی چیه و رووبهر به یهک ئه ندازه یه. ۴ مرکز

center [N] د مرکز.

ناوهندیاری: ❶ medium **ناویرهمان** غه یزان، نهوانه ی خوږان به ناوهندیاری نیوان هم و نهو جیهان نهزان، پیښگوږی نهکن و گیان بانگ نهکنهوه.
 [E] عرف [D] فال بین [N] Medium, eksorsist.

ناوهندیاری: ❷ broker **ناویرهمان** بهریقان، هوکاري سازدانی نیوان دوو لایه.
 [E] وسیط [N] meglar [D] دلال، واسطه.

ناوهندیاری: ❸ Mediator **ناویرهمان** نیوېزېوان. [E] وسیط [N] Mellommann
 [D] میانجی. ← ټیپینی: ناوهندیاری له هر سې واکهدا یهک تایبهتمندی همیه و نهویش نهوهی که دوو پیکهوه گری نهدا؛ مروقی فیزیکی و گیانی متافیزیک؛ دلبر و دلدار؛ دوو لایهنی جهنگ و دژ به یهک.

ناوهندی توژینهوهی بالای سینهما: Centro Sperimentale di

تھو، وشمی «ئیران» به کار بهینن.

In 1935, Reza Shah requested the international community to refer to the country by its native name, Iran, on Nowruz, falling on 21 March 1935; effective 22 March that year (Wikipedia)

https://www.nytimes.com/01/01/1935/archives/persia_changes_its_name_to_be_iran_from_mar22_.html

ناوی بچووکراو: diminutive **ناووبندراو** ناویکه بچووکي له بهرامبر جوړيکي گهوره تر پيشان تئدات. ههندي جار وهک نازانو و ناو نازداری و ههندي جاريش وهکوو نيشانهی لاوازی وهکوو منالوچکه. ناوی بچووکراو به لکاندي تهم پاشگرانه به ناوهوه دروست تهب: (وکه، له، وُله، وله، ووله، وُل، وُل، یله، ولکه، چه، چکه، وچکه، ک، وُلکه، وک، وُشک، له، یلکه).

نمونه له ناوه تايبه تيبه کاندا:

ناوی بچووکراو		پاشگر		ناو
سيامه ندوک	←	وک	+	سيامه ند

نمونه له ناوه گشتييه کاندا:

ناو بچووکراو		پاشگر		ناو
که‌پرۆکه	←.....	ۆکه	+	که‌پر
گۆزه‌له	←.....	له	+	گۆزه
به‌رخۆله	←.....	ۆله	+	به‌رخ
جامۆله	←.....	ۆله	+	جام
کیزۆله	←.....	ۆله	+	کیز
کرمۆل	←.....	ۆل	+	کرم
کاريله	←.....	يله	+	کار
میشووله	←.....	ووله	+	میش
جاموولکه	←.....	وولکه	+	جام
ده‌ریاچه	←.....	چه	+	ده‌ریا
رپچکه	←.....	چکه	+	رپ
مندالۆچکه	←.....	ۆچکه	+	مندال
گردۆلکه	←.....	ۆلکه	+	گرد
جامیلکه	←.....	یلکه	+	جام

ناو بژاری: adjunct **بژمان** **ناوی لیکدراو** ناویک وه‌کوو ته‌واوکه‌ر له ناویکی تر زیاد بکری، به‌لام بڤگهی بنه‌رته‌تی نه‌ب. **۴** اسم مساعد **N** adjunct **۵** اسم کمکی.

ناو بژمیره: countable noun **ناوی لیکدراو** ئەو ناوانه‌ن که ئەتوانن ژماره‌یان لێ زیاد بکری، به‌ هه‌ردوو شێوه‌ی تاک و کو هه‌ن و له‌گه‌ڵ وشه‌ی تاییه‌تمه‌ند determiner وه‌کوو هه‌ر، هه‌موو، گه‌له‌ک و... دین. ناوی نه‌ژمیره رپک به‌رامبه‌ر به‌ ناوی بژمیره‌یه و هه‌یچ‌کام له‌و تاییه‌تمه‌ندیانیه‌ی نه‌یه، وه‌کوو راویژ و موزیک. **۴** الاسم بچوز جمعه **N** tellbar substantiv

د اسم شمارا.

ناوی بزمیره ن: که ویکت خوئس ئهوی؟

ناوی نهزمیره ن: تو کهوت خوئس ئهوی؟

ناوی په نجه کان: ویزه ی فونکلور تووته، برای تووته، بهرزه لووته، دوشاومزه، کلکه کهله.

ناوی جیگه: place name زما ته وایر له زمانې نه رویجې زوربه ی شویننه کان دؤل و شاخ و گرد و باخ و دهراویان پیوه؛

← **بریځستاد:** Brekstad له دوو وشې Brekke به واتای گرد و stad ی هو له ندی به واتای ښار؛ گوندی بان گرده که.

← **تورنوسن:** Tårnåsen نه رویجې کون، Tårn له turn ی ئالماني ناونجې، که قهلات و بالا یه و ås به واتای ریژگه ی چه م و شهراب.

← **دروباک:** Drøbak له سکاندیناڅی کون به واتای گردی هه له ت.

← **فارسوند:** Farsund دهراوی نیوان Farøy و Spindsodden بووه. له وشې far به واتای گه شت و sund به واتای دهراو.

← **کولبوتن:** Kolabotn نه رویجې کون، له دوو وشې Kol و botn خه لووز و خواره وه، شوینی سووتاندنی خه لووز، شوینی خه لووز کردن.

← **کونگسبرگ:** Kongsberg له Kong که شایه و berg به واتای گرد، ښاریکه کریستیانی چواره م دروستی کرد و ناوی نا کونینگسبرگ، به واتای نیشته گه یان پایته ختی شا.

← **لینکنیس:** Leknes وشمی Leknes و Liknes له زور ناوچه همیه و سهیرانگه و شوینی یاری بوون، له چاوگی hvirvle به ههمان واتای یاریگهیه.

← **لینگدال:** Lyngdal له ناوی چمی Lygna له lugn ی سکاندینافیای کون به واتای دوئی نارام.

← **هاوگهسوند:** Haugesund له haug و sundet واته دوئی ناو کیلکه.

ناوی چاوگ: Gerund **ناوی لیدراو** ناویکه، ههرچهند زور جار نیشانهی چاوگی نییه بهلام به زیادبوونی (ش، شت، ار، ی، ه، گر) واتای چاوگ تهگهیهن.

۴ اسم مصدر Gerundium [N] ۵ اسم مصدر.

نیشانهکانی ناوی چاوگ ئەمانهن:

← **ش:** کوشش، جوشش، وهرزش.

← **شت:** پرشت، نارایشته.

← **ار:** کهبار، کردار، مردار [قهدی چاوگ+ار].

← **ی:** ئاتاجی، نهریتی، یادگاری، خندان، پهریشانی، ههناسهیی، ناراستهیی

← **ه:** خنده، گهشه

← **گر:** یادگر، دهستگر، باجگر، جیگر، گشتگر **سینجی:** باشگریکه ئەلکیت به دواي ناوهوه و ئەیکات به بکه.

ناوی چهواشه: misnomer **ناو** ناوانی (به) ههله، نیوی نادروست، بهکارهینانی نادروستی ناویان وشهیهک. ۴ تسمیه خاطئه [N] misvisende ۵ نامگذاری غلط، نام غلط.

ناوی دهنگهکان: **زمانهوانی** بارهی بز، باعی کار، بوړهی گا و مانگا، بوّقی بوّ، بلّمی کهوتنی شتی نهرم، بوّلهی سهرگهشته، بوّلهی ورج، بهعی مهر و بز،

← پریمی ئەسپ، پزیمی پزیمین،

← تریقهی پیکهنین، تریکهی هاواری ناسک، تنوکهی ناو، تهپهی پا، تهپهی

- توږ، ته قاندنی له قلعو، ته قهې تهننگ،
- ◀ جرينگې ناسن، جريوهې چولهکه، جززهې رڼ، جیکهې مهل،
- ◀ جريهې باران، جريکهې بولبول، چلپهې چلپاو، چههجههې بولبول، چکهې چوراو، چورهې ناو، چیکهې پهلهسيرکه،
- ◀ حوقهې گامپش، چهپهې سهگ، حيلهې يهکسم (ئهسپ و ماين و هيسر)،
- ◀ خرتهې ميروو، خرجهې خرجه، خرهمې تهرزه، خرينگهې خشل، خرهې بهرد، خرهې واخين، خشپهې گهلا، خشهې خزین و گهلا، خوشينهې مار، خورهې چه، خيزهخيزې بهراز، خيزهخيزې سينگ، خيسهې سينه، خينگهې بالی دهعبا،
- ◀ دهرهنگهې ناسن، دهرهنگهې نامير، دهنگهدهنکی ناپوره،
- ◀ ربهې بومبا، پرتنهې باران،
- ◀ زرمهې چه، زرمهې کهوتن، زريکهې زردهواله، زرينگانهوهې ناسنهواله، زرينگهې زير، زلجهې دلوپ، زورهې گريان، زورهې کهر، زهنا و چهقه و گورهې زور، زهقهې بز، زيقهې منال و کهرويشک، زيکهې زيکزيکه و ميش و مهگس و ريشوله،
- ◀ زاوه دهنکی بوق، زاوهزاوه دهنکی چرهبهندان،
- ◀ سووقه کوکه، سووکهې ماکهر، سيکهسيکی با،
- ◀ شريخهې هور، شلپهې شهپول، شلقهې مهشکه، شنهې با، شهقهې بال، شپهې ماين، شپرهې ههلدرانی کووتال،
- ◀ غهلبهغهلبی چرهبهندان،
- ◀ فرهې بال، فسهې با، فيکهفيکی هموا، فيشکهې مار، فيشهې بهراز، فيکهې مووشهک، فيکهې کوندهبهوو،
- ◀ فنگهې بهرد،
- ◀ قارهې کار، قاسپهې کهو، قرجهې تاگر، قرووسکهې تازی، قريوهې شادی،

قږه‌ی قهله‌په‌شکه، قږه‌ی رږانی ئاو، قوږه‌ی مانگا، قورقه‌ی کۆکه‌ی مریشک، قووږه‌ی گریان، قووقه‌ی کهله‌شیر، قووله‌ی کهمتیار، قووله‌ی بیاو، قیږه‌ی قاز، قیږه‌ی هه‌لو، قیقه‌ی قاز،

❏ کاره‌ی مهر و بزن، کرته: ده‌نگی قرتان، کرچه‌ی لق شکان، کرچه‌ی بیه‌لگرتن له بیده‌نگیدا، کرمه‌ی کروژتن، کره: ده‌نگی جیږه‌ی به‌هیز، کزه‌ی داخکردن (کزه له جهرگمه‌وه هات)، کفه‌ی ئاو به‌سمر ئاگردا، کفه‌ی مار، کناچه‌ی یوږ، کۆږنی ئه‌سپ، کوته‌ی کوتان (ئه‌وه کوته‌ی جیه؟)، کوته‌کوت ده‌نگی کوتانی له‌سمریه‌ک، کوفه‌ی مار، کیږه‌ی ددان، کیفه‌ی مار،

❏ گابوږی گا، گاره‌گاری مریشک، گرمه‌ی ههور، گږه‌ی با، گفینی سه‌گ، گفه‌ی با، گمه‌ی کۆتر، گوڤاندنی ورج، گوږه‌ی ئاگر، گیزه‌ی سه‌ماوهر، گیزه‌ی میش، گیقه‌ی به‌رداوێڤ،

❏ لرفه‌ی لافاو، لووره‌ی گورگ،

❏ مرخه‌ی به‌راز (خیزه)، مره‌ی پشیله و مروڤ به‌بی ده‌م کردنه‌وه، مشه‌ی لووت کاتی خه‌وتن، مغه‌ی لووتی هه‌لامه‌تی، ملجه‌ی خواردن، میاوی پشیله،

❏ نرکه‌ی سینه، نقاندنی له‌خۆنه‌وین، نقه‌ی زوږ بوخۆه‌یتان، نکه‌ی نازونووڤ، نووزه‌ی نازکردن، نه‌ڤه‌ی شیر و ورج، نه‌رووی پشیله، نیله‌ی بلێسه،

❏ واقه‌ی چه‌قل و ږیوی، ونه: ده‌نگی زه‌مزهمه‌ی مروڤ له دووره‌وه، وزه‌ی میشوو له، وزه‌ی بای توند. وه‌ڤه‌ی سه‌گ، ویزه‌ی با، ویزه‌ی گولله،

❏ هاره‌ی شاخ، هازه‌ی ئاو و سیلاو، هوږه‌ی شه‌پوږ، هوڤه‌ی گامیش، هووڤه‌ی گږه‌با، هووشه‌ی باهوڤ، هووشه‌ی مار، هه‌سه‌ی هه‌ناسه، هیرکه‌ی بیکه‌نین، هیره‌ی بزن، هیله‌ی ئه‌سپ.

ناوی سه‌ربه‌خۆ: concrete noun **بێزمان** ئه‌و ناوانن که سه‌ربه‌خۆ و هه‌ن

و ئه‌بێنرین و هه‌ست بێ ئه‌کرین وه‌کوو: ڤن و گول و خانوو. **۴** اسم

ملموس **konkret substantiv** **۵** اسم ذات **۶** ناوی واتا.

ناوی لیکدراو: compound noun **بێزمان** **ناوی لیکدراو** زیاتر له ناویک و به‌شیک

زېده‌کړاوی وه‌کوو یا سگر پیکهاتووه. ۴ اسم مرکب sammensatte N substantiv ۵ اسم مرکب.

← له زمانې کوردیدا نژیکه ی پانزه جوړ ناوی لیکدراو همیه:

ناو + ناو = سهرکار

ناو + ناوبه‌ند + ناو: کاروبار

ناو + ناوه‌لناو: کارجوان

ناوه‌لناو + ناو: جوانکار

ناو + په‌گی کردار: کارگیر

له ناو ټو جوړاندها، په‌گرتنی (ناو و په‌گی کردار) زوړ باوه، وه‌ک:

• مه‌ی + گیر (گیران) = مه‌گیر

• کوټ + گیر (گیران) = کوټ‌گیر

• کار + گیر (گیران) = کارگیر

...

• دار + تاش (تاشین) = دارتاش

• سهر + تاش (تاشین) = سهرتاش

• به‌رد + تاش (تاشین) = به‌ردتاش

...

• شه‌کر + شکین (شکاندن) = شه‌کرشکین

• سهر + شکین (شکاندن) = سهرشکین

• سه‌فرا + شکین (شکاندن) = سه‌فراشکین

...

• ده‌ست + بر (برین) = ده‌ست‌بر

• قوټ + بر (برین) = قوټ‌بر

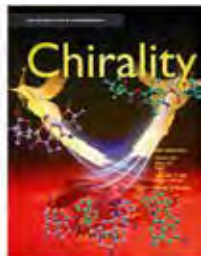
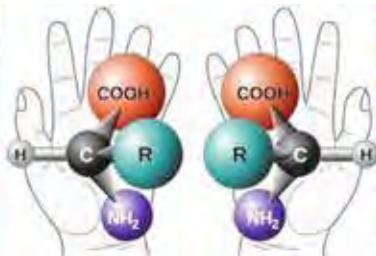
ناوین: کتنووکال **ناو** ستیر، پیړک، سنووری نیوان دوو زهوی، بهرزایې خوږ و بهردی کهوشهنی نیوان دوو زهوی.

ناوی وانا: abstract noun **دیزمان** **ناوهناو** تهو ناوانهن که له دهرهوهی بیر و نهندیسه و هزری ئیمه بوونیان نییه و بهسترون به بوونی کهسیکی ترهوه، وهکوو جوانی، بیباکی. **ع** اسما تجریدی **N** abstrakt substantiv **د** اسم معنی **د** ناوی سهربهخو.

ناهاوتا: chiral **کیمیا** **ناوهناوی لیکدراو** کایرال، ناههنجار، ناهاوسهنگ، شیواو، لهبهرهک ترازاو، ناهاوسهنگ به شیوهیهک که **پیکهاته** و **وینهی** ناو ناوینه لهسر بهکتر دانهزین. پیکهاته ناهاوسهنگهکان به شیوهیهکی گشتی له پووی دیتباریهوه چلاکن؛ زورچار مولوکوله نوزگانیکه گهورهکان بهک یان چند ناوهندی ناهاوسهنگیان همیه که تییدا جوار گروپی جیاواز به تهتومیکی کاربونهوه بهستراوهتهوه. **ع** غیر متناظر **N** kiral **د** کایرال.

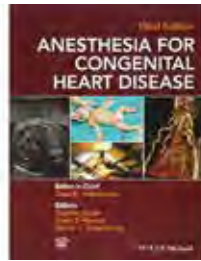
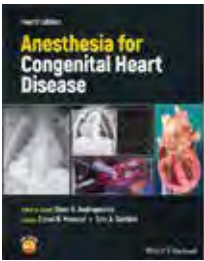
ناهاوتایی: chirality **کیمیا** **ناوی جواوگ** کایرالی، شیواوی، ناههنجاری، ناهاوسهنگی. **ع** مراوغه **N** kiralitet **د** کایرالیته.

ناهروو: elusive **ئاوهئاو** سرک، په مۆک، بهرپلنه که وتوو، ژده ستره وی. [۴]
 متهرب [N] flyktig **د** گریزیا.

ناههستیاری زگماکی: Congenital insensitivity **نه فوئتی کیماسی**
 نه خوئشیه کی ده گممه نه که مرؤف ههست به ئیتر و ئازار ناکات، بۆ
 یه که مجار له سالی ۱۹۳۲ له لایهن دیربۆرنهوه به بیههستی زگماکی وه سپ
 کرا. بیههستی زگماکی به ئازار و بیئازار (CIPA) داره تیکی زۆر ده گمهن و
 له پاره به دهه مه تر سیداره، چونکه ههست به ئازار ناکهن.

ناههنجار: abnormal **ئاوهئاوی لیکدراو** نه گونجاو، ناهه موار، ناله بار، نافرجه،
 نه پۆر، نه شیواو. [۴] غیر متناسب [N] pinlig **د** ناهنجار.

← **ههنجار:** norm **ههیمایی** **ئاوهئاو** [ههنج + ار] بیودان، شیوه و پهوت،
 پرسیا؛ پۆر، گونجاو، دابی باو و ئاسایی له کومه لدا. [۴] معیار، قاعده
 السلوک [N] norm **د** معیار.

← **ههنج:** کورته هیللی ئیواندانان (-) له نووسیندا، وه ک دانه تهقلی

← **نرخینەر**: appraiser **چاوگه نڤیسه** خه‌ملینەر، که‌سیک که کاری هه‌لسه‌نگاندنی به‌های دراوی شتیکه؛ که‌سیک که هه‌لسه‌نگاندنی فهرمی بو توانای ئه‌رک راپه‌راندنی کارمه‌ندیگ ئه‌نجام ده‌دات. **مئمن**، **مخمن** takstmann **د** ارزیاب.

نزا: prayer **ناو** گازه، یارانه‌وه، که‌بار، رازونياز. **دعاء** bønn **د** دعاء.

نزای چوارشه‌مه‌ی خۆله‌میش: Ash Wednesday **نابیناسر** **نزاداری** له بیرت بر له خاکیت و ئه‌گه‌رپیته‌وه بو خاک، سفری کوڤه‌و Genesis ۱۹:۳.

نزان: good news **ناو** مژده، مزگین، هه‌والی خوشر. **اخبار سارة** **د** gode nyheter **د** مژده.

نزهه‌ره: hiccup **ناو** سه‌رکه‌وتنی به‌پری هه‌ناسه که ئه‌بیته هوی ئه‌وه‌ی ده‌نگی هک له گه‌روو بیته‌وه ده‌ره‌وه؛ گرزبوونیکی نائه‌فانی به‌رده و ئه‌ندامه‌کانی هه‌ناسه‌دان، له‌گه‌ل داخستنی له‌ناکاوێ گلوئیس که ده‌نگیکی تایه‌تی وه‌کوو کوکه به‌دی ئه‌هین. **الفواق** hikke **د** سکسکه.

نزگهری شوفاژ: hicough of the hot_ water pipes **تشیوړسشم** گهران-۶
 کاتی هملکردنی شوفاژ له دواي چهند مانگ گهرما و کارنهکردنی شوفاژ،
 که ناو پييدا نهگهړي هندی دهنگدهنگی لیوه دی وهکوو نزگهری
 مروّف وایه.

نزيكايه تي: intimacy **شاو** دوستايه تي نزيك، خوښيوون، خوښمانی. **ع** الفة
 fortrolight **N** **د** صميميت **E** affinity.

نژم: figure **شاو** تيب، بيجم، روالهت، قهلافت. **ع** الشكل **N** figur **د**
 صورت.

نژوه: dictation **شاو** لهبر گوته نووسينهوه، راستنووسی بهیي رینووس.
ع املاء **N** diktat **د** املا.

نژيارشان: architect **شاو** نووښهرمان **مهراز،** ئارشيتکت. **ع** معمار **N** arkitekt
د معمار.

نژيارشانی: architecture **جاوگه نښه بېر** مهرازی، هونهری تهلارسازی،
 مهرازی. **ع** معماري **N** arkitektur **د** معماري.

نژیارمانى ژۆزویت: Jesuit architecture **ئىتېۋاز:** مۇد لىقىكى بچووكى
شېۋازى بارۇك كە وشك و توندرەوانەيە، رېگە بۇ شېۋازى رازىنەرى
رۇكۇكۇ Rococo خۇش ئەكات.

نسار و بەرپۇژ: shady and sunny **ئاۋىيىكدراۋ** بەرى سېبەر و بەرى خۇرەتاۋ.
[۴] ضلیلە و مشمس [N] skyggefullt og solrikt [د] سایه و آفتابى.

نسرەم: **ئاۋ** شوپىنىك كە هەتاۋ نايگىرېتەۋە و بەۋ ھۆيەۋە لە دارەتى ئاسايى
خۇى دەرئەچى، پىستى مرۇف مات و سىس ئەكا و، گەر زەۋى بى شىدار
ئەبى. [۴] ظل [N] skygge [د] سایه گاه.

نسىگۇ: disaster **ئاۋ** شكىستى ھىنان، ھەلەنگوتەن، لىقەومان؛ سەرسم.
[۴] كارثة [N] katastrofe [د] فاجعه.

نشىنگە: **ئاۋ** ئەردوۋگا، كامپ.

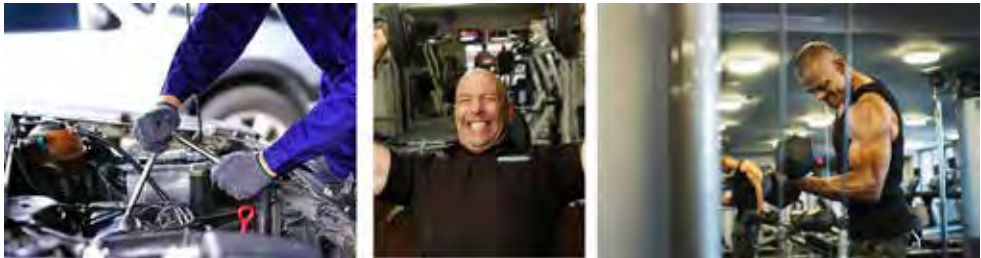
نفت: exquisite **ئاۋەنئاۋ** داھىنراۋ، تازە، نوي، سۇلان. [۴] رائع، بدعة [N]
[د] utsøkt اختراع، چيز بدیع. ← [د] nifty وشەى لىنگىلىزى بە واتاى
دەگمەن و جوان و رازاۋەيە، بۇ وئىنە جلوبەرگى جوان، «نفت» یش لە
زۇر فەرھەنگى كوردىدا ۋەكۋو وشەى كوردى تۇمار كراۋە و ئامازە بە
ئىتېمۇلۇزى وشەكە نەكراۋە، ۋەك [د] خال [د] ھەنبانە [د] شىخانى [د] كاۋە [د] ئاناھىتا
گىبو [د]

نقىسىار: editor **ئاۋىفەرمان** [نقىس + يار = يارمەتدەرى نووسىن و نووسەر]

راستګره وه، ټیډیټور، هه له جن، ټو که سې دواړو یېداچوونه له سره ده ټیک ټکا و، سه بارت به گوټار و رټزنامه بریاری له سره ټدا، که لټړه دا بهرامبره به سرنووسر. [۴] محرر [N] redaktør [د] ویراستار. [۴] **هه له چنی**: edit **ناووفهرمان** ټیډیت، یېداچوونه و چاکردن. [۴] **نقیسه ټان**: نووسر. [۴] **نقیسګار**: نووسر. [۴] **راستګردنه وه**: ټیډیت.

نقیسګان: imperfect, defective **شاو** کیماس، کهموکوور، خهوشدار، ناناو، گوټسپه، که سټیک که ټندامه کانی نیوه کات کار بکن. [۴] ناقص [N] [د] mangel ناقص، معیوب. [۴] ده سنی [۴] کرمانجی

نقاندن: grunt **چاوغ ټیپه** نقه، ده نگی ټارام و کورتی مروټ یان ټازه ل که له قورګ یان ورګهوه دټ. [۴] نخر [N] grynte [د] غر غر.

نقورچک: tweak **کار** قورنج، ګرتن و ګوشاردانی یټست به دوو په نجهی ګهوره و ټمازه، ګیردانی جلیګیر [N] klype [۴] قرص [د] نیشګون.

نقیم: ring stone **شاو** به‌ردی گرانبه‌های وه‌کوو رووژه و یاقووت که ئه‌خریته ناو چنگالی که‌للهی موستیله، یان تاج و کلاو. **ع** حجر الخاتم **N** ringstein **د** نگین.

نکوئی: denial **شاو** کرده‌وی راگه یاندنی نادروستبوونی شتیگ، نکوئیکردنی روژه ف له ییناوی خو پاراستن له تازار. **ع** انکار **N** benektelse **د** نقض، انکار. **ح** یاشگه‌زیوونوه

نکوئیگه‌ری: Denialism **ده‌روونتاسی به‌ماناسی شاو ناوی‌یاوگ** له ده‌روونتاسی په‌فتاری مروّفا، هه‌لبزاردنی نکوئیکردن له روژه ف و راسته‌قینه‌یه به وست و مبه‌ست له ییناوی خو پاراستن له تازار و، جوړیک خوگیلکردن و خو خلا فاندنه به ناگایی له‌وهی که روژه ف په‌زارا هیئنه **دیریزه** نکوئیکه‌ری له زانستدا بریتییه له په‌تکردنه‌وهی هه‌موو ئه‌و چه‌مکه بنه‌مایانه‌ی سه‌لماوی مسوگهرن و له لایهن کوومه‌لگه‌وه په‌زیره کراون و، هه‌ولدانه بو ئه‌وهی ئه‌و راستیانه وه‌ک نمونه‌ی ناکوگ و جیگه‌ی مشتومر پیشان بدن. چند هوکاری به‌کاره‌یتانی نکوئیکه‌ری ئه‌مانهن: بیروباوهری تایینی، به‌رزه‌وه‌ندی که‌سی، به‌کاره‌یتانی بو دزایه‌تی بیری ملوژم له لایهن که‌سانی ده‌روونپه‌ریشه‌وه. **ع** انکار **N** Fornektelse **د** انکار گزایی **ن:** Monk S08E07 مانک له کاتیگدا بو ناتالی شی ئه‌کاته‌وه نابن خو بدات به ده‌ستی ئه‌ندیشه‌ی بانسروشستییه‌وه، خوئی له سه‌تاسه‌ت په‌نای بردووه‌ته بهر نکوئیکه‌ری. ههر به‌شیک زنجیره‌ی مانک شانبه‌شانی رووداوی تاوان و سزا، سه‌باره‌ت به یه‌کیک له

نځوښتن و نازسايه د پرونيه کان نه دوی.

نما: single shot و دیمهن له بری scene دانراوه **سینه ما**.

نمانا ۱: allegorical, paragon **ناو** نمونه یی، هیما یی، سمبولیک، نیشانه یی، نمائی. **۴** رمزی **N** allegorisk, paragon **د** رمزی، نمادین.

نمانا ۲: paradigm **ناوه ناو** بیجم، نمونه یان نه خشیک له شتیک؛ که میک له زوریک بو ناسینی زوره که. **۴** نمودج **N** paradigme **د** الگو.

نماناوازی: symbolism **ناوی لیکدراو** نموده خوازی، نیشانه خوازی، شیوازیکی هونه ریه به که لکه ورگرتن له هیما و ناکان مبهستی دهرته بری. **۴** رمزیة **N** symbolism **د** نمادگرای.

نمانایی: allegorical **ناوه ناو** هیما یی، سمبولیک، نمونه یی، نیشانه یی، نه خشه یی. **۴** رمزی **N** allegorisk **د** رمزی، نمادین.

نمای پیشنما ده: process shots **سینه ما** **ناوی لیکدراو** به دپهتانی به شیک له وینه یی فیلمیک له ستودیو یان به سوود ورگرتن له تهردهستی وینه گری.

۴ مشهد تحضیری N processbilder ۴ نمای تمهیدی.

نمود: appearance ناوه‌نساو قه‌لافهت، دیممن، ده‌رکموته، روالهت. ۴
مظهر N utseende ۴ قیافه.

۴: باوکی زور به نمود بوو. ن: کابرایه‌کی بینموده.

نمود: effect ناو گه‌شه و پرشنگ، نواندن، مانا. ۴ تأثیر N effekt
۴ جلوه.

نمونه: specimen ناو سمرمه‌شقی، هم‌لېزاده، ناوازه، مانا. ۴ مثال N
eksemplar ۴ نمونه.

نوبه‌تی: ague نه‌خوشتی ناو نوره‌تی، سبب‌پو، یای ناوبه‌ناو، نوره‌تی،
نوبه‌تی مالاریا. ۴ البرداء N ague ۴ تب و لرز ۴ مالاریا.

نوبه‌خت: ناوه‌نساوی لېکدراو کیزیک که خوازینی کرابی: ۴: تم بوچوونه
نه‌گه‌رېته‌وه بو نهو شیوازه‌ی بیرکردنه‌وه‌ی باوکسالاری که لایان و ابوو،
چاره‌ی کچ ته‌نھا شووکردن و چوونه مالی می‌رده، بو به‌خته‌وه‌ری به‌وه

ئەزانرا که کچ بچیتە مالمێرد. لەگەڵ ئەوەیدا که ئەزانین ئەو بۆچوونە دارمال هەلەیه و ئافرەت ئەتوانی چاره نووسی خۆی دیاری بکات، مێرد و منال و هەموو رەهەندەکانی بەختەوهری خۆی بە هاوشانی مسوگەر بکات، نەک بە ملکەچی و چاولەبەری.

نۆبەخت: ناوئناوی لێکدراو تازە کیسه، تازە پیگەبێشتوو، کەسیک که له پوویتییهوه دەولەمەند بووی. ➡ بێبەخت

نۆبەخشی: ناوئناوی لێکدراو کەسیک که بۆ یەکهەمجار لێ خۆش بووبێت و بەخسرابی. ➡ ئەمجارەیان نۆبەخشت بێ، بەلام ئیتر خراپە نەکی.

نۆددان: ناوئناوی لێکدراو کەس یان گیاندارێک که تازە ددانی دەرهاستی. **نۆر:** Nord جوگرافیا هەرئیمیکه له باکووری فەرانسە، لەسەر سنووری بەلجییکا.

نۆرشیگیا: Norvegia **نۆرشیگیا** **بەنیر** **بەرزەنگ** بێژە ی لاتینی وشە «نەروېجی»، پەنیرێکی شیرێ مانگای نەروېجییه له لایەن کۆمپانیای تینه Tine له سالانی ۱۸۹۰مەوه بەرھەم ئەھێنری. پشکی نزیکە ۶۰% ی بازاری پەنیری سپی نەروېجی هەیه. پرفرۆشتەری پەنیری نەروېژە. هاوشیۆهی گۆدایە، تامیکی سووکی هەیه و بە ئاسانی دەتوێتەوه. جۆری جیاوازی هەیه. وردەکارییهکانی رەچەتەکی وهک نھینی بازرگانی کۆمپانیای **تینه**، پیوار و نەزانراو ماوہتەوه. ➡ سینۆقە ➡ یارلسبەرگ

نۆرماندی: Normandy ➡ نوورمان

نۆرن: Norn ئايرىۋەنەفسانە لە مېسۇلۇجى سىكاندىناقيادا نۆرنەكان سى ماخوای چارەنووسن: Urd ئور (رابوردوو)، Verdandi قەرداندى (ئىستە) و Skuld سىكول (داھاتوو). دادوۋى

نۆرىن: examination بېزىتىكى **شاو** بېشىكىنى نەخۇش لە لايەن پزىشكەۋە. فحص **۴** undersøkelse **۴** معاینه. لىنۆرىن **۴**

نۆرىنگە: Doctor's office بېزىتىكى **شاو** شوۋىنى نۆرىن و لىوردبوونەۋەى پزىشك لە نەخۇش. **۴** مکتب الطىبب **۴** Legekontor **۴** مطب.

نۆژن: Nogent جۇگرافىا كۆمۇنىكە لە ناو پارىس، ۱۰,۶ كىلۇمەتر دوورى ناۋەرەستى پارىس.

نۆژەن: again **ئاوەنکار** نۆژ، دیسان، سەرلەنوی، تازە. **تکرارا** [N] en gang til **د** از نو.

ن: بە شیۆهیهکی نۆژەن کەوتەوه نۆرینی.

نۆژەنخان: restorationist **شاو** نۆژەنکار، کەس یان لایەنی نۆژەنکار. **مرم** [N] restauratør **د** مرمتگر.

نۆژەنخانی: ① restoration **ئاوەنساو** نوێکردنەوه، چاککردنەوه، وەک خۆی لێکردنەوه. **استعاده** [N] restaurering **د** مرم.

نۆژەنکار: restorationist **شاو** نۆژەنخان، کەس یان لایەنی نۆژەنکار. **مرم** [N] restauratør **د** مرمتگر.

نۆژەنخانی: ② restoration **بزوونخەوه** **شاو** یان بە فەرانسە restauration واتە کردەوهی گەڕانەوهی هەر شتێک بۆ خاوەنەکە. **مبزوو** لە میژوووی فەرانسە بە خولی گەڕانەوهی بۆربۆنەکان بۆ دەسەلات، یاش ئیمپراتۆری یەکەم ئەوتری، لە شکستی یەکەمی ناپۆلیۆن لە ۱۸۱۴ و ڕووخانی دارمال لە ۱۸۱۵ تا شوڕتی جولای ۱۸۳۰؛ گەڕانەوهی پاشایەتی، کە لە هونەری کەلۆپەلی ناوماڵیشدا ڕەنگی داوەتەوه.

نۆستالجیا: Nostalgia **شاو** خولیای نیشتمان، یادی زادگە، بریتییه لە دۆخێک کە سۆزی ڕابوردوو زālە بەسەریدا، ڕابوردووی ژبانی تایبەتی خۆت بێت یان ڕابوردوو بەگشتی. واتە هەستکردن بە سۆز بۆ سەردەمیەک. بۆ نموونە، هەندێک هەمیشە ئەندێشەیان لەسەر سەدهی هەژدەیه و بیر

لە ژيانى ئەو سەردەمە ئەكەنەو، يان ھەندىك لە موسلمانان ھەمىشە ھەزريان لاي سەردەمى بەيامھينە و سۆزبان بۆ دەجولى، ئىستە وا دەژين، وەك بلىي ھاوھلى ئەون و ھەز ئەكەن ئەو شتانە بکەن كە لەو سەردەمە كراوہ. نۆستاليجياي تايەتيش برىتيە لەو سۆزانى مروّف بۇ رابوردوى خوى ھەبەتى، سەردەمىك مندال بووہ يان گەنج بووہ، ھەرجىبەكى بىنيوہ و گوئي لى بووہ و خواردوويەتى، لە قوناغەكانى داھاتووي تەمەنى بىرى ناچىتەوہ و ھەمىشە ئەوان ئەكات بە پيوہر. بۇ نمونە لە رابوردوو لە خانوويەكى كوئي كرېدا (زابىت)، ئىستە لە كوشكدا بىت، جاران مانگى جاريك گوشتى خواردىت، ئىستە بەردەوام، ھەر دەلى جاران خوشتەر بوو. نۆستاليجا لە دوو وشەي يۇنانىي كۇن پىك دى «nostos» تامەزرۇيى و «algia» ئازار. دەروونناسەكان، نۆستاليجا بۇ چەند پلەيەك دا بەش ئەكەن. لە ھەندى پلەيدا ئەبىتە نەخوشتى و چارەسەرىشيان بۇ داناوہ، بەدواي خويدا، خەموكى ئەھينى، چونكە ھەمىشە ئەو كەسە ئەيەوى لىرە نەزى، لەوى بىت، ئەويش تازە ناگەرېتەوہ. ئىتر ئەويى خوى بىت يان ئەويى سەردەمىكى كۇن بىت.

كاتىك موسلمانىك ئەبىنى لەجياتىي پىلاو، بە نەعلىكى چەرمەوہ ئەچىتە ھەموو شوئىكى، لەجياتىي فلجەي ددان، بە سىواك ددانەكانى پاك دەكاتەوہ، لەجياتىي كەچك بە دەست نان ئەخوات. پىسپورانى دەروونى پىيان واىە ئەمە نۆستاليجايە و گەشىتووەتە پلەي نەخوشتى. ھەلبەت وەلاميان داوہتەوہ و ئەلېن، ئىمە ھەموو گوتە و ئاكارىكى بەيامھين و ھاوھلانى وەك بەشېك لە ئايىن وەردەگرين و پيوہندى بە خوشتەويستى و پابەندبوونمانە بەو رىيازە. ھەروہا بۇ نمونە زانست سەلمانوويەتى، سىواك ماددەي پاككەرەوہى تىدايە و نەوہك تەنيا ددان، پووگيش بەھيز دەكات.

◀ «ئەمانى ئىستە كەي گۇزانين، جاران ھونەرى راستەقىنە ھەبوو. سەد خوزگەم بە مندالى. ھەموو شتىكى پىشتەر تامى زياتر بوو» ئەم

گوتانه، به شیکن له نوستالجیا.

نوسفراتو: Nosferatu **فیلم** یان نوسفراتو، سیمفونی هراس

فانتازی- ترسناکی بیډهنگی ۱۹۲۲ی ئالمانییه، ژبوه رگیراو له رومانو دراکوولای بهرهمی برام ستوکر، دهرهینانی فریدریش فیلهیللم مؤرناو. نوسفراتو یه کهم فیلمی سینهمایي میژوووه له ژانری ترسناکدا.

نوسفراتو، سیمفونیة الرعب **ف** Nosferatu, en skrekksymfoni

نوسفراتو، سمفونی وحشت. **د** هراس

نوش گیان ناغه گیان، نوش گیان: باده ویزی سالی ۱۹۸۳ ده سپیکی

وتوویزی یه کیتی نیشتمانی کوردستان له گهل پزیمی به غدا بوو. لهم که شهدا شمېر ږاگیرا و کارناسانی بو پيشمه رگه کرا بو سردانی که سوکاريان. ههرئمه گانی یه کیتی باره گاکانی خوږیان برده نزيک شماره کان و سهرکردایه تيش له شماره دئی **سوورداش** دامه زرا. سوورداش که که وتوووته بناری کوږستانی سارا له نزيکی سلیمانی، بهرده مه که تا

ئەگاتە سەر پښگه‌ی قیرتاو لیزاییه‌کی زۆر نهرمه و له‌وهر پښگه‌که‌شه‌وه تەختاییه‌کی فراوانه که پۆزانی سه‌یران به هه‌زاران مال له سلیمان و دووکان و تەنانه‌ت که‌رکووک و بادینانه‌وه له‌و ناوه، سفره‌یان پښگه‌خست و په‌شبه‌له‌کیان ئەگرت.

له هه‌مان کات و که‌شدا کۆمه‌لیکی زۆر پښمه‌رگه‌ی نه‌به‌ردی ئازا که هه‌لومه‌رجی نه‌شیایو پښکراوه‌یی، به تایه‌ت هه‌ی کۆمه‌له هه‌بوون که به هۆی ملکه‌چبوونی سه‌رکردایه‌تی له به‌رامبه‌ر داروده‌سته‌ی سه‌هه‌ند، زیز بیوون و دانیشه‌بوون، باری زیانیان زۆر دزوار و ناله‌بار بوو، چونکه هه‌م ئاماده نه‌بوون پاده‌سته‌ی کۆماری سیداره بینه‌وه و هه‌م هه‌یچ سه‌رچاوه‌یه‌کی بزویان نه‌بوو. یه‌کیان ئەیوت: «ئا به‌م تاقه‌ گۆزانه ۱۸ جار پښم تاشیوه.» له‌م ناوه‌دا تهنه‌ا یه‌کیته‌ی بوو که به‌ پاده‌یه‌کی زۆر که‌م یارمه‌تی ئه‌و پښمه‌رگانه‌ی ئەدا.

به ده‌سته‌پیکردنی دانووسان له‌گه‌ڵ پښیم و بوونی سوورداش به پووه‌گی کۆمه‌لانی خه‌لک، هه‌ندی له‌و پښمه‌رگانه - به‌و پښمی که من پۆزهلایه‌تی بووم و ئەندامی یه‌کیته‌ی بووم - پښیان وتم: «ئهمانه‌وی له تەختاییه‌که‌ی خوار جاده‌که‌ که‌باب و جگه‌ر بفرۆشین.» منیش وتم: «جا له‌وه باشتر هه‌ر ناب.» وتیان: «وایه، به‌لام ئەگه‌ر پښووله‌ی فه‌رمیمان نه‌ب، هه‌موو پۆز پښمان دانه‌خمن و ئه‌و یاره‌ش که قه‌رزمان کردووه، ئەفه‌وت.»

ئه‌وه‌بوو من به حاکم برایم خانه‌قینی، که هاوهری نزیکی خۆم و به‌رپرسی سه‌کرتاریه‌ت بوو، وت تا پښووله‌ی فه‌رمیان بۆ بکات. پاش ئەوه‌ی پښووله‌م پښان، کورپه‌ سنه‌ی، به دار و چیلکه و سه‌سیر یه‌ک که‌بابخانه‌یان دروست کرد، په‌نگه‌ جیگه‌ی سه‌د که‌سی تیدا ئەبوویه‌وه. که‌بابخانه‌ به‌وه‌ی په‌یدا کرد و خه‌لکیکی زۆر به تایه‌ت ئەچوون بۆ ئه‌وی.

زۆر جارن که‌سانیکمان له‌وی ئەبینی که له دووره‌وه هاتبوون بۆ که‌بابخانه‌ی سوورداش بۆ که‌باب خواردن. کاتیکی لیمان ئەپرسین ئەوه

چونه هاتوون بو ئیره؟ بو که بابه که یان نه وه نده خوښه؟ ئه یانوت: «کاکه نهک ههر خواردنه که یان خاوین و زور خوښه، زمانیان زور له وهش خوښتره و کاتیک به و رووه خوښه وه ئه لاین: **نوښ گیان، ئاغه گیان نوښ گیان!** مروّف ههست ئه کا خواردنه که ی لکاوه به دلپه وه و به راستی نوښی گیانی بووه!»

نۆفه رانسه: newly French **ئاوی لیکدراو** ئه وانهی تازه بوون به فه رانسهی، جا

جووله که یان هیی تر. ← **نۆبسلمان**: ئهوانهی تازه بوون به موسلمان.
نۆفال یوو ئیسی بی: Novall usb **ئوئی** **ئاوئی** **ئاوئی** ئامیریکی یوو ئیسی بی
 یمیهندی بیتله به کلاودهوه، بۆ نمونه ئهگهر بدری له کامیرا ئهتوانی
 راستهوخۆ ههموو وینهکان، له کاتی گرتندا، بنیری بۆ کلاود و لهوی
 تۆماریان بکات.

نۆفیلینۆ: Novellino **ئاو** که شکۆلی سهد چیرۆکه که نووسهریکی
 بیناوی فلورانس له کۆتایی سهدی سیانزهدا لهمهر بابتهی جۆراوجۆر
 نووسیویتی، که تا رادهیهک تهوساوی و رهخنهگرانهیه.

نۆک له زۆت: Knokke_le_Zoute **جوگرافیا** **بهندهر** شاریکه له فلاندرزی

به‌لجیکا.

نۆگه: ❶ flirting **ناو** گه‌مه و ده‌سبازی. ❷ معاشقه، مغالزه **N** flørting **د** معاشقه، مغالزه.

نۆگه: ❶ turn **ناو** نوره، سمره.

نۆگه: ❶ malaria **ناو** تاي پوژناروژ، مالاريا.

نۆمسی: ❶ recruit **سهربازی ناو** گه‌ران-ء تازهورگيراو؛ كه‌سيك كه ناوی له لیستی سهربازی دایه. ❷ تجنید **N** rekruttere **د** مشمول **E** enlisted.

نۆمسی: ❶ novice **ناو** تازه‌کار، شاگرد، تازه هاتوو، تازه‌هورگيراو. ❷ مبتدی **E** nybegynner **د** تازه‌کار.

نۆمه‌یر: Maximilien Neumeyer **رامیار ژنرال** (۱۷۸۹-۱۸۸۴) ژنرال و رامیار، یونایارتیست، وه‌زیری جهنگ له سالانی ۱۸۵۰-۱۸۵۱.

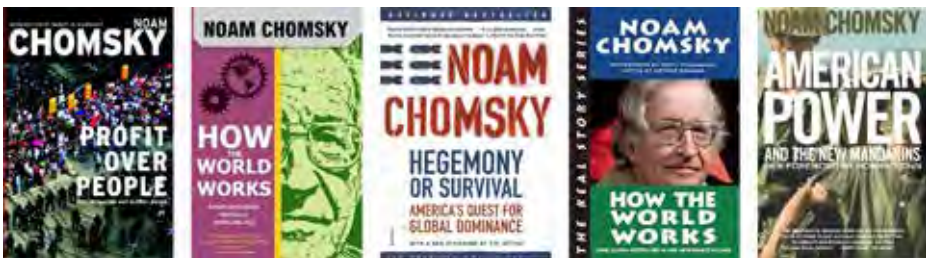
نومیرۆلۆجی: numerology **نومیرۆزانست** **شاو** ژماره‌زانی، کۆمهله برۆایه‌کی شیۆه‌زانستییه به په‌یوه‌ندی بانسروشت و عیرفانی له نیوان چه‌ند ژماره و چه‌ند بوویه‌ری هاوکات دایه. هه‌روه‌ها خویندنی به‌های ژماره‌یی پیته‌کان له‌ناو وشه‌کان دایه. ژماره‌زانی تیکه‌ل ئه‌بێ به په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل سروشت و فالگرتنه‌وه و پێشگۆویی. **ع** علم الأعداد **N** numerologi **د** عددشناسی **ه** شیۆه‌زانست.

نۆ-یۆنانی: neo-Hellenic **ژنار** **شاوی لێكدراو** **گه‌ران-ع** به واتای مانه‌وه و خۆپاراستن تا کاتی ئه‌مپرو. خولی تازه و پاش رووخانی ئیمپراتۆری هه‌زارساله‌ی بیزه‌نتی له ۱۴۵۳دا **ن:** **نۆبسلمان:** **شاوی لێكدراو** که‌سیکی ناموسلمان که هاتبێته سه‌ر دینی ئیسلام.

نواڵه: **خۆراک** **شاو** بابۆله هه‌ویر که ئه‌دری به پاتال به تایبه‌تی وشتر؛ قه‌یال؛ ده‌سکی گئی دووراو.

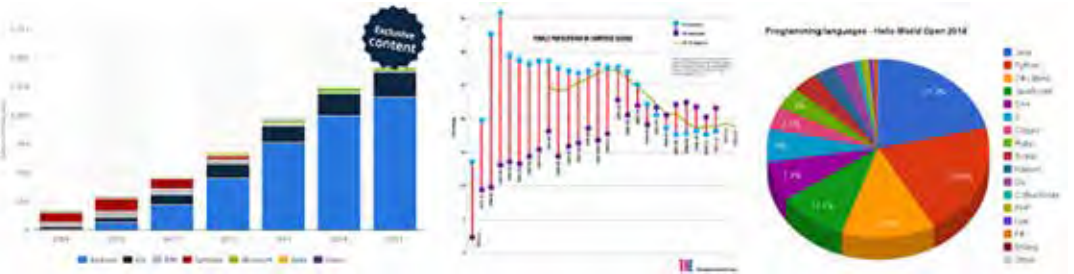
نوام چامسکی: Noam Chomsky **زمانه‌وان** **شاو** (۱۹۲۷ له فیلاڈیلفیا) زمانه‌وان، زمانناس، فه‌یله‌سوفی ئانارشیه‌ست و تیۆریستی ئه‌مریکاییه. به‌باوکی زمانناسی مۆدێرن ئه‌ناسری. تا پێش تیۆریه‌کانی ئه‌و تیکه‌یه‌شتنیک ئه‌وتۆمان له ماهه‌کی زمان و چۆنیه‌تی فێربوونی زمان له لایهن مروقه‌وه نه‌بوو. وتار و په‌رتووکه‌کانی نوام چامسکی ده‌سپێکه‌ری لیکۆلینه‌وه‌ی نوێ له‌بۆاری زمانناسی دا بوو.

نواندن: performance هونەر نواندن، جاوگه نښه، کرده و رهوتی نمایش یان پيشککه شکرډنی شانوگهري، کونسيرت، گورانى، يان هر جورىکى تری هونەر و تپرده ستی و سرگهرمی. [۴] اداء [N] forestilling [د] اجرا.

نوانه: ۱ chart نوانه نمانا، خسته، کيرف، گه لالهى هيلدار بو په يوه ندى نيوان يازگهلى گه لاله يه ک [د] نمودار [N] diagram [۴] رسم بيانى.

نوانه: ۲ index نوانه نمانه، پيرست، نمانه، ريزبه ندى ناورووک. [۴] فهرس، مؤنشر [N] indeks [د] فهرست.

نوانه: ۳ index نوانه نمانا، دوو واتای سره کی ههیه؛ به کمه بریتیه له نووسینکی زانیاریه خش و سیستماتیک، پیکهاتوو له ناوی کهسهکان، بهرهمهکان، شوینی جوگرافیایی و هتد، به مهبهستی پوښکرډنیان و دهستیپراگه بشتنی خیرای دراو یان داتاگان، وهک چوون له کوټای پرتووکیکدا له رواله تی نوانه ی ناورهکاندا دانراوه؛ دووهم: نهو ناوره نده ی زانیاری له سره نووسینهکان له رواله تی پرتوووک و وتاردا کو دهکاتهوه و

هه‌لیانده سه‌نگینیت و له ئەنجامدا هه‌ندیکیان په‌سه‌ند و یاشان ریزبه‌ندیان بو ده‌کات. [۴] فهرس، مؤشر [N] indeks [د] فهرست.

نوانه‌دار: indexed [زمانه‌وانی] [نای شی] بێرستدار، بێرست بو نووسراو. [۴] مفهرسه [N] indeksert [د] فهرست دار.

نوانه‌سازی: index building [زمانه‌وانی] [نای شی] جیکردنی نوانه، نوانه‌جیکه‌ری. [۴] بناء الفهرس [N] indeksbygg [د] فهرست سازی.

← [د] indexed file **په‌رگه‌ی نوانه‌دار:**

← [د] indexed access **نوانه‌ی ده‌رده‌ست:** ده‌سته‌تیکه‌یه‌ستی نوانه‌دار.

← [د] indexed instruction **رێکارنامه‌ی نوانه‌دار:** فهرماننامه‌ی نوانه‌دار.

نوانه‌سازی: indexing [زمانه‌وانی] [نای شی] دوو واتای جیاوازی هه‌یه، یه‌که‌میان بریتیه‌یه له دروستکردنی نوانه بو نووسینیکی وه‌کوو وتار یان په‌رتوو، دووه‌م نوانه‌کردنی وتار یان په‌رتوو، له یه‌کێک له نوانه‌کاندا، که زیاتر مه‌به‌ست نوانه‌ی ئاماژه‌پێو یان نوانه‌ی ئاماژه‌شیکاره. [۴] بناء الفهرس [N] indeksering [د] فهرست سازی.

نوانه‌سازی و ئاماژه‌پێوی: indexing and citation metrics [زمانه‌وانی]

[نای شی] **نوانه‌سازی و ئاماژه‌پێوی بو نووسینی ئەکادیمیکی کوردی،** نووسینی پرۆفیسۆر د. به‌ختیار سه‌جادی، ئەمه‌سالی ۲۰۲۴ له لایهن قیژن ئیجۆکه‌یه‌شن چاپ و بلاو کراوه‌ته‌وه. د. سه‌جادی ئەل: ئەم په‌رتووکه هه‌نگاوێک و زانستیکی تازه ده‌بیت له رووبه‌روبووه‌یه‌ی کێشه‌کانی به‌رده‌م توێژینه‌وه زانستییه‌کان و ئەو چاره‌سه‌ره سه‌ره‌کیانه‌ی که پێویسته بگێرینه به‌ر بو ده‌وله‌مه‌ندکردن و به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی زمانی کوردی له رووی توێژینه‌وه زانستییه‌کان و نووسینی ئەکادیمی.

[۴] مقایس الفهرسه والاقباس

[N] indeksering og siteringsmål

[د] شاخص سازی و استناد معیارها.

نوانه‌ی دهرده‌ست: indexed access **زمانه‌وانه** ده‌سټیځگه‌یشتنی نوانه‌دار؛

به‌کاره‌یتانی پیړست بو دوزینه‌وه و ریزکردنی خیراتری تو‌ماره‌کان. ټیندیکس شوینی تو‌ماره‌کان هه‌لده‌گریټ به پشته‌ستن بهو مه‌یدان یان بوارانه‌ی که کاربهر هه‌لیده‌بژیریت بو پیړست یان نوانه‌کردن. [۴] الوصول المفهرس [N] indeksert tilgang [د] فهرست قابل دسترسی.

نواپون: Noyon **جوگرافیا** له‌شاره‌کانی فهرانسه، نزیکي کومبيني. له‌سپټه‌مېري

۱۹۱۴ که‌وته بن ده‌ستی ئالمان و له‌مارسی ۱۹۱۷ وه‌ریانگرته‌وه. له‌ئاپریلی ۱۹۱۸ ئالمان له‌پاش سوازی توندوتیز گرتییه‌وه و له‌ئاگوستی ۱۹۱۸ ئازاد کرایه‌وه.

نوخشانه: divination, prophesy, prognostication **تنبوه‌زانسه** **ناوی لیکندراو**

پیشگوئی و پیشبینی داهاتوو. **پیشبینی:** له‌رووی زانستیه‌وه نه‌گونجاوه پیشبینی پرووداوکی داهاتوو بکریټ به‌بېر ته‌وه‌ی به‌تواوه‌تی زانیاریمان له‌سهر هه‌موو بگوره‌کان هه‌بیټ. [۴] کشف المستقبل [N] profetere, prognose [د] پیشبینی.

← **نوخشانه و پیشبینی:** Prophecy and prediction مه‌به‌ستی هه‌ردووکیان

یه‌ک شته، وتنی ته‌و شته‌ی له‌داهاتوودا پروو ته‌دات؛ نوخشانه بانسروشتی و له‌بوچوونی تاینیه‌وه سهرچاوه ته‌گری. به‌لام پیشبینی، له‌سهر بناغی توانای مرویی، پشته‌ستوور به‌داتا و زانیاری و لیکنده‌وه‌ی تایه‌ت له‌هه‌لومهرجی تایه‌تدا ته‌وتری. [۴] وحی و تخمین [N] Profeti og spådom [د] پیشگوئی و پیشبینی.

« نوخشانای شاه نهمه توللای وهلی و عیَل بهگی جاف، که ههر دووکیان کوردن، راسته و خو له بهک ئهجن. »

نوخشه: ناو نۆبهره، نزای چاکه بو که سیک. ن: نوخشه بی له تۆش!

نوردی: work sandwich کهره سنه ناو توئشه بهره، بابۆله، چهند نانی گهرم و تازه که ئهینوشتینوهه و ئهیهمن بو سهر کار. [ع] شطیره العمل [N] job sandwich [د] نان بیجیده شه.

نوخته: نابیناسی تئیه زانسنه ناو نووشتوو، یارچه کاغزیکه نووخته نووس، وشه و ئایهت و نیشانای تایهتی تیدا ئه نووسی، به شیوهی سی گۆشه ئه ییجیتهوه، بهره بهکی مؤمداری تیوه ئه ییجی تا له تهرپوون بیاریزی، ئینجا ئه یخاته ناو بهرگیکی بهرۆ. ئهخریته گیرفان یان ئهکریتته مل و بروایان وایه له چاوی بیس ئه یانباریزی یان مرازیان بهراوه رده ئهکات. ناوی جوراو جوری لئناوه وه کوو گولله بهند و عهبدو وجانه و هتد. [ع] العین، تمیمة [N] amulett [د] حزر.

نوغرؤ: overwhelm **ناوې فەرمان** نوقم بوو، خو لې ونبوو، به زه ويدا رږجوو، که سيک تاس بردبيتيهوه.

ن: فيساره کهس له ژيانى لږکه کهيدا نوغرؤ بووه.

نوقل: candy **قتيريدن** **ناو** شه کروکه، شيرينى، نبات، شهکرى بلوور. **ع**
 حلويات، سکر نبات **N** sukertøy **د** آب نبات.

نوقلانه: remark **ناو** شيرينى مژدهى خوښ! نوخشانى باش. به زوړى خراب، مه گهر ته وهى پيجه وانه کهى بسلمى. **+** مژده وينا portend به لام

هميشه نه نيبه. **→** مژده وينا

◀ نوقلانهى باش: auspicious remark

◀ نوقلانهى خراب: ill-omened remark

نوقم: sunken **ناوه نساو** که وتوه ژير ټاو، که سيک که ټاو له سهرى تيپريبي.

ع مغروق **N** sunket **د** مغروق.

نوقمه سار: sunken **ناوې لیکدراو** که سيک که خهريکه ټه خنکي. **ع** غائر **N**

sunket [د] غریق.

نوکوچ: خل، خلی، بچووک به قالب، له قالب بچووکتر.

نوکوچکردن: خړه خړکردن، خله خلکردن.

نوکورته: [ناو] ٹامیری هه لکه نندن.

نوکه مارانه: [رووهک] ننان نوکه دیميله، نوکه کيفيله. [ف] نخود کوهی.

نونگه: [ناوهلناو] دلخوش [د] سرحال، دلخوش.

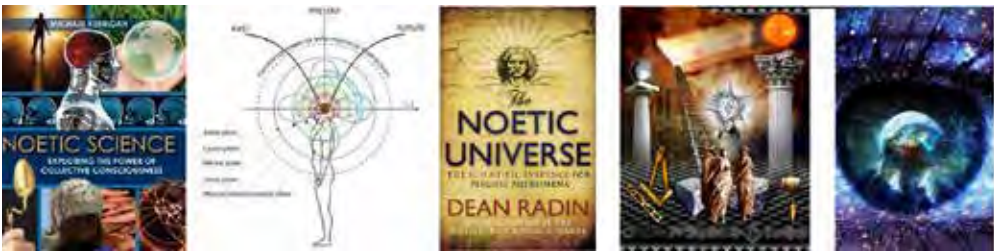
نویباو: trendy [ناو] [ناوهلناو] زور مودیرن و له بهردلان. [ع] عصري [N]

trendy [د] مد روز.

نویتیکس: noetics [ناو] [نتیوه ژانسه] له فهلسه فهدا لقیکه له میتافیزیک

بیهوهندی به لیکو لینهوه له دهر وون و ههروه ها ناوهزهوه ههیه.

نویخواز: hipster [ناو] [هینمایر] ههپستر، کهسیکه له هه لیزاردنی موده و

تامه زوی موزیک ده که ویتته دهرهوهی رهوتی باو. له بری تهوهی شوین

رهوته باوهکان بکهوی، به گستی لایه نگری شیوازی ژبانی نه باو و رامیاری

پیشکەوتنخوازانە و جلوبەرگی کۆنەپەرستانەن. **ه** محب **N** hipster **د** تجدد.

نوێخوازی: hipsterism **ه** **هه‌مما‌هه‌ری** **ه** **هه‌په‌سته‌ریزم**، چۆنایه‌تی یان دۆخه‌ی مۆدێرن بوون. هه‌په‌سته‌ریزمی کۆلیژ له‌و سالانه‌دا به‌ واتای کراسی فلانیلی **د** **ه** و جینزی کال و سمته‌ی ده‌ره‌ریو بوو. شێوه‌یه‌کی مۆدێرن بوون. **ه** **هه‌په‌سته‌ریه** **N** hipsterisme **د** هه‌په‌سته‌ریسم.

نوێرد: stitch **ه** ته‌قه‌لی نه‌شته‌رگه‌ری. **ه** خا‌ط الجرح **N** søm **د** بخیه **E** Surgical sutures and ligatures.

نوێرد و به‌سته‌ر: stitch and ligatures **ه** ته‌قه‌ل و داوی دوورینه‌وه. **ه** غرزه‌ و الأربطة **N** søm og ligaturer **د** بخیه و لیگاتور.

← **به‌سته‌ر: ligature** **ه** فونتیوگرافی یان لکاوه‌ی له‌ زانسته‌ی فونتیوگرافی و پرۆگرامکردنی فونته‌ و بیته‌ی تایه‌ته‌، دروستکردنی نیشانیه‌ی تایه‌ته‌ که له‌ نووسینه‌ی ئاسایی جیاوازه‌ و دوو یان سه‌ی یان زیاتر بیته‌ به‌ شێوه‌یه‌کی

نیگاری ئه لکینن به یه کهوه یان نیشانیهکی تاییهت ئه نووسی، وه کوو واژۆ یان وینه.

نوێرده: ناوی فهردمان قهراغ دادروونی لیواری جلوهبرگ.

نوێرخانهی جوتۆ: Giotto chapel **ناوی ویگا** کلێسای بچووی سکرونی Scrovegni ناسراو به ئارینا له شاری یادوفا.

نوێزگه: ① courtyard **ناو** شوینی نوێز و کهبارگی پازونیازی ناو مزگهوت. ④ فناء المسجد **NA** gårdsplass **د** صحن مسجد.

نوێزگه: ① Musalla **ناوی لیکدراو** مصلی: له «صلاة» ی عه ره بی واته شوینی نوێز خویندن له ده ره وهی مزگهوت، له فرۆکه خانه و له سه یرانگه و شوینی تر. نوێزگه زۆر جار ههوشمی ئه وه نده گه وره ی ههیه مزگهوته که ئه کهوینته سووچیکیه وه. نوێزگه نوێزی ههینی و جهژن و نوێزه بارانه و داوای بشتیوانی جهنگی و لهو بابته ی لێ ئه خوینتری. ههوشمی نوێزگه به زۆری ئه کهوینته بشت مزگهوته که وه له بهر ئه وه ی خه لکه که ئه بی له بشت سه ری

بهرنوټزه وه بوه ستن. ۴ مصلی N Musalla ۵ مصلی.

نوټزی له شکر: Te Deums ۶ مصلی ۷ نایبناستی سرود و نوټزی ستایش له بونهی تایبه تدا، به تایبهت بونهی سهر بازی.

نوټزی مردوو: dead prayer ۸ نایبناستی ټیواره نوټز، نوټزی ټیواره بو گیانی مردوو. ۴ صلاة الميت N død bønn ۵ نماز میت. له زور پرووه وه نوټز و نزا بو ټایبنداران وه ک پلاسیبو placebo و ټارامکهر وه دانراوه. ۶ پلاسیبو

نوټل: Noël ۷ به فهرانسی جهرنی له دایکبوونی عیسیایه و به ټینگلیزی ټهکاته کریسمس Christmas ۴ عید المیلاد N jul ۵ کریسمس.

نوئل کووارد: Noel Coward **دهرهینه** (۱۸۹۹-۱۹۷۳) نووسر و دهرهینهری ئینگلیزی.

نوئل: lever **نامبیر** **ئاو** باری، لهوازه، لۆسه، ئاسن یان دارئکی تۆکمە دیژە، ئەدریته بن تەنی قورس و بەرزى ئەکاتەوه، بە یارمەتی تەوهریکی pivot بچکۆله که ئەخریته بنی. **رافعه** **spak** **اهرم**. **تهوهر**: pivot **ئاو** چەق یان خالیکی ناوەندی که میکانیزمه که به دەوریدا ئەسووری یان سەنگەلا ئەکات **axis**. **سوورانهوه**: pivoting **ئاو فەرمان** سوورانوه گردی تەوهر یان چەق یان ناوەند یان گرێجەنه. **التمحور** **svingbare**.

نوئلدان: lever **چاوگە نینبەبەر** به لۆسه بزواندن و بەرزکردنوه. **رفع** **spak** **اهرم** کردن.

نوین: Bed **ناو** پیخهف، جیوبان، لیفهو دوشهک **N** seng **ع** سریر **د**
رختخواب.

نوینر نامه: power of attorney **رېسا** بهلگه نامه پروانامی ده سهلاتی
نوینری. **N** fullmakt **ع** توکیل عام **N** fullmakt **د** وکالت نامه.

نویشک: substances گهوههر، مایه، هیسن. **ع** ماده **N** stoffer **د**
ماده، جسم.

نویشک: substances ماکی هوشبهر.

نووازه: miracle **ناو** پهرجوو، ده راسا، مووزات، پرووداویکی سهرسوپر هینر
و پینشوازی لیکراو که به ریسای سروشتی و زانستیهکان پروون نه کریتهوه،
هره بویه به کاری ده زگایهکی نیلاهی و بانسروشتی دانه نریت. **ع** معجزه **N**
mirakel **د** معجزه.

نووازه: fakir work **ناو** لوتهری و کهرامات و کاری سممیری مورپاز و
خه لوه کیش. **ع** کهرامات **N** fakir arbeit **د** کهرامات.

نووازه گهر: magition, Juggler **ناوې فهرمان** تهرده ست، شیوه باز، ده سره نگین، لوتر **N** tryllekunstner **ع** مشعوذ **د** شعبده باز.

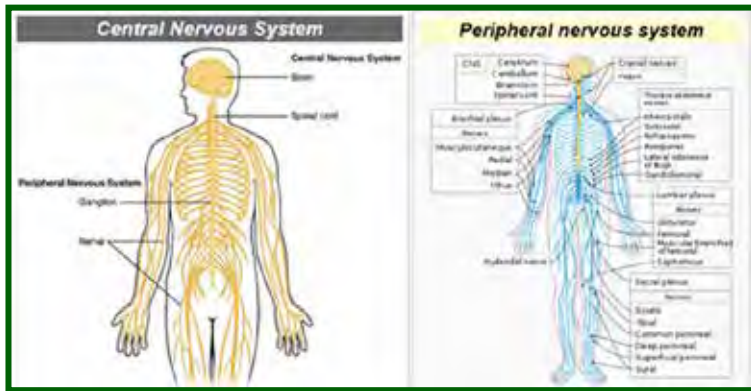
نورمان: Normands **زبار** **کومه ناسی** **هوز** یان نورس له هوزه کانی فایکینگن، له نروېچ و دانمارک و تایلنده وه دابه زین بو که ناره کانی باکووری فهرانسه، له گهل فرانکی بوومی و گالییه کانی پومی تیکهل بوون و به ناوی نورماندی له باکووری فهرانسه نیشته جی بوون. نورماندییه کان کاریگهری پامیاری و فهرهنگی و سمربازیان له نوروویای سده کانی ناونجی و روزه لاتتی نزدیکدا هه بووه. وینهی چهپ نیشتمانی سره کی نورمانه کان و وینهی راست بهره سندنی بلأبوونوهی ئەوان له سدهی ۱۲ ادا پیشان ئەدات.

نورولوژیست: Neurologist **بیزیتنک** **ناوی لیکدراو** نورولوگ، پزیشکی پسیوړی میشک و ده مار. **ع** طبیب أعصاب **N** Neurolog **د** متخصص مغز و اعصاب.

نورولوگ: Neurologist **بیزیتنک** **ناوی لیکدراو** نورولوژیست، پسیوړی میشک و ده مار. **ع** طبیب أعصاب **N** Neurolog **د** متخصص مغز و اعصاب.

نورولوژی: Neurology **زانست** **ناو** رشته یه کی زانستی پزیشکیه که سروکاری له گهل ناسازییه کانی سیستمی ده ماری ههیه، نورین و چاره ی ئەو ناسازییانه ئەکا په یوه ندییان به سیستمی ناوهند و دهره کی ده ماره کانه وه ههیه.

نووزه نووز: whimpering **داره نډ** **ناوه لخوا** زنجيره يک دهنگي نرم و لاواز که ده ربريني ترس، نازار، يان ناخوټي بيټ. **٤** تډمر **N** klynking **د** ناليدن.

نووزهن: invention **داهښاد** **خوا** نارده ي، تازه داهاتوو، داهښترو. **٤** اختراع **N** oppfinnelse **د** اختراع.

نووسهک: **١** **پروهي** **خوا** نووسهنگ، نووسنهک، پرميشگ، پرنيشک، درکيکي کيوبييه، له شويني تمړ و شيدار ټپروئ، به خوري و جلکوه ټلکي.

نووسهک: ❶ sticky **ئاوه ئناو** شتر، که توند ده لکی. ❷ لږج [N] klissete **د** بسیار چسبناک.

نووسهک: ❷ ronos, madder **رڼو هک** **ئاو** رڼو نیاس، بڼه گیایه که ریشه کهی بو رڼو نیاس **د** رونا س. ❸ رڼو نیاسی: dark pink **ئاوه ئناو** رڼو نیاسی توخ. ❹ لون الوردی الغامق [N] mørk rosa **د** رنگ صورتی تیره.

نووسهک: ❶ **رڼو هک** تومی درکیکی کیوییه، له شوینی تهر و شیدار ئهرو، به خوری و جلکوهه ئه لکی.

نووسهک: ❷ anchorbird **هیمایی** **ئاو** کهسیکه گومانی ههیه و دواى شتیك ئه کهویتی و لی ئابیتتهوه. ❸ مطاراد [N] ankerfugl **د** لنگر.

نووسینگه ئینتهرناسیونال: international bureau **وامباری** **دامه زواو** له کونگره ی ئینتهرناسیونالی دووه م له سالی ۱۸۸۹ له پاريس په سهند کرا و شوینه که ی له «یانه ی گهل Maison du Peuple» له شاری بروکسیل دیاری کرا. بپاری بوو ناوه ندی راپهراندنی «ئینتهرناسیونال» (Communist

International) و ریځخواوی رابهرایه تی هموو کریکارانی جیهان بی، بهلام به کردهوه زور سهرکهوتوو نهوو.

نووسینگی زانیاری: information office (بو کهسانیک که
 نپرسن) نووسیگی زانیاری وه رگرتن. [۴] مکتب استعلامات [N]
 informasjons kontor [۵] دفتر اطلاعات.

نووسینگی کاراگایی: firm of inquiry agents (دامهزواو) یان Detective
 Agency یان private investigator agency بنکهی پشکین و لیکولینهوه
 که پسیور و (کار تاگان)، راهینراوی بواوی توژینهوه و پشکینن، له لایم
 کهس یان کومپانیانیاکانهوه ترکی پشکین و لیکولینهوه نه نجام ئه دن، له
 بهرامبر مووجهیه کی دیاریکراودا.

نووکهمانی: Tip of the tongue (ناسازی) ناوی لیکدراو (دیاردی نه دوزینهوه ی
 وشه له بیردا → ئه فاسیا.

نووهیڤ: crescent **ناوینعدراو** مانگی له نوئ، مانگی یه‌کشوه، کهوانی مانگ. **ع** هلال **N** halvmåne **د** هلال.

نهار: wail **شاو** شینگیری، شیوه‌ن، چه‌مه‌ره، شین و شه‌پۆر **ع** عویل **N** jamre **د** شیون.

نهالی: **شاو** دۆشک و یشتی له په‌لاس و به‌ره چاک‌کراو.

نه‌به‌رد: valiant **ئاوه‌ئاو** ئازا، بویر، بی‌سام، جه‌ربه‌زه، ئه‌رده‌لان، دلاوه‌ر، شیدل، عه‌گید، که‌له‌میڤ. **ع** الشجاع **N** tapper **د** شجاع.

نه‌به‌ز: Invictus **فیلم** کۆلنه‌ده‌ر، ناوی فیلمیکه سه‌ره‌تای چوونه سه‌رکاری نیلسۆن ماندیلا پیشان ئه‌دا و دوو که‌له هونه‌ریشه‌ی سه‌رده‌م مۆرگن فریمن و مه‌ت ده‌یمن رۆلی ناوازه‌یان تیدا بینوه. ئه‌م فیلمه هه‌روه‌ها داستانی کۆلنه‌دانی ماندیلا و هه‌ولدانی بو ئاشتی و ته‌بایی له نیوان گه‌له‌که‌یدا پیشان ئه‌دا، که له یه‌که‌م هه‌نگاودا، به تیکۆشانیکێ بیۆینه و گونجان له‌گه‌ڵ وه‌رزشوانان توانی تیی ڤگبی ولاته‌که‌ی بکات به قاره‌مانی جیهان.

ناوی ئه‌م فیلمه «Invictus»، له هۆنراوه‌یه‌کی گه‌له‌ری هۆنهری سه‌ده‌ی نۆزده‌ی ئینگلیز، **ولیه‌م ئیرنیست هینلی** William Ernest Henley وه‌رگیراوه. وشه‌که لاتینه و به واتای نه‌به‌ز و کۆلنه‌ده‌ره. بی‌زه‌ری هۆنراوه‌که ئه‌وپه‌ری توانا و به‌هیزی خۆی له به‌ره‌و‌روبوونه‌وه‌ی د‌زوارید پیشان ئه‌دا و ئه‌لی:

راسته سه‌رم شه‌لالی ئوینه،

به لأم فافلگیر نه بووه...
 من خودانی چاره نووسی نومم؛
 من فرماندهی گیانی نومم!

نه به گه: retarded **گه نشه** **ناو نناو** نرېسکاو، پښه گه بېستوو، شل و ول،
 خوڼه گرتوو، دواکه وتوو. **۴** المتخلف **N** tilbakestående **د** عقب افتاده.

۶ هه نښانه
 پورتنه

نه پوړ: misfit **ناو** نه گونجاو، ناقولاً، که سیک که په فتا و هه لسوکوت
 و روانینی به شیوه یه کی نه شیواو له خه لکی جیاوازه و په ژیره ناکرې. **۴**
 غیر متطابق **N** utilpass **د** نامناسب. **۶** **پوړ:** **ناو** رېک و گونجاو،
 شیانست و له بار. **۶** **نه پوړ:** The Misfits **فیلم** **ناو** فیلمی سینهمای
 ئه امریکایی ۲۰۲۱ یاری بیټرس برؤسنان و دهره ښانی Renny Harlin **۶**
نه پوړ: The Misfits **زنجیره یی شر قر** **ناو** زنجیره یی تله فیزیونی ئه امریکایی
 ۲۰۰۹ **۶** **نه پوړ:** The misfit **فیلم** **ناو** دراما ویسټرنی ئه امریکایی ۱۹۶۱.
 {Synonyms: nonconformist, eccentric, flake}.

نهتوو: nonsense ناوهنناو بهدفهر، بهدفزر، تاكار خراب [۴] تافه [N] useriøst [د] بداخلاق.

نهتهوهی یهکه م: first nation ناوویئیدراو دانیشتونانی لانهای ههر کیشوهه و مهلبه نديک. [۴] سوورپيستهگان، نهتهوهی یهکه می ئه مریکان.

نهجما: هونهر ناوی عاشقیکه له مهلبه ندي خوراسان، له دووری یاره که ی به ناوی ره عنا شیعی و تووه و شیعه گانی ده م به ده م گهراوه (۲) چیرۆکی دلداریی وه کوو شیرین و فهراهه. [۴] کهلیدهر (... شهوانی زستان له مالی ریش سپی خیل کو ئه بوونه و چیرۆکیژ سه برده ی وه کوو نهجما و شیرین و فهراهی بو ئه وتن).

نهخته لانی: smidgen ناو بری، که می، ریزالیک، نیسکی، نهختی، هیندی. [۴] الجزء الصغیر [N] smidgen [د] یک ذره.

[۴] نیسکی، ده مه کهوچکیک، کهوچکه چایه ک:

[E] Dash, Pinch, Smidgen [۴]

[۴] قرصه، نصف ملعقه صغیر، ملعقه صغیر [۴]

[N] Dash, Knip, Smidgen [۴]

[د] یک ذره، نصف قاشق جای، قاشق جای. [۴]

نخشه‌یی: schematic (له نما نا یان خسته‌یه‌کدا) نما نایی و ساده‌کراو **ن:** دیاگرامی نخشه‌یی **ناو:** (له بواړی ته‌کنیکیدا) دیاگرامیکی نخشه‌یی، به تایبه‌تی بازه‌یه‌کی کاره‌بایی یان ئه‌لیک‌ترونی **ن:** ته‌نھا په‌ند به‌ره‌مه‌ینه‌ریک ئه‌توانین به شیوه‌ی نخشه‌یی به‌ره‌مه‌کانیان به‌دی به‌ینن.

نخشه‌خانهای دهررونی کاتی: psych ward **دروونناسی ناوی جیگا** یان به‌شی دهررونی، بو چاره‌سهری کورت‌خایه‌نی نه‌خوشتی دهررونییه. **ع** الجناح النفسي **ن** psykiatrisk afdeling **د** بخش روانی.

← **نخشه‌خانهای دهررونی:** mental health hospital **دروونناسی ناوی جیگا** نه‌خوشتانه‌ی ته‌ندروستی دهررونی، به‌رنامه‌ی دریزتر پی‌شک‌ه‌ش ده‌کن به مه‌به‌ستی یارمه‌تیدانی نه‌خوشت بو‌به‌ده‌سته‌ینانی سهرکه‌وتی دریزخایه‌ن. **ع** مستشفى الصحة العقلية **ن** sykehus for psykisk helse **د** بیمارستان سلامت روانی.

نخشه‌شکار: nurse **بیخته ناو ناو‌فهرمان** په‌رستار، نیرس، که‌سی پسیور بو چاودیری و په‌رستاری له نه‌خوشت یان په‌که‌وته، به تایبه‌ت که‌سیک له زانکو خویندوویه‌تی و پروانامه‌ی هه‌یه. **ع** ممرضة **ن** sykepleier **د** پرستار.

نهخۆش و نۆرمال: ill and normal **دهرووناسی دهسنهواژه** له روانگهی زانستی

پزیشکییهوه مرۆف دوو جوړه یان **تەندروسته یان نهخۆش**.

◀ بهلام، له روانگهی دهرووناسییهوه، مرۆف سی جوړه: **تەندروسته، نهخۆشه** یا خود **نۆرماله**.

◀ مرۆفی ئاسایی یان نۆرمال ئهو کەسەیه پهفتار و گوته و بپروا و تەنانەت ئەدگاری کەسی و کەسایەتی ئهو له چوارچێوهی فهرههنگی-کۆمهلایهتی و خیزانیدا پهسەند بێ؛ لهکاتیکیدا له روانگهی زانستییهوه ئهو کەسایەتییه به نهخۆش و گیرۆده و پهیرهوی هەندی نۆرم دائهنری، که بۆی ههیه تەندروست نەبێ. له کۆمهلگهی ئایینیدا بۆ نموونه بهکەم زانینی ژن، کاریکی نۆرماله، بهلام له روانگهی زانست و مرۆیی و مافی مرۆقهوه کاریکی ناپهسەند و نااساییه. ➔ کەسایەتی ئاسایی.

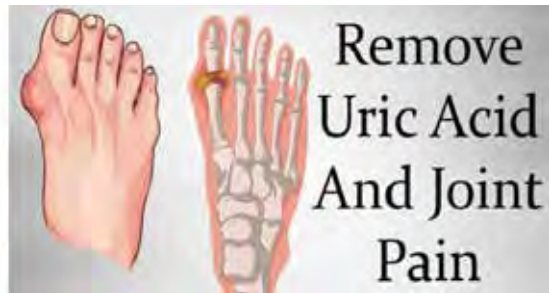
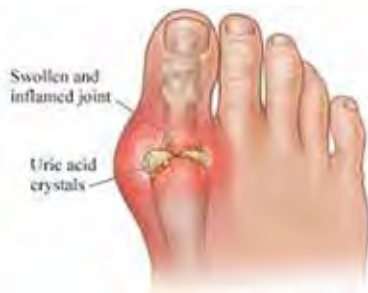
نهخۆشی میرانه: gout **نهخۆشی ناوولیکدراو** دهردهمیران، میرانه، جمگهئیشه،

ههوکردن و ئاوسانی جمگه به هووی بوونی ترشی میزهوه (یوریک ئەسید)

له خویندا، خواردنی زۆری گوشتی سوور، نهشتهرگهری جمگه، برسیتی،

ئەلکول، کەمبوونی ئاوی لەش، قەلهوی له هوکارهکانی میرانهن **Gikt** [N]

[۴] [د] نقرس.

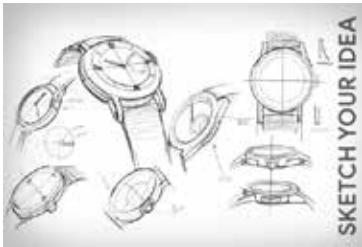
نهخشه و گهلاڤه و بهرنامه: Map, plan and program **نهخشهکاری**

نهخشه هیلکاری و ڕیگه گونجاوهکانی گهیشتن به ئامانجه؛

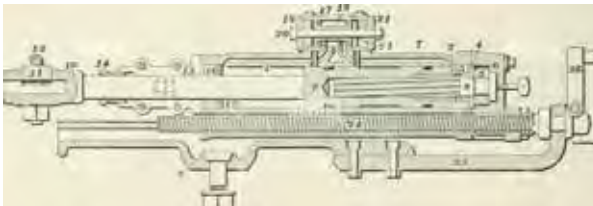
گهلاڤه ههلبزاردنی گونجاوترین نهخشه و شروقهکردن و دارشتنیهتی؛

به‌رنامه دیاریکردنی کات و شوین و هه‌ستان به جیبه‌جیکردنی گه‌ل‌له‌که‌یه.
 technical drawing

نەخشی ته‌کنیکی: technical drawing **نەفتمه‌کاری** له رشته‌ی ته‌کنیکی خویندندا، شیوازیکی تایبەتی کیشان و هیلکارییه به ناوی نەخشه، بۆ گواستنه‌وه‌ی بیروکه و خۆی به جوړیک زمانی هیلکاری دائهنری. نەخشی ته‌کنیکی بیکهاته‌ی وینە‌ی یه‌ک نەخشی سی‌په‌هه‌ندی و کیشراوی چند وینە‌ی دو‌په‌هه‌ندین. نەخشی ته‌کنیکی زۆر جوړی هه‌یه، وه‌کوو:
۱. هیلکاری ده‌ستی: sketch نەخشی بیروکه‌ی میسکی مروّف یان ئه‌وه‌ی یی ئه‌وتری بیکیتی.

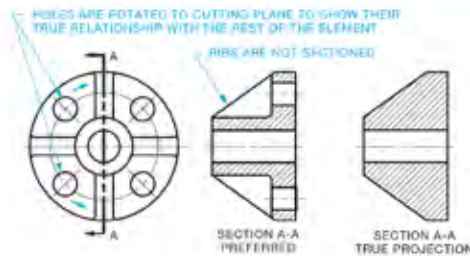

۲. کروکی: crooky ئه‌م نەخشه‌یه ئه‌توانریت به ده‌ست یان به ئامیز و سته‌نسیل بکیشریت. له‌م نەخشه‌یه‌دا شوینی زۆر‌به‌ی ته‌نه‌کان و شوینه‌کان به به‌راورد به یه‌کتر بيشان ئه‌درین.

۳. نەخشی کورت‌کراو: Abbreviated map بۆ ناساندن و نمایشکردنی به‌شه ئالۆز و به‌کاره‌ینراوه به‌رفراوانه‌کان، فۆرمیکی به‌سوود و پوختی دیزاین کراوه و ستانداره، که به شیوه‌یه‌کی به‌رفراوان له‌بواره

جیاوازه کانداه کارته هیتریت.

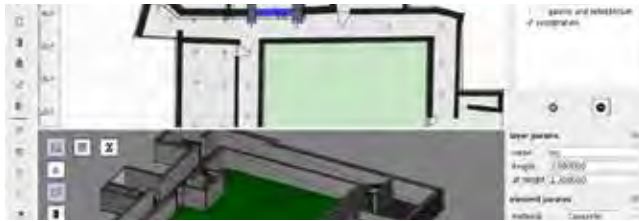
۴. **نخشه ی نندازه یی:** Geometric map تهگر نامراز و ییداویستی و بنهما ته نندازه یی کانی وینه کیشان به وردی به کار بهینین بو کیشانی نخشه، تهو نخشه یی پی تهوتریت ته نندازه یی. ته نخشانه قهباره و ره هندی وردیان ههیه.

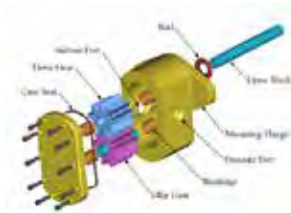
۵. **نخشه ی گریمان نه کراو:** Schematic map یان نخشه ی شماتیک، به کار هیتانی هیما گشتییه کانه بو کیشانی نخشه یه ک به بن وردیه کاری. بو نمونه له نخشه ی میترودا و یستگه کان به خالیگ پیشان ته درین؛ ههرچه ننده خاله که هاوشیوهی و یستگه ی راسته قینه نییه.

۶. **نخشی سی ږهه‌ندی:** 3D map بو پيشاندان و بينی ورده‌کاریه‌کان ته‌وانریت نخشی دوو ږهه‌ندی بگوږدریت بو سی ږهه‌ندی، بو نه‌وی خیراتر و ئاسانتر لیان تیښگه‌ین.

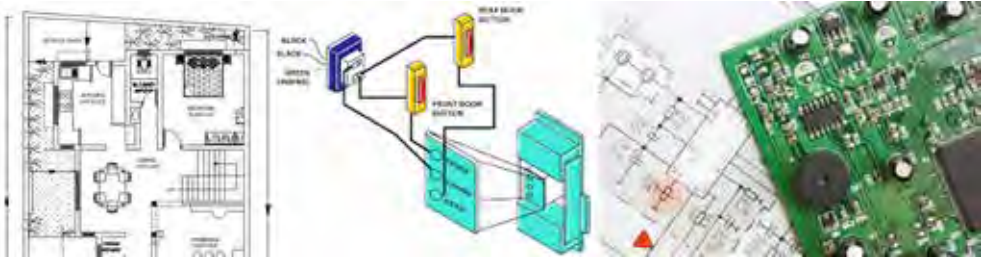
۷. **نخشی دارمال:** Exploded view drawing نخشی فراوانی سی ږهه‌ندی به‌کارته‌هیریت بو نیشاندانی په‌یوه‌ندی پیگه‌اته‌کان و چونیته‌ی کوږدنه‌وی به‌شه‌کانی کومله‌یه‌ک له‌یه‌ک نه‌خشه‌دا.

نخشی شین: BluePrint **نه‌فشنه‌کاری** راپستی چاپ‌کراوی نه‌خشه‌یه‌کی ته‌کنیکه. نخشی شین له‌سمر په‌ره‌ی هه‌ستیار به‌تیشک چاپ ته‌کری. سالی ۱۸۴۲ له‌لایمن جان هیرشل دا‌هینرا و نه‌و ده‌رفه‌ته‌ی به‌دی هینا که نخشی نزیارقانی به‌خیرایی و به‌وردبینی و به‌ژماره‌ی زور چاپ بکری. Map, plan and program

نه خشیی: schematic **نه ندازه** **ئاوه ئئاو** **ئاو** شماتیک، نه خشیی هئمای و ساده کراو. **ف** تخطیطی **ن** skjematisk **د** شماتیک.

نه خۆشهر: **دانه وئنه** **ئاو ئیکدراو** له تکه، له تکه نوک، نخۆشهر، نخوه شپه **باده وهری**

سالی ۱۹۷۵، سه رده می همه پره زاشای یالانی، کۆمه لیک له گه نجانی ئه ندای کۆمه لای تازادی کوردستان به ناوی جیاوازیخواز و دزی رژیمی پاشایه تی گیرابووین، بهر له مانگرتنی ۲۴ رۆژه ی ۱۸ کهسی و بهر له جیاکرانه وهی بهندی زیندانیانی پامیاری، له گه ل زیندانیانی ئاسایی و نا ئاسایی تیکه ل بووین و من له بهندی ۴ له گه ل چند زیندانی تر هاوخرج بووین، که بهکیان چه ته بوو و لوپ بوو و ناوی په زاقولی بوو. رۆژیکیان ئه چوو بو فرشگی زیندان هه ندی پیداو یستی بکری، له منی پرسی چیمان ئه وی له فرۆشگه؟

- وتم: جیت نووسیوه؟

- وتی: قه ند و پیاز و نخوه شپه و... به شیوه یه ک داچله کام و سه یرم کرد، که په زاقولی وه ستا و ئیتر نه یخوئنده وه، وه ک به نیگا ئه پرسی بو وا زیت بوویته ته وه؟

- منیش وتم: نخوه شپه!

- ئه ویش وتیه وه: ده ی، نخوه شپه؟ مه به ست؟

- وتم: ئیمه ش له سه قز وا ئیزین.

- وتی: ده جیا ئیه وش کوردن و ئه شبی وا بیژن.

وتم: يهكهم جگه له سهقز له هيچ شويني تر وا نالين و ئيمهش ئيزين نهخوشهرا! كه من خوم ههتا ئيسته نهمهزاني بوچي واي پي ئهليين و، تنها ئيسته زانيم نهخوشهرا ههمان نخوي شپركراوه و له نخوهشپروه هاتوووه... **نخوشهرا**: ههرچهند پاشتر زانيم له ههورامانيش پي ئهليين **نخوشهرا** و له ناوچهي تري ئهردهلاني **نوخوشهريسي** پي ئهوترئ.

نهخوازه: **ئاوهنگار** نهخوازه لالا، به تايهت.
نهخون: pony **شاو** ئهسيك كه سمتي بلينده و ملي نهوييه.

نهخويندهوار: illiterate **شاو ليدراو** كهسيكه نهچووبيته بهر خوئندن. **ا** امي
analfabet **د** بي سواد.

نهدهليين: Tarpaulin, waterproof **شاو** برينت، كووتاليكي ئهستور يان
تهنكي بهرگهگري به قير داپوشراوه كه ناو نهدهليينت. **ا** قماش مشمع
Presenning **د** برزنت.

نه دیوبدی: upstart [ناو] [نهدی + و + بدی (بینین)] تازه ییگه بیشتوو، ئه و کهسه ی شتی به خو یه وه نه دیبێ و ئیسته شتی بێ و زوری خو ئش بو ی. **٤** محدث النعمة [N] oppkomling [د] نوکیسه.

نهرد: فیهیمۆلۆژی [ناو] وشهیه کی کورد مادیه به واتای تهخته. له شیوازی تریشدا به کار هاتوو وه کوو (نهرده) به واتای لاجامه ی پلکان یان محاجره . (نهرد) به واتای گهمه ی تاو له یه و هه رچه ند له پۆزه لاتی کوردستان (تهخته نهرد) یش به کار ئه هیئن، به لام ئه وه وه کوو هه له یه کی چه سپاوی لیها تووه . وشه ی تاو له به واتای نهرد که له باشووری کوردستان هه یه، عه ره بیشر به کاری ئه هیئێ و خزمه له گه ل stable ئینگلیزی. **٦** پامان

نهر مامیری ساماندار: Proprietary software [نای شی] [بازرگانی] نهر مامیری که له بن خاوه ندری ئی پیاوانی به ره پینده ران و به شیئنه ره وه کانی دایه، به ی پیکه وتن ناتوانن بلاوی بکه نه وه . سه رچاوه داخراوه و کو دی سه ره کی تنه ا به پیکه وتن ده سته ی ئه گه یه نری.

نهرموله: mollusc **کیاندار** **شاو** نهرمولوکه، گیانوهه ری نهرمولوکه ی بی مؤغره ی زه ریایی وهک ئهخته بوت و شهیتانوکه که به زوری له ناو سدهف و گوچکه ماسی ئهژین. **ع** الرخویات **N** bløtdyr **د** نرم تنان **E** mollusk .

نهرمونول: soft **ئاوهلناو** نهرمی دوور له زبرایی. **ع** لین **N** myk **د** نرمینه. **ق** چهشنی ئهه وشهیه له زمانی کوردیدا زوره و زیاتر وهکوو جهتکردن بو راستی شتیک ئهوتری **ن:**

- ق** باوبز،
- ق** یانویور، پرتهوبول،
- ق** تاروتروک، تانهوتهشهر، ترشوتول، توندوتول،
- ق** جلوچور، جالوجول، چولووهول، جیلکهوجهویل،
- ق** خانومان، خروپ، خروخول، خولومول، خوارخچ، خهتوخال، خیلویل،

- ◀ دارودەوھن، دۇلاودۇل، دەنگودۇر،
 ▶ راووپوت،
 ▶ زاھوزىق، زوزۇل، زەردوزۇل،
 ▶ زەنگوزار،
 ▶ ساردوسېر، سېيوسۇل، سەرماوسۇل
 ▶ شېرودېر، شېروشېرۇل، شېروشېر، شلوشۇل، شلوويل، شوخ ▶
 وشەنگ،
 ▶ شەيوشېر، شەنگو شېر،
 ▶ فاکو فيک،
 ▶ كۆلۆكلۆل، كوروكال،
 ▶ گاوكۆل، گالتەوگەپ، گردومرد، گروگال، گورجوگۆل،
 ▶ ماچوموچ، ماروموور،
 ▶ ھەورو ھیل،
 🌟: ھۇنراوھ:

وەك ھیلکە خروخۆلە
 وەك لۆكە سېيوسۇلە
 وەك ئېسففەنج نەرمونۇلە
 وەك بېنەو تېژوتۇلە
 وەك تىرى تازە بۇلە
 ئەوہ خەرىك دلدارىم
 لەگەل دايكى نۇرۇلە
 داواى ماچېكم لى کرد
 پىم ئەلى لاجۆ زۇلە!

{وشیار سمعید}

نهرمونوئل: **فیلم** Boule de Suif فیلمی درامای میژوویی فهرانسهیی ۱۶۴۵، دهرهیتانی کریستیان-ژاک، ژئوه رگیراو له چیرۆکی مویاسان.

نهرمهبری: flattery **هینمایی** **ناوی لیکدراو** رووپامایی، ریبازی، روالهتساری، زمانلووسی، کلکه سووتی. تملق smiger تملق، چاپلوسی.

نهرمهدهو: **ناوه نئاو** ویرغه، روینه، نهرمه غار، لوتره.

نهرمه ری: **هینمایی** **ناوی لیکدراو** ریگی بهرینهوه له ریسایهکی وشکوبرینگ، خۆده ربا زکردن له نه ریت و ریسایهکی نه شیواو .

شهریعت نهرمه ری بو داناه

وشکه سالییه و حاسل خراوه

نهرمه ساو: knife sharpeners **نامیر** **ناوی لیکدراو** مهسی، ههسانی پولا ی دهستی گوشتبیر و ئاشپهز بو تیزکردنی زوو زوی چوقو، بهره ههسانی نهرمه. مبراة السکین knivslipere چاقو تیزکن.

نهرمه کالآ: نهرمه واله

نهرمه لۆكه: mollusc گیاندار **شاو** نهرموله، گیانهوه ری نهرمه لۆكه ی بی مؤغهره ی زهریایی وهك ئهخته بوت و شمیتانۆكه كه به زۆری له ناو سهده ف و گوچكهماسی ئهژین. **ع** الرخویات **N** bløtdyr **د** نرم تنان **E** mollusk.

نهرمه لیقه: viscid **ئاوه ئناو** لینج، لیق، نووس، لخیز. **ع** لزج **N** viscid **د** لزج.

نهرمه ناسه: **ئاوه ئناوی لیكدراو** هه ناسه دانی مرۆفی خهوتوو. دهرباز بوونی هه ناسه یه به ئاسووده یی له کاتی خهوتن دا، هه ناسه دانی به ئاوازی تهکووز و مرئیس.

پرخه: **دهنگه و تنه** **شاو** خهرین، دهنگی کهپۆی نوستوو. **ع** **د** ئغیر، صدای تنفس خوابیده.

شێتیه: وشه ی {ئغیر} به زۆر و اتا هاتوو، به لآم له پۆمانی که لیدهر، ده ولت ئابادی، به واتای نهرمه ناسه، و اتا هه ناسه دانی مرئیس و تهکووز به کاری هیناوه.

نهرمه واله: software **ئای شی** **ئاوی لیكدراو** [نهرم + ئه + واله] نهرمه کالآ، بهرنامه ی که مپیوتهر کۆمه لیک پڕنمایی و دراو یان داتایه که به که مپیوتهر ده لئین چۆن کار بکات. **ع** البرمجیات **N** programvare **د** نرم افزار.

دوو دهسته ی سهره کیی نهرمامیز سیسته م System و «ئپ» ن

• Application

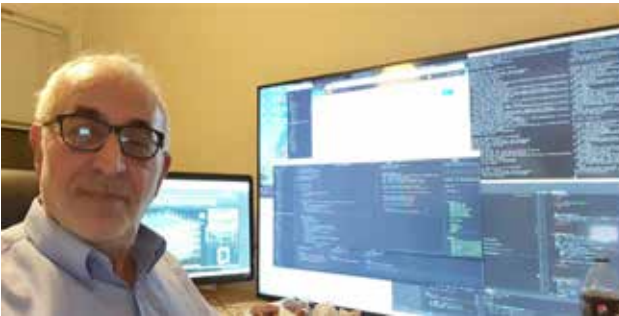
← سیستم، که میوتبر به پړوه ده با و ئېپ ئو بهر نامانن کاربر کاربان پړو
 ئهکات

← گړنگترین نهرمامیږی سیستم، سیستم پړخه ره (Operating system).

← ئهړکی سهره کیی سیستمی پړخه پړوه نیدانی نهرمامیږ و په قامیږه کانی
 که میوتبره.

← له روانگی پیکهاته وه، نهرمامیږه کان به سی به شی سهره کی دابه ش
 ده بن:

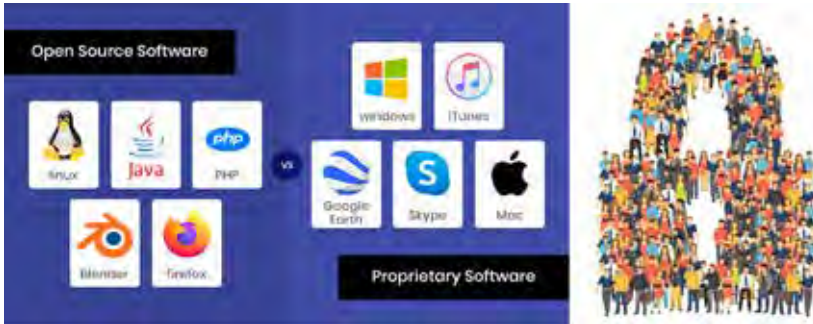
- کاریننر بنهما: client Base
- سیرقیر بنهما: Server Base
- کاریننر - سیرقیر بنهما: Client - Server Base

نهرمه والی پاوان: Proprietary software **ئو شړ** به نهرمه والی
 تایه تی پاوان کراو یان سهرچاوه داخراو ئوتړی که کومپانیای خاوه ن
 هندی له مافه کان ئه دا به به کاره یئنه. **ع** البرمجیات الاحتکاریه **ن**
 Proprietær programvare **د** نرم افزار اختصاصی.

← **ساماندارانه:** proprietary **ئو شواو** به یوه نیدار به خاوه ن یان
 خاوه ن داریتی به وه. **ع** امتلاکی **ن** proprietær **د** اختصاصی.

ن: کومپانیای مافی خاوه ن داریتی هه به له سهر راوه ن.

نهرمی: leniency **ناوه‌لناو** نهرمی نواندن؛ داشکاندن سزای تاوانکاریک که یارمته ده سه‌لاتی داوه؛ داخواری دادیار له دادگا چای له تاوانبار بی و سزای کهمتری بو بپرتهوه.

← **سه‌کو:** podium ده‌سته‌واژه‌یه‌کی قانونیه. پیدانی سه‌کو، به واتای دانی ده‌رفه‌ته به سزادراویک تا بجیته سمر ئه و سه‌کو به جاریکی تر راسته‌قینهی په‌روه‌نده‌که‌ی بلی و داوای پیداجوونه‌وه و برپاری تازهی دادگا بکات.

نهریت: tradition **شاو** باو، دابی باو، توره، پست، **ف** ترات **N** tradisjon **د** سنت.

نهریتی: traditional, classical **ناوو‌چاوگ** توره‌یی، داپیاریز، نهریتخووزانه. **ف** تقلیدی **N** tradisjonell, klassisk **د** سنتی.

نهریسات: kenning **کینابه** **شاو** کینابه، زیپک، لاتاو، وشه یان

دهسته‌واژه‌یه‌ک که بیژر به واتایه‌کی جیاواز و مهبه‌ستیکی ئاوارته به‌کاری ئه‌هینی؛ قسه‌یه‌ک که نیشانه‌یه‌کی لیل و ته‌وسخه‌ندی تېدايه. **کنایه** [E] kenning [N] کنایه [E] kenning, metaphor **دریژه** له میسولۆزی سکاندیناوی بو ئه‌ماژه به چه‌مکیک له جیاتر ناو و وشه‌که، به‌زوری دوو وشه یان ده‌سته‌واژه‌یه‌کیان به‌کار ئه‌هینا که پیتی ئه‌وترا kenning یان درکه وشه‌ی کینینگ وشه‌یه‌کی نه‌روځییه. بو نمونه له‌بری زه‌ریا ئه‌وترا **رېگه‌ی نه‌هنگ**، له‌بری که‌شتی ئه‌وترا **به‌رازی شه‌پول** و **ئاگری زه‌ریا** زیږ بوو و، **دوژمنی گورگ** هه‌مان ئو‌دین خوايخوايان بوو که له سوازی ږاگناروکدا له‌گه‌لی ئه‌هنگا. واته کینایه یان درکه ده‌رپرینی ناراسته‌وخویه بو به‌کاره‌ینانی زمانی هیمایی یان سه‌مبولیک، یه‌ک کینایه له میسولۆزی سکاندیناویدا ئه‌توانی چرکراوه‌ی یه‌ک ئه‌فسانه بی.

نه‌رمه‌نیشک: **ئاوه‌ئاو** له‌بار و نه‌رمو‌له و شیاو، جوان، شه‌نگ، چه‌لنگ.
نه‌زمیه: (نظمیه) city police **ئاو** ئاسایش، ناوه‌ندی پولیس، له کوندا، له ئی‌زان به «شه‌ربانی» ئه‌وترا. **شرطه** [E] byens politi [N] شه‌ربانی. جه‌نده‌رمه

نه‌زوکی: futility **ئاو** پووچی، بی‌سوودی. **عبت** [E] nytteløshet [N] بیهودگی.

نه‌ست: unconscious **ئاوه‌ئاو** ناخودئاگا، ناوشیار، خو‌به‌خو، ئه‌و به‌شه له

بیر که له بن باشار و دهسهلاتی ئاگای مروّقدانیه، دارهتی ناوشیاریی یان نه توانایی وه لامدانهوه به کهسان و بزوینه رهکانی تری ژینگه. [۴] فاقد الوعي [N] bevisstløs [D] ناخودآگاه.

نهست: ۲) unconscious **دهروونناسی** **ئاوهئاو** ئهو دارهتهی که ئه ندیشه دارمال له دهروهوی ئه ندیشهی وشیار کار ئهکات، نهست یان ناخودئاگا، دارهتی گوڤاوی وشیاریه به پادهیهکی بهرتهسکی ههستی ئاگاوه.

ن: که ئهوانیش ئهوهندهی رام ئهبوون، کیشهر و نهستیان ئهدا به ههست و ئههاتنه ناو بازنهکهوه. **کهران-ه**

نهستی بهکۆمهل: mass consciousness **دهروونناسی** هوشیاری بهکۆمهل، ویزدانی بهکۆمهل، یان ئاگایی بهکۆمهل، بریتین له کۆمهلیک بیروباوهپ و بیروکه و ههلوئستی رهوشتی هاوبهش که وهک هیزیکی یهکگرتوو لهناو کۆمهلگادا کاردهکهن. بهگشتی ئامازه به ویزدانی رهوشتی تایهت ناکات، بهلکو ئامازهیه بو تیکه بیهستیکی هاوبهش له نۆرمه کۆمهلایهتییهکان.

نهستزهنی: improvisation **ئاو** [نهست+ زهن+ ی] موزیکیکه که راستهوخو لهو چرکهیهدا له نهستی زهنیارهکهوه بزه نریت. [۴] ارتجال [N] improvisasjon [D] ابتکار. [A] نهوا موکرجی [A] رپورا [A] بیئهنیشه

نهشتهر: surgical blade **بیژیتنکی** **ئامبیر** **ئاو** تیغیکی بچکولانهی تهختی زور تیزه له نهشتهرگهری بو برینی بیست و ئهدسم سوودی لئ

وه ته گيری. [۴] شفرة جراحية [N] kirurgisk blad [د] تیغ جراحی.
 ← [د] razor blade [و] تیغی پوډای ناسکی په کدهم یان دوو دهمی
 پښتاشین. [۴] شفرة حلاقة [N] barberblad [د] تیغ ریش تراش.
 ← کافرمان ← نه شتهر ← په کدهم

نه شتهر گهر: surgeon [و] بيزنتگر [و] بيزشکی پسيپوري نه شتهر گهری. [۴]
 الجراح [N] kirurgen [د] جراح.

نه شتهر گهری: surgery [و] بيزنتگر [و] ناوی چاوگ [و] نوژداری، برينداری، نهو لقمی
 بيزشکی که چاره سهری برين و نه خوښی و شيواوی نه کات به لابردنی
 جه سته، چاکر د نهوه، یان ریکڅسته وهی نه نام و شانگان،
 نه شتهر گهری زور جار برینی جه ستهی تیدایه [۴] عملیه جراحیه [N] kirurgi [د] عمل جراحی.

نه شه: drunkenness [و] کهیف، سهره تاي سهر خوښی و مه ست بوون.
 [۴] السكر [N] drukenskap [د] نشته، نشنگ.

نه‌شیاو: ۱) dismal ناوه‌نئاو ناخوُش، لیل، دلته‌نگ، بوونه هوُی به‌زاره و دلته‌نگی. ۴ کئیب [N] sturen [د] ملال انگیز.

نه‌شیاو: ۲) improper ناوه‌نئاوی بئکدراو ناشایست، دزیو، دشت و ناله‌بار. ۴ غیر مناسب [N] upassende [د] نامناسب.

نه‌شیاو: ۳) awkward ناوه‌نئاو نه‌گونجاو، نامو، ناله‌بار. ۴ محرج [N] pinlig [د] نامناسب، بی لطافت.

شیاو: ۴) proper ناوه‌نئاو گونجاو، له‌بار، جیگه‌بروا، شایسته. ۴ مناسب [N] ordentlig [د] مناسب.

شیان: ۵) proportion چاوگه‌ئینه‌بیهر توانین، بی‌پره‌وابوون، گونجان. ۴ التناسب [N] proporsjon [د] تناسب.

نه‌شیاوی: ۶) demeritness ناو‌چاوگه‌داره‌ت یان بارودوُخی کیماسی و که‌مه‌ئیزی. ۴ نقیصه [N] svakhet [د] بی ارزش بودن.

نه‌عره‌ته: ۷) roar ناو نه‌رره، قریوه‌ی به‌رز و گه‌وره. ۴ طافوا [N] brøle [د] نعره.

نه‌عمه‌توللای وه‌لی: ۸) نایب‌ناسی بیهر یان شا نه‌عمه‌توللای وه‌لی ماهانی کرمانی که به ره‌چهلک کورده، ههرچهن دیوانیکی گه‌وره‌ی به زمانی فارسی همیه به‌لام **نوخشانه** یا «بیشگووی شاه نه‌عمه‌توللای وه‌لی، راسته‌وخو له پیشبینه‌که‌ی عیل به‌گی جاف ئه‌چی»؛ شا نه‌عمه‌توللای له هونهران و عارفانی سده‌ی پانزه‌ی زاینیه، ربیازیکی نوئی له سوُفیکه‌ری دا داهیتا و به پیری ده‌رویشانی نه‌عمه‌توللای ئه‌ناسری.

نه‌عناسانان: رووه‌کناسی تیره‌ی نه‌عنا بهره‌وژووری ۲۲۰ دانراوه و ئه‌م چهند دانه‌یه ناسراوترینیانن:

نه‌عنا: mint (E) نعناع (N) mynte (D) نعناع.

گه‌لایه‌زم: rosemary (E) روزماری (N) rosmarin (D) روزماری.

گوپچکه‌مه‌له: marjoram (E) مرقدوش (N) merian (D) مرزنجوش.

باتره: thyme (E) زعتر (N) timian (D) آویشن.

مریه‌می: sage (E) میرامیه (N) salvie (D) مریم‌گلی.

بالنگ: lemon balm (E) بلسم الیمون (N) sitronmelisse (D) بادرنجبویه.

شارپخانه: lavender (E) خزامی (N) lavendel (D) اسطوخودوس.

هه‌زبی: oregano (E) اوریفغانو (N) oregano (D) پونه‌کوهی.

په‌زیل: basil (E) ریحان (N) basilikum (D) ریحان.

MINT
نه‌عنا

ROSEMARY
گه‌لایه‌ژه

OREGANO
هه‌زبی

LAVENDER
شارپخانه

THYME
باتره

SAGE
مریه‌می

LEMON BALM
بالنگ

BASIL
ریمان

MARJORAM
گوپچکه‌مه‌له

نه‌غم: ۱ sinkhole **شاو** په هوټلیک له زهویدا، به تایهت به هوئی تلیسانه وه شوړانه وهی بهردی ټاههکی، ټه بیته هوئی ریگه کی ټاوی بن زهوی و قووتدانی ټاوهی سهرزهوی. **۴** الرواق **N** synkehull **د** فروچاله.

نه‌غم: ۲ tunnel **شاو** په هه‌ند، په هوټل لیډان و هه‌لکه‌ندنی ریگه به زیږ زهویدا. **۴** نفق **N** tunnel **د** نقب.

نه‌فرت: damnation **شاو** له پروای فه‌لدا سزای دوزخه بو هه‌میشه. نه‌فرت بریتیه له چه‌مکی سزای خودایی و ټازاردان له زیانی دواي مردندا بو ټو کارانهی که له‌سمر زهوی ټه‌نجام‌دراون، یان له هه‌ندیک داره‌تا ټه‌نجام نه‌دراون. **۴** اللعنة **N** fordømmelse **د** لعنت.

نه‌فرت‌ترین: damnedest **ټاوه‌ټاوه** ټه‌هریمه‌نیترین، خویناوی و دزیو‌ترین. **۴** اللعينة **N** forbannet **د** لعنتی ترین.

نه‌فلیم: Nephilim هیبروو ټی‌فیلیم به گویره‌ی برکه‌کانی ۱: ۴-۶ سفری کوپه‌و له ته‌وراتدا «کوپانی خوا» و «کچانی پیاو» ن بهر له ټوټانی نووج. یوونه‌وری زه‌به‌لاچی رازاوی و سه‌رسوو‌په‌ینه‌ر له سفری حزقیالدا ټه‌مازه‌یان پږ دراوه.

Nephilim **فلم** فیلمی سینه‌مایي ۲۰۱۷ نووسین و ده‌ره‌ټیانی ده‌نی ویلسن **←** .Danny Wilson

نه‌فهر: person **شاو** **ئاوه‌نکار** یه‌که‌ی ژماردن، که‌س، مرؤف، تاک، جه‌سته.

هېمايي: کړپار، خوازيار. **ع** شخص **N** person **د** نفر، شخص.

نه‌قيزه: **دارده‌سټ** **شاو** دارځکی نووک تيزه، يان نووکې ئاسنی تيزی تيگيراهه،
که‌ر و گای پر ليته‌خوړن.

نه‌قيزه‌دان: **ليخوړي** **جاوگه** **شينه‌يه** تيوه‌ژه‌دندی ولسات و پاتال به نه‌قيزه.

نه‌قيزه‌دان: **هېمايي** **جاوگه** **شينه‌يه** به په‌نجه تيوه‌ژه‌ندن، هه‌ندی جار وک
ته‌وس به‌کار ته‌هينري. **ن:** **دياره** **تينگا**، نه‌قيزه‌يه‌کی **تيوه‌ژه‌نه**.

نه‌که‌روژ: **کويسټان** **ناوئاييمه** زور سارد، ناوی کويسټانيکه له زنجيره‌جياي
زاگرؤسی باکووری، ته‌که‌ويته ناوچه‌ی سهرشيوی سه‌قه‌وه.

نه‌که‌ونه‌داژگير: **نامراز** **شاو** نه‌که‌ونه‌سهره‌ند، نامرازيکی ده‌خلبيرانه

کونه‌کانی له «که‌و» ته‌نگتر و بچووکتره و له «داژگير» يان «سهره‌ند»
هه‌روا‌تره.

← **[هه‌ندی شت، ته‌که‌ويته نيوانی دوو شتی تره‌وه!]**

بو نمونه **شله‌تين**، له نيوان سارد و گهرم دايه

ته‌توانري بگوتري **نه‌ساردنه‌گهرم**

ئەمە بۇ ناساندنی زۆر شت به کار هئێراوه:

نه نیرنه می: نیرهمووک

نه بهر نه پشت: بر بهرو پشت

نه که ونه داژگیر: نه وه ک کهو وردبیز و نه وه ک داژگیر، درشتبیز

نه گه نه نه جو: جوړیکی دانه وئلهیه

نه مر نه ژی: کووله مه رگی [N] (هاورپ جه لال) [E].

← **کهو: ناو** بیژنگی وردبیز.

← **داژگیر: ناو** سه رهند، بیژنگی درشتبیز.

نه گهت: calamity [N] ناو بیبخت، رۆژه په ش، همزار، ره بن.

نه گریس: ominous [N] ناوه ناو شووم، بیفهر [N] illevarslende [E] منحوس،

عناد [E] نحس، لجاز. ← **لاसार: پerverse** [N] ناوه ناو جهوت، لاری، بهدفهر،

سمر شق، مارس، گوینه بیس، نه ساز، که لهره ق، هه له، لاده ر. [E] عنید

[N] pervers [E] لجو، عنید.

نه گونجاو: impossible [N] ناوه ناو نه لواو، نهره خساو، کاریک که جیه جیکردنی

دهست نادات. [E] محال [N] umilig [E] محال، غیر ممکن [E]

.inappropriate

← **گونجاو: cohesive** [N] ناوه ناو دووشت که به شیوه یه کی راسته قینه یان

هیمای بهیهکوه ئه لکین یان ئه سازین.

🔗 **خۆگونجینه‌ر**: resilient **ئاوه‌ئاو** توانای خۆرپکخستن و بهرگه‌گرتنی خیرا

له بارودۆخه سه‌خته‌کاندا. **ع** مقاوم **N** motstandsdyktig **د** مقاوم.

ن: ناسینه‌وه‌ی زۆر ئاسته‌م و ره‌نگه نه‌گونجاو بێ.

ن: ئه‌یکرد به شتیکی نه‌گونجاو و له‌پروانه‌ها‌توو.

ن: ئه‌و گریمان‌ه به نه‌گونجاو ئه‌زانرا.

نه‌گه‌یشتوو: unripe **ئاوه‌ئاو** پینه‌گه‌یشتوو، نارەس، پاندرووس، هه‌له‌زار،

شتیکه به ته‌واوه‌تی به‌ره‌م نه‌هاتبی و پینه‌گه‌یشتبی. **ع** غیر ناضج **N**

umoden **د** نرسیده. **ن**:

🔗 **به‌رووله**: **میوه** **ئاو** هاروی و ترۆزی کۆریه و گۆلبه‌ده‌م، بیان

ده‌وتریت به‌رووله‌ خه‌یار و به‌رووله ترۆزی.

🔗 **زرك**: **میوه** **ئاو** کاله‌کی پینه‌گه‌یشتوو، سه‌وزباو و ره‌قه.

🔗 **فه‌ریکه**: **میوه** **ئاو** بو گویز و نوک و سیوی پینه‌گه‌یشتوو به‌کار

ده‌هیندریت، ئه‌م سیانه پيش ئه‌وه‌ی پینگه‌ن به فه‌ریکه‌ی ده‌خورین، زۆر

به‌تام و جیزن.

🔗 **کاله**: **میوه** **ئاو** کپکه، ته‌ماته‌ی پینه‌گه‌یشتوو، په‌نگیان سه‌وز و سپیه

بو خواردن ناشین، به‌لام ئه‌کریته ناو ترشی.

🔗 **کۆنجه**: **میوه** **ئاو** تووی پینه‌گه‌یشتوو، سه‌وز و بو‌ر و بێ تامه.

🔗 **که‌لبه**: **میوه** **ئاو** ته‌قله، هه‌نجیر و هه‌ندی میوه‌ی پینه‌گه‌یشتوو تر،

سه‌وز و په‌قن.

🔗 **هاله**: **میوه** **ئاو** به‌رسيله؛ ترپی پینه‌گه‌یشتوو، سه‌وز و ره‌ق و ترشه.

نه لواو: impossible ناوه نئاوو لبتدراو نه گونجاو، نهره خساو، کاریک که پاپه پاندن و

جیبه جیکردنی ده ست نادات [N] umilig [۴] محال [د] محال، غیر ممکن.

↔ به بیجه وانهی تهوی له پاپوردوودا لای نه لواو بوو...

↔ به ههمان پاده نه لواوه که پوونکردنهوی بابه ته که.

↔ تهو مزارهی که له لام نه لواو بوو؛ چونکه...

نه مامکردن: جیاوگه نینه بهر کوشتنی که سیک بهو شیوازی ده ناو لای دیواری

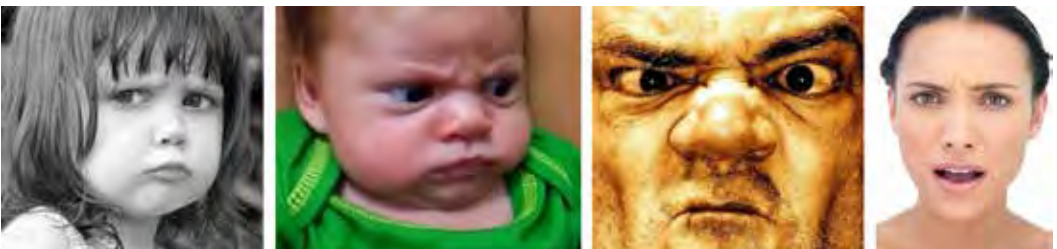
بخمن. ↔ ن: خان، کاورایه کی نه مام کرد. [د] لای دیوار گذاشتن.

نه مرچ: fretful ناوه نئاوو نه دوو، مؤن، پووتال، ده موچاو گرژ، گرگین، دزیوی

تووړه و توؤسن، دزهیم، مؤن. [۴] عبوس [N] irriterende [د] اخمو. ↔

گورگن

نهمروود: Nimrod **نابیر و نه فسانه** به یی تهورات نهوی نووچ و پادشای بابل بووه **ع** نمرود **N** Nimrod **د** نمرود.

نهمسا: Nemse **جوگرافیا** له **немецкый** (نیمیه تسکی) پرووسییموه هاتوه؛ بیژهی Nemse نهمزه لای ئووروویای پوژه لاتی باوه، تورکی داگیرکهر له همنگاریای وه رگرتووه، عهره بی داگیرکهر، عهره ب له تورکی داگیرکهری عوسمانی و کوردیش له عهره بی داگیرکهر. خودی ئالمانییه کهمی **نوستریک** Österreich، به واتای مهلبندی پوژه لاته. ئوتریش L'Autriche بیژهی فهرانسهی Austria ئوستریایه، له ئوروویای ناوهراست، کوماریکی فیدرالی ۹ ملیونییه، به ئالمانی قسه نهکن.

نهمه سیس: 1 **Nemesis** **نابیر و نه فسانه** **ناوی ناپیهنت** له میسولوژی گریگیدا، نهمه سیس خوی توله سهندنهویه.

نهمه سیس: 2 **Nemesis** **دهروونناسی** **ناوی جاوگ** توله، هوکاری ناچاری رووخان

یان له ناو بردنی کهسیک یان شتیکی.

نهمه سیس: Nemesis **بیرسوننا** **ناو** که سایه تیهکی ناو فیلم و چیرۆکه، مرۆفیکی قولهی وریا و تهردهسته له Resident Evil ۳: Nemesis و زۆری تردا.

نهمهن: mortal **ئاوه ئناو** نهمین، نهمهن، مهرگهوهه **د** میرا، نایایدار. **ع** ممیت **N** dødelig **د** فانی، فناء. **ه** مه ندۆخ

نهنگه پیپیه: Mme. Pipelet **بیرسوننا** ژنی ده رگاوانی رۆمانی رازه کانی یاریس The Mysteries of Paris نووسینی ئۆژن سوو Eugène Sue.

نهنگران: inadequate **چاوه ئینه بهر** [نه+ئنگران] به سنه بوون، به سنه کردوو، به ئەندازهی پێویست نه بوون. **ه** **ه** تا ئه و ساته ههستی نه کردبوو هیوای

بۆ ژيان نهنگراوه. [E] غير كاف [N] utilstrekkelig [D] ناکافي.

➡ **نهنگران:** adequate [D] **جاوگه نښه يېر** ههنگران، له نه اندازه ده چوون، له راده به ده ر. [E] نه وهندهی ههیه نهنگراوه.

نهنگواز: [D] **ناوه نئاو** [D] **ناو وئا** گرکاشه، فمرته نه، چه توون، سهخت و دژوار، پرتاژاوه. [E] troublous tim.

نهوم: storey [D] **شاو** قات، هه موو ژوور و دالانی هاوئاستی ته لاریک. [E] طبقه [N] etasje [D] طبقه.

نهواخت: [E] form [D] **ناوه نئاو** ته شک، روالهت، رووکار، شیوه. [E] شکل [N] form [D] فرم. ➡ **یه کنه واخت:** uniform [D] **ناوه نئاو لیکدراو** یونیفورم، جلی فهرمی چوونیهک، یهک شیوه و روالهت.

نهواخت: [E] tone [D] **موزیک** [D] **شاو** ههوا، ههواي موزیک و گوړانی. [E] لحن [N] tone [D] آهنگ ترانه.

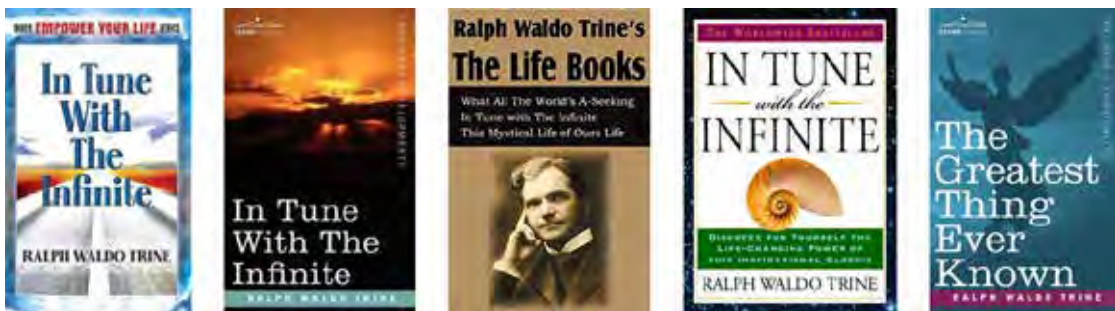
نهوازشگهر: [E] condescending [D] **ناو فهرمان** مېهره بان، بوون یان ده رپرینی ههستی سوژ و مهربانی له رووی گهوره ییموه، به جوانی له گهل خهلک جوولانهوه [N] nedlatende [E] تعطف [D] مهربان.

نهوازه: [E] **ناوه نکار** نهخوازه، به تایبهت، بهویزه. ➡ **ناوازه:** [D] **ناوه نئاو** ده گمهن، نادر، کمه وینه.

نهواقه: suburb [D] **شاو** دهوروبه ری شار، فهراگرد، ناوچه، پهرانیپر [N] forstad [E] ضاحیه [D] حومه شهر.

نهوای ناکوټا: In Tune with the Infinite **تندیوړسټه** نووسینی رالف والدو تراین، لای وایه تنهها یهک زیان ههیه و ئهویش گیانی ناکوټایه، که وهکوو بناغه وایه و ههموو پوژه ف به هووی ئهوهیه. گیانی ناکوټا تاییهتمندی وه ها وهرئهگری که خوټمان، ئاگاه و ناناگاه بوی پهچاو ئهکین. ➔ رالف والدو تراین

نهوړو: Estrous cycle **زینده وهرزانی** **ناوولیکدراو** خولی چالاکي جنسی پشيله و ناماده یی جووتبوون و زاوژی که له سمروبهری بههار و نهوړوژ دایه. ➔ ماین به فاله

نهورهسی: seagull **ناو** مهلی نهوړوژ، ماسیخوره، ماسیگره. مهلی ئاوی مهلیکی سپر بال دریز و بههیزه به پهلهی خوټه میټی بهسمر بالییهوه **māke** [ف] طائر مائی [د] مرغ دریایی ➔ نهورهس.

نهورهس: may - blossom **ئاوهلئاو** تازه پيگه شتوو، نوبه ره، تازه پيشكووتوو
ن: کيری تازه پيگه شتوو **ن:** میوهی نوبه ره **ن:** گولی تازه پيشكووتوو.
مبکر [N] May - blomst **د** نورسیده.

ترپي نهورهس: **ئاوئیکدراو** جوړی ترپي په شسووری ده نک وردی
 خړی زور لیک نزیکی نووساو به لاسکوهه **د** نهورهس.

نهوژ: cypress **پوههک** **درهخت** **شاو** ناژ، ئەفرا، ئەفرهس، ههفرس، سپیندار،
 سنهوبهر. **د** شجرة السرو [N] sypress **د** سرو.

نهوه: generation **بۆماوه‌بی ناو** په‌ته‌وه، به‌ره، نه‌زاد، نفس، وه‌چه، توره‌مه، هه‌موو نه‌وانه‌ی له‌سه‌روبه‌ریکدا له‌دایک بوون و هه‌ی ساته‌وه‌ختی‌کن. [۴] جیل [N] generasjon [D] نسل.

ن: له‌باشترین گۆران‌بی‌زانی په‌ته‌وه‌ی خۆی بوو.

نه‌وه‌د نه‌وه‌د: **یاده‌وه‌ری بووبه‌ر** کۆتایی شه‌سته‌کانی سه‌ده‌ی بی‌شوو، له‌شاری که‌ونارای «سه‌قز»، له‌به‌ر سه‌ینه‌مای نه‌نساری، له‌سه‌ر راسته‌شه‌قامی قه‌لا، له‌سه‌ره‌تای بازاری گه‌وره‌که‌هه‌ر سی مه‌یانه‌گه‌وره‌که‌ی گه‌نمی شاری لی‌بوو، هه‌موو پۆزیک نزیکی په‌نجا دانه‌رادیو له‌سه‌ر یه‌ک هه‌له‌نچنرا و کاکه‌همه‌ی قه‌نه‌ف که‌له‌سه‌ره‌تا تا کۆتایی هه‌ر دزکار بوو، له‌وه‌قه‌ره‌بال‌خیه‌ی ده‌نگه‌کان به‌یه‌ک تیکه‌ل بی‌وون، دانه‌یه‌ک له‌رادیوکانی به‌ده‌سته‌وه‌بوو و له‌گه‌ل ده‌نگی: «تووری پته‌و!» «که‌واپاتۆلی عالمان هه‌یه» «ته‌سه‌بی‌حی نا‌جیت!» «نه‌شه‌ره‌فی و نیوئه‌شه‌ره‌فی!» ئه‌ویش هاواری ئه‌کرد: «نه‌وه‌د، نه‌وه‌د! نه‌وه‌د، نه‌وه‌د!»

ئیت‌ر نه‌که‌س ئه‌ی پرسی نه‌وه‌د چیه‌و نه‌که‌س کاری به‌وه‌وه‌هه‌بوو مارک و چۆن‌یتی ئه‌و رادیو‌یه‌چیه‌هه‌رچه‌ندیش تا لات ئه‌کرده‌وه‌بریک‌ی باش له‌رادیوکان ئه‌فرۆش‌ران، به‌لام رادیوکان هه‌ر هه‌موویان له‌جیگه‌ی خۆیان بوون! جا هۆکاره‌که‌ی چی بوو؟

له‌وه‌سالانه‌دا، ته‌یمووری به‌ختیار، کۆنه‌سه‌روکی ته‌ره‌کراوی سا‌قاک‌ی ئێ‌ران، له‌لای حکومه‌تی به‌عسی عی‌راق رادیو‌یه‌کی دانا‌بوو و جنیوی به‌کوره‌که‌ی په‌زا پالانی گۆر‌به‌گۆر ئه‌دا و کوردی داخ له‌دیش به‌بیستنی ئه‌و جنیوانه‌دلی‌فینک ئه‌بوویه‌وه. به‌لام رادیوی ئاسایی له‌ئێ‌ران ته‌ن‌ها تا شه‌پۆلی کورتی ۶۰ مه‌تری هه‌بوو و رادیوی به‌ختیار له‌سه‌ر شه‌پۆلی ۹۰ مه‌تر بلا‌و ئه‌کرایه‌وه. بۆیه‌کاکه‌همه‌ی قه‌نه‌ف و هاو‌پێ‌کانی رادیوی نه‌وه‌دیان به‌قا‌جاخ له‌عی‌راقه‌وه‌ئه‌هینا، به‌دزیه‌وه‌ئه‌یان‌فرۆشت. واته‌رادیوی هه‌له‌نچنرا، رادیوی ئاسایی بوون و تا ۶۰ مه‌تریان هه‌بوو. ک‌ریار پاره‌که‌ی ئه‌دا به‌کاکه‌همه‌و له‌ولات‌ره‌وه‌رادیو‌یه‌کی نه‌وه‌دیان ئه‌دا به‌ده‌سته‌یه‌وه!

جا کەم مالت هەبوو رادیۆی نەوهدی نەبێ، بەبێ ئەوهی لای گرتگ بێت
چ مارکە و چ کوالیتییەکە، بەلام کاتی بەرنامەکە دەنگی جێیۆ لە هەموو
مالێکە وه ئەبێسترا.

نەوهال: teenager **ئاوه ئاوه** نەوجەوان، تازەلەو، هەرزەکار، مێرمندالی
تەمەن ۱۳ تا ۱۹، هەروەها بو کچر هەرزەکار کە نیشک ئەبێ. **ع** المراهق
ن tenåring **د** نەوجوان.

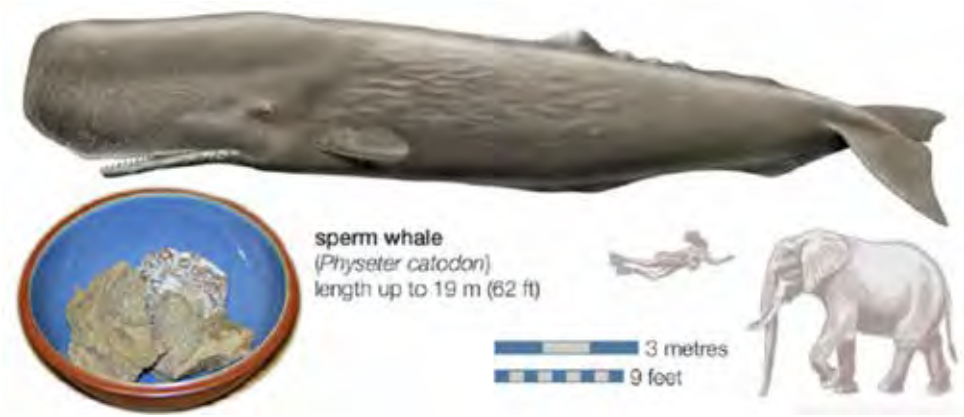

نەهور: scoundrel **ئاوه ئاوه** نزم، سووکوچرووک، بێنرخ، نەتشت. **ع** الوغد
ن kjeltring **د** رذل.

نەهات: misfortune **ئاوه** نەهاتی، بەدبەختی، سەرنەکەوتن. **ع** سوء
طالع **ن** ulykke **د** بد شانسی **ن:** **بەند** گەر نەهاتی هات، پەلۆو ددان
نەشکینن.

نەهەنگ: whale **ماسر** **ئاوه** گاماسی، بال، وال، ماسی زۆر گەورە. **ع**

تمساح hval [N] نهنگ [D] crocodile [E].

نههیته: good [ئاوهنساو] باش، پهسهند، خوښک، دلپهسهند، شوپره، لهبار.

[۴] جید [N] flink [D] خوب.

نههیت: slate [هیسسې] ناو تاتهبرد، کهقری لوس و پان و دریز، تخته بوردی

ناسک. [۴] لوح صخري [N] skifer [D] سنگ لوح.

نههیرد: rocky [ئاوهنساو] بیره لآن، چهوه لآن، چهقهن، زینه لآن، قومز، کهقروک،

تمتمان، زهوی پهقهن [N] steinete [۴] صخري [D] سنگلاخ.

نهیم: intensity **شاو** تهوژم، هیز، زور، گوژم، گوشاری بههیز. **ع** الشدة

N intensitet **د** شدت. **چری:** intensity چوناپهتی چربوون.

نهینی: clandestine **ئاوهئاو** ئه کارانهی به دزی و به شیوهی شاراهه

ئهنجام ئهدرین یان به په نام و ئاشکرانه کراو ئه هیلرینهوه، به تایبته له بهر

ئوهی نارپسایین، یان بابهتی ئه جیندای رامیاری و ئه گهر ئاشکرا بین ئه بنه

هوی مه تر سینانهوه له بواری ئاسایشتی نه ته وایهتی ولاتیکی دیاریکراودا.

ع سرية **N** hemmelig **د** مخفیانه.

ن: سئ سأل بوو په یوه ندی نهینی له گهل باشنووسه ره که ی هه بوو.

ن: ئه و لهم کو بوونهوه نهینیانه شیواتر بوو.

ن: خه باتی نهینی له دزی دیکتاتور.

نهینی درکاندن: disclosure, breach of secrecy **وازیاریزی** رازدرکاندن.

ع الإفصاح، انتهاک السرية **N** avsløring, brudd på taushetsplikt **د**

افشای راز، نقض رازداری.

نهینگه: bunker **شاو** **ئاووه فرمان** په ناگایه کی ژیرزه مینی شاراهه و پاریزراو

بو به کارهینان له خولی جهنگ یان له کاتی ته نگاندا، له لایهن داموده زگای

فرمی یان چالاکي رامیاری و ته نانهت نارپسای. **ع** غرفة محصنة تحت

الأرض **N** bunker **د** پناهگاه.

نهینی: ulterior **ئاوهئاو** په نام، نادیار، شاراهه، په نامه کی، له بنهوه؛ شتیکه

بوونی ههیه و دیاریش نییه، له بهر ئه وهی شاردراره ته وه. **ع** غایب،

غیب **N** bakenforliggende **د** مخفی، پنهانی.

په نام: absent **ئاوه نئاو** بېټواری ږازاوی، نادیار، بهرېټواری **ن:** په نام و بېټواری
 N fraværende **ف** **د** غایب، غیب، غیبی. **وازا:** **ئاوه نئاو** ږوون،
 دیار. **د** وازا و بېټواری **د** معلوم و مجهول.

➞ پالنه ری نهیږی

نه پینوک: mirror **شاو** ټاوینه، هاوینه، خوډیک، قوډیک، قوډی. **ف** مرآة **N**
د آینه. **د** spell

نېپتون: Neptune **نابېرونه فسانه** له میسولوژی هیلیتی دا خوی ټاو و زهریابه.

نې پلاس ټوولترا: ne plus ultra **نابېرونه فسانه** لاتین، دهسته وازه یه که
 که هیرکولی که سایه تی میسولوژی یونان له سهر کیوی کالپه نووسی
 که بی و ابوو سنووری کوتای جیهانه و به واتای له وه بالتر نابې

بمکار ئه هینرئ . دوو شوین که له ههموو زیاتر ږړی تیتهچر ستوونر
هیرکول بن یهکیان کیوی هاشو له سبته و ئوی تر کیوی موسا
ههردوکیان له ولاتی مهراکون.

نیپوتیزم: Nepotism خانووهر رامیاری **ږیپاز** خزمگهرتی، نیپوتیزم بریتیه

له بهیښخستنې خزم و دوسته نزیکهکان به هوئی پهیوهندیان به
بهپررسموه، نهوهک به هوئی لیها توویریان. زوربهی کات ئه م زاراهیه
واتایهکی نهخوازواو و نهړتی ئهگهیه نیټ. بو نمونه ئهگه بهرپوه بهرپک
ههلسا به دامهزراندنی فرمانبهرپک یان به بهرزکردنهوئی پلهکی
به هوئی پهیوهندی خزمایهتی له بری فرمانبهرپکی تر که لهو کهسه
لیها توو تر بیټ، بهلام پهیوهندی خزمایهتی لهگهلی بهرپوه بهرکه نه بیټ،
ئو کاته بهرپوه بهرکه به خزمگهریهتی تاوانبار ئه بیټ. ههنډیک له
زانایانی بواری زینده وه زانی ئامازه یان بهوه کردووه که بوونی «ناره زوو
بو خزمگهریهتی» ناره زوو یهکی زگماکیه له مروقدو و شیوه یه که له
شیوه کانی بهیښخستنې خزمایهتی. **ن** محسوبیه **Nepotisme** **د**
خویشاوندسالاری یا پارتی بازی.

نیچیر: hunt **راووتتکار** **شاو** راو، شکار، دەسکەوتی راو، ھوی بە راو ئەگیرێ. **صید** **N** jakt **د** صید.

نیرۆ: Nero **نیمیراڤۆر** (۳۷-۶۸) ئیمپراتۆری رۆما لە ۵۴ تا ۶۸ی زاینی؛ ھەوڵیدا دیپلۆماسی و بازرگانی و فەرھەنگ پەره پێدات. زۆر شانۆ و یاریگە ساز کرد. نیرۆ تووشی شیتی سزاری بوو و نیوھی رۆمای گڕ تیبەردا. ئەشکانییەکان لە جەنگی ئەرمەنستان شکستیان دا و، ناچار بوو لە ساڵی ۶۶ تاجی پادشاهی ئەرمەنستان بکاتە سەری تیردادی بەکەمی ئەشکانی.

نیرەنگ: magic **نابینناسی** **ننپووزانسە** **شاو** جادوو، مەگی، سەھرەبەندی، نووازەگەری، شیۆەبازی، لۆتەری، توانای گۆرانکاری لەسەر دیارده و پووداوەکان بە سوودوەرگرتن لە ھێزێکی پازاوی یان بانسروشتی. **سحر، شعوذە** **N** magi **د** شعبە بازی، شعوذە **ن:** **وہک بلیی** جادووین لیكرابن، دەرگاگان لەخۆوہ کرانەوہ **ن:** **كورم جادوو** لیكراوہ، ئەوہتا نە خەوی ھەبە نە خۆراك.

نیزهک: meteor **دبارده** **شاو** شو له، گرته ستره، نه زهک. **ع** شهاب **N**
 meteor **د** شهاب.

نیزگسه جار: **شاو** شوین و میرگی نیزگز. **ق** **جار:** شوین و جیگه
 روانی شتیک.

نیزگه: **شاو** **فه رمان** گری بلندی ناگر، بلنسمی بهرز.

نیزم: intersex **سینکسولوزی** **شاو** ئینتهرسیکس، که سانی نیوان په گهز، ئه و
 که سانون به زیاتر له یهک تاییه تمندی په گهزیوهه له دایک ده بن، له وانه
 نه خشمی کړوموژوم، کوته ندامی زاوژی، یان نه ندامی زاوژی که به پیی
 نووسینگه کومیساریای بالای مافو مروقی نه ته وه یه گرتووه کان:
 «ناگونجیت له گه ل چه مکه دووانه ییه سرو شتیه که ی جه سته ی نیز یان
 م». **ع** ثنائی الجنس **N** intersex **د** اینترسکس.

نیزوس: Nereus **نایبرونه فسانه** له میسولوزی یونانیدا خوی تاریکی و تازاوه.

نیربهراز: pig گیاندار **خاو** به‌کانه، پرپه‌ک. **۴** خنزیر **N** gris **۵** گراز.

نیزه‌کان: Lances **بهنده** **کوفه** **نامازه** یان The Lances of Breda مه‌به‌ست «راده‌ستبونی بهردا» له شاکاره‌کانی قیلا‌سکیزه و وه‌ک شارلوس له **۳** **مه‌ران-به‌رگر** **۳** نامازه‌ی پیته‌دا سهررداری سهرکه‌وتووی ئیسیانیایی ئیسیپینولا، به‌خاک‌پایی و به‌ب لوت‌به‌رزی به‌ره‌و سهررداری شکست‌خواردووی هوله‌ندی ته‌چی که شمشیره‌کهی لی وه‌رگری.

نیرهمووک: hermaphrodite **زبنده‌وه‌رزانی** **ناناسایی** **ئاوه‌شاو** هیرمافرودایت، ئه‌وانه‌ی که ههم ژن و ههم پیاون، گیانداریکه نیشانه‌ی نیریش و میثی پیوه‌بیته. **۴** خنتی **N** hermafroditt **۵** هرمافرودیت.

نيسوس: Nessus **نيسرونه فسانه** له ئه فسانه‌ی یونانیدا هاتووه نيسوسى ئه سپاده م، ته رگه يه کى ژه هراوى ئه دا به ديانيرا هاوسه رى هيراکليس و ئه وه واى لى ئه کات به دلنه خوازی خوى بيبته هوى مهرگى هاوسه ره کمى. هيراکليس ييش له تولمى ئه م مهرگه، به ده ستى خوى نيسوس ئه کوژى.

نيکروفيليا: necrophilia **ده رووناسى نه فوسى** که سيک که له رووى جنسيه وه هه ست و هه وه سى بو لاشه ئه بزوى.

نيوان: distance **ئاوه نکار** **ئامرازى بيه يوه ندى** ماوه، مهودا، دوورى، دۆز، دوهمى، دووراقه، وه رهنگ، بوشايى نيوان دوو نشت [N] avstand [E] مسافه [D] فاصله [E] between, interval.

◀ **نيوا نخوش:** **ئاوى ليدراو** ئاشت، بيکيشه وه هه را، ته باوره با، نيوان کوک، بى ناکوکى؛ دوو يا چه ند کهس که بيه يوه نديان ده گه ل يه کخوشه.

◀ **نيوا نخوشبون:** **جاوگ نيبه ر** ته باوره بابوون، جووتبوون و بى کيشه و هه را بيکوه ژيان و کارکردن.

◀ **نيوا نکار:** **ئاوى فه رمان** [نيوان + کار] نيوکار.

◀ **نيوا نکارى:** **ئاوى فه رمان** نيوکارى.

◀ **نيوان کوک:** **ئاوى ليدراو** نيوان خوئش.

◀ **نيوا نگر:** **ئاوه لئاوى فرمان** [نيوان + گر] گرتن [تشتيک يان که سيک له نيوان دوو لا بيت.

◀ **نيوا نگرى:** **ئاوى جاوگ** نيوبزىفانى.

◀ **نيوا نگرى پيچوکه:** scroll, buffer **ئاى شر** **ئاوى ليدراو** پيچوکه.

◀ **نيوانى:** **ئاوى جاوگ**

◀ **نيوانيه تى:** Relationship, Correlation **ئاوى جاوگ** هاويه يوه ندى.

◀ **نيوانيه تى زرى:** spurious relationship **ئاوى ليدراو** [نيوان + يه تى + زرى]

به‌یوه ندی ساخته.

◀ **نیوانه‌پروو:** **ناوی لیکدراو** { ۱ } رووکار { ۲ } ناوبه‌ست: interface **ناوی لیکدراو** ناوبه‌ستی که ده‌توانی دوو نشت لیکه‌وه به‌ستیته‌وه.

◀ **نیوانگری تیچوو:** **رسنه** input buffer.

◀ **له نیوان:** in between **نامرازی به‌یوه‌ندی** ل ناف، ناقیر، له‌ناوه‌راست، له‌ناوچه‌ق، له‌نیو : تشتیک له به‌ین دوو نشت دا بیټ.

◀ **له نیوان من و تو:** **نامرازی به‌یوه‌ندی:** between you and my.

◀ **له نیوان خو:** **نامرازی به‌یوه‌ندی:** ن: له نیوان خو‌مان بیټ : between ourselves.

◀ **له نیوان گهل:** **ناوی لیکدراو** ناف لنگ.

نیوان گه‌له‌ئه‌ستی‌ره‌یی: intergalactic **وه‌رمه‌زا نسه** **ده‌سنه‌واژه** نیوان

کاکیشانه‌کان. [۴] بین المجرات [N] intergalaktisk [۵] بین کهکشانی.

نیواننووسی: subtitle **سینه‌ما** له فیلمه کوئه بی‌ده‌نگه‌کاندا، پاش هر برکه‌یه‌ک رسته‌یه‌ک ئه‌نووسرا بو شیکاری برکه‌که، ئه‌وه نیواننووس و ئه‌وه‌ی له ژیر فیلمه ده‌نگداره‌کاندا ئه‌نووسری ژیرنووسه، به‌لام ئینگلیزی‌یه‌که بو هه‌ردووکی subtitle ی به‌کار هیناوه.

نیوانه‌شو‌سته: central median **ده‌سنه‌واژه** **شاو** هیللی نیوان بولقار و

شاریکانه بو جیاکردنه‌وه‌ی هیلله‌کانی هاتن و چوون، که به زوری به جیمهن و گول دایوشراوه و دره‌خت و دارتیلی کاره‌بای تیدا دانراوه. [۴] الجزر الوسطی [N] sentral median [۵] فضای میانه.

نیوېژيوان: intermediar په رېښه بردن ناوېلناو ناوېژيوان، ناوېژيکاري بيلايمن

له نيوان دوو کس، دوو لايمن، دوو شتدا. ۴ واسطه N mekling D وسيط E arbitrator. داوهر: ↔ referee ↔ دادوهر: Judge

نيوېژيوانی: intermediate, intermediary, intervene, arbitration

دادوهری ناوېچاوک ناوېژي کردن له نيوان دوو کس، دوو لايمن، دوو شتدا، له رېگهيه کوهه که دادگا ديارى ثکات. ۴ وساطة N mekling D وساطت.

ن: چونکه نهوه کانی جهنگ وایان ليکريدت گومانن هه بيټ لهوهی من بتوانم نيوېژيوانی نأشتی بکم.

نيوهندگير: mediator دادوهری ناوې ليکدراو که سيکه تيټه کووشی لايه نه کانی

کيشه و مملانی يهک بخاتهوه يان بگه به نيټه برياری رېکوهوتووی په سهند بو ههر دوو لايمن، زياتر بو پاريزهر و کيشه کومه لايته و دادوهری به کار نه هيتري. ۴ الوسيط N formidler D میانجی. ریشه ناسی

۱. **نيوهندگير** [نيوهند + گير (گيرباي-گير)] = نيوانگر وه کوو باجگر، بارداگر.

۲. **نيوهندگير** [نيوهند + گير (پاشگری بکر)] = وه کوو دلگير، که فگير.

گير: ههروه ها پاشگری که له زمانی کورديد ثلکيت به دواي ناوی ساده وه ثکات به بکر. **ن:** بارگير، دلگير، که فگير، نيوهندگير. ↔ ناوېژيوان

نيوهندگير و ناوېژيوان: mediator vs arbitrator دادوهری ناوېژيوان ↔

گوئی له پاستیهکان و بهلگهکان تهگریت و پریاریک ئهدات و ئهو پریاره وهکوو پئشینازیک به لایهنهکان ئهدات، وهکوو باشترین چارهسهر. **نیوهندگیر** یارمهتی لایهنهکان ئهدات بو پیناسهکردن و تیگه‌یشتن له پرسهکان و بهرزه‌وهندی ههر لایهنیک. **ن:** چونکه نهوهکانی جهنگ وایان لیکردیت گومانت هه‌بیت له‌وهی من بتوانم نیو‌بژیوانی ئاشتی بکه‌م. **بژیوان:** داوهر، داوهری وه‌رزشی. **د** داوهری به‌کخسته‌وه.

نیازپاک: bona fide **ئاوه‌ئناو** **ئاوی‌بیکدراو** سولان، راسته‌قینه، پزدار، راستگو، به‌کهره‌نگ. **ع** حسن النية **N** bona fide **د** با حسن نیت.
نیازپاکانه: bonafide **ئاوه‌ئکار** به پزگوییکی، به شیوه‌یهکی له‌بار و گونجاو. **ع** بالحسن النية **N** bonafide **د** با حسن نیت.
نیان: bona fide **ئاوه‌ئناو** نهرم و ناسک و ته‌ریک. **ع** فاتن **N** bona fide **د** لطیف.

نیبلونگن: Die Nibelungen **فیلیم** فیلمی سینه‌مای ۱۹۲۴ی فریتز لانگ، نووسینی فون هاربو، له‌سهر چامی داستانی سالانی ۱۲۰۰ به ناوی نیبلونگن‌لید Nibelungenlied.

نیچه: Friedrich Wilhelm Nietzsche **فهیله سووف** **په خنه گر** **موزیکار** (۱۸۴۴-)

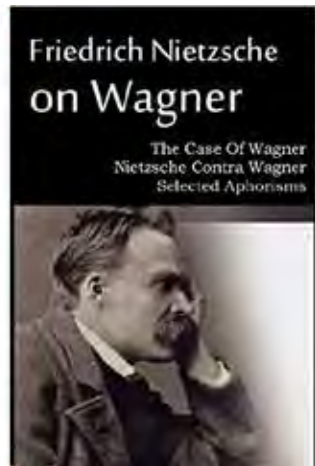
۱۹۰۰) فریدریک فیلهيلم نیچه، فهیله سووف، هوندر، په خنه گر، ناوازدانهر و فیلولوژیستی کلاسیکی مهزنی آلمانی و، ئوستادی لاتین و یونانی، که بهرهمه کانی کاریگه ریه کی قوول و په هه نده ی له سره فهلسه فهی پوژتوا و میژووی ئه ندیشه ی نوئ داناوه. نووسینه کانی زور قوول و چر و شوپشگپرانن، که خودی نیچه به بزاردنه نووسی ناویان ئه با. چه مکی تازه ی وه کوو «خوا مرد» و «سهره مروف» زور گه ننگه شه و مشتومریان لیکه و توه توه ته وه.

ههرچی چوئبی، یاش ئه وه ی که نیچه به چند لایه نی جوړاو جوړ په یوه ند ئه دری، سهره نجام له شهسته کانی سده ی بیسته وه، بوچوونه کانی ئه بووژتته وه و لایه نگرانی فراوان په یدا ئه کا و له و کاته وه کاریگه ریه کی په هه نده ی له سره بیرمه ندانی جوړه کانی فهلسه فه، به تایبه ت پووچیگه ری، یوست مؤدرنیزم و یوست ستراکتورالیزم، هوندر و ویزه و دهروونناسی و رامیاری و فهره نگی گشتی هه بووه

👉 [کاتی نیچه گریا](#)

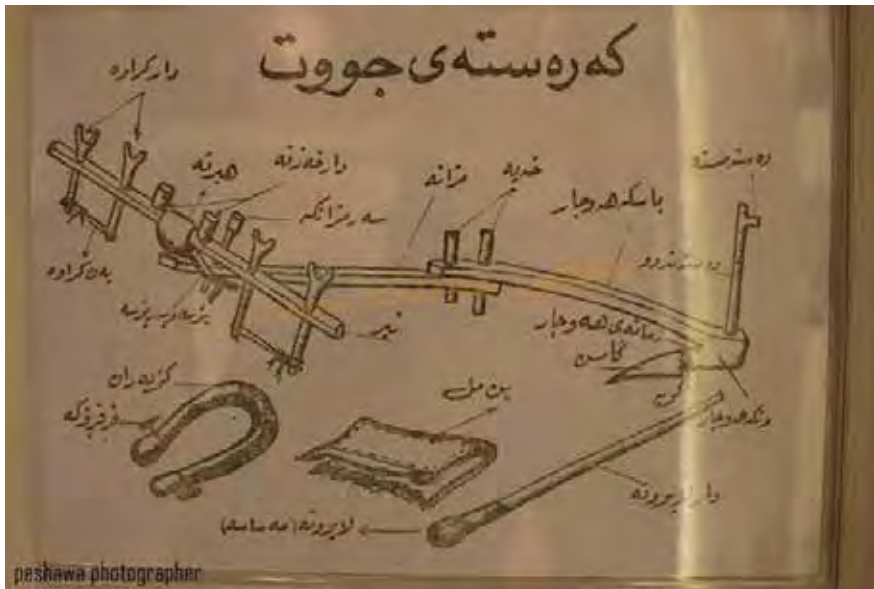

نیچه دژی قاگنەر: رهفنه **گهراڻ-۲** نیچه له سالانی ۱۹۸۸ و ۱۹۸۹ که دوا سالهکانی وشیاریهتی، وتاریکی په خنهگرانی به تیروانینی بهرهمهکانی راپوردووی خوئی، لهسەر قاگنەر نووسی به ناوی «نیچه دژی قاگنەر» که سالی ۱۸۹۵ چاپ کرا. نیچه لهم بهرهمه کورتهدا، فهلسهفهئی تون و موزیک و هونری قاگنەر ههلهسهنگینی و نامازه به توانای ههژان و خوډهپرینی تهو ئهدا و پهخنه له دابهزاندنی ئاستی موزیک و له دهمارگیری ئایینی قاگنەر ئهگری. نیچه روونی ئهکاته بوچی ریگهی له دوست و سهردهمیگ هونرمهندی نمونهی، ریحارد قاگنەر جیا بوویهوه، که هیوایهکی زوری پیی ههبوو؛ واته کاتیک ئهبینی ئاستی موزیکهکی دائهبهزینی بو ئهوهی جهماوهریکی زیاتر تی بگهن، مالاوایی له قاگنەر ئهکات و کوٹایی به دوستایهتیبهکشی ئههینی. ئهه پهرتوکه له لایهن (رپیین په سوول ئیسماعیل) هوه کراوه به کوردی **فریدریک نیچه**.

نیرشانا: فایینناسی په سلان، روژی پاشین، پسات، روژی کوٹایی هاتنی ئهه جیهانه و پیړاگه یشتنی بهغان و ئیزه دان به چاکه و خرایهی مروّف **روژی بهری:** روژی بر سهرهتا، روژی ئهزل.

نیر و گاسن: کتنووکال **کهرهسنه** کهرهستهی جووت، نیر و ناموور .

نیست: destroyed **فهرمان** نه‌بوون، نابووت. **دمرت** [N] **ødelagt** [D] نابود، نیست. **ن:** نیست و نابووت بن: نه‌مئین و له‌ناو بچن.

نیسک: lentil **رووه‌ک** **ناو** رووه‌کئیکی بچووکه هاوشیوهی نوک و ده‌نکه‌کهی خوراکیه. جور و په‌نگی جیاوازی قاوه‌یی و سهوز و یرته‌قالی همیه. نیسکی یرته‌قالی بوّ ئاماده‌کردنی شوّربای په‌نگاو‌په‌نگ به‌کار دئیت. نیسک له‌گه‌ل ئارد تیگه‌ل ده‌کرئیت بوّ دروست‌کردنی نان. **نیسک** ◀

بوّ قهره‌بوو‌کردنه‌وهی که‌مخوئینی به‌سووده. **عدس** [N] **linser** [D]

عدس.

نیسک: larynx **ئاو** فونوکاری، قورقوراگه، بین، بینه قاقا، سندوقی دهنگ؛ ئەندامی ماسولکەیی بۆشە پرپه وئکی ههوا بۆ سیههکان بێک دههئینت و ژێی دهنگی له مرووف و شیردهرهکانی تردا پادهگریت. **ع** الحجرة **ن** strupehodet **د** حنجره.

نیشانەن: جاوئ نییهور دانیشانندن، کرپنهوهی ئافرهتی له شفرۆش و کردنی به سووتلی یان ماره برینی.

نیشانک: bookmark **ئاو** بهره نما. کاغزێکی باریکه به نیشانه و واتای تائیره خویندراوه تهوه، ئەیکه نه ناو بهرتووک. **ع** اشاره مرجعية **ن** bokmerke **د** نشان لای کتاب.

نیشانه: sign **بیه بوه ندی** ئاو شتیك، چۆنایهتی، یان رووداوێك كه بوون یان روودانی ئاماژه به بۆ ئهگهري بوون یان روودانی شتیکی تر. **ع** علامة **ن** skilt **د** علامت، نشانه.

← نیشانه پیک : marksman .

نیشانه کانی شوژدن : Laundry Symbols **بهداشت زانیاری** ئهو هیمما و نیشانانن ئهدرین له لهقمه جۆزه کانی جلوهرگ و کووتال و کهرهستهی وه کوو خولی و کیف و جانتا بۆ پاراستنی کالاً له سووتان و لۆجیوون و تالکیشبوون و بهگشتی له خرایبوون. نیشانه گرنهگان ئهمانن :

شوژدن به دهست		شوژدن ئاسایی	
شوژدن زۆر به پارێزهوه		شوژدن به پارێزهوه	
نابئ بشوژدرئ		پلهی گهرا	
سپیکه رهوه ئازاده		نابئ بسوورئ	
سپیکه رهوهی بئ کلۆر ئازاده		سپیکه رهوه نابئ	
وشکدرنهوه به گهراي ئاسایی		وشکدرنهوهی ئاسایی	
وشکدرنهوه به گهراي زۆر		وشکدرنهوه به گهراي ناوئنجی	
وشکدرنهوه به ههئخستن		وشکدرنهوه به بئ گهرا	
وشکدرنهوه به ئوتووکردن		وشکدرنهوه به چۆراندن	
نابئ وشک بکریتهوه		وشکدرنهوه له سینبه	
ئوتوو به هه موو پلهیهک		نابئ ئوتوو بکری	
پلهی گهرا تا ۲۲.۰° / ۱۱.۰°		ئوتووی بئ ههئ	
پلهی گهرا تا ۳۹.۰° / ۲۰.۰°		پلهی گهرا تا ۳۰.۰° / ۱۵.۰°	

شورډنی وشک (P) (O)

شورډنی تهر (W)

نیشانه ناسی: Semiology زانستنه نیشانه ناسی یان Semiotics لهوشمی

یونانی سیمیون به واتای خال یان نیشانه، توژینهوهی نیشانه و هیماکانه. نیشانه ناسی زانستیکه له جوړه کانی نیشانه، هوکاره کانی پهوتی ههنوکهی برههمهینان و گوړینهوه و پیناسی تهوانه، هرروه ها له ریساکانی نیشانه نه دوی و نه کوږلپتهوه. نیشانه شتیکه که نامازهی به جگه له خوی تهکات. زانستی نیشانه ناسی لیکولینهوهی واتاسازی، پهوتی بهدیهاستی نیشانهکان و تیگهیشین له پهیوهندی واتاداره. نیشانه ناسی بریتیه له خویندن و توژینهوهی سازه و بهدیهاستی نیشانهکان، نامازه، ناوان، یازه، چواندن، وینا، کینایه و هیماکان. نیشانهکان لهسمر بناغهی شیواز و هیمایان پولین نهکرین، که نه توانن دهنگی تاییهت، نیشانهی نهلفوبیی، نمودی وینهی، جوولهی جسته یان لهبرکردنی جلی تاییهت بن. هرکام لهمانه بو تهوهی پهیامیک بگهینن، سهره تا تهې له لایمن کومله یان کومله لیک ای مرویی وه کوو گهیننری واتا و چه مکیکی تاییهت پهسند کرابیتن. نیشانه ناسی به به شیک له دهرووناسی کومله لایهتی دانراوه، چونکه پروونی نهکهنهوه هیماکان له چر پیک هاتوون و چ ریسیایهک بهرپوهیان تهبا. نیشانه ناسی، له نیشانه ناسی کومله لایهتی دا سوودی زوری هیه و له زور بواردا وه کوو زانستیکی نیوانرشتهی کار تهکات

بهرژهنگناسی: heraldry زانستنه توژینهوه هرالدی، پیشه یان زانستیکه

له میژووی پاشایهتی و خانهدانه ناراستوکارهکاندا بو ناسینی چه مکی هیما

و نیشانگان. بہ یارمہ تیری تہم زانستہ ناو و نیشانی بنہمالہ، جہنگاوہران،
 رہنگی تاییہتری، ہیما، مؤر، نخل، ہہلکھنراو و سکھکان دیاری تہکری. [۴]
 علم شععارات النبالة [N] heraldikk [D] نجبا و علائم نجابت خانوادگی.

نیشانہی سکارلیت : Scarlet letter [۵] یان داخی ننگ، یان بہرژہنگی

پیسوایی، پڑمانیکی میژوویہ نووسہری تہمیریکی ناتانیہل ہاوسون،
 نووسیویہتری و سالی ۱۸۵۰ چاپ کراوہ. چیرۆکھکی لہ شاری بوستن،
 لہ کومہلگہی زور تایینی و پیوریتہنی ویلایہتری ماساچوست (نیو
 ئینگلہندی) تہمیریکا لہ سہدہی ۱۷ رپوودہدات و سہبارہت بہ ژنیکی
 گہنجہ بہ ناوی ہیستہر پرین کہ سزا دراوہ تا کوتایی ژبانی نیشانہی
 A بہ رہنگی سوور، بہ ناوی نیشانہی سکالیٹ بدات لہ جلہکانی. تہم
 پڑمانہ لہ چہمکی گوناہ تہدوی.

نیشانہی سکارلیٹ چہندین جار، سالانی ۱۹۲۶، ۱۹۳۴، ۱۹۷۳، ۱۹۷۹،
 ۱۹۹۵، ۲۰۰۴، ۲۰۱۵، ۲۰۱۸ کراوہ بہ فیلم.

نیشنمان: homeland ناسیونالیزم | جوگرافیای هاوبه‌تر | نه‌نه‌گه‌رابر | ناو

زندی جوگرافیایی نه‌توه‌یه‌کی تایه‌ت. نیشنمان و نه‌توه دوو چه‌مکی به قوولی خاوه‌ن واتا و گرنگن له ژیا نی هموو هوژ و کومه‌له مروقیکی دیاریکراو که بو ماوه‌یه‌کی دوورودریژ پیکه‌وه ژیاون و میژوو و زمان و فهره‌نگی هاوبه‌شیان همیه. که‌که‌له و وازی خو‌شه‌ویستی نیشنمانی له پیرۆزترین هه‌سته‌کانی مروقی نه‌توه‌یه‌که. نیشنمانیه‌روه‌ری و راپه‌راندنی ئه‌رکی نیشنمانی له گرنگترین ئه‌رکه‌کانی هموو مروقیکه. له [نیشته + مان] پیکهاتوهه؛ نیشته، چاوگی سواوه له {نیشته}، به واتی جیگیر بوون، [مان] به واتی شوینته، له‌گه‌ل وشه‌ی تریش دا دی وه‌ک: خانومان، دوودمان، سووتمان، کاره‌مان و... که واتی‌یه‌کی تازه دروست ئه‌کات. به کوردیه‌که‌ی: نیشنمان: شوینی دانیشتن، شوین جیگیر بوون. ←

دهستی به‌رداوه له ئه‌ژنو، شییری نووستوو راپه‌ری

باوه‌شی کردوو به باللی به‌رزی تیکۆشانه‌وه...

سه‌به‌خویتی و یست و تاسه‌ی کۆنی کورده، نیشنمان

نیشه: ۱ annotation, memoir **یاداشتنامه** **شاو** یاداشتنامه، بیره‌وهری نووسیاو، پیراوی یاده وه‌ری.

نیشه: ۲ **بپروانامه** **شاو** کارنامه، بپروانامه لیسته‌ی نمره‌ی فیرکار و خویندکار له تا قیکردنه‌وه‌دا.

نیشه: ۳ **شاو** جه‌شن له‌ویننه.

نیشه: ۴ **ئاوه‌ئاو** که‌یف، نه‌شه، خوئی و شادمانی.

نیفر: Nièvre **جوگرافیا** مه‌لبه‌ندیکه له ناوه‌پراستی فه‌رانسه، ناوه‌که‌ی له چه‌می نیفر وه‌رگرتووه که به ههموو فه‌رانسه‌دا تر ته‌په‌ری.

نیقیل: Nivelle ججف شاریکه له به‌لجیکا، له سی و دو کیلومه‌تری بروکسیل.

نیک باتم: Nick Bottom **بیرسون** که‌سایه‌تیبه‌ک له کومیدی «هۆرمی نیوه‌شه‌وی هاوین A Midsummer Night's Dream» ی شکسپیر، که ته‌یویست له به‌رچاوی بادشایه‌ک رۆلی شیر بینن.

نیکول ځوردی: Nicole Vedrès نووسنه **رؤژنامه‌وار** (۱۹۱۱-۱۹۶۵) نووسره،
رؤژنامه‌وان، فیلمنامه‌نووسی و دهره‌ینه‌ری فهرانسه‌ی.

نیکولاس ری: Nicholas Ray دهره‌ینه‌ر (۱۹۱۱-۱۹۷۹) دهره‌ینه‌ری
ئهمریکایی.

نیکولای دوږرولیوږوف: Nikolay Dobrolyubov هونهر **به‌ځنه‌گر** (۱۸۳۶-
۱۸۶۱) په‌ځنه‌گری ویزه‌ی، رؤژنامه‌وان، هونهر و دیموکرات-شورسگړی
پووسی که له په‌ځنه‌دا په‌یره‌وی شیوازی بلینسکی بوو. له ماوه‌ی تمه‌نی
کورته ۲۵ ساله‌دا زور وتاری نووسی، به‌ناوبانگترینیان په‌ځنه له رومان
ئوبلوموخی گه‌نجاړوځه به ناوی «ئوبلوموخیزم».

نیکول فۆدري: Nicole Vedrès **رۆژنامەوان** {۱۹۱۱-۱۹۶۵} نووسەر، رۆژنامەوان، فیلمنامەنووسی و دەرھینەری فەرانسەیی.

نیکیتا خروشچۆف: Nikita Khrushchev **رامیار** **سەرکرده** **کۆمۆنیست** {۱۸۹۴-

۱۹۷۱} رامیاری ڕووسی، سەرکردهی یه‌کێتی سوڤیهتی کردوو له ماوهی شەمی سارد. ◀ سکرێری پارتی کۆمۆنیستی یه‌کێتی سوڤیهت بوو له ۱۹۵۳ تا کوو ۱۹۶۴. ◀ له ماوهی سەرۆکایهتی خروشچۆف په‌یوه‌ندیه‌کانی سوڤیهت و ڕۆژئاوا به‌ره‌و باشتەر چوون، له‌گه‌ڵ هه‌لۆیستی جه‌ربه‌زه و بویرانه. ◀ ئەوه نامهی ۲۴ی ئۆکتۆبری ۱۹۶۲ بوو، وه‌کوو یه‌کێک له‌ گرنگترین په‌یامه‌کانی میژوو، که‌ جان ئیف کێیدی ترساند و خاوی کردوه و له‌ هه‌ره‌شه‌کردنی خست. له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا، ناکوکییه‌کانی بلوکی ڕۆژهه‌لات و ولاتانی ڕۆژئاوا، به‌تایبهت له‌سه‌ر کێشه‌ی ولاتی کووبا و که‌نداوی به‌رازان هه‌ر ما‌بوو.

◀ **ده‌بنگر** سالی ۱۹۶۰ کاتی سه‌ردانی خروشچۆف بو‌ ئەمريکا و بو‌ ڕیکخراوی نه‌ته‌وه‌ یه‌کگرتوه‌کان، پاش ئه‌وه‌ی نوێنه‌ری فیلیپین په‌خنی له‌ رامیاری سوڤیهت له‌ ئوروپای ڕۆژهه‌لات گرت، خروشچۆف تا‌که‌ پیلاره‌که‌ی کوتا به‌سه‌ر میژی لیدوانی ڕیکخراوی نه‌ته‌وه‌ یه‌کگرتوه‌کاندا و ڕایگه‌یاند ئیمپریالیزم که‌وتوه‌ته‌ لیژی و کۆمۆنیسم داها‌توو‌یه‌کی گه‌شی هه‌یه. دياره‌ دزی کۆمۆنیسته‌کان ئەم هه‌لۆیسته‌ بویرانه‌ی خروشچۆفیان قۆستوه‌ته‌وه‌ و سه‌دان درۆ و شانۆی ناشیرینیان لێ دروست کردوه له‌ دزی کۆمۆنیزم و سه‌رکرده‌کانی.

نیگار: painting **ناو** وینه، تابلوی کیشراو، وینهی کیشراو.

نیگای پرون: bright eyes **ناوونساو** نیگای بیگهزال **د** نگاه بر آلایش.

نیگهران: solicitous **ناوونساو** دل لهدوا، دل توقیو، نارام لیهه لگیراو، بر
 حهجمین، ناتارام. **ع** قلق **N** omsorgsfull **د** مضطرب.

نیم: nym **ریزمان** باشگریکی ټنگلیزیبه له یونانی به واتای ناو یان وشه بهکار
 هاتووه، لهگه ل وشه ی جیاواز واتای ریزمانی جیاواز تهگه یه نی. ټمه چند
 دانیهن:

← **هاوواتا:** synonym **ناوونیکدراو** ریزههف، ټو وشانهی به روالهت یه
 نین و به واتا یه کن. **ع** مترادف **N** Synonym **د** کلمات مترادف **E**
 thesaurus

← **دژهواتا:** Antonym **ناوونیکدراو** وشه ی واتا ناوک به وشه ی ته نیستی. **ع**
 الكلمة المضادة **N** Antonym **د** ضد و نقیض.

ن: چاک و خراب

← **زیده ناو:** Hypernym **ناوونیکدراو** وشه ی به واتای فراوانهوه که وشه ی
 تایه تر ته چنه ناویه وه. **ع** هایبر نام **N** Hypernym **د** هایبر نیم.

ن: پهنک و سوور: پهنک زیده ناوی سووره.

← **بان و بن:** Hyponym **ناوونیکدراو** لیکجوو ی لیکنه چوو **ن:** کهوچک دژهواتای
 کارد و چینگاله. لیک ته چن و هاوواتاش نین. واتا به روالهت یه
 ته هیته وه بیر، به لام یه کیش نین. ← پهیوهندی بان و لاهوکی نیوان

وشمکان شروقه ئەکات **ن**: **جۆرهکانی مَشک کامانهن**? دوو جۆر مَشک
 ههیه: (بان): مَشکی مَالی (جۆری ۱) و مَشکی مهیدانی (جۆری ۲) **ع**
 هایونیم **N** Hyponym **د** هییونام.

➡ **ناوی خوازراو: Meronym** **ناوی لیکدراو** زاراوهیهک ئاماژه به بهشیک ئەکات،
 بهلام بو ئاماژه به ههموویهتی **ن**: کاتیگ که روخسار به واتای کەس بهکار
 ئەهێتری: **چەند روخساری ئاشنا ئەبینم**. **ع** اسم مستعار **N** Meronym
د اسم مستعار.

نیمچه کیشور: subcontinent **جوگرافیا** **ناو** نیمچه و شکارو، لاوشکار،
 بهشیک گهوره و جیاکهره وهی کیشوره ریک، وهک نیمچه کیشورهی
 هیندستان، نیمچه کیشورهی ئەمریکای باکوور یان نیمچه کیشورهی
 باشووری ئەفریقا. **ع** شبه القارة **N** subkontinentet **د** شبه قاره.

نیمفنبورگ: Nymphenburg **گهڕهک** **کوئنتک** گهڕهک و کوۆشک و فیڕگهیهکه
 لای باکووری رۆژئاوای میونخ له پارێزگای باقاریای ئالمان، کارگهی چینی
 سازی بهناوبانگه.

نیمفومه‌ینیاک: Nymphomaniac ناسازی جنسی **ناو** **ئاوه‌لناو** ژنی

سیت بلوق، ژنیک که وازی سیکسی زور و له باشارنه‌ها تووی هه‌یه
 Nymfoman **۴** شبق **د** نیمفومانیک. **سیت بلوقی:**
 Hypersexuality **ناسازی جنسی** **ره‌فتار** فره‌چالاکي جنسی، توانای جنسی
 لم‌راده به‌دهر؛ سیت بلوق به شیوه‌ی خو‌رسک وزی جنسی بالای هه‌یه،
 به‌لام که‌سانی ئالووده‌ی جنس توانایه‌کی ئاسایان هه‌یه.

نیمف و ئیغه‌بووس: Nymph and Ephebos **نایبر و نه‌فسانه** **هیمابی** **چواندن**

یونانی، له په‌یکه‌رتاشیی کلاسیکدا هیمایا و نوینه‌ره‌وه‌ی جوانیی گه‌ش و
 یاراوی ژنانه و بیوانهن.

نیوپولیتهن: Neopolitan **نتینگه** **کارکبری** دانیشتوو و هاوشاری

نایولی.

نیورپالیزمی ئەمەریکایی: American neorealism **ئەبەز** **ئەبەز** **ئەبەز**

ئەبەز ئەم بەزوتنەوێه لێ ئەمەریکا ناوی نیورپالیزم نییه، بەلام پەنگە ئامازەوی بە پالیزمی بەرهەمی دەبلیو. دی. هاوئیلز، درەیزیر، هیمینگووی، فاکنر، دۆس پاسۆس و ئەوانی تر بێ. ئەم زاراوێه هەندی جار، بو وەسپێ بەرهەمی هەندی رۆماننووسی ئیتالیایی دوای جەنگی جیهانی دووهم، بە تاییەت یاقیس و قیتۆرینی بەکار ئەبێ. هاینی Heiney لە پەرتوکی ئەمەریکا لە وێژە تازە ئیتالیا (۷۸) ئەلی: «ئەم زاراوێه لێ سینەماوێ دیت» و، لە دەرەوێ سنووری سینەما واتایەک ناگەینێ. **ئەبەز**: هێو گەری.

نیورپالیزمی ئیتالیا: Italian neorealism **ئەبەز** **ئەبەز** **ئەبەز**

یان خولی زێڕین Golden Age بەزوتنەوێ سینەمایێ بوو لە یاش جەنگی جیهانی دووهم سەری هەلدا و تا میانە پەنجاکان درێژە کێشا. فیلمسازانی پێشپەرەوی ئیتالیا، تیکۆشان چەندە زیاتر هەم لە پووی چیرۆک و هەرم لە پووی بیجمەو، لە پۆژەف نزیك بینەو. پەوشتی بالای ئەم فیلمسازانە بوو هۆی ئەوێ لە سالانی یاش جەنگ فیلمی ناوازه لەمەر کرێکار و جووتیار و هەرەها پارتیزانەکانی دژی فاشیزم دروست بکری. بەرجهستەترینی ئەم فیلمسازانە رۆبیرتۆ رۆسلینی، قیتۆریۆ دیسیکا و لۆکینۆ فیسکۆنتی بوون و نموونە فیلمەکانیش ئەوانین فیلمی وەکوو رۆما شاری ئاواله، ئالمان سالی سفر، زەوی ئەلەرز و دزانی پاسکیل ناو بیهین. ئەم بەزوتنەوێه هەرچەن لەناو چوو، بەلام کاریگەریهکی بەرفراوانی هەبوو.

نیولیبرالیزم: Neoliberalism **ریکار** **بیردوژ** **ننډیواز** **سینه ما جیهه** **پیناسه**

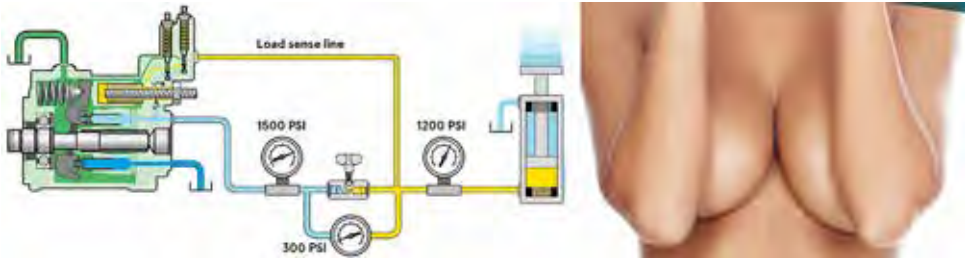
و بهکارهینانی بهره‌وام گوراره. بهکم ناونانی فمرمی له لایمن کوبوننه‌وهی ۱۹۳۸ی لیبرالیسته ناسراوه‌کان له پاریس بوو، که ناوی نیولیبرالیزم هه‌لبژردرا و ئه‌یویست لیبرالیزم بنیات بنیته‌وه و ده‌سه‌لانی بداتی. ◀ لیبرالیزمی نوئی یان نیولیبرالیزمی سهره‌تا له پاش قهیرانی ۱۹۲۹ له لایمن که‌ینزه‌وه هاته ئاراهه که ئه‌لی ده‌ولت ئه‌ب بازار به‌ده‌سته‌وه بگری، واته پیچه‌وانه‌ی لیبرالیزم که بر‌وای به بازاری ئازاد هه‌بوو. به‌لام له ۱۹۷۰مه‌وه ئه‌م بیردوژه، واته نیولیبرالیزمی که‌ینزی بره‌وی نه‌ما و که‌سانی وه‌کوو هایک و فریدمن ئه‌لین ئه‌ب تابووری ئازاد و بازار ئازاد بی‌ت و ده‌ولت باشاری نه‌کات. واته هه‌رچه‌ند به‌ پ‌واله‌ت ئه‌گه‌ریته‌وه بو بنه‌مای لیبرالیزم به‌لام، به هیچ شیوه‌یه‌ک وا نییه و ئه‌م نیولیبرالیزمی ئیسته، له ۱۹۷۰مه‌وه، له‌ پ‌نگه‌ی تاجر و په‌یگان و پینوشه‌وه به‌رپه‌وه‌وو، به شیوه‌یه‌کی زور ئالوز در‌ی سوسالیزم و له پیناوی ده‌ولمه‌ندترکردنی ده‌ولمه‌نداندا تیته‌کوشتی.

🔴: ده‌یفید هارقی ده‌لی: نیولیبرالیزم پر‌وزه‌یه‌کی جینایه‌تیه، له‌سه‌ر بناغی ئایدیولوژی لیبرال، ده‌سه‌لانی جینایه‌تی به‌سه‌ر کومه‌لگه‌دا ده‌سه‌پینتی؛ به زمانی ساده‌تر، واته نیولیبرالیزم به سوود‌ه‌رگرتنی چه‌واشه له بیروپ‌رای ئازاد‌بخوازه‌نی لیبرالیزم، پاساو بو ناکوکی سامناکی جینایه‌تی ئه‌هینیته‌وه.

نیوماتیکس: pneumatics **زانست** **فیزیک** **زانستی بهکارهینانی گاز و**

ههوا. هیمایی **بینهما جیهه** دياره مهمکی فووتیکراو ئەمازەیهکی هیماییه بۆ نهشتهرگهري جوانکاری لهشولار.

نیوداشت: used **ئابوویری** **بیانتهکهوون** **ئاوایگدراو** بهکارهینراو، دهستی دوو. **د** **brukt** **N** **تستخدم** **د** دست دوم. **←** **کهونهبازار:** second hand **N** **market** **ئابوویری** **بیانتهکهوون** بازاری دهستی دوو. **د** **سوق مستعمله** **N** **bruktmarked** **د** بازار دست دوم.

نیوکالدونیا: New Caledonia **جوغرافیا** **دورگه** **ئاراوگه** له دورگهکانی مهلانزی له ئوقیانووسی هیند، که تا سالی ۱۸۹۸ سزادراوانی کاری سهخت و زندانیانی پامیاری فهراanse ئەنیردران بۆ ئهوی.

نیوتن: Sir Isaac Newton (۱۶۴۲-۱۷۲۷) **↔** **تایزک نیوتن.**

نیوتیره: radius **ئه‌ندازه** **ئاو** نیوهی تیرهی بازنه؛ هیلکی راسته له ناوه‌ندهوه بۆ هیلکی که‌نار بازنه یان گوویهک. **د** **نصف القطر** **N** **شعاع.** **د**

نیوکټ: bench **ناو** کورسی درېژوګه ی دوو سی' که سی، که تی پشټیدار،
قه نه فهی تخته **←** **که ت:** **ناو** قهره ویله. **←** که ت و نیوکټ.

نیوه خوا: demigod **میسو لوجی** سی' شیوه یه، به که م بوونوهریکه پلوی خودایی
یان خوارتری هه بی، دووم زاده ی خودایه ک و مهرگوه ریک، یان سییهم
مرؤیه کی مهرگوه ر که گه یشتبیته پلوی خودایی. **۴** نصف اله **halvgud** **۵**
۶ نیمه خدا. **۷** هندی له ئیمپراتوران ی روما خو یان به نیوه خوی وه کوو
هیرکول داناوه.

نیوه رو شانو: matinée **ناو و بنګدراو** [نیوه رو + شانو] شانوګه ری یان فیلمیک
که به روژ پیشان ئه درئ.

نیهاد: Subject **بنژمان** به شیکه له رسته که هه والیک دهرباره ی ئه درئ
و هه میسه ئه که ویته پیشر گوزاره وه. وشه ی بنجینه یی له به شی نیهاد
بکهره. نیهاد کاریک ئه نجام نادات، به لکو تنها شتیکی ئه خریته پال. نیهاد،
هه میسه له گهل کاری ناتواو دیت. **←** نمونه:

- خویندکاره که زیره که.

- نازاد ئه‌بی به ئه‌نازیار.

- منالکه جوان بوو.

گوزاره: **predicate** به‌شیکه له رسته که هه‌والیکه ده‌بارهی نیهاد ئه‌دا و هه‌میشه ئه‌که‌وێته دواى نیهاده‌وه، وشه‌ی بنچینه‌ی له به‌ته‌ی گوزاره فرمانه.

نیهاد: ۲) **به‌فتار** سروشت، ئاکاری سروشتی، خووی ده‌روونی.

نیهاد: ۲) **institution** **کۆمپلناسی** دامه‌زراوی بنه‌په‌ته‌ی کۆمه‌لایه‌تی، بنکه‌ه، بنواشه، بنه‌تار، لانه‌ما. **ع** المؤسسة الإجتماعية **N** institusjon **د** نهاد.

نیه‌پس: Joseph niépce **داهینه‌ر** (۱۷۶۵-۱۸۳۳) زانا و داهینه‌ری فه‌رانسه‌یی، به‌که‌م کامی‌رای وێنه‌گری ئه‌و دای هه‌تاوه و به‌که‌م وێنه‌ی فۆتوگرافی ئه‌و گرتوویه‌تی.

نیهیلیزم: nihilism **بیردۆز** **ناو** وه‌رگیراو له nihil ی لاتین به واتای هه‌یج،

بۆجۆونیکى فه‌لسه‌فیه ژبان به بی واتا و ئارمانجی ده‌ره‌کی یان ئاکار و ره‌وشتی ده‌روونی ئه‌زانى، ئه‌م بۆجۆونه لایه‌نگری لۆجیکی زانسته‌ی و فۆرمیکى تایه‌ته‌ی پۆزیتیفیسیم و ماتریالیزمه، رایه‌پینیکه دزی هه‌موو ریسایه‌کی کۆمه‌لایه‌ته‌ی و، دزایه‌تی کردنه له‌گه‌ڵ ده‌سه‌لات و تاین و خیزان. پێی وایه زانسته چاره‌سازی هه‌موو گه‌رفته‌کانی کۆمه‌له. نیهیلیزم، به‌که‌مجار له سه‌ده‌ی نۆزده‌ی زاینی له رۆمانی به‌ناوبانگی ئیفان تورگنیف به‌ناوی باوکان و کوران له رێگه‌ی پیرسۆنا و که‌سایه‌تی «بازارۆف» هه‌وه

بلا و بوووه.

{Letter w}

وا بکه که نهژی: گۆفه گهړان-۳ ئینجیلی کوردی، لوقا، بهشی ۱۰: ۲۷ و ۲۸
 {عیسا پیر وت: وهلامه کهت راسته. گهر هات و کارت پیکرد، ژانی
 ههتا هتایی به دهست نهیینی.}

Luke 10:27-28

27 And he answered, "You shall love the Lord your God with all your heart and with all your soul and with all your strength and with all your mind, and your neighbor as yourself."

28 And he said to him, "You have answered correctly; do this, and you will live."

وابهسته بهیهک: codependent ئاوهئاو پشتهستنی زوری سۆزداری یان
 دهروونی به هاوبهستی ژیان؛ به شیوهیهکی گشتی کهسیک که پیویستی
 به پشتهیوانی ههیه به هوئی نهخۆشییهک یان ئالووده بوونیکهوه. [۴] تعتمد
 علی بعضها البعض [N] medavhengig [د] وابسته به هم.

وات: watt **بهمه** **ناو** وات پيوه ريکه بو پړزه ي گواستنوه ي وزه له ماوه ي يکه يه کي کاتدا، به شانازی جهيمز وات James Watt زانای داهينرنی سکا تلندی ناو نراوه. يهک وات يهکسانه به يهک ژوول (J) له چرکه يه کدا: $W = J/s$ وات يهکمی SI سيستمی جيهانی يهکمی هيژي کاره بايه و، يهکسانه به يهک ژوول له چرکه يه کدا، که هاوتايه له گمل هيژي ناو بازني کاره باي، له کاتيکدا جياوازي پوتانسيلي يهک قولت و کاره با يهک نمپيره. $W = J/s$ ژوول يهکه ستانداردی وزه يان کاره له سيستمی جيهانی يهکدا SI، که (ژوول) له پووی کيلوگرهم و مهتر و چرکه دا پيناسه نهکات. $W = J/s$ وات watt **د** **آمير**. $W = J/s$ قولت

واتر-کلوسټ: water-closets **زبار** **بمه دانتند** **گهران-۲** تاوده سی شیوه نوی ژووریک به سيفونی توالیته وه. **واتو:** Antoine Watteau **تنيوه کار** (۱۷۲۱-۱۶۸۴) هونهرمند، شیوه کاری ډه نگار و، هيڼکاری فهرانسيی.

واده‌رخستن: feigning **ناوې قهرمان** وانواندن، به شیوه‌ی پیچه‌وانه خویشاندانن هه‌ست و داره‌ت، جا له‌بهر به‌رژه‌وه‌ندی، یان له پیناوی خو‌شه‌ویستی، یان له‌ترسان... **ع** التظاهر **N** late som **د** تظاهر کردن.

وار: **۱** **بیانگر** یاشگریکه له ناو، ئاوه‌لناو دروست ئەکا وهک خوینده‌وار، به‌نده‌وار.

وار: **۲** **ناو جیگا** وشمیه‌کی کوردما‌دی‌یه به واتای مال و به گشتی به واتای شوین و جیگه دی، وهک شوینده‌وار. **ع** **N** **د** اثر، رد. **←** **ن:** خاوه یاجراش ئەگریتته‌وه.

وار: **۳** **کری** پاره‌یه‌که له کاتی بردنه‌وه له لایهن خاوه‌ن قوما‌رخانه‌وه وه‌رته‌گیری. **ع** **N** **د** .

وار: **۴** **خاوه** هه‌وار، زینگه، ناوچه **ع** **N** **د** مسکن.

وار: **۵** **خاوه** شوین، جیگا. **ع** **N** **د** محل.

وار: **۱** property **ناو پووری** خاوه، دارایی، دارابوون، خاوه‌ندیتی. **ع** ملكية **N** eiendom **د** ما‌یملک.

وارخان: suite **خاوه** **نشتینکه** ئاپارتمان؛ ده‌زگایه‌ک له ته‌لاریکی چه‌ند نه‌ومی. **ع** شقة **N** leilighet **د** آپارتمان **E** apartment, condo.

وارز: vigilant **ئاوه‌لناو** جاوه‌روانی چاوله‌بهر، گوپرایه‌لی به‌گومان یان ترساو. **ع** محترس **N** ärvåken **د** مترصد.

وارش: **ناسایتر** **خاوه** شووره‌ی قه‌لات، دیوار، سیاج. **←** **چپورمه:**

په‌مهند، وشکه که‌له‌ک، یارده، غم‌ره، دیواری کورتنی به بهرد هه‌لچنراو.

واره: ۱ **شاو** باری بچووک که به ده‌ست هه‌لبگیری. **د** ده‌سته‌واره: باری دووده‌ست، ده‌سته‌واره‌یه‌ک نانی هینا.

واره: ۲ **barter** **شاو** **فهرمان** **تنبیوازی ئالوگۆر** قهرزبه‌قهرز، ده‌سته‌واو. **ع** صفقه المقایضة **N** byttehandel **د** معامله، بایایای.

واره: ۳ **installment** **شاو** باز، به‌شی له چند به‌ش، بریکی پاره له گشتیک که ئه‌ب به چندین به‌شی چوونیه‌ک بدریته‌وه. **ع** تقسیط **N** avbetalning **د** قسط.

واره: ۴ **instalment** **تنبیوازی ئالوگۆر** **شاو** وه‌رگرتنی وام و دانه‌وی به چند به‌ش به قازانجه‌وه، کرینی شت به وام و دانه‌وی پاره‌کی به (واره) واته به‌ش به‌ش **ن**: ته‌نھا دوو وارمی لام ماوه. **ع** اقساط، تقسیط **N** avdrag **د** اقساط، تقسیط.

واری: بیانتگر [واری] یاشگره به واتای وه‌کوو، له‌گوین، چون

ن: شاولیواری **verticality**

ن: ئاسوواری **horizontality**

واری: شاو جیگه و شوین.

واز: ۱ **desire** **ئاوه‌ئاو** ئاره‌زوو، ئاوات، ئاوه‌خت، ئوگری، ئومید، ته‌وسا، خواست، خولیا، سوژ، قه‌ژهن، که‌له‌که‌له، مه‌راق، مه‌گیز، واشتا، ویست، هه‌ره‌نگ، هه‌وا، هه‌وه‌س، هه‌ویا، هیقی **د** تمنا **N** ønske **ع** میل

شدید [E] leaning, inclination ← **بیواز:** bored سست و داهیزراو،
 وزه لی براو [N] Kjeder seg [E] غیر راغبه [D] بر میل، بر حوصله، سست
 و ناتوان.

واز: mood [E] **ئاوه ئتاو** یارا، توانا، ویستی ئه نجامدانی کاریک. [E] مزاج، خلق
 [N] humør [D] بر میل.

واز: mood [E] **ئاو** شنگ، زور، هیژ. [E] مزاج [N] humør [D] حوصله.

وازا: روون، دیار، ← وازا و پیوار [D] معلوم و مجهول.

واز لیهینان: forsake **ئاویبکدراو** دهست لیهه لگرتن. وازهینان له کەس
 یان شت یان به هره به ک. [E] ترک، تخلی [N] svikte [D] رها کردن.
ن: من وازم له بههری خۆم نههینا، من کاریکی به سوووم دۆزییه وه.

وازاوای: erratic **ئاویفرمان** پارا، ههرده بیر، دوودل، بیره بیر، درپوئنگ،
 کەسی له راده به دهه ههستیاری بهرامبەر به کەس یان شت. [E] مهووس
 [N] besatt [D] وسواس.

← **وازاوای:** erratic **ئاویجاوگ** پارایی، ههرده بیر، دوودلی، بیره بیر،
 درپوئنگی، داره تی ههستیاری بوونی له راده به دهه بهرامبەر به کەس یان
 شت. [E] وسواس [N] besettelse [D] وسواسی.

وازی جنسی: libido **ههسنه و هاندهه** که لکه لمی سیکیسی، نهک پزازه instinct
 (چوکه مروف پزازهی نهماوه و ته نه چهند هاندهری driver ههیه)،
 بهکیکه لهو چهند هاندهری له مروفدا ههیه و، مایه پراکیشانی مروقه
 بو به یوه ندی جنسی.

وازی دژه کومه ل: antisocial tendencies **د پروونناسی ناسازی** په فتاریکه زیان به ناسوودهی و ناسایستی دگه بگهیه نیت. نه چیته پیزی ناسازی که سایه تی دژی کومه ل. بو تهو که سانهش به کار نه بری که په فتاری فیلبازانه و تیکده ر له خویان پیشان نه دن، به بری نهوهی نه خوش بن. **۴** سلوک معاد للمجتمع **N** antisosiale tendenser **د** رفتار ضداجماعی.

واژا: repeated **ناره نگر** دووباره، پاته، دووپاته **N** Gjentatt **۴** مکرر **د** دوباره شده.

واژوی: depilatory **بهدا تنده** **جاوگه شیشه** نوره، کریم یان دهرمانی لابردنی مووی زیاده و نه خواسته. **N** hårfjerningsmiddel **۴** مزیل الشعر **د** واجبی.

واژهناسی: terminology **زمانه وانی** کومه لئی نهو ده سته واژانهی تایه تمه ندی دیاریان ههیه و له بابه تیکی تایه تی رستهی خویندن یان پیشهیه ک سوودی لی وهرته گیری.

ن: ده سته واژهی نیشانه ناسی.

واژهناسی: terminology **ویژه** **بیزمان** کومه لئی نهو ده سته واژانهی تایه تمه ندی دیاریان ههیه و له بابه تیکی تایه تی رستهی خویندن یان پیشهیه ک سوودیان لی وهرته گیری **ن:** ده سته واژهی نیشانه ناسی.

واشتا: mistress **ناره نساو** گراوی، دلذ، ماشقه. **۴** عشیقه **N** Elskerinne **د** معشوقه. terminology

واگوزار: devolution **شاو** **فهرمان** سپارده، سپاردن، راسپیرکردن. [۴]
تفویض [N] devolusjon **د** واگذاری.

واگیو: wagyu **کیاندار** **نازل** **بزیو** جوړه گایهکی ژاپونییه، گوشتیکي زور چهور و بهیژی ههیه، خواردنیکي گرانابیه و تنها ژه میکی به زیاتر له ۲۰۰ دؤلاره.
[۴] واگیو [N] Wagyu **د** واگیو.

وافوور: **شاو** نامرازی تریاک کیشان.
[۴] **هوقه:** pipe bowl **شاو** ده فری گچکھی گوزه له ئاسا، ئو ده فره گچکھییه و افووری تریاک کیشان که تریاکه کهی ئه خه نه سمر.
[۴] **بهست:** lobule **شاو** بهستی تریاک، به ئه ندازه ی نوکیک تریاکي خپرکراو که له سمر حوقه ی افوور دانه نریت.

والّا: ❶ empty **شاو** قالّا، ئاواق، بهتال، بیټناوک، بیټناوه روک، خالی. **ف** شاغر
ledig **د** خالی.

والّا: ❷ **شاو** کراوه.

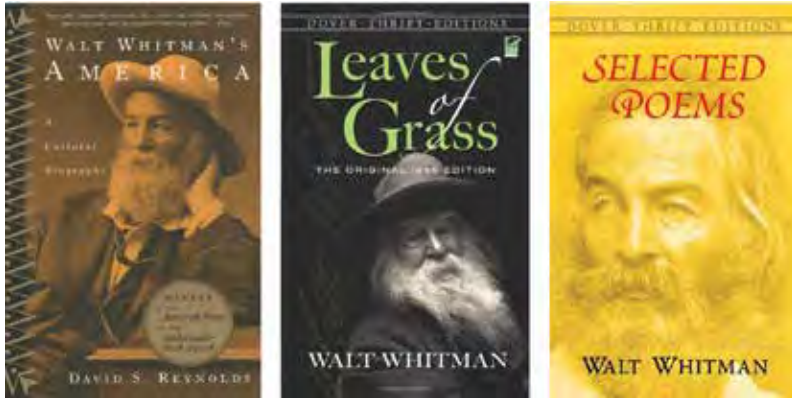
والّاکیا: Wallachia له میرنشینه کهوناراګانی کهناری دانوږ، که تا سالی
۱۹۱۸ له ګهګل موډا هیادا ولاتی رومانیایان بیک ته هیټا.

والټ دیزنی: Walt Disney **داهینهر** **نووسهر** (۱۹۰۱-۱۹۶۶) بهلیندار،
نووسهري ټمريکايي، داهينهري ناوازهي ټنيمهيشن، ټافرینهري ميکي
ماوس. والټ ديسني تهنھا کهسه له ميژوودا ۵۹ ډار کانديد کراوه و
۲۶ ډار خهلاتي ټوسکاري وهرګرتووه.

والټ ويټمن: Walt Whitman **هونهر** **پوژنامه نوور** (۱۸۱۹-۱۸۹۲). هونهر
و پوژنامه نووسی مروقدوستی ټمريکايي، بهرهمهګاني له سهردهمی
خویدا مایه میشتومر پوون به تایهت له ممر پړواله تي دشتی سکسيپانه يان
{دياره له پړوانګه دهسته يه کی تایهتهوه}.

والٲر رٲٲمن: Walter Ruttmann (۱۸۸۸-۱۹۴۱) **دورهینەر** **سینهما** دهرهینری ئالمانی.

والٲر هیٲٲستون: Walter Huston (۱۸۴۸-۱۹۵۰) **هونەرپهینتته** **سینهما** ئهکٲهری بهرهگهز کانادایی.

وام: ① debt **ښوونځی** **ښو** دهسته‌وا، دهسته‌وام، قهرز. **د** دین **N** gjeld **د** بدهی. **←** **دهسته‌وام:** **ښوونځی** دهستی کار به‌قهرزدان **ن:** من ټه‌مړو دیراو بو تو هه‌لده‌دهم، سبه‌ینن تو دین قوره‌بان بو من ټه‌کهی، یان دوو هه‌فته‌ی تر دین جو‌مالم له‌گه‌ل ټه‌کهی، واته من کاری دهستم به وام لای تو‌یہ. **←** **دهسته‌وام:** له دو وشه پیکه‌اتووه [دهست + وام] دهست واته کاری دهست، وامیش به واتای قهرزه.

وام: ② lend **ده‌سپه‌وا** **ښو** دانی شتی‌ک به که‌سیک بو ماوه‌یه‌کی دیریکراو، بهو تی‌گه‌یشتنه‌ی که ټه‌گه‌ریت‌هوه. **د** أعار **N** **د** قرض دادن. **ن:** هیوا ټه‌یه‌وی ټوتومو‌بیله‌که‌م به وام، وه‌ریگری بو شه‌مه و یه‌کشه‌مه. **واماگ:** **ښوونځی** داماک، داماو. **د** gjeld **N** **د** عاجز **د** درمانده.

وامدار: debtor **ښوونځی** وامگرته، قهرزبار، قهرزدار، ټهو که‌سه‌ی پاره‌ی به قهرز وه‌رگرتووه، ټهو که‌سه‌ی شتی‌کی بو ماوه‌یه‌کی کاتی به ټه‌مانه‌ت وه‌رگرتووه. **د** مدین **N** debitor **د** بدهکار. **←** **وامده‌ر:** creditor **ښوونځی** خاوه‌نقهرز.

وامداری: **ښوونځی** قهرزدارۍ.

وامده‌ر: creditor **ښوونځی** خاوه‌نقهرز، که‌س یان لایه‌نی‌ک که پاره ټه‌دا به وام. **←** **وامدار:** debtor **ښوونځی** وامگرته، قهرزبار، ټهو که‌سه‌ی پاره‌ی به قهرز وه‌رگرتووه. **د** مدین **N** debitor **د** بدهکار.

وامی تالانی: predatory lending **ښوونځی** **ښوونځی** شیوازیکی نادادگه‌رانه‌ی وامدانه وه‌کوو سوو و سه‌لم له پړنگه‌ی بانک و دامه‌زراوی ټابووریه‌وه که توانای وامه‌رگر بو دانه‌وه‌ی وامه‌که به‌رده‌وام که‌م ټه‌بیته‌وه و سوودگه‌یاندن به خاوه‌ن وام به‌رز ټه‌بیته‌وه. ټه‌م شیوازه له پړنگه‌ی سوودی بالاً، کریی شاره‌وه و مهرجی ټاشکرانه‌کراو و زوری تر ټه‌نجام ټه‌دریت. **د** الإقراض المفترس **N** rov utlån **د** وام غارتگرانه.

وان: **بیانتگر** داری، بان، پاشگری ئاگالیبوون و ږاگرتن **ن:** باخهوان، بناوان، پاسهوان، دهشتهوان، کهشهوان، گاوان.

وانی: **بیانتگر ناوچاوگ** داری، بانی، پاشگری ئاگالیبوون و ږاگرتن **ن:** باخهوانی، بناوانی، پاسهوانی، دهشتهوانی، کهشهوانی، گاوانی.

واو: **بیزمان** (و)ی په یوه ندى يان (و)ی به ستنه وه يانیش (و)ی دږبه، نیشانه یه کی سمر به خوږیه و بو خوږی وشه یه که، نه هیی وشه یی پیتر خوږی و نه هیی وشه یی پاش خوږه تر، به لکوو تهو دوانه ته لکینن به یه که وه یان ته به ستیت به یه که وه یان لیک دوور بوونیان دهر ته خات و، له هه موو داره تیکدا سمر به خوږ ته نووسری.

ن: په یوه ندى: من و تهو. هوڼه ر و نووسه ر. په رتووک و خوڼه ر.

ن: به ستنه وه: نان و برسی. شاخ و شاخه وان.

ن: دږبه ر: من و قومار؟! تو و تاره ق خوار دنه وه؟! سهگ و مزگهوت؟!

◀ بې به **ئاو** و به چاوما بکا عبوور. دیسانه وه واوی په یوه ندى به و هر جیا به.

◀ نووسینی بې به **ئاوو** به چاوما بکا عبوور. هه له یه کی زه قه و خوڼه ر ته بې

شاره زای زانستی په نام و پیوار بیت، بو ته وه ی لیکى بکاته وه (وو)ی

عبوور واوی دریزه، به لام (وو)ی **ئاوو** ته بې بخوڼر ته وه (ئاو و).

له م شه رحى دهردى غوربه ته . له م سوزى هيچر دته

دل و دخته بى به ناوو به چاوما بکا عبوور

نالی

هه له

واهشی: wild **ئاوه لئاو** کيوله، کيوي، درنده، ده ستمو نهکراو.
وايلهر: William Wyler **ده رهينهر** (۱۹۰۰_۱۹۷۱) ده رههمهينهری و بهرهمهينهری سويسی ئالمانی ئه مريکايی.

وتاردهر: orator **ئاو فهرمان** ئه و کهسهی وتار ئه دا چ رامیاری، چ کومه لایه تی چ ئایینی، وتاریز، ئاخپوهر. **ع** خطیب **N** taler **د** سخنور.

وتوويزی کوښکی باکینگهام: Buckingham Palace conference **وامباری**
کفنوگه ئامازه به وتوويزی سمر به خوپی ئیرله ند له نیوان شا جورچ یادشای ئینگلیز و نوینهرانی ئیرله ند، سالی ۱۹۱۴ له کوښکی باکینگهام له لهنده ن.

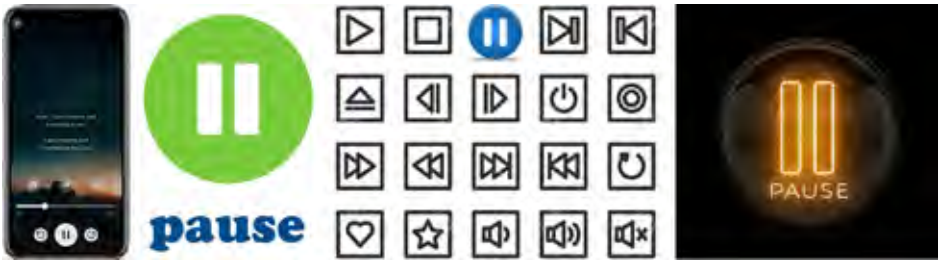
وتهی خويا: axiom **بیرسا** **ئاو لیکدراو** سولان، راستی راشکاو، بنچینهی ئارگومینت و لیدوان. **ع** بديهة **N** aksiom **د** اصل.

وچان: permission **ئاو** پښیدان، موّله ت، پشودان، حه سانوهه. **ع** الإذن **N** tillatelse **د** اجازه. **ع** بیوچان: **ع** بیموّله ت. **ع** بیوچان: **ع**

پہسایہسا، بیوہستان، بیپیشوودان۔

وچان: intermission **شاو** ناقہبر، کورتہپیشوو، پشووی نیوان دوو پەردە لە شانۆ. **ع** استراحة **N** pause **د** وقفہ.

لہنگہ: short break, pause **فہرمان** ڀاڱرتن (، پشووگای کاتی، پشووی کورت. **ع** استراحة قصيرة **N** kort pause **د** استراحت کوتاہ.

ودم: blessness **ئاوہئاو** نژای چاکہ، بیوقەدەمی چاکہ، نەفەسی بە باشە، بەهرەری بانسروشتی چاککردنەوی نەخۆتی. **ع** مبارک **N** velsignelse **د** نفس مبارک **ن:** ودمی بیروژە **ن:** ودمی عیسا مردووی زیندوو کردەوہ.

ورتە: spell, epode **ئەبۆوہ زانسنە** **شاو** جەلجەلووت، هیمما و کلیلی ڤەواندەنەوی تەلەسم و جادوو. **ع** تعویذة **N** sjarm **د** ورد، اوراد. ڤەواندەنەوہ ڤووچەلکردنەوہ ڤە جەلجەلووت

ورته: ^۷ abracadabra, Mumbo Jumbo **ناوې لیکدراو** گوته ی له ژیر لیوانهوه، نزی بن لیوان، جه لجه لووت. **۴** ورد، اوراد **N** abracadabra **د** ورد، اوراد.

ورته ورت: mumbo-jumbo **کوڼه** ورته ی زور، نزا کردنی جادو و گهران. **۴** مامبو جامبو **N** mumbo-jumbo **د** ورد جادوگری.

وردبین: meticulous **ناوه لخوا** نازکبین، باریکبین، تیزبین، که سیکې زور هه ستیار سه باره ت به رپکی و ورده کاری. **۴** شدید الانتباه للتفاصيل **N** kresen **د** مشکل پسند، باریک بین **E** subtle, fastidious.

وردبینانه: meticulously **ناوه لخوا** **ناوې وانا** وردبوونهوه به سمرنجهوه. **۴** موسوس **N** omhyggelig **د** با دقت.

← **به ریکوپیکی:** neatly **ناوه لخوا** به شیوه یه کی له بار و گونجاو. **۴** بدقه، بصورة منظمه **N** pent **د** بطور منظم.

وردپشکین: scrutiny **دادوهری** **بیښتگر** **چاوې ښیسه** پشکین، (ل) وردبوونهوه، قوولبوونهوه، به سمرکردنهوه، وردپیاچوونهوه، راگه یشتنی به وردی،

تېروانين، لیکدانهوه، لیکولینهوه، سهنگوسوکردن، موو له ماست ده رکیشان. [۴] تفحص، فحص دقیق [N] granskning [د] مذاقه، بررسی دقیق.

وردپیک: precise [ناوهنډو] ورد، وردبین، وردکار. [۴] دقیق [N] nøyaktig [د] دقیق. هیلفاير

وردپیک: precision [مؤتمه نډی] ناوهنډو خاوه نری چونايه تی یان دوخی وردبینی له دوزینهوهی مهبهست و نیشانه، جا چ مروقی وردپیک به واتای زیرهک و هوئسیر بیټ، چ نیشانه شکینی وردپیک. [۴] دقة [N] presisjon [د] دقت، درستی.

ن: مووشهکی وردپیک، مووشهکیکه به ریژیههکی زور باللا تهگری پیکانی نیشانهی هیه.

وردهواله: Debris [ناو] دیبری، بریشکه، لاوار، چلوچیو، ورتکه وپرتکه. وردهویرده. [۴] حطام [N] Rester [د] خرده ریزه.

ورشه: ① shine, glitter **فهرمان** گرشه، بریقه، بریسک و هوورپکه له هیندی پارچهی ئاوریشمینوهه دی. ④ لمعان [N] glitter [D] درخشش ④: **ورشه ورشی:** ناوی جاوگ ورشهی یهک له دواي یهک.

ورشه: ② illuminationism **فهرسه فه** بوجوون ورشه گهری. ④ اشراقیه [N] illuminasjonisme [D] اشراق **دیریزه** ← فهرسه فه یهکه له لایمن شه هابه دینی سووره بهردی یان پیری **ورشه** - شیخی ئیشراق، له کوټایی سدهی شه شهم له پهرتووکي (حکمت الاشراق) دا پینشکesh کرا و له ههمان سمره تاوه له بهرامبهر فهرسه فهی ئه ره ستووی، که پینشینه یهکی به هیزی هه بوو و کهسانی وه کوو بوو عهلی سینا لایه نگری بوون، وه ستا. به لام دزی ئاوه زگه رایي بوویوه و مروقی هاندا بو سوڤیگه ری و عیرقان، بو سوڤیگه ری یهک که ملکه چی دین نییه، به لام په نگی دینی هه یه **سهرورد** و وشمی **سووره بهرد** له فهره نکه فارسییه گاندا نووسره اوه **سهرورد** و ته نانهت له (لغت نامه دهخدا) نووسراوه: **سهرورد** له [سهر+ورد] بهدی هاتووه، ئیتر نه دیه خدا و نه کهسی تریان نازانن و نه یانوتووه، **سهر** و **سهرورد** ریشه و واتایان چیه؟!

ورکه نان: bread crumb **شاو** ریزه وول، ورده نان، پارچهی بچووکي نان. ④ فتات الخبز [N] brødsrule [D] خرده نان.

ورم: فهريمان پرووخان، پمان، هه ره سهيتان.

ورنگ: ventriloquism **ئاوه ئاوه** فهريمان گورانى وتنى له سهرخو و بهبى ده مكر دنه وه،

دوان و گورانى وتن له پڙگى له يستوكه وه بهبى ده مكر دنه وه. [۴] التكلم

البطني [N] buktale [د] بطن گویر. [ع] خال [ع] هه بانه [ع] بورينه [ع] كاوه [ع] مردوخ

ورنگبێژ: ventriloquist **ئاوه ئاوه** گورانى بێژ له پڙگى له يستوك و بهبى

ده مكر دنه وه. [۴] متكلم البطني [N] buktaler [د] بطن گو.

ورووژاندن: induce **فهريمان** هاندان، ورووژاندن بو ئهنگيزه دانى كارىك بو

مه به ستيكى تايه تى. [۴] تهبيج، تحفيز [N] indusere [د] وادار كردن.

وريا: clever **ئاوه ئاوه** زيره ك، زه رنگ، زه ته له، به هوش، هوشمەند، ئاگادارى

فهراگەرد، گورج و خيرا له تيگه يشتن و فيربوون و دارشتن و بهكارهيتانى

بيروكه كان. [۴] ذكى [N] flink [د] زيره ك، هوشمند.

وريا: careful **ئاوه ئاوه** هوشيار، ئاگادار، ئاماده باش، كهسيك كه خوئى له

مه ترسى و پرووداوى ناخوش ئه پاريزي. [۴] متعن [N] forsiktig [د] مراقب.

وريا: attentive, alert **ئاوه ئاوه** ئازير، به ئاگا، ئاگادار، سووتى وريا كردنه وه

له كاتى جهنگدا. [۴] انذار، يقظ [N] våken [د] آژير.

وريا ترين: circumspect **ئاوه ئاوه** زور وريا، كهسى زيره ك و ئاگا له خو كه

ئاماده نيبه خوئى بخاته دارهت و دؤخى مه ترسيه وه. [۴] محترس [N]

varsom [د] بسيار محتاط.

وريايى: attention **ئاوه** سه رنج، دارهتى ئاماده باشى سه ر باز له به رده م

ټهفسمری گهوره تر. ۴ انتباه N oppmerksomhet ۵ خبردار.

ورینگ: recess ټاوی فهران وچان، ماوهیهک که په رلمان، لیژنه، دادگا، یان

ده زگایه کی فمرمی به شیوهیه کی کاتی ههل ټه په سیردریت یان پشوو

ټهدات ټ: دواي یانزه رۆژ وچان گفتوگوگان ده سټیپیکر دموه ۴ عطله

friminnutt ۵ تنفس، توقف ۶ ورینگدان: پشوودان. ۷ خال

همینه ۷ کاوه ۷ مهردوخ ۷ بوبینه

ورپاوه: delirium, delusions ټاو ورپنه، شپهسته، رپواندن، ههلوسه، قسمی

ههلیتوبه لیتی بپهوشانه. ۴ هذیان N vrangforestillinger ۵ هذیان.

ورپک: pretext ټاو گرپو، بیانوو. ۴ مستمسک N påskudd ۵ بهانه.

ورپینه: delusion ټاو ورپنه، پروا و بوچوونی گهوجانهی بپهووده و بپچهوانه

رۆزه ف و راسته قینه، که به هوئی تیکچوونی ده روونیهوه سمرههلته دات.

ورپاوه، شپهسته، رپواندن، ههلوسه، خپاندن، پروای ههل، بیری بپهووده.

۴ هذیان N vrangforestilling ۵ هذیان.

باورپکی ههلیمه سه بارهت به راستیه کی دهره کی که ټه گهرچی به روونی

دیاره ههلیمه، به لام خاونهی ورپنه سوور ټه بی له سمری و هیشتا پیری

دروسته؛ ههروه ها ورپنه له گهل کولتووری ټه کو مه لگایه کی که مروقه که

تیدا ټه زی دارمال دزه. ههروه ها ورپنه به و تانهی که سیکي نه خوشت

ټه وتریت که له بهر خویمهوه قسه ټه کات و زور جار یای ههیه.

وزم: elm tree ټاوه ټاو ناروهون، دارپکی بالابه رزه، به شیوهیه کی گشتی

گه لاکانی زبری ددانه داره و له ره گ مژه ره کانهوه بلاوده بیته وه. ۴ شجرة

الدرار N almetre ۵ نارون.

وزە: energy **نامبیر** هیز و توانای پیوست بو چالاکی جهستیری یان ئەندیشمیری بەردەوام. **دریژه** له فیزیکدا، وزە توانایی کردنی کارە. تاییهتەندییهکی خاوەن چەندایهتییە بو ئەوەی تەنیک یان سیستیمیکی فیزیکی کاریکی لەسەر بکریت یان گەرم بکریتهوه، دەبێ پێی بدریت. ◀ وزە چەندایهتییەکی بمینە؛ یاسای بمینی وزە دەلیت وزە دەتوانی شیوهی بگۆریت، بەلام ناتوانی درووست بکری یان لەناو بچێ. ◀ یەکە ییوانی وزە له سیستمی نیونهتەوهی یەکهکاندا **جوول** ه، که بریتییە لهو پرە وزە هیزیکی یەک نیوتونی له جولاندنی تەنیک به ئەندازە یەک مەتر ئەنجامی دەدات. **ع** طاقة **N** energi **د** انرژي.

وزەگۆر: transducer **نامبیر** ئامیریکە وزە له فۆرمیکهوه دەگۆریت بو فۆرمیکی تر. بەزوری گۆرینی سیگنالیکی له فۆرمیکی وزەدا دەگۆریت بو سیگنالیکی له فۆرمیکی تردا. **ع** محول الطاقة **N** transducer **د** مبدل برق.

◀ **کارەباگۆر:** transformer **نامبیر** کارەباگۆر، ئامیر یان دەزگایەکه بو بەرز و نزمکردنەوهی فۆلتازی تەزووی کارەبا. **ع** محول **N** transformator **د** تبدیل کننده.

وزی دژه ناوهند: **ئاوه‌لناو** مونه‌بیژ، ناوه‌ندیژ. **+** مونه‌وار و مونه‌بیژ **د** مرکزگرا و مرکزگریز **ن** sentrifugal **ف** قوه معاکسه **ع** centrifugal.

وژه: **ئاوه‌لناو** howling، هووژه، وژهی با، هووژه و هاواری بای توند. **ع** عواء **ن** hylende **د** زوزه، زووزه باد. **+** **وژهی با:** wind howling.

وست: **ئاوه‌لکار** ئاگاهانه، به‌ئاگا، به‌زانین.

وستی سهر به‌ست: Free-will **ئاوه‌لناو** **ئاوه‌لکار** خوښه‌خس، وست به واتای **ویست** و مه‌به‌ست.

وسمه: indigo **پوهی** **په‌نغمه‌ری** هه‌ش، گیایه‌کی گهرمینییه، بی‌نستر وه‌ک **سهرچاوه‌ی په‌نگی شین** به‌فراوانی ته‌کی‌ل‌درا، په‌نگیکه‌بروی پ‌ده‌نه‌خشینن. **ع** النیلی **ن** indigo **د** نیلی.

وشت: clever **ئاوه‌لناو** زیره‌ک له تیگه‌یشتن و فیربوون و دارپستن یان

بەکارهێنانی بیروکەیی تازە؛ هۆشمەند، وریا. [ف] ماھر [N] flink [د] زرنگ.

وشکەسالی: drought [کارەسان] [ناو] ماوهیهکی درێزخایەنی بیئاوییه بۆی هەیه له کەشوههواي سروشتی له هەر شوێنیکی جیهان ڕووبدات. کارەساتیکە بە هیواشی دەستپێدەکات و بە کەمی بارانبارین تایبەتمەندە و له ئەنجامدا کەمئاوی لێدەکهوێتەوه. وشکەسالی دەتوانیت کاریگەری هەتەری لەسەر تەندروستی، کشتوکال، ئابووری، وزه و ژینگه هەبێت. [ف] جفاف [N] tørke [د] خشکسالی.

وشکەناو: water puddle [ناو] کۆرن، ماقۆر؛ بەردیکە پەل بێ، یان چالی تێدا بێ و باراناوی تیا کۆبیێتەوه، زیاتر بۆ مەر و مالات، جا سروشتی یان دەستکرد. [ف] بركة الماء [N] vannpytt [د] گودال آب.

وشه: word [ناو] وشه، پەیف، وتە، وشه تایبەتمەندی دەنگی و پێزمانی و شیوازی و هونەری و گەیاندنیشی هەیه، هەرۆه ها ئەم پیناسانە بۆ

کراوه:

- په سنییهکان Linguistics بییان وایه مورفیکه یان زیاتر.
- روټانکارهکان به یهکویهکی رستهسازی تهزانن.
- بلوم فیلد Bloom field : وشه بچووکتیرین بیکهاتهی واتاداره.
- ماسیسیوس Mathesius : بچووکتیرین یهکی دهنگی به یهکدا هاتوووه و په یوهندی به یهکترهوه نییه.
- ترنکا Trnka : یهکویهکه تهتوانین له ریگای فونیمیکهوه درکی بییکهین و ته رکیکي واتایی seminatic ههیه .
- ستیفن ټولمان : بچووکتیرین دانهی سهر بهخوی واتاداره.
- وشه بیکهاتهی بچووکی ریزمانه.
- وشه بچووکتیرین دانیه له شیکردنهوهی ریزمان.
- وشه یهکویهکی بچووکی ریزمانه.
- وشه بچووکتیرین دانهی ریزمانه که هه لگری واته بیټ.
- وشه بچووکتیرین زنجیره ی دهنگی واتاداره.

وشه به وشه : verbatim **ټاوه لکار** ده قاوده ق به کارهینانهوه و رایشته

کردن و وهرگیپرانی تهو وشانهی له سهره تادا به کارهینر اېوون. [۴]
 کلمه به کلمه [N] ordrett [د] کلمه به کلمه.

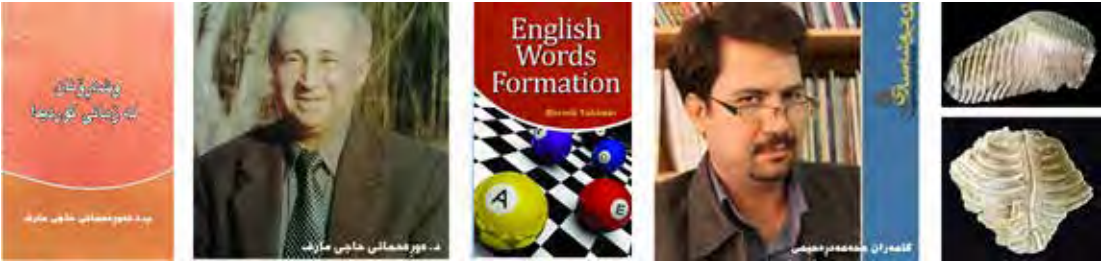
وشه پړونان : Word formation **زمانه وانر** **ریزمان** **چاوغه نیبیه ر** [وشه+ پړونان]

له زانستی زماندا بهو به شه ته لپن، که له چوټیه تی بیکهاتن و ریپسای دروستبوونی وشهکانی ته مروی زمان ته کوټیته وه. ههر وهک که ره سته ی لیکسیکولوژی بریتیه له وشه، ههروه ها وشه پړونانیش ههر له وشه ته دوئی، به لام لیره دا له پړوی واتاوه لپی ناکوټیته وه، به لکوو کاری پیویست و گرنګ پیشاندانی چوټیه تی بیکهاتن و دروستبوونی وشه و دیاریکردنی پارچه کانیته. بو نمونه، ته گهر له باری وشه پړونانهوه

تەماشای وشەى «كوردستان» بکەین، ئەبەینین لە وشەى «كورد» و پاشگىرى (ستان) پیکهاتوو. بەم جوژه لە وشەى «كوردستان» دا دوو پارچهى واتادار هەیه، کە هەر پارچهیهکیان ئەکرى لهگهڵ پارچهى تردا بەکار بهینى. بۆ نموونه: «كوردایهتى، كوردیهرهه...»؛ «گولستان، ئەرمهستان...». لێره دا جگه له پيشاندانى شیوهى دروستبوونی وشه، پێویسته واتای ئەو پارچه جودا جودا واتادار (مۆرفیم) انەش کە وشه پیک ئەهین، دەستنیشان بکریت: «كورد» - ناوی نەتەوهیهکه؛ (ستان) - لە زمانى كوردیدا پاشگىرىکه شوین و جیگه پيشان ئەدات... بەم شیوهیه کە پاشگىرى (ستان) ئەجیته سەر وشەى «كورد»، وشەى «كوردستان» پەیدا ئەبێ و واتای (نیشتمانی كوردان) بەدەستهوه ئەدات .

یان خود ئەگەر لە وشەى «دارتاش» وردبینهوه، ئەبەینین لە «دار+تاش» دروست بووه. لێره دا دوو پارچهى واتادار یهکیان گرتوو و وشهیهکی نوێیان پیک هیناوه. هەر پارچهیهک لەو پارچه واتادارانە ئەتونێ بجیته پال وشەى دیکه، وهک «سەرتاش، بەردتاش...»؛ «دارفرۆش، دارگوێز...». ئەگەر لەو پارچه واتادار (مۆرفیم) انە بروانین کە وشهکهیان پیک هیناوه، ئەبەینین: «دار» - (درهخت و لقی درهخت و ئەو کهرهسته خاوهی لە درهخت دێته بەرهم)، «تاش» - پەگی کرداری «تاشین» ه، بە واتای (پیکخستن و لووسکردنی شتیکی) دیت. بەم شیوهیه کە «تاش» بە وشەى دارهوه ئەلکی، ئەو دەمه «دارتاش» دروست ئەبێ و واتاکهى مەبهست (وهستایهکه لە دار و تەختە شت دروست ئەکات). و شەرۆنان، د. ئەورهەمانى حاجى مارف. بئاء الکلمة Ordformasjon وازه سازى.

بەبێت: لە زمانى ئینگلیزى Word formation زمانه وانی بێزمان لهگهڵ Word Formation جیاوازی هەیه. Word Formation بە بیتی (F) ی گهوره شیوازیکی رۆنانی جیولوجییه له ناوچهى تیگزاس، کە فۆسیلهکانی خولی پەرمیان Permian ئەپاریزی.

ولاتی میهره‌بانی: The Map of Tendre **ویژه** **نەفسانە** **گەڕان-۱** یان Carte de Tendre نەخشەیه‌کی گریمانه‌کراوی فەرانسەیی ولاتی‌کە بە ناوی تەندەر، کە چەندین دەست کیشابووین. سالی ۱۶۵۴ بۆ یەکەم جار لە بەشی یەکەمی پۆمانی Clélie نووسینی مادلین دو سکۆدری چایکراوه، پيشاندهری هۆرمی ئەویندارانی ئاریستۆکراتەکانی سەدەی حەفدە و رێبازی دۆستایەتی تازە بەره‌و ولاتی خوشەووستییە، بە ڕەچاوکردنی بایه‌خ و گرنگی کات.

ولسات: **کیاندار** **شاو** ئازەل و پاتال، گاوگۆل، ولانی یەکسم.

ولنگە: ① negligent **رەفتار** **دارەب** **ئاوەلناو** دەستەپاچە، بەکەوتە، داماو. ④ **متهاون** forsømmelig **د** چلغتی.

ولنگە: ② nonsense **شاو** قسەي بێ سەرووبەر. ④ **كلام فارغ** tull **د** چرند و پرنده.

وولوف: Wolof مړوقناسی نه نهوه **کومه لیکي** نه تهوه یین له سیننگال و گامبیا و مورتانی ته زین.

ووشو: wushu هونه ریخته **ناو** یان کونگ فو، وه رزتی جهنگی، هونه ریکی جهنگی کیبه ریکی چینیه، شیوازه کون و نوکان وه کوو کونگ فووی شاولین، تای چی و، وودانگ کوان بیکه وه تیکل ده کات. **ف** الووشو **ن** wushu **د** ووشو.

وه بهر هیان: investment ناپووری **هاوگه شنبه** وه گهر خستی سرمایه له بواره جیاکاندا. **د** سرمایه گذاری **ن** investering **ف** توظیف رأس مال.

وه جوود: Wedgwood **به رزه تگ** ناوی وه ستاکار و داهینتری کارگی کاشی و چینی له ۱۷۵۹ وه له فهرانسه، که مارکه یه کی به ناوبانگه.

وه چ: ۱ **ناو** قازانچ، خیر **د** منفعت.

وه چ: ۲ **ناو جاوگ** هورم، ریز **د** حرمت **ن**: مړوقیکی به وه جه.

وه چه: ۱ **ناو** generation په تهوه، بهره، نه زاد، نفس، توره مه، نهوه، ههموو

توانی له سوروبهړیځدا له دایک بوون و هیی ساته وهختیځن. [۴] جیل [N] generasjon [د] نسل [ن]: له باشتیرین گورانیبیزانی په توهی خووی بوو.

وهچه: [۱] progeny [شاو] په توهی، بهر، نهژاد، نفس، نهوه، توره مه، هموو توانی له سوروبهړیځدا له دایک بوون و هیی ساته وهختیځن، نهوهی کس یان ئازه ل یان پوه کیځ. [۴] جیل [N] generasjon [د] نسل [ن]: وهچی که سایه تیبه ناوداره کان. [د] نهوه

وهحشی بافقی: Vahshi Bafqi [هونهر] [شاو] {۱۵۲۴-۱۵۷۶} هونری سهرده می سه فوی، نه لکی بافوق. راسپارده کی زور به ناوبانگ و نموونه یه:

پوژی مردنم بوم نهگری هیچ کس
به مهی مهست بکن، شاد و ب دهر بهس

مردووشور کهم تیری شهراب کهن
مهست و سه رخوش و دوخی خراب کهن

مه پلن مهلا بیته سهر گلکوم
غه زلی حافظ بخوینن له بوم

له جیاتی تهلین، به دهف و زورنا
په شبه لهک بگرن، خه م بدن بهبا

پوژی مردنم سپنهم شه قار کهن
میویکی تهرچک له دلیم بار کهن

بنووسن تا مرد ههر ئه مه گدار بوو
یه کجار شه کهت و دل بریندار بوو

وهخشور: [شاو] [ثافستیای] په یامبر، راسپارده [E] Prophet.

وهخوگرتن: adoption [چاوی شپه] له خوگرتن، هه لگرتنوه یان وه رگرتن

منالیک و کردنی به هیی خو و به خو کردنی. [۴] تبني [N] adopsjon [د]

فرزندخواندگی.

➡ **کوڼه وهسی:** ناوه لئاو **نازناو** کوڼه بهست، به مندالیگ تهوتری که ژنیک همیه تر و شوو تهکات، مندالیگ کاتی شوو کردنهوی دایکی به کوڼیه وهیه تر، تهگه مناله که گه ورهش بیت دیسان هه مان واتا تهگه یه تر به مارجیک له لای ژنه که بزى.

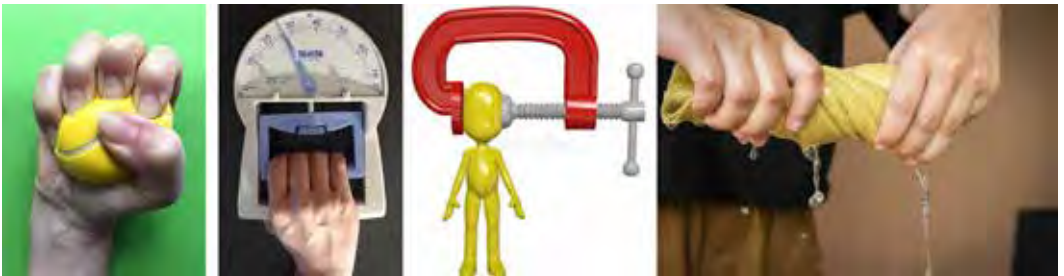
🔴 **ژنیکى هیناوه کوڼه وهسی هه یه.**

➡ **هه نه زنا:** ناو مندالی هموی.

🔴 **وهر:** بیشتگر پیشگریکه بزوو تنه وهیه کی که وانیهی و بازنیهی راده گه یه تر؛ قهریته نی تأقیستای که هه مان وه رینه.

🔴 **وهر:** بیانتگر پاشگریکه واتای «خودان و خاوهن» ده دات (جانه وهر، یله وهر)؛ پاشگریکه واتای «به ر» ده دات (دوه رووه ر).

🔴 **وهرافتن:** squeeze with pressure **هاوگه ښیبه ر** پشاوو تن، هه لپشاوو تن، گلو فین، تیک هه لگوشین و لیکدان. **ع** عصر بالضغط عصر بالضغط **د** klem med trykk **ن** فشردن با فشار زیاد.

🔴 **وهران:** fall **فه رمان** دارژان له سهروهه بو خواره وه، بیجان، لیها لآن. **ع** سقوط **ن** falle **د** ریزش، بیج خوردن.

🔴 **وهرافتنش:** pulling with roots **هاوگه ښیبه ر** ده رهاویشتن، به رپشه وه ده رکیشان، هه لکیشان. **ع** سحب مع الجذور **ن** trekke med røtter **د** از ریشه بیرون کشیدن.

منحدر التل [N] ãsside [D] دامنه کوه.

وهړپوښ: بیوتساک [شاه] کوټوانه، چاروک، چاره‌که، کووتالیک که ژنان به‌سهر شانی‌دا ئه‌دهن. [D] شانه‌پوش ژنان.

وهړپېچان: twisting [جاوگه ښیښه] وهربادان، پېچان، پېچانه‌وه. [E] التواء vridning [N] بیچ دادن.

وهړپېچانه‌وه: [جاوگه دوولوب] وهربادان، وهړپېچان. [E] التواء [N] vridning [D] بیچ دادن.

وهرت: **ناو** deputy, substitute **ناویندراو** جینشین، بریکار، جیگر، جیدار، کهسیک که له جیگه یه کیکی تر دابنیشی. جیگری شماره وان. **ع** نائب stedfortreder **ن** معاون، وکیل. **ع** خال.

وهرتاخ: unfinished, incomplete **ئاوهئاو** نیوه کار، نیمه کاره ی ناتهوا. **ع** غیر مکتمل uferdig **ن** نیمه کاره.

وهرتاخه: unfinished, cooperative **ئاوهئاو** نیوه کاره، کاری مهزرا به نیوه یی. **ع** تعاونی kooperativ **ن** کار تعاونی، کار جمعی.

وهرجا: duration **ناو** نیوانی بهره وام، همیشهی، بهره وام، ههرماو، مه ندوخ **ع** duree **ع** duration.

وهرجاوه ند: deathless, eternal, everlasting **ئاوهئاو** ههرماو، وهرجا، مه ندوخ، نه نو شه. **ع** ابدی dødløs, evig **ن** ابدی، سرمدی.

وهرچه پین: deflecting **فیزیک** **هیمایی** **جاوگه نینه بهر** لادان، کلابوون، بوونه هوئی دوورکه و تنهوی تشتیک به دانانی شتیکی تر وه کوو له میهر، دوورکه و تنهوه له ئاقاری سهره کی. **ن:** گولله ویزی کرد و به بی زیان للی دا بهرمو بنمیچه که. **ع** انحراف avlede **ن** منحرف شدن.

وهرچه رخان: wallowing **جاوگه نینه بهر** زفران، سوورپانهوه، بهره وودوا پووکردن، هه لگه پانهوه بهملا و بهولادا **ع** استداره، تمرغ **ن** velte **ن** seg **د** چرخیدن، غوطه ور شدن.

وهرچه رخاندن: rotate **جاوگه نینه بهر** زفراندن، پوو بهره وودوا پووکردن.

وهرزنايش: lift, lift up **ناوچاوغ** بهرزکردنهوه، ههلینان. **ع** رفع **ن** løfte **د** بلند کردن.

وهرژۆن: labor pains **فهرمان** بهرهژان، ژانی بیشر مندال بوونی ژن. **ن** fødselsmerter **د** درد قبل از زایمان.

ژانگرتن: labor **چاوغ نینه بیهەر** دارهتی ئیش و ئازاری ئافرهت کاتی **ن** منالبوون. **ع** تعب الولادة **ن** fødselsmerter **د** درد زایمان.

وهرژوو: massage **فهرمان** شیلان و کشان و وهرزدانی ماسولکه و جومگهکانی جهسته به دهستهکان، به تایهت بو کهمکردنهوهی گززی یان ئازار. **ع** تدلیک، تمسید **ن** massasje **د** ماساز.

وهرژدان: knead **فهرمان** کیشان و گوشار بوهینان و ههلیشیلانی جهسته یان خوڤشهکردنی ههویر. **ع** دلک، عجن **ن** kna **د** کشش، ماساز دادن.

وهرسان: dissociation **ناو لیکدراو** بسان، بچران. **ع** التفکیک **ن** dissosiasjon **د** گسستگی.

نابووت، وهرقین، سووتاو، دهسمایه پراو، کهسیک یان کومپانیایه که به هوی جوراوجوره وه سرماییه سهره کی خوی له دهست ئهدات، جا ئه ناراو و نه هاته بوی ههیه به مه بهست یان بيمه بهست بووب؛ کهس یان دامه زراویک که توانای دانوهی وامه کانی خوی نییه: **ن** رور له کومپانیایان مه ترسی مایه بووچیان له سهره؛ داره تی له دهستدانی دارمالی هه موو بایه خیکی مرویی **ن**: وهرشکسته یی رهوشتی ئه بیته هوی روومه تتکان و دوور کهوتنه وهی هه موو دوست و ئاشنایه که. **ف** مفلس **N** konkurs **د** وershکسته.

وهershکست: ۲ bankrupt **ئاوه ئئاو** نابوود، نابووت، سرماییه له دهس چووگ. **ف** مفلس **N** konkurs **د** وershکست.

وهershکسته: bankrupt **ئاوه ئئاو** وهershکست، نابوود، نابووت، سرماییه له دهس چووگ. **ف** مفلس **N** konkurs **د** وershکست.

وهرفتن: leak **چاوگه ئه بنه بهر** ئاو لی چوران، دلۆبه کردن، هیمایی بریتی له نابووت بوون. **ف** تسرب **N** lekke **د** چکه کردن.

وهرفاندن: leak **چاوگه ئه بنه بهر** پالآوتن؛ ئاو لی چوران، دلۆبه کردن، هیمایی بریتی له نابووت بوون. **ف** تسرب **N** lekke **د** چکه کردن.

وه رشین: leak **جاوگه نښه:** ناو لږ چوړان، دلویه کردن، هیمايي بریتی له نابوت بوون. **ف** تسرب **N** lekke **د** چکه کردن.

وه رشین: purification **کیمیا** تننوه زانسه **هیمايي** **جاوگه نښه:** پالاوتن، پاکتاو؛ خاوینکړدنهوه له پروانگهی ته لیسیم شکاندن و ئه فسوون په واندنهوه. **ف** تطهیر، تطهیر معنوی **N** rensing **د** تصفیه، طلسم باطل کردن.

وه رقاس: partially **ناوه لکار:** تائندازه بهک، بهم ئه اندازه. **ف** جزئيا **N** delvis **د** تا اندازهی، مقداری.

وه رقلاندن: Vertical installation **جاوگه نښه:** راست چهقاندن، ږاگرتن به پاره. **ف** التثبيت العمودي **N** Vertikal installasjon **د** عمود نصب کردن چیزی، سرپا نگه داشتن.

وه‌رکول: half cooked **ناوولیکدراو** به‌رکول، سه‌رکول، که‌میک له چیش‌ت له‌پیش پیگه‌بش‌تیدا. **۴** نصف مطبوخ **N** halvt kokt **د** نیم پخته.

وه‌رکه‌فتن: lie down **جاوگه نینجه‌بهر** وه‌رکه‌تن، پالدان، پراکشان. **۴** اضطجع **N** Legg deg ned **د** دراز کشیدن.

وه‌رکه‌فتی: lie down **جاوگه نینجه‌بهر** وه‌رکه‌تن، پالدان، پراکشان. **۴** اضطجع **N** Legg deg ned **د** دراز کشیدن.

وه‌رکه‌وهر: cliff of refuge **ناوولیکدراو** ئه‌و به‌رده‌ی له کاتی بارینا ئه‌چنه پهنای. **۴** جرف الملجأ **N** tilfluktsstein **د** سنگ پناهگاه هنگام باران.

وه‌رگر: receiver **ناو** **ناوولیکدراو** وه‌رگری رادیو و بیتل و تله‌فیزیون؛ ئه‌و به‌شهی ئامیری تله‌فون که له‌ناو بیستوکدا هه‌یه و، تئیدا سیگنال‌ه کاره‌بایه‌کان ئه‌گوردرین بو ده‌نگ؛ که‌سیک که شتیک به‌ده‌ست ده‌هینیت یان په‌زیره ده‌کات که نیردراوه یان پی دراوه. **۴** المتلقی **N** mottaker **د** گیرنده. **ن:** وه‌رگری تله‌فون. **ن:** وه‌رگری نامه. **ن:** وه‌رگری دیاری.

وه‌رگرتن: obtain **جاوگه نینجه‌بهر** سه‌نن لیس‌ه‌ندن، لئ وه‌رگرتن. **۴** تحصل **N** få tak i **د** گرفتن.

وه‌رگرتن: auscultate **جاوگه نینجه‌بهر** گوئی رادیان. **۴** استماع **N** lytte **د** گوش دادن.

وهرگرتنه وه: take back **جاوگه دوولولو** سهندنه وهی وام یان ئه مانته. [۴]
استرچ [N] ta tilbake [د] بازیس گرفتن وام یا امانت.

وهرگرتنه: derivative **ناوی فه رمان** لئ وهرگیراوه. [۴] المشتق [N] derivat [د]
مشتق، مشتقات.

وهرگری ئوپیویدی له میشکدا: opioid receptor in brain **نویژانکاری**
به زرتین چړی وهرگره کانی ئوپیوید له ناوچه کانی ژیر قزدا ئه بینریت، له وانه
تالاموس، خو له میستی ده ورو بهری میسکی ناوه پراستیو، میدولای سک
ده نوکی. opioid

وهرگه: tolerance **ناو** بهرگه، خوږاگری، تاقت. [۴] تحمل [N] toleranse [د]
تاب، تحمل.

وهرگه پړان: ❶ overturned **جاوگه ښخه بهر** وهرچرخان؛ له دین ده رچوون.
[۴] انقلب [N] velte [د] چرخ خوردن؛ کافر شدن.

وهرگه پړان: ❷ dislocation **جاوگه ښیسه** له جی چوونی ئه ندام: (قاچ
وهرگه پړان). [۴] خلع أجزاء الجسم [N] dislokasjon [د] از جا در رفتن
اعضاء بدن.

وهرگه پړان: ❸ translation **جاوگه ښیسه** وهرگیران له زمانیکه وه بو زمانیکې
تر، پاچه. [۴] ترجمه [N] oversettelse [د] ترجمه.

وهرگه پړاندن: وهرگه پړان

وهرگه پړاندنه وه: fight against stronger **جاوگه دوولولو** دژ به له خو گوره تر

پاوهستان، بمربره کانی له گهل گهوره تر. [۴] محاربة أقوى [N] kjempe mot sterkere [د] مقابله با از خود بزرگتر.

وهرگه پراو: overturned [فهرمان] هه لگه پراوه، سهراو بنکراو، چه رخ پیدراو. [۴] منقلب [N] veltet [د] برگشته، زیرو رو شده.

وهرگیپرکه: crawl, crawler [ناوه نساو] منالی فییه پویشتن، نالی به کیف و قسه شیرین. [۴] طفل الزاحف [N] crawler baby [د] کودک پاگرفته، کودک رشد کرده و سرحال. ➔ گاولکی

وهرگیل: [ناو] ➔ وهرگیپر

وهرگیلان: [جاوگه نینبهر] وهرگیپران. [د] ترجمه.

وهرگیران: [جاوگه نینبهر] وهرگرتن، دامه زران (له کار و خویندن)، پراگرتن بو دواپی. [۴] تحصل [N] fā tak i [د] گرفتن، استخدام شدن.

وهرم: ① vision, thought [ناو] تهمار، پندار، هوئن، گومان، رامان، قروشه، که لکه له، بووره. [۴] الرؤية والفکر [N] vision, tenkte [د] فکر، خیال.

➔ **تهمار:** Fiction [ناو] بهر بووره، ویزه دهق، وه کوو کورته جیروک و پومان که رووداو و کهسانی تهمار پیشان ئەدا [د] خیالی.

وهرم: ② vision, fiction [ناو و فهرمان] ئەندیشه، پندار، تهمار، گومان. [۴] فکر، خیال [N] vision, tenkt [د] فکر، خیال.

➔ **ویناگهر:** visionary [ناوه نساو] وه زاره گهر، بیرکردنوه و پلاندانان بو داهاتوو به وهرم یان ئەندیشه [N] visionær [د] عالم [د] خیال اندیش، خیالپرداز، خیالباف.

وهرمان: desperation **جاوگه نښه بهر** دامان. **۴** اليأس **N** desperasjon **د** استیصال.

وهرنان: throw, drop **جاوگه نښه بهر** ټاوټن، فرېدان بههيز. **۴** رمي **N** **د** پرتاب کردن. kaste

وهره مان: swell **جاوگه نښه بهر** په نمان، ټاوسان، ماسان. **۴** تورم، تضخم **N** hovne opp **د** متورم شدن.

وهرمه زانست: Science Fiction **ټاوو ښکړاو** رومان و فيلم و کاری هونری تماراوی و ئه نديشه یی له سر بناغی زانستی یان پيشکوهوتنی ته کنه لوژی. **۴** الخيال العلمي **N** Science Fiction **د** علمی تخیلی.

وهره تاو: ټاوو ښکړاو خوړه تاو، بهرؤژ. **۴** نساړ و بهرؤژ.

وهره هرام: ټاوو وه هرام، به هرام، ټاوو پړؤزی بیستی مانگ، فریشته ی سمرکهوتن و پیرؤزی له ټایینی زهرده شتیدا، که پادشایانی ساسانی ستایشیان کردوون و له جهنگه کاندایا داوی یارمه تیایان لیکردوون.

وهره هم: swoll **ټاوو ټاوو** وهره م، په نهمین؛ نه خوټی بهر ههنگ. **۴** تورم **N** hovne opp **د** تورم.

وهریان: fall **جاوگه نښه بهر** داوهرین، کهوتنه خوارهوی گهلا و بهری درهخت و هیندی شتی تر. **۴** سقوط **N** falle **د** پايين افتادن.

وهرهین: fall **جاوگه نښه بهر** داوهرین، کهوتنه خوارهوی گهلا و بهری درهخت و هیندی شتی تر. **۴** سقوط **N** falle **د** پايين افتادن.

وهرین: faller, thrower down **بکمر** کسی که داده وهرین، داوهرین.

۴ قاذف إلى الأسفل [N] faller, kaster ned [D] یرتاب کننده به پایین.
وهرین: ۱ fall جاوگے ٹپنہ بہر، وهران، داوهرین، کهوتنه خواره وهی گهلا و
 بهری درهخت و هیندی شتی تر. ۴ سقوط [N] falle [D] پایین افتادن.

وهرین: ۲ bring [فهرمان] بینه، بیرانه. ۴ اجیب، احضر [N] bringe [D] بیاور.
وهرینان: ancestral [ناو] رابوردوان، پیشینیان. ۴ اسلاف [N] forfedres [D]
 گذشتگان، پیشینیان.
وهرینن: cultivate [جاوگے ٹپنہ بہر] بوه شینن، بیهینن، بوه شینن. ۴ زرع او
 صقل [N] dyrke [D] ذرع کنید.

وهرینه: bring [فهرمان] بینه، باره؛ داوهرینه. ۴ اجیب، احضر [N] bringe [D] بیاور.
وهرهز: reluctant [ناوهناو] بیواز، جازز؛ گیانه سمر، سست و داهیزراو، وزه
 لی براو. ۴ متکاسل [N] motvillige [D] بیمیل، بیحوصله، سست و
 ناتوان.

وهزیرخانهی سهرقانی: The Office of Virtue **ئاوهنتاو** شالیارگهی کهبار و دینداری وهکو اوقاف و فضیله. به عربی و ئیرانی شتیکی وهکوو «وزاره الامر بالمعروف والنهي عن المنکر» یان «وزارت ارشاد و اوقاف» ی لئ دهرئهچیت.

وهزین: blowing **چاوئ شینهیهر** شهیننوه، هاتی با **ن:** با **ئهوزی:** با **دی ن:** **سهرماوز:** [سهرما+وهزان] مانگی سهرما به باوه.

وهژاردن: atonement **ئاو** بژاردنوه، قهره بووکردنوه، بژاردنوه و سپرنهوهی تاوان به سزاجهستن. **كفارة** [N] forsoning **د** كفاره [E] .reparations

وهژاره: imagination, phantasies **ئاو** هزر و بیرکردنوه و پلاندانان بؤ داهاتوو به وهرم یان ئهندیسه **fantasier** [N] **كفارة** [E] تخیل **د** خیال اندیشی، خیالپردازی، خیالبافی.

← **بیر و ئهندیسه و وهژاره:** mind, thought and imagination

وهژارهی مهزن: La Grande illusion **فیلم** فیلمی جهنگی ففرانسوی ۱۹۳۷، دهرهینانی ژان پرتوار، لهمر جهنگ و بهرپرسایهتی و مروقیهروهری.

وه سپ: describe **ناوې فهرمان** (ساسانی) په سن، بیا هه لگوتن، ږاڅه کړدن و نه خشاندنې تایه تمه مندی و چوښتی کهس یان شت، یان په فتار یان ږووداوونک. **مهردوڅ** **هه نیانه** **بورینه**

← **خوسپ:** (خراب+وه سپ) په سنی خرابه، غه بیته، یا شمله گوتن. **مهردوڅ** «وه سپ» ی دژ به «خوسپ» داناوه وه ک بیا هه لگوتن و دژدوان. **مهردوڅ**

وه ستان: Halt **ناوې فهرمان** فرمان وه ستانی سهر بازی **ن:** (– ده سته، وه ستان! – ده سته، بوه سته!) **وقف** **د** ایست.

وه شی: **پاشنگر** پاشگری چواندنه به واتای ئاسا، سا، واژ، وه ش، شیوه، وه کوو فریشته وه ش: په ریس، په ریشیوه.

وه شی ئامای: goodbye **ده سننه واژه** مالیاوا، به خیر جیت. **طریق السلامه** **ha det** **د** خوش آمدی.

وه شان: 1 publication **ناو** ده زگای چاپ و په خش بو بلاو کړدنه وه ی پرتووک و گوڅار و پارچه مووزیک و بهره می تر و ناردنی بو بازار ی گشتی. **دار نشر** **forlag** **د** انتشارات.

وه شان: 2 version **چایه مه در** **ناو** نمونونه کی تایه تی شتیک که به گویره یه ک له گه ل جوړه کانی تری هه مان شت جیاوازه **ن:** بهرگی یه ک و دووی پرتووکیک **ن:** چاپی یه که م و دووه می پرتووکیک که چاپی یه که م بهرگی مقه پای په هه و چاپی دووه م بهرگی نهرمه **ن:** وینده وزی وه شانی ۱۰، ئاندرپویدی وه شانی ۱۱ **صدار** **version** **د** نسخه، جلد، چاپ.

وهشت: rain **ناو** باران، شپڙي چربووه وهی ناو بهرگه ههوا يان كهشی ههوا كه به شپڙه يه کی ديار وه کوو دلږي جيا جيا دائه كه وپته خواره وه. **ع** مطر **N** regn **د** باران.

وهشكمر: matchmaker **پيشه پوه ندی** **ناوی بکمر** ماسکهش، وهشكمر، قهله، دهويت، دهلال، كهسيك كه كاری خوښكردنی نيوانی كه سانه له بواری خوښه ويستی و هاوسه گريري، له هه ندی كومه لگه دا به شپڙه يه نافهرمی، تا راده يه ك كه وه کوو پيشه يه کی سووك سهيري ته كړی و، له هه ندی كومه لگه دا وه کوو پيشه يه کی فهرمييه؛ ههروه ها به هه ندی كوميانيا ته وتری كه كاروباری زه ماوه ند و هاوسه گريري بهرپوه ته بن. **N** Matchmaker **ع** وسيط زواج **د** پانداز.

وهش و ورا: ناوی بکدراو خوښی و وهرا، ساخ و به ده ماخ. **وهشه سيا: tenderly** **ئاوه لئاو** بهردل، بهناز، بهسوز، ميړيقان، نازدار، سموزهی خوښن شرين. **ع** بحنان **N** ømt **د** نازآلود.

وهشهنگ: ديارده **ناو** بارینی باران به باوه.

شپڙه: ديارده **ناو** شلوغه، بارینی بهفر و باران به يه كه وه.

وهقر ليبرياگ: دارهف **ناوی بکدراو** بيټوقره.

وهك سئ دولاړی ساخته يه: phony as a three-dollar bill **كونه**

دهسنه واژه **دهبهنگی** تهلي سئ دولاړی قهله، نامازه يه به ساخته بوونی ئاشكرا، به واتای تهوهی دروکه تهوهنده ئاشكرايه پيوستی به

بهر پرچدانوه نییه؛ وهک چوون سی دولاړی بوونی نییه مهگر ساخته بڼ، نهو گوته بهش راست نییه.

وهکوک: ❶ copy **کارگیری ناوې جاوگ** رایش، کوپی، رایشت، پروونوس، له بهرگیراو، له بهر نووسراو. پم توکوکی له بهرگیراو. **❷** نسخة طبق الأصل **N** kopiere **❸** نسخه، رونوشت. **❹**

وهکوک: ❷ Lab sample **تاقیغه پیر ناو** نمونوی تاقیگه. **❸** عینه الاختبار **N** test prove **❹** نمونه آزمایش.

وهکوک: ❸ paradigm **دیزاین ناو** پارادایم، مهلهزه، شیواز، نهنگاره، نهخش. **❹** نموذج **N** paradigme **❸** الگو، پارادایم.

وهگ: ❶ **ناو** وهرز **❸** موسم.

وهگ: ❷ **ناوونه کار** جاخ، همپهت، جهنگه، تاف.

وهگیر: ❶ narrator **ناوې بکه** جیروکبیز، ناخپوهر **❸** قصهگو، حکایت خوان **N** **❹** forteller **❸** راوی.

وه لیم: but نامرازی به پیوهندی وه لی، به لام، به لان، هه روا. [۴] لکن [N] men [د] اما.

وهنگ: شو جه مسمر، جه مسهری ئیسقان.

وه نه بیگو: Winnebago گه نئوگوزار شو ناوه ناوه کارگه یه کی به ره مهینتری ئوتوموبیلی گهران و سهیرانه له ولاته یه کگر تووه کانی ئه مریکا له ۱۹۵۸هه .

وه نه دی: transparency شووی جاوک [وهن + نه + دی = ئهودیو + دیار] هوه یدا، شووشه یی، هئسنیک که ئهودیوی لیوه دیار بی. [۴] شفاف [N] ðpenhet [د] شفاف.

وه نه دی: vision panel شو دهر بیجه، ده لاقه، رۆچنه. په نجره ی بچکوله، گیشه [د] نافذه [د] روزنه.

وهنهدی: showcase, vitrine **ښاوه** جامخانه، قیترینی شووشه. **ع**
 عرض **N** utstillingsvindu, vitrine **د** ویترن.

وهنهدی بلیت: ticket window **ښاوه** گیشه، ټو شوټنه‌ی بلیتی سینهما و
 پاس و تره‌نی لږ ټه‌فروشن. **ع** شباک التذاکر **N** billettvindu **د** گیشه
 بلیط.

وهوی: bride **ښاوه** بووک، ژنیک له روژی زهماوند و شووکردندا **ښیمایي**
 شمړمن. **ع** عروس **N** brud **د** عروس.

وهويله: [۴] marionette [تتادو] [شاو] بووکهله، بووکی تختهی بهژنهبالای بووکهشانو و قهره قوز، چهند تهل یان ده زووی بیوه بهستراوه و شانوگه به گویرهی چیروکهکه تهجووآینی [د] عروسک خیمه شب بازی [N] dukker [۴] دمیة.

وههمهن: [پورژمیر] [نابیرونه فسانه] [شاو] مانگی پاکان و جهنگاوه رانه،

به واتای چاک و چاکته ندیش، له جیهانی مینه ویدا هیمای ته ندیشی چاک و توانای پهره ردگاره، که له شیری خوشتاوازی سپیدپه هنا تایه تی وه همهنه، بهرگی سپی هیی وه همهنه و له م مانگدا کوشتار ناب بکری. وه همهن ناوی گیایه کیشه که له جهزنی وه همهنگان ته خوری و بو ده رمانیش ته شی؛ ته مشاسپهنی وه همهن، له ته فسانهی زهرده شتیدا یه کهمین و بالاترین ته مشاسپهن و سهره ری ته مشاسپهنانه، ئیزه دی پاسهوانی جه ماوه ر و له وهرگه و ئازه ل و پاتاله، وه همهن نزیکترین ته مشاسپهنه له لای ته هوورامه زدا؛

له دایکبوانی وه همهن پراوه ستاو و خوړاگرن، برپاوه خو و سهر به خو به، خاوه ن لوچیک و مروقدوسته، ئازاد یخواز و کومه لایه تیبیه، په خنه وه رناگری و زوووو ریازی خوئی ته گوپری، دوستی به ئهمگ و پراویزکاری باشه،

نوځوازه و بیژان؛

ناوی پوژۍ دووهمی هر مانگی خورشدیدیه، ناوی مانگی یانزهمی سالی خورشدیدیه، له مانگدا ههتاو وا له کهلوی دؤلچه Aquarius دا، دووهم مانگی زستانه، وههمهنگان جهژنی پوژۍ دووهمی وههمهنه؛ ریپهندهانه و توفی سرما:

مانگ، یانزههمش مانگ «وههمن» من
مانگ پاکان و میردان وهنن

وهیخر: aggressive **نهفسانه** شمرفروش، شمپهنگیز. ◀ له نهفسانهی کونی کوردی دا وهیخر بهچکه دیوئیک بووه دایکی ئاده میزاد و باوکیستی دیو بووه. **ن** نم دیومروقه زور زیرهک و وریا و فیلهزان بووه. **ع** دیوب، مسعار **ن** aggressiv **د** ستیزه جو. **ع** بهینه **ع** بهینه **ع** مهردوخ

◀ وهیخر پاشا زنجیره یهکی تهله قیزونی په خنهی کوردیه.

➔ مستومپراوی

وهیشوومه: provocator **ناوی چاوت** کتکه نه فتینه، که تنگیز، ئازاوه نهره وه، ئاگرخوشکهره، بشیوین، ئاگری ژیرکا، سهره سوډره، گوبه ننگیز، گیره شیوین، ناخار، تیکه ره. **ع** محرض **ن** provokator **د** فتنه گر.

وهیل: **نابینناسی** ناو ته نووری وهیل، ناوی بیر یان دؤلچکه له دوزه خ. **د** نام اهی است در جهنم.

ثلاثة وديان في جهنم

وادي غي وادي ويل وادي سقر

من يجمع الصلوات في صلاة واحدة ، قال تعالى آفخلفهم من بعدهم خلف اضاعوا الصلوات واتبعوا الشهوات فسوف يلقون غياً ، وتستعين منه جهنم كل يوم من شدة حرارته فهل يتحملة بشر ؟

وهي لمؤخر الصلوات بدون عذر وهو وادي مليء بالطراب والحيات لقوله تعالى اذويل للمصلين الذين هم عن صلاتهم ساهون ،

ومنو لتارك الصلاة حيث قال تعالى اماسلکم في سقر ، قالوا لم تكن من المصلين ، وقال اوماذراك ما سقر ، لا تبقي ولا تذر ، وهذا الوادي بمجرد دخول تارك الصلاة تدوب عظامه من شدة الحرارة وتترك الصلاة يحشر مع فرعون وهامان ويحرم من شفاعته النبي صلى الله عليه وسلم

اللهم اني

أعوذ بك من عذاب جهنم

وہیلان: ٹاؤمٹناؤ سمرلیٹشیاواو۔ ٹاوارہ، ہمرده گیل، گومراہ، سہرگردان، ہیدمہ گرتوو،

وہین: deception **ٹاؤ** فیٹل، فریو، کلاؤبازی، تہفرہ، خپانندن، شیوہ، گزی۔
خدعة [N] bedrag [د] فریب، دیلہ۔

وہینہک: punchinello, clown **جہنہکباز** لیبووک، گالٹہجی، حہنہکباز، قوشمہ،
کوٹستہ بای۔ [د] punchinello, klovn [N] مہرج [د] دلک۔

ویژه: literature **زمان** **ویژه** ئەو شیۆه گوتهیه له قسە ئاسایی بالاتر و بهنرختره و مهردم لای خوێان کۆیان کردوه تهوه و توواریان کردوووه و له خوێندنهوه و بیستنی ئەوانه ئهرووژین و ههست به پهزاره یان شادی و جیز ئەکهن. ویژه ئەو دهق و هۆنراوهیه که بێشینهی نتهوهیهک بێک ئەهین. **ادب** **ادب** litteratur **ادب** ادبیات.

ویژهوان: litterateur **ئاوی لیکدراو** بێسپۆر و داهینەر له بواری زمان و ویژهدا. **ادب** **ادب** litteratur **ادب** ادیب.

ویژه و یارسان: **ویژه وراژه** «ئایینی یارسان تاکه ئایینی کوردیه خزمتهی ویژه و هۆنراوهی کوردی کردوووه، بهو بێیمه ئەو ئاینهیه بو یهکهمجار له ڕێگه دهقه ئاینهکانیهوه که به زمانی کوردی نووسراون، دهستی به کوکردنهوهی ویژه و هۆنراوهی کوردی کردوووه؛ ههندیک لهو یارسانانه ئەمانن: (بالوولی زانا)، (شاخۆشین)، (بابا تاهیر هههمهانی)، هۆنەر و پاکیزه (دایه تهوڕیزی هههوامی)، هۆنەر (جهلاله خانمی لورستانی)، شاعیر (کهیهان خانمی لورستانی)، (په یحان خانمی لورستانی)، هۆنەر (فاتمه لورهی گوران) مهجدهدینی یارسانی (سان سههاک) و، دهیان هۆنهری تری یارسانی. بهم بێیه ویژهوانانی یارسانی یهکهمین بێشهنگانی ویژه و دهق و پهخشان و ههلبهست و هۆنراوهی کوردین.» «مههدی کاکهیی»

ویژهیی: literary **ویژه** **ئاوه ئاوه** **ئاوی جاوگ** واته په یوه نیدیار به نووسین و

خوښندنه، یان پښدانان بو ویزه و به‌هایدانی نهو مزارانه‌ی په‌یوه‌ستن به ویزه‌وه، وه‌کوو تاقانه ده‌ستکه‌وتی ژبانی به‌کومل و هوکاري دریزه و گواستنه‌وی ژبار و مروقی زیر به هموو قوناغه پر تنگ‌وجه‌لمه‌کاني گه‌شمی کومه‌لایه‌تیدا. ۴ ادبی litterære N ۵ ادبی.

ویژه‌ی به‌راوردکاری: Comparative literature ویژه نقدیواز به‌شیکي نوییه

له ویزه، که سهره‌لډانی به شیوه‌یه‌کی پراکتیی و زانستی بو نیوه‌ی دووه‌می سده‌ی نوزده‌همه‌گه‌پرته‌وه. نه‌م ویزه، به شیوه‌یه‌کی گشتی، په‌یوه‌ندی و بیجی لی‌کچووی نیوان ویزه‌ی نه‌توه‌کان تی نه‌کاته‌وه و لیان نه‌کولیتته‌وه، له‌ویشه‌وه به دوی کاریگه‌ری تی‌کسته‌کانی ویزه‌ی نه‌توه‌یه‌کی دیاریکراو به‌سهر ویزه‌ی نه‌توه‌کانی دیدا نه‌گه‌پرته؛ سا نه‌مه پیوه‌ندی به‌کارتی‌کردن و کاریگه‌ریه‌وه هه‌بیته، یان به‌کارلیکی سروسشتی نیوان ویزه‌ی نه‌توه‌کانه‌وه. نه‌م چه‌شنه ویزه له نه‌وروپادا سهری هه‌لداوه، به شیوه‌یه‌کی به‌رجاوتر له فهرانسه‌دا بره‌وی پر دراوه و گه‌شمی کردوه. به‌لام دواتر له نه‌مریکا و سو‌قیه‌تی جاران و ولاتانی دیکه‌ش گه‌شمی سه‌ند. ۴ الأدب المقارن N ۵ Sammenlignende litteratur ۵ ادبیات تطبیقی.

ویژه‌ی په‌سنی: literature of description ویژه نقدیواز یان descriptive

literature شیوازی‌که که نووسر به سوودوه‌رگرتن له ورده‌کاری، به وشه وینه‌ی دیمه‌نیک نه‌کیشی. نه‌م شیوازه به هو‌ی وردبوونه‌وه له

ورده کاریه‌کان ریگه بهوه ئه‌دا که نووسر په‌سنی ئه‌دگاری که‌سان و شوینان و شمه‌ک و رووداوه‌کان بی‌شکه‌ش به خوینەر بکات **د** ادبیات توصیفی **N** beskrivelseslitteratur **۴** الأدب الوصفی.

ویژه‌ی شوانکاره: Pastoral literature **ویژه** **ن** شوانکاره **ن** شیوازیکی ویژه‌یه که کومه‌لگی شوانکاره، به ئازاد و سه‌ربه‌ست له کوټ و به‌ندی ئالوژی و گه‌نده‌لی شارستانیته و ژبانی شاری ئه‌نه‌خسینی. له نهریتی روژئاوادا شیوازیکی هونه‌ریه که ناوه‌روکی سه‌رکی بریتییه له ئارامی و سازگاری ژبانی ساکاری گوندی له هه‌ناوی سه‌روشتدا. وشه‌ی وه‌کوو تیکنو‌یاستوراڵ نوینه‌ره‌وه‌ی به‌رداستی ئه‌رینی له ته‌کنیک و ته‌کنه‌لوژی و به‌کاره‌ینانی له به‌دیه‌ینانی که‌شیکی دلگه‌شین و سازگار دایه. ویژه‌ی شوانکاره له جو‌ره‌کانی ویژه و هونه‌ر و هونراوه‌دا ئه‌بینری. **۴** ادب رعوی **N** Pastoral **د** litteratur ادبیات شبانی.

وېستفالن: Westphalen **موگرافيا** **ناوونجا** ناوچه يکې پيشه سازييه له آلمان. **وېستگه ی دوآ ترهن: Stazione Termini** **فيلم** ۱۹۵۳ ای ئيتاليایي، **ئهمريکايي**، **دهرهينانی** **فیتوریو دی سیکا**.

وېستېرن و تراچيډيا: سينما **تتادو** **پينه ما جيبه** هه نډيک له نيوان وېستېرن و تراچيډياي يونان ليکچوونيان بينوه. **ئهمه يه کيک له نمونه ده گمه نه کانه که بازن وېستېرن له گه چيروکي ئه وينداری ده رباری بهراورد ئەکات. هيو گره ی**

وېستېرن يان بالاترين نمونه ی فیلمی ئهمريکايي: Le Western ou le cinéma américain par excellence **توژينه وه يه که له سمر سينه ماي وېسترن، له لايهن کوّمه لئى «هونه رى حوته م» وه شانى Cerf پاريس، ۱۹۵۳.**

وېستېرنير: The Westerner **فيلم** ۱۹۴۰، **فيلمی وېستېرنی ئهمريکايي** ۱۹۴۰، **دهرهينانی ويليم وايلر**.

وَيْل: wandering **ئاوهلئاو** **د** سرگردان، مروی ئاواره و بی جیوری. **ع** تجول
vandrende **د** سرگردان. **ن**

وَيْلخِر: peddler **بیئنه** **ئاو** **د** چه چی ناوبازار، ورده و اله فروش، ده ستفروشی
ناوبازار **ع** **د** بائع متجول **ن** kjøpmann **د** بیله ور.

وینا: figment **ئاو** **د** ئه ندیشه، خوڤ، گومان، هینانه بهرچاو، تاودانه وهی
پۆزه ف له ئه ندیشه دا، بروابوون به شتیک که ته نها له ئه ندیشه دا بوونی
ههیه. **ع** **د** ملفق، خیالی **ن** figur **د** **د** تجسم، تصور.

ویناگردن: depiction **جاوئ ئه بیه** **د** هینانه بهرچاو. **ع** **د** تصویر **ن** fremstilling
د **د** تجسم، تجسم کردن، ئجسم فکری، تصور کردن **ع** visualization.

ویناګهر: visionary **ناو ښارو** بیرکړدنه‌وه و پلاندانان بؤ داهاتوو به وهرم یان ټنډیښه و ویناکردن، خوښته‌ندیښه **N** visionær **ع** عالم **د** خیال اندیش. **←** **وهرم:** vision, thought **ناو** پندار، تهمار، ګومان **د** فکر، خیال **N** vision, tenkt **د** فکر، خیال **ناو ښارو** epiphany **ناو ښارو** ده‌رکه‌وتنه‌وه، بینینی خوا له وهرم و له داره‌تی نائاسایی ده‌روونیدا: «ده‌رکه‌وتنه‌وه‌ی عیسا لای ناجووله‌کمی بؤره‌پیاو و بیپړوا، هه‌روه‌ک مؤغانی رۆژه‌لاتی سه‌لماندبوویان.» په‌رتووکي پیرۆز به کوردی، مه‌تا ۱-۱۲:۲

ویناندن: imagine **ده‌روونښاسی** **جاوگ ښیهر** ویناکردن، هیئانه به‌رچاو و ټنډیښ. **ع** تصور **N** forestill deg **د** تصور کړدن. **←** **خوویندانن:** ویناکردنی خو له به‌رچاودا. **ع** الخیال الذاتي **N** selvfantasi **د** تخیل خود.

وینایی: imaginary **ناو ښارو** ټنډیښه‌یی. **ع** خیالی **N** innbilt **د** خیالی.

وینجه: **ښارو** یونجه، ږووه‌کیکه له تیره‌ی «په‌پووله‌یبه‌کان» Popillonacées و له ده‌سته‌ی «شمه‌وره‌یه‌کان» Lotées که هه‌ر وه‌کوو شمه‌ور ده‌پېرن، تاکوو یه‌ک مه‌تر به‌رز ټه‌بی، گه‌لای ناسک و سی پهره، گوله‌کانی په‌نگیان وه‌نوشه‌یبه و جaro باریش زه‌ردن، به‌لام زور به‌هیزه و هاوین تاکوو یاییز سی جوار جاران ټه‌پېرنه‌وه و، له گشت ټالفیک باشتره و تازه‌ل چاکی ټخوا و گوشتی پړ ده‌گری. ټه‌ګه‌ر له زه‌ویي باشدا بیچینن له ۴ تاکوو ۱۰ سالان ټه‌رویتنه‌وه. به‌ره‌کمی له شه‌یتانوکه‌یه‌کی پیچ پیچ ټه‌جړی که سی جار پیچی خواردووه و ټووه‌کمی که له لووبیای جووکه ټه‌چن له‌ویدان. ټهو ټووه‌ی که رایټه‌ګرن بؤ چاندنی سالانی داهاتوو، نابی له دوو سال زیاتر بمینیتنه‌وه و په‌نگیشیان ټه‌بی قاوه‌یبه‌کی ږووناک بړ، ټهو ټووه‌ی که په‌نگی په‌ش بووه‌ته‌وه، باش نیبه و ټه‌وه نیشانهی ټیکچوونیه‌تی و هیزی هه‌وه‌لی خوئی له ده‌ست داوه. ټم ږووه‌که چه‌ند جوړی هه‌یه. جوړیکی دوو سالانی ناوی Medicago lupulia یه. وینجه که تازه‌چینراو به

داس ئه پمپرنن بۆ ئه وهی پینچ و قویهنی ئه ستوور بی، بهم کارهش ئه لاین « داسپمپرن کردن » یان به « داس پمپرندن ». دوایین بهری وینجه ناگاته گو لکردن و کورته بالایه، « پیوره » ی بی ئه لاین. به فهرانسهیی زیاتر له ۴ ناوی همیه که ئهمه یه کیکیانه Luzerne. جوړیک وینجه که له کوردستاندا ئه رووی، وینجه ههر دیل یان وینجه کیویلهیه.

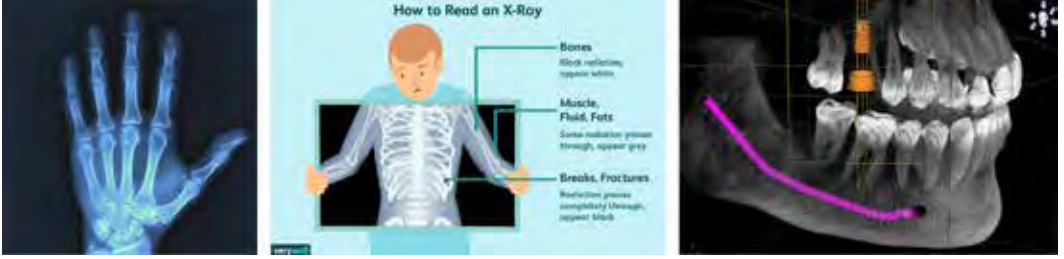

وینجه که رویشکه: **پهوهی ناو** یونجه تالی، گیایه که له تیره ی Papilionaceae هم به پینچ و هممیش وهک گیایه کی یهک ساله ئه رووی، خوړاکی باشه بۆ ئازه ل. بالای تاکوو ۷۰ سم ئه بی و له کورده واریدا بۆ ده رمان به کاری دین.

وینه تیشک: x-ray imaging **پهوهی ناو** وینه تیشکی رووتگن، وینه تیشکی

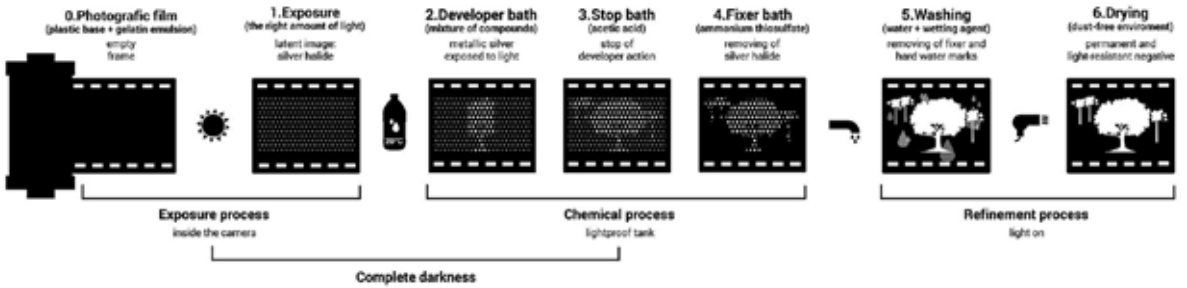
ٹیکس. [۴] التصوير بالأشعة السينية [N] røntgenbilder [د] تصویر برداری اشعه ایکس.

وینہ چه سپان: sticker [ناو ایندراو] سٹیکر، کاغز، نایلون یاں رووبانیکی چا پکراوی چه سپداره که ته توانری بلکینری به شوین یاں رووبه ریگهوه. [۴] ورقه لاصقه [N] klistremerke [د] کاغذ برجسب.

وینہ شور دنهوه: photo developing [وینه گری] [چاوغے شنبیهر] شور دنهوه له فوٹوگرافیدا واته بهرکهوتنی فیلمی فوٹوگرافی یاں کاغزی فوٹوگرافی به هیسنه کیمیاییهکان که فیلمه که ته کاته وینه یه کی نه ریئی یاں نه ریئی، یاں کاغزه که ده کاته وینه ی فوٹوگرافی. ته مه یه کهم هه نگاهه له بواری فیلم و کاغزدا. مه به ست له سهره لدا نه که بریتیه له گو ریئی وینه یه کی کاتی له سهر فیلم یاں کاغزی فوٹوگرافی بو وینه یه کی هه میشه یی و دیار و ناهه ستیار به رووناکی. وه ستان و گرسان و شور دنهوه هه نگاهه کانی داهاتوون بو بده ستهینانی وینه ی ئادار و نه گوږ [۴] الظهور (تصویر) [N] bildefremkalling [د] ظهور (عکاسی).

وینهنیگار: pictograph زمانهوانی هونهر وینهنیکی کیشراو به واتای وشه یان ده سته وازه یه ک. بیکتوگراف کونترین شیواهی نووسینی ناسراوه تا ئیسته، له میسر و کوردستان نمونهی سی هزار سال بهر له ئیسته دوزراوه تهوه.

وینهی ژیان: سینهما سینهما picture of life هورمی ئافرانندی مروّف به کهره ستهی جگه له بهرهمهینانی سروشتی، له میژه بوو ئهنديشمی مروّقی به خوڤهوه خهریک کردبوو: سه رهه لدانی ئهفسانهی وهکوو پیگمالیون Pygmalion و گالاتیا Galatea بهم هوڤهوه بووه. ههندي له فهیله سووفانی ناتورا لیستی سهده کانی ناوهندی وهکوو ئالبیرتوس ماگنوس Albertus Magnus {ماموستای ئاکیناس Aquinas} لهم بواره دا کهوتنه توژینهوه. ئافرانندی ئامیردی شیوه مروّف، بابه تیکه که زور جاران له ویزه و فیلمه کاندای وهکوو The Golem پاته بووه تهوه، بیگومان ههر ئهه وازه بوو که به کهم بینهرانی سینهمای والیکرد رستهی «ئهمه خودی ژیان» بلین. باندوری شیوازی بالای تابلوی چاوفریویش ههر

بهمجوره بوو. **سینما:** هیو گرهی

وینهی جوولهدار: animated photography **سینما** **وینه گهری** وینهی
 بزۆز. **ع** التصوير المتحرک **N** animert fotografering **د** عکاسی
 متحرک.

وینهی خو و خوړپزی: self-image and self-esteem **ده روونخاسی** **خاوی لیکدراو**
 وینهی خو یان خود ئهوه یه که چوڼ خوټ «ئەبینیت». ئه و وینه یه که ههته
 چوڼ دهرده کهویت و چوڼ ههلسوکهوت ئەکهیت. باوه پت وایه ئهوانی
 تر چوڼ ئەتبینن؛ بهلام خوړپزی ئهوه یه که چهنده بهها بو خوټ دائه نیت
 و زیاتر په یوه ندی بهو جوړه کهسه ههیه که پیت وایه تویت **دوخی**
کوومه لایه تی: social status **هه لومه رج** بریتیه له پیگهی ههستی کراو
 یان راسته قینهی تاکیک به بهراورد له گهل ئهوانی دیکه له سمر په ههندی
 په یوه ندی کوومه لایه تی (بو نمونه، تایه تمه ندی بهکان، پیگهی ئابووری،
 تواناکان)؛ دوخی هه مرؤفیک له هه ر پله و پایه یه کدا زیاتر ئهو شیوازه یه
 که خه لکی سه بهاره ت بهو بیر ئەکه نه وه.

ویتفوگیل: Karl August Wittfogel (۱۸۹۶-۱۹۸۸) شانۆنوس، سهره تا کۆمۆنیست و یاشان دزی کۆمۆنیست. بلاوکهره وهی نامهکانی مارکس دهربارهی پرووسییه.

ویدۆر: Charles Widor (۱۸۴۴-۱۹۳۷) مایسترو، ئۆرگژهن و هوتهرمه داند موزیک. ئاوازدانهی فهراڤسییه.

ویربلشتورم: wirbelsturm **شاو** ئالمانی به وتای گهرده لوول، باهوژ **E**
. whirlwind

ویزه: دهنگه وخته **شاو** وزهوز، ویزه ویز، دهنگی جانوهری ژیله وهک میث و مهگهز و میثووله و زهرگهته.

ویژدان: conscience **شاو** [ویژ + دان = ویژدان ← ویژدان] زهویل، ههستکردنی دل و دهروون، ههستی وریای و بیداری سهبارت به خود و ژینگه. **E** الضمیر، وجدان (له کوردی وهگریراوه) **N** samvittighet **D** وجدان.

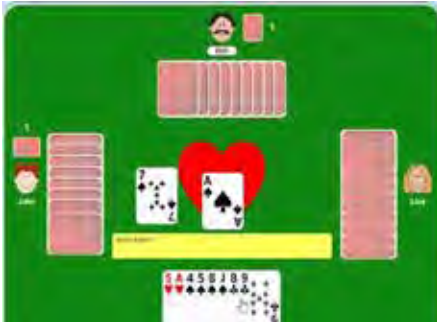
بیناسه ویژدان دادگایه که له دهروونی مندا که بو ههموو کاریکی باش و خراب دادگایم ئەکات، دادوهی ئەم دادگایه له لای مروقی تندرستی باش، که سیکی زانی میهره بانی دادگهر و، پینشهوای پینشکوتنه به ناراستی گه شهکردندا؛ بهلام له لای مروقی ناسازی خراب، ویژدان بیدادگایه که له دهروونی مندا به دادوهریکی تالیگری نادادگهره وه که تهنه منی مهبهسته و ههموو بریاریکی باش و خرابی تهنه به سوودی منه. ویژدان تا کوتایی میرمندالی تهنه بو دادگاییکردنی دگهره، بهلام کاتیکی هوشیاری و تیگه‌بیشتنی بهره ئەسینن؛ خویشی دادگایی ئەکات و ماههکی دادگای ویژدان به ستراوه به که سایهتی که سهکهوه؛ **واته ویژدان ئەوهیه که دوژمنانی کورد نیبانه!**

دان: باشگرێکه له باش وشه دی و په‌یقیکی واتادار دروست ئەکات.

ویژدانپاریز: conscientious **نایدیولوجی** **ئاوه‌ئاو** که سیکه به هوکاری ویژدانی و په‌وستی یان تایینی دزی خزمه‌تکردن له هیزه چه‌کداره‌کان یان به شیوه‌یه‌کی گشتی دزی هه‌لگرتنی چه‌که. **E** بضمیر **N** pliktoppfyllende **D** با وجدان.

ویست: whist **گه‌مه** **شاو** یارییه‌کی په‌ری چوار که سیبه وه‌کوو یاری په‌ری

{حوکم} وایه.

ویستریا: wisteria **رووهک** **ناو** دهوه نیکه له تیره ی نوک، گولی هیئشووی
 هه لواسراوی شینی مه یله و به نهوشی هه یه. **ع** الوستاریه **N** blâregn **د**
 ویستریا.

ویسکی مه کالان: Macallan Whiskey **خواردنه وه** **به رزته گ** له یه که مین
 جوژه کانی ویسکیه له سکاتلند که سالی ۱۸۲۴ به قانونی ناسته ی پ
 درا. کارگهی دلویاندنی مه کالان له سپه ی ساید Speyside، تنها کارگهی
 ناوهندی له باکووری رۆژه لاتی سکاتلند، ئه پروانی به سهر چمی مه زنی
 سپه ی دا و خانهی مینه وه ی مه کلان هکان که له ۱۷۰۰ ادا دروستکراوه، ئه پروانی
 به سهریدا.

ویسکی مه کلان که له گرانترین ویسکیه کانه جاری واهه بووه بوتلیکی

گه‌یشتوه ته ۱,۲۰۰,۰۰۰ ډولار، ناوبانگی خوۍ به هوۍ شماره‌زایی و ئه‌مه‌گذاری و ه‌ستایان به‌تواناوه به‌ده‌ست هیټناوه، که که‌لکه‌للی تایبه‌تیا ن هه‌یه له به‌کاره‌یټنای باشت‌رین که‌ره‌سته‌ی خاو و دلوټاندنی ناوازه و پاریزگاری بیوټنه‌دا.

ویسلر: James McNeill Whistler (۱۸۳۴-۱۹۰۳) شپوه‌کاری ئه‌مپرسنیه‌ستی ئه‌مه‌ریکایی خولی زپړین، ئافرنه‌ری تابلوی به‌ناوبانگی دایکی ویسلر.

فیلم: فیلمه جوانه‌که‌ی پړوه‌ن ئه‌تکینز به‌ ناوی Bean سالی ۱۹۹۷ ده‌ره‌یټنای میټل سمیس ده‌باره‌ی ئه‌م تابلویه.

فیلم: دایکی ویسلر Whistler's mother فیلمی ئه‌م‌ریکایی ۲۰۱۹، ده‌ره‌یټنای رابې رپوټر تسون.

ویکا: Wicca ناپېختاسی باوه‌ر سیسته‌میکی بیروباوه‌ری بټه‌رستانه‌یه که له‌سه‌ر بنه‌مای سروشت و له‌ ناوه‌راستی سه‌ده‌ی بیسته‌مدا دامه‌زراوه. ویکاکان سروشت ده‌په‌رستن و زورچار وه‌ک دایکی زه‌وی و باوکی ئاسمان

پیرسونا ده‌کریڼ و، نازناوی جیاواز بو خوداوه‌نده‌کانیان به‌کار ته‌هینن. ویکا که به The Craft ناسراوه، تاینیکي مؤدیرن و بت‌مرست و به‌کگرتوو و زه‌وی-سه‌نته‌ره. زانایانی تاینیناس همم وه‌ک بزووتنه‌وه‌یه‌کی تاینی نوی و همم وه‌ک به‌شیک له ئیزوټیریزمی جادووگري روژتاوایی پولینری ده‌کهن. [۴] [N] [د] . ۰ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰ ۱۰۱ ۱۰۲ ۱۰۳ ۱۰۴ ۱۰۵ ۱۰۶ ۱۰۷ ۱۰۸ ۱۰۹ ۱۱۰ ۱۱۱ ۱۱۲ ۱۱۳ ۱۱۴ ۱۱۵ ۱۱۶ ۱۱۷ ۱۱۸ ۱۱۹ ۱۲۰ ۱۲۱ ۱۲۲ ۱۲۳ ۱۲۴ ۱۲۵ ۱۲۶ ۱۲۷ ۱۲۸ ۱۲۹ ۱۳۰ ۱۳۱ ۱۳۲ ۱۳۳ ۱۳۴ ۱۳۵ ۱۳۶ ۱۳۷ ۱۳۸ ۱۳۹ ۱۴۰ ۱۴۱ ۱۴۲ ۱۴۳ ۱۴۴ ۱۴۵ ۱۴۶ ۱۴۷ ۱۴۸ ۱۴۹ ۱۵۰ ۱۵۱ ۱۵۲ ۱۵۳ ۱۵۴ ۱۵۵ ۱۵۶ ۱۵۷ ۱۵۸ ۱۵۹ ۱۶۰ ۱۶۱ ۱۶۲ ۱۶۳ ۱۶۴ ۱۶۵ ۱۶۶ ۱۶۷ ۱۶۸ ۱۶۹ ۱۷۰ ۱۷۱ ۱۷۲ ۱۷۳ ۱۷۴ ۱۷۵ ۱۷۶ ۱۷۷ ۱۷۸ ۱۷۹ ۱۸۰ ۱۸۱ ۱۸۲ ۱۸۳ ۱۸۴ ۱۸۵ ۱۸۶ ۱۸۷ ۱۸۸ ۱۸۹ ۱۹۰ ۱۹۱ ۱۹۲ ۱۹۳ ۱۹۴ ۱۹۵ ۱۹۶ ۱۹۷ ۱۹۸ ۱۹۹ ۲۰۰ ۲۰۱ ۲۰۲ ۲۰۳ ۲۰۴ ۲۰۵ ۲۰۶ ۲۰۷ ۲۰۸ ۲۰۹ ۲۱۰ ۲۱۱ ۲۱۲ ۲۱۳ ۲۱۴ ۲۱۵ ۲۱۶ ۲۱۷ ۲۱۸ ۲۱۹ ۲۲۰ ۲۲۱ ۲۲۲ ۲۲۳ ۲۲۴ ۲۲۵ ۲۲۶ ۲۲۷ ۲۲۸ ۲۲۹ ۲۳۰ ۲۳۱ ۲۳۲ ۲۳۳ ۲۳۴ ۲۳۵ ۲۳۶ ۲۳۷ ۲۳۸ ۲۳۹ ۲۴۰ ۲۴۱ ۲۴۲ ۲۴۳ ۲۴۴ ۲۴۵ ۲۴۶ ۲۴۷ ۲۴۸ ۲۴۹ ۲۵۰ ۲۵۱ ۲۵۲ ۲۵۳ ۲۵۴ ۲۵۵ ۲۵۶ ۲۵۷ ۲۵۸ ۲۵۹ ۲۶۰ ۲۶۱ ۲۶۲ ۲۶۳ ۲۶۴ ۲۶۵ ۲۶۶ ۲۶۷ ۲۶۸ ۲۶۹ ۲۷۰ ۲۷۱ ۲۷۲ ۲۷۳ ۲۷۴ ۲۷۵ ۲۷۶ ۲۷۷ ۲۷۸ ۲۷۹ ۲۸۰ ۲۸۱ ۲۸۲ ۲۸۳ ۲۸۴ ۲۸۵ ۲۸۶ ۲۸۷ ۲۸۸ ۲۸۹ ۲۹۰ ۲۹۱ ۲۹۲ ۲۹۳ ۲۹۴ ۲۹۵ ۲۹۶ ۲۹۷ ۲۹۸ ۲۹۹ ۳۰۰ ۳۰۱ ۳۰۲ ۳۰۳ ۳۰۴ ۳۰۵ ۳۰۶ ۳۰۷ ۳۰۸ ۳۰۹ ۳۱۰ ۳۱۱ ۳۱۲ ۳۱۳ ۳۱۴ ۳۱۵ ۳۱۶ ۳۱۷ ۳۱۸ ۳۱۹ ۳۲۰ ۳۲۱ ۳۲۲ ۳۲۳ ۳۲۴ ۳۲۵ ۳۲۶ ۳۲۷ ۳۲۸ ۳۲۹ ۳۳۰ ۳۳۱ ۳۳۲ ۳۳۳ ۳۳۴ ۳۳۵ ۳۳۶ ۳۳۷ ۳۳۸ ۳۳۹ ۳۴۰ ۳۴۱ ۳۴۲ ۳۴۳ ۳۴۴ ۳۴۵ ۳۴۶ ۳۴۷ ۳۴۸ ۳۴۹ ۳۵۰ ۳۵۱ ۳۵۲ ۳۵۳ ۳۵۴ ۳۵۵ ۳۵۶ ۳۵۷ ۳۵۸ ۳۵۹ ۳۶۰ ۳۶۱ ۳۶۲ ۳۶۳ ۳۶۴ ۳۶۵ ۳۶۶ ۳۶۷ ۳۶۸ ۳۶۹ ۳۷۰ ۳۷۱ ۳۷۲ ۳۷۳ ۳۷۴ ۳۷۵ ۳۷۶ ۳۷۷ ۳۷۸ ۳۷۹ ۳۸۰ ۳۸۱ ۳۸۲ ۳۸۳ ۳۸۴ ۳۸۵ ۳۸۶ ۳۸۷ ۳۸۸ ۳۸۹ ۳۹۰ ۳۹۱ ۳۹۲ ۳۹۳ ۳۹۴ ۳۹۵ ۳۹۶ ۳۹۷ ۳۹۸ ۳۹۹ ۴۰۰ ۴۰۱ ۴۰۲ ۴۰۳ ۴۰۴ ۴۰۵ ۴۰۶ ۴۰۷ ۴۰۸ ۴۰۹ ۴۱۰ ۴۱۱ ۴۱۲ ۴۱۳ ۴۱۴ ۴۱۵ ۴۱۶ ۴۱۷ ۴۱۸ ۴۱۹ ۴۲۰ ۴۲۱ ۴۲۲ ۴۲۳ ۴۲۴ ۴۲۵ ۴۲۶ ۴۲۷ ۴۲۸ ۴۲۹ ۴۳۰ ۴۳۱ ۴۳۲ ۴۳۳ ۴۳۴ ۴۳۵ ۴۳۶ ۴۳۷ ۴۳۸ ۴۳۹ ۴۴۰ ۴۴۱ ۴۴۲ ۴۴۳ ۴۴۴ ۴۴۵ ۴۴۶ ۴۴۷ ۴۴۸ ۴۴۹ ۴۵۰ ۴۵۱ ۴۵۲ ۴۵۳ ۴۵۴ ۴۵۵ ۴۵۶ ۴۵۷ ۴۵۸ ۴۵۹ ۴۶۰ ۴۶۱ ۴۶۲ ۴۶۳ ۴۶۴ ۴۶۵ ۴۶۶ ۴۶۷ ۴۶۸ ۴۶۹ ۴۷۰ ۴۷۱ ۴۷۲ ۴۷۳ ۴۷۴ ۴۷۵ ۴۷۶ ۴۷۷ ۴۷۸ ۴۷۹ ۴۸۰ ۴۸۱ ۴۸۲ ۴۸۳ ۴۸۴ ۴۸۵ ۴۸۶ ۴۸۷ ۴۸۸ ۴۸۹ ۴۹۰ ۴۹۱ ۴۹۲ ۴۹۳ ۴۹۴ ۴۹۵ ۴۹۶ ۴۹۷ ۴۹۸ ۴۹۹ ۵۰۰ ۵۰۱ ۵۰۲ ۵۰۳ ۵۰۴ ۵۰۵ ۵۰۶ ۵۰۷ ۵۰۸ ۵۰۹ ۵۱۰ ۵۱۱ ۵۱۲ ۵۱۳ ۵۱۴ ۵۱۵ ۵۱۶ ۵۱۷ ۵۱۸ ۵۱۹ ۵۲۰ ۵۲۱ ۵۲۲ ۵۲۳ ۵۲۴ ۵۲۵ ۵۲۶ ۵۲۷ ۵۲۸ ۵۲۹ ۵۳۰ ۵۳۱ ۵۳۲ ۵۳۳ ۵۳۴ ۵۳۵ ۵۳۶ ۵۳۷ ۵۳۸ ۵۳۹ ۵۴۰ ۵۴۱ ۵۴۲ ۵۴۳ ۵۴۴ ۵۴۵ ۵۴۶ ۵۴۷ ۵۴۸ ۵۴۹ ۵۵۰ ۵۵۱ ۵۵۲ ۵۵۳ ۵۵۴ ۵۵۵ ۵۵۶ ۵۵۷ ۵۵۸ ۵۵۹ ۵۶۰ ۵۶۱ ۵۶۲ ۵۶۳ ۵۶۴ ۵۶۵ ۵۶۶ ۵۶۷ ۵۶۸ ۵۶۹ ۵۷۰ ۵۷۱ ۵۷۲ ۵۷۳ ۵۷۴ ۵۷۵ ۵۷۶ ۵۷۷ ۵۷۸ ۵۷۹ ۵۸۰ ۵۸۱ ۵۸۲ ۵۸۳ ۵۸۴ ۵۸۵ ۵۸۶ ۵۸۷ ۵۸۸ ۵۸۹ ۵۹۰ ۵۹۱ ۵۹۲ ۵۹۳ ۵۹۴ ۵۹۵ ۵۹۶ ۵۹۷ ۵۹۸ ۵۹۹ ۶۰۰ ۶۰۱ ۶۰۲ ۶۰۳ ۶۰۴ ۶۰۵ ۶۰۶ ۶۰۷ ۶۰۸ ۶۰۹ ۶۱۰ ۶۱۱ ۶۱۲ ۶۱۳ ۶۱۴ ۶۱۵ ۶۱۶ ۶۱۷ ۶۱۸ ۶۱۹ ۶۲۰ ۶۲۱ ۶۲۲ ۶۲۳ ۶۲۴ ۶۲۵ ۶۲۶ ۶۲۷ ۶۲۸ ۶۲۹ ۶۳۰ ۶۳۱ ۶۳۲ ۶۳۳ ۶۳۴ ۶۳۵ ۶۳۶ ۶۳۷ ۶۳۸ ۶۳۹ ۶۴۰ ۶۴۱ ۶۴۲ ۶۴۳ ۶۴۴ ۶۴۵ ۶۴۶ ۶۴۷ ۶۴۸ ۶۴۹ ۶۵۰ ۶۵۱ ۶۵۲ ۶۵۳ ۶۵۴ ۶۵۵ ۶۵۶ ۶۵۷ ۶۵۸ ۶۵۹ ۶۶۰ ۶۶۱ ۶۶۲ ۶۶۳ ۶۶۴ ۶۶۵ ۶۶۶ ۶۶۷ ۶۶۸ ۶۶۹ ۶۷۰ ۶۷۱ ۶۷۲ ۶۷۳ ۶۷۴ ۶۷۵ ۶۷۶ ۶۷۷ ۶۷۸ ۶۷۹ ۶۸۰ ۶۸۱ ۶۸۲ ۶۸۳ ۶۸۴ ۶۸۵ ۶۸۶ ۶۸۷ ۶۸۸ ۶۸۹ ۶۹۰ ۶۹۱ ۶۹۲ ۶۹۳ ۶۹۴ ۶۹۵ ۶۹۶ ۶۹۷ ۶۹۸ ۶۹۹ ۷۰۰ ۷۰۱ ۷۰۲ ۷۰۳ ۷۰۴ ۷۰۵ ۷۰۶ ۷۰۷ ۷۰۸ ۷۰۹ ۷۱۰ ۷۱۱ ۷۱۲ ۷۱۳ ۷۱۴ ۷۱۵ ۷۱۶ ۷۱۷ ۷۱۸ ۷۱۹ ۷۲۰ ۷۲۱ ۷۲۲ ۷۲۳ ۷۲۴ ۷۲۵ ۷۲۶ ۷۲۷ ۷۲۸ ۷۲۹ ۷۳۰ ۷۳۱ ۷۳۲ ۷۳۳ ۷۳۴ ۷۳۵ ۷۳۶ ۷۳۷ ۷۳۸ ۷۳۹ ۷۴۰ ۷۴۱ ۷۴۲ ۷۴۳ ۷۴۴ ۷۴۵ ۷۴۶ ۷۴۷ ۷۴۸ ۷۴۹ ۷۵۰ ۷۵۱ ۷۵۲ ۷۵۳ ۷۵۴ ۷۵۵ ۷۵۶ ۷۵۷ ۷۵۸ ۷۵۹ ۷۶۰ ۷۶۱ ۷۶۲ ۷۶۳ ۷۶۴ ۷۶۵ ۷۶۶ ۷۶۷ ۷۶۸ ۷۶۹ ۷۷۰ ۷۷۱ ۷۷۲ ۷۷۳ ۷۷۴ ۷۷۵ ۷۷۶ ۷۷۷ ۷۷۸ ۷۷۹ ۷۸۰ ۷۸۱ ۷۸۲ ۷۸۳ ۷۸۴ ۷۸۵ ۷۸۶ ۷۸۷ ۷۸۸ ۷۸۹ ۷۹۰ ۷۹۱ ۷۹۲ ۷۹۳ ۷۹۴ ۷۹۵ ۷۹۶ ۷۹۷ ۷۹۸ ۷۹۹ ۸۰۰ ۸۰۱ ۸۰۲ ۸۰۳ ۸۰۴ ۸۰۵ ۸۰۶ ۸۰۷ ۸۰۸ ۸۰۹ ۸۱۰ ۸۱۱ ۸۱۲ ۸۱۳ ۸۱۴ ۸۱۵ ۸۱۶ ۸۱۷ ۸۱۸ ۸۱۹ ۸۲۰ ۸۲۱ ۸۲۲ ۸۲۳ ۸۲۴ ۸۲۵ ۸۲۶ ۸۲۷ ۸۲۸ ۸۲۹ ۸۳۰ ۸۳۱ ۸۳۲ ۸۳۳ ۸۳۴ ۸۳۵ ۸۳۶ ۸۳۷ ۸۳۸ ۸۳۹ ۸۴۰ ۸۴۱ ۸۴۲ ۸۴۳ ۸۴۴ ۸۴۵ ۸۴۶ ۸۴۷ ۸۴۸ ۸۴۹ ۸۵۰ ۸۵۱ ۸۵۲ ۸۵۳ ۸۵۴ ۸۵۵ ۸۵۶ ۸۵۷ ۸۵۸ ۸۵۹ ۸۶۰ ۸۶۱ ۸۶۲ ۸۶۳ ۸۶۴ ۸۶۵ ۸۶۶ ۸۶۷ ۸۶۸ ۸۶۹ ۸۷۰ ۸۷۱ ۸۷۲ ۸۷۳ ۸۷۴ ۸۷۵ ۸۷۶ ۸۷۷ ۸۷۸ ۸۷۹ ۸۸۰ ۸۸۱ ۸۸۲ ۸۸۳ ۸۸۴ ۸۸۵ ۸۸۶ ۸۸۷ ۸۸۸ ۸۸۹ ۸۹۰ ۸۹۱ ۸۹۲ ۸۹۳ ۸۹۴ ۸۹۵ ۸۹۶ ۸۹۷ ۸۹۸ ۸۹۹ ۹۰۰ ۹۰۱ ۹۰۲ ۹۰۳ ۹۰۴ ۹۰۵ ۹۰۶ ۹۰۷ ۹۰۸ ۹۰۹ ۹۱۰ ۹۱۱ ۹۱۲ ۹۱۳ ۹۱۴ ۹۱۵ ۹۱۶ ۹۱۷ ۹۱۸ ۹۱۹ ۹۲۰ ۹۲۱ ۹۲۲ ۹۲۳ ۹۲۴ ۹۲۵ ۹۲۶ ۹۲۷ ۹۲۸ ۹۲۹ ۹۳۰ ۹۳۱ ۹۳۲ ۹۳۳ ۹۳۴ ۹۳۵ ۹۳۶ ۹۳۷ ۹۳۸ ۹۳۹ ۹۴۰ ۹۴۱ ۹۴۲ ۹۴۳ ۹۴۴ ۹۴۵ ۹۴۶ ۹۴۷ ۹۴۸ ۹۴۹ ۹۵۰ ۹۵۱ ۹۵۲ ۹۵۳ ۹۵۴ ۹۵۵ ۹۵۶ ۹۵۷ ۹۵۸ ۹۵۹ ۹۶۰ ۹۶۱ ۹۶۲ ۹۶۳ ۹۶۴ ۹۶۵ ۹۶۶ ۹۶۷ ۹۶۸ ۹۶۹ ۹۷۰ ۹۷۱ ۹۷۲ ۹۷۳ ۹۷۴ ۹۷۵ ۹۷۶ ۹۷۷ ۹۷۸ ۹۷۹ ۹۸۰ ۹۸۱ ۹۸۲ ۹۸۳ ۹۸۴ ۹۸۵ ۹۸۶ ۹۸۷ ۹۸۸ ۹۸۹ ۹۹۰ ۹۹۱ ۹۹۲ ۹۹۳ ۹۹۴ ۹۹۵ ۹۹۶ ۹۹۷ ۹۹۸ ۹۹۹ ۱۰۰۰

ویکی لیکس: WikiLeaks **نویسنده** **مالیس** **هم‌کشف‌کنیم** **مالیس** **تینت‌نری**
 نیوده‌ولمتی ئازاده، مالیس‌ره‌که له ۲۰۰۶ له لایهن جولیان ئاسانگ Julian Assange له ئایسله‌ند دامه‌زرا و دانیل برگ هاوکاری هه‌ره سه‌ره‌کی جولیان بوو. کاری مالیس‌ره‌که بریتیه له وه‌شاندن به‌لگه‌نامه و بابه‌ته شاراوه‌کانی حکومه‌ته‌کانی جیهانه، مالیس‌ره‌که سه‌روو ۱،۲ میلیون به‌لگه‌نامه‌ی له بنچینه‌ی زانیاریه‌کانی (داتا‌به‌یس) هه‌یه و ئاشکرا کراون، زۆر‌به‌ی کاتیش ناو و ناو‌نیشانی که‌سی بلأوکه‌ری زانیاریه‌کان نادرکینیت، بنکه‌ی فهرمی و سه‌ره‌کی مالیس‌ره‌که له سویده و له لیکچواندن‌دا به ویکیبیدیا ته‌چیت و ته‌نانه‌ت له به‌شی ئهرشیفیدیا سکریتی ویکی به‌کار دین، به‌لام ته‌وان هه‌یج په‌یوه‌ندیه‌کان به‌رێکخراوی ویکیمیدیا (خاوه‌نی ویکی‌هوه‌نییه. [۴] [N] [د] [د] ویکی لیکس.

ویلايه‌تی خمسه: ټولټوليزه نيشته‌چې **جغرافيا** واته پاريزگای زهنگان که ټکه‌ويته روژه‌لاتی پاريزگای تازه‌ربايجانى به‌ناو ئيران. ټم شاره ټرده‌شيزی بابه‌کانی پادشای ساسانی دروستی کردووه. ئيزن ټه‌شکه‌وتی که‌ره‌فتووی سه‌قر تا زهنگان دريژه‌ی هميه و ټه‌گر تا کوټای ټه‌شکه‌وته‌که پرؤيت، گوټ له ته‌قه‌ی چه‌کوشی ټاسنگه‌ره‌کانی زهنگان ټه‌ب. ټيانه‌ی مس و چه‌قوی زهنگان به‌ناوبانگه. له فارسی‌دا به‌عهره‌ب کراوی وشه‌که واته زه‌نجان به‌کار ټه‌بري، به‌لام له کوردی‌دا هيشتاش ههمان زه‌نگانه که وشه‌يه‌کی کوردی و به واتای به‌هدين يان په‌پره‌وانی په‌رتووی زه‌نده. کوټای سهرده‌می قاجار که خيلى خمسه له‌وی نيشته‌چې کران ناوی ویلايه‌تی خمسه‌ی له‌سهر دانرا. سهرده‌می ناسره‌دين شاه، ویلايه‌تی خمسه په‌کيک بوو له بيست و سي ویلايه‌تی حکومه‌تی قاجار. سهرده‌می کوماری کوردستان و تازه‌ربايجان، به گویره‌ی ټه‌وه‌ی ژماره‌يه‌کی زوری تازه‌ی ل نيشته‌چې کراوه، زهنگان له‌گه‌ل تازه‌ربايجان دانرابوو. ➔
خه‌خال

ويلسون: Woodrow Wilson **واميار** **وانه‌بيزی زانکو** (۱۹۲۴-۱۸۵۶) ټوستادی زانکو و رامیاری ټمريکايی. له ۱۹۱۳ تا ۱۹۲۱ سهرک‌کوماری ټمريکا بوو. پاش هيړتی به‌رده‌وامی ژيزه‌رياييه ټالمانيه‌کان به که‌شتيه بازرگانيه‌کان، ويلسون به دروشمی «له پيناوی ټاشتی» و «جه‌نگ بو ديموکرسی» له ټاپریلی ۱۹۱۷‌دا، ټمريکای برده ناو جه‌نگی جيهانی په‌که‌مه‌وه.

ويليەم باتلر يەيتس: W. B. Yeats (ھۆنەر نووسەر ۋە پاميار) (۱۸۶۵-۱۹۳۹) ھۆنەر و نووسەر و پاميارى ئيرلەندى، بە يەككە لە كۆلەكەكانى پۈتتۈرۈشۈنى ئيرلەندى دائىرىسى. دامەزىنەرى شانۇي ئەبى Abbey Theatre. دوو خول ئەندامى پارلمان بوو لە لاين بەرەى ولاتى سەربەخۇ.

ويليەم سارويان: William Saroyan (رۇماننووس ۋە تئاتر نووسى) (۱۹۰۸-۱۹۸۱) رۇماننووس، شانۇنووسى ئەرمەنى ئەمىركايى. براھى خەلاتى پۇلىتزر .

ويليەم فاكنر: William Faulkner (نووسەر) (۱۸۹۷-۱۹۶۲) نووسەر، ھۆنەر، شانۇ و كورتەچىرۆكنووسى ئەمىركايى، خەلاتى ويزەى نۇبلى ۱۹۴۹ى پۈتتۈرۈشۈنى بەخشاھ.

ویلیهم ویلمن: William Wellman (دهرهینهه) (۱۸۹۶-۱۹۷۵) ده رهینهه دهرهینهه
 ئه مریکای سینهما.

ویلیهم هارت: William Hart (هونه ریښته) (۱۸۶۴-۱۹۴۶) ئه کتهه
 ئه مریکای.

وینته رهالتهه: Franz Xaver Winterhalter (تیوه کار) (۱۸۰۵-۱۸۷۳)
 یورتریتکاری شاره زای ئالمانی، دانیشتهوی فهراښه، که کاره کانی به
 بازاری دائه نزا.

وینه بیگۆ: Winnebago **شاو** خانووی گهړۆک یان mobile home یان camping car یان Motorcaravan تریلیزیکي گهوره یان پیکهاته یه کی پیس دروستکراوه که ئه توانریت بگوازریته وه، جا به هوی مه کینه ی سمر به خووی خووی یان به هوی ده زگایه کی تره وه، بو گهړان، یان له جیگه یه کی تایه تدا دابنری و وه ک شوینی زانی همیشه یی به کار به یئریت. **۴** منزل متنقل **۵** bobil **۶** خانه سیار

← **وینه بیگۆ:** Winnebago هۆزیکي مهرنی نه ته وه ی یه که من له ئه مریکا، زمان و میژوو و کۆمه لگه ی تایه تی خو یان هه یه؛ کارگه یه کی گهوره ی چوار میلیارد دۆلاری دروستکردنی خانووی گهړۆک له ئه مریکا ناو نراوه **وینه بیگۆ**، یه کی له واتاکانی وشه ی وینه بیگۆ له ئه مریکا ی باکوور خانووی گهړۆک ئه گریته وه و به فراوانی به کار ئه هینری؛ شیاوه له زمانی کوردیش به خانووی گهړۆک بوتری **وینه بیگۆ**، چونکه هه م ناوی هۆزیکي ماف زه وتکراوه که گه رمین و کوستان ئه که ن و هه م یه کی له مه زترین کارگه کانی به ره مه یئنه ری خانووی گهړۆکه.

👁: له فیلمی سنیکه رز Sneakers، کاتیک هه رکامه و داوای خه لاتی خو ی ئه کات، **ده ن ئه کړۆید** Dan Aykroyd ئه ل من **وینه بیگۆم** ئه وی.

{Letter h}

هاپلانگ کاسیدی: Hopalong Cassidy **بیرسوننا** بیرسوننا په کی کاوبوی
فیلمی ویستیرنه له ۱۹۰۴مه ووه، تافرینراوی کلارنس ئی مالفورد.

هات: mascot **ناو** بهخت، شانس؛ بهختهنه، کهسیک یان شتیګ که برپاره
بیته هووی بهخت و شانس وه کوو هیمای په هات یان دامه زراویګ به کار
نه هیتری. **ه** تعویذة **h** maskot **د** طلسم **ن**: هیمای هیزی هه وایی
بیچووه شیریګ بوو.

هات داګ: Hot Dog ساندویچی گهرمی سووسیسی فرانکفورت یان وینر
واته سووسیسی قیه نای کولاو یان برزاو، له گهل نانی فانتزی زیاتر به
که چاپ و ماسته رده ووه.

هاتنی هونه رمه ندان: L'Entree des artistes **فیلم** **سپتیه ما** **فیلمی**
۱۹۳۸، دهره ینانی مارک ئەلگره.

هات و نه هات: dilemma **ناوێکدراو** **خۆ و بهخت، داره تی دوو بهختی که**
ناکامه که ی دیار نه بێ **ههیمایی** **داره تی مه تر سیدار.** **معضلة** **dilemma** **د**
دوراھی، آمد و نیامد.

هاتیکه: sitik **رپوهی** **ناو** **هاتی، سته، سهیدوکه، سیوه لووکه، رپوه کیکی**
به هاره ی ده شتییه، کاتی جوډره ودا پهیدا ده ب، به ریکی شیرینی به هه شوو
وه ک تری ده گری، مهزه و چیژیکی تایه تی ههیه.

هاچار: key **که ره سنه** **ناو** **کلیل، مفته، ئاچار، هه لگر.** **مفتاح** **nøkkel** **د**
کلید.

هادریهن: Hadrian **ئیمپیرا ئۆر** **(۷۶-۱۳۸)** **ئیمپیرا ئۆری رۆمی، به یه کیکی له پینچ**
ئیمپیرا ئۆری باشی میژوو دانراوه. بهرستگه ی پانتیون و قینوسی دروست

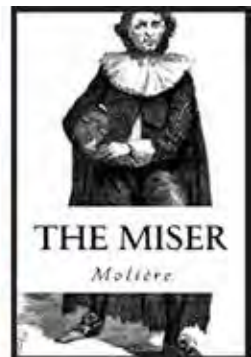
کرده وه.

هادسی: Hades **نابیر ونه فسانه** له میسولۆجی یونانیدا خوی دۆزه خ و خرابه کاران
• ۹۹۰

هارپاگۆن: **بیرسوننا** که سایه تیری چا و چنۆکی شانۆگه ری دۆزه نه The Miser
نووسینی مولییر سالی ۱۶۶۸.

هارکونن: Baron Vladimir Harkonnen **بیرسونا** بارون فلادیمیر هارکونن کاره کتیریکی گریمانه ییه له زنجیره ی فیلمی Dune که له لایهن فرانک هیربیرتهوه دروستکراوه و، به پله ی یه کهم له رومان ی Dune له سالی ۱۹۶۵ ادا به شداره و ههروه ها کاره کتیری دیاره له سیانه ی Prelude to Dune.

هارلم: Haarlem **موگرافیا** **به ندهر** شاریکه له رۆژئاوای هۆله ندا، ناوه ندی یاریزگای هۆله ندای باکووره. کهوتووته سه ر چه می سپارن که لقیکی چه مکه به ناو شاره که دا ئه روا. ته نها ۳۰ کیلومه تر له ئه مستردام دووره. ژماره ی دانیشتوانی ۱۵۶۰۰۰ که سه و، ناوه ندی بهروه رده کردنی گو له جوانه کانی هۆله ندایه. ➔ دئلفت

هارمودیوس و ئاریستوژیتون: Harmodius and Aristogiton **میزوو** دو دۆستی خه لکی ئاسینا بوون له ۵۱۴ پێش زایین دزی کوران ی دیکتاتوری ییزسترات پاپه رین و یه ک له براکانیان کوشته. هارمودیوس گپرا و کوزرا، ئاریستوژیتون زیندانی کرا و پاش ماوه یه ک له بن ئه شکه نجه دا مرد.

هاروئد لویډ: Harold Lloyd **سینه‌ما** **هونه‌ریښته** **کومډیکار** (۱۸۹۳-۱۹۷۱)
هونه‌ریښه‌ی کومیدی ټم‌ریکای زوړ له فیلمه بڼه‌نگه‌کان.

هاروهاج: shenanigan **شاو** چه‌توون، جوو له و هه‌لسوکه‌وتی چه‌تووانه.
[۴] الخدع [N] skjellsord [۵] شیطنت.

هارژن: ناوچاوغ [هارچ + ژن **ده‌نگه‌وخته** = ده‌نگی هاره] ده‌نگی هاره‌کردن و دارووخان.

هازه: Hugo Haase (۱۸۶۳-۱۹۱۹) سوډیالیستی ټالمانی و ټندامی لیژنه‌ی
ناوه‌ندی پارتی سوډیال دیموکراتی ټالمان، له ۱۹۱۱-۱۹۱۴.

هاسی: شاو هه‌راس، ترس، باک؛ پر چه‌سیان، هه‌سټی‌کردن.

هاسی: sentimental **ناوه‌نشاو** هه‌سټیار، به‌سوژ، دل‌تپ [۴] انفعالی، عاطفی
[N] sentimental [۵] احساساتی.

هاشووهوش: bravado **ناوه‌نشاو** فسه، لافی نازایه‌تی. [۴] تبجح [N]
bravader [۵] لاف دلیری.

ھاقاس: Havas **میدیا** ھەوالئىرى ھاقاس لە خولى پاشايەتتى جولای (۱۸۳۰-۱۸۴۸) لە سالى ۱۸۳۲، بە پىشتىوانى فەرمى بانكى ئوقارد Ouvrard، لە شەقامى ژان ژاک پۇسۇ، ۋە کوو يەكەمىن ئازانسى ھەوالئىرى جىھان، بۇ بىلاوكردنەوى ھەموو جۇرە زانىارى پامىارى و ئابوورى و دارايى، لەدايك ئىبى و، پاش چەندىن گۇرانكارى سەرەنجام بوو بە «ھەوالئىرى فەرانسە _ Agence France_Presse» .

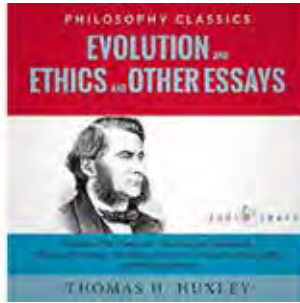
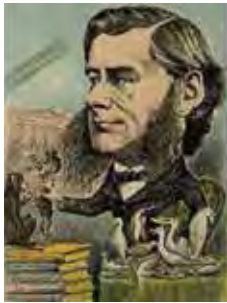
ھاقانا سىندروم: Havana syndrome **دەروونخاسى** كۆمەللىك نىشانى ئايدىيۇپاتىكە، زياتر بەرپىرسان و كارمەندانى سەربازى حكومەتى ئەمىرىكا لە دەرهەوى ولات تووشى دەبن. نىشانەكانى لە ئازارى زۇر و زرىنگانەوى گويچكەكانەو دەست پىئەكات تا ئەگاتە تىكچوونى ئاوەز. بۇ يەكەمجار لە سالى ۲۰۱۶ لە لايمەن كارمەندانى باليۇزخانەى ئەمىرىكا و كەنەدا لە ھاقاناي كوبا راپۇرت كرا. **£** متلازە ھاقانا **N** Havana syndrom **د** سىندرم ھاقانا. **↪** لىما سىندروم **↪** ستۆكھۆلم سىندروم **↪** FBI S02E01 **↪** The Recruit S01E07

هاقل: ۱) seriousness **شاو**، پوټه، کوښش و همولدانی زور. **ع** الجدية **N**
alvor **د** جدیت.

هاقل: ۲) benefit **شاو** بههری کار، بوروبو، بوروبومی کردهی ئادهمی.
ع فوائد **N** fordeler **د** محصول، ماحصل.

هاقل: ۳) result **شاو**، ٹاکام، بهره‌نجام. **ع** نتیجة **N** resultat **د** نتیجة.
هاکسلی: Thomas Huxley **ژانا** **زینده‌وه‌رناسی** (۱۸۲۵-۱۸۹۵) زینده‌وه‌رناسی
ټاناتومیسټی ټینګلیزی، به هوئی داکوکی له بوجوونه‌کانی چارلز داروین به
«بولداګ داروین» ناوبانګی ده‌رکړدبوو. باوه‌گه‌ورهی ټالډوس هاکسلی
(۱۸۹۴-۱۹۶۳) ویزه‌وان و هوټنری به‌ناوبانګه.

هاګیدار: attention **سهربازی** **ټاوه‌ټناو**، ټاګادار! وریابه! به‌پریزه‌وه پراوه‌ستانی
سهرباز و ټه‌فسمر له به‌رده‌م فه‌مانده‌دا. **ع** انتباه **N** oppmerksomhet
د خبردار. **ع** Military attention: انتباه عسکری
N Militær oppmerksomhet **د** خبردار نظامی.

هاله‌لویا: Hallelujah **فیلم** **سینه‌ما** فیلمی سینه‌مایې موزیکالی ۱۹۲۹ی
ټهمریکایی، ده‌رهینانی کینگ فیدور King Vidor.

هالیوود: Hollywood هونهر نسیئنه‌ما هونهری مه‌ونهم ناوو جیگا پایته‌ختی

سینه‌ما، مه‌لبند یان گهره‌کیکه ته‌که‌وئته شاری لوس‌آنجله‌س له ههریمی کالیفورنیا له ولایه‌ته یه‌کگرتوو‌ه‌کانی ئه‌مریکا، ئه‌م مه‌لبنده تایبه‌ته به ده‌ره‌ئانی فیلم و، به ناوه‌ندی میژووپی هونهری مه‌ونهم، واته سینه‌مای جیهان ناسراوه. ژبانی زوربه‌ی هونهرمه‌نده ناسراوه‌کانی ناو دراما و فیلمه‌کان له‌و شوئنه‌یه. هالیوود به واتای (دارستانی پیروژ) دیت.

هالوگراف: holograph ناو ده‌ست‌نووسی‌که له لایهن ئه‌و که‌سه‌وه به ده‌ست نووسراوه که به نووسهری دانه‌نری. [\[۴\]](#) هولوغراف [\[N\]](#) holograf [\[د\]](#) هولوگراف.

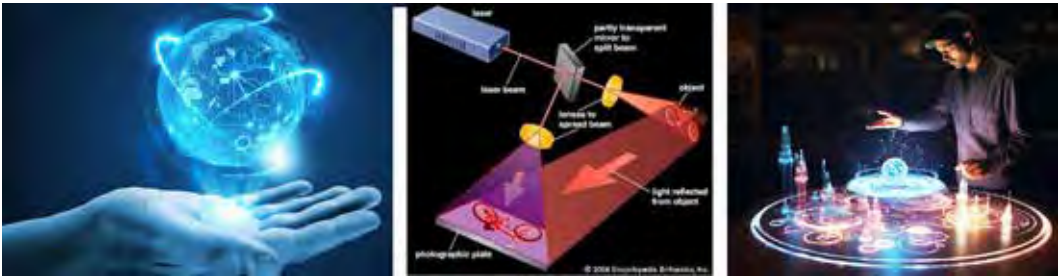
هالوگرافی: holography بیئنه‌سازی ناو ته‌کنیک‌که ریگه ده‌دات ریزه شه‌پول تۆمار بکریت و دواتر بنیات بنریته‌وه. زیاتر وه‌ک شیوازیگ بو دروستکردنی وئنه‌ی سی‌په‌هه‌ندی ناسراوه و، کۆمه‌لیک به‌کاره‌ئانی دیکه‌ی به‌فرراوانی هه‌یه، له‌وانه هه‌لگرتنی زانیاری، مایکرو‌سکۆپی و تیکه‌لیئوی. [\[۴\]](#) التصوير المجسم [\[N\]](#) holografi [\[د\]](#) هولوگرافی.

➡ **ریزه‌شه‌پۆل: wavefront** به‌ره‌ی شه‌پۆل بریتیه له رووبه‌ریکی وئانی ئه‌ندیشه‌ری که نوینه‌رایه‌تی خاله‌هاوتاکانی شه‌پۆلیک ده‌کات، کاتیک به‌یه‌ک ده‌نگ ده‌له‌رز. ◀ ریزه‌شه‌پۆل بریتیه له کۆمه‌لی هه‌موو شوئنه‌کان له کهوشمن و ناوه‌ندی‌کدا که شه‌پۆله‌که له هه‌مان قوناغدایه. ئه‌مه ده‌توانییت ئه‌و شوئنه‌بیته که هه‌موو لوتکۆکانی لییه، هه‌موو داچوونه‌کانی لییه، یان مله و قوناغه‌کانی نیوانیانی لییه. [\[۴\]](#) واجه‌ة الموجة [\[N\]](#) bølgefront [\[د\]](#)

جبهه موج.

➡ **هالۆبیرگه**: holographic memory یان بیرگه‌ی هالۆگرافیک، هه‌لگرتنی زانیارییه به هالۆگراف. **ع** الذاكرة الثلاثية الأبعاد **N** holografisk minne **د** حافظه هولوگرافیک.

➡ **تیکه‌لپۆی**: Interferometry **ژانسیه** شیوازیک ییوانه‌کردنه دیارده‌ی تیکه‌لی شهپۆله‌کان (به‌زۆری شهپۆلی ڕووناکی، رادیۆیی یان ده‌نگی) به‌کار ده‌هێنیت. له‌وانه‌یه ییوانه‌کان بریتی بن له‌ تاییه‌تمه‌ندی هه‌ندیک ئه‌دگاری شهپۆله‌کان خۆیان و ئه‌و ئه‌ستوانه‌ی شهپۆله‌کان کارلیکیان له‌گه‌ڵدا ده‌کهن. **ع** قياس التداخل **N** Interferometri **د** تداخل سنجی.

هالۆگرافیک: holographic **خاوه** به‌ره‌مه‌یک که به هۆلۆگرام به‌ره‌مه ده‌هێنیت. **ع** ثلاثية الأبعاد **N** holografisk **د** هولوگرافیک.

هاله: sour grape **خاوه** قۆره، کالکی تری، تری هێشتا ترش، به‌رسيله، په‌سیره، ؛ تری یینه‌گه‌یشتوو، سموز و ره‌ق و ترشه. **ع** الحصرم **N** sur drue **د** غوره. ➡ فیززوو

هام: Hamm **جوغرافیا** شاریکه له رۆژئاوای ئالمان، ئەکەوێتە سەرۆوی چەمی راین، ویستگە شەمەندەفەری ئەم شارە بە هۆی میژووی بوونیهوه بەناوبانگه.

هامفەرد: companion **ئاوه ئاوی لێكدراو** هاوگەشت، هاوڕێ گەشت و رێگا **[N]** kompanjong **[F]** مرافق **[D]** همسفر. **[+]** **فەرد: travel** **[S]** گەشت، گەران.

هاملیت: Hamlet **تئاتر** **فیلم** تراجیدی نووسینی ویلیەم شکسپیره، له دانمارک ڕوو ئەدات که شازاده هاملیت دژی مای ئەبێتەوه که باوکی ئەوی کۆشتوووه. هه‌ی سالی ۱۶۰۱هـ. چەندە ها فیلمی لەسەر ساز کراوه.

هامووتا: missing **ئاو** بێ سەرۆشۆین، بەرێوار، ون، ونوو **[F]** مفقود savnet **[N]** **[D]** مفقود الاثر.

هانا نارینت: Hannah Arendt **فہیلہ سووف** (۱۹۰۶-۱۹۷۵) فہیلہ سووف پرمیاری آلمانی شمیرکایې. پمرتووک و وتاره کانی کاریگری بمرده و امیان له تیوری و فلسفه پرمیاریدا هه بووه. به یه کیک له گهوه ترین بیرمندانې پرمیاری سده ی بیستمه دائه نړۍ. فلسفه پمې هانا نارینت ئه یو بیست میژوو شیکار بکات و ئه یوت: مروّف هه رچهند ئممرن، به لام له دایک ئه بن تا سهرله نوی ده ست پې بکه نه وه.

هانینگتون: Huntington's disease (HD) **بیزینتکې نهرونترو** نه خو شیبه کی داوه شانی ده ماریه. یه کهم نیشانه کانی له هه لسوکوهوت یان توانایې هزری دایه، تا ئه و پاده یه کی توانایې هزری به شیوه ی دارمال له ناو ئه چۍ.

هاندان: arouse **فهرمان** وروژاندن، وروژاندن بو ئه نگیزه دانی کاریک بو مه به سستیکی تایه تی. **۴** تهییج، تحفیز **N inducere** **د** وادار کردن.

هاندەر: incentive **کار** دلکەش، کاریگر، هه ر پالنهر و ئه نگیزه یه ک که

ببیته هوی نهجامدانی کاریک. [۴] محرک [N] insentiv [۵] مشوق [۶] **پژاره و پالتەر:** instinct and drive.

هانری بوردو: Henri Bordeaux **نووسەر** (۱۸۷۰-۱۹۶۳) نووسەر و یاریزهری فهراڤسهی.

هانری بهرگسون: Henri Bergson **فهیله سووف** (۱۸۵۹-۱۹۴۱) تیوریست و فهیله سووفی فهراڤسهی، جهنگی به دیاردهیهکی ناچاری و بو پیتشکھوتتری مروفایهتی به بیویست ئەزانی.

هانری بیرنستین: Henry Bernstein **نووسەر** **دهرهینەر** (۱۸۷۶-۱۹۵۳) درامانوس و دهرهینتری فهراڤسهی.

هانری پینجهم: Henri, Count of Chambord (رامبارقتزاده) (۱۸۲۹-۱۸۸۳) نهوی شارلی دهیم و دوا نوینهری بوروبونهکان، خوازباری یاشایهتی ففرانسسه.

هانری پینجهم: Henry V (فلم سبتهما) فیلمی داستانی سینهمایری ۱۹۴۴ ای بهریتانیایی، ژوه رگرتن له شانونامی ویلیهم شکسپیر، ده رهینانی لارنس ئولیفیه.

کاتیک تهقینهوی جهنگ له گویماندا دنگ ئه داتهوه،
جا لاسایی کردهی پلنگ بکهروهه.

هانری پینجهم، بهردهی ۳، دیمهنی ۱

هانری دوبورنیه: Henri de Bornier (هونهر درامانویس) (۱۵۲۵-۱۹۰۱) هونهر

و دراما نووسی ففرانسهری. نووسهری کچی رولان La Fille de Roland

هانری دو مان: Henri de Man (۱۸۸۵-۱۹۵۳) سوئسیالیستی
بهلیجکی و ئەندامی پارتی کریکاری بهلیجکا.

هانری ژورژ کلوزۆ: Henri-Georges Clouzot (دەرھێنەر) (۱۹۰۷-۱۹۷۷)
دەرھێنەر و نووسەری فەرانسەیی. فەرانسە بەرھەمەکانی بە گەنجی
نیشتەمانی داناوە.

هانری ستۆرک: Henri Storck (دەرھێنەر) (۱۹۰۷-۱۹۹۹) دەرھێنەری
بهلیجکی.

هانری شه شهم: Henry VI (۱۴۲۱-۱۴۷۱) پادشای ټینگلیز له سالانی ۱۴۲۲-۱۴۶۱ و دیسانهوه له ۱۴۷۰ تا ۱۴۷۱ و پادشای فهرانسه له ۱۴۲۲ تا ۱۴۵۳.

هانری ګرېښی: Henry Gréville (۱۸۴۲-۱۹۰۲) ناوی خواسته مهنی یو ځاتوو ټالیس دوړاند Mrs. Alice Durand نووسه ری فهرانسه یی.

هانری ګوهییه: Henri Gouhier (۱۸۹۸-۱۹۹۴) فیهله سووف، په خنګری شانو، ماموستای زانکو ی سوربوون و نووسه ری ګه وهه ری شانو و شانو و هه بوون.

هانری لانگلوآ: Henri Langlois **سینهما** (۱۹۱۴-۱۹۷۷) نارشیفگه‌ری
فیلم و سینهمافیلی فه‌رانسه‌یی.

هانری ماتیس: Henri Matisse **شیوه‌کار** (۱۸۶۹-۱۹۵۴) شیوه‌کاری
ویناگه‌ری فه‌رانسه‌یی.

هانریه‌تای ئینگلیز: Henrietta of England **تتازاده** (۱۶۷۰-۱۶۴۴) که ته‌نها
۲۶ سال زیا، کچی بچکولانه‌ی چارلزی یه‌که‌م پادشای ئینگلیز و هه‌نریه‌تا
ماریای فه‌رانسه‌یی بوو، شووی کرد به فیلیپی یه‌که‌م، دووکی ئورلیان.

هانسی فیتزنه‌ر: Hans Pfitzner **ئاوازدا‌نهر** ئاوازدا‌نهر و پ‌رئهر و مشتوم‌پرکاری

ټلمانى بوو كه خوى به دژمۇډېرنېست داښنا. ناسراوترين بهره‌مى
 ټوېيزاى پوسټ پږوماتنيكى په لېسټرېنا (۱۹۱۷) په، كه له سهر ژيانى ټاوازاندرى
 سدهى شانزه ههم **جيوفانى پېرلويجي دا په لېسټرېنا** و ټوېيزاى **ميسا**
پاپاى مارچيللى ټه دامه زراوه.

هانس كريستيان ټاندرسن: نووسهر Hans Christian Andersen
 { ۱۸۰۵ - ۱۸۷۵ } هونهر و نووسهرى دانماركى چيروكى په ريان.

هان مهن مه يگرن: ټېوه كار Han van Meegeren شيوه كارى هوله ندى
 و په كيك له هوشمه ندرين رايستگه راني سدهى بيستمه ناسراوه.
 مه يگرن بهره مه گاني خولى زېړپنى هوله ندى، وه كوو فرانس هالس و
 قهرميږى رايست كرد و فروشتى. هيرمان گورينگ رايستى ليكړي بوو به
 نرخی زور بالاي سولان. له پاش جهنگ گيرا، به لام له دادگا سملماندى
 ټه بهره ماندى ټه فروشتوونى رايست و ده سټكردى خويه تى، ټه وه بوو
 ټه نها ساليك زيندانى پى درا.

هانگی: Hāngi **ناو** شیوازیکی نهریتی هۆزی **مورای** بوومی نیوزیلهنده بو لیئانی خواردن له سهر بهردی گهرم، له کوانویهکدا به ناوی ئومو umu، که هیشتاش له بۆنه و ئاههنگی گهورهدا بهکاری ئههینن **N** Hāngi **ع** هانجر **د** هانگی.

هانبیال: Hannibal (۲۴۷ - ۱۸۳ ق.م) **مینوو** ژنرالی کارتاژی Carthaginian به یهکیک له گهورهترین سهردارانی میژوو ئهژمیردری.

هاوارد هیووز: Howard Hughes **سینهما** **دهرهینه** (۱۹۰۵-۱۹۷۶) دههینهری ئەمریکایی.

هاوبیردوژ: Recruiting sergeant **ګهړان-٧** **ټاوی لینګدراو** **ټم** وشمیه ټمروؤ زیاتر به شیوهی Recruiter و به واتای دۆزه ره وهی کهسی هاوبیر بو هاوکاریکردن له ریڅخراو یان دامه زراو ټکدا به کار دیت؛ به لام له سدهی ههژده و نۆزده به «یاوهر» ټک ټهوترا له سپای ټینگلیز یان ټمریکا که کاری دۆزینه وهی ټو کهسانه بوو که بهر سمبربازگیری ټهکوتن. جوړج فارکویر George Farquhar که خوئی وه کوو ټهفسه ری پیاده خزمه تی کردبوو، شانۆنامهی هاوبیردوژی The Recruiting Officer نووسیوه. جهماوهر گوؤرانی تایبه تیان دروست کردبوو بو ناگادار کردنه وهی کهسانی تر، تا بتوانن خوئیان له هاوبیردوژان بشارنه وه **E** recruiting _ sergeant.

هاوپه یمانان: Alliance متحدین **ټاوی لینګدراو** **ټه ګګرتووان:** Entente متفین، به تایهت له جهنگی جیهانی دووه مدا.

هاوپه یمانی: coalition **ټاوی چاوغ** پیڅهاتن، ریڅکهوتن، هاوبه بندی. **E**
 الائتلاف **N** koalisjon **D** ائتلاف **ټه ګګرتوو:** entente **E** اتفاق **N**
 entente **D** توافق **ټه ګګرتی:** alliance **E** تحالف **N** allianse **D**

اتحاد.

هاوپهیمانی سیانه: Triple Alliance **رامباری** بهیمانامی نیوان ئالمان و ئوستریا-هنگاریا له سالی ۱۸۷۹دا بهسترا، سالی ۱۸۸۲ ئیتالیا، که پیشینهی دوژمنایهتی لهگهڵ ئوستریا ههبوو، هاوپهیمانییهکی واژۆ کرد. یاشان له سالی ۱۹۰۷ «یهکگرتوی سیانه» Triple Entente له نیوان پروسیه و فهراڤسه و بهریتانیا له دژی ئەم بهیمانانه بهدی هات. **+** یهکگرتوو: متفقین. **+** هاوپهیمانان: متحدین.

هاوپێچ: attachment **ناو** باشکۆ، پهیوهست. **+** المرفق **N** vedlegg **د** ضمیمه.

هاوتنا: commensurate **ئاوهئاو** به پێژهیهک له قهباره یان پهلدا هاوتابوون. **+** متناسب **N** tilsvarende **د** متناسب.

هاوتاکهر: equalizer **ئاویبکهر** شیبیک که توانای هاوسانکردنی ههیه **ن:** پهروهده هاوتاکهریکی بیۆینهیه. **+** التعادل **N** equalizer **د** برابر کننده.

هاوجفت: superimpose **سینهما** **مۆننازا** دانانی دوو نشت لهسهریهک به جوړیک که ههردووکیان هیشتا دیار بن. له سینهما جووتبوونی دوو کهسایهتی له ئەکتهرێکدا که ههست به ههردووکیان ئەکری.

هاودهردی: empathize, empathy **ناوویجاوگ** هامدهردی، دلوقانی، هاودلی، توانای تیگه‌یستن و به‌شکردنی هه‌ست له‌گه‌ل که‌سانی تردا. **ع** التعاطف **N** empati, empati **د** یه‌کدلی.

هاوده‌ست: complicit **که‌شی** **ناوه‌لناو** ده‌ستیکه‌ل، سویندخوارده، بی‌کها‌تگ، هاوتوان، هاوبه‌شی تاوان. **هه‌تخه‌ی:** وشمی هاوده‌ست باری نهرینی هه‌یه. **ع** مخاطی، **N** medskyldig **د** شریک جرم **E** accomplice. **ن:** هر له سه‌ره‌تاوه دیار بوو هاوده‌ستی هه‌یه.

هاوهدم: cahoot **ناوه‌لناو** **هه‌یمایی** (که‌هوت) هاوبه‌ش له کار یان تاواندا.

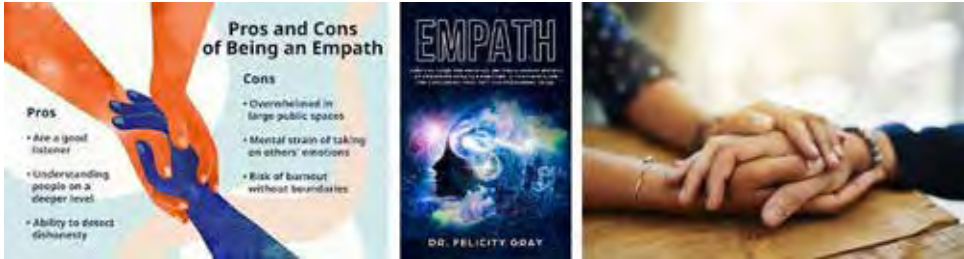
ریشه‌ناسی ← که‌هوت cahoot له ۱۸۲۹ چووه‌ته ناو زمانی ئینگلیزی له cahute فهرانسه‌وه، به واتای هو‌ده؛ ناوه بو‌جاخانه و قاوه‌خانه.

هاورپکی: consistency **ناو** ته‌بایی، یه‌کسانبوون له به‌کاره‌ینانی شتی‌کدا، به شیوه‌یه‌کی تایه‌ت ئه‌و شته‌ی که له پیناو دادپه‌روه‌ری، وردبینی و بیرسادا به‌کار ئه‌هینری. **هه‌تخه‌ی:** inconsistency **ناوویجاوگ** ناکوکی، ناسازگاری، نه‌گونجان، داره‌تی ناکوک بوون. **ع** تناقض **N** inkonsekvens **د** تناقض.

توانای ټیګه‌یشتن له هه‌ستې ټوانی دیکه پیناسه ده‌کړیت. **تېښتې:** هه‌لېبت ټمه قه‌به‌کردنه‌وی ټیدا‌یه بؤ سه‌لماندنې بېری ټوندره‌وانه و بؤ پاره کټ‌شانه‌وه. **ع** متعاطف **N** empat **د** همدل.

هاوسوژی: empathy **ناو‌ی‌چا‌وگ** یان هاوهه‌ستې، ټیګه‌یستم له هه‌ست و ټهن‌دټشمې دگه‌ر به ټوانای بېنېنی پړوانگې ټه‌وان و خو له جیگې ټه‌وان دانان. **ع** تقمص وجدانې **N** Empati **د** همدلی.

دل‌سوژی: sympathy **ناو‌ی‌چا‌وگ** یان هاوده‌ردی، ټیګه‌یشتنې و کار‌دانه‌وهی مروی س‌ه‌بارت به په‌رټشانې یان پېدا‌ویستی مروّف یان بوونه‌وه‌رټکی تر. دل‌سوژی و هاوسوژی دوو دیا‌رده‌ی جیا‌وازن. هاوسوژی ټیګه‌یشتن و هاوبه‌شې هه‌سته له‌گه‌ل که‌سیکی تر، به‌لام دل‌سوژی پې‌ویستی به هاوبه‌شې هه‌ستی په‌کسان نیبه و گرن‌گیدانه به خو‌شې و ناخو‌شې دگه‌ر. له دل‌سوژیدا یارمه‌تی که‌سیکی تر ټه‌دین، هاوسوژی واته خو له جیگې دگه‌ر دانان. **ع** تعاطف **N** sympathy **د** همدردی.

هاوسه‌رین: spouse **ناو‌ی‌چا‌وگ** ټامجووت، هاوجې، هاونوین. **ع** زوج،

الزوجة [N] ektefelle [د] همسر.

هاوسنی: row neighbor [شو] هاوسنی، هاوسییر، هاوسایه، جیرانی له

تەنیشتموه. [۴] جار [N] nabo [د] همسایه [E] next door neighbor.

← **هاوسنی و دراوسنی:** جیرانی تەنیشت و جیرانی بهرامبر.

هاوشوناسی: identity [فەلسەفە] خودخۆبەتەر، یان بنه‌مای شوناس، له

فەلسەفەدا بە واتای لیکچوون و هاوشوناسییه. ئەو پەیوه‌ندییه‌ی هەر

شتیک له‌گەڵ خۆیدا هەیه‌تەر؛ واتە هەر خودیک، خۆبەتەر. [۴] الهویه [N]

identitet [د] این همانی.

هاوشیۆهیی: resemblance [دەررووناسی] ئاوچیاوگ له‌یه‌کچوویی، هاوچه‌شنی،

لیکچوون و شیۆه له هەموو بواره‌کاندا وه‌کوو په‌گه‌ز و خیزان و

لیکچوونی که‌سایه‌تەر له دەررووناسی و بواره‌کانی تێدا. [۴] تشابه [N]

likhet [د] شباهت، همانندی.

هاوکات: contemporaneous [ئاوه‌ئناو] هاوچاخ. [۴] معاصر [N] samtidige

[د] معاصر.

هاوکۆلکه: coefficient [شو] بیۆهر. [۴] معامل، مسمی [N] koeffisient

[د] ضرب، شاخص.

هاوکۆلکه‌ی ئازادی: Freedom coefficient بیۆه‌ری ازادی. [۴] معامل

الحرية [N] Frihetskoeffisient [د] ضرب آزادی.

هاوکۆلکه‌ی زۆره‌ملی: coercion coefficient [۴] معامل الإجبار [N]

tvangskoeffisient **د** ضریب اجباری.

➡ **زورهملی:** coercion **شاو** کهله‌گایی، به‌کارهینانی زور، زورلی‌کردن، ناچارکردن، زوری، گوشار و زورهملی نواندن. **٤** الإكراه، اکراه **N** tvang **د** اجار، اعمال زور **E** duress.

➡ **زورهملیکردن:** coerce **فهرمان** ناچارکردن، به‌زور بی‌کرن. **٤** أجبِر علی الطاعة، تجبر **N** tvinge **د** به زور وادار کردن.

هاوکوف: social peer, peer **جواندن** **شاو** نامکوف، هاوچه‌شن، هاوپایه، هاوشان، زن و میړدی له پله‌وپایه و په‌سم‌دا وهک یهک، به تایبته له کومه‌لگهی ئاریستوکراتیدا. **٤** الأقران **N** likemann **د** همشان.

➡ **مورگانه‌تیک:** morganatic **ناوه‌لناو** ژنیک که شووی به ئاریستوکراتیک له پلهی کومه‌لایه‌تی بالا کردوو و پلهی ئاریستوکراتیی میړده‌کهی، به خووی و مناله‌کانی ناگات. **٤** مورغانیک **N** morganatisk **د** مورگاناتیک **F** morganatique.

هاوکه‌وشمن: **ناو‌لیکدراو** دوو زهوی که سنووریان لیک ته‌گه‌رپته‌وه، هاو‌خاک.

هاوکیشه: equation **بیرکاری** **شاو** گوزاره‌یهک که پیشانی ئهدات به‌هاکانی دوو دهربرینی بیرکاری یه‌کسان؛ به نیشانهی (=) ئاماژه‌ی پیده‌کریت. **٤** معادل **N** ligning **د** معادله.

هاوله‌ند: Meredith Howland **رؤننه‌بیری کور** لهو ده‌گمن ژنه ئه‌مه‌ریکایانه بوو

له کۆره بالاکانی ږووناکبیری و ئاریستوکراتیی پاریس وهرگیرا. پرووست ئاشنایی لهگه‌لی هه‌بوو.

هاولاتی کهین: Czen Kane **فیلم** **سینه‌ما** درامای ږازاوی ئهمریکایی ۱۹۴۱ ده‌ره‌ئانی ئۆرسن ویلژ، له نوو ږشته‌دا کانیدیای ئۆسکار بوو، به ږپاری دامه‌زرزای سینه‌مای ئهمریکا باشترین فیلمی میژووی سینه‌مایه.

هاولآوی: **ناوی لیکدراو** ئاولآوی، کونج، که‌سیکه هاو‌له‌ی گرتبیت و شوینی ږۆرگه‌کان به ده‌موچاو و له‌شیه‌وه مابن.

هاوواتا: synonym **ناوی لیکدراو** ږیزه‌هف، ئهو وشانه‌ی به ږواله‌ت یه‌ک نین و به واتا یه‌کن. **۴** مترادف **N** Synonym **د** کلمات مترادف **E** thesaurus

← **دژه‌واتا:** Antonym **ناوی لیکدراو** وشه‌ی واتا نا‌کۆک به وشه‌ی ته‌نیه‌تی **ن:** چاک و خراب **۴** الكلمة المضادة **N** Antonym **د** ضد و نقیض.

← **زیده‌ناو:** Hypernym **ناوی لیکدراو** وشه‌ی به واتای فراوانه‌وه که وشه‌ی تایبه‌تتر ئه‌چنه ناویه‌وه

ن: ږه‌نگ و سوور: ږه‌نگ زیده‌ناوی سووره. **۴** هایبرنام **N** Hypernym **د** هایبرنیم.

← **بان و بن:** Hyponym **ناوی لیکدراو** لیکچووی لیکنه‌چوو **ن:** که‌وچک دژه‌واتای کارد و چینگاله. لیک ئه‌چن و هاوواتاش نین. واتا به ږواله‌ت یه‌ک ئه‌هیننه‌وه بیر، به‌لام یه‌کیش نین. ← په‌یوه‌ندی بان و لاره‌کی نیوان وشه‌کان شروقه‌ ئه‌کات **ن:** **جۆره‌کانی مشک کامانه‌ن؟** دوو جۆر مشک هه‌یه: (بان): مشکی مالی (جۆری ۱) و مشکی مه‌یدانی (جۆری ۲) **۴** هایبونیم **N** Hyponym **د** هیبونام.

← **ناوی خوازراو:** Meronym **ناوی لیکدراو** زاراوه‌یه‌ک ئاماژه به به‌شیک ئه‌کات، به‌لام بو ئاماژه به هه‌موویه‌تی **ن:** کاتیک که ږوخسار به واتای که‌س به‌کار ئه‌هینتری: **چهند روخساری ئاشنا ئه‌بینم.** **۴** اسم مستعار **N** Meronym **د** اسم مستعار.

هاوولاتی سوییسی: په نامه ری وازی ری ۱۸ برؤمیر لوی بونایارت سالی ۱۸۳۲ بوو به هاوولاتی سوییسی. سالی ۱۸۴۸ کاتی ژبانی له ټینگلیز به خوبه خش بوو به ئەندامی «پولیس تایبته». په کهکانی پولیسی تایبته و پولیسی ناسای، خویشاندانی کرکاری چارتيستان له ۱۰ ی ټاپرلی ۱۸۴۸ ادا سهرکوت کرد.

هاومن: mortar and pestle **نامبر** **ناو** سندول، ټاوهن و دهسته، دهسکاوهن، دهسک و ټاونگ، ټاوهن و دهسکهوان، ههوهنگ. ده فریکی قوولی شیوه کوپ له هیسنی رهق دروستکراوه، ده نکی رهقی وه کوو قاوه و چیره مهنی تیدا ورد ټکری و ټهاردری، به تایبته له ټاشیمزخانه و دهرمانسازیدا به کار دیت. **ه** هاون **N** mørtel **د** هاون **E** pounder.

هاوهونی: pun **زمانه وانی** **ریسای هونی** درکه، په گه زدوژی، هینانی دوو یان چند وشمی په کسان له دیریکدا، همرچهند واتای جیاوازیان هه ب. ههندي جار دوو وشه تنها واتاکه یان جیاوازه و ههندي جار جگه له واتا، له بزوین یان پیټیکی بیده نگیش جیاوازن. بایهخی هاوهونی بهو موزیک و ټاوازه به له گوته دا بهدی ټه هینن و لهو په یوه ندیبه دا که له گهل واتای گوته دا هه یانه. هاوهونی ههم له هوټراوه و ههم له ده قدا به کار ټه هینری. هاوهونی دارمال په کسانی دوو وشه به له ژماره و هاتنی پرگه کاند که ټاوازی دهروونی پرگه که پتر ټه کات. **ه** جناس **N** ordspill **د** جناس.

دزهونی: oxymoron کوکردنه وی دوو پیچه وانیه له هه لبه ستیکدا **ن:**

له ئاسانه تا سه ریشم برپا
مهاله بهردهم دامینی برپا

پیره میرد

به تیلای چاویک دهرمان دهرمان که
هیچی ترمان ویست، ئەوا دهرمان که
وهلامی **حهسن شافیعی** بهم **هاوهۆنه** به

به تیری تیژی برژانگت، خوین دهتکی به بالمد
بهزمت لابه و بهزمت بینه، بهزمت بو دی به حالمد
به تو دلدارای دل دارم، دلی دامای من خوشه
گهزو بیژینه بهو لیوه، به ژینی ژار و تالمد

حهسن شافیعی

هاوێرگه: quarantine **بزیشتگی** **شاو** وشهیهکی ئیتالیاییه، کهرهنتینه، به واتای شوینی ڤاگرتنی زۆره ملیی کهسانی بهرگومان به مهبهستی دنیابوون له پیوه نه بوونی ئاهۆ و پهتا و بهرگری له تووشبوونی خه‌لک.

- ❏ هاویر: کهره نټین.
- ❏ هاویرکردن: کهره نټینکردن.
- ❏ هاویرگه: شوټی کهره نټینکردن.
- ❏ هاویرکراو: ټه کهسهی کهره نټین کراوه.
- ❏ هاویرکهر: ټه لایه نهی خه لک کهره نټین ټه کات.
- ❏ کهره نټینه له quarantina یا quaranta giorni ټیالیایی ناوچهی قینیزیا له سهدهی حه فدهوه هاتووه، به واتای چل پوژ، که لهو سمرده مه دا به هوټی تاعوون له ټیالیای بو ماوهی چل پوژ که شټیان پراگرتووه و خه لکیان له شوټی تایبه ت ده سبه سهر کردووه.
- ❏ هاویر، له جیاکردنه وهی بهر خ و کاره وه هاتووه که بو ماوه یه کی کاتی له دایکه کانیان دایان ټه برن. ❏ گیره شوټین، له کرده وهی گای شټته وه وه رگیراوه، کاتیک که شوټی گیره ټه شه ووټی.

هاوینه: magnifier **نامبر** **ناو** هوورکبین، لینز **N** forstørrelses **ف** المکبر، عدسة **N** forstørrelsesglass **د** ذره بین، عدسی **E** Lens.

هاوی ١: patsy **ئاوهئاو** گیل، بیئاوهر، گهمزه، ئاوه زسووک، گهلجو. **ع** غبی
 patsy **د** احمق **ع** silly, loon **ن**

هاوی ٢: **ئاو** بیلانه و دالده، تهره، ئاواره و سهرگردان. **ع** **چراخ:** **ئاو**
 جیگی پهنا و هانا، دالده. **ع** تهریو: تهر، دابراو له کومهل... نزیکه له
 توران و تهران و زیزبوون.

هاویشتن: fling **ئاو** **فهرمان** ههلدان، فریدان یان هاویشتنی به هیژ.
ع قذف **ن** flört **د** یرتاب کردن. **ع** ئاویتن

هاوینه ههوارێ تیرانهیا: Terranea Resort **سه برانگا** شوینی پێشووی
 کهناری پاسیفیکی سالانی (١٩٥٤-١٩٨٧) مهریله ند لای لوس ئانجلیسی
 کالیفرنیا له ئەمریکا، له سالی ١٩٩٨ نۆژهن کرایه وه و ئیستا هاوینه ههوارێ
 تیرانیای به ناوبانگی لییه. **ع** منتجع تیرانیا **ن** Terranea Resort **د**
 اقامتگاه تیرانیا.

هایپنوتیکس: hypnotics **دهرمان** **دروونناسی** یان خوهینه رهکان ئەو
 دهرمانانن که بو هاندان، دریزکردنه وه، یان باشترکردنی چۆنایه تی خه
 به کارده هیژن، ههروه ها بو که مکردنه وه ی به ئاگابوون له کاتی خهوتندا.
 باوترین دهرمانی خهواندن بریتین له ئاگوئسته کان که به نزودیا زیبینان
 (BZRAs) تیدایه؛ دهرمانی دژه خهموکی، دژه دهروونپهریشی، دژه
 ههستامین و میلآتۆنین. **ع** **ع** خهواندن هایپنوتیک

هایپنوتیک: Hypnotic **فیلم** **ع** فیلمی سینه مایی رازاوی ٢٠٢٣، نووسین **ع**

و دهرهینانی راپېرت رډریګز، هونرمندی بین تهلېک. فیلمی رازوی کاره‌گایه‌ک که به دوی کچه‌کیدا ته‌گه‌رېت و به‌رنامه‌یه‌ک نه‌ته‌نی و نه‌ینی ده‌سه‌لآت.

هایپنوس: Hypnos **نایر و نه‌فسانه** له میسولوژی یونانیدا خوی خه‌وه.

هایپوسرمیا: hyperthermia **ناو** زاراه‌یه‌کی پزیشکیه به واتای (تا).
هایپوکهمپوس: hippocampus **ناو** به‌شیکي ده‌زگای لیمبیک می‌شک و ناوه‌ندی فی‌ریبونه. به‌ریرسی یاده‌وه‌ری نزیکه و فی‌رکاریه‌کانی نیمه‌تهدات به پیش‌می‌شک. یاده‌وه‌ری راپوردوو به شیوه‌ی کورت یان در‌ت‌زخایان ته‌پاریزی. له نه‌خوشی ئالزایمردا، تم به‌شه پیش هموو به‌شه‌کانی تر تووشی زیان ته‌ب.

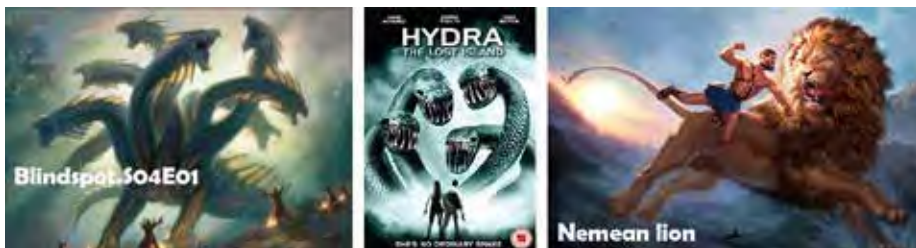
هایپومانیا: Hypomania ناسازی **دهروونناسری** **شاو** نیوه شهیدایی، داره تیکه پلهی وروژاندنی مروّف و ههروه ها وازی بو ئه زموونکردنی دهروونیکه خوئش بهلام ناجیگیر، "فرینی بیروکهکان" و چالاکی زیاده روئی پهفتار لهگهل گهورهی، توپهیی و ئیگوسهنته ریدا ئه پیوئیت. **٤** هوس خفیف **N** Hypomani **د** هیپومانیا. **ح** هایپنوئیکس

هایدار: ١ siren **نامبر** **شاو** ئازیر، بهئاگا هینان، ئاگادار کهروهه، سووت یان هوپرنی وریاکردنهوه له کاتی جهنگ و مهترسیدا. **٤** صفارة ائذار **N** sirene **د** آزیر خطر.

هایدار: ٢ conscious **ئاوهشاو** هاییدار، ئاگا، ئاگادار، بههوئش، وشیار، پیهشیار. **٤** واعی، مدرک **N** bevisst **د** هوشیار، آگاه.

هایدرا: Hydra **نایرونهفسانه** یان Lernaean Hydra واته شینه ماری لیرنه یان دهروازه بانی جیهانی ژیره وه بوو. هایدرا جهستهی مار و سهری زوری هه بوو. هایدرا پهلاماری رانی گونده کانی ئه دا و سهره نجام له لایهن ههراکلس Heracles هوه، که بیشتتر شییری نیمایی Nemean lion کوشتبوو، وه کوو دووه م شاکاری کوژرا.

هایدروجن: Hydrogen **کیمیا** **ناو** یه کیکه له توخمه کیمیاپه کان هیماکهی

{H} و گهر دپله ژماره کهی (۱) ه و بارسته ژماره کهشی ههر یه که. هایدرؤجین نه که وپته خولی یه که م و کو مه له ی یه که مه وه و وه هایدرؤجین سوکترین له خستهی خولی بهربلاوترین ماده یه له گهر دوون ۷۵ گهر ده باریؤنیکه کان پیکده هیئیت به شیوه ی پلازما بهربلاوترین هاوشیوهی (تایزؤتوب) پیی ده لین پروتیا.

هایدرؤجین گازیکي زور چالا که به هو ی نه وه ی ته نها یه ک ته لیکترونی هه یه و هم نه دگاره ی بووه ته هو ی نه وه ی که گازیکي گرگرتوو بیئ. ههر بو یه به کار هیئانی به ته نیا قورسه و زور به ی جار به شیوه ی ناو یته هه یه.

نه دگاره کانی هایدرؤجین:

هایدرؤجین بی ره نگه، بی چیژه، بی بو یه، چری و لینجی که مه، ژه هراوی نییه، به شیوه ی کانزا به ئاسانی گر ده گریئ، به شیوه ی دوو گهر دپله یی هه یه، شیوه ی گهر دپله ی به HF ده نوسریئ له بهر نه وه ی هایدرؤجین به ئاسانی بهنده ی هاوبه ش پیکدینیت له گهل توخمه ناکانزاکان به زوری له سمر زه وی به شیوه ی گهر د هه یه، وه کوو ناو یان هیسنه نه دنامه کان و، هایدرؤجین رولیکي گرینگ ده بینیت له کار لیکه ترش و تفته کان چونکه زور به ی کار لیکه ترش و تفته کان رووده دات له نیوان هیسنه تاواه کان

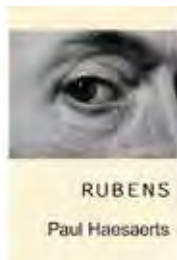
به کار هیئانه فیزیایه کانی هایدرؤجین: هایدرؤجین به شیوه یه کی بهربلاو به کار دیت له زانستی فیزیا و نه اندازیاری، وه کوو گازیک به کار دیت، وه کوو جوئشکردن، ههروه ها به کار دیت وه کوو سارد که ره وه له مه کینه ی کاره بای، له بهر نه وه ی بهر زترین گه یانندی گهر می هه یه، زوره به ئاسانی گهر می ده گه یی وه شله ی هایدرؤجین به کار دیت له لیکولینه وه ی شته سارده کان و، به کار دیت وه کوو گازیکي بهر ز که ره وه، چونکه له ههوا سوکتره، وه ک به کار دیت له پرکردنی بالون و، له نویتترین دا هیئاندا له گهل نایترؤجین تیکهل ده کریئ بو دیاریکردنی لیکچوونی شله کان ههروه ها له ته قینه وه ی ناوه کی به کار دیت که پیی ده وتریت بو می نایترؤجینی.

چُونیه تی بهرهمهینانی هایدرۆجین: کاسۆد له پلاتین دروست دهکریت
 ئەگەر بۆ ئامانجی باشهکهوتکردنی هایدرۆجین بییت. ئەگەر بتهوی نهسوتی
 و، ئەگەر بتهوی بسوتی، به یارمهتی ئۆکسجن دهسوتی و، ئانۆدهکەش
 ئەبێ له ئاسن بهرهم هاتبییت.

هایدرۆجین وهکوو هه لگری وزه: هایدرۆجین وهکوو ووزه نییه، بهلام
 دهتواند رییت وهکوو سهرچاوهی ووزه بهکار بییت، وزهی خۆر له ئەنجامی
 یهکگرتنی ناوهکی هایدرۆجین دروست دهبییت. بهلام ئەم کرداره قورسه
 لهسهر زهوی وه ئەگەر بمانهویت هایدرۆجین دروست بکهین وهکوو
 سیستهمی خۆر و سیستهمی بایلۆجی وهیان سهرچاوه کارهبایهکان
 پیویستمان به ووزهیهکی زۆر ههیه، بهلام به ئاسانی به هوی سوتان
 دروست دهبییت لهبهر ئەمهیه هایدرۆجین وهکوو سهرچاوهی ووزه
 بهکارنایهت، به لکوو وهکوو هه لگری ووزه بهکار دییت.

هایسارت: Paul Haesaerts **سینتەما** **دەرپنەر** (١٩٠١-١٩٧٤) **فیلیمسازی**
 بهلجیکی.

هایکو: Haiku **ویژه** شیوازیکی هونراوهی ژاپونییه. له سی دپړ پیکهاتووه. دپړی یهکمه و سییم ۵ برگه و دپړی نیوان ۷ برگهیه. دپړهکان به دهگمن سهرویان یهکه.

هایم: Heim (تألمانی) **ناو** واته مال، سمر، خانوو.

هاینه: anyway **ناوونکار** بیگومان. **ع** بایة حال **N** uansett **د** خواهناخواه.

هبوودی: gift **ناوچاوت** بهخسش، خهلات. **ع** هدیه **N** gave **د** خلعت.

هزر: ۱ mind, intelligence, intellect **ناو** تاوهز، هوشمهندی مروّف، توانای ئهندیسه، ئو هیسنهی که ریگه به مروّف ئهدا له جیهان تیښکات و ههستی پیښکات؛ کارگهی هوشمهندی و ئهندیسهی مروّفه. **ع** عقل **N** sinn **د** ذهن.

هزر: ۲ mind, brain **کار** بیر و هوّش، توانای میښک بو بیرهنانهوه و یاتهکردنهوهی ئو شتانهی فیږی بووه.

هزرشیوان: absent-mindedness **دهرووتناسی** **نهخوتسری** تیځوون، شیبوون،

له داره تی ئاسای چوونه دهرهوه.

هزرشیواو: absent_minded **دهروونناسی** **ئاوهئاوی لیکدراو** بیرشیواو، بیرزاکاو،

کەسیکە تووشی فهراموۆسی یان گوێنه‌دان بووبێ. **٤** شارڤ الذهن **N** fraværende **د** پریشان خیال.

هسی: **دهکەوتنه** وتی لیخوڕینی مهر، کس، هر.

هشاندن: **جاوگە نینبیهه** بیرکردنه‌وهی لوجیکی، تیرامان و به وریایی لیکدانه‌وه

و هه‌له‌سه‌نگاندنی کار و رووداو و به‌یوه‌ندیه‌کان. **٤** التفكير المنطقي **N** logisk tenkning **د** تفکر منطقی **E** logical thinking.

هشته: Inheritance **ئاو** بۆماوه، مهرده‌لا، میرات، کهله‌پوور، شتی‌ک که به

هشته به‌جیماوه. **٤** میرات **N** arv **د** ارث **د** **به‌شبهه:** inheritor

ئاوو فه‌رمان: میراتگر، کەسیکە که به پێی رێسا شتیکی له به‌یکه‌کوه به میرات

پێته‌گات. **٤** الوریث **N** arving **د** وارث **د** **بۆماوه‌یی:** میراتی.

هشینهر: thoughtful **ئاوو فه‌رمان:** به‌مراق، به‌مراقدار، به‌ئه‌ندیش، مه‌راقاوی،

ټه نډیشنک. [۴] عمیق التفكير [N] omtensom [د] متفکر.

هښیز: darn [ناوې فهرمان] پښو، دوورینه‌وهی و چینه‌وهی پسیوړانه‌ی کوتال یان مافووره‌ی گرانبا‌ی که تالکیش بووبی یان سووتابی به شیوه‌یه‌کی هونرمه‌ندانه که شوینی دوورینه‌وه‌کی دیار نه‌بی.

هوبه: [په‌روه‌رده] department [ناو] ټوبه، دابه‌شکردنی داموده‌زگایه‌کی گه‌وره وه‌کوو ده‌ولت، زانکو، بازرگانی یان گوگا که له یه‌ک بواری تایبه‌تیدا کار ټه‌کات [N] avdeling [۴] قسم [د] بخش.

هوبه: [ناو جینا] جیی چند ره‌شمال پیکه‌وه.

هوراسان: [ناو لیکدراو] پوژهلآت، ټو لایه که خوړی لیوه دی، خوړاسانیښ به واتا ههمان پوژهلآت. [۴] هورامان: نیښتمانی خوړ و «ورم» یه. [۴] فهره‌نگی «واژه‌نامه آزاد» ی فارسی، نووسیویتی

لە زمانى كوردیدا بە واتای خۆرھەلسان، واتە خۆرھەلھاتن و ھەمان رۆژھەلاتە.

ھۆراسان: ① ئاوەلئاو ترساو، دل بەترس.

ھۆراسان: ② ئاوەلئاو وەرەز، چارپس.

ھۆرتە: ① ئاوە مافوورەى گەورە.

ھۆرتە: ② ئاوە داب و دەستوورى ئاوە خەلک.

ھۆرتە: ③ ئاوە ھاوردە، داھات.

ھۆرم: inception, vision ئاوە خەونى ئاوە خەون، كەسێك خەوتوووە و خەون ئەبێنى و لەئاوە خەونەكەیدا خەو ئەبێنى، پەنگە دارەتێكى وشيارى و تێكەلەى خەون و بیدارى بێت؛ تا پادەيەك كە وەك دیزاقووى لیدی و خەوبین باش پابوون بێى واى ھەر بە راستى ئەو دیمەن یان پەھاتەى بێشتەر بێنێو. لە زمانەكانى تریش پشەى وشەكە وەك «رؤیة» و «vision» ھەر ئەگەر پتەووە بۆ بێنن، وەك ئەوێ لە دەرهوێ خەونى ئاسایى بێت.

④ رؤیا N vision د رويا.

← **ھورم:** sanctity ئاوە بېرۆزى مرۆف، پەسید، دارەت یان چۆنايەتى بېرۆز و پاكیزەبوون، وەك پادەى مرۆقبوون نەك بەرزى پلە و پایە. ④

حرمة، تقدس N hellighet د حرمت، قداست.

ھۆرمى نیوہشەوى ھاوین: Midsummer Night's Dream ئىتائو
شانۆى كۆمىدى ۵ پەردەى وىلیم شكسپىر سالانى ۱۵۹۴ تا ۱۵۹۶

نووسراوه.

هۆره: موزیک ده زکا ناو هۆره ی جافی، مه قامیکی کوردی جافییه، له کۆنترین ناوازه کانه که له گهروورا ده چرپنریت. هۆره چرپ شاره زای ههستایکی بههیزه له کاتی وتنی گۆرانییه که به سۆزیک تاییهت و کاریگهر. ◀ بنه مای هۆره له بیروباهه پری زهرده شتییه وه ههلقولاوه. هۆره سروودیکی پهسه نه له په ره سستی ئه هورامه زدایه و، هۆره وهک به شیک ئه هوروا له زور جیگه ی ئاقیستا به تهنه ناوی هینراوه. ◀ هاشم سه لیمی توپزه ری چاندی کوردی ته نانهت ئه و باوه ره ی پینش خستوه که ته مهنی هۆره ته نانهت ئه گه رپته وه بو به سه رده می پینش زه رده شت و بو خولی ئایینی میترا. ◀ باربه دی کورد هۆره ی خه سه ره وانی چرپوه و، بو هه موو رپۆزیک مانگ هۆره یه کی تاییه تی داناوه، به ناوی سی هۆره ی باربه د. ◀ مه قامه کانی هۆره ئه مانهن: دووده نگی، پاهه مووری، بانبنهی، ئه رکه وازی، ساروخانی، سه حهری، سه رسوارچر، خان ئه میری، سوارانه، قه تار، غه ری بی چر، قاچاچی چر، هيجرانی، ته رز رپۆسته م، هه ی لاهه و هتد. ◀ جوړیک تری هۆره، موویه یان موره له شیوه ن و دای پرسی مردودا ئه وتری و، زورتر له لایهن ژانوه ده چرپت. ◀ بابه ت و چرپنی هۆره له یه ک جیاوازن وه کوو: په سنی سه روشت، ئه وین و ئه وینداری، وه سپی دلدار، وه سپی جهنگم وه سپی جهنگاوه ران، وه سپی بارکردنی په وه ند و ئاران و کوپستانکردن، گپرانه وه ی سه ربرده ی دووری و جیایی. ◀ هۆره جگه له ناو جافهکان له ناوچه ی تیله کووی سه قز زور باو بوو. عه تاخانی سهعی

مه‌نسور هۆره‌بیژی به‌ناوبانگ خه‌لکی باشماخی تیله‌کو بوو. ◀ و تراوه : هۆره کوئترین چریکه‌ی کورده به‌دریژی میژوو. ◀ هۆره به دایکی سمرجه‌م ئاوازه‌کان داده‌نری، له ئاینی یارسان ئاماژه به‌و ئاوازه‌کراوه و به‌یه‌کیک له کوئترین جووری چریکه‌ی داده‌نریت که له‌ناو کورده‌واریدا گو تراوه و بایه‌خیکی زۆریشی پیدراوه و تاکوو ئیسته‌بشر له گه‌شه‌سه‌ندن دایه.

هۆز: tribe **شاو** خۆبه، ره‌ه **ع** قبيله **N** stamme **د** عشیره.

هۆزان: ❶ **شاو** [هۆز+ان] کۆی «هۆز»، به واتای ئاپۆره و جه‌ماوه‌ر.

☞ **ئه‌خوا نانی هۆزان ئه‌کات لاقرتی پیزان:** ژيانی به‌سەر کۆمه‌لیکه‌وه‌یه و گالته‌بشيان پز ئه‌کات.

هۆزان: ❷ expert **ناوچاوگ** [هۆ+ زان] چاره‌زان، پسیو، زۆر زانا، که‌سیک

که چاره‌سەر و ده‌رمانی له‌لایه، به‌شیوه‌ی هیمایی ئه‌و ریکخراو و یارتانه‌ی خۆیان به‌ده‌مپراست و پرزگاریده‌ی جه‌ماوه‌ر ئه‌زانن. **ع** خبیر **N** ekspert **د** متخصص.

☞ جه‌نجەر ☞ پێشه ☞ جه‌لمه ☞ شه‌قل ☞

وا له بن جه‌نجهری زۆردار له‌ئشی چه‌وساوه،

خرمه‌ی پێشه‌ی پان و چه‌لمه‌ی سینگه،

که‌چی

شه‌قلی بێده‌نگی وه‌ها زاله،

وه‌کوو

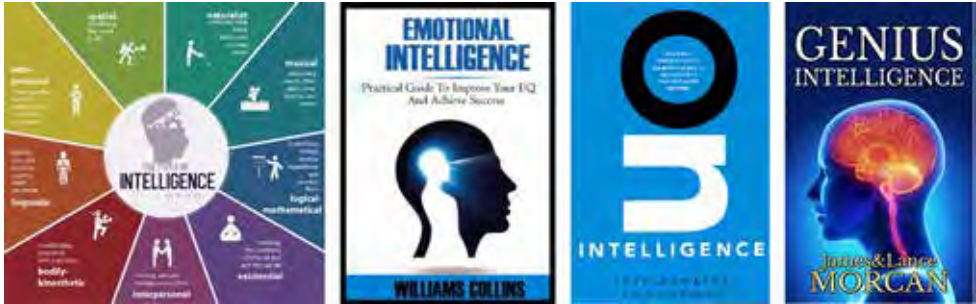
ده‌می «هۆزان» له ده‌می‌ندا بی

ده‌می «هۆزان» له ده‌می‌ندا بی!

سیامه‌ند شاسواری - ۱۹۷۹

یادهوهریهکانی ناو یادگهیه به شیوهیهکی تازه و به جوړیک که پیشتړ
 بوونی نهبووه. [٤] الذكاء [N] intelligens [د] هوش. هوش و ناوهز
 ناوهز

هوشدار: warning ناو ټاگادارکردنوه له ممر هه بوونی مه ترسی.

هوشمهندی: mentality ناو هه لوږست و جیهانبینی نه دښه یان
 جوړی بیرکردنوهی کهس یان دهسته؛ رهوت و نه دگار. [٤] عقلیه [N]
 mentalitet [د] ذهنیت.

هوش و ئاوهز: intelligence and reason **د پروونځاسی** **پهرا و ورد** هوش په ننگه تا راده ی له ۸۵٪ بومووه ییه. مروّف تا حموت سالی، زیاتر به هوشی بیر نه کاتوهه که رواله تبینه. هوش، توانایه کی مروییه و هممیشه ههمان نه اندازه یه.

◀ له حموت بهر هوزور توژی زیاتر ورد نه بیتهوه، واته ئاوهزی به کار نه هیئی، که تا ۲۵٪ بومووه ییه. ئاوهز نه بی پهروه رده بکری و به کار بهیتری.

◀ دیاره هوش و ئاوهز همدووکیان کاری میسکن و په یوه ندییه کی ورد و دیاریکراویان بیکهوه همیه. بیشت زور بهی نه لکی هوشیان هه بووه و ئاوهزیان نه بووه، نیسته هوشمه ندانی کهم ئاوهزن و، نه بی هملومه ریچی تاییهت هه بی تا ئاوهز بتوانی گه شه بکات و گرنگیش نهویه به کار بهیتری.

◀ هوشمه ندی بههره مندیه له بواره جوړاوجوره کاندا، وهک دهنگ، بیرکاری، میکانیک، دهموهری، هونهری، کات و که شناسینهوه، موزیک و... هوش ته نها نه دگاره و په یوه ندییه پروکاره کان نه بیئی و یارمه تی مروّف نه دات له ههموو دوخیکدا خو ی بدوژیتهوه و بتوانی به خیرایی خو ی له گه ل هملومه رجه که بگونجیئی؛

◀ به لام ئاوهز sapience, reason ریگه مان بی نه دات له ناخی شاره وی دیارده کان بگهین، ریسایه کی سرونستی له دزی ریسایه کی تر به کار بهیئین و، فرۆکه دابهیئین، نه خوش چاک بکهینهوه، کشتوکالی بهریزه نمان هه بی و زیان ئاسانتر بکهین.

◀ به گشتی هوش تیروانینیکی پروکه شه بو په یوه ندی و توانا و بههره ی خوگونجاندنه، به لام ئاوهز تیروانینه بو بناغه و بیگه ی پرسگره که، ده رکیشانی راسته قینهیه له ناخی دیارده کان. [۴] الذكاء والعقل [N] intelligens og fornuft [د] هوش و عقل. هوش [ه] ئاوهز

هوشیاری نه ندیشه: intellectual consciousness **د پروونځاسی** بریئییه

له ئاوهزی گشتی، زیرهکی سۆزداری و هوۆسی بهکارهینانی گونجاو. گهشهسهندنن هوۆشیاری ئهئندیشه ئهتوانن له ڕێگهی کۆمهلایهتیبوونهوه به شیوهیهکی راستهوخۆ و ناراستهوخۆ له یهکه کۆمهلایهتییهکانی دیکهی وهک بنهماله و فیڕگهکانهوه بگوازرێتهوه.

هوۆشیاری کۆمهلایهتی: social consciousness **کۆمهلهناسی** هوۆشیارییهکی گشتیه له ڕێگهی کهسانهوه له کۆمهلهگهیهکدا هاوبهشه. **⊖** هوۆشیاری کۆمهلایهتی لهگهڵ خودئاگایی گشتی و ئەزموونی شوناسی کۆمهلایهتی هاوبهش پهیوهندی ههیه. **⊕** هوۆشیاری کۆمهلایهتی بریتیه له هوۆشیاری بهکۆمهله که تاکهکانی ناو کۆمهلهگهیهک هاوبهشی ئهکن. هوۆشیاری کۆمهلایهتی پهیوهسته به خودئاگایی و ئەزموونی بهکۆمهله له ناسنامهی کۆمهلایهتی هاوبهشدا.

هوۆقانی: plot **پلار** پیلان، پیلانگیران، بهدفعی، نهخشهکیشانی نهیارانه و بهنهینیی دهستهیهک بۆ ئهئجامدانی کاریکی نارێسایی یان زیانبهخش. **Ⓔ** مؤامرة **plott** **Ⓗ** توطئه.

هوۆقه: pipe bowl **ناو** دهفری گچکی گۆزه لهئاسا، ئهوه دهفره گچکهیهی وافووری تریاک کیشان که تریاکهکهی ئهخهسهسر.

هوۆکار: ① cause **ناو** سۆنگه، سهخمهراتی. **Ⓔ** سبب **årsaken** **Ⓗ** موجب.

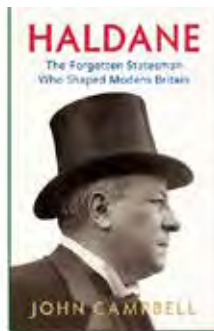
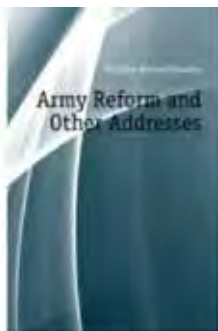
هوۆکار: ② **ناو** بههووی. **⊕** هووی

جو! شهيدا و دلدار وهكوو ئهوينداری ئاسایی و، دلبهند و هوگر وهكوو بهزور خو پيوه لكاندن و ويستنی يهك لايهنه.

هولوگ: Bethmann-Hollweg **پاميار** **پاوپزكار** (۱۸۵۶-۱۹۳۱) بيتمان هولويگ، پاميار و پاوپزكاري ئيمپراتوري ئالمان له ۱۹۰۹ تا ۱۹۱۷.

هول: venue **شاو** سالون، ديواخان، ئه شوينئي كه شتيك تييدا روودهات، به تايهت بونهيهكي پيكره او وهك كوئسيتر، كوئفرانس، يان رووداويكي وهرزتي. **ع** موقع اللقاء، سالون **ن** salong, spilleded **د** محل، سالن **ه** .parlour

هولدهين: Richard Burdon Haldane **پاميار** **وهزير** (۱۸۵۶-۱۹۲۸) پاميارى ليبرال-ئيمپرياليستي ئينگليزي، له ۱۹۰۵ تا ۱۹۱۲ وهزيري جهنگ و پاشان موزدارى دهبرارى پاشايهتي.

هولوډومور: Holodomor **مپزوو** **پاميارى** **شاو** له زمانى ئوكرائيني به واتاي زهرياي پهن و زهرياي پهتى كوشتار، سالى ۲۰۰۶، له لايهن ئوكرانيا و ۱۵ ولاتي تر به جينوسايدي ستالين له دزي ئوكرانيا ناسينرا. له قاتوقري دهستكردي ستالين، له داراترين ولاتي بهرهمهيننري دانهويلهي سوقيهت، سالاني ۱۹۳۳-۱۹۳۴ له ۷ تا ۱۰ مليون كهي له برسيتيدا كوشت، بو مراندني بزووتنهوي سهربهخويي ئوكرانيا **ع** هولودومور **ن** holodomor **د** هولودومور **ه** .holodomor

هوټول: Hollow **ټاوهټاوه** کلور، ناوخالی، ناوېوش. **ه** اجوف **ن** hul **د** میان تهي، توخالی.

هوټی ټاوینه: Hall of Mirrors **ټاوه** هوټی بهناوبانگی کوښکی فیږسای، سالی ١٦٨٤ سازکرا و شوټی په زیږای له میوانانی پادشاکانی فرانسسه ٩٩٠.

هۆلى پلهيل: Salle Pleyel **موزىك** **سېنهاما** هۆلىكى كونسيرترى بهناوبانگه له پاريس به يادى ئاوازداڤهري ئوتريسى ناو نراوه و زوربهى فيلمه گهريدهكان لهوى پيشان ئهدرى. **تېمپو:** هيو گرهى

هۆلى خۆنوسين: registration hall **شاو** بهشى سهرهكى تيرمينالى فرۆكهخانه. **٤** قاعة التسجيل **N** registreringshall **د** سالن تشرىفات.

هۆلى كاراچى: Caracci Gallery **شاو** هۆلى سهرهكى كوشكى فارنيزى، بالويزخانهى فهرانسه له ئيتاليابه كه به فرېسكوئى ئاگوستينو و ئانبياله كاراچى پازاوهتهوه.

هۆمایى: private **شاو** تایبەت، کەسى، خۆی، خۆمالی. **ع** خصوصی، خاص **N** privat **د** خصوصی، شخص.

← **هۆماییکردن:** privatisation **جاوگە ڤییهەر** نیشتمانیکردن، خۆمالیکردن، گواستنەوهی سامانیک، بێشەسازیبەک، یان خزمەتگوزاریبەک لە خاوەنداریتی و بانشاری گشتیەوه بۆ تایبەت. **ع** الخصخصة **N** privatising **د** خصوصی کردن، ملی کردن.

هۆمۆپاسی: homeopathy **نێنۆه زانست** **شاو** چاککردنەوهی نەخۆش لەسەر بناغی ئەو تیۆرییە کە ئەوهی ئەبێتە هۆی نەخۆشخستنی ساخ، ڕەنگە نەخۆش چاک بکاتەوه. **ع** علاج بالمثل **N** homeopati **د** علاج بمثل.

هۆن: **دەنگە و نته** دەنگی گریانی ئارام **ن:** هۆنەهۆن مەکە.

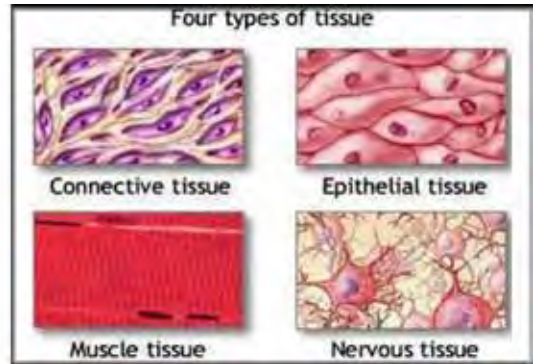
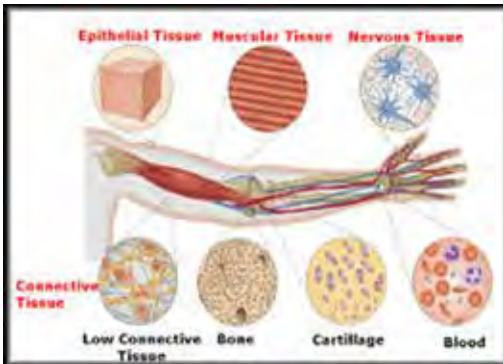
هۆنراوه: poem **وێژە** **بێهفتنان** **شاو** هۆزان، چامە، هەلبەست، نەوشە، هۆنە، وتەبەکی هۆنراوی کاریگەر و جادوووییە، کە کار ئەکاتە سەر هزر و هەستی مرۆف. هۆنراوه بەزۆری ئاواز و کێش و سەروای هەیه. هۆزانی نوێ، زیاتر کێشی پرگەیی هەیه؛ هۆزانی ئازاد، کە خۆی بە پابەندی ئەم ڕێسایانە نازان، بە ڕێزگرتن لە هەر دوو هۆزانی کۆنی کلاسیک و نوێ پرگەیی سنووری دزایەتی نێوانیان بەزاندوووه و دەلاقەبەکی تازە و کراوەتری بە ڕووی هۆنراوەدا کردوووه تەوه، دەقی والا ڕەنگە ئەو نمونەبە بێ کە، لەگەڵ ئەوهی لە پەلی یەکەمدا هۆنراوەیه، بەلام هەموو ژانرە وێژەبەهەکانی تریشی لەخۆ گرتوووه. **ع** شعر **N** dikt **د** شعر **E** poetry.

هۆن و تەمار: thought **ناوئیکدراو** تارمایی بەرچاو، رەشایی بەرچاو، پندار، گومان؛ دارەتی لێل و ناروون. ← **قەرەنتو:** notion **شاو** تەمار، تارمایی، تاپۆ، شەبەنگ.

هۆنە: 1 texture **شاو** بافت، تەون، تان و پۆ، ژێرخان، بناغە، ئیسکەپەیکەر، ئیسکەبەندی. ۴ نسیج N tekstur **د** شالوودە.

هۆنە: 2 tissue **نویکاری** **شاو** کۆمەلە شانەیی لەش، بافت، تەون **د** نسیج. ۴ vev N نسیج.

هۆنەر: poet **ناوئەرمەن** هۆزانان، هەلبەستەوان، بەستەوان، کەسێک که هۆنراوە ئەهۆنیتەوه **dikter** N ۴ شاعر **د** شاعر.

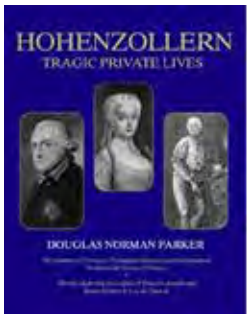
هۆنەرانە: romantic, poetic **ناوئەرمەن**

هۆوارد زین: Howard Zinn **بامبار** **مێژوونووس** **رەخنەگر** (۱۹۲۲-۲۰۱۰)

میژوونووس، زانای پامیاری، په‌خنه‌گری کوممه‌لایه‌تی، پالاکوانی دزی جه‌نگ، شانۆنوووسی ئەمریکایی، ناسراو به مارکسیست و ئانارشیزست و سوؤسیال‌دیموکرات. زیاتر له بیست پهرتووکي نووسیوه که گرنګرتینیان «میژووی گه‌لی ولاته یه‌کگرتووه‌کانی ئەمریکا A People's History of the United States» یه. ئەم پهرتووکه میژوو له زمانی ئاپۆره‌ی ئاساییه‌وه ئەگپرتیه‌وه و به‌شیکي گرنګی پیداجوونه‌وه‌ی ئەمریکاییه‌کان به میژوو‌یاند، وه‌ک وینای قاره‌مانانی وه‌کوو کریستۆف کۆلۆمب و ئەندروو جه‌کسۆن و تیۆدۆر رۆزفیلت باندۆری ئەم پهرتووکیه.

هۆهن زوولیرن: Hohenzollern میژوو ناوی بنه‌مالیه‌کی ئاریستۆکراتی به‌ناوبانگ و کۆنی ئالمانییه، خانی مه‌لبه‌ندیکه به هه‌مان ناو، ساڵی ۱۸۴۹ چووه ناو پرووسیایوه.

هۆهنفلسین: Countess Hohenfelsen کۆمه‌لناسی هینایه‌نر هاوسهری

مورگانه تیکی (له کومه لگای چینایه تی ئاریستو کراتیدا هاوسه ریکه له پلهی
نزمتر گیریی له گه ل نزمتر له خوئی ئەکا) گراند دووکی پووسی یۆل.
مورگانه تیک.

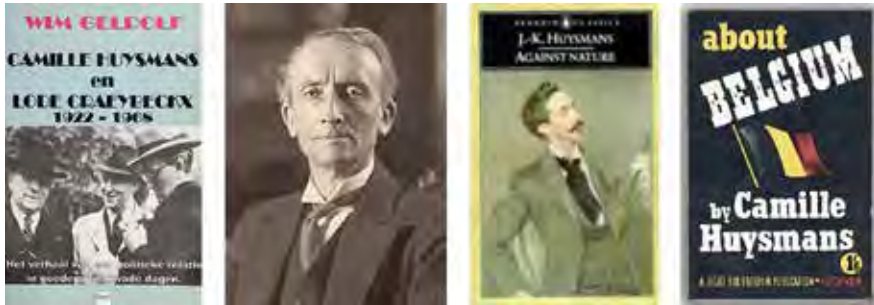

هۆی به هۆ: effective cause **ئاوچاوک** هۆی کاریگهر. **ع** سبب فعال سبب
مؤتر **N** effektiv årsak **د** علت مؤتر.

هۆیی: causality **ئاو** هۆکارگه رای، ئەبستراکتیکه ئاماژهی به چۆنیه تی
پیشکەوتنی جیهانه، وهک چه مکیکی بنه پهره تی ئاوه ها، زیاتر وهک
پوونکردنه وهیک بو چه مکه کانی تری پیشکەوتن گونجاو و په سه ند و
سوودمه نده. **ع** السببیه **N** kausalitet **د** علیت.

هۆیسمان: Camille Huysmans **سۆسیالیست** **سهرۆکوه زیر** (١٨٧١-١٩٦٨) سه روکی
سۆسیالیسته کانی بالی راستی پارتی کرێکاری به لجیک. سه کرتیری
نووسینگهی «ئینته رناسیۆنالی دووه م» له ١٩١٤ تا ١٩١٩. دواي ئەوه ئه
چه ند جار بوو به سه روکوه زیران و وه زیر له به لجیکا.

هوټیلی بازرگانی نازاد: Hôtel du libre échange **ښانځون** ښانځونګری
کوټیډی ژورژ فیدو.

هورته نسی: Hortense de Beauharnais **ښانځون** (١٧٨٣-١٨٣٧) زړګری
نایولیونی به کمه، ژنی لویې بوناپارت پادشای هوټلند، دایکی نایولیونی
سیټهمی ټیمپراتوری فهرانسه.

هورم: sanctity **شاو** پیرۆزی مرؤف، په سید، دارهت یان چۆنایهتی پیرۆز و پاکیزه بوون، وهک رادهی مرؤقبوون نهک بهرزی پله و پایه. **ع** حرمة، تقدس **N** hellighet **د** حرمت، قداست.

➡ **رپیز:** respect **شاو** ههستیکی قوول به کەس یان شتیکی که بهرهنجامی توانا و تایهتیهندی و پلهی کۆمهلایهتییه، نیشانهی بوونی بالادهستی و بندهستییه، لهکاتیکیدا هورم، ئهو پیرۆزییه که کەس ههیهتی بهبێ ئهوهی بالایی و نزمی کۆمهلایهتی رۆلی ههبێ. **ع** احترام **N** respekt **د** احترام.

➡ **هورم:** inception, vision **شاو** خهونی ناو خهون، کهسیکی خهوتوه و خهون ئهبینی و لهناو خهونهکهیدا خهو ئهبینی، پهنگه دارهتیکی وشیاری و تیکهلهی خهون و بیداری بێت؛ تا رادهیهک که وهک دیزاقووی لیدی و خهوبین باش رابوون پێی وایه ههر به راستی ئهو دیمهن یان پههات و پرووداوهی پێشتر بینهوه. له زمانهکانی تریش ریشی وشهکه وهک «رؤیة» و «vision» ههر ئهگهرپتهوه بۆ بینهی، وهک ئهوهی له دهرهوهی خهونی ئاسایی بێت. **ع** رؤیا **N** visjon **د** رویا.

هوساریا: hussar **نایبیتاسی** **رپیکهسننر فلهه** ئهندامی پیرۆی شاسوارانی سووکله له سهدهکانی ١٥ و ١٦ ئوروویای ناوهندی. پله و جلی تایههتی ئهه شاسوارانه له کۆتایی سهدهی ١٧ و سهههتای سهدهی ١٨ له لایهن دهسهلاتهکانی ئوروویا له ریزی سپادا پهسهند کرا. ههندی له سپاکانی

ټمرو، هښتاش دهستې هوساریان همیه. **ریشهناسی** ټم زارواوہ له دهستې سوارې سدهکانی ناونجی ههنگاریا له دزی جهنگاوه رانی سمریباوه سمرچاوهی گرتووه. **هوساریای پولهندی**: یان هوساری بالدار، بهشیکي تایبه ته له دهستې سوارې پولونیا و یه کگرتووی پولونیا۔ لیتوانیا له سدهکانی ۱۶ تا ۱۸. سدهی ۱۸ به چک و ټامیری قورس چهکار کران.

هومافر: holy **کومه ناسی** **ناییناسی** **نوه ناسی** بیرۆز و بهفر هم له روانگی پلهی و پایهی کومه لایه تی و هم له روانگی نایینه وه. **مقدس** **hellig** **مقدس**.

هوماپی: white cambric **ناو** کووتالیکی لوکھی سپی ئاشداره بو کراس و ژیرکراس و مهلافه؛ جاو، موری، کوتالی سپی چه رچه ف. **قماش قطن**

hvit cambric [N] د جلوار سفید.

ھوندور: inside [N] ناو ئاۋەلئاۋ ئامرازی بېھبوھندى ئاۋەلئار ئەندەرۈۈن، ھەناۋ، ناخى دەرۈۈن. [۴] فى داخل [N] insiden [د] داخل. ئەم وشەيە لە پۈستەدا چوار شېۋەى رېزمانى ۋەرئەگرى:

۱- [N] ناو بەرەۋە لەۋاسە يان ناۋەۋەى شتېك [N]: پەنجەى لە ھوندورى قاپەكە بادا بەشى ناۋەۋە [N]: ھوندورى ئۆتۆمۆبېلەكە ۋەك زۇپا ۋابوو.

..... دۇستانە ۋ نافرەمى [N]: ئەتۈانى لە ھوندور بېى بە ھەيتەى خۆم؟

۲- [N] ئاۋەلئاۋ دارەت ۋ دۆخى ناۋەۋە، يان لە ناۋەۋە [N]: ھوندورى ناۋەۋە.

۳- [N] ئامرازی بېھبوھندى دۆخى كەوشەن يان سنوورەكان [N]: دەنگى رادىو لە ھوندور بىللو ئەبوۋپەۋە.

۴- [N] ئاۋەلئار لە كەوشەن يان سنوورى شوپىنئىكدا [N]: ھىۋا لە ھوندور چاۋەرپىيە.

..... لە ھوندور (كاتى ديارىكراۋ) [N]: لە ھوندورى ۱۸ مانگدا ۋامەكەى دايەۋە.

ھونەر: Art ھونەر جوانئىناسى ھونەر برىتېيە لە كۆمەللىك چالاكىي جۇراۋجۇرى سۆمايى ۋ دەنگى ۋ نەمايشى مرؤف ۋ بەرھەمى دەرھاۋىشتەى بەھرەى داھىنەرانە يان ئەندىشەبېيە ۋ، بەگشتى گوزارشت لە لىھاتوۋىي

تهکنیکي، جواني، هیزي سۆزداري، يان بیروکهي چه مکی دهکات، که تممینی هاو تممینی مروقه. ◀ هونەر به هره به مکی تهکنیکي یا خود تالوژه، که سهرچاوه له ئەندیشهی مروقهوه وهرده گرت؛ هونەر پښتو تهکنیکي شتهکانه به مهبهست، فیزیکی یان شتیکی تر، بۆ وروژاندنی ههست. هونەر ده بیته وا له مروقه بکات بپزوی و ههست بکات. ◀ سروسشی هونەر و چه مکه په یوه نیدیاره کان، وهک داهینان و لیکدانهوه، له لقیکی فلهسه فهدا که به جوانیناسی aesthetics ناسراوه، لیکو لینهوه یان له سهر ده گرت. کاری هونهری ئافرینراو له بواری پيشه یی په خنهی هونهری و میرووی هونهردا ئه خویندری و ئه توپیرریتهوه.

هونهری ئاکادمیک: Academic art هونەر پزووونشوهوه شیوازیکه له وینه کیشان

و په بیکه تاتی که به گوپره ی زنجیره به ک پرسی له پيشموه دیاریکراو و زیاتر له بن چاودیری دامه زراویکی فه رمی یان ئاکادمیک به دی ئه هینرین. له رابوردوودا به هونهریک ئه و ترا سهر به ستاندارده کانی ئاکادمی به ک بن، به لام ئه مپرو ئه م زاراوه به به واتای کوته پاریزی و نه زوکی له داهیناندا به کار ئه هینری.

هونهره کانهوه. هه تاکو سدهی ١٧، هونهر بو ههر جوړیک له لیژانیی و کارامهیی دهگه پرایه وه وه جیانه کرابوویمه وه له پېشه گهری یا زانست، بهلام له بهکاره یتانه موډیرنه کهیدا دوای سدهی ١٧، که ټیدا له بهرچاوگرتنی ئیسته ټیکا بالاترینه، هونهره جوانه کان جیاکراوه ته وه و ناسراوه ته وه له شاره زاییه وه دهست هاتوه گشتییه کان، وه ک هونهره رازاوه کان و هونهره به کار بهرکان.

هونهر له پووی لاسایی (وهک نووینتری بوویهر)، ده رپرین، ئالوگوپری سوژ، یان چو نایه ټییه کانی تره وه ده ناسر ټه وه. له خولی پو مان ټیسیز مدها، هونهر وهک «توانایه کی تایه ټی میشکی مروّف ده بینرا که له گهل ټایین و زانستدا پو لین بکر ټ». ههر چه نده پیناسه ی ئه وهی که هونهر پیکده هین ټ جی ناکوکییه و، به در ټزایی کات گوپانی به سهردا هاتوه، پیناسه گشتییه کان ئامازه به بیروکی ئه و شاره زاییه ئه ندیشمیی و به هره مه ندانه یه ده کهن که له ئافراندن و توانای مروّفه وه سهرچاوه ده گر ټ. سروس ټی هونهر و چه مکه په یوه سته کانی وهک داهینان و لیکنده وه، له لقیکی فهلسه فدها شروّفه ده کر ټن که به ئیسته ټیکا ناسراوه [٤] الفنون البصریة [N] visuell kunst [D] هنرهای تجسمی.

هونهری رهنگاو: هونهری دینبار **Visual Arts** .

هونهری سهربه مۆر: Arcane arts **سینه ما** **هونه ر** **تتیوه زانسن** **نابینتاسی** ناوی

ئو تهکنیکانهن بو گۆرینی رۆزه ف بهکار ئه هینرین، ئه توانریت به سه ر ٥ هونهدا دابهش بکرین:

١ جادوو، کیمیاگهری، ئه فسوونگهری، گیانگهری و تاوماتۆرگی .

١ جادووگهری: Magic **ناوی جاوگ** بهکارهینانی وزهی جادویی بو دهستکاریکردنی رپساکانی سروسشت، ناتوانین بیانگۆرین، بهلام ئه توانین له بهرزه وهندی خو مان بهکاری بهینین. وزه بگۆریت بو هینسن و به بیجه وانه وه، گۆرانکاری ته نهکان له دووره وه، خیراکردنی گه شهکردن، گۆرینی ئاراستهکان له هیز و رووناکی. جادوو له بنه رتهدا رینگه ئه دات کاریگهری سروسشتی له رینگه ئامرازه بانسروسشتیه کانه وه دروست بکریت.

٢ کیمیاگهری: Alchemy **ناوی جاوگ** هونهری گواستنه وهی تایبه تمه ندیبهکان له ته نیکه وه بو ته نیکی تر، به بهکارهینانی وزهی جادویی. ره قکردنی کاغزه، دروستکردنی شتیکی زه هراوی، تراوکردنی بهرد وه ک ئاو، یان زیندووکردنه وه.

٣ ئه فسوونگهری: Sorcery **ناوی جاوگ** جادووگهری ئو هیزه یه بو گه یشتن به لیکنزیکبوونه وهی رۆزه فهکان و هینانی پارچه یه ک له رۆزه ف، که سه رچاوه یه کی ده سه لاته رینگه ئه دات نه لواوهکان رووبدهن و به شیوه یه کی راسته وخو رپساکانی سروسشت بشکینن. جادووگهری له رینگه ره گ و رپشه ی ئه فسووناوی و نه ریت و زانیاری کولتوورییه وه بهکار ئه هینریت بو بهسته وهی جادوو به یه کگرتنه وه. دروستکردنی ژیان و وزه و ئه ستوو له هیج و نه بوونه وه، ده سه تراگه یشتن به رۆزه فه نوپکان، گۆرینی کات و شوین هه موو که ره سه تی ده ستی ئه فسوونگهرن.

٤ مینه ویگهری: Theurgy **ناوی جاوگ** هونهری بانگکردنی ئو گیانانه یه رپساکانی جیهان ئه پاریزن و، تا داوای ریزه نیان لی بکریت له ئالوگۆری قوربانیداندا.

مینویگه‌ری سنووریکې به‌رته‌سکتری هه‌یه له چاو جادوو و نه‌فسوون، به‌لام گیانه‌کان پرسیای دیکه‌یان هه‌یه که په‌پره‌وی لیده‌کهن، بو‌یه هه‌ندیک چاکه له پرسیار ده‌رچوون و ناکرین، وه‌ک داوای نه‌مری یان گیانیک بو کوشتن و زیندوو‌کردنه‌وه.

۵ گیانگه‌ری: Thaumaturgy **ثاویچاوت** توانای گیانی نه‌ستوو‌کراو، گوپانی پرسیای جیهانی ده‌ره‌وه له پیتاوی پرسیای جیهانی ده‌روون. گیانگه‌ری هیزی نه‌ژدیها و خوداوه‌ند و گیان و تهنه ئاسمانیبه‌کانه وه‌ک نه‌و بوونه‌وه‌رانه که پرسیاکانی سروشت پیناسه ده‌کهن. هه‌رچه‌نده هه‌ندیک له مروقه‌ه‌کان له داره‌ته زور ده‌گمهنه‌کاندا نه‌و ده‌سه‌لآتانه‌یان هه‌بووه و نه‌یان‌توانی پرسیاکان بگوپن.

هونه‌ری قالبکاری: plastic arts **هونه‌ر** هونه‌ری پلاستیکی، نه‌و بیچه هونه‌ریانه‌ی له پیکه‌ی قالبکاری و قالب‌سازیمه‌وه به‌دی هاتوون وه‌کوو به‌یکه‌ر و سیرامیک و نه‌و هینسانه‌ی شیوازی سی‌ره‌هه‌ندیان هه‌یه.

۴ فن پلاستیکی **N** plastikk kunst **د** هنرهای تجسمی.

هونهری نوئ: art nouveau بزووتنهوهی هونهری یان ئارت نووڤو، بزووتنهوهیهکی هونهری کۆتایی سهدهی نۆزدهیه که له بن کاریگهری تهشکی گیایی و هیللی کهوانی و شهپۆلدار، سهرهتا له هونهری پازاندنهوه و پاشان له هۆنهرهکانی تردا بوو به باو.

هوهیدا ١: transparent ناوه‌نساو [وهن+ئه+دی = ئه‌ودیو+دیار] وه نه‌دی، شووشه‌یی، هێسنیک که ئه‌ودیوی لیۆه دیاریی. [٤] شفاف [N] āpenhet [د] شفاف.

هوهیدا ٢: obvious نا‌قیسناپی ناوه‌نساو ئاشکرا، دیار، ڤوون، بئ پێچوونه‌نا، به ئه‌ندازه‌یهک ڤوون و ڤه‌وانه به ئاسانی هه‌ستی پئ ئه‌کریت. [٤] شفاف، جلی، بدیهی [N] āpenbart [د] شفاف، واضح، بدیهی [E] eidetic, eminent. [٤] هوهیدا و په‌نام. [٤] به‌رنامه‌ی ته‌له‌فیزیۆنی هوهیدا له کانالی NRT4. [٤] له‌م نمونانه‌دا هوهیدا له جیاتی شه‌فاف و شه‌فافیه‌ت به‌کار هاتوه:

ن: هوهیدای یه کیکه له بهها گهوره کانی په یوه ست... (شفافیت)

ن: ده ستیښخه ری هوهیدا له بیسه سازییه کانی دهرهاتوو... (شفاف)

ن: که مینی هوهیدا و لیپرسینه وه... (شفاف)

ن: پروسی کوکر دنه وهی داهات هوهیدا نییه. (شفاف)

ن: دولکهی پلاستیکی هوهیدا نرخ: ۳۰۰۰ بازاری... (شفاف) ن:

ورد بیم جوشم وورد تاویامه وه

تا وه پوتبهی بهرز سهر نیامه وه

عالمی تازه دیم هوهیدا بی

شه خسی عه جیوتهر جه من پهیدا بی

مهوله وی تاوه گوژی

تورپه ت نه روهی خال جه بین سهراویز

پیاله ت چوون جام «که چ دار و مه ریژ»

ستاره ت نه شه و تورپه می قه ترانی

هوهیدا و په نهان شه مس پیښانی

مهوله وی تاوه گوژی

هوت: ① **فرمان** خهوت، نفست، نوست **د** خوابید، به خواب رفت.

هوت: ② **ئاوه ناو** خو هه لکیښان به درو ن: **هات** و هوت **د** لاف زدن.

هوت: ③ **ناو** خهو **د** خواب.

هوت: ④ **ده روونناسی** فیږ، راهات، هه قووت، هین، هووین **د** تعلیم تلقینی.

هوت: ⑤ **ناو** خو تسی، چیژه، خو تسی، نه شه، شادی **د** لذت.

هوت: ⑥ **نایبناسی** **ناو** نه هریمه ن، شهیتان، گیانی به دفهر، دیو. **د** **ن**

د روح شریر.

هوت: ⑦ **ناو** شه، شی، تم رای. **د** رطوبه **ن** **د** رطوبت. **د** **و** وهیسی نه دموندز

ههوری: Hurrians **مێژووی کورد** **ناوی نایبەت** یان حوریهەکان خەلکی کۆنی باکووری میزوپۆتامیا بوون لە چیاى زاگروۆسەوه تا شام که له ههزاره‌ی شەشەمی پێش زایین لەم ناوچەیه‌دا دەرکەوتن. ئەم شارستانییه‌تە یه‌کیکە له گرنگترین و کاریگەرترین شارستانییه‌تەکانی پۆژەهەلاتی نزیکی کۆن. ◀ بەشیک له خاکی مادەکان له چاره‌کی سییه‌می ههزاره‌ی سییه‌می پێش زایین یه‌کیکە لهو ناوچانه‌ی که له سه‌رچاوه نووسراوه‌کاندا نامازە‌ی پیکراوه. لهو به‌رهه‌مانه‌ی که به زمانه‌کانی سوومەری و ئەکەدی بە‌رده‌ستن، ده‌گوتری له دامینی پۆژئاوای زاگروۆس و لهو شوینە‌ی که دواتر باکووری پۆژئاوای پیکهیناوه، هۆزه‌کانی هوریه‌کان، لولوبیه‌کان، گوتیه‌کان و هۆزه‌کانی دیکه که په‌یوه‌ندیان به ئیلامیه‌کانه‌وه هه‌بووه، ژیاون. [٤] الهوریین [N] [د]. الهوریین

هه‌ووک: obsession **ئاو** هه‌رده‌بیری، پارایی، وازوازی، دوودلی، بیره‌بیری، دپدۆنگی، داره‌تی هه‌ستیاربوونی له پاده‌به‌ده‌ر به‌رامبه‌ر به‌ کەس یان شت. [٤] وسواس [N] besettelse [د] وسواس. ن: له گ‌ردو‌کۆ‌کردنه‌وه‌ی به‌لگه‌نامه‌کاندا تا پاده‌ی هه‌ووک و گومان پ‌کوپ‌پ‌ک بوو. «سیانه‌ی جه‌گه‌ن»

هه‌وتکرین: indoctrination **بهره‌ده‌ی نایبۆلۆژی** په‌وتی باره‌ینانی کەس یان په‌ره‌میک بۆ پ‌یدانی کۆمه‌لیک ب‌روا به‌ شیوه‌ی هۆزاندن و ده‌میشک ئاخنین. [٤] التلقین [N] indoktrinering [د] تلقین.

هون: blood **ښاو** خوین، خین. **ع** دم **N** blod **د** خون.

هه بوونناسی: ontology **باندروقتنر** **بووون** **ښاو** هه ستیناسی، به شیکر میتافیزیکه که سهروکاری له گهل سروسستی ههستی و بووندا ههیه، که بهم پییه، هایدهگر لای وایه هه بوونناسی و دیارده ناسی بهک نه گرنهوه.

هه پله: delirium **ښاو** ورینه، وړاوه، ئاتهران. **ع** delirium **N** delirium **د** هذیان.

هه تله: perverse **ئاوه ښاوه** بهدکار، گومپراه، ری لیکوړاوه. **ع** منحرف **N** pervers **د** فاسد.

هه توان: ointment **ښاوه** مهرهم، مهلحم **هیمایر** دهرمانی دهر د، رزگاردهر، چاره ساز. **ع** مرهم **N** salve **د** پماد.

هه تهر: distance **ښاوه** بمره گه و مهو دای پروانین. **ع** مسافة **N** avstand **د** برد دید. **ن:** تا چاو هه تهر کات زهریابه.

هه تهر: serious **ئاوه ښاوه** مکور، پیداکر، سوور له سهر مه به ست. **ع** جدی

series [N] جدی.

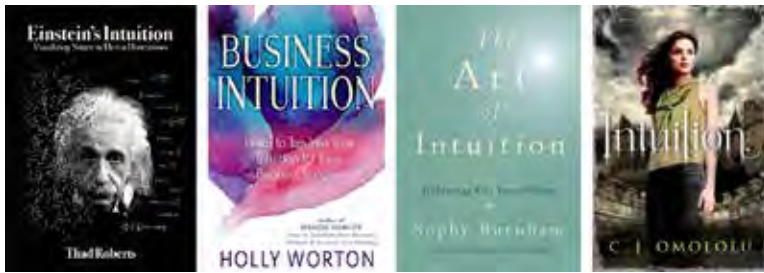
ههتیوزا: posthumous [ئاوهئاو] یاشمهرده، بههتیوی له‌دایکبوو، منالیک که پاش مهرگی باوک له‌دایک ئه‌بێ. [٤] مولود بعد الموت [N] postume [D] یتیم زاده.

ههدا: [ئاوهئاو] ئۆقره، ستار، ئارام، ته‌شه، سه‌کنین. [٤] هادی [N] rolig [D] آرام.

← **بیهدا:** بیئارام، ئۆقره‌نه‌گر، بیحه‌ز مه‌ت، نه‌سه‌وت.

هدا: [ئاوهئاو] along [ئاوهئاو] به‌یه‌یه‌ندی بیکه‌وه. [٤] علی امتداد [N] langs [D] حرف اضافه.

ههدان: intuition [ئاو] سو‌سه، گومان، در‌دو‌نگی، دوودلی، گیز، هه‌ستی تایه‌ت که توانای ناسینی هه‌یه به‌بێ به‌لگه و سه‌لماندن، بۆزه‌نی و بو‌جوونی پێشبینی کردن. [٤] حدس [N] Intuisjon [D] شهود [E] speculation.

ههراس: horror [فیلیم] ئه‌ندیش، بزد، یاخاف، ترس، تۆقان، ترسه‌زالی، زاورچوون، زه‌رتلاق، زه‌نده‌ق، سام، ههراس. [٤] رعب [N] skrekk [D] وحشت.

ههراسی ئاپۆره: agoraphobia [ده‌روونناسی] [ناسازی] ئاگورافوبیا، کو‌تایی سه‌ده‌ی نۆزده، له وشه‌ی یۆنانی agora به واتای شوینی کو‌بوونه‌وه و phobia، ترسیکی زۆر و بی‌ناغه له قه‌ره‌بالخی و ئاپۆره له شوینه گشتیه داخراوه‌کاندا.

ههراڼ: ١) tanner **ناوې فەرمان** **ناوې کار** بېسته خوښکهر، چهرمگر، وه ستای خوښه کړدنی چهرم. ٤) دباغ **N** skin produsent **D** دباغ.

ههراڼ: ٢) tan powder, Tannery **ناو** جهوت، جهوی مازوو، دهرمانی چهرم و بېسته خوښکړدن. بېسته ی نازهل، پوډیمیزیکه له ئه سیدی ئامینه بهدی هاتووه که پېی ئهوتری پړوتین، واته بېسته بو ئهوهی به هووی کار تیکردنی مایکروئورگانیزمهوه تیک نه چر، ئه بې خوښه بکری. ئه م دهرمانهش له بېسته درهختی وه کوو مازوو و سماق و بهروو و فندق و کار بهدی دی که ئه یخووسین و پاش و شکبوونهوه هندی بیسولفیتی سوډیوم Sodium bisulfite ی تیکهل ئه کهن و بېسته ی تیمانج ئه کهن.

← **تیمانج:** **کیمیا** **فهرمان** ده باغی کړدن، ده باغدان.

ههراڼه به هاره: **پوهه** **کول** **ناو** گولیکي پینج بهره که جوړی زوره و بو جوانی ئه یچینن. به هاران به گوول و په نگی جوړاو جوړه وه ئه پشکوی. ٤)

زهرة الربيع [N] vårprimula [د] يامجال بهارى [E] primula veris.

هه رچی بن، خو باوكم نیه: Après tout c'est pas mon père **شائوكمهري**

كۆمیدی كۆشه رستهیه كه له شائوگهري كۆمیدی «كچیک له مهكسیمهوه» Georges Feydeau (١٨٩٩) نووسینی ژورژ فیدو The Girl from Maxim (١٨٦٣-١٩٢١) كه بهرهوام پاته ئه بیتهوه و هه موو كاراكتهره مینهكان ئه یلینهوه.

هه رداندن: agitate **ئاوه ئشاو** تووره كردن، سل كردن. [E] يجعلك غضاب agitert [N] عصبی كردن.

هه رده بیری: obsession **شاو** پارایی، وازواری، دوودلی، بیره بیری، درپوئگی، داره تی ههستیاریبوونی له راده به دهه به رامبهه به كهس یان شت. [E] وسواس [N] besettelse [د] وسواس.

هەردەشیر: ① **شاو** **ئاوئناو** شیری دەشتایی. **شیرکۆ:** به واتای شیری کۆستان.

هەردەشیر یان ئەردەشیر، هەروەها ئەشی له دوو پرگهی (ئەرد) و (شیر) پیکهاتبی که (ئەرد) به واتای تووڤه و گرزە و، ئەردەشیر ئەکاته شیری تووڤه؛ که بهم واتایه به مروقی بویر و بهوهج و تراوه هەردەشیر.

هەردەشیر هەروەها له زمانی پەهلەبی دا (ئەتەخشیر) و له دوو بەتیی (ئەرد، ئەشا) به واتای بهفرسەند و دادوهر، پرگهی دووهمیش (خەشتره) که شار و شالیار بی، سەرجهم به واتای یادشاهی دادگەرە.

هەردەشیر: ② **ئەردەشیری پابهکان**

➡ ئەردەشیری یهکهم

➡ ئەردەشیری دووهم

➡ ئەردەشیری سییهم.

هەردەگیل: **ئاوئناو** **ئەبەدراو** چۆلگەرد، بیابانگەرد، مەردمی ئاوارە که بدا به کێودا.

هەردەگیلی: roam **ئاوئناو** چۆلگەردی، خولانەوهی بیئامانج به تایبەتی

له شوێنانی بیابان و قاقەر. **رۆمینگ:** **ئاوئناو** له بواری پەيوه نەیدا به واتای بهکارهێنانی خزمەتگوزاری کۆمپانیایه که له شوێنی تر، جگه لهو شوێنهی که خزمەتگوزاری کۆمپانیایهکی تێدا تۆمار کراوه.

هەردەمی: quirky **ئاوئناو** وازوازی. **ساوئناو** saere **ئاوئناو** دمدمی.

هەردین: furious **ئاوئناو** قەلس بوون. **ساوئناو** rasende **ئاوئناو** خشمگین.

ههزراله: شو سمکوی له گل یان دار بو که لویهل له سمر دانان، پیژک، ستیز.

ههزران بازار: thrift store بازار گانی شووی بیعدراو کونه بازار، بازاری دهستی دوو، بیروکهی کپین و فروشتی شمهکی له باری ههزران و به فیروندهانی داها و دارایی. [٤] متجر التوفیر [N] bruktbuikk [د] فروشگاه اقتصادی.

ههزران: millet رووهک شو گارس، گیایه که له تیره ی گهنم به دهوهنی بچووکهوه، ساقهتی کورت و ناسکه، دانهوئلهکی ورد و زیاتر بو خوراکی بالندهیه، ئاردهکی نانی لیئهکری [N] millet [٤] الدخن [د] ارزن.

ههزره کار: teenager گهنتهی سروفتشی ئاوهناو نهوجهوان، تازه لاون، نهوهال،

میږمنډالی تممن ١٣ تا ١٩، همروه ها بو کچی همزه کار کهنیشک ئه بڼه.
 ۴ المراهق [N] tenāring [د] نوجوان.

همزه نووس: همزه نوور که سیکه که شتی هیچ و پوچ و بڼه مه به ست
 بنووسی. ← **سپام:** Spammer **نای ذی** یان همزه نیږ، کهس یان
 پیکراویکه که په یامی نابه چی و نه خوازراو له ریگی ټینترنیته وه،
 بو ژماره یه کی زور له به کاره ټنهران ټنیری، به مه به ستی بانگه شه،
 پاره لیسه نندن، بلاو کورنده وهی نهمه والهی نه شیوا و هتد. ۴ سخام
 الکتروني [N] Spammer [د] اسپم.

همرشته: Noodle **خوراک** **ناتنیه زی** **ناو** ټارده به هاروی به ټاو شیلدراوی داوداو
 کراوی وشکوه کراو؛ همرشته ټه کری به همرشته به ترش، ټیکه ل به پلاو
 ټه کری و همرشته هی ورد بو سازکردنی شیرینی به کار ټه هیږی، ماکارونی
 و سپاگی له جوړه کانی همرشته، ساوهر به همرشته وه ک پلاو لیڼه نری،
 همرشته ی ټاش [N] Nudler [د] شعریه [د] پشته ټاشی. ➔ ماکارونی

هه رقی دو سهنت دۆنی: Marquis d'Hervey de Saint-Denys **سینۆلۆگ** { ١٨٢٣ - ١٨٩٢ } سینۆلۆگ Sinolog یان چینناسی به توانای زمان و فهرهنگی چین.

هه رههت: curse **ئوووک و نه فرین** تووکی نه فرین و سههه، واته دهک بتوپی، کویر بی **N forbannelse لعنة د** نفرین. **هه رههنده:** deathless, eternal, everlasting **ئاوه ئئاو** ئه نووشه، وه رجاوه نه، هه رماو، وه رجا، مه نه دۆخس.

همره‌نی: immemorial **ئاوه‌لئاو** همهمیشه‌یی، وه‌رجاوه‌ند، تا هه‌تایی، مه‌ندوڅ، ئه‌نووشه. **٤** ازلی، ابدی **N** uminnelige **د** ازلی، ابدی.

همرمین: prevalence **ډاره‌نډ** **شاو** بره‌و، بازارگه‌رمیی شت یان کالایه‌ک **ن:** ئه‌مړو برنج زور به هه‌رمینه. **٤** شیوع **N** utbredelse **د** رواج.

هه‌رووله: glide **تشیواز** **فهرمان** **شاو** ویرغه، قوتره، گورگه‌لوقه، جوړی په‌وتی ئه‌سپ که تیز پروات و سواره‌که‌ی ږانه‌شه‌کینی **E** amble.

هه‌روه‌تات: **ئایب‌نئاسی** **ئاوه‌لئاو** مانگی به‌رامی هه‌لاله و گه‌زیزه، به‌واتای

ته‌ندروستی و هه‌روه‌ها خه‌ملین و پیگه‌یشتن، پینجه‌مین ئه‌مشاسپه‌ند و پاسه‌وانی ئاو و سه‌وزه و سه‌وزه‌لانییه، له‌م ږوزه‌دا داواکردن له‌ فریشته‌کان و ژنخواستن په‌وايه؛ ئاگر ماکی هه‌روه‌تاته و ئاتر هه‌روه‌تات په‌رستگه‌ی پینجه‌م له‌ حموت په‌رستگه‌ی هه‌ره‌ مه‌زن بووه؛ له‌دایک‌جوانی هه‌روه‌تات سرک و شه‌یدای نه‌یاری ده‌رپرینن، ژیان لایان کایه‌یه و زور جار کاره‌کان ناگه‌یه‌ننه سه‌ره‌نجام، ته‌ژی ژیان و پر له‌ جوئن؛ ناوی شه‌شمین ږوژی هه‌ر مانگیکی خورده‌شیدیه، ناوی مانگی سییمه‌ی سالی خورشیدیه، له‌و ماوه‌یه‌دا هه‌تاو وا له‌ که‌لووی جمک Gemini دا، سییمه‌ مانگی به‌هاره، هه‌روه‌تاته‌گان جه‌زنی ږوژی شه‌شمی هه‌روه‌تاته؛ جوژه‌ردانه و گیاجین و کوکهن:

مانگ سیومشمن مانگ «هه‌روه‌تات» من

مانگ هه‌لاله و گه‌زیزه واتمن

تیشته **→**

هه‌رینه: design **جوگرافیا** پلانیک و گه‌لآه بو نیشاناندانی دیمهن و ئه‌رک یان کارکردنی بینایه‌ک، جلوه‌گرگیک، یان شتیکی تر پیش ته‌وهی دروست بکریت و به‌ره‌م بهیتریت. **٤** **تصمیم** N design **٤** طراحی.

هه‌ری لینگدون: Harry Langdon **سینه‌ما** **هوته‌ریکتته** {١٨٨٤-١٩٤٤} کۆمیدیه‌نی ئەمریکایی.

هه‌رژاندن: **چاوگه‌ فنیسه‌ر** هه‌له‌خه‌رجی، ته‌خشان و به‌خشان.

هه‌رگ: mud **ناو** قور **٤** طین N søle **٤** گل و لای.

هه‌رمین: prevalence **داوه‌ت** **ناو** به‌وه، بازارگه‌رمیی شت یان کالایه‌ک **٤** **ن:** ته‌مروو برنج زور به هه‌رمینه. **٤** شیوع N utbredelse **٤** رواج.

هه‌ره‌ت: **١** **ناو** کاتی بیگه‌یشتنی شت. **٤** هاوین هه‌ره‌تی میوه‌یه؛ هه‌ل و به‌رژان. **٤** هه‌رچهند ته‌که‌م هه‌ره‌تم نییه، واته هه‌لم نییه و نامیه‌رژیت. **٤** الفرصه N by-time **٤** فرصت.

هه‌ره‌ت: **١** interval **ناو** وه‌رز، خول، کپس. **٤** مدة N interval **٤** فاصله.

هه‌په‌شه: duress **شاو** توندوتیزی، کهله‌گایی، به‌کارهینانی زۆر، زۆرلی‌کردن، ناچارکردن، زۆری، گوشار و زۆره‌ملی نواندن، ناچارکردنی که‌سیک بو ئه‌وه‌ی شتی‌ک بکات به‌په‌چه‌وانه‌ی ویستی خو‌ی یان بپاریدانی باشتر. **ف** ته‌دید، اکراه، ضغط **N tvang د** ته‌دید، اعمال زور، فشار.

هه‌په‌مه‌ک: blunt **ئاوه‌ئاو** شتی‌ک که بیجم و داره‌ت و لیواری پ‌یکوینی نییه، وه‌ک جگه‌ری ده‌ستی‌چ و له‌م باب‌ه‌ته، گه‌لا تووتنی‌ک به‌هنگ پ‌رکرا‌بیت‌ه‌وه. **ف** غیر مرتب **N uryddig د** نامرتب.

ن: دار ئه‌توانی دهمی ته‌ور هه‌په‌مه‌ک بکات.

هیزی بی‌ه‌روا: blunt-force **شاو‌لی‌ک‌راو** **ف** قوه‌ حاده **N stump vold** **د** نیروی بی‌ه‌روا.

زه‌بری له‌پ‌ر: Blunt Force Trauma **بو‌وی‌ه‌ر** به‌ه‌وی زه‌بری جه‌سته‌یی پ‌استه‌وخو‌ی یان هیزی کاریگه‌ر بو‌ سهر به‌شیتی‌کی جه‌سته‌ پ‌ووده‌دات. زۆر‌چار ئه‌م جو‌ره‌ پ‌ووداوانه‌ له‌گه‌ل پ‌یک‌دادانی هاتو‌چو‌ی پ‌یگاو‌بان، ده‌ست‌ریزی و، بو‌وی‌ه‌ری وه‌رزشی پ‌وو ئه‌ده‌ن. **ف** إصابه‌ کلیله **N Blunt Force Trauma د** ترومای غیرنا‌ف‌د.

بی‌تی‌ت: blunt **ئاوه‌ئاو** **فه‌رمان** چه‌ندین واتای تریشی هه‌یه: ب‌په‌رده، قسه‌له‌پ‌روو، پ‌ه‌پو‌ر‌است، لچه‌ستوور؛ کول، په‌خ، له‌ساو‌چوو، سوو (ده‌مه‌سوو)، ته‌قلار، نه‌پ‌ر، بی‌ساو.

هه‌په‌مه‌کی: random **ئه‌گه‌ره‌کان** **ئاوه‌ئاو** ده‌مه‌کی، گو‌تره‌یی، بی‌پیلان، بی‌نه‌خ‌شه،

بیمه به‌ست، بیژیک‌خستن، هه‌لکه‌وتی، بیبه‌نامه، به‌خته‌کی، شیرزه، نارپک (ویپک)، کاریک که به‌بی شیواز یان بریاری هوشیارانه نه‌جام دراوه یان هه‌ل‌بژیردرراوه. [٤] عشوائی، بالصدفة [N] tilfeldig [د] بی‌نظمی، تصادفی.

← **ناته‌واوی هه‌ره‌مه‌کی:** random anomaly

← **ناتاسایی:** anomaly **نا‌وا‌وا‌وا‌وا** ناتاساییتی، سه‌یربوون، نارپکی، برپرسیایی. [٤] شذوذ [N] anomali [د] خلاف قاعده، ناهنجاری.

هه‌زارپا: centipede → خشی

هه‌زارپیشه: townhouse **ن‌ز‌ا‌ر‌ق‌ا‌ن‌ر** **ده‌سه‌ه‌وا‌وه** ریزه‌خانوی له‌ته‌نیشتی به‌ک. [٤] بیت ملاصق [N] rekkehus [د] خانه‌های هم‌ردیف.

هه‌زارتوی: labyrinth **میسۆلۆجی** ناوی ئەو پیکهاته‌یه‌بوو که پیشه‌گه‌ری ئەفسانه‌یی یۆنانی دا‌یده‌لۆسی باوکی ئیکارۆس له‌سه‌ر فه‌رمانی پاشا مینۆس پاشای کریت دروستی کردبوو. ئامانجی مینۆس له‌دروستکردنی بینایه‌کی له‌و شیوه‌یه‌دا، خستنه‌ته‌له‌ی بوونه‌وه‌ریکی ئەفسانه‌یی دیکه‌بوو به‌سه‌ری مانگا و جه‌سته‌ی پیاوه‌وه‌که‌به‌مینۆتا‌ور ناسرابوو. هه‌زارتوی ته‌لار‌سازیه‌کی جادوو‌گه‌ری هه‌بووه‌و، هه‌موو ئەو نه‌خشانه‌ی له‌به‌ری گیراونه‌ته‌وه‌به‌هیچ شوینیک ناگهن. → تووناتوون

ھەزارپى: maze سەرگەرمى ھۆتىر **شاو** رېگەي پىر پىچ و پەنا، تۆرپكى رېرەو و پەنجەرەي پىچاويپچ وەكوو گەمە و فىشاردە، كە دۆزىنەوہي رېگاي دەربازبۈون لىي دژوارە. **٤** مئاھە **N labyrinth** **د** ماريچ.

ھەزارونۆسەدوھەشتاوپچار: Nineteen Eighty-Four **رۇمان** رۇمانى ١٩٨٤ نووسىنى جۇرچ ئۇروپل نووسەر، رۇژنامەنووس پەخنەگرى و پزەيى و ھۆنەرى ئىنگلىزى، يەككە لە گەورەترىن ئاسەوارى و پزەيى جىھان كە لە سەر چاندى خەلك و مېدياكانى جىھان كاريگەر بووہ. وەرگىپەر ھەكىم كاكەوہيس لە زمانى سوئېدييەوہ كىرەوہيتى بە كوردى. **٤** رۇمانى ١٩٨٤، بە زياتر لە ٦٥ زمان وەرگىپەرداواہ. جۇرچ ئۇروپل ئەم رۇمانەي لە سالى ١٩٤٨ نووسيوہ و لە ١٩٤٩دا بلأوكراوہتەوہ. باسى كۆمەلگايەك ئەكات كە تايپەتمەندىيەكانى رقى دووژمنەكان و خۆشەويستى رېبەرى گەورەيە. لەم كۆمەلگايەدا تۆمەتبار بە ئاسانى دەكوژرئت و ئازادىيە تاكەكەسىيەكان لە زىر پىر پىسادا پىئىئىل دەكرئن.

ھەزى: oregano **رۈوہى** **شاو** ئەزىللە، مەررەي كىۋى، گىايەكى بۇنخۆشى گەلأ

ورده له تیره ییونگه، ټهکرټه ناو خواردنوهه. **oregano** [N] زعتر **ع**. یونه کوهی. **جatreه:** thyme گیایهکی بونخووسی گهلا ورده له تیره نهعا، هم بؤ ده زمان ټهشی و هم روئی لیټهگیری **د** زعیت **timian** [N] **د** ټاویشن.

همزویله: رووهکی **بیرمهمنی** **ناو** جیرهمنی، چاشنی، بهارات، وشکه گیا و شتی بون و تام خووشکهری چیشت، وهکوو خوئی و ټالته و زهردهچیوه. **ع** ادویه، ټوابل **krydder** [N] **د** چاشنی، بهارات **seasoning, spice** [E].

همزیا: ټهفسانه **هیمایی** **ناو** زهها، حهزیا، ماری ټهفسانهیی ټاگرېدهم یان ماری راستهقینهی زور گهوره وهکوو بوا یان ټاناکوټا **د** ازدها **drage** [N] **ع** ټنن **dragon** [E].

هه ژانډن: shake **جاوگه نښه بهر** راوه شانډن، ژه نډنی مهشکه. **هزه** N **د** riste **تکان دادن**.

هه ژدهی برؤمیرى لویى بؤنایارت: The Eighteenth Brumaire of

Louis Bonaparte **پامیاری** **بهرنووک** **ده فنه** **بیستینبر میژووی** **یان** (١٨ى برؤمیر، له م فرهنهنگه دا)، ناوی وتاریکی ٧ به شى کارل مارکسه، له نیوان سالانى ١٨٥١ تا ١٨٥٢ نووسراوه و یه که مجار له گوڤارى Die Revolution که له لایهن جوژیف وهیده مهیر له نیویورک بلاو نه بوویه وه، چاپ کرا.
 ئه م وتاره کودیتای ١٨٥١ى فهرانسه شیکار تهکات که به هوپه وه لویى بؤنایارت بوو به دیکتاتورى فهرانسه. ئه م وتاره له نمونهى خویدا مارکس وه کوو میژوونوو سیکی کومه لایه تی و پامیاری به توانا پیشان ته دات که رووداوه میژووییه راسته قینه کان له روانگه تیگه یشتنی ماتریالیستی خوئی له میژوو شى ته کاته وه.

ناوی پهرتووک که نامازه ی به کودیتای ١٨ى برؤمیره که به هوپه وه لویى بؤنایارت هاته سهرکار، واته (٩ى نوڤه مبرى ١٧٩٩، یان ١٨ى برؤمیری سالی هه شتم له (پوژمیری کوماریخوازی فهرانسه)، به مبه سستی ده رختنی نا کوکیه که له گه ل کودیتای ١٨٥١. **هه ژدهی برؤمیر** له جیاتی وشى **کودیتا** به کار هیتراره، واته کوودیتای مانگی برؤمیر، واته کوودیتای ناپولیون.

هه ژدهی برؤمیری لویى بؤنایارت، له لایهن سیامه نډ شاسواریه وه کراوه به کوردی. چاپی یه که م ١٩٨٢.

ههژگ: ناو چيلكه ودارى وشكهوه بوو، ده وهن.

ههژگهڼ: ناو لكهدارى وشكهوه بوو؛ چروچيلكى ټاوردوو.

ههژمار: ١ account number ناو هيمان، ژماره حساب له بانكدا.

ههژمار: ٢ statistics كار كرده يان پرؤسى ههلسهنگاندى و بهراورد و ژميريارى شتيك. ٤ علم الإحصاء N statistikk د آمار.

ههژمار كردن: reckoning هاوگه شينهيپر كرده يان پرؤسى ههلسهنگاندى و بهراورد و ژميريارى شتيك. ← پهريژه: Computing ناو ههژمار كردن

پريزه كردارى ژميره يى يان زيربىزى له كه مپيو تهردا N Databehandling ٤ الحوسبة د محاسبه ← ههوره پهريژه: Cloud Computing ناو ليكدراو

يان ههوره ژميركارى شيوازى سوودوه رگرتن له رايه له ي رازه كاره servers له ريگه دووره وه، كه خانه خوئى host ئينته رنيټ بوؤ تومار و پهريژه و

رێکخستنی زانیاری بەکار ئەهێنری لهبری رازەکاری بوومی یان کەمپیوتەری تاییبەتی.

ههژمه: victim **ناو** گوژی و قوربان. الضحیة **N** offer **د** قربانی.

ههژمه: servant of honour **مئمانه** **ناو** نوکەری رازیار و خزەنتکاری

تاییبەتی، نوکەری بەرکار، نوکەری هاو دەم **ن:** ئەز ههژمه کاری بهژنی تەمه.

ع خادم الشرف **N** ærestjener **د** نوکر خاص **←** **شایه نه:** **مئمانه**

ناو کەنیزی رازیار، کەنیزی بەرکار، کەنیزی هاو دەم **د** ندیمه در باری

N forlover **ع** خادمة الشرف **E** maid of honour

← **servant:** **ناو** نوکەر، کاره کەر، خزمەتکار. **ع** خادم **N** tjener **د**

فدائی؛ خادم.

ههژهند: wondrous **ناوه ناو** سهیر، سهمره، سهرسووپین، سهرمهند،

سوژرهت **د** شگرف **N** vidunderlig **ع** مدهش، عجیب.

ههژین: wiggle **ناو فەرمان** رازان، قووته، لولان، لابهلاکردن، تەکان،

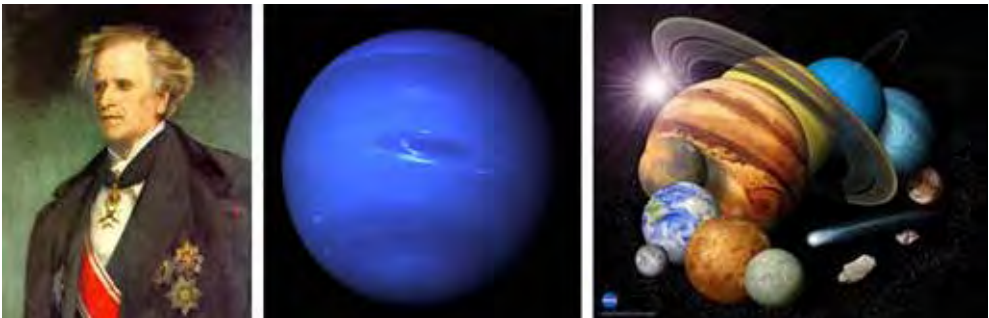
ههلهتهكان، جوولهجوول، پاتلهكان، پيچخواردن، جووله، تهكانتهكان، بهملاوبهولاداخشتي پهنجهي پا. [٤] تهزهز، تذبذب [N] vrikke [د] تكان، حركت، وول.

ههسي: dense [نارهناو] خهست، دزي تراو. [٤] كثيف [N] tett [د] غليظ، سفت [ن]: ماست سفت.

ههسارهي لو قيريه: Le Verrier's planet [نوسپيره ناسي] مههست له نيپتون، ههسارهي ههشتهمي سيستمه ههتاوي، كه له ميسولوجي روميدا خواي زهريا و ههمان پوسيدوني يونانيه. پيش ناوانه ههسارهكه، به ناوي نهستيره ناسي فهپرانسهي نوربن زان زوزيف لو قيريهوه ناوي نهبرا، كه به توژينهوهي خوي ريگهي دوژينهوهي ههسارهي نيپتون له سالي ١٨٤٦ ادا خوئس كرد.

هەسان: blade sharpener **شاو** سان، بەردەسان، تووژکەر. **ە** مبراة **N**
 knivsliper **د** تیز کن.

هەسپەرید: Hesperid **ئایروئەفسانە** لە میسۆلۆجی یۆنانیدا هەسپەریدەکان «پەری شەوار» بوون و کاریان پاسەوانیی باخی خواکان بوو کە سیوی زیرینی لیئەرۆا.

هەستیکراو: substantial **زیندەوەرزان** **ئاوەلشاو** بنەرەتی، قەبە؛ شتیگە گرنگی، قەبارە، یان بەهایەکی بەرچاوی هەبێ. **ە** جوهری **N** betydelig **د** قابل توجە.

هەست: **١** sense **دەرئوتاسی** **هەسنەوێری** **ئینگەبێتشی** هۆشە یا هەشەک، لیئاھتوویبەکی فیزیۆلۆژیاییە لە ئۆرگانەکاندا کە دراوھگەلی پیویست ئەخاتە بەردەستیان بۆ ئەوێ بە دەورووبەری خۆیان بزانت **◀** ئەو هەستانەیی لە کۆنەو ناسراون: بینایی، ژنەوایی، چێزایی، بۆنایی، ساوایی. جیا لە ٥ هەستی سەرەکی تا ئیستە زیاتر لە ٥٠ هەست ناسراو، وەک هەستە دەروونییەکان وەک برسیتی، هەستی ھاندەر وەک هەستی کێشەری سیپەلاک بۆ چالاکێ سیپەکان و ھەناسەدان، کێشەری ماسوولکەیی بۆ دەرھاویشتی گازی رینخۆلە. ھەندی هەست ھەبە کە ئەندامی لەش ھەستی پیناکات، وەک تێگەیشتن لە کات، یان ھەستی کار و کاردانەو بە تێگەیشتی خۆبەخۆ **◀** **هەست:** sense **شاو** زی، توانایەکە جەستە بە ھۆیەو سۆسی ھاندەرێکی دەرەکی

ئەكات؛ يەكئە له تواناكانى بينىن و بۆنكردن و بيستن و تامكردن و دەستلێدان. [٤] حاسە [N] føle [D] حس.

ههست: ١) feeling **دەروونخاسى** **ههستهوهرى** **ئىگهبتىن** دۆخىكى سۆزدارى يان كاردانهويهك؛ بىرۆكه يان باوهرئىك، به تايهت بىرۆكهيهكى ناروون يان نازيرانه.

٢) ههست به تاوان. ٣) ههست به شادى. ٤) ههست به دوورى.

ههست: ١) وشى بئكهاتوو لهگهڵ ههست:

- ◀ **ئاگابى ههستى:** Sense Feeling [٤] الشعور الحسى.
- ◀ **بههست:** impression [ئاو] [D] تاثير [N] inntrykk.
- ◀ **بئيهستى:** Stupor [ئاو] سپرى. [٤] الخدر و الذهول.
- ◀ **پهراوئى ههست:** Subconscious [ئاو]. [٤] هامش الشعور.
- ◀ **پهى بهبئيهست:** perception, extrasensory [٤] الادراك من غير الاحساس.
- ◀ **پهى ههستى:** Sense perception [٤] الادراك الحسى.
- ◀ **پئشههست:** Foreconscious [٤] ما قبل الشعور.
- ◀ **پئويستى بۆههست:** need for feeling, personal worth [٤] الحاجة الى الشعور.
- ◀ **تواناى ههست:** Sentience [٤] الاحساسية.
- ◀ **دوههست:** دوودل بهرامهر به مرؤف، شت يان كردارئىك.

- ◀ **دهروازه‌ی هه‌ست:** sensation threshold [٤] عتبه الاحساس.
- ◀ **کووه‌ست:** collective consciousness.
- ◀ **نا به‌ره‌ست:** imperception **ناوای بیکدراو** بییمی، شتی نابهرده‌ست و به‌دهر له ده‌سپه‌س و په‌ی بی‌پردن. [٤] لاادراک [N] umerkelig [د] غیر محسوس.
- ◀ **هه‌ست‌زوین:** motive **ناو** سه‌رنج‌پراکیش، بزوینهر، پالنهر. [٤] مشوق [N] motiv [د] محرک.
- ◀ **هه‌ست‌به‌چیری سیکس:** Sex feeling [٤] الشعور الجنسي.
- ◀ **هه‌ست‌به‌زبری:** Roughness [٤] الاحساس بالخشونة.
- ◀ **هه‌ست‌به‌شوناس:** Sense of identity [٤] الاحساس بالهویة.
- ◀ **هه‌ست‌به‌گونه‌ه:** guilt feeling [٤] الشعور به بالذنب.
- ◀ **هه‌ست‌به‌گه‌رمی:** Thermal Sensitivity [٤] الاحساس بالحرارة.
- ◀ **هه‌ست‌پیکراو:** به‌ره‌ست، دیار.
- ◀ **هه‌ست‌پینه‌کراو:** Insensible [٤] غیر محسوس به.
- ◀ **هه‌ست‌خه‌له‌تاندن:** Sense illusion [٤] الخداع الحسی.
- ◀ **هه‌ست‌دار:** به‌هه‌ست، له‌سمر هه‌ست.
- ◀ **هه‌ست‌کار:** نه‌و نه‌ندامانه‌ی هوی هه‌ست‌کردن.
- ◀ **هه‌ست‌کردن به‌کات:** Time sense [٤] الاحساس بالزمن.
- ◀ **هه‌ست‌کردنی درۆ:** Pseud(a)esthesia [٤] الاحساس الکاذب.
- ◀ **هه‌ست‌گه‌راینی:** تاکتیک‌ی ورووزاندنی زووترین بینهر.
- ◀ **هه‌ست‌نه‌کردن به‌روژه‌ف:** derealization [٤] فقدان الشعور بالواقع.
- ◀ **هه‌ست‌وک:** زور هه‌ست‌یار.
- ◀ **هه‌ست‌وکی:** هه‌ست‌یگه‌ری، زور هه‌ست‌یاربوون.
- ◀ **هه‌ست و خوست:** ده‌نگ و بزووتن، جوولانه‌وه، جووله و چیه.

هه‌ستگه‌رایي: sensationalism **تشیواز** **ناو‌جاوگ** فه‌راگه‌ردی، له بواری

رۆژنامه‌گه‌ری و میدیای گشتیدا هه‌ستگه‌رایي جوړیکه له تاکتیکی سهرنووسهر و ده‌ره‌ینه‌ر بۆ ورووژاندنی زوړترین بینه‌ر.

هه‌ستۆک: sentimental **ناو‌فه‌رمان** زوړ هه‌ستیار، هاسی.

هه‌ستۆکی: sentimentality **ناو‌جاوگ** هاسیگه‌ری، زوړ هه‌ستیاربوون.

هه‌ستیار و به‌سۆز: sensitive and emotional

➡ **هه‌ستیار** sensitive **ناوه‌لناو** که‌سیکه هه‌ستیاریی هه‌ستی هه‌یه، واته

هه‌موو دیارده‌یه‌کی بچووکى نه‌گرنگ به شیوه‌یه‌کی فراوان کارى تیتته‌کا و ئه‌یورووژینى و وای لیتته‌کا چارس بیتی؛ به‌رامبه‌ر به هه‌موو شت لاوازه، زوړ زوو هه‌لته‌چى، به‌ره‌خه‌ ئه‌ورووژى و په‌سنگردیش به‌ ییلان ئه‌زانى، هه‌میشه‌ لایه‌نى خرابى که‌سان ئه‌بینى، ئه‌وان به‌ هوکارى چاره‌ره‌شى خوى ئه‌زانى، وا ئه‌زانى وامى به‌سهر خه‌لکه هه‌یه و هه‌موو که‌س به‌ وامگرته‌ی خوى دانه‌نى، ته‌نانه‌ت به‌ پيشاندانى ئه‌وه‌ی که‌ من هه‌سته‌کیم له‌ ناو کوهمل و فه‌راگه‌رددا، وایان تیتته‌گه‌یه‌نى که‌ ئه‌بى له‌گه‌ل ئه‌و به‌ شیوه‌یه‌کی جیاواز بچوولیتنه‌وه و لیتی تیتگه‌ن؛ واته شتى بچووکى خراب، گه‌وره و، شتى باشى گه‌وره بچووک ئه‌کاته‌وه.

➡ **به‌سۆز** emotional **ناوه‌لناو** که‌سیکه که هه‌ستی به‌هیزی هه‌یه و

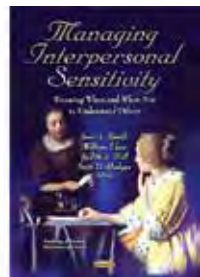
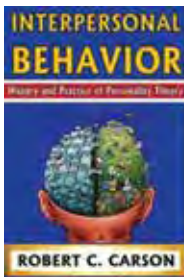
دیارده‌کان باشت ئه‌بینى و باشت ئه‌بیستى و باشت بۆن ئه‌کات و باشت چیر ئه‌کات و باشت هه‌ست ئه‌کات و باشت تیتته‌گات، بابه‌تیکى بچووک نایورووژینى، چونکه هه‌سته‌کانى ئه‌نگیزه‌ی جوولان و ئه‌ندیشه و توانای تیتگه‌یشتنى هه‌یه، ئه‌گه‌ر بزانی که‌سیک کیشی هه‌یه، هه‌ول ئه‌دا یارمه‌تى بدات و له‌ بینى ئه‌و په‌هاته تیتکناچى، سه‌باره‌ت به‌ چیریش سه‌رپرژنه‌ی هه‌یه و ئه‌گه‌ر که‌میش بى ئه‌توانى په‌ره‌ی پیندا و به‌گشتى له‌ په‌وتى په‌روه‌رده‌کردنى هه‌ستى باشدایه و هه‌ستى گه‌شه‌کردوى هه‌یه؛ شتى بچووکى باش گه‌وره ئه‌کاته‌وه، و شتى گه‌وره‌ی خراب بچووک ئه‌کاته‌وه.

وهك بهره‌نجام، جياوازي نيوان مروفي همهستيار و بهسوز له چونيٲي
 ٲووبهٲووبوونهويان لهگهل ديارده و بابهتهكانه.

همهستهي: ناوه‌ناو توند و شلي تيكه‌لاو.

همهستيارى ٲه‌ها: Absolute Sensitivity **ده‌رووناسي** «ئاستى ٲه‌هاي همهستكردن» نامازه‌يه بو كه‌مترين چٲى هانده‌ريك كه مروف ده‌توانيت نيوهى كاته‌كه ده‌ستنيشان بكات. ئەم ئاسته‌نگه جيگير نيهه، به‌لكو له كه‌سيكه‌وه بو كه‌سيكى تر ده‌گوٲيت و ده‌كرٲت له زٲر كاريگه‌رى هوكاره ده‌روونيه‌كان بيت، وهك چاوهروانيه‌كان، پالنهر و هوشتياري. **٤**
 الحساسية المطلقة **N** absolutt følsomhet **٥** حساسيت مطلق.

همهستي جالجالووكه: spidey sense **سويسه‌رهيو** سپايدي همهست،
 ئەدگاري پالهلواني بانسروشتى سپايده‌رمان: توانايه‌كى سه‌روو سه‌روشتى
 يان هيژيك بو همهستكردن به ديارده‌كان له ده‌ره‌وهى كه‌وشه‌نى ئاسايى

هسته‌کانی مروّف. توانای هستکردن به مه‌ترسیه‌کی نژیک. [٤] شعور
سبیدی [N] spidey sans [د] حس عنکبوتی.

هه‌ستیناسی: ontology **فهلسه‌فه** **ناو** هه‌بووناسی، به‌شیک می‌تافیزیکه
که سه‌روکاری له‌گه‌ل س‌روشتی هه‌ستی و بووندا هه‌یه، که به‌م پییه،
هایده‌گر لای وایه هه‌ستیناسی و دیارده‌ناسی به‌ک ته‌گرنوه.

هه‌سوون: pond **ناو** ته‌ستوونده‌ک،

هه‌سیل: pond **ناو** ته‌ستیرک، گۆلی بچووک. [٤] برکه ماء [N] pond [د]
برکه، برکه مصنوعی. ← **ته‌ستیر:** swimming pool **ناو** مه‌لوانگه،
هه‌سیل مه‌له. [٤] حمام السباحة [N] svømmebasseng [د] استخر.

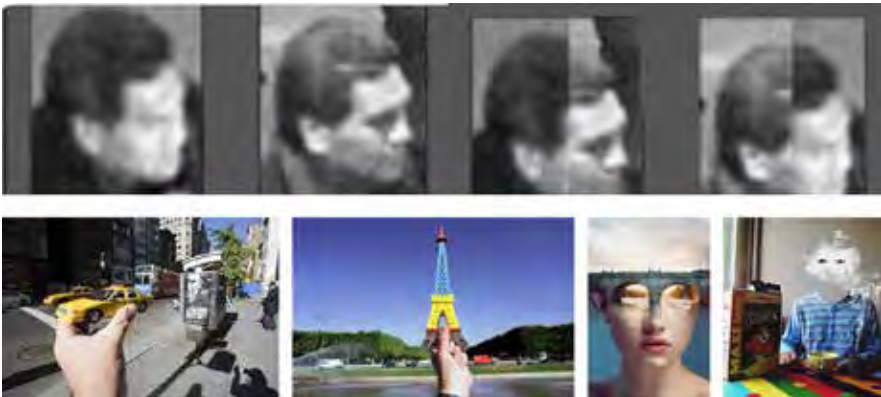
ههش: ناو خم، خوم، گیایه که لیلهرهنگ، له شیره و گهلاکهی رهنگی خم
یان چوویت بهرهم دی که بهنی پری شین ئهکن.

ههشتاون: ناوهشاو لهزگین، بهپهله، به ههلهداوان، بهلمز [E] hurrying.

ههشپهرنان: superimpositions ناوی ئهنگراو دانانی فیلم له سهر فیلم، به
شیوهیهک ههر دوو وینهکه ههشتا دیار پری.

هه‌فخستن: ① collocation **زمانه‌وانی** **جاوگه‌نښه** کالوکېشن، شپږوازی پښتو

وشمېهک له‌گه‌ل وشمه‌کانی تر به شپږه‌یهک که گونجاوتر بن و واتایه‌کی به‌پېژتر و دارمالتر وه‌ربگرن. زانینی هه‌فخستن بو‌ئوانه‌ی ئه‌یانه‌وی زمانیکې تازه فیر بن، زور سوودمهنده. له زمانې ټینګلیزدا فهره‌نگی تایه‌ت و ده‌یان په‌رتووکې جوړاوجوړی تریان ده‌رباره‌ی نووسیوو. ④ انتظام [N] samlokalisering ⑤ کالوکېشن. ⑥ بو‌نمونه له زمانې

ټینګلیزدا:

⑦: ئه‌بې بوتري fast car نه‌ک quick car.

⑧: ئه‌بې بوتري quick glance نه‌ک fast glance.

ټینجا هه‌فخستن به‌گوږه‌ی زمانه‌کان جیاوازه. واته له زمانې کوریدا بو‌ئوتوموبیل و بو‌نیگا ئه‌توانین خیرا به‌کار به‌ینین، به‌لام بو‌ئسپ ئه‌گهر بلین تیزره‌و په‌نگه‌ باستر بې:

⑨: ئه‌بې بوتري ئوتوموبیلیکی خیرا.

⑩: ئه‌بې بوتري ئه‌سیکی تیزره‌و.

په‌لټی: له زمانې کوریدا «ئې» کاتیکه که په‌وایې و گونجاوی وشمه‌یهک له‌گه‌ل وشمه‌یه‌کی تر له‌رووی هه‌فخستنوه سه‌لمابې، به‌و شپږه‌یه‌ی له زمانې ټینګلیزدا توژینه‌وه‌ی زوری له‌سمر کراوه و هه‌فخراوه‌کان دیاری کراون ⑪ ٥٠٠ هه‌فخستن، تو‌ئې بیانزانی. **رېشه‌ناسی** ⑫ collocation سمده‌ی شانزه، له collocatio ی لاتین، له collocare ی ټینګلیزی به‌واتای [place together] هه‌فخستن و پیکه‌وه گونجانن.

هه‌فخستن: collocation **چاوگه نښه‌ر** کرده‌وی دانانی شته‌کان له تهنیشت یه‌کوهه یان له شویننی له‌باردا **ن:** مه‌هیر: م است، هیکی و خوئی د به‌رووشی ده تی ل هه‌فخستن. دان دکه‌فه ناغی و تی که‌لاندن ل سهر ناگری هه‌تا تی له‌هه‌فخستن. **ن:** ته‌گری وی چه‌ندی هه‌یه هه‌فخستن و هه‌تا دوژمناتی ژی رووبده‌ت.

هه‌فرسی: fir **پوهه** **دوه‌خند** **شاو** ته‌فرا، ناژ، داریکی کیوی گه‌لا ده‌رزی هه‌میشه سموزه له تیره‌ی سنه‌وبهر. بو جوانی به‌کار ته‌هینری. **ع** شجرة التوب **ن** grantre **د** درخت صنوبر. **ه** کهوت

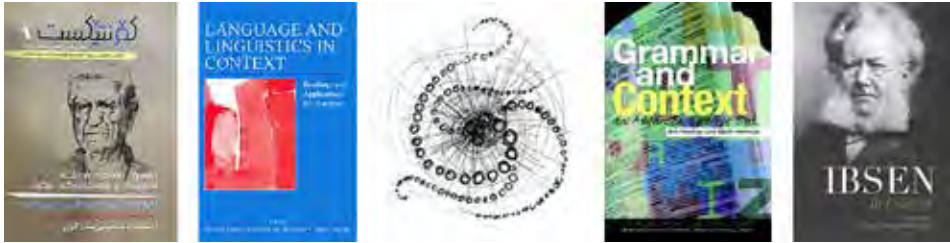
هه‌فگر: context **زمانه‌وانی** **ناوی لیکدراو** کوئتی‌کست، له زانستی زمانه‌وانیدا، هه‌لومهرجیکه زه‌مینه بو په‌هات یان داره‌ت یان ده‌قیک به‌دی ته‌هینری تا له‌و روانگه‌یه‌وه هه‌لبسه‌نگینری و بی به‌ هوئی تیگه‌شتنی. له جیاوازی ده‌ق و هه‌فگردا text and context ته‌بی بلین: ده‌ق بریتیه له لیکدراوی کوهملیک بیت و بیته‌نیشانه و هیما و پرسته، له‌کاتی‌کدا هه‌فگر، هه‌لومهرجی فه‌راگه‌رد و ده‌وروبهر و یاشزه‌مینه و ته‌و شیوازی ری‌کخسته‌یه که واتای رووداو یان په‌هاتیکی تر دیاری، یان راهه، یان روون ته‌کاته‌وه. **ع** سیاق **ن** kontekst **د** بافت.

ن: فیلمه‌که له هه‌فگریکی مودیرندا چی کرابوو.

ن: وا ده‌رته‌که‌وی، هه‌فگری فراوانتر بو به‌ره‌مه‌ینان پی‌شک‌ه‌ش ته‌کات.

ن: پښتني رابره‌کان ته تواني يارمه‌تي پيښاسه‌ي هه‌فگره‌کان بکات له کړکاشه‌کي ئيوه‌دا.

ن: نهومي گرنګه هه‌فګري کومه‌لايه‌تي پښخراوه‌کيه بو ته‌ندروستي ئيوه. **رېشه‌ناسي** context له ټينګليزي ناوه‌پراست (پيشانده‌ري شيوه‌ي دارپستني ده‌قيک)، له لاتين contextus [con پيکه‌وه + texere چين].

هه‌فياز: prefer **ناوه‌لشاو** بالا، به‌نرخ، له‌سهر، هه‌لېژارده، به‌هورده. **ف** متمي foretrekker **N** ممتاز، ترجيح‌داده. **د**

هه‌گ: bubble **شاو** بلقي سهر‌ټاو، ټوقله **ف** فقاعة **N** boble **د** جباب.

هه‌گبه: saddlebag **شاو** خورجيني دووتايي چکوله‌که له پښت سواره‌وه له زين توند‌ټه‌کړي. **ف** جراب **N** salveske **د** خورجين.

هه‌ل: serendipity **شاو** پښکوت، روودان و گه‌شه‌کردني رووداوه‌کان به پښکوت به شيوه‌يه‌کي خوښ يان سووډبه‌خښ. **ف** الصدفة **N** tilfeldighet **د** فرصت غير مترقبه.

ن: هه‌ليکي باشي بو هه‌لکه‌وت و به باشيش سوودي لي وهرگرت.

ن: شازاده ههلهکهی قۆستهوه.

ن: ئەگەر ههلهکهی پرهنسی.

ن: بهلام رووداویکی لهپر، ههلیکی وای بۆ من و دایهگهورهه پرهنساند.

ن: پهنگه بتوانین ههلهکه بهکار بهینین بۆ مهبهستیکی ئەرینی.

ههلامه: sium sisariodes **رووهی ناو** ههلامه، ههلاوه، ههرامه، ههراوه،

گیاههلاو، گیاههلام، گیاههرام، گیاههرامه، گیاههکه دوکۆلیوی پێ ساز

ئەکن، ههروهها ئەکرێته ناو چیشتی تریش به تایبەت له ههورامان. نه

تەنها لهبەر چێزی خوشتی بهلکو به هۆی سوودمەندی دەرمانی ئەخوریت. [E]

البقدونس البري [N] vill persille [F] جعفری وحشی [E] wild parsley.

ههلان: ناو بهردی لووس و رێک که که له جیاتی موزاییک تەختی ژوووری

پێ بهردچن ئەکرا.

← **لێسه:** ناو چهماوهسوو، ئەو بهردانهی ئاوی چهه لووس و خپری

کردوون.

هه لاندن: جاوگه نښه بیهر بلنډکردن، بهرزکردنهوه؛ تواندنهوه.

هه لوور: swing **کار** لوژه، سهنگهلا، سمر وخوار. **ع** أرجوحة **N** swing **د** نوسان.

هه لهک: arc **جاوگه نښه بیهر** نیو جهغز، زر، کهوان، به شیک له فهراگردی بازنه یان همر جهغزیکي تر. **ع** قوس **N** bue **د** کمان، قوس.

ن: تهو خالهی که هیلیک لیکهوت ته بیټ له سهر کهوانه که هی بازنه یهک.

لیکهوت: tangent **ته ندازه** **شاو** یان تانزانت، بریتیه لهو راسته هیلهی که ته نیا له یهک خالدا جهماوه یهک ده بریت. **ع** مماس **N** tangent **د** تانزانت، مماس.

هه له که سه ما: red falcon **شاو لیکن دراو** هه له که، مشگره، سووره دال،

بالنده یهکی گوشتخوره له واشه بچو و کتره. **ع** الحداة **N** rødfalk **د**

شاهین قرمز. **ع** هه نیانه نوریته

هه له که سه ما: **شاو لیکن دراو** جوړه سه ما یهکی به گور و تین و ورووژاوه.

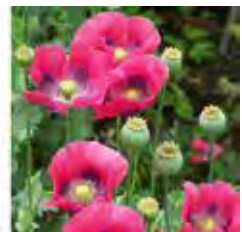
هه لئه مسا: swelling له (هه لمسان) **چاوت ئينه بهر** ئاوسان و په نهميان، باکردن، هه لتوقين. **٤** تضخم **N** opphovning **د** متورم شد.

هه لاتن بو شوينه گومكى: Run for Cover **سینه ما** **فیلم** **فیلمی**
وئستېرنی ئه مریکای ١٩٥٥، ده رهینانی نیکولاس په ی.

هه لازیان: settled **چاوت ئينه بهر** دا هیلان، خو پانکردنه وه، پاكشان له سمر لا **د** لمیدن.

هه لئه: poppy flower **بووه ك** **ناو** میلاقه، په بهنو ك، گوله میرگ، گوله بووك، گوله ماس، پاكورگانه، پاكوریان، خاشخاش، گولیکي هه مه په نگی بوئوخوشه، تلیاکی له دروست ده کری. **٤** زهرة الخشخاش **N** **د** valmueblomst آلاله، گل خاشخاش.

هه لاته: ١) pollen **ناو** گهردهی گول، گهرک، ماکی موم که میسونگوین له گولانی تهگری. ههستی مروّف بهرامبر به گهرده ههستیاره و ئه بیته هوئی ئالرزئی. ٢) لقاح، غبار [N] pollen [د] گرده گل.

هه لامه به هاره: hay fever **ناو ئیعدراو** هه لامهت یان ئالرزئی به هوئی گهردی گول و توژه وه که ئه بیته هوئی خورین و ئاوسان و ههوکردنی چاو و لووت و ئاوی پیندا دیته خواره وه. ٣) حمی الکلاّ [N] hōysnue [د] تب یونجه.

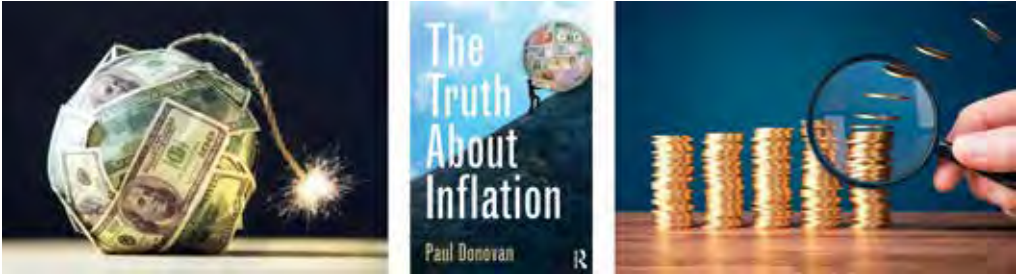

هه لامهت: rheum **ناو** ئارسم، په سیف ٤) زکام [N] revum [د] زکام. **هه لآوردن:** discrimination **چاو ئیعدراو** په فتاری نارخوا له گهل پوله جیاوازه کانی کس یان شتهکان، به تایهت به پاساوی په گهز، تهمن یان. ٥) التمییز [N] [د] تبعیض.

هه لآوردن: apart **ناو ئعدراو** هاویر، ناویزه، جیاکراوه به نیوانی کاتی و شوینی دیاریکراوه وه. ٦) منفک [N] adskilt [د] جداشده.

هه لآوسان: Inflation **ناو ئعدراو** ئاوسان، گرانی؛ بریتییه له پزّه ی بهرزبوونه وهی نرخهکان له ماوهیهکی دیاریکراودا. هه لآوسان به

شپوهیهکی گشتی پیوه ریکی فراوانه، وهک بهرزبونوهوی گشتی نرختهکان
یان بهرزبونوهوی تیچووی زیان له ولاتیکیدا. [٤] تضخم اقتصادی [N]
inflation [د] تورم.

ههلاویراو: sequestered **ئاوهئاوی بهرکار** ده سته سهرداگیراو، له «ماف» دا
بریتییه له ده سته سهرداگرتن، جیاکردنوه یان لابردنی خاوه ندریتری ههر
شتیک له پهوتی ریسیایی خویدا به قازانجی خاوهن وام یان دهسهلات.

ههلبژاردن: choose **چاوتی نینهبهر** **ئاوهئاو** پهسه ندردن، دیاریکردنی
{کهسیک یان شتیکی} وهک باشترین یان گونجاوترین له نیوان دوو یان
زیاتر، خنیم یان رکابهر. [٤] یختار [N] velg [د] انتخاب کردن.

ن: کورسییهکی ههلبژارد رووی له دهرگا که بیته. **فهرمان**

ن: به وریاییه وه باشترین یان گونجاوترین ههلبژییره. **فهرمان**

ن: پهپوهندی به تیپه ههلبژیردراوه کهی خویه وه کرد، که گهنجانی کارمهندی

ههوالگری بوون. **ئاوهئاو** käre

ههلبژاردنی پالاتین: Elector Palatine **ریسا** **کومه لایه نری** ئهو سازاده و
کاردینالانه بوون له ئالمان که مافی ههلبژاردنی ئیمپراتوریان ههبوو.

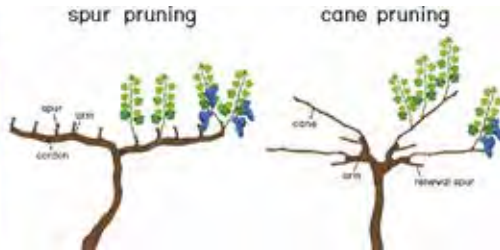

هه لبلووقانهوه: چاوگه نښه بیهږ هه لبلووقین، بهرزبوونوه و داکهوتن به په لپه ل و نرېک به زهوی. « ماسی له سر و شکانی هه لئه بلووقیتتهوه ».

هه لپه ز: mutation ناو بازدان، تهکانی به تهوژم. تحول [N] mutasjon د جهش.

هه لپاچین: Pruning چاوگه نښه بیهږ رپلانندن و هه لپه رتاوتنی لق و پوړی زیاده ی پز و میو، که بهر به گه شوی دره خته که نه گرن.

هه لپه رکي: ناو ئورزان، سهمای کوردی، سهمای چهند کهس بهرپرز. وهک و تراوه سهمای کوردی چوار تایبه تمه ندی سه ره کی ههیه:

١. راوه شانندی ده سر له هه وادا نیشانه ی نازادی و سه ربه سستییه؛
٢. پي کوتان به سه ر عه ردد نیشانه ی نیشتمانیه ره وری و خو شه وستی خاک و زنده؛

٣. ره شهبهلهکی بهک و بهکی ژن و پیاو نیشانهی بهرامبهری مافی ژن و پیاوه،

٤. له کووتاییشدا، دهستلهناودهست بوونی ژن و پیاو له ریزی ههلهپهركیدا نیشانهی بهکگرتووی و میهر و دوستانهتی نیوانیانه، که له ههچ سهمایهکی تردا ئهه ههموو تایههتمهنییه پربایهخه پیکهوه نایینری.

ههلهپهړین: dance **چاوگه نهنه بهر** سهمای تایهتی کوردهواری، سهمای جهند کهس بهریز، سهمای کوردی دهیان جوړی ههیه.

ههلهپهړین: **چاوگه نهنه بهر** یان له ههلهپهړین، لیبوونوهی پارچه بهکی بچووک له ههسنیکی گوره تره،

ههلهپهی زیږ: The Gold Rush **سینه ما فیلم** فیلمی بیدهنگی ئهمریکایی ١٩٢٥ نووسین و دهرهینانی چارلی چاپلین.

هه لټرووشکان : جاوگه نښه بهر جیچکان، قنچکان.

هه لټر و هه لټر : bottle opener and can opener ٹامیري کردنه وې سمری شووشمې خواردنه و، ٹامیري برین و کردنه وې قوتووی کونسیرف.

هه لټرانندن : patronising جاوگه نښه بهر دل بۇ سووتاندى به درو، دواندى به سؤزه و بۇ چه سپاندى مه زايه تى يان بۇ فريودان و خو به گوره پيشاندىان.

هه‌لدرین: eviscerate **جاوگه نینه‌یه‌ر** به‌تالکردن، ورگدرین، چاوده‌ره‌ئنان. **۴**

نزع الأحشاء **N** fjerne innvollene **د** بیرون ریختن.

هه‌لژ: prangos **رووه‌کی** **شاو** لو، هه‌له‌ز، ئه‌لژ. **۴** برنقوس **N** prangos **د**

جاشیر. **۴** **که‌ما:** **رووه‌کی** **شاو** گیایه‌کی به‌رزی گه‌لا ده‌رزییه. **۴** لو و

که‌ما **ن:** قرچکی که‌ما له هه‌موو قرچیک باشته‌ره.

هه‌لسه‌نگاندن: Estimation **جاوگه نینه‌یه‌ر** خه‌ملاندن، قرساندن،

پێوانه‌کردن، مه‌زه‌نده‌کردن **N** estimering **۴** تقدیر **د** تخمین **E** surmised

۴ خه‌ملاندن و مه‌زه‌نده‌کردن و قرساندن و پێوانه‌کردن و هه‌لسه‌نگاندن، هه‌موو بریاری تیدایه؛

۴ خه‌ملاندن و قرساندن و مه‌زه‌نده‌کردن زور ورد نین، به‌لکوو به نزیکه‌یین،

۴ پێوانه‌کردن پیش هه‌موو پرۆسه‌یه‌ک ئه‌بێ ئه‌نجام بدری، به‌لام

۴ هه‌لسه‌نگاندن بریاری یه‌ک لا که‌ره‌وی تیدایه .

هه‌لسه‌نگاندن: weighing **جاوگه نینه‌یه‌ر** سووک و سه‌نگین کردن،

به‌چاو کێشان.

هه‌لدان: unfurl **جاوگه نینه‌یه‌ر** کردنه‌وه، کردنه‌وه‌ی په‌رده یان چارۆکه‌ی

که‌شتی بو ئه‌وه‌ی بای تیبکه‌وی. **۴** تنفتح **N** unfurl **د** بازکردن.

هه‌لدان: throw **جاوگه نینه‌یه‌ر** فرێدان به‌حه‌وادا، به‌ره‌و بالا فرێدان. **۴**

رمي **N** kaste **د** به بالا په رتاب کردن.

هه‌ل‌دان له په‌نجره‌وه: defenestration **ننډیوه پسننه** به واتای لابرډن و له‌کوډگرډنه‌وهی دوزمن و نه‌یاره. **ریشه‌ناسی** [de+fenestra] سهره‌تای سده‌ی حقه‌ده، لاتینی تازه، پی‌کها‌تووه له de- به واتای هه‌ل‌دانه خواره‌وه و fenestra واته په‌نجره، کرده‌وهی فرېدانی که‌سیک یان شتی‌ک له په‌نجره‌وه.

◀ **ثم زاراه‌یه له دوو رووداوی میژوو‌ییه‌وه هاتووه که ههر دوو‌کیان له پراگ، پایته‌ختی کو‌ماری جیک روویان دا. به‌که‌م له سالی ۱۴۱۹ ادا‌حوت به‌رپرسی شارو‌چکه‌که له هو‌لی شارو‌چکه‌ی نوی فرېدرا‌نه دهره‌وه؛ دووهم له قه‌لای پراگ له سالی ۱۶۱۸ دا رووی دا، که دوو فهرمانده‌ی ٹیمپراتوری و سکر‌تیر‌ه‌که‌ی له قه‌لای پراگ‌وه فرېدرا‌نه دهره‌وه و شم‌ری سی سالی لی‌که‌وته‌وه.**

هه‌ل‌دیر: precipice **شو** تاویر و په‌وه‌زی به‌رز و سامنا‌که‌ه ٹه‌گه‌ری که‌وته‌نخواره‌وه له‌سهری زور بې. ته‌له‌سنگ و تیشه‌شخی لیژ و به‌رز. **جرف** **N** stup **د** پرت‌گاه **K** heldêr **ن:** له لیواری هه‌ل‌دیره‌که وه‌ستا‌بوو.

هه‌ئز: fennel **پوهه‌ک** **خاو** رازیانه، که‌ره‌وی، گیایه‌کی بۆنخۆشی گۆل زه‌رده، له تیره‌ی جافری یان مه‌عه‌نووس به زۆری له ئاشپه‌زی و ده‌رماندا سوودمه‌نده **N** fennikel **ف** الشم‌ر، البسباس **د** رازیانه.

هه‌ئزمیر: actuary **بیمه** **خاو** سه‌رژمیر، شاره‌زای بیمه؛ هه‌ئزمیر تیچووی دارایی، مه‌ترسی و نادلنیایی شی ده‌کاته‌وه. هه‌ئزمیر بیرکاری و هه‌ژمار و تیۆری دارایی به‌کارده‌هیننی بۆ هه‌له‌سه‌نگاندنی مه‌ترسی پووداوه ئه‌گه‌ریه‌کان، هه‌روه‌ها یارمه‌تی بازرگان و ک‌ریار ده‌دات بۆ په‌ره‌پیدانی پلانیکی که تیچووی مه‌ترسی که‌م بکاته‌وه. کاری هه‌ئزمیر بۆ پیشه‌سازی بیمه زۆر گرنگه. **ف** الخیر بشوون التأمین **N** aktuar **د** آمارگر، کارشناس بیمه.

هه‌ئکشان: Rapture **نابین‌ونه‌فسانه** **ننیه‌وه‌زانسه‌نه** **جاوگه‌ نینیه‌ر** هه‌له‌ک‌یشان، هه‌له‌گرتن، بردنه‌وه، گواسته‌نه‌وه و به‌رزکردنه‌وه، شادمانی و دارانه‌وه‌ی بردنه‌وه بۆ ئاسمان. پ‌روایه‌کی ئاینیه‌یه هه‌ندیک له فه‌له‌کان به تایه‌تی ئینجیلییه ئه‌م‌ریکیه‌کان پ‌ی‌یان وایه له قۆناخیکی کۆتایی جیهاندا روو ئه‌دات.

مه‌سیحیه باوه‌پداره‌کان ته‌برینه ئاسمان بو بینینی په‌روه‌دگار عیسا مه‌سیح. سه‌رچاوه‌ی ئه‌م زاراوه‌یه له نامه‌که‌ی یو‌لی تارسو‌سه‌وه بو ته‌سالو‌نیکیه‌کان گوايه له په‌رتووکي پيرو‌ژدا هاتووه، له‌ویدا وشه‌ی یونانی هاریازو به واتای هه‌ل ته‌گیری به‌کار هینراوه و، نامازه‌ی پیر ئه‌دات که باوه‌پدارانی عیسا مه‌سیح له زه‌ویه‌وه ئه‌چن بو ئاسمان. پيرو‌که‌ی هه‌لگرتن وه‌ک ئه‌وه‌ی ئیستا پیناسه‌کراوه له په‌رتووکي پيرو‌ژدا نه‌دو‌زراوه‌ته‌وه. ئه‌م زاراوه‌یه زورجار له ناو زانایانی ئایینی بنا‌زو‌خواز له ئه‌مریکادا به‌کار ته‌هینریت. هه‌روه‌ها هه‌لگرتن بو یه‌کگرتنی عیرفانیی له‌گه‌ل خودا یان بو ژبانی هه‌تا‌هتایی له ئاسماندا به‌کار ته‌هینرا.

ئه‌م تیورییه له وه‌رگێرانه‌کانی په‌رتووکي پيرو‌ژه‌وه سه‌رچاوه‌ی گرتووه، کاتیک جان نیلسون داری له‌ سا‌لی ١٨٣٣ وه‌ریگێراوه، بو‌چوونی پینش خیلایه‌تی زورترین بو‌چوونه له نێو مه‌سیحیه‌کاندا که پینان وایه‌ رۆژیک هه‌لکشانی دیت، هه‌رچه‌نده ئه‌م بو‌چوونه له‌ناو ئینجیلییه‌کاندا جی‌ی مشتومره. هه‌ندیک وه‌ک به‌رزترین ئاستی دوا‌ی ته‌نگانه‌ جه‌ختی له‌سه‌ر ئه‌که‌نه‌وه [٤] نشوة الطرب [N] opprykkelse [د] تسخیر.

هه‌لکشانی: levitation [د] به‌بهره‌ی ئایینناسی [د] ئه‌نێوه‌زاناسی [د] هاو‌کێشینه‌ی [د] به‌رزبوونه‌وه، کرداری به‌رزبوونه‌وه یان دروستکردنی شتی‌ک بو به‌رزبوونه‌وه و هه‌ل‌فهرین له هه‌وادا، به‌ شیوه‌یه‌کی تایبه‌ت به یارمه‌تی هه‌یزه‌ گوماناو‌یه ئه‌فسوناو‌یه‌کان. [٤] استرفاع، عروج، رفع جسم بقوة الإردة [N] levitasjon [د] معراج، عروج.

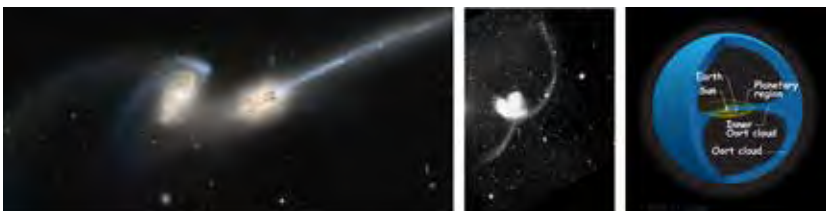

هه‌لکشان و داکشان: ١ tides **دیارده** بیلگرت و بیلکته. ٤ المد والجزر tidevann **N** مد و جزر.

هه‌لکشان و داکشان: ٢ ebbs and flows **هه‌بماپی** ده‌سته‌واژه‌یه‌که به واتای بوی هه‌یه سهرکه‌وتن و شکان له هه‌موو هه‌لومه‌رجیکدا پروو بدات.

هه‌لکش و داکشی قهرقه‌شانی: Galactic tide **نتیوه‌پسته** وزه‌یه‌کی کیشمه‌که به هوی ئه‌و ته‌نانه‌ی ئه‌که‌ونه ناو که‌وشه‌نی کیشمه‌ری کاکیشانی‌که‌وه، بیکادانی کاکیشانی به‌دی ته‌هینتی و دابه‌ش ته‌بی. ئه‌م بیکادانه له کاکیشانی گچکه‌دا کار ئه‌کاته سهر هه‌وری ئورتی Oort cloud کومه‌له‌ی خو‌ری.

هه لکۆتەر: sapper **ناووه فهرمان** سهربازی بهشی ئەندازیاری سیا و بهرپرسی کاروباری دروستکردنی له مېهر و چاککره نهوهی پرد و هیملو.

هه لکه وتوو: genius **شاو** بلیمەت، زۆر بههره مەند و داھینەر و خاوەن توانا. **ع** عبقری **N** geni **د** نابغه.

هه لگ: effort **شاو** بهرخۆدان، تیکۆشانی زۆر، ویست و بریار، هه وۆلدانی لیپراوانه **N** forsøker **ع** مجهود، هه مه **د** هه مه **E** strive.

هه لمرژینراو: absorbed **ناووه لئاوی لیکدراو** هه لمرژینراو، قوو تدراو، گیراوه خو.

ع یمتص **N** absorbert **د** جذب شده **←** **دوانه ی هه لمرژراو:** Vanishing twin یان لفه دوانه ی ونبوو، کاتیکه که سه ره تا لفه دوانه له پزداندا هه مه و پاشان به کیان ئه مرئ و وای لیدی که نامینئ، واته جار هه مه وه کوو پیست ئه لکی به وه ی زیندوو هه وه. **ع** متلازمة التوأم المتلاشي **N** absorbert Twin.

هه لمه ته کاسه: **ناووه لئاو** چلیس، به هه لیه، زۆرخۆری زگله وه پین، بریتییه له مه ردومی زۆرخۆری چنۆک؛ بریتییه له مه ردومی خو تیهه لقورتین له هه موو کاریکدا.

هه لمه له: **شاو** هیرۆ، تۆته که، گیایه کی ساقه ت و گه لا یانی کو لکنه، گۆلی گه وه ی ئال ئه گری **E** mallow.

هه لۆ: The Eagle **چامه** **شاو** یان بیره هه لۆ، چامه ی پهرویزی ناتل

خه نلهریه، بۆ سادقی هیدایه تی هۆنیوه تهوه و پێشکەش بهوی کردوه، کاریگه ری ئەله کساندر پۆشکینه له سەر بووه له پێگه ی رۆمانی کچی سهروانهوه؛ کاریگه ری ئالفریډ تیسوئنی له سەر بووه له پێگه ی هۆنراوه ی هه لۆکه یه وه و، کاریگه ری بوودلیری له سەر بووه به هۆی هۆنراوه ی قالاوه وه. چامه یه کی له راده به دەر به هیزی به راوه ردی ژیا نی سهر به ز و سه رنه ویه؛ هه زار و سواره هه ر کام له ئاستی خویانه وه وه ریا ن گێژا وه ته سه ر زمانی کوردی، ئەوانه ی ئەوانیش یه ک له یه ک جوانتر و به هیزترن.

هه لۆ: ٢ The Eagle **فیلم** **شاو** فیلمی رۆوسی ١٩٢٥ ژێوه رگه راو له رۆمانی دۆبرۆفسکی پۆشکینه. ده ره ئیانی کلاره نس براون، هونه رمه ندی رۆدلف قاله نتینو، ده رباره ی سه روانیکه ی رۆوسی دزه رپرسی یاخیه و تزار کاترینای رۆوسییه. **په لێه:** فیلم و سه ریاله کانی زۆرۆ یان هه لۆی په ش درێزه ی رۆمانه که ی پووشکینه له ئیتالیا و ئیسپانیا و ئەمریکا.

← **هه لۆی په ش:** The Eagle **فیلم** **شاو** فیلمی میژووی، سه رکه شی، درامای ئیتالیا یی ١٩٤٦، ده ره ئیانی ریکاردو فریدا، هونه رمه ندی رۆسانو برازو، له ئەمریکا کرا به گه رانه وه ی هه لۆی په ش، درێزه ی رۆمانی دۆبرۆفسکی پووشکینه و فیلمی هه لۆی رۆوسی بوو.

هه لۆسه: hallucination **شاو** ساویر، رازاوی، پێشکه و پێشکه، بینه ی تارمایی **hallusinasjon** **هه لۆسه** **ساویر** وه م وا هی **هه لۆسه** توهم، **درێزه** **ساویر** و **خپاندن و هه لۆسه:** پێناسه و جیاوازی illusion و delusion

hallucination ی ټینگلیزی:

☞ **ساویر:** illusion دوان و وړینه له گهل تماری ټندیشمیر. ههست به هندی شت ټکهین، وا ټزانین تارماییه که ی ټبینین، ههستی کمان له لا دروست ټهب، ټکهوینه وړینه و گوتی هه لیتوبه لیت. [٤] وهم [N] illusion [د] توهم.

☞ **خاپاندن:** delusion باوه پری جوت، یازه کردن و سملاندن به شیوه ی ناآسای و نااوه زانه. به شیوه یه ک بو سملاندنی بوون و نه بوونی شتیک به لگه ټه ټبیننه وه، وه ک بمانه وی خو مان یان بهرامبره که مان هه لکه له ټبتین.

☞ **هه لوسه:** hallucination بینینی هندی تارمای که له راستیدا بوونیان نییه، براومان به بوونی هندی شت همیه که نییه، بویه هه لیتوبه لیت ټه لبتین. ☞ ساو ☞ ساویر ☞ وړینه، کزداماو.

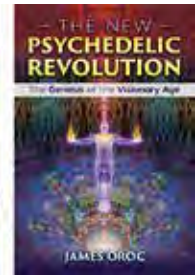
هه لوسه ساز: illusory ناراست و مایه ی به هه لمداجوون، چاوفریو، فیلاوی، فیلبازانه. [٤] وهمی [N] illusorisk [د] توهم آمیز.

هه لوسه ی مه زن: La Grande Illusion **سپنهما** فیلم یان The Grand Illusion فیلمی جهنگی فهرانسمی سالی ١٩٣٧، ده رهینانی ژان پرنوار.

هه‌لۆسپینەر: psychedelic **داره‌ن** **ئاوه‌نناو** **شاو** [هه‌لۆسه + هینەر]

سایکۆدیلک، هه‌لۆسه‌بزوین؛ جوړیکه له ده‌رمانی ده‌روونی که تپروانینی مروّف بو پوژه‌ف ده‌گوږیت. وا له مروّف ده‌کات شتگه‌لیک بینیت و هه‌ست بکات و بیستیت که له راسته‌قینه نین، یان لیکدانه‌وه‌کانی بو ئه‌و دیاردانی له ده‌وروبر و فه‌راگه‌ردی ده‌گوزه‌ریت ده‌شیوینیت. **مخدر وهمی** [٤] psykedelisk [N] **درمان روانگردان**.

هه‌لۆاسراو: dangle **فه‌رمان** داشوږاو، شتیکه هه‌لۆاسرابی و به نهرمی

بجوولی و بسووږیته‌وه. **استرخى، علق** [٤] dingle [N] **آویزان**.

هه‌لۆه‌دا: **شاو** ئه‌راگیل، راکیشراو، کیشراو، دینئه‌قین، ساروو،

سه‌وداسه‌ر، سه‌ودایی، شه‌یدا، عه‌بدال، ولێو، هه‌قینه‌گه‌رم، هه‌وایی **سرب** [٤].

هه‌لۆه‌سته: position **شاو** بیرلیکردنه‌وه‌ی بپریارده‌ر و خیرا، هه‌لۆیست

وه‌رگرتن. **موقف** [٤] posisjon [N] **موضع، موضع گرفتن**. **ن:**

هه لوهسته په کی کرد و پئی وت.

هه لوه شانده وه: annulment **چاوعه دوولوه** تیکدانه وهی ریکه وتنامه.

الغاء [ع] annulling [N] لغو. [د] **ن:** هه لوه شانده وهی په یما تنامه ی ه

اوسه رگیری به واتای جیا بونه و ته لاقدانه.

هه له اتوو: The Fugitive **سیخه ما** **فیلم** درامای ۱۹۴۷ ای ئه مریکای،

ده ره یئانی جان فورد، ژپوه رگرتن له رومانی هیژ و سه رکه وتن نووسینی

گراهام گرین.

هه له ت: **ناو** زورگ، زورب، زهوی و چال و بهرز، زنجیره ته پو لکه [د]

ماهور.

هه له خه رج: prodigal **ئاوه ناو** ده سبلاو، ده سشاش، ، بالانی، ته خشان

و په خشانکه ر، رابویر. [ع] مېذر، مسرف [N] fortapte [د] ولخرچ [E]

.lavish

هه له شه: clumsy **په فناو** **ئاوه ناو** به په له و له ری لاده ر، ده ستوی سپیلکه،

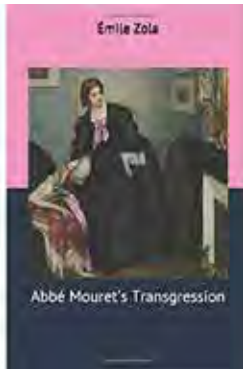
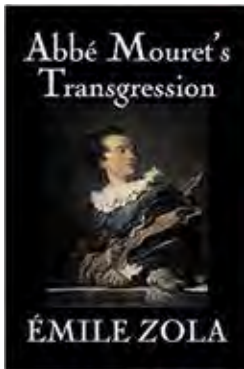
سسته پهله؛ سهره پړو، گوښه بیس، نه شاره زا، زلحو. [٤] غیر بارع [N] klønete [د] دست و پا چلفتی، ناهنجاړ.

ههله کاری: fallacy [ناوچاوگ] ههله وپړی، دهمه دم. [٤] مغالطه، سفسطه [N] feislutning [د] مغالطه، استدلال غلط. **پښتني:** دهمه وهر داره تی ئه ریښی و ههله وهر داره تی نه ریښیه.

ههله وهر: heckler [ناوئناو] زور بلی دهمیس، دسته پاچه. [٤] مقاطع [N] hekler [د] پرخاشگر.

پښتني: دهمه وهر داره تی ئه ریښی و ههله وهر داره تی نه ریښیه.

ههله ی ئابه مؤره: Abbe Mouret's Transgression [رؤمان] رؤمانی نووسینی ئیمیل زؤلا، شهیدا بوونی ئابه مؤره به کچیکي جهوان به ناوی ئالبین ئه گپرېته وه که مؤره له پر کچه به جی ئه هیلی و ئه گپرېته وه بؤ باوه شی کلیسا. زؤلا له م پرتو وکهدا نه فره تی خو ی له دوو رووی و به درایی دینداره فه لکان پیشان ئه دا.

ههله ی بینایی: optical illusion [دیارده] فیزیک ههله ی چاو، لږ شیوانی چاو، ههله لوسه په کی تیشکی به هوی فیزیولوژی کوئه ندامی بینایی به دی دیت و به په پړدنیکی بینایی وا ده رته که ووی له روزه ف جیاوازه. ههله ی بینایی زور جوراوجوره و پوئین ناکرین، چونکه هؤکاره سهره کیبه که ی

ږوون نښه. دياردهی ههلهی بينایي له يارمهتيدانی نهخوشانی دهرروونی شیوهئندامی phantom limb و شکیزؤفرنیا دا سوودی لږ وهرتهگیریت. **ههلوسهئندامی:** phantom limb به ههستیگ تهوتری که مروّف وا ئهزانی ئندامی ليکراوهی وهکوو ددان و مهمک و تهنانت وهکوو ئاپانديسيش هيشتا لکاوه به لهشوهه و وهکوو جاران کار ئهکات. ئههسته پاش ماوهيهک ناميني، له لای ههندي کهس ئهبيتته هوئی فشاری دهرروونی و دلهراوکیی دريژخايهن.

هممار: storeroom **ناوی چيگا** شوینی ږاگرتن و پاشهکهوتی کالا و شمهک.

۴ مخزن **lagerrom** **د** انبار.

همماراو: reservoir **ناوی لښکراو** ئهستيزکيکی گهوهی سروشتی يان دهستکرد وهک سهرچاوه يان بهکيک له سهرچاوهکانی ئاوی شار.

همماری ئهسپارده: depot, lockers, deposit **نامرازی بهپوهندی** شوینی

ناردن یان به ئەمانت دانانی جانتا و بار، له ویستگهی شهمهندهفهر و یاس. [٤] مستودع امانات [N] depot, skap, depositum [د] انبار امانات. [٤] ← **ئەسپاردە:** safekeeping **ئاوەنئاوی لیکدراو** پاراستن و پارێزگاری کردن، پارازک، یازداری، چاودیژی، زیرهقانی. [٤] الودیعە [N] oppbevaring [د] امانت.

هه‌مبەر: equivalent به‌رامبەر، بارتەقا [د] معادل.

هه‌مبەرنان: superimpositions دانانی فیلم له سەر فیلم، به شیوه‌یه‌ک هەر دوو وینەکه هه‌یشتا دیار بێ.

هه‌موار: equable **ئاوەنئاو** رێکویی‌ک کهوتوو، لیک، بێ گریوگۆل. **ن:** ئەو وینەیه له‌گه‌ڵ قاپه‌که‌ی هه‌مواره؛ **ن:** مروّقیکی ناهه‌مواره.

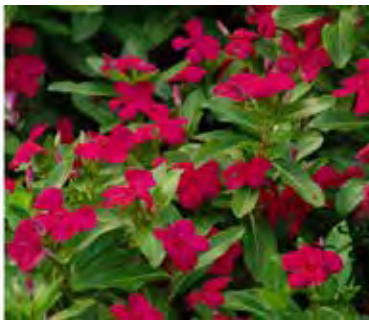
هه‌مه‌ره‌نگی: diversity **ئاو** دۆخی هه‌مه‌چه‌شن بوون؛ جو‌راو‌جو‌ری، فره‌چه‌شنی. **ن:** هه‌مه‌چه‌شنیه‌کی به‌رچاو له شی‌وازی راپۆرته‌کاندا هه‌بوو.

هه‌مه‌ره‌نگی: diversity, manifold **١** راهێنان یان چۆنایه‌تی به‌شداری یان هاوکاری که‌سان به‌ کۆمه‌لیک بێ‌شینه‌ی کۆمه‌لایه‌تی و نه‌ته‌وه‌یی و

په‌گزی و ناراسته‌ی سیکی جیاوازه‌وه. **۴** تنوع **N** mangfold **د** تنوع. **ن:** پیوسته پشتمگیری له په‌کسانی و فرمه‌شني بکریټ له پیڼاو خویندا.

همه‌لایین: pervasively **نو** به‌رفراوان، به شیوه‌یه‌کی به‌ربلاو. **۴** علی‌نطاق‌واسع **N** gjennomgående **د** به‌طور‌فراگیر. **همیشه‌به‌هار:** periwinkle flower په‌رقانش، گیایه‌کی که‌ونارایه، به‌گولی‌لووسی‌پیڼج‌په‌ره و گه‌لای‌برېقه‌داره‌وه. هندی‌جوړی‌بو‌پازاندنوه و هندی‌کی‌ټالکولیدی alkaloids تیا به له‌پزیشکیدا سوودمهنده **N** periwinkle blomst **۴** زهره‌نکه **د** گل‌پیاژه.

همیشه‌پیشه: Full time employee فوول‌تایم **ن** Fast ansatt **۴** موظف‌ثابت **د** کارمند‌ثابت. **همیشه‌پیشه:** که‌سیکی‌به‌هره‌مهند که‌هموو‌کار‌نه‌زانی و هیچ‌پیش

باش نازانی. ← همیشه پیشمی کمه پوژی.

هه‌نار: pomegranate **میوه** **مزره‌مه‌نی** داریکی له‌میژه جینراوی ره‌سه‌نی شام و کوردستانه، دره‌ختیکی ٥ تا ١٠ مه‌تر بالآ و تمه‌ن دریژه و گو‌له‌کانی به‌کجار جوانه. دینه‌کان تایبه‌تمه‌ندی بو دانه‌نین، له دیواری به‌رستگاکاندا وینه‌ی هه‌یه. میوه‌که‌ی قه‌باره پرته‌قالیکه، توپکله‌ی سوور و په‌قه، ده‌نگی گوشتنی سووری شیرین و ترش و میخوشتی زه‌لاتینی هه‌یه. پینگال و دو‌شاو و لاجه‌ز و رو‌ن و سرکه و شه‌رابی ل سازه‌کریته. **٤** رمان **N** granateple **٥** انار **E** pomegranate.

← **هه‌نگرتنی هه‌نار** به تایمه‌ت له هه‌ورامانی کوردستان، بو زستان و شه‌وی یه‌لدا، به‌شیوه‌ی **بی‌بی خانم**، پیسته‌که‌ی چه‌ر ته‌کری، ته‌خریته ناو نایلون، چه‌ر ته‌کریته بنی، به قور دای ته‌پوشری، بو ماوه‌ی چوار مانگ و تا شه‌وی یه‌لدا:

هه‌ناسه‌پرکی: panting **ئاوه‌شاو** هه‌ناسه‌دانی کورت و خیرا! ته‌نگی

هەناسە، هەناسەتەنگی. [٤] تەلف [N] pesende [د] نفس نفس زدن.

هەناسەگەرد: respirator [ناو] ئامێرێکە بەسەر دەم و لووت یان

هەموو پوختساردا ئەبەسترت بۆ ڕێگریکردن لە هەلمزینی تۆز و دووکەڵ یان هێسنە زیانبەخشەکانی تە. [٤] کمامەتەنس [N] respirator [د] دستگاہ تنفس.

[هەناسە + گەرد(رەگی چاوگی گەردان)] ◀ گەرد: turning, **رێشەناسی** ←

conjugation [ناو] گەر، گەران، هاتن و چوون. [٤] ئەدمۆندز [٤] وەهیبی [٤] هەنیاڤە بۆرینە

هەناسەیی: respiratory [ناو] بەیووەندیدار بە هەناسەدان یان

ئەندامەکانی هەناسەدانووە یان کاریگەر لەسەر هەناسە. [٤] تنفسی

[N] luftveiene [د] تنفسی. [٤] **کوئەندامی هەناسە:** respiratory

system [بێدەروەرزانی] لووت، دەم، قورگ، سندوقی دەنگ، بۆری هەوا

و سێبەکان لەخۆ ئەگرێت. هەوا لە ڕێگی لووت یان دەمەووە ئەچیتە

ناو کوئەندامی هەناسەدان. ئەگەر بچیتە ناو کونەکانی لووت (کە پێی

دەوتریت ناریس)، هەوا گەرم و شێدار ئەبێت.

ههناسهی ئههریمه: Devil's Breath **بزیقتی** **دهرمان** یان دهرمانی

سکوپولامین Scopolamine، دهرمانیکی سروشتی یان دهستکرده بو چارهسهکردنی نهخۆشی هیلنجدان و سکچوون و پشانهوهی دواي نهشتهرگهري بهکار ئههینریت. ههروهها ههندیک جار پیش نهشتهرگهري بهکار ئههینریت بو کهمکردنهوهی لیک.

ههناوبینانه: introspection **دهروونناسی** **ناو** پشکینی بیرکردنهوه و

ههستهکانی مروّف و ههولدانه بو پهسنکردنی پهوت و ئەزمونه دهروونیهکانی مروّف له لایهن خۆیهوه. بو نمونه دواي بهکارهیتانی هاندهریکی دیاریکراو له کهسهکه ئهپرسن، له کاتی هاندانهکهدا چ جوړه ههستیك ئەزموون ئەکات؟ ئه وهلامهی که مروّف بو ئهه پرسیاره ئهیداتهوه، ئهچیته خانهی ههناوبینیهوه.

ههنج: کورتههیل، هیلکی ئاسویی کورت له نووسیندا بو نیوان دانان

» - « **د** خط تیره **N** bindestrek **ه** اندفاع **E** dash **ه** ههنجار **ه**

هه نچار: norm **ناو** پيودان، شيوه و رپوت؛ پور، گونجاو. ←
ناه نچار: gross نه پور، نه شياو.

هه نجهت: pretext **ناو و انا** به هانه، پهلپ، سونگه، هوکار. **مير** **N**
د påskudd دستاویز.

هه ندریشه: **کبا ناو** هه ندریشن گیابه کی دهرمانیبه.

هه ندهف: hill **ناو** ته پوکه، گرد. **تل** **N** høyde **د** ته. → **ئینگلیز**
 سرکهوته سمر ته په و له کیو هاته خواره وه

هه نسک: sob **ناو** قولپی گریان، گریانی به سوژ و کاریگهر. **خنق**
 بعبرة **N** hulke **د** هو هق.

هه نسکدان: sobbing **ناو** گریانی به قولپ و به دهنگی بهرز. **بکاء**
N hulkende **د** گریه کردن.

هه نسیم کهب: Hansom cab **جوریک** تریشقی دوو چهرخه که

داهینره‌کھی ههنسم Joseph Hansom (١٨٠٣ - ١٨٨٢) به ناوی خوویه و ناوی نابوو.

ههنگ: یه‌کھی سپایی (پهل، کهرت، تیپ، گوردان، ههنگ، هیژ، له‌شکر) به ههمان شیوه فهراندهی ئهم یه‌کانه: سه‌ریهل، سه‌رتیپ، سه‌رگورد، سه‌رههنگ و سه‌رله‌شکر؛ می‌شهنگ به واتای ئاپورهی می‌شه.

rank	الرتبه	پله	ژ
Second Lietenant	ملازم	جییدار	١
First Lietenant	ملازم اول	جییداری یه‌که‌م	٢
Coptoin	نقیب	پیشه‌نک	٣
Major	رائد	پیشه‌روهو	٤
Lietenant colonel	مقدم	پیشه‌کار	٥
Colonel	عقید	سه‌رهه‌نگ	٦
Brigadier	عمید	سه‌رتیپ	٧
Major General	لواء	سه‌ردار	٨
Lietenant General	فریق	سه‌الار	٩
General	فریق اول	پایه‌دار	١٠

هه نګامه: ١ unquiet **ئاوه لئاو** ئه نګامه، به که سیک ئه وتری کومه لیک ئه دګاری باشی هه بی، واته بزوز و قوشمه و جالاک و پوو خوش و کارامه بی.

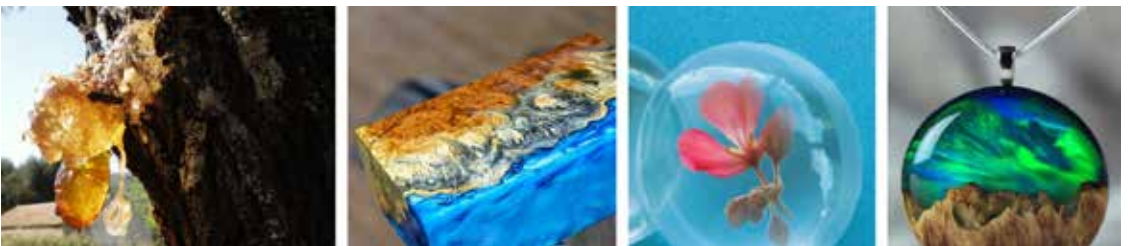
هه نګامه: ٢ bustle **ئاو** هووسه، تهوهر، گيجهل، فهرته نه، ههراوهوریا، ورووزان و بهیه کاهاتی ههنگ و وژه و ههرا. **ه** اهتاج **ن** travelhet **د** شلوغی.

هه نګانه: **داب و نه ریفت** **ئاو لیکدراو** سه رانه یان باجی ئه ریاب له هه نګوینی به ره همی هه نګه وان.

هه نګدۆز: apiculturist **ئاو** **فه رمان** که سیکه له دۆزینه وهی پلووره ی ههنگی کیویدا پسیو بی، جووتیاری هه نګه وان که ههنگ بو هه نګداره کان به خیو ده کات. **ه** مربی النحل **ن** biefinner **د** زنبوریاب. **ه** ده نګدۆز

هه نګۆزه: resin **ئاو** جهوی، بهرزه، ماکیکی لینجه له قه دی هه ندی درهخت و گیا ئه گیری، به وشکی سفت و په قه، له ته پرای و ئاودا جه سپنه. **ه** صمغ **ن** harpiks **د** صمغ.

ههنگوین: honey **شاو** شلهیهکی شیرین و خهستی زهردی قاوهیهی له لایهن ههنگ و میرووی ترهوه له گهرد و شیلهی کۆکراوهی گۆلهکانهوه دروست ئهکریت. **عسل** [N] honning **د** عسل. **ریشهناسی** ← ههنگهمین [ههنگ + ئه + مین: شیله، دۆشاو، ریال]

ههنگهژاله: bee **دهعبا** **شاو** ههنگ، میشهنگ، میروو یان دهعبایهکی دوو سالانه له تیرهیهکی گهوره، ٢٠,٠٠٠ جۆری تۆمار کراوه، ئهندازی له نیوان ٢ تا ٣٩ میلیمهتر دایه، و، به تاک یان کۆمهل ئهزین. تهنها میستی مێ جزووی ههیه و بۆ داکۆکی بهکاری ئههینێ. **عسل** [N] Bie **د** زنبور عسل.

← **زهردهواله:** wasp **شاو** دهعبایهکی بالداری کۆمهلایهتیه، کممیری بارک و جزووی ههیه، هیلانهی خوێ وهکوو کاغز و له ههویری دار ساز ئهکات. زهردهوالهیهک ئهتوانێ له ماوهی کمتر له خولهکیکدا زیاتر له چل میشهنگوین بکوژی

← **ژهنگهسووره:** hornet **دهعبا** **شاو** زهنگهزیره، سیرهمۆز، شهنگهسووره دهعبایهکی بالداری زهردسووره له میش گهورهتره و جزووی ههیه.

ههنوو: yet **ئاوهنکار** هینستا، ههنووکه **ع** حتی الآن **N** ennå **د** ههنوز.
ههنووکه: current **ئاوهنکار** ئیسته، نها، لهم کاته‌دا، ئه‌و شته‌ی که
 ئیسته خهریکه روو ئه‌دات. **ع** الحال‌ی، جار **N** nåværende **د** جاری،
 وقت جاری.

ههنووکه: flow **شاو** لیشاو، ره‌وتی ههنووکه. **ع** تیار **N** strømme
د جریان.

ههنووکه‌یی: contemporary **ئاوهنکار** هه‌بوویی، ئیستای، ئه‌م ده‌می.
ع حدیث **N** moderne **د** جاری، کنونی.

ههنیه: Forehead **شاو** ته‌وژل، ناوچه‌وان **N** panne **ع** جبین **د** جبین،
 پیشانی.

ههنه‌زا: **شاو** مندالی هه‌وی.

هه‌و: scab **زینده‌وه‌رزانی** قه‌ماغه‌ی سهر برین، کیم و زوځ. **ع** قشرة، قشرة
 الجرح **N** skorpe **د** دلمه‌زدن زخم.

هه‌واپیو: barometer **نامبیر** گوشارییو، ئامیری پیوانی گوشاری هه‌وا
 به تایه‌ت له پیشبینی که‌ش و دیاریکردنی به‌رزایی. **ع** بارومتر **N**
د barometer فشارسنج.

هه‌واپیوی تایه: tire pressure gauge **نامبیر** ئامیری ئه‌ندازه‌گرتنی هه‌وای
 تایه‌ی ئوتوموبیل. **ع** مقیاس‌ضغط‌الاطارات **N** dekktrykkmåler

د فشار سنج لاسټیک ➔ هموایو

ههواخۆری: ناوی جاوگ [ههوا + خۆر(خواردن) + ی] ههواوهری، سوود وه رگرتن له ههواي نازاد به تايهت بو ئهوانه ي له جیدا كهوتوون، يان پيرن، يان له زیندانن به کار ئه هینری.

ههوار: ناو زووان، هاوینهوار، ئیلاخ.

ههواگهري: Aerospace زانست بیستنه سازی ناوی جاوگ ئییشه سازی و تهکنه لۆجی که په یوه ندی هه م به فرین و فرۆکه ی ناوه وه و هه م ده ره وه ی که شی زه وییه وه هه یه ➔ **به رگه با:** Aerospace ناو به رگه با ی زه وی و ئاسمانی ده ره وه. ➔ به رگه با

ههوارگه ی دل: ناوی جینگا کوردستان، شاری مه ریوان، جاده ی گه شتیار ی هۆرامان، بیمینن بو گوندی دزلن. مه زل، جینستخانه، هۆل و باخچه بو ئاههنگی جهزن و هاوسه رگیری.

ههواگه ییه نهر: Air Conduction **خاوی لیکدراو** گواستنهوی دهنگه له ږنگه یی ههواوه؛ نامیری گواستنهوه و ناراسته کردنی دهنگه له ږنگه یی پهږه یی گوی، جوگه یی بیستن، ته پله په رده و ئیسکه چه کوش و دهزگا و ناوزه نگی و، جوگه یی گوږوه **ئیسکه گه ییه نهر:** Bone Conduction **خاوی لیکدراو** گواستنهوی دهنگه له ږنگه یی ئیسکه وه؛ نه گهر زوړ به یی دهنگه کان به شیوازی «ههواگه ییه نهر» واته ههوا و گوږی ناوه وه ئه بیستری، ئیسکه گه ییه نهر ته کنه لو جیبه کی تازه یه له بیستوکی بیتله یی بلوتوسدا bluetooth headset به کار ئه هینری، بو ئه وه یی دهنگه کان له ږنگه یی له رانه وه یی ئیسکی گوږچکه یی دهره کیبه وه بیستری ۞ قه پو شکه یی

گوئی ٲو بیٲل : wireless .

ههوانته : supernumerary ئاوانته، بیهوهوده، مفته، خوړایی . [٤] زائډ [N] overtallig [D] زائډ .

ههوايي : inflatable بايي ٲ : دوشمکی ههوا : inflatable mattress ٲ : گهمی چاروکهدار : inflatable boat .

ههوت ریستورانته : Haute cuisine **کومپلکسانس** فهپانسمیی و به واتای ریستورانتی ئاستی ههرهبالا، که زوړ گرنگی به شیوهی ئامادهکردن و پازاندنوهی خواردن ئهدات به نرخی ههره بالا. خواردنی ههوت ریستورانته چهور و بهچیژ و لهم پرووهوه بههیژ و بزیهنه.

هه ودا : ناو ، تالی ، تالی موو یا خود بهن .

هه وره بان : attic ناو ژووړی چکوله له سمر بان بو کهل و پهل ، ژووړی هه ره بهرزی باله خانه ، که راسته و خو ئه که و یته بن بانی خانوو و یارمه تی پله ی گهرمی جیگیړی خانوو هکان ئه دا .

هه وره په ریژه : Cloud Computing یان هه وره ژمیرکاری شیوازی سوو دوه درگرتن له راپه لهی سیرفیژه له ریگهی دووره وه ، که میواندار یان خانه خوئی host ئینته رنیت بو تومار و په ریژه و ریڅخستنی زانیاری به کار ئه هیئرئ له بری سیرفیژی بوومی یان که میو ته ری تایبه تی .

هه وره فیژگه : Cloudschool بو ئه وه ی له هه وره فیژگه تیښگه ین ، سهره تا ئه بی بزاین هه ور په ریژه Cloud Computing واته کاری هه ژمیره یی و هه وره که میو ته ری جیه ؟

ئه گهر بیت و ئینترنیت بو ماوه یه ک بهرئ یان خراب بی ، په نگه بیته هو ی بیه یوایی و ناهیسایی چونکه زوربه ی کاری ئیمیل و خویندنی بانهیئلی وه کوو Moodle یان Schoology به کی بکه وئ .

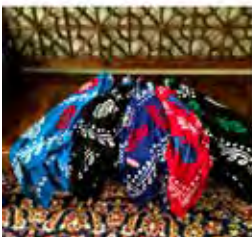
ئهی بوچی هیشتاش ئه توانین بریک له بهرنامه کان کار پیښکه ین ؟ چونکه ئه وانه له ناو که میو ته ره که دا دامه زراون و دیسک و رام به کار ئه هیئن و پیوستیان به ئینترنیت نییه .

ئهو بهرنامه هی له ناو سیرفیژر دامه زراون پیان ئه وترئ هه وره بهرنامه ، که له ناو که میو ته ری یان ئامیژی ژیری ئیمه دا نین و ئیمه له ریگهی

ئىنتەرنېتتە بەكارىان تەھىن، چۈنكى بىرئىكى كەمى نووسىن و زانىارى
 لە ئامبىرەكەمى ئىمەدا دەرئەكەوى؛ بەم جۆرە خوئىدن لەھەورەفېرگە
 دابىن تەبى.

ھەورېشىمى دووباد: كلاً **ئاوى بېكەراو** ھەورېشىمى دوولۇى دووجار بادراو،
 ھەورېشىمى ئەستور.
ھەورى: **بېوتىناك** سرکەبى، كووتالئىكى ئاورېشىمى تەنكە، ژنان بەسەر
 خۇيانىدا ئەدەن.

هه وکردن: Wound healing **هاوگ ښه:** قرتماغه پهرینه سهر برین، کیم زووخاو له بریندا کو بوونهوه، کیم زووخاو له برین هاتنه دهرهوه. [٤] التام الجرح [N] Sårheling [D] التيام زخم.

هه وکردنی پوریچکه: bronchite **نهوښتی ناو:** پرونشیت، کوکی توند و گرفتې هه ناسه به هوې ئاوسانی سییهکان. [٤] التهاب شعبي [N] bronkitt [D] برونشیت، آماس نایزه [E] bronchitis.

هه وکردنی میښک: encephalitis **نورولوژی نهوښتی:** بریتیه له هه وکردنی شانته چالاکه کانی میښک که به هوې هه وکردن یان وهلامی بهرگری خودکاره وه دروسته ئه بیت. هه وکردنه که ئه بیته مایه ئاوسانی میښک، ئه مهش ئه بیته هوې سهرئیشه و رهقبوونی مل و ههستیاری به پروناکی و سهرلینشیاوی دهروونی و گرزبوون.

ههول: Try **ناوچاوگ:** تیکوښان، پهلوپو، خهبتان، کوښان، کوښش. [٤] حاول [N] Prøve [D] تلاش کردن [E] strive.

ههول: ١) confused **ناو فەرمان** وړ، گيژ، سهرسام، سهراسيمه. [٤]
 مشوش [N] forvirret [د] سر در گم.

ههولدان: endeavour **چاوگ نښه** په لوبو، کوښندن، بهرگه گرتن،
 تېکوښاني سخت و بېوجان بو ته نجامداني کار يان مه به ستېک. [٤]
 سعي [N] bestrebelse [د] تلاش کردن [E] strive.

ههوله کاني بوناپارت: **وامباري** ١٨ برؤمير لويي بوناپارت له خولي
 پاشايه تير جولايډا ههولي دابوو له پړگه ي ورووژاندني ههندي قشله ي
 سپاوه کوديتا بکات. له ٣٠ ي ټوکتوبهري ١٨٣٦، به يارمه تير چهن
 نه فسره ي لايه نگر ي بوناپارت، ههنگي ټوپخانه ي قشله ي ستراسبورگي
 هان دا بو راپه رين. به لام چهن کاتزمير دواتر، ياخي مه کان چک کران،
 بوناپار تيش گيرا و دوور خرايه وه بو ټهمه ريکا. له ٦ ي ټوگه ستي
 ١٨٤٠ ايش بو جاريگي تر له گهل ده سته مه ي بچووک له پيلانگيران
 چوه ناو بولوني و ويستي قشله ي ټهوي هان بدات بو راپه رين، به لام
 ههوله کي بيته نجام بوو و لويي بوناپارت به زينداني هه ميره ي سزا
 درا. بوناپارت سالي ١٨٤٦ هه لات بو ټينگليز.

ههوه سي: ١) wish, desire **ناو** ئيشتيا، ټاره زوو، مگيژ؛ هه ستيگي
 به هيزي ويستي شتيگت، يان ټاره زووي رووداني بوويه ريک. [٤] رغبه
 آرزو. [N] ønske [د]

ههوه سي: ١) lust **چنر ههوه سگهري** ټالوش، ټاره زوي ههوه سبازي، که لکه له،

خوتی، ئیشتیا(ی به هیزی سیکی). [٤] شهوة، رغبة جنسية قوية [N] begjær [د] شهوت. [٤] نیمفومینیاک [٤] سیت بلوکی.

هه وه سبازان: Caprices [٤] ننیوه کاری [٤] هونهر [٤] ئالبومی ٨٠ تابلوی گویا، شیوه کاری ئیسیانیاییه. [٤] هواء [N] innfall [د] هوسبازان. [٤] گویا

هه وه سبازی: ١) sensuality [٤] ناسازی [٤] ناوی لیکدراو [٤] ئاره زووبازی، هه وه سپهرستی، دلپزۆکی، دلچهری، ویستی هه وه سبازانهی زیاد له ئاستی ئاسایی.

[٤] شهوانیه [N] sensuality [د] هوسرانی. fɔːrəˈkæmɪŋ'

هه وه سبازی: ٢) dalliance [٤] ناوچاویگ [٤] ده سبازی، کایه و رابواردن له پرووی هه وه سهوه، لاسلیدان، عیشقبازی، کهیف (کردن). [٤] مداعبه غزل [N]

dalliance [د] مغازله، لاس زنی، هوسرانی.

هه وه سناک: هه وه ساوی، پرتیشتیا، ئاره زوومهند، سوژاوی. [٤] وهک سامناک و ترسناک. [٤] شهوانیه [N] sensualitet [د] شهوی.

هه وه سی: erotic [٤] ئاوه لئاو [٤] ئیرووتیک، ورووژینهری واز و هه زانی جنسی،

وهک فیلمی هه‌وه‌سی. **فیلمی پروت:** porno, pornographic

هه‌وی‌شان: pantry **ناوی لیک‌دراو** ژووری پشته‌وه، ژووری بنه‌وه که وهک ههماری که‌لوپهل و قاپی خواردن یان چیشته‌خانه به‌کار ئه‌هینری. **ه** حجره المؤمن **N** spiskammers **د** آبدارخانه.

ریشه‌ناسی ← پێ ئه‌چر **هه‌وی‌شان** [هه‌وی + ئاش + خان] به واتای ژوور یان ئاشپه‌زخانه‌ی هه‌وی یان ژنی دووهم بووبی؛ له سیستمی ده‌ره‌به‌گایه‌تی ژنخوازی پێشوودا، ژنی یه‌که‌م به ژوری سه‌ره‌ژن و که‌بیانوو و خانه‌دان بوو و، ژنی دووهم و سییه‌م سووکه‌ماره و نرخیان که‌متر بوو. وهک بنده‌سته و یارمه‌تیده‌ری ژنی یه‌که‌م بوون. **ه** سووکه‌ماره

هه‌وی‌ئ: ① **ناو** ناوچه، گه‌ره‌ک.

هه‌وی‌ئ: ② **ناوه‌ناو** available, accessible, attainable به‌رده‌ست، له‌به‌رچاو، له‌به‌رده‌ست، به‌ده‌سته‌وه، به‌رده‌ست. **ه** ممکن الاحراز **N** tilgjengelig **د** موجود، در دسترس. **ه**: ده‌ستم گیارابوو به کارموه، که‌سپیش له هه‌وی‌ئدا نه‌بوو بینیرم به دواتدا. **ه**:

شهو،

وهک هه ودا دوزووی، دهم بادهوای، دهم بای، له چهوای،

کورپکی دهستپلکن

له دووی ئه درا،

نه بووی له هه وئلا،

که هه ولی هه لبرینی بدهین.

عومهر چه میدی

هه وین: Yeast, whey **ناو** ئامیان، تیکه له یه که ئه بیته هوی مه یاندن،

واته شیر ئه کات به ماست یان به په نیر...

هه وین و هه ویرترش: Yeast and sourdough ئامیانه به

گشتی، وه کوو ئامیانی ماست که ته نها چه ند که وچک ماسته یان ئامیانه به

په نیر که به شیوه ی جوړاوجوړ له شیلوک یان کارگه یی ساز ئه کړیت،

به لام هه ویر ترش ته نها هه وینی نانه که له په وتیکی ۵ تا ۷ پوژه دا

دروست ئه کړی له ئارد و ئاو و هه ویری کوون و باکتريای ناو هه واکه

به شیوه ی وشک و ته پ ئه فروشری، جوړیکی هه ویرترش بو سازکردنی

«نانی هه ویرترش» به کار دیت **ناو** نانی هه ویرترش.

هه ویار: friend and helper **ناو** یار و یاهور، یارمه ریده ر، دوست و

دلدار. ۴ صدیق و مساعد **ناو** venn og hjelper **د** دوست و یاور.

هه یف: moon **ناو** مانگ؛ ته نیکی ئاسمانییه، له خولگه ییکی دیاریکراو به

دهوری زه ویدا ده سوورپته وه، به هوی تاودانه وهی رووناکي خوړه وه،

هه‌پده: glorious **ئاوه‌لناو** شکو‌دار، شکو‌مەند، فەرەوهر، مایه‌ی شانازی. **ف** فاخر **N** strälende **د** شکو‌ه‌مند.

هه‌یز: Will H. Hays **سینه‌ما جیهه** **ناوی‌نایب‌ه‌ن** { ۱۸۷۹-۱۹۵۴ } وه‌ک سەر‌و‌کی کۆمپانیای به‌ره‌مه‌په‌ن‌ه‌ران و دابه‌شکه‌رانی فیلمی ئەمریکا MPPDA له ر‌استیدا سەر‌و‌کی فەرمانگه‌ی سانسو‌ری ئەمریکا بوو، له ۱۹۳۲ تا ۱۹۴۵. کۆمه‌ڵی‌کی زو‌ر فەرمانی چه‌سپاند که بوونه‌ ه‌و‌ی خود‌سانسو‌ری به‌رفراوان له سینه‌مای ئەمریکا‌دا.

هه‌ینی: Friday **١** ناوی ر‌و‌ژی شه‌شهمی حه‌فته.

هه‌ینی: Friday **٢** ناوی قوله‌ره‌شی ر‌و‌مانی ر‌ابینسو‌ن کر‌و‌زۆ که ر‌و‌ژی‌کی هه‌ینی ده‌رئه‌که‌و‌ی و ئه‌ب‌ی به‌ خزمه‌ت‌کاری ر‌ابینسو‌ن.

هه‌ترو‌کرو‌میا: heterochromia ره‌نگ‌اله، جیاوازی ره‌نگ، به‌زو‌ری بیل‌بیل‌ه‌ی چاو، به‌لام بو‌ی هه‌یه له ب‌یست یان ق‌زیشدا به‌دی ب‌یت، ئه‌توان‌ی میراتی یان به‌ ه‌و‌ی ژن‌یتیک موزایزم mosaicism واته‌ تیکه‌لی چه‌ند

کۆلکه‌ی ژنیتیکی جیاوازه‌وه بێ. **ف** غیر متجانسه **N** heterokromi **د** هتروکرومی.

هیتروئۆمی: heteronomy ده‌سته‌واژه‌یه‌که له فەلسەفە‌ی ئایدیالیستی له به‌تێ پە‌هۆشتدا، به‌ واتای ملکه‌چییون بۆ ویست و ئەقانی دەرەکی به‌دەر له‌ خودی مرۆف، وه‌کۆو پێسا، بنه‌مای ئایین و تاد. مه‌به‌ستی مارکس لێره‌دا ملکه‌چییونی ویستی نه‌ته‌وه‌یه‌ بۆ هێزی راپه‌راندن و بۆ ده‌سه‌لات له‌ به‌رامبه‌ر مافی خۆبه‌رپۆه‌بردندا که له‌ رۆاله‌تی هێزی پێساداناندا دەرئه‌که‌وی.

هیتیم: pole **ناو** کۆرەک، جه‌مسەر، بستوو، بلۆسک. **ه** هیتیمی باکوور و باشوور. **ف** قَظَب **N** stang **د** قَظَب.

هیچاندن: test, exam تهزمون، تاقیکردنه‌وه، تاقیکردنه‌ویهکه
 فهرمی بو زانیاری یان لیها تووی که سیک له بابه تیک یان کارامه بییه کی
 دیاریکراودا؛ تاقیکردنه‌وه بو ده رکهوتنی ماک و چو نایه تی. [٤] امتحان
 [N] prøve, eksamen [د] امتحان.

هیدمه: surprise [ناو] هیدم، سهرسامی، سهرمه ندی، سورپرایز. [٤]
 مفاجئة [N] overraskelse [د] سورپرایز.

- ن: هیدمه، هیدمه بوون، هیدمه کردن، هیدمه گرتن.
- ن: هیدمه ی کرد. هیدمه بوو. کردی به هیدمه.
- ن: هیدمه ی گرتی: بهک به خو ی داچله کا، سورپرایز بوو.

هیدمه گرتن: to be surprised [جاوگه نښه] سهرسوورمان، داچله کان،
 سهرسامبوون، هیدمان، حه په سان. [٤] یفا جا [N] å bli overrasket,
 overrasket [د] غافلگیر شدن [E] To be surprised, surprised

هیرا: Hera [نابیرونه فسانه] ماخوا [ماخوای ئاسمان، پاریزه ری ژن و هاوسه رگیری،
 خوشک و هاوسه ری زیوس، خاوه نی بهرزه نگی ئاشتی، گا لای بیروژه
 و ئیره بیبه ره.

هیراکلس: Heracles نابیر ونه فسانه خوا یان به رومی هیرکولیس Hercules، له میسولوچی یونانیدا گهورهترین پالخوانی یونان و روما، کوری خوی خویان زیوس و تالکیمنه بوو.

هیراکلیتوس: Heraclitus فهیله سووف (٥٣٥-٤٧٥ پ.ز) فهیله سووفی یونانی بیتر سوکراته. هیراکلیتوس لای وابوو هموو شت له گهران دایه و بگوره جگه له لوگوس یان قانونی جیهان، له کاتیکدا ئەزانین که ناکوکی دهرکوتهی سهرهکی ئەو قانونیه ن: **تهنها شتی نهگور له جیهاندا گورانه.**

هیرتزوغ: Maurice Herzog وهزرتی **شناخهوان** (١٩١٩-٢٠١٢) ماوریس هیرتزوغ شاهوانی فهرانسهیی، سهروکی گهشتی ئاناپورنای فهرانسهیی له ١٩٥٠.

هیرشبهر: assailant **ناو** **کارا** پهلاماردهر، هلمهتبه، شالابوهر، کهسیکه به شیوهی جهستهیی هیرش بکاته سمر کهسیکی تر. **۴** المعتدي **N** overfallsmann **د** مهاجم، حمله کننده.

هیرشپه ژیر: assailable **ناو** **بهرکار** پهلاماردهر، هلمهتخوړ، کهس یان لایه نیک که به شیوهی جهستهیی ټهگهري هیرش کردنه سمري ههیه. **۴** یمن مهاجمته **N** angripelig **د** قابل حمله.

← ههوالگری هیرشپه ژیر: assailable intelligence

هیرشکار: invasive **ناوهناو** **کارا** پهلاماردهر، شالابوهینر، ورووژینر. **۴** المجتاحة **N** invasiv **د** تهاجمی.

ن: ټهوانم پرسپاریکی ورووژینرت لی پرسم؟

ن: ته نانهت له ټاخاوتنیشدا هیرشکار بوو؟

هیرشی پیشرهوی: offensive attack **جهنگ** **ټاکنیک** پهلاماری داگیرکردن. **۴** هجوم تعارض **N** offensivt angrep **د** حمله تعرضی.

هیرشی میسر: **جهنگ** **کولونیا لزم** **کارلیکر زیار** هیرتی ۱۷۹۸ی ناپولیون بو سمر میسر بووه هوئی کهوتنه بن کاریگهري، هینان و بلاوکردنهووی هونهری میسری له فهرانسه. به تهنا کلیوټاترا کاریگهري قوولی لهسر سمدان هونهرمند و شیوه کاری فهرانسهیی ههبوو.

هیرشی فالچیانی: Hervé Falciani **ټټت** **ټاژدر کیشهر** {۱۹۷۳} زادهی مؤنت

کارلو، موناکو، ئەندازیاری سیستەم و پزدرکینی فەرانسەیی- ئیتالییە که بە «گهوارهترین پزدرکینی بانکی له میژووی دزهکردنی زانیاری» دا ناسراوه.

➡ **پزدرکین:** weasel blower **چالاکان** **ناوی بیکدراو** یان زانیاریدهر بریتیه له کهسیک، زورچار کارمهندیک، که زانیاری دهبارهی چالاکیهکانی ناو پزدرکراویکی تایبەت یان گشتی ئاشکرا دهکات که به ناپرسیای، ناپهوستی، پزگهنه‌دراو، ناپارێزراو یان ساخته داده‌نرێن. **ع** کاشفە السر **N** vesleblåser **د** افشاگر.

هێرمافرودایت: hermaphrodite **زینده‌وه‌رزانی** **دازه‌خێر نااسایی** نێره‌مووک، ئەوانەیی که هه‌م ژن و هه‌م پیاون، گیانداریکه نیشانەیی نێریش و مێشێ پێوه بیت. **ع** خنتی **N** hermafroditt **د** هرمافرودیت.

هێرمان لۆمل: Herman Lommel **زمان و ناپیناس** زانیایه‌کی ئالمانی زمان

و ټایینه هیندوئوروویاییه‌کان بوو. کورې فیزیکزان ټوژن قون لومل و ښه‌کې لویسه که خوشکی هیگل بوو، چهنډین پرتووکې لومپر ټایینی زهرده‌شتی و کومهلگه‌ی زهرده‌شتیان به ټایهت ژنان نووسیوه.

هیرمان مولر: (۱۸۷۶-۱۹۳۱) **سوښیالیست** سوښیالیستی ټالمانی، که دواتر له ماوه‌ی جهنگدا هه‌لوښتی نه‌ته‌وه‌ی وه‌رگرت.

هیرمان میلفیل: Herman Melville **رؤمان‌نووس** (۱۸۱۹-۱۹۹۱) نووسر و رومانونوسی ټمريکایر. رومانی موبی دیک Moby Dick سالانی ۱۹۳۰، ۱۹۵۶، ۱۹۷۱، ۱۹۷۸، ۲۰۱۰، ۲۰۱۱ کراوه به فیلم جگه له‌وه‌ی که کراوه به زنجیره‌ی تله‌فیزيونی و کارتون.

هیرمیت: hermit crab **ره‌قنهر** **ناو** (به فمپرانسپي bernard l'ermite) قرژال، گیانه‌وه‌ریکی بچووکې ره‌قته‌نی زهریاییه، ټه‌جیته ناو سه‌ده‌ف و گوچمه‌ماسی به‌تالوه و له‌وی ټه‌زی.

هیرمینۆتیک: hermeneutics **نابینناسی** **شاو** لقیکی زانسته مامهله لهگهڵ لیكدانهوه دهكات، به تایهت كتیبی پیروژ یان دهقه ویزه بیهگان. [۴] التاویل [N] hermeneutikk [د] هرمنوتیک.

هیرۆ: marshmallow, mallow **پووهکی** **توژ** ههلمهله، تۆتهکه، گیایهکی ساقهت و گهلا پانی کولکنه، گوڵی گهورهی ئال ئهگری. [۴] مرشملوو [N] marshmallow [د] گل ختمی.

هیرۆ: cornice **نزیبارقانی** **رازادنهوه** **مهههسنه** **شاو** قهرنیز، قالبی رازاندنهوه یان سهیوانی ئاجووری بان دهرگا و پهنجهره، یان لیواری بنمیج؛ ئهه ریزه خستهی که زۆپتر له سهر هیم و گوئی بانان دائهنری.

هیز: نمره نستی به که ناو به شی له له شکر له هزار کهس که متر نه بیټ. ❏

هیزی بی شمەرگه ی کوردستان بریتیه له:

پۆل: Platoon یان Troop ۷ تا ۳۰ بی شمەرگه،

که رت، لق: Company سی پۆله ۵۰ تا ۱۰۰ بی شمەرگه،

تیپ: Battalion سی که رته ۱۰۰ تا ۳۰۰ بی شمەرگه،

هیز: Regiment سی تیپ، ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ بی شمەرگه.

پله کانی نه فسه ری سه ربازی

rank	الرتبه	پله	ژ
Second Lietenant	ملازم	جییدار	۱
First Lietenant	ملازم اول	جییداری یه کهم	۲
Coptoin	نقیب	پیشهنک	۳
Major	رائد	پیشرهو	۴
Lietenant colonel	مقدم	پیشکار	۵
Colonel	عقید	سه رههنگ	۶
Brigadier	عمید	سه رتیب	۷
Major General	لواء	سه ردار	۸
Lietenant General	فریق	سه الار	۹
General	فریق اول	پایه دار	۱۰

هیسر: mule **گیاندار** **شاو** ئیستر، هیستر، قانتر، چوارپای داک ماینی کهرباب، چوارپایهکی بارهبری نهیم و بههیزه، هیستر به جور یان تیره دانانری چونکه نهزۆکه **N** muldyr **٤** بغل **د** استر.

ن: بهندی کوردی:

له هیستریان پرسى بابت کییه؟

گوتی: خارم ئهسپه.

بالاتی: Hinny **گیاندار** **زندیبک** **شاو** هیسری باوک ئهسپ و دایک کهر، لهبهر ئهوهی ژماره‌ی کرۆمۆزۆم له ئهسپ و کهردا جیاوازه، پاگرتن و داشتی بالانی کاریکی سانا نییه، چونکه کهر ٦٢ کرۆمۆزۆمی ههیه و ئهسپ ٦٤ کرۆمۆزۆم، ئینجا بالانی که تیکه‌لی ئهه دوانه‌یه ٦٣ کرۆمۆزۆمی ههیه، ئهههش زۆر جار ئه‌بیته هۆی سیسته‌میکی زاوژی پاندرروس و کیماسی **N** Hinny **٤** نغل **د** شهباسپ.

هیسن: element **ئهسنوو** **شاو** هیمان، ئهستوو، توخم، سفن، ماک، ماکه، ماتهر. **٤** ماده، عنصر **N** element **د** ماده، عنصر. **←**

ئهستووی: **ئاویجاوگ** ماتهری، ماتریالیستی **ن:** ئهوا جیهان بۆ ئهه بوونه، که ناوه‌پۆکیکی ئهستووی ههیه راسته‌قینه‌یهکی بیگانه و ناحهزه. (هایدیگهر و شوپرشیکی فهلسه‌فی، ل. ٥٠).

گەلە ئەستێرە} و {ھێشووی سەرما} و چەندین بیکھاتەیی وەسپیی و پەسنی و ئاوەلناوی تر...

ھێکار: coach **بارھینان** **شاو** فێرکار، راھبێنەر، پامکار. **٤** **مدرب** **N** trener **د** مربی.

ھێکار: technician **شاو** فێرەکار، بێسپۆر، کارناس، کارزان. **٤** **فنی** **N** tekniker **د** تکنسین.

ھێکانە: **باج** **شاو** بیتاک و باجی ئاغا لە ھێلکە.

ھیل: cardamom **ڕووی** **چینزەمەندر** **شاو** تۆوی بۆنخۆشی ڕووەکیکی باشووری ڕۆژھەڵاتی ئاسیایە لە خیزانی زەنجەفیل، گۆلی سپی تیریز بەنەوشی ھەبە، وەک بەھارات و ھەروەھا لە ڕووی دەرمانیشمە بەکار دێت. دوو جۆر دەنکی سپی و ڕەشی ھەبە، کە دەنکی ڕەش تیزترە و زیاتر ئەکرێتە خۆرشت و سووپەووە، دەنکی سپی لەگەڵ چا و شیرینی گەنجاوترە. لە تیکەلەیی کاری دا یەک بە دووی ڕەش و سپی بەکار ئەھێنرێت. **٤** **حب** الھال **N** Kardemomme **د** ھل. **ح** کاری

هیلانه: den **ناو** [هیلانه = هینگ + لانه] لانه، کولانه، ټه شکموت. **ع**
 وکر nest **N** **د** آشیانه.

هیلانه دوزه: **ناو** [هینگ + لانه + دوز + ټه] گهرانی مامر بو جیگه
 هیلکه کردن.

- هیل: **ناو** [ناپرونه فساد] گل، پاشگری کوپه له زمانه کوردیدا، ههمان پاشکوی
 «گل» له ههنی شیوه زاری وه کوو کله ووړی گوړاوه به «هیل» یان
 «ییل». **ن:**

- کورد کوردگل کورده یل،
- پیاو پیاوگل پیاوه یل،
- شاکار شاکارگل شاکاره یل،
- پاسپارده پاسپارده گل پاسپارده یل. **ه** گل

هیلاو: original, noble **ناو** نه زاده، ټاده، خاندان، کادانه، په سمن
 و خاوهن کولکه. **ع** اصیل، نجیب **N** original, edel **د** اصیل، نجیب
ه هه نیانه **ه** کاوه
ه بورینه

هیلقه سیوس: Claude Adrien Helvétius **فیله سووف** **ویرزه وان** (۱۷۱۵-۱۷۷۱)
 کلاود ټادریه ن هیلقه سیوس یان هیلقه سوس، فیله سووف و فراماسون
 و ویرزه وانی فرانسیر.

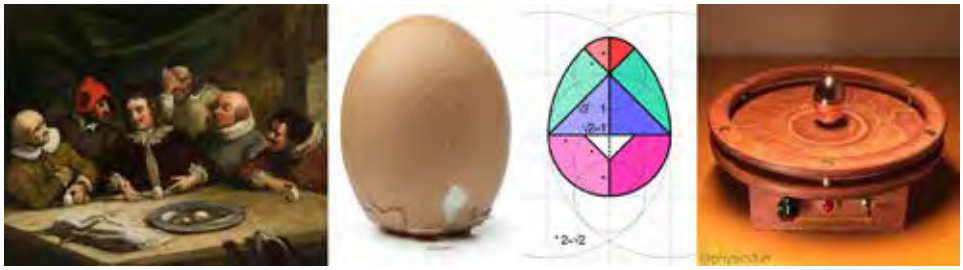
هیلکه به ترش: pickled eggs **ترشیان** **ناو** هیلکه ترشیان به شیوه یکه

گىشتى ھىلكەى كولاۋە لە سرکە يان شۇرادا خۇشە كرايىت، لەگەل خوي و بىيار و سىر. ۋەك زورۇك لە خۇراكەكان، ئەمەش لە سەرەتادا رېگكەىك بوو بۇ پاراستنى خۇراك و ھەلگرتنى. **۴** مخلل البيض **N** syltede egg **د** ترشى تخم مرغ.

ھىلكەى كۆلۇمبىس: Egg of Columbus **بۈيۈك داھىيان بىھتد** ئامازەى بە

داھىئاننىكى نفت و ناوازەيە كە ياش دۇزىنەۋە ساكار و ئاسان خۇيا ئەكات. ئەم دەستەۋازەيە ھىي سەربىدەيەكە لانىكەم ئەگەرپتەۋە بۇ سەدەى شانزە. ۋاتە بە كرېستۇف كۆلۇمبىس وترا: **دۇزىنەۋەى رېگكەى ئەمريكا كارىكى دژوار نەبۈۋە**. ئەۋىش بۇ بەرىپەردانەۋەى نەيارەكان ھىلكەيەك ئەھىتى و ئەلۇ چۇن داي بىنى لە سەر لا ئەۋەستى؛ بەلام نەرمە نەرمە ئەدا لە نووكى ھىلكەكە تا پانەۋە ئەبى و لەسەر نووك ئەيۈەستىنى. ئەۋسا ئەلۇ ئەگەر من داھىئانم نەكردايەت و نووكى ئەۋ ھىلكەم پان نەكردايەت و لەسەر ئەۋ نووكە نەپۇشتايەتم ھەرگىز نەئەگەيشتەم. ۋاتە كاتىك باسى داھىئانى زىرانە ئەكرى، ئەم پەندە دىتە ئاراۋە كە ھەرچەند ھەموو كارىك بە كەس و كۆمەلۇك ئامىر و پىسپۇرى ئەنجام ئەدرىت، لەگەل ئەۋەش ھەموو كەس ئەۋ كارەى پى ناكرى، چۈنكە ئەبى پىسپۇرى بەكارھىئانى ئامىرەكانى ھەبىت.

هیلیکون: Helicon **نایب و نه فسانه** **فېسټیوال** **ناوو جینا** ناوی کیوئیکه له ئه فسانه یی یونانیدا، هاوشانی پاراناسوس بووه و فستیوالی «موزیکا» تایبته به هوئزواوه و موزیک چوار سال جاریک لهوی ساز کراوه.

هیلیوس: Helios **میسولوچی** له ئه فسانه یی گریکا ئیزه د و نموودی هه تاوه. یاریزگار و یاسموانی سویند و پهیمان و بینایی بووه. هیلیوس درایه پال ئاپولون، هه رچهند به هوئی پروایانهوه دوو ئیزه دی جیاواز بوون، چونکه هیلیوس تیتان و ئاپولون ئولومپ نشین بووه. هیلیوس هه موو کازیوه یه ک به ئه رابه ی چوارئه سبیه وه له رۆژ هه لاته وه ئه کهوته ری و تا ئیواره غاری ئه دا. لایان وابوو هه موو شتیکی بینیه و ئاگای له هه موو سویند و پهیمانیکه. له رواله تی گهنجیکی بریش و بهرکی به نهوش به شانیه وه، خه رمانه ی تیشکی دره و شاهوه به دهوری سهریه وه پیشان دراوه. قامچی و زهوی په یوه ندیان به وه وه هه بوو و که له شیر و هه لو لای پیرۆز بوون.

هیلیوگابالیوس: Heliogabalus یان Elagabalus **مینو وو** **ئیمپیراتور** (۲۰۳- ۲۱۸) **ئیمپیراتور** روما، له ۲۱۸ بو ۲۱۸ ماوه ی که متر له چوار سال. دایکی و

دایه‌گوره‌ی که زانیان کوره‌که‌یان همو نییه و به‌قسمیان ناکات، کوشتیان و پورزاکه‌یان له جیگه‌ی دانا.

هیللاس: Hellas مېژووې ناوانان **شاو** یان کواماری هیلیننی واته یونان. یونان

هیلیم: glue جه‌سپیی **شاو** غه‌ره، جه‌سپییکی به‌هیزه له کولاندنی ئیسک و کرۆزه و بیستی تازهل و ماسی به‌دی دی، بو دارتاتی و شابلونی چایی سه‌ر کووتال و گاوکردنی چینیش سوودی هه‌یه. **ع‌** غ‌راء **N** lim **د** سریشم ماهی. **← سریش:** Eremurus جه‌سپیی **شاو** سترک، ئەستریلک، جه‌سپیی کاغزه، له‌ریشه و گه‌لای گیای سریش ته‌گیری که گیایه‌که له تیره‌ی گولاله، گولای هیشوووی و گه‌لای دریز و سه‌وزی هه‌یه، زیاتر دارتاشان به‌کاری ته‌هین و به‌جه‌سپیی کاغزه‌یش ناسراوه. گیای سریش لووبه‌کی هه‌یه له پزیشکیدا سوودی لی وه‌رته‌گیری و بو چاککردنه‌وه‌ی نازاری جه‌رگ و گه‌ده به‌که‌که. **ع** عجینة اللصق **N** pasta **د** سریشم.

هیلوو: Paul César Helleu (۱۸۵۹-۱۹۲۷) شیوه‌کاری فرانسوی.

هیلوون: ۱) ناو هیلانه، لانه.

هیلوون: ۲) ناو کالانی شیر و خه‌نجر.

هیله: pottery tools نامیر ناو نامرزی سواله‌ت سافکردن. ۴ ادوات

الفخار keramikverktøy ۵ سفال صاف کن.

هیله‌ساو: ناو لیکدراو سافکردن به هیله که هه‌سانی سواله‌ته.

هیلینى شوخ: The Beautiful Helen **موزىك** **نؤبه رېنا** نؤبه رېتى سهر كه و تووى
نؤفېنباخ له ١٨٦٤.

هېلڤاير: hellfire **بېه ك** **موونته ك** يان Hellfire 114-AGM به واتاى تاگرى
دوژه خ، موونته كېكى ٤٥ كيلوېي هموا به زهوى زور ورديپكى ئه مريكاييه.
ورديپك: precision **شاو**.

هېلكارى گرافىك: graphic design **هونهر** **هينكارو** ههرئنهى گرافىك،
هېلكارى وئنهى، هونهر يان پسيپورى پيكه وه گونجاني نووسين و وئنه له
بانگه شه و گوڤار و پهر تووكدا.

هیلنجهین: nauseous **داره دنا** **ناوه نئاو** دل پیکاهاتن، دل هیلنج پیده رانه، به

شیوه ییکی بیژاوی، قیزه ونانه. **ع** مغث **N** kvalm **د** حالت تهوع.

هیلنما: curve **بیرکاری** **ناو** **فهرمان** هیلنمای ناو خسته ی بهراوه ردی

هیلکاری؛ چه ماوه، هیللی چه میو؛ چه ماوی، چه م، نووچی، داهاتنه وه، که وانی، که چی. **ع** منحنی **N** kurve **د** منحنی.

هیله کی: sifter **که ره سننه** **ناو** که ره سته یه کی توپرداری کون ورده بو دابیزژانی

شتی وه کوو تارد و شه کهر. **ع** المغربل **N** sikt **د** الک. **ح** بیژنگ **ح** سهره ند

هیله یمر: Helheim **نه فسانه ی باکوور** **یان** هیله یمر، له نه فسانه ی باکوور ییدا

به واتای که وشه نی مردوان و یه کی که له نو جیهانی نوورس میسو لوزی. نه م جیهانه، که وشه نی ماخوا و مردوه کانیته ی، که دادگای سزا و لیکولینه وه نییه، به لکو ته نه نیشتنگی مردوانه. **ح** تولکین Tolkien ی نووسر له و رووه وه نووسینه کانی به هیله یمر چوئتراوه، چونکه **دهرباره ی مهرگن**، له **جیهانی کدا که پره له ژیان!**

هَيْلى ئاسنى بەغدا: سەربازى **بەيمانامە** لە دەسپىكى جەنگى جىھانى يەكەم، ئالمان بەلئىنامەيەكى لەگەل عوسمانى واژۆ كرد، بۆ دروستكردنى هَيْلى ئاسنى كۆنستانتىنۆپۆل بۆ بەغدا. بەرىتانىا سەرەتا دژ بوو و پاشان بە وەرگرتنى پەنجا لە سەدى كۆمپانیايەكى پەترۆل، كە خەرىكى دامەزران بوو، دژايەتى نەكرد. ئەم رېككەوتنە بە ھۆى جەنگى جىھانى يەكەمەوه وەستىنرا.

هَيْلى بۆرى: pipeline **ئاو** يان city water pipeline سىستەمى دابەشىنى ئاوى شار.

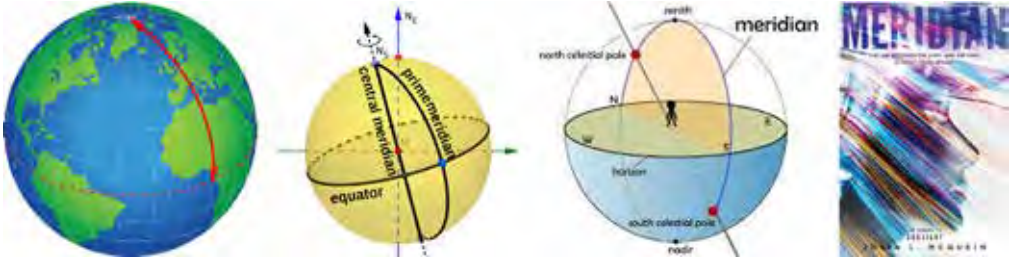

هَيْلى درىژى: Meridian arc **ئەندازە** **جوگرافيا** كەوانەى مېرىديان، لە جيوڊسى و گەشتگەرىدا برىتییە لە كېشەى نىوان دوو خال لەسەر روى زەوى كە درىژىيەكەيان يەكسانە. لەوانەى ئەم زاراوہە ئاماژە بە بەشيك لە مېرىديان يان ھەموو درىژىيەكەى بكات. مەبەست لە پىوانى كەوانەكانى مېرىديان ديارىكردنى تەشكىكى زەويیە. **قوس مېرىديان** **د** **قوس** **نصف النهار.** **پيشەناسى** مېرىديان ھىي ئىنگليزى ناوہپراستى تازە، لە فەپرانسە، لە لاتىن بە واتاى نيوہرۆ و ناوہپراستى رۆژ، لە گەردووناسيدا ئەو كاتەى خۆر لای ئيوہرۆ هَيْلى درىژى ئەبرى.

جيوڊسى: geodesy **جوگرافيا** **پىوانە** لقیكى بىركارىيە كار لەگەل شىوہ و رۆوبەرى زەوى يان بەشيكى گەورەى زەوى ئەكات.

گەشتگەرى: navigation **جوگرافيا** پرۆسەى يان چالاكى دلىابوون لە

پیگه و پلاندانان و بهیره و کردنی ریگایهک به وردی و بهیری بهرنامه.
 ← **جی پی ٹیس:** GPS دامهزراویکی وردبین و دارمالی گهشتیاری و
 پروویوی جیهانییه له سهر بنه‌مای وه‌رگرتنی سیگنال‌ه‌کان له کومه‌لیک مانگی
 ده‌ستکردی خولگه‌یی کار ته‌کات.

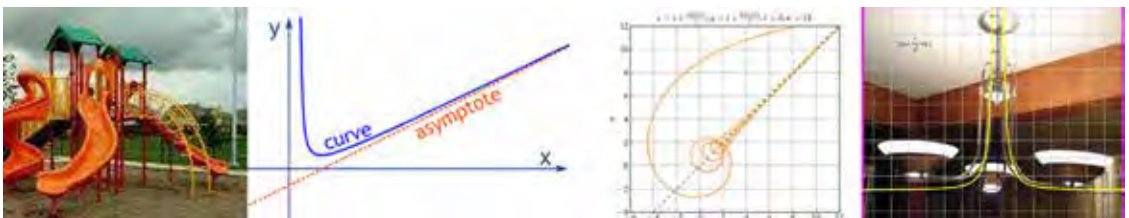

هیلی گشتی: The General Line **سینه‌ما** درامای سینهمایی سوڤیتی
 ١٩٢٩ ده‌ره‌ینانی سیرگی ئایزنشتاین.

هیلی گه‌پانه‌وه: return line **ده‌سه‌سه‌واژه** **هیمایی** ده‌ره‌تانی ږاکردن و
 خوده‌بازکردن له شکست و کوژران. **خط الرجعة** **returlinje** **د**
 خط عقب نشینی.

هیلی نزیک: asymptote **بیرکاری** هیلیک که بهره‌وام له کهوانیکی
 دیاریکراو نزیک ته‌بیته‌وه به‌لام له هیچ مه‌ودایه‌کی سنوورداردا پیی
 ناگات.

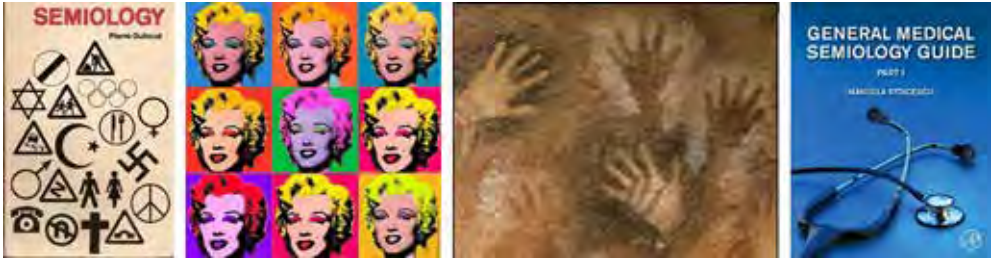
هېمادراو: cryptocurrency **شاو** سرمایه‌یه‌کی دیجیتاله، درېزراره تا بو پارېزراره‌کردنی گواستنوه‌کانی وه‌کوو ناوه‌ندیکی ئالوگور Medium of exchange کار بکات. دراوی هېمای، به شیوازی ناچه‌قبه‌ستوو به‌رپوهه ئه‌چن و، له‌م پوهوه له به‌رامبر بانکداری چه‌قبه‌ستوودا ئه‌ه‌ستن. هېمادراو له ده‌ه‌می ١٩٨٠ سوری هه‌لدا. یه‌که‌م هېمادراوی ناچه‌قبه‌ستوو «**بیت کۆین**»، که سالی ٢٠٠٩ له لایهن که‌سیک به ناوی خوازراوی **ساتوشی ناکاموتو** دامه‌زرا و که‌وته کار. له‌و ده‌مه‌وه زور هېمادراوی تر سازکراون. **ع** عملة معماة **N** Kryptovaluta **د** رمز ارز.

هېماشیکاری: decipherment **شاو** لیکدراو شیکارکردنی هېما و جفره، خویندنه‌وهی ده‌قی که‌ونارا و ساخکردنه‌وهی ده‌سنووسی قلی بلی. **ع** حل الشفرة **N** dechiffreering **د** رمزگشایی.

هېماناسی: Semiology **شاو** یان Semiotics له‌وشه‌ی یونانی سیمیون به واتای نیشانه، توژینه‌وهی نیشانه و هېماکانه.

هيمان ١: Account number **ئاو** ژماره حساب له بانكدا.

هيمان ٢: factor, invoice **ئاو** پسرولوی حساب، فاکتورای پاره دان، وهک له رپرستورانته.

هيمان ٣: yet **ئاوه لکار** هپشتا.

هيمان ٤: element **ئاو** هپسن، نهستوو، توخم، سفن، ماک، ماکه، ماتهر.

٤ ماده **N** element **د** ماده، عنصر. **ئاو لپنډراو** **نهستووی:** **ئاو لپنډراو** ماتهری، ماتریالیستی **ن:** **ئاو** جیهان بو ئهم بوونه، که ناوهرپوکیکي نهستووی ههیه راسته قینه هیکي بیگانه و ناحزه. (هایدیگر و شورشیکی فلهسفی، ل. ٥٠) **ئاو** **کهرسته:** material **ئاو** نامیر.

هيمای په ليزه: fleur-de-lis **ئاو لپنډراو** فهرانسه، fleur گوله و lis واته lily يان په ليزه، هيمایه کی شيوه گولي په ليزه هیه که وه کوو بهرزهنگی بنمهاله، خانه دان، سپا، رامیاری، ئایینی يان وهک به شیکي ئالا سوودی لئ وه رگیراوه. ئهم نیشانه له کونهوه باو بووه و له ده فری ساسانیاندا

هه‌بووه. له‌سه‌ر پاره‌ی فه‌رانسه و رۆما نه‌خشر کراوه. فه‌رانسه و کبک به‌زوری به‌کاربان هیناوه. سه‌ده‌ی ناونجی له‌گه‌ل هونه‌ری عیسانی تیکه‌ل بوو. سه‌ره‌تا نیشانه‌ی سیانه‌ی بیروژ و پاشان یه‌نها نیشانه‌ی مریم و پاکیزه‌ی به. هه‌ندی هونه‌رمه‌ندی وه‌کوو لپی Lippi و بو‌تیجیلی Butticelli به نیشانه‌ی بروا و ئاوه‌ز و دلیری نه‌خشان‌دوو‌یانه. له‌نزیار‌فانی‌شدا به‌فراوانی سوودی لی وه‌رگیراوه.

هیمای په‌نام: watermark **شو** نیشانه یان به‌رژه‌نگی‌کی کال و ناخویا له هه‌ندی‌ک کاغزه‌ی فه‌رمی و‌کوو لایه‌په‌ری کۆمپانیا یان پاره‌ی ئەسه‌کنا‌سدا دروست ئەکری، ئەگه‌ر بیده‌نه به‌ر رۆوناکی ده‌ر ئەکه‌وی، به‌مه‌به‌ستی ناسینه‌وه‌ی په‌سه‌نایه‌تی خاوه‌نی به‌رژه‌نگه‌که. **ماژیکی زه‌رد:** highlighter pen **هیمای کارتیڤی** بێنوو‌سی نیشانه‌ی رۆوکه‌ش بو دیاری‌کردنی ده‌قی‌کی گ‌رنگ له‌ نووسراوه‌یه‌کدا، نیگار یان ه‌لی‌ک‌ئ‌ش‌راوی‌کی کال. **نووسینی په‌نام:** invisible text **کیمیا** **سێخوری** نووسین به هه‌ندی جه‌وه‌ر یان ده‌رمانی کیمیا‌یی که له‌به‌ر تیشکی به‌نه‌وش، یان به‌گه‌رما یان شو‌ردنه‌وه به هه‌ندی ده‌رمانی کیمیا‌یی تر خویا ئەکات.

ھېمى ئىمىن نەگۆر: ئىمىن نەگۆر **بىر ئۆگرا مۇنۇسى** NFT يان non_fungible token يان

بەرزەنگى نەگۆر، بەرزەنگى ئادار، يان تاقانە، بەرزەنگىكى كۆدوئوسىيە كە نىشانى شىتىكى تاقانەيە. بۇيە بەرزەنگى نەگۆر بېكەو نەگۆر دىر، ۋە ئەمەلگەل بەھى بەرزەنگى پايە ۋە كۆۋىت كۆۋىن نەگۆر بەرزەنگى زۆر لە تۆرەكانە كە ماھەكىكى جىگۆر كىكەرىان ھەيە.

تۆكۈن Token يان ھېمى ئىمىن NFT لەو بەرنامە دىجىتالىيە تاييەتەنەي ۋە كۆۋىن ھونەرى ھېمى ئىمىن ۋە ھېمى ئىمىن سىنەو سۈۋى لى ۋە رەئەگىرى ۋە لە ۲۰۱۷-كۆۋىن بۇ ھونەرى «ناۋازە» خۇش كىرەو.

ھېمى ئىمىن: ۱) cyber پەيوەندىدار بە تاييەتمەندى كۆلتورى كۆمپيوتەر،

تەكنەلۆژىيە زانىارى ۋە كەشى راستەقىنەي ھېمى ئىمىن. ۲) مجازى N cyber مجازى. ۳) كەشى ھېمى ئىمىن: cyberspace كەشى ئەلەكترونى، كەشى ئەنتىرنىت ۋە پەيوەندى لە تۆرى پەيوەندى جىھاندا.

ھېمى ئىمىن: ۴) allegory **ۋىزە** **ھونەر** **شاۋ** نامائى، سەمبولىك، نمونەي،

نىشانەي، شىۋازىكى چىرۆك ۋە ھۇنراۋە يان ۋىنە كە ئەتوانرى بە شىۋەيەكى جىاۋاز لىك بەرئەتەو كە واتايەكى شازاۋەي رەۋىشى،

کومه لایه، یان پامیاری دهریختات. [٤] رمزي [N] allegori [د] رمزي،
نمادین [E] allegorical.

هیمایی: [٧] figurative **ئاوه نئاو** نیشانه‌یر، سمبولیک، به کارهینان به
واتایه کی جیاواز له واتای سمره کی، که شی ئینترنیت به که شی هیمایی
دائهنری [٤] مجازی [N] figurativ [د] مجازی [E] figuratively.

ن: له میسولوژی نهرویجیدا زپر به فرمیسیکی هه تاو دائهنرا.

← **پوژه شی و هیمایی:** real and virtual

هیمج: rotten **نه نراو کارکرده** بهرگ یان همر کووتالیکی دارزای ونجرونجر
بووگ، بزگو، تیتول. [٤] فاسد [N] råtten [د] پارچه پوسیده.

هیمۆ: ١) ئاوه‌ئاو داوینیاک، ده‌ستیاک، به‌ویژدان، ئابرووپه‌رست.

هیمۆ: ٢) Jury دادوه‌ری ناو ده‌سته‌ی سویندخۆران، جووری. ٤) هیئه

المحلفین jury N) د) جووری.

هیمۆیی: ناوچاویگ داوینیاکی، نامووسیه‌رستی.

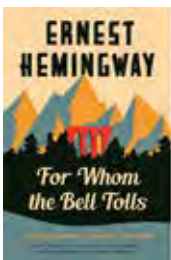
هیمیی: ١) شه‌نزاو ناو کووتالی زۆر ناسکی به‌رگه‌نه‌گر.

هیمیی: ٢) humidity ناو شی، نم، ته‌رای زه‌وی. ٤) رطوبه‌luftfuktighet N) د) رطوبت.

هیمینگوهی: Ernest Hemingway نووسهر روژنامه‌وان (١٨٩٩-١٩٦١) ئیرنست،

پۆماننوس و پۆژنامه‌فانی ئەمریکایی، براوه‌ی خه‌لاتی نۆبلی ١٩٥٤. شیوازی ئابووری و که‌مه‌رخه‌می ئەو - که ناوی لێناوو تیوری شاخی سه‌هۆلبه‌ندان - کاریگه‌ریه‌کی به‌هیزی له‌سه‌ر چیرۆکی ته‌ماری fiction سه‌ده‌ی بیسته‌م هه‌بوو. حه‌وت پۆمان و شه‌ش کۆمه‌له‌ کورته‌ چیرۆک و دوو به‌ره‌می ناخه‌یالی چاپ کردووه. زۆر پۆمانی کراوه به‌ فیلم، و فیلمی زۆر ناوازه‌ی لێده‌رچوووه وه‌کوو: زه‌نگه‌کان بۆ کێ لێته‌دری، پیره‌مێرد و زه‌ریا، به‌فزه‌کانی کلیمانجارو، مالاوایی له‌ چه‌ک، باوکه، بکوژ، باخی به‌هه‌شت...

هانری هسهوهی: Henry Hathaway **سینه‌ما** **ده‌رهینه‌ر** (۱۸۹۸_۱۹۸۵)
ده‌رهینه‌ری ئه‌مريکايي.

هيټور: sedated **ئاوه‌ئاو** **هيمن، هيدي، نارامگرتوو.** **مسكن** [N] **bedøvet** **سبکبال، آرامگرفته.** [D] **bedøvet**

هيټورگر دنه‌وه: pacify **ده‌روونناسي** **داره‌ن** **فهرمان** **خوټارامگرتنه‌وه، ستاگرتن،** باشارکردني هه‌زان و ورووزان يان تووږه‌يي، شاردينه‌وه و تيبه‌پاندني داره‌تي هه‌لچووني به‌ره‌نجامي ناراستگويي. **ته‌ده‌ئ** [N] **berolige** [D] ساکت کردن. **زنجيره‌ي پاريزه‌ري لينکولن** The Lincoln Lawyer، وه‌رزي به‌که‌م، به‌شي پيټنجه‌م.

هيټوري: sedate **ئاوه‌ئاو** **ئاوي‌جاوگ** **هيمني، هيدي، نارامي.** **رزين** [N] **beroligende** [D] **سبکبالي.**

هيټور: brother in law **خزمايه‌نري** **ديکاميزون ۱** **شووبرا، براي مي‌رد، له هه‌ندي** وه‌رگيژاندا نووسراوه براکاني خاتوو ليزه‌تا، به‌لام له خودي ئيتاليابيه‌که

نووسراوه cognati که ههمان هیوهر یان برای میرده. **دشی:** **فزمایه‌تر** خوشکی میرد.

هیپاتیا: Hypatia **فهله‌سووف** **ئه‌سئیره‌نار** (٣٥٠-٤١٥) ژنه ئه‌ستیره‌ناس و فهیله‌سووفی یونانی نوئه‌فلاتوونی ئه‌سکه‌نده‌ریه میسر، به بیلانی کلئسا و به تاوانی جادووگه‌ری کوژرا. ئاماژه‌یه به هونراوه‌ی هیپاتیای لوکونت دولیل Leconte de Lisle له کومه‌له هونراوه‌ی ئه‌نتیک Poèmes antiques: **ده‌ربازبووی تاقانه، نهر، وهرجاوه‌ند**

مه‌رگ ئه‌توانی له‌رزه بخاته گه‌ردوونه‌وه
به‌لام جوانی له‌ودا کلپه ئه‌کا،
هه‌موو شت له نوئی ئه‌ژئته‌وه
گه‌ری گه‌ردوون له بن پای سپی ئه‌ودا ره‌وانه

هیپستهر: hipster **هیمایی** **ئاو** نوئوخواز، که‌سیکه له هه‌لبژاردنی موده و تامه‌زرۆبی موزیک ده‌که‌وئته ده‌ره‌وه‌ی په‌وتی باو. له‌بری ئه‌وه‌ی شوین په‌وته باوه‌کان بکه‌وی، به‌گشتی لایه‌نگری شیوازی ژبانی نه‌باو و پامیاری بێشکه‌وتنخوازانه و جلوه‌برگی کونه‌په‌رستانه‌ن. **ه** محب **N** hipster **د** تجدد.

هیپستهریزم: hipsterism **هیمایی** **ئاو** نوئوخوازی، چۆنایه‌تی یان دوخی مۆدیرن بوون. هه‌یپستهریزمی کۆلیژ له‌و سالانه‌دا به واتای کراسی فلانیلی

دلې و جینزی کال و سمتی ده رپه ریو بوو. شیوه یه کی مؤدیرن بوون. [٤] الهیستریه [N] hipsterisme [د] هیپسترسم.

هیچکان: trap [بیوتناک] ناو تهله، داو، تهپکه، جال، گیر، بهند. [٤] فخ، مصیده [N] felle [د] تله.

ن: بویه گوریسی ده که وپته هیچکان و وهک بوژی دار و هوره له پایز و شهخته، له پفاندنی گول و وشکانی دل و چهپگهردی گهردوون ده نالینن.

ن: نهو پپاوه سته مگه ریمان لږ پیدا بپوو و گوریسیان گه یشتبوویه هیچکان و له توپهت کرابوو.

هیز و ههناو: strength and guts [ده سنه و وزه] ناوی لیکدراو هه مومو وزه و توانا، کوی وزه ی ههست و نهست. [٤] القوة والشجاعة [N] styrke og mot [د] قدرت و جرات.

هیپنوتیزم: hypnotism [زانسنه] ناو زانست و تکنیک و راهینانی خهواندنن

دهسکرد، خهواندنی موگناتیسى. [٤] تنویم مغناطیسی [N] hypnose [D] هیپنۆنیزم.

← [D] hypnotism vs hypnosis: **هیپنۆسن** بهگشتی ئاماژهیه بو دۆخی سهرنجی چهقبهستوو و بهرزبوونهوهی ئامادهی وهگرتن، له کاتیکدا **هیپنۆتیزم** تیوری و فلسهفهى خهواندنی موگناتیسى و ئاماژهیه بو ئه وهوت و تهکنیکانهى که بو هاندانی هیپنۆسنز بهکار ده هیترین. بهلام له فهرهنگه کوردیهکاندا به یهک واتا دانراون.

← [D] hypnotist: **هیپنۆتیسیت** [N] hypnotiser [D] خهوینهر، هیپنۆتیزمکار، کهسکه خه لکی ئهخهوینى. [٤] المنوم مغناطیسی [N] hypnotiser [D] هیپنۆتیزم کننده.

هیپۆدرۆم: Hippodrome **وهزنگه** [N] ستادیۆمیکى مهزنى ئهسپسوارى و ئازووتنى ئهراپه بووه له یونانى کهونارا، که بهرنامهى سهمايسى تیدا ساز ئهکرا [Gr] ἵπποδρόμος.

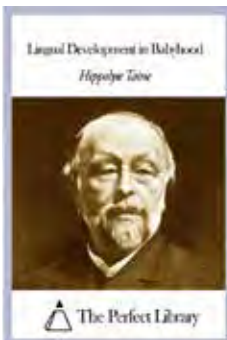
هیپۆکریت: Hippocrates **بیزشک** (٤٦٠-٣٦٠ ق.م.) بیزشکى یونانى و یهکیک له بلیمهتترین بیزشکان له میژووی بیزشکیدا.

هیپولیت: Hippolytus **نه‌فسانه** **بیرسونه** له ئەفسانە یونانی و رۆمی بیرسونای کۆژراویکی بەنارەوايه له‌سەر بناغەي ئەفسانەي هیپولیتۆس کورپی سێسۆس. یۆریپیدیس Euripides شانۆگەرەکی نووسیوه، له ٤٢٨ی پێش زاین له دیونیسای ئاسینا براووتە سەر شانۆ، له شانۆگەری فیدر Phaedra ی لووسیۆس ئانوس سێنکا Lucius Annaeus Seneca سەرەتای زاین و، هەروەها له شانۆگەری فیدر Phèdre ی ژان پاسین له سەدەي حەفدەدا ئاماژەي پێ دراووتەوه.

هیپولیت تاین: Hippolyte Taine **مێژوونووس** **فەلسەفە** (١٨٢٨-١٨٩٣) پەختەگر، مێژوونووس و فەیلەسوفی فەرانسەي.

هیتی: Hittites **میزوو کوردستان** نهتهوهیهکی دیرین، ٣٠٠٠ زله کوردستان نیشتهجیبوون، به ولاتی خاتتا یان حاتتا یان خاتی ناوئبران. زوربهی باکور و باشووری کوردستانی نهگرتوهه که ئیسته تورکیه و عیراق و سووریا داگیریان کردوهه، پایتهختهکیان ناوی هاتووسا بوو. [٤] الحثیین Hettiter [N] **د** هیتی ها.

هیجرا: hijra **نابینناسی** **تومه لایه نری** **ناو** له نیمچه کیشوهری هیندستان، هیجرا کهسانی ره گهزگۆراو، ئینتهرسیکس، یان نیره مووکن. ئەمانه له کۆمه لگایه کدا دهژین سیستمیکی خزمایهتی به پیره و دهکن به ناوی گوروو- چیللا guru-chela ناسراوه. ههروهها به ئاراقانی و ئاروقانی و جوگایا ناسراون. ئەم زاراوهیه له پاکستان پیی ئهوتری خهواجهسرا khawaja sira که هاوتای ره گهزگۆراوه کانه له زمانی ئوردودا. [٤] الهجرة، ثنائیو الجنس [N] hijra **د** تراجنسیتی.

هیچکای: Alfred Hitchcock **سینهما** **دهرهینهر** {١٨٩٩-١٩٨٠} ده رهینهری بهریتانیایی ئەمریکایی، له بواری فیلمی رازاوی و ههژینهردا کاری ئەکرد و

به ماماؤستای ورووژانندن ناوی ده رکړدېوو. له ماوهی ٦٠ سالدا، ٥٠ فیلمی دروست کړد. گوټقاری فیلمساز MovieMaker به گرنګترین هونرمه ندی میژووی سینهمای دانهنې. ستایلی هیچکاک چهنډین ئه دگاری تیادا بهدی هه کړیت وهک بوونی جولهی کامیږا و، دانانی چوارچپوه بو دیمه نه کانی به مه به سستی زیاد کړدنی ترس و دلهر اوکی بو دیمه نه که. په خنه گری فیلمسازي پوښ وود ده ربارهی هیچکاک ئه لې «دیمه نې فیلمه کانی هیچکاک وهک ئه نامی له ش وان، هه ریه که یان به یارمه تی ئه نامه کانی تر، به روونی واتای مه به سته که ئه گه یینن.»

هیچوپووج: dirtbag **هڼماږی** **ناوه لخوا** ناچیزه، بووده له، سووکوچرووک، بیکه لک، هیچوپووج؛ تووره که گوو. **٤** بغیض، حقیر **N** skittpose **د** بی شخصیت، کیسه زباله.

هیدمان: surprise **داره ن** **ناو** سهرسامی، رامای، سهر سوپراموی. **٤** مفاجئة **N** overraskelse **د** حیرت.

هیرپوډ: **بیښنه** **ناو تاییه ن** (ناقیستای) ماماؤستا.

هیزه: **١** **ناو** خیگی موودار بو پوون و تراو.

← **هیزه ی پوون**

← **کوته ی ناو**

← **خیگی دوښاو** (تری و توو)

← **پیستهی په نیر.**

هیزه: ۱) کهره سنه **ناو** کوویه، ده به.

هیس: **ناو** بیاتسروی قورم، دووکه لی نیشتوو، دووکه لی چر **د** دوده **N** sot **E** السخام **E** .soot

هیستامین: ۲) ئانتی هیستامین.

هیفاختن: mend, darn **هاوگه ننبیه** رفووکردن، هفیژکردن، دوورینه وه و
چینه وه ی بسپورانه ی کوتال یان مافووره ی گرانبای که تالکیش بووبی یان

سووتابن به شیوه‌یه‌ک که شوټنی دوورینه‌کهی ديار نه‌بې. **۴** رمم **N** reparere **د** رفو کردن.

هیستریا: hysteria **دروونناسی** **داره‌دک** بیټارامی، هم‌زان، یان هملچوونیکي له باشار نه‌هاتوو به تایبته لای ههندي کس، ناسازییه و له داره‌تر پيشکه‌وتوویدا به نه‌خوټی دانه‌نري. **۴** هستیریا **N** hysteria **د** هیجان زیاده.

هیلال: crescent **شاو** **ئاوه‌نشاو** مانگیله، هه‌یفک، مانگی چهن شه‌وه، نیو جه‌غز، که‌وانی. **۴** هلال **N** halvmåne **د** هلال.

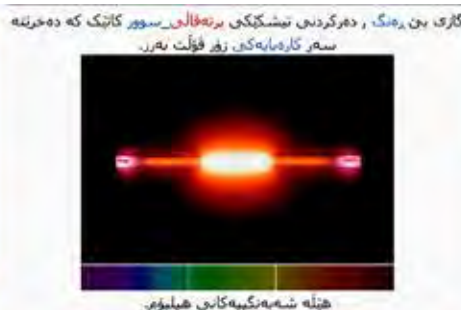

هیلالی شیعه: Shia crescent **جوغرافی** **رامیاری** یان هیلای شیعی، ناوچه‌یه‌کی شیوه‌که‌وانییه له پوژ‌هه‌لاتی ناوه‌راست که زوږبه‌ی دانیستوانی شیعه‌من. زاراوه‌یه‌کی رامیارییه به‌که‌م جار پادشای ئوردن مه‌لیک عب‌دوللای دووه‌می کوږی حه‌سمن بو پوژ‌نامه‌ی واشینگن یوست، له گه‌شتیگی رامیاری بو ئه‌مریکا، به‌کاری هینا. له دیسامبری ٢٠٠٤، که ئه‌و کات حکومه‌تی عیراق هه‌ماهه‌نگی له‌گه‌ل ئیران ده‌ستییکرد و هه‌زموونی ئیرانی که‌وته‌سه‌ر، ئیرانی‌ش شوږشه‌کی سه‌رکه‌وتوو بوو‌وو و له سووریایش حیزبی به‌عس و ده‌ستتیکه‌لکردنی له‌گه‌ل هه‌ردووک ولات ترسی دروستکردنی ده‌سه‌لاتی هیلالی شیعی هینابوو‌یه ئاراهه. **ه** الهلال الشیعی **ه** Shiitisk **ه** halvmåne **ه** هلال شیعی.

هیلوو: nude **ئاوه‌ئاوو** هاینه، ږووت و بیجک. **ه** العاری **ه** naken **ه** لخت و عریان. **ه** **هیلوو و هاینه**: ږووت و قووت.

هیلویوم: Helium **کیمیا** **هینس** **ئاو** به‌کیکه له توخمه کیمیا‌یه‌کان هینماکه‌ی {He} و گه‌ردیله ژماره‌ی {٢}ه.

هیم: basis **ناو** خیم، بنمړت، بناغه، بنهما، چه له روانگه نژارقانی و چ له بواړی نندیشهری و پروکاردا. **ع** اساس **N** basis **د** اساس.

هیمارس: HIMARS **سهر بازی چه** یان M142High Mobility سیستهمیک سووکی فره مووشهکیه له کوټایهکانی نهوهدهکاندا بو سوپای نمریکا دروست کراوه و، لهسر چوارچیوهی بارهه لگړکی ستانداردی نیم۱۴۰ای سپای دانراوه. قاپوړی شهش، یان دوو، یان یهک مووشهکی هیه و کهرهستهی راگوپړانی پیټچ تهنی تهوانی بیگوپزیتهوه و له شوپنی مهبهست دای بنی.

هیملوو: storeroom **ناوی چیگا** ههماری سووتهنی، لیژنه ی نژنگ، خمرانی دار و چیلکه.

هیملوو: ammunition, arsenal **ناوی چیگا** جبهخانه، کوگای تفاق جهنگی، ههماری چهک و تهقهمنی، نامویر و کهرهسته.

هیندار: ١) assistant professor **ناوی بئعدراو** فیرکار، ماموستای بالآ، وانه بیژ. ٤) استاذ مساعد [N] adjunkt [D] دبیر، معلم.

هیندار: ٢) intellectual **ئاوه ئئاو** بیرمه ند، مروقی هوشمه ندی روونا کبیر. ٤) مفکر، متقف [N] intellektuell [D] متفکر.

هیندنبورگ: Paul von Hindenburg **ژنرال** (١٨٤٧-١٩٣٤) فیلد مارشال،

سالانی ١٩١٤ تا ١٩١٦ فهرماندهی هیژه کانی ئالمان بوو له جهنگی جیهانی یه کمه. «هیلی هیندنبورگ» کومه لیک له میهری بهرگری بوون که له سمرانسهری ئالمان له زهریای باکوور تا سنووری سویس دانرابوون و ئالمانییهکان بانگه شهی ئه وه یان بو ئه کرد: ههرگیز ناگیریت. ←

کاره ساتی هیندنبورگ: Hindenburg disaster **ئه مه مه ره** ئاگرگرتنی

که شتی هه وایی هیندنبورگ له ١٩٣٧ له کاتی کدا له فرانکفورت هه ئه چوو بو ئه مریکا، له مهنجیستری نیوجیرسی دای له دیره گیگ و ئاگری گرت. ← ته قینه وه به هوی گازه وه به هیندنبورگ ناو ئه بری.

هیوگنوت: Huguenot **نابینداسر** **شاو** به پرۆتستانی فهرانسې سدهی ١٦ و ١٧ به زوری کالفینیسته‌کان ئهوتری که گوشاری کاسولیکه‌کانیان له‌سهر بوو و به هه‌زاران له فهرانسه کوچیان کرد.

هیوا: L'espoir **سینه‌ما** **فیلم** درامای جهنگی په‌شوسپې سینه‌مای ١٩٤٥ی فهرانسه ئیسپانیایی، ده‌ره‌تانی ئاندری مالرو و بۆرس بیسکین.

هیوای سهرکه‌وتن: **کۆشه** **ده‌سینه‌واژه** **قاجیک** **بشکینه** **ده‌سته‌واژه** **هیو گره‌ی:** Hugh Gray **نووسهر** **سینه‌ما** (١٩٠٠-١٩٨١) نووسهر و وه‌رگیزی ئینگلیزی.

ہیہرارشی کلیسای کاتولیک: Pope, Cardinal, Matron, Priest,

Jankosh **نایدنناسی** **کارڈینالی** یا، کارڈینال، مہتران، قہشہ، جانکوش

البابا ، الکاردینال ، ماترون ، الکاهن ، یانکوش

Pave, kardinal, matrone, prest, Jankosh

یاپ، کارڈینال، ماترون، کشیش، یانکوش

Hierarchy of the Roman Catholic Church

- Supreme pontiff (pope)**
Elected by College of Cardinals
- Cardinal**
Chosen by pope, usually from among the Bishops
- Archbishop**
highest ranking bishop, heads archdiocese or province
- Bishop**
leads diocese (large number of parishes)
- Monsignor**
An honorary title
- Pastor**
Head of parish
- Parish priest**
Administers Mass
- Deacon**
Fifth grade
- Abbot**
Superior of a monastery

The election process

- Traditionally, each cardinal votes four times a day, twice in the morning and twice in the afternoon, until they reach a two-thirds majority. The votes are read aloud before the assembly.
- If this majority is not reached, the ballots – which are destroyed after every vote – are burned in a way to create a black smoke.
- Crowds gathered in St. Peter's Square witness the election's progress. If voting continues to be unsuccessful for 10 days, the cardinals may agree to a simple majority vote — half plus one.
- When a majority is reached, the new pope chooses a name and the final ballots are burned in a way to make white smoke, signaling a successful election.
- The camerlengo announces on the balcony of the Vatican: "Habemus papam!" ("We have a pope!") and the new pontiff appears and gives his blessing to the waiting world.

JOHN BLANCHARD / THE CHRONICLE

{Letter y}

یابوو: ١) **شاو** بارگین، ئهسپر نانهجیو بارکیشان؛ جۆرک ئهسپر بچووک بالای تا ١٥٠ سهنتیمهتره.

یابوو: ٢) **هیمایر** بریتی له پیاوی نهزانی تمهله.

یاداشتهکانی هۆنهریک: Journal d'un Poète **رۆمان** برههمی ئالفرد دو فینی Alfred de Vigny (١٧٩٧-١٨٦٣) هۆنهر و رۆماننوس و شانۆگهری فهرانسهر.

یادگار: ١) **relic** **نابینناسی** **شاو** پاشماوهی پاکیزانی کاسولیک وه ک قر، ئیسکی

په نجه و پر تا ته قيله و پيلاو و كفن كه له مجريه كي تايه تي زي پريندا كه به شيوهي كليسا سازكراوه به ناوي «يادگار دان» reliquary ئه پياريزن و ئه پيره ستن. ۴ بقايا N relikvie ۵ يادگار.

له زماني كورديدا «كوتهل» ريك به واتاي يادگار هاتوه:

په نهانن سيماي سيمين واره كهت
شيوهي كوتهلن، يادگاره كهت
ئيمشه و مهينه تان نه دهروون جه مهن
خيل خانهي كه يفم پر جه ماته مهن
مهولهوي تاوه گوزي

يادگار: monument يادهوهری ناو يادمان؛ په يكه، تهلار، يان همر چه شنه
سازه يهك بو يادهوهری كه سايه تي يان بوويه ريكي گزنگ يان ديار ساز
بكريت. ۴ نصب تذكاري N monument ۵ بنای يادگار.

یادگاری: souvenir **ناو** یادهوهر، بیرهوه‌ری، دیاری، شتیګ که وه که بیرهینانه‌وهی که‌سیګ، شوینیک، ین پرووداویګ ده هیلرته‌وه. **٤** تذکار souvenir **د** یادگاری.

یاخی: wayward **ئاوه‌ناو** سه‌رییجیکار، سه‌ره‌پو، سه‌رکه‌ش؛ که‌سیګ باشارکردنی ئاسان نییه. **٤** الضال عاص **٤** egensindig **د** متمرد.
یاخی: Bandito **٤** **سینه‌ما** **فیلم** فیلمی سینه‌مای ١٩٤٦ ی ئیتالیا، ده‌رهینانی ئالبیرتو لاتوادا.

یاخیوان: insurrectionists **بیردۆز** سیسته‌میکی بیروباوه‌ره له ئهمریکا دا شیوه‌ی گرتووه، به زۆری په‌یوه‌ندی به هه‌موارکردنی هاوپیچی به‌ندی دووه‌می ده‌ستووری ئهمریکاوه هه‌یه، که تیشک ته‌خاته سه‌ر ئهو ئارگومینته‌ی پشتگیری له مافی هه‌لگرتنی چه‌ک ته‌کات و به‌پوونی ته‌لیت: «هه‌لگرتنی چه‌کی ئاگرین له لایهن تاکه‌وه وه‌ک چاودیری کۆتایی ده‌سه‌لات کارته‌کات.» **٤** المتمردین **٤** opprørere **د**

شورشیان.

یاداشتناهی قه‌شهی گوندی: Le Journal d'un curé de campagne

سیئهما **فیلیم** فیلمی سینهمایری ١٩٥١ نووسین و دهرهینانی راپیرت بریسون.

یاداشتناهی کاره‌کهریک: Diary of a Chmaid سیئهما **فیلیم** فیلمی

سینهمایری ١٩٤٦، دهرهینانی ژان رینوار.

یاد: remembrance زینده‌وه‌رزانی **خاو** ئهو بیر و وینا و دراوه و ئاگایی و

پووداوانهی له میسکی مروّقا ئەمینه و ئەباریزرین. **ع** تذکار، ذاکرة

N minne **د** یاد **E** .recollection, memory **G** وههیی ئەدموندز

گوئى بداتى یا نه‌داتى، ئاه و فریادی ده‌که‌م

پى بزانی یا نه‌زانی، من به دلّ یادی ده‌که‌م

«مه‌جوی»

یادگه: memory **زینده و زاندي** **شاو** بیر، یاده و هری، زانکوی میښکه که دراو و زانیاریه کان کؤدگوزاری و کؤگا نکات و له کاتی پیوستدا نه یاندا ته وه، یادگه به سیستمی زانیاریش ناسراوه. **ذاکرة** **hukommelse** **د** حافظه.

➡ په وتی کارکردنی یادگه به سی قوناغدا تیته پهری:

١. کؤدگوزاری Encoding

٢. پاشه که وت Storage

٣. وه رگرتنه وه Retrieval

کاتیگ یادگه به باشی کار نکات، له داره تی ئاساییدا پی تهوتری فهراموتی و له داره تی نهیما پی تهوتری تهمنیریا amnesia.

بیر توانایی و لیها تووی میښکه له به کؤدکردن و کؤگاکردنی دراوه کان و ئاگاداریه کاندا (پی تهوتری له به رکردن، بهر و بیر هاوریشمن) و پاشان دؤزینه وه و هیئانه وه یان له کاتی پیوستدا (پی تهوتری وه بیر هیئانه وه) زور جار وا دیته بهر چاو که بیر سیستمیکه به شیوه به کی ئاشکرا یا نهینی ئاگاداری و زانیاریه کان ریک نکات، یا به زمانیکی تر، بیانوه ده ئازوویت (پروسیسیان نکات) و، له سی بهش پیک دی:

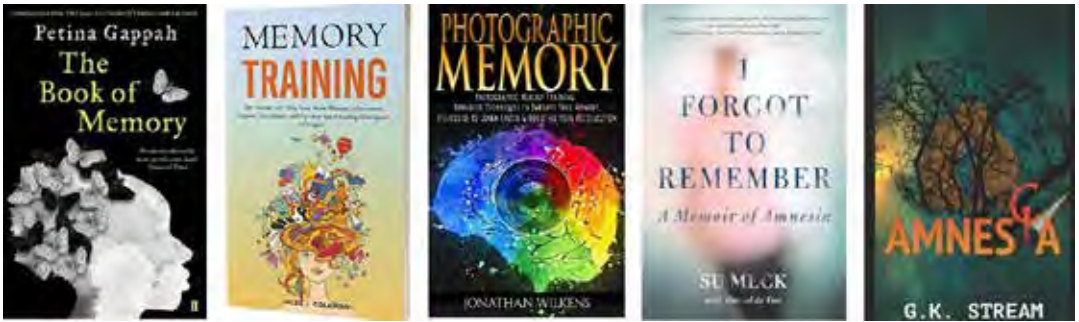
ههست ریگهر: تم به شه ریگه خوش نکا بو ئاگاداریه کان و زانیاریه کان دنیای دهره وه که به شیوه ی بزوینهر و وریاکه ره وه ی فیزیکی و کیمیایی بینه ناوه وه و ههستیان پی بکریت.

بییری کورت-ماوه: (یا خهریکی کار): ئهرکی تم به شه به کؤدکردنه و دؤزینه وه. ئاگاداری به شیوه ی بزوینهر ئهرکی به کؤد و دواتر له کاتی خویدا له شوینی کؤگا کراودا ته دؤزریته وه و ئه خریته وه به رده ست.

بییری درپژ-ماوه: له ئاکامدا، نه وه ئهرکی تم به شه یه که به به کار هیئانی شیواز و نموونه جوراوجوره کانی پؤلاندن، داتا که کؤگا بکات.

بیر پیوازی به کی بیخه وش و بیکه مایه سی نیبه و زور فاکتور هه یه، ته توانی

شوینه‌واری خراپی له‌سەر دابنێ و به‌چەشنێ کارکردی تێک بدات. ئەو ڕینگایانێ به‌هۆیانەوه ئاگاداریبەکان ئەکرێن به‌کوڤ و کوڤا ئەکرێن و ئەهینرێنەوه، هەموو له‌وانەیه‌ که‌ندوکۆسپ یا به‌ربه‌ستیان تێ که‌وێت. ئەو ڕاده‌ سەرئەوه‌ی به‌ بزوینەرەکان و وریاکەرەوه‌کانی دەرەوه‌ی مێشک ئەدری ئەتوانی ڕاده‌ی ئەو ئاگاداریبەیه‌ که‌ وه‌رئەگێریت و باشان کوڤا ئەبێت دابه‌زێتی. هەر‌وه‌ها، ڕۆوسی کوڤا‌کردن بو‌خوێ ئەتوانی به‌هۆی گە‌یشتنی ئاسیو و گە‌زەندی فیزیکی به‌به‌شه‌ پێوه‌نیداره‌کانی مێشک به‌ ڕیکوویی نە‌چیتە پێشمه‌وه‌. له‌وانه‌شه‌ له‌بەر له‌ناوچوون و فه‌وتانی بیری درزماوه‌ هینانه‌وه‌ی ئاگاداریبەکان بکه‌وێته‌ کێشمه‌وه‌.

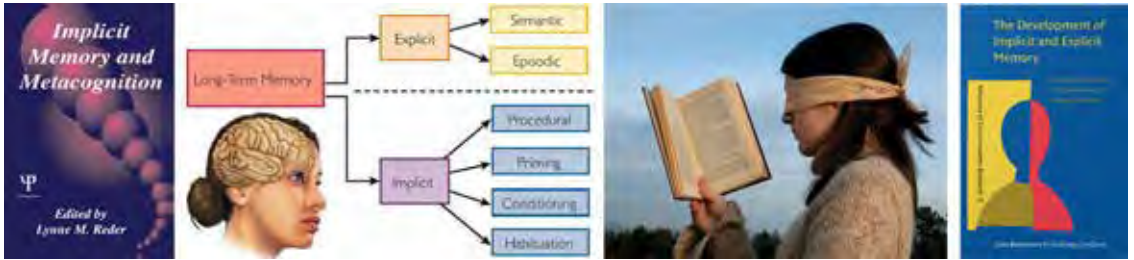
یادمان: monument [یادمان ناوی یادمان] [یادمان (مانه‌وه‌)] [په‌یکەر، ته‌لار، یان هەر چه‌شنه‌ سازه‌یه‌ک بو‌یاده‌وه‌ری که‌سایه‌تی یان بو‌یه‌ریکی گ‌رنگ یان دیار ساز بک‌ریت]. ٤ نصب [N] monument [د] بنای تاریخی.

یاده‌وه‌ر: reminiscent [ناوی فه‌رمان] بیرخه‌ره‌وه‌. ٤ مئیر للذکریات [N] minner

د یادآور.

یادهوهری نازاستهوخو: implicit memory **دهروونناسی** بیرا نهپنی، یادگهی ناراستهوخو، له دهروونناسیدا یهکیکه له دوو جوړی سهرهکی یادهوهری درنژخایهنی مروّف. یادهوهری ناراستهوخو به شیوهی ناخودئاگا بدهست تهینریت و بهکار تهینریت و، ئهتوانیت کاریگهری لهسر بیرکردنوه و پهفتارهکان ههبت. **الذاكرة الضمنية** [N] implisitt **د حافظه ضمنی.** minne [D]

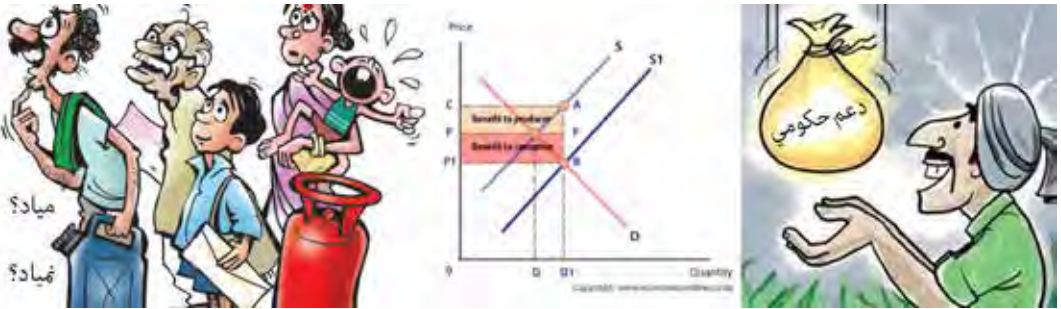
یادهوهری و یاداشته پیشهپیهکانی نهکتریک: Souvenirs et notes de travail d'un acteur **یادهوهری** نووسینی شارلی دؤلین.

یارا: Mood **خوانا** واز، توانا، ویستی ئهجامدانی کاریک **Humør** [N] مزاج، خلق **د بر میل.**

یارانه: subsidy **شو** دهستگیروئی، یارمتهی دهسهلآت به بهره‌مهینهر

و بهکارهینهرانی کالای بنهپه تی و خزمهتگوزاری گشتی وه کوو نانهوا و تاکسی، بو بهرگری له بهرزبوونهوهی نرخی ئه و کالاً و خزمهتگوزاریبانه.
 ← ییویسته ئه مازه بهوه بدری که له ولاتانی جیهانی سییمه، دهسهلاتی سهرهپو و دز، یارانه بو چاوله بهرکردنی هاولاتی بهکار ئه هینی، نهک بو یارمهتیدانیان.
 ٤ دعم مالی N subsidie د یارانه، مساعده مالی.

یارلسبهرگ: Jarlsberg نښه مهنر **په نیر** **به ژهت** په نیرکی نهروجیبه له شیري مانگا دروست ئه کریت، بهرزه نگیکی بازرگانی به ههمان ناو ههیه و ئیستاکانی له زوربهی ئوروپا بهرهم ئه هینریت. بهرهمی په نیری یارلسبهرگ به په ننگه زه رده کهیدا جیا ئه کریته وه و کونی قهبارهی مامناوهندی تیدایه. بهرهمه که وه ک خوئی ئه خریته بازاره وه که شیوهی تایهی بازنهیه و تیره کهی نزیکه ی ٣٣ سه نتمه تر ئه بییت. ئه م په نیره له کهوشه نیکی یاریزراو و سنووردادا بهرهم ئه هینریت بو یاراستنی نهینی ره چه تهی دروست کردنه کهی.
 ٤ جارلزبیرغ N Jarlsberg د جارلسبهرگ.

← په نیره هاوتا یان جیگره وه کانی یارلسبهرگ ئه مانهن:

Comte, Raclette Cheese, Gruyere Cheese, Havarti Cheese, Mozzarella Cheese, Edam Cheese, Beaufort Cheese.

→ سینووه Synnøve → نۆرقیگیا Norvegia

يارملکه: yarmulke ته قېله يه کي بچکولانه ي ته پله سمره، پياواني جووله کهي نورتودوکس له شوپني گشتي له سمرې نه کهن، يان جووله کهي ناساي کاتي نويزکردن نه يکهنه سمر يان.

يارمه تيدمر: assistant **ناو فهرمان** ناريکار، ناليکار، هاوکار، بريکار. **د** **ع** معاون، مساعد **N** assistent.

يارمه تيدمر: accommodation **ناو فهرمان** که ره سته يارمه تيدمر، ژووري تايهت يان که ره سته تايهت که نه يته هو ي سانه ي ژياني که سيک نه خوش به تايهتي نه خوشي دهرووني، که ژيان له که شي ناساييدا بوي دژواره.

یارمه‌تیدەر: auxiliary **یارمه‌نەر** کرداری یارمه‌تیدەر، لیکەر، کاری هاریکار که یارمه‌تی و کۆمهکی خه‌ملینەر ییشکەش ئه‌کات **ن:** **فهرمانبهرانی** کۆمهکی فرۆکه‌خانه. **٤** مساعد **N** hjelpemiddel **د** کمکی.

یارمه‌مز: frivolous **ئاوه‌ئاو** سه‌رچل، جلف و لووسکه **د** سبکسر **N** userløst **٤** تافه.

یاری پیکردن: dodge **چاوگی نیننه‌یه‌ر** تیتالی و گهمه‌پیکردن، ده‌سی ده‌سی پیکردن، ته‌رده‌ستی. **٤** مراوغات **N** dukke **د** طفره رفتن.

یاره‌یده‌ی ری‌سای: paralegal **ئاوه‌ئاو** یاریده‌ده‌ری ری‌سای، یاریزه‌ری ری‌سای، شیوه‌یاریزه‌ر؛ **٤** سالی ١٩٦٧ کۆمه‌له‌ی یاریزه‌رانی ئەمریکا (ABA) چه‌مکی **یاریده‌ی ری‌سای** ب‌شتراستکرده‌وه و سالی ١٩٦٨ به‌که‌م لیژنه‌ی یاریده‌رانی ری‌سای دامه‌زرا. **٤** **یاریده‌ر** ئه‌بی لانیکه‌م به‌که‌لووری مافی هه‌بی له‌گه‌ل له‌کیک له‌خوله‌کانی کۆمه‌له‌ی یاریزه‌ران، به‌لام به‌ یاریزه‌ر ناژمی‌دری. **٤** **یاریده‌ر** ئه‌توانی له‌ کۆمپانیای یاریزه‌ران، پراویژکاری، زینگه، ئه‌ندیشه و باج و... کار په‌یدا بکات. **٤** شبه القانونی **N** advokatfullmektig **د** وکیل حقوقی.

یاریگا: stadium **ناو** ستادیوم، شوټی یاریکردنی یارییه جواو جوړه
 وهرز شیبه‌کان. **ف** ملعب **NI** stadion **د** استادیوم.

یاریگه: The Rink **فلم** فیلمی هه‌شتمی ١٩١٦ ای چارلی چاپلین.

یاسبون: **جاوگه تئیسیر** همراسا نبوون، وهره زبوون.

یاسپیرس: Karl Jaspers **دروونناسی** **فهیله سووف** (١٨٨٣-١٩٦٩) فهیله سووف
 و دروونناسی ئالمانس-سووسی، کاریگه‌رییه‌کی زوری له‌سهر
 ئایینناسی نوئی و فیلسه‌فه هه‌بوو.

یاسی به نهوش: lilac **شاو** لیلاک، داروچکه یه که له تیره ی زهیتوون، گولی به نهوش و بهمیری و سپی بونخوش تهگری. **٤** زهرة الیلک **N** syrin **د** بنفشه، بوتهی یاس.

یافت: track marks **نیشانه** **شاو** شوینهوار، په ندهش، شوپ **٤** اثر **N** spormerker **د** رد و اثر.

یافیت: Japheth **نابیر و نهفسانه** یان یافیس وهک له تهوراتدا هاتووه، کوری سیپه می نووچی په یامبهره، که به بایره ی هیندوژیرمهن دائه نری. **یافیس** واته فهرا نسهری ناجووله که.

ياقووبی مسګر: مېژوو ياقووبی کورې له یسی مسګری سیستان، له یادشاکانی سەفاری بوو، له سەدهی نوې زاینی له سیستان و خوراسان و تەبەرستان. ماوه یه کی دوور و درېژ دزی خەلیفه کانی عەباسی شەری کرد. فارس به باوکی زمانی فارسی له پاش هیرشی عەرب ناوی ئەبن و تاجیک و ئەفغان به باوکی زمانی دەری!

ياقوت: ruby بەردو بهادار **شاو** ئاقووت، بەردیکی به هاداره دوو پەنگی سوور و سووری کالی هەیه. سووره کالەکی سەر بە کانزای کۆرۆندە که پیکهاتووە له ئوکسیدی ئەلمینیۆم aluminum oxide. سەرچاوهی پەنگە سووره کی دەگەریتەوه بۆ بوونی هێسنی کرۆم تێیدا. [۴] الياقوت [N] safir [د] ياقوت. **درېژه** ياقوت له کۆنترين بەرده بەنرخەکانه و له زۆر ئەفسانەدا ناوی هاتووە. ◀ له ئەفسانەي ئيراني ئەل زهوی له سەر ياقووتیک وه ستاوه و شینی ئاسمان پەنگدانەوهی ئەو بەرده یه. ◀ له ئەفسانەي جوله که ده فەرمانی مووسا له سەر تاته بەردیکی ياقووت نووسرابوو. ◀ له ئەفسانەي یونانی تایتان پرۆمیتییۆس به زنجیر به سترابوو به بەرده ياقووتیکی زه به لاهوه، به سزای ئەوهی ئاگری به دیاری داوه به مروّقایه تی. کاتیک هیرکولیس پرۆمیتییۆسی ئازاد کرد، ئالقه یه که له زنجیره که وه ک موستیله له سەر پهنجی پرۆمیتییۆس مابوو یه وه و پارچه یه که له بەرده که له سەری بوو. ئەم بەرده یه کهم ياقوت sappheiros بوو.

← **شبهه:** black sapphire **ناو** ياقوتی رهش، کاره‌بای رهش. **ع**
 الياقوت الأسود **N** svart safir **د** ياقوت کبود.

← **ياقوتی شين:** Sapphire **به‌روي به‌هادار ناو** ئاقوت، به‌ردیکی
 گرانبه‌های به‌زوری شینه، جوریکه له ئوکسیدی ئه‌لمینیوم aluminum
 oxide. **ع** ياقوت أزرق **N** safir **د** ياقوت کبود.

← **ياقوتی ئومیگا:** Omega Sapphire **ئنیوه‌زانست ناو** له وه‌رزلی
 چواره‌می زنجیره‌ی ته‌له‌قیزیونی مانیفیست، هه‌رچه‌ند تا ئیسته
 له‌سه‌ر بناغی شیوه‌زانستی (ئه‌گه‌ر وابی ئه‌وا وائهبی) کاری کردووه،

ټهمجاره یان په نا ټهباته بهر ټهوهی سهرنشینانی گه شتی ٨٢٨ به شتیکی
تهماری ناپاسته قینهی نازانستی به ناوی یاقووتی ټومیگا Omega
Sapphire رزگار بکات. ➔ مانیفیست

یاکت: yacht **شاو** له وشمی jackتی هولندی به واتای ږاو هاتووه، سهره تا
بهلمی خیرا بوو بوگرتنی دزی زهریایی، پاشان به واتای گه شتی گه شتیاری
و پشوودان بهکار هاتووه.

یاگو: Gottlieb von Jagow **وامکار** **وهزیو** (١٨٦٣-١٩٣٥) دیپلوماتی ټالمانی و
وهزیری دهرهوه له ١٩١٣-١٩١٦.

یاگه: center **شاو** ناوه ند، جیگه شوین. **د** **ع** مرکز **N** senter.

یاماکولا: yamaloka **ناوویچینا** سانسکریت، به واتای کهوشمن یان شوینی
ژبانی «یاما» به که ټیزه دی مهرگه و له ټافیسټاییشدا به شیوهی «بیمه و
جهم» هاتووه، به شوینیک ټهوتری که تهزها راستی ټیدایه. **ع** یاماکولا
N yamaloka **د** یاماکولا ➔ ټوسیرس ➔ عیسیای نه ناس ➔ ده جال.

يانك: Yank **مۆقار** **جەنگ** بە واتاى سەربازى ئەمىركايى، ھەفتەنامەى سپاي ئەمىركا بوو لە سالانى ۱۹۴۲ تا ۱۹۴۵ دەرتەچوو. **۴** يانك **N** Yank **د** يانك.

يانكافيۆرى: Janciofiore **بووھەك** **گول** **دېكامبېرۆن ۲** لە ھەرگېزان و چاپە جۇراوجۆرەكاندا بە شيوەى بيانكافيۆرى و ھەروەھا Blanchefleur ھاتووە و ھەمووى بە واتاى «گولەباخى سپى» يە. بۆنى بيانكافيۆرى لەناو يەخشكەردا بۆ بۆنخۆشکردنى ناوماڵ بەكار دېت.

پانه‌سا: ① family **خیزان** **شاو** خیزان، بنه‌ماله، خانه‌دان، دانیش‌توانی مالیک، خانه‌وار. ④ اسره N familie ⑤ خانواده.

پانه‌سا: ① club **پانه** **شاو** پانه و ورزشی یان کومه‌لایه‌تر: (پانه‌سای بارسیلونا) ④ نادی N klubb ⑤ باشگاه.

پانه‌کوټه: cottage **خانوویکه** **شاو** خانوویکه گچکه و زهوی و باخیک که خیزانیکې پر به‌رپوه بچې. ④ بیت ریفي N hut ⑤ خانه روستای.

پانه‌ی په‌رجوو: The Miracle Club **فیلم** کومیدی درامای سینهمای ۲۰۲۳ ی تیرلندی به‌ریتانی، دهره‌یتانی ته‌دیوس ئوسولیقان، ده‌سته‌یکې ژناتی دیدهنار له دؤبلینه‌وه ئه‌چن بو دؤمه‌ین له لووردس. په‌خنه‌ی لیگی‌راوه دژی په‌رجوو و بانگه‌شه بو به‌رخستن و منال له‌باربردن ئەکات. ➔ لووردس

پانه‌ی منالپاریز: foster home **نسیسنم** **بهره‌ورده** **کارکنډی** یان له نهرویج (مالی منالپاریز)، ههندي مال که منالیان نابې، یان حه‌زیان له یارمه‌تیدانی منالی هه‌تیو و بی‌سهرپه‌رشته، خو‌یان تو‌مار ئەکهن وه‌کوو پانه‌ی منالپاریز. ئەم

مالآنه یهک یان ههندی جار چهند منال له ریگی دهزگاکانی منالیاریزهوه (بو نمونه له نهرویج Likestillings _ Det Kongelige Barne _ Norsk یان Fosterhjemsforening) وهرئهگرن و، له بن چاوهدییدا، وهکوو منالی خویمان پهروهده و بهخویمان ئهکن. دهولهتیش مانگانه یارمهتییان ئابووریان ئهدهن. **بۆنێ:** ئهم یارمهتیه وای کردووه ههندی مال ئه کاره یان کردووه به پیشه ی خویمان و هم منالهکان پهروهده ئهکن و هم خویشیان هر بهو یارهیه ئهژین.

↔ **یانهی منالیاریژ:** foster care [٤] رعاية التبني [N] fosterhjem [د] خانواده رضاعی.

↔ **باوکی منالیاریژ:** foster father [٤] الأب بالتبني [N] fosterfar [د] مادر رضاعی.

↔ **دایکی منالیاریژ:** foster mother [٤] الأم بالتبني [N] fostermor [د] پدر رضاعی

↔ **دایه و بابهی منالیاریژ:** foster parents [٤] الوالدين بالتبني [N] fosterforeldre [د] والدين رضاعی.

↔ **شیرکچ:** foster daughter کچی شیری، منالی کچی هه لگیراوه؛ شیرکچ، زړکچ [٤] دختر بالتبني [N] fosterdatter [د] دختر تعمیدی.

↔ **شیرکور:** foster son کوری شیری، کوری هه لگیراوه؛ ناوکور، زړکور [٤] ابن بالتبني [N] fostersønn [د] پسر تعمیدی.

↔ **شیرخوشک:** foster sister خوشکی شیری، خوشکی هه لگیراوه؛ شیرخوشک، زړخوشک. [٤] أخت بالتبني [N] fostersøster [د] خواهر تعمیدی.

↔ **شیربر:** foster brother برای شیری، برای هه لگیراوه؛ ناوبرا، زړبرا [٤] أخي بالتبني [N] fosterbror [د] برادر تعمیدی.

➔ ریگخراوی منالیاریژی کوردستان

یاوهر: sergeant **سه‌ربازی** **شاو** سمرنوگه، چاوه‌ش، پله‌یه‌کی سمربازیه **ن**
sersjant **ع** عریف، شاویش **د** سرگروه‌بان **نیشته:** شاویش: ههمان
 چاوه‌شی کوردیه.

یخدان: جاونج نینه‌بهر **خه‌واندنی وشر، کیا هیمایر** کۆل پیدان. **د** خواباندن
 شتر. **ن:** وه‌ها کۆلی پیدان، ئیتر نه‌گه‌پایه‌وه.

یقۆن دو بره‌ی: Yvonne de Bray **سینه‌ما** **هونه‌ریبیتنه** {١٨٨٩-١٩٥٤} **ئه‌کته‌ری فهرانسه‌یی.**

یۆتۆپیا: utopia **بۆجوون** **بیردۆز** **ئاو** به واتای شاری ئاره‌زوو، له ناوه‌پراستی سهدی شانزه له‌سه‌ر بناغه‌ی {ou 'not' + topos 'place'} ی یۆنانی، سالی ١٥١٦ له پهرتووکى Utopia، له لایهن سیپر تۆماس مۆپه‌وه به‌کار هینراوه. **دیه‌ستۆپیا:** dystopia **بۆجوون** **بیردۆز** **ئاو** کۆتایی سهدی هه‌ژده، له پیکهاتنی دوو وشه‌ی {dys- 'bad' + utopia} به‌دی هاتوه، به واتای مه‌لبه‌ند یان فهرمانه‌وه‌ییه‌کی گریمانیه‌ی له ئاینده‌دا، که هه‌موو شت تیی‌دا ناخۆش و نادادگه‌رانه بێ، وه‌ک پزیمیکى تۆتالیتر و سه‌ره‌پۆ **ن:** **رۆمانی** ١٩٤٨، جۆرج ئۆرویل **ه** شانگره‌یلا.

یۆریکا: eureka **سه‌ره‌پوورمان** دۆزیمه‌وه! په‌یدام کرد! دیتمه‌وه! هاواری خۆشی یان په‌زامهن‌دی کاتی‌ک مرۆف شتی‌ک ده‌دۆزیته‌وه یان په‌ی به‌پرازی ئه‌بات. **ه** وته‌کی ئه‌ره‌خمیدۆس Archimedes بیرکار و فیزیکزان و گه‌ردوونناسی به‌ناوبانگه‌ کاتێ شیوه‌ی تاقیکردنه‌وه‌ی په‌تیبوونی زێڤ یان بنه‌مای رپسای

ټرهخمیدوسی (هر تهنيک بچيټه ناو، به ټهاندازهی کيشی ټاوی هاقهبارهی له کيشی کهم ټهبيټهوه.) دوزيموه. **ریشه ناسی** وشهيهکی يونانيه به واتای دوزيموه، بردمهوه. وهک دوزيموه، بردمهوه، بينگو که واتایشی ههيه و سهراوهکيشی ږوون نييه. **۴** یوریکا **N** eureka **د** اوریکا.

➡ **یوریکا: Eureka** **زنجیره** دوزيموه! زنجيرهی کوميدی، سهرکهشی، زانستی لهشاروچکهيهکی خنجيلانهی باکووری ږوژټاواي ژينگهی ههموو زانا ناوازهکانی سرر گوی زهوی. ټافراندي ټاندروو کازبی و، هونهرمهندي کولين فيرگسون.

یوگی: yogi **ټنډیوه زانستنه** **ډاهيژان** **ناو** کهسيک که له یوگادا شمارهزایي دارمالی ههږ. **۴** یوغي **N** yogi **د** مرتاض هندي ➡ ږرانا.

یۆلیسیس: Ulysses **رۆمان** ناوی رۆمانی بەناوبانگی جەیمس جۆیس نووسەری ئێرلەندییە کە بە ھەوت ساڵ نووسیویەتی و لە شاکارەکانی وێژەیی ھاوچەرخی کە ھەموو رۆداوەکانی لە یەک رۆژدا رۆو ئەدەن. لە ١٩٢٢دا بۆ کراوەتەو. لە ساڵی ٢٠٢٢ لە یادی سەد ساڵی بۆ کوردنەوێی رۆمانەکە، کە ھاوکاتە لەگەڵ یادی سەد و چل ساڵی لەدایکبوونی جەیمس جۆیس، بەرگی یەکەمی بە ناوی ئولیس لە لایەن ئەوا موکرجی یەوێ کراوە بە کوردی و بۆ کراوەتەو.

یۆھانسیس کیپلەر: Johannes Kepler **زانست** (١٥٧١-١٦٣٠) بیرکار و گەردوونناس و ئەستێرەناسی ئالمانی، پۆلیکی سەرەکی ھەبوو لە شوێنی زانستی سەدەی ١٧ھەمدا. ناوبانگی کیپلەر ئەگەریتەوێ بۆ رێساکانی لەبارەیی جوولەیی ھەسارەکانەو و ئەو بەرھەمانی کیپلەر یەکیک لە بنچینەکانی رێسای پراکیشانی گەردوونی نیوتن بوون.

يورۇدئىسى: Eurydice **ئايىر وئەفسانە** يان يۇرۇدئىكە، ناوى چەند كەسايەتتەيە لە ميسۇلۇزىاي گرىكى دا. يەكيان يۇرۇدئىكە ھاوسەرى يۇرۇفئىنۇس بوو، كە مار پئوھى دا و كوشتى. بەلام يۇرۇفئىنۇس چووھ جىھانى مردوان و ھىنايەوھ، بەو مەرجەي تا لە كەوشەنى مردوان دەرئەچى، سەيرى نەكات. بەلام يۇرۇفئىنۇس لە ترسى ئەوھى يۇرۇدئىكە نەھاتبى بە دوایدا، لای كردهوھ و سەيرى كرد و يۇرۇدئىكە بۇ ھەمیشە گەپئىزايەوھ بۇ جىھانى مردوان.

يورىستىھەس: Eurystheus **ئايىر وئەفسانە** لە ميسۇلۇزىاي گرىكى دا پادشاي تيرىنس بوو. ھىزا لەدايىبوونى ئەوى خستە پىش ھىراكلېۇسەوھ. كاتىك كە ھىراكلېۇس ژن و منالەكانى خوى كوشت، پىيان وت ئەبى ۱۲ سال خزمەتى يورىستىھەس بكات. ئەويش دوانزە ئەركى دژوارى پى راسپارد كە بە دوانزە شاكارى ھىراكلېۇس بەناوبانگە.

يوسرپەر: usurper لاتىن **ئاو** [usus+rapere]، ملهۇر، ستمگەر، سەرەرۇ،

فهرمانډه‌وای سهره‌پړو، داگیرکهریکي سهره‌پړوې ده‌سه‌لآت، که به‌ې هېچ مافیکی پړسایې و فهرمی ئه‌ې به دیکتاتورې ولآت یان ناوچه‌یه‌ک.

یوفو: UFO **شاو** **کورنکراو** unidentified flying object ئه‌رابه‌ی بالنده، ده‌فری فرپوه، ده‌فری نه‌ناسراو. فرپړوکه، جوړه که‌ش‌تیه‌کی بالنده‌ی سمه‌ره‌یه گوايه له ههندي ولآت بينويانه و زور کهس پيان وايه له جيهانتيکي غه‌واري ده‌ره‌کيبه هاتوون. زور فيلمي سينه‌مايي و به‌لگه‌يي سه‌بارت به يوفو ساز کراوه. به‌لام له روانگه‌ي زانسته‌يه‌وه، تا ئسته بوونيان له سر زه‌وي نه‌سه‌لمنراوه. **۴** جسم غامض **UFO** **N** **د** بشقاب پرند.

يونگ شتراسه: Jungstrasse **شاو** شتراسه به واتای شه‌قام و يونگ ناوه‌کيه‌تي، ثم شه‌قامه له چند ولاتي ثوروپايي ئالمانی زمان هه‌يه. هه‌رچند ههندي جار ئه‌نووسري «شه‌قامی يونگ شتراسه» به‌لام «شه‌قامی يونگ» راستره.

يوورىكا: 1 Eureka **شاو** يان يورىكا ھاوار يان قريويەكى شادمانىيە لە يونانى بە واتاي دۆزىمەو، ئەرەكمىدۆسى بىرکار و داھىنەرى يونانى كۆن بەكارى ھىئا و بە ھاوارى دۆزىمەو، دۆزىمەو، لە گەرماو دەرپەرىيە دەرەو، كاتىك بۆى دەرکەوت: قەبارى ھاوتاي ھەر تەنىك بە نوقمکردنى لە ئاودا بەرامبەرە بە قەبارى ئەو ئاويە كە لە دەرەكە دىتە دەرەو.

يوورىكا: 2 Eureka **دامەزراو** **شاو** يان يورىكا گەورەترىن تۆرى پەيوەندى گىشتى جىھانە بۆ ھاوکارى نىودەولەتى لە بواری توۋزىنەو و پەرەپىدان و داھىنان، لە زياتر لە ۴۵ ولاتدا ئامادەيە.

يوورىكا: 3 Eureka **مۆزەخانە** **شاو** يان مۆزەخانەى يورىكا بۆ پەرورەدى مىلان، لە ھاليفاكسى يورکشايەر لە ئىنگلىز.

يوورىكا: 4 زنجىرەى زانستى تلەفېزىۋنى ئەمريكايە.

يوورىكا كقەرنەر: Kværner Eureka **دامەزراو** **شاو** يان بە تەنھا كقەرنەر كۆمپانىيەكى خزمەتگوزارى ئەندازىارى و بىناسازى نەروىجىيە.

په ختهرمه: spare horse **ژباړه گوندي** **شاو** يمه ده گ، ئه سپي زياده ي سواري يان باري، سوار به دواي خوږ دا راي ئه كيشي. **ع** حصان احتياطي **N** spare horse **د** اسب يدك.

په خه حوت: v-neck **پوشاکي** **مؤديل** **شاو** پوښاکي وه کوو بلووز يان ژيرکراس که په خه ي راست پراوي وه کوو حوت يان وه کوو بيتي (V) هه بيت. **ع** رقبة على شكل عدد ٧ **N** v-hals **د** يقه هفت.

په خه هه لگه پراو: turtleneck **پوشاکي** **مؤديل** **شاو** پوښاکي وه کوو کراسي خوري مليون يان، مليون بهرز، په خه وئستاو، په خه سه پ. **ع** الياقة المدورة **N** høyhalset genser **د** پليور يقه ايستاده.

یهزدانی: divine **نابیندناسی** مینهوی، ئایینی و دینی؛ به گومان و قرساندن سملاندنی (شتیک). **ه** الهي **N** guddommelig **د** الهی.

یهسا: Jesse **نابیر و نه فسانه** باوکی داوود، یهکهم باپیره ی جینولوجی عیسا یه یامبر، له بیتلهام له دایک بوو، ناوی یهسا له کولکه و بنهجهی عیسا له یهمانی نوی دا نووسراوه. له یهمانی کونیش چند جار ناوی داوودی کوری یهسای هاتوو. **ه** یسی **N** Isai **د** یسی، ایشای.

یهسووس: jesus **نابیندناسی** عیسا، یه یامبری ئایینی فهله، له خولیکی چند سالهی گهران و ئاموزگاری و یه رجوودا یه یامبریتی خوی راگه یاندووه، که سمبربرده کی له ئینجیل دا هاتوو. یه پره وانی ئه و به کریستوس و مهسایا و کوری خوی ئه زانن و پروا به را بوونهوی یه سووس له پاش مردن مهرجی یه کهمی فهله بوونه. **ه** یسوع **N** jesus **د** عیسی.

یهشم: jasper **خنترا ناو** یه شمی سهوز، به ردیکی نیوه گرانبه های سهوز یان

جگه‌ری ڤرپڤه، زیاتر له چین و برمه ههیه، ئەلین دژی ههوره‌تریشقه و تاعونه، یه‌کێک له جوڤه‌کانی یه‌شمی خوینییه. **ف** یشب **N** jasper **د** یشم سبز.

یه‌شمی جگه‌ری: Heliotrope **خستار** **شاو** به‌ردیکی نیوه‌گرانبه‌های سموزی مه‌یله و زه‌ش یان جگه‌رییه په‌له‌ی سووری تیایه، زیاتر له چین و برمه ههیه، ئەلین دژی تاعون و ههوره‌برووسکه‌یه، واته ئەگه‌ر که‌سیک لهو به‌رده‌ی ییبی و بکه‌ویته ناو خولگه‌ی کاره‌بایی ههوره‌برووسکه‌وه، ئەو به‌رده‌ی وزه‌ی کاره‌باکه‌رانه‌کیشی بو‌خۆی و که‌سه‌که‌ تووتی شه‌په‌له‌ نابێ. **ف** حجر الدم **N** Heliotrope **د** یشم حنایی.

یه‌غدان: Suitcase board, Hardshell Case **که‌لوپه‌هل** **شاو** باول، مجری ته‌خته‌ی گه‌وره‌ی رازاوه به‌ رووکه‌شی زه‌ری بو‌ هه‌لگرتنی جلو‌به‌رگ و شه‌مه‌کی گرانبایی. **ف** صندوق **N** Kiste, Koffertavle **د** صندوق لباس.

یەغلاوی: كەمەرسەنە **ئاو** بىنى مەتارە، قاپى دەسكدارى بن مەتارەى سەربازى
كە دەسكەكەى ئەشكىتەوہ و چىشتى تيا ئەخۇن **د** قەمقە.

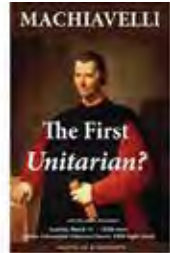

يەكاوہ: خۇراک **ئاو** قوبلى، كابۇلى پلاو، جۇرى لىتانی برنجە بە يەك ئاو،
واتە داينارپىزن، بە پيازورۇن و ھەرشتە و لەتکەنۇك لىتەنرى. **ب** يەكاوہ
بە شىوہى لىتانهكەى وەكوو كابلى پلاو واىہ، كە بە برنجى دەنك درىزى
بەسمەتى و گوشتى كولاوى مەر، گەزەر و كشميش يان زرشك و خەلالى
پستە و بادام لىتەنرى. **ج** كابۇلى پلاو

په کپارچه ی راسته قینه: integral of reality **ده سنه واژه** **بڼه ما جیهه** له بهرامبر ئه و راسته قینه ی له مؤنثاژدا دابهش ئه بیټ یان به تهکنیکه ئیکسپرسنیزم ئه شیونږی. **ښکته:** هیو گره ی

په کتاپه رستی: Unitarianism **نابینناسی** **ناوچاوک** یان یوونیتاریانیزم، تاینزایه کی فلهیه، بروی به خودای تاقانه همیه و لم پوهه وه له گهل سیانه ی پیروژ (باوک و کوپ و گیانی پیروژ) جیاوازی همیه. بروی به تیکه لی هندی بنه مای فله گه ری و یه هوودی همیه. **ته کړی** به تاینزایه کی پروتستان دابنری به لام له گهل تهوانیش جیاوازه.

په کدل: intimate **ئاوه نساو** دلپاک، کوک، گهرموگوپ، نیازپاک، هاودل، هاوده م، په کړه ننگ. **ع** حمیم **N fortrolig** **د** صمیمی.

په کدلی: intimacy **ناوچاوک** نومانه ی، کوکی، هه فگری، نیوانخوستی، نیازپاک، هاودلی، هاوده می، په کړه ننگی. **ع** ألفة **N fortrolighet** **د** صمیمیت.

په کده م: razor blade **شاو** گوژزانی په کده می ریش تاشین. **ع** شفرة حلاقة **N barberblad** **د** تیغ ریش تراش. **ه** کافرمان، نه شته ر، گوژزان

یه کسانخواز: egalitarian **بوجوون** **ئاوهنتاو** پروابوون به بنه‌مای یه‌کسانی مرؤف له ههموو ماف و بواره کۆمه‌لایه‌تی و ئابووری و پامیاریه‌کاندا. **المساواة** [N] likestilt **د** برابری طلب.

یه کسه‌ری: **١** **گشتیوکار** **ئاو** ره‌شکھی یه‌کتایی کاکیشان.

یه کسه‌ری: **٢** **ئاو** ژوور و ناومالی زۆر گه‌وره و له‌دریژه‌وه.

یه کسه‌ری: **٣** **ئاو** مافووره و پاریخی پر به ژووری گه‌وره.

یه کشه‌ق: **١** **ئاوه‌نگار** یه‌کیارچه.

یه کشه‌ق: **٢** **ئاوه‌نگار** یه‌کسه‌ر، راست و بر بادانه‌وه.

یه کالآ: Layering **ئاوو‌فه‌رمان** په‌هایی تالی ئالۆز و تیکه‌لآو **ن**: (ئه‌م به‌نه ئالۆزه یه‌کالآ نابن) **التصنيف** [N] Lagdeling **د** یه‌ک لایه‌شدن چه‌ند لایه.

یه کالآکردن: solution **هاوگه‌تیبیه‌ر** یه‌ک لا کردنه‌وه‌ی ئالۆز و تیکه‌لآو. **ع** حل

læsning [N] د راه حل ن: دياردمی ټالوز زور به دهگمهن به روژيک په کال

ټه بيتهوه. گهران ٢- . یه کلاگردنهوه: untangle جاوگه شيبه جاوگه دوولوه

بهلايه کدا خستن، چاره سهرکردن. فک læsne [N] د گره گشايي.

يه گرتوو: متفقين. هاوپه يمان: متحدين.

يهک لو: thin لمر، لاواز، باريکه له. نحيف tynn [N] د لاغر.

يه کنه واخت: uniform ټاوه ټاوي ليکدراو يونيفورم، جلی فهرمی چوونيهک، يهک

شيوه و رواهت. زي موحد uniform [N] د يونيفرم. نهواخت:

ټاوه ټاوي ته شک، رواهت، رووکار، شيوه. شکل form [N] د فرم.

يه کهاو: ټاوي ليکدراو چوونيهک uniform [E]

يه کهاويي: uniformity ټاوي جاوگ چوونيهکی، يه کجوري، يه کباوي. التوحيد

ensartethet [N] د يکنواخت.

يه کهم پيشنوسى ميژوو: A first rough draft of history ټوفه کبراوه

به چند شیوهی تۆزی جیاواز و تراوه، به لأم مه بهستی هممویان یهکه:
رۆژنامه گهری یه کهم پیشنووسی میژووه! چونکه ساتهکان، په هاتهکان،
 راستیهکان، وینتهکان ته نانهت له کاتی پروودانی پرووداوهکه، یان به زۆری
 ده سبهجی له دواي پروودان تۆمار ئەکات. لهم پرووه به تیپه پرنی کات
 گرنگی پهیدا ئەکات، به تایبته ئەو کاتهی که پرووداوهکه شروقه و شیکار
 ئەکری و ئەکهوینته بهر لیدوان. **نووجه یه کهم پیشنووسی میژووه!**

The Post 🖱️

یه کهم جهنگی کیمیاوی: First Chemical warfare **مژووو** **ئاوانر جهنگر**

له جهنگی جیهانی یه کهم، له جولای ١٩١٧، ئالمان، بو یه کهم جار گوللی
 پرکراوه به گازی کیمیاوی که فرمیسکزی و تلوقهینەر و خنکینەر بوو، له
 بهرە ی ئیپره (Ypres) له شارهکانی باشووری رۆژئاوای بهلجیک) له دزی
 سپای فهرانسه به کار هینا.

یه کهم فیترگی کوردی هاوچهرخ: یه کهم فیترگی شیوازی نوی له

کوردستانی داگیرکراو له ٢٣ی نۆقهمبری ١٩١٢ له شاوی خوئی یان سهلماس دامهزرا.

➡ ئه م فیڤرگهیه له لایهن ڤامیار و ڤوشنبیری کورد، عهبدولپهزاق بهدرخان، به یالپهستی و هاوکاری سمایل تاغای شکاک و کاریکۆف کونسولی ڤووسیا له شاری سهلماس دامهزرا.

➡ له ئاههنگی کردنهوهی ئه م فیڤرگهیهدا چهندن کهسایهتی دیاری کورد بهشدار بوون.

➡ بابهتکانی بهرنامهی خویندن بریتی بوون له میژوو، جوگرافیا، زمان و ویزی کوردی.

➡ زمانی وانهوتنهوه له م فیڤرگهیهدا زمانی کوردی بوو.

➡ ئه م فیڤرگهیه ههروه ها کارگه و وهرشمی دارتاتی و ئاسنگهری ههبوو که خویندکاران لهوی فیڤری کاری دهستی و بیهی ئه بوون.

➡ عهبدولپهزاق بهدرخان (١٨٦٤-١٩١٨) یهکیک بوو له ڤوشنبیر و ڤامیار و ناسیونالیسته هاوچهرخهکانی کورد.

یەکیتی بالکان: Balkan League **یەیمانر رامباری** بریتییە لە یەکیتی رامباری و سەربازی ولاتانی بولگاریا و سەربیا و یونان و مۆنتەنیگرو له ساڵی ١٩١٢ دژ بە دەسەلاتی عوسمانی. ئەم یەکیتیییە پاش یەکمەین جەنگی بالکان لە (٩ی ئۆکتۆبر تا ٣٠ی جوونی ١٩١٣) هەلۆه‌شایەوه و سەرھەلدانی ناکوکی لە نیوان ولاتانی ئەندام بوو بە ھۆی جەنگی دووھەمی بالکان (٢٩ی جوونی تا ١٠ی ئاگۆستی ١٩١٣) لە نیوان بولگاریا و ھاوہیمانانی پێشوویدا.

یەکیتی پیروژ: Holy Alliance **یەیمانر رامباری** **کۆلۆنیالیزم** ئاماژە بە یەکگرتنی ولاتانی پرووسیا و ئۆستریا و پرووس لە ٢٦ سێپتەمبەری ١٨١٥ (پاش شکستی ناپۆلیۆن و پادەست بوونی فەرانسە) بە مەبەستی داکوکی لە «بنەمای داد و چاکە مەسیحی و ئاشتی»، «میترنیخ، ڕاویژکاری پرووس، «یەکیتی پیروژ»ی کرد بە بەرەمی ولاتانی زەھیز لە دژی بزووئە پزگاریخواز و سەر بەخوێخووزەکانی ولاتانی بچووک.

یەکیتی چیکۆسلۆواکیا: رامباری **میزوو** **کۆمەنسانس** **بەنەما جیبە** **ھیچ** یەکگرتنێکی چەند نەتەوہی بەرامبەر نییە و، چەندەش بانگەشە ئەوہی

بۇ بكن به پيخوشبونى هممو لايه نه كان پي كهاتوه، ديسانه وه ش، همميشه لايه نيك زال ئه بې به سر لايه نه كانى تردا، نهك هر له ناوه وه بهلكوو له دهره وه ش. بهكيك له كاردا سامناكه كانى ئه وه يه كار ئه كاته سر بيروپاي گشتى، هيوگره ي ئه لى (پهراويزى ۶۴۹): «كاردانه وه ي چي كه كان وه كوو...» له كاتيكا ئه بوا بينووسييا بهت «كاردانه وه ي چي ك و كاردانه وه ي سلوفاكه كان وه كوو...» ئه وه تا له بهكگرتنى (چي ك و سلوفاك) دا ئالاي چي ك سه پاره به سر سلوفاكيدا و ئالاكه ي ئه وانى ون كر دووه. بهلام خو شبه ختانه ئه و بهكگرتنه نابهرامبهره ناره وايه ي چي كو سلوفاكيا، كه به كه له گاي «تيتو» دروست كرابوو، هه له ته كي ترا و ئيسته كانى كه س ناتوانى سلوفاكيا ي سر به خو نه بينى و، كه س سلوفاك و سلوفاكيا ي لى ون نابى!

يه كيتى سيبانه: Triple Entente **بسه پيمانى رامبارى** و توويز و ريككه وتنى نيوان رووسيه و فهرانسه و بهريتانيا له سالانى ۱۹۰۴ تا ۱۹۰۷ كه له دزى ريككه وتننامه ي «**هاوپه پيمانى سيبانه**» Triple Alliance پي كهات كه له نيوان ئالمان و ئوستريا-هنگاريا و ئيتاليا له سالى ۱۸۷۹ ادا به سترابوو. **بكه گرتوو: متفقين.** **هاوپه پيمان: متحدين.**

یه کم ههیه بۆمی بکړئ: **کینایه** گهړان-٣ ئم دیارده له کوردستانیش ههبوو، به تایبته له پوژهلآت. دوا چارهگی سدهی بیستم، کووتالی جلوبهړگی ژنان ناوی سمیری ههبوو، وهکو کایزه، هیچ، ریشی مامجهلال، دایدیره مردم و یهکیشیان ناوی (بۆم ناکړئ بۆم نهکړن!) بوو.

یه کمه: debut **ناوایبندراو** یه کمه جار، یه کمه ئافراندن، یه کمه ئافرانندن، یه کمه ده رکهوتنی کهسیک له پوژلیکی دیاریکراودا. **٤** أول مرة **N** debut **د** اولین، آغازین. **ن:** باومر ناکمه ئه و شاکاره یه کمه بهرهمی بیت!

یه گربۆمب: Jägerbombs **خواردنهوه** خواردنهوه یهکی سویدی تیکه لآوه به فریدانی پیکیک Jägermeister بۆ ناو پمرداخیک خواردنهوهی وزه به خشی وهکوو ریڈبول Red Bull دروست ده کړت. **٤** قنابل هنتر **N** Jägerbombs **د** بمب شکاری **E** Hunter Bombs.

یه گرماسته: Jägermeister هر سکهرنکی ئه لمانیبه به ٥٦گیا و به هارات دروستکراوه. له سالی ١٩٣٤ له لایمن ویلهیلم و کورت ماستهروهه پهری یی دراوه، قهبارهی ئه لکوله کی له ٣٥٪. په چته ی له دواي دروستبوونیه وه هیچ گوړانکاریه کی به سردا نه هاتووه و بهرده وام له له ناو شووشی شووشی سموزی واژوکراوه کهیدا پیشکesh ئه کړئ.

یهلدا: **نابیر ونه فسانه** **شاو** یان شمو یهلدا، یان یالدا، واتا دریزترین شمو ی سال ده سستیکی دریزبونهوی (رؤز و نویبونهوی ساله. خواردنی شوتی لهو شموه دا به واتای هاتنی خور (سوورایی) و تواندنهوی بهفر (سپی) و سموز بونهوی عهرده (پیستی سهوزی دهرهوی) کوله چوارشممه

 نهمهش نووسینی ناسری فهتخی له مهر یهلدا:

- وشمی «یهل»، یاشگری کوپه، که ئیستاش له خوارووی کوردستان بهکاردی، وه ک: کورد «یهل». ئه «یهل» ه، که به واتای کو دیت، بهواتای کومه لگاش دیت.

که ئه لاین کوردیهل، واته کومه لگای کورده کان، کوپه ک له کورده کان.

- وشمی «دا»، له زور ناوچهی کوردستاندا به واتای دایک دیت.

شمو یهلدا شمو له دایک بوونی میترا (دایکی کوردیهل / کوردگهل) بووه.

- یهلدا: [یهل (گهل، کومه لگا) + دا (دایک)] = کومه لگای دایک.

- یهلدا: [گهلدا = گهلی دایک].

کهواته «یهلدا» واته «گهلی دایک». کومه لگای دایک، که ئامازه به دایکه میترا».

دوژینهوی، پهگ و په چه لهکی وشه کوردیبه کان زور راستی میژوو بیمان بو دهرئهنه. له هیچ زمانیکی دیکه، جگه له زمانی کوردی، وشمی یهلدا پهگ و په چه لهکی بو نادوژریتهوه.

- ئه و تاجهی به سهر هه ناریشهوهیه، هه مان ئه و تاجیه که پادشاکانی هه موو جیهان به چاولیکه ری له پادشاکانی زاگرووس (وه ک یه کهم زینگه ی هه نار) له سهریان ناوه. هه نار به دریزایی میژوو میوه یهکی پیروزی کوردان بووه و هه زاران ئاسه واری میژوو یی هه یه که هه ناری وه ک پیروزیبه ک تیدا هه لکو لدرارهوه. دوور نهرۆین «ئاسه واری ئیزیرتوو، قه لایجی بوکان، که بو زیاتر له هه شت هه زار سال لهوه پیشت ئه گهرینهوه!»

يەنا: lénas **ناو** لە بەناوبانگترین بنەمالە تازە پىڭگە يىشتووھەكانى ناپۇليۇنى كە خۇشناو نەبوون و ئارىستۇكراتە «رەسەن» و «كەنارا» كان ھاتوچۇيان نەئەكرەن.

يىن و يەنگ: Yin and yang **بۇجۇون** **فەسەفە** **ئىچىۋەزەندىك** پۋانىنى فلسفى تاويزم Taoism و چىنيىھەكانە بۇ سىستەمى جىھان و دواليزم dualism كە ھەممو دياردە و زىندەوەر و گەرۆك و پىكھاتەى ناكۆكەكان ئەگرىتەوہ؛ دوو ناكۆكى دژبەر بەلام تەواوكەر. يىن و يەنگ نوينەرانى دوو ھىتم و جەمسەرى دژبەر و ناكۆكى جىھانن. نەك يەكيان باش و ئەويتەر خراب بى، بەلكوو وەكوو شەو و پۇژ، زستان و ھاوين، بەشېكن لە چەرخە و گەرانى ھەبوون، ھەماھەنگى و ھارمۇنى ئىۋانىان ئەيىتە ھۇى پىكھاتنى ھەستى باش. دوو خال لە ناو ھىماى «يىن و يەنگ» دا ھەيە، بەو واتايەى ئەوسا كە يىن بگاٹە ئەوپەرى خۇى و بىھوى قوتار بى، يەنگى لە دەروونى خۇيدا

همه و به نگیس به ههمان شیوه یی له ناخیدا همه. واته ئهوسا که بهکیان قوتار ئه به ئهوی تریان له ههناویدا گهشه ئهکاتهوه و ئهوه پهته بو وهرجاوه ند درژیه هی همه. **ف** الیین والیانغ **ن** Yin og yang **د** یین و یانگ. **ه** تاویزم.

بیکیم: Yquem **خواردنهوه** **قشهراب** شمراپییکی سپیی گرانبه هایه، هیی ناوچهی ساوترنی Sauternes فهرا نسهی.

Chateau d'Yquem

دواوشهى بهرگى چواره م...

1063 24/July

